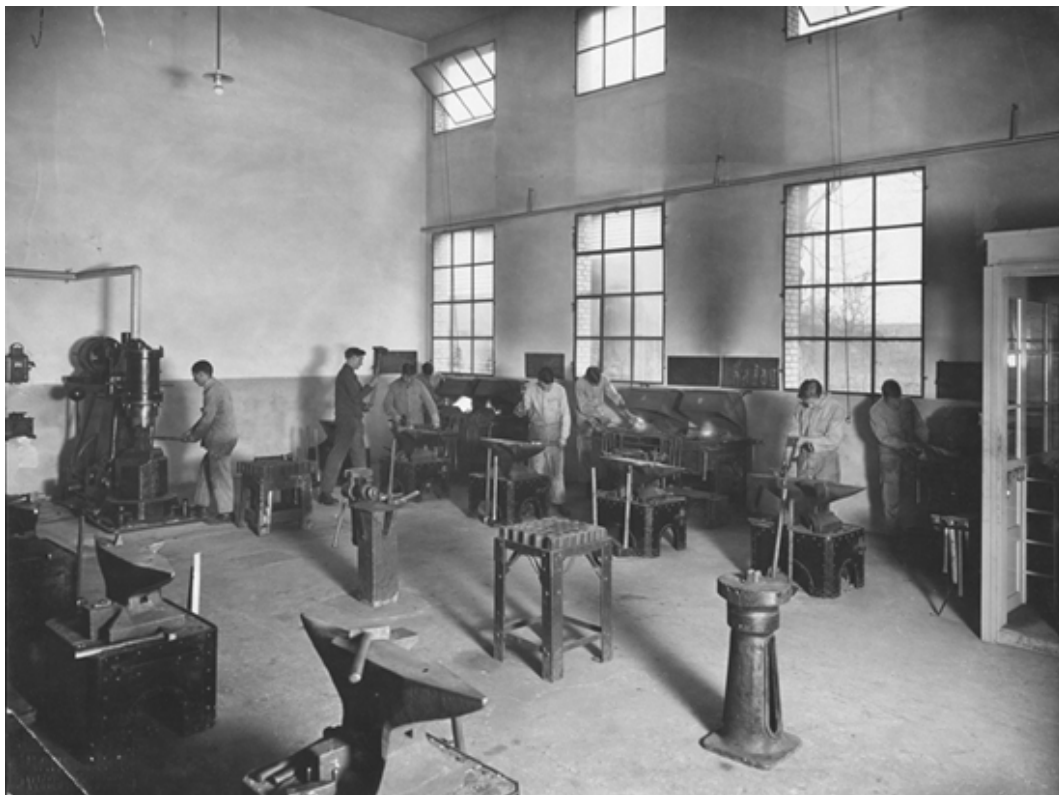

ΠΑΝΤΕΙΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΕΘΝΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ»

Η Δευτεροβάθμια Επαγγελματική Εκπαίδευση και
η Αρχική Κατάρτιση στην Ευρωπαϊκή Ένωση.
Η Περίπτωση της Ελλάδας.

Σιβιτανίδειος Σχολή Τεχνών και Επαγγελμάτων (1927)

**Ερευνητική Εργασία του Δημητρίου Α. Γκίνη (Α.Μ. 7105Μ012)
για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης**

Επιβλέπων Καθηγητής: Δρ. Μιχάλης Χρηστάκης

ΑΘΗΝΑ 2008

*Εκφράζω τις θερμές ευχαριστίες μου προς τον επιβλέποντα καθηγητή
κ. Μιχάλη Χρηστάκη για την πολύτιμη καθοδήγησή του.*

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελίδα
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
1. ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΡΧΙΚΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ	5
1.1 Ορισμοί	5
1.2 Τα όρια της επαγγελματικής εκπαίδευσης	13
1.3 Τυπική, μη τυπική και άτυπη εκπαίδευση	13
1.4 Εκπαίδευση και κατάρτιση	14
1.5 Η τεχνική εκπαίδευση ή η επαγγελματική εκπαίδευση βρίσκονται σε αντιδιαστολή με τη γενική εκπαίδευση;	14
1.6 Η εμφάνιση της επαγγελματικής εκπαίδευσης	15
1.7 Η θεωρία του ανθρωπίνου κεφαλαίου	16
2. Η Β/ΘΜΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΡΧΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ	18
2.1 Η επαγγελματική εκπαίδευση στις συνθήκες ΕΚΑΧ, ΕΚΑΕ, ΕΟΚ	18
2.2 Από την V Γενική Διεύθυνση στη Γενική Διεύθυνση Εκπαίδευσης και Πολιτισμού	20
2.3 Κοινή πολιτική ΕΕΚ – Ευρωπαϊκή διάσταση της εκπαίδευσης	22
2.4 Ποιότητα και ελκυστικότητα της επαγγελματικής εκπαίδευσης	30
2.5 Ο ρόλος του Δ.Ε.Κ. στη νομιμοποίηση της κοινοτικής πολιτικής στην εκπαίδευση	31
2.6 Κινητικότητα – αντιστοιχία και αναγνώριση τίτλων -διαφάνεια	35
2.7 Προγράμματα δράσης μέχρι τη Συνθήκη του Μάαστριχτ	54
2.8 Η θεσμοθέτηση της εκπαίδευσης στη Συνθήκη του Μάαστριχτ (1992)	67
2.9 Ποιότητα και ελκυστικότητα στην επαγγελματική εκπαίδευση	69
2.10 Προγράμματα δράσης μετά τη συνθήκη του Μάαστριχτ	70
2.11 Η στρατηγική της Λισσαβόνας	81
3. Η ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	100
3.1 Η μεταρρύθμιση του ν.3475/2006	102
3.2 Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑ.Λ.)	103
3.3 Αρχική (εισαγωγική) επαγγελματική κατάρτιση	109
4. ΕΡΕΥΝΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΜΑΘΗΤΩΝ-ΓΟΝΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	113
4.1 Μεθοδολογία της έρευνας - τεχνικές και μέσα συλλογής αναγκαίων στοιχείων	113
4.2 Μέθοδος στατιστικής ανάλυσης δεδομένων	114
4.3 Γεωγραφική κατανομή δείγματος	114
4.4 Δημογραφικά στοιχεία	116
4.5 Προτίμηση Λυκείου – λόγοι προτίμησης	121
4.6 Πηγές πληροφόρησης επιλογής Λυκείου	124
4.7 Παράγοντες που επηρεάζουν την επιλογή του είδους Λυκείου	125
4.8 Έλεγχος των γνώσεων των μαθητών και των γονέων σχετικά με τα είδη Λυκείου και τις ΕΠΑΣ	139
4.9 Άλλα περιγραφικά στοιχεία	148
4.10 Διαπιστώσεις-Συμπεράσματα	157

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α:

Η δομή της επαγγελματικής εκπαίδευσης και της αρχικής (εισαγωγικής) επαγγελματικής κατάρτισης στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης

1 Αυστρία	i
2 Βέλγιο – (γαλλική κοινότητα)	ii
3. Βέλγιο (γερμανική κοινότητα)	iv
4 Βέλγιο (φλαμανδική κοινότητα)	v
5 Βουλγαρία	vi
6 Κύπρος	viii
7 Τσεχία	x
8 Δανία	xi
9 Εσθονία	xiii
10 Φινλανδία	xv
11 Γαλλία	xx
12 Γερμανία	xix
13 Ουγγαρία	xxiii
14 Ιρλανδία	xxvii
15 Ιταλία	xxix
16 Λετονία	xxxi
17 Λιθουανία	xxxv
18 Λουξεμβούργο	xxxviii
19 Μάλτα	xli
20 Κάτω Χώρες	xliii
21 Πολωνία	xlvi
22 Πορτογαλία	xlxi
23 Ρουμανία	lii
24 Σλοβακία	lvi
25 Σλοβενία	lviii
26 Ισπανία	lix
27 Σουηδία	lxiv
28 Ηνωμένο Βασίλειο	lxvi
29 Σκωτία	lxxviii

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β: ΕΠΕΑΕΚ

lxxv

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ: ΠΙΝΑΚΕΣ ΜΑΘΗΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

lxxx

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ: ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ

xciv

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ε: ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ», 3-2-1976

cx

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

cxii

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα εργασία αναφέρεται στην Επαγγελματική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση και την αρχική Κατάρτιση στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) και ειδικότερα στην Ελλάδα. Τις δύο τελευταίες δεκαετίες η Ε.Ε. έστρεψε την προσοχή της στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση, καθώς έγινε σαφές ότι αυτή σχετίζεται με βασικούς στόχους της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, όπως η ελεύθερη διακίνηση των εργαζομένων, η αιτουμένη κοινωνική συνοχή στην Κοινότητα, η καταπολέμηση των παντός είδους αποκλεισμών, η επίτευξη της Ευρώπης της Γνώσης και η καταπολέμηση της μάζιτιγας της ανεργίας.

Το πρώτο Κεφάλαιο περιλαμβάνει τους ορισμούς βασικών εννοιών που έχουν άμεση σχέση με το εξεταζόμενο θέμα, οριοθετεί την έννοια της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, διασαφηνίζει έννοιες, όπως τυπική, μη τυπική και άτυπη εκπαίδευση, την έννοια της κατάρτισης και καθορίζει την έννοια της Γενικής εκπαίδευσης.

Το Κεφάλαιο ολοκληρώνεται με σύντομη αναφορά στην εμφάνιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης στο μέσο του 20ου αιώνα και στη θεωρία του Ανθρωπίνου Κεφαλαίου.

Το δεύτερο Κεφάλαιο αναφέρεται στα θέματα : Κοινή πολιτική της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στον τομέα της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΕΚ).

Αρχές που διέπουν την εφαρμογή της και συμβολή του ΔΕΚ στη διαμόρφωσή της. Η άσκηση της συμπληρωματικής αρμοδιότητας στον τομέα αυτόν, η συμβολή των μέτρων και των προγραμμάτων δράσης, που θεσπίζονται από το Συμβούλιο και χρηματοδοτούνται από την Κοινότητα, στην εξέλιξη της συνεργασίας των κρατών μελών, στη διευκόλυνση της ελεύθερης διακίνησης των Ευρωπαίων πολιτών, εργαζομένων σπουδαστών, εκπαιδευτικών, στη μακροχρόνια και επίπονη επιδίωξη της Επιτροπής για διαφάνεια των επαγγελματικών προσόντων, για αντιστοιχία και αμοιβαία αναγνώριση διπλωμάτων, πιστοποιητικών και άλλων τίτλων, καθώς επίσης των δεξιοτήτων και ικανοτήτων που έχουν αποκτηθεί στα πλαίσια της μη τυπικής ή άτυπης εκπαίδευσης.

Ο στρατηγικός στόχος της Λισσαβόνας, για «να γίνει η Ε.Ε. η ανταγωνιστικότερη και δυναμικότερη οικονομία της γνώσης ανά την υφήλιο», ο στόχος του «προγράμματος εργασίας για το 2010» να καταστούν τα οικεία συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης «ποιοτικό σημείο αναφοράς» παγκοσμίως έως το 2010, η βελτίωση της ποιότητας, η διευκόλυνση της καθολικής πρόσβασης και το άνοιγμα στον κόσμο. Ο ρόλος της Εκπαίδευσης και Επαγγελματικής Κατάρτισης στη Στρατηγική της Λισσαβόνας, σύμφωνα με τη Δήλωση της Κοπεγχάγης. Τα ευρωπαϊκά κριτήρια αναφοράς που ορίστηκαν για την Εκπαίδευση και την Κατάρτιση, τα σημεία αναφοράς για την επίτευξη των στόχων της Λισσαβόνας για το 2010 που εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο.

Τα θέματα αυτά στηριζόμενα στις ιδρυτικές Συνθήκες, τις αποφάσεις, τους κανονισμούς, τις οδηγίες, τις ανακοινώσεις, τα μέτρα και τα προγράμματα δράσης του Συμβουλίου, αναπτύσσονται στο προαναφερθέν Κεφάλαιο.

Το τρίτο κεφάλαιο αναφέρεται στη Δευτεροβάθμια Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση, όπως πραγματώνεται στην Ελλάδα, δίνοντας έμφαση στην τελευταία μεταρρύθμιση, που ξεκίνησε το 2006.

Η έρευνα που πραγματοποιήσαμε από τον Απρίλιο μέχρι τον Ιούνιο του 2008, η οποία στοχεύει στην αποτύπωση των τάσεων και των αντιλήψεων της ελληνικής εκπαιδευτικής κοινότητας για τη Δευτεροβάθμια Επαγγελματική Εκπαίδευση και

Αρχική Κατάρτιση και στην εξαγωγή συμπερασμάτων, τα οποία ελπίζουμε ότι μπορούν να βοηθήσουν στην πραγμάτωση της επιχειρούμενης, απαραίτητης, κατά την άποψή μας, στροφής ικανού τμήματος των μαθητών προς την επαγγελματική εκπαίδευση, αναλύεται στο τέταρτο κεφάλαιο.

1. ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΡΧΙΚΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

1.1 ΟΡΙΣΜΟΙ

Αγωγή^v

Η αγωγή δηλώνει τη σκόπιμη ενέργεια του παιδεύοντος επί του παιδευομένου και αναφέρεται κυρίως στην παιδική ηλικία.

Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού^{vi}

Αφορά όλες τις ενέργειες, προγράμματα, δράσεις, μέτρα, πρωτοβουλίες που αναλαμβάνονται στον τομέα της απασχόλησης, της εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης και στοχεύουν στο ανθρώπινο δυναμικό. Η ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή στρατηγική για την απασχόληση είναι το επιχειρηματικό πνεύμα, η ικανότητα για απασχόληση, η δυνατότητα προσαρμογής και η ισότητα των ευκαιριών, τα δε Διαρθρωτικά Ταμεία πρέπει να συμβάλλουν στη στήριξη των τεσσάρων αυτών αξόνων.

Αξιολόγηση^{vi}

Η διαδικασία βάσει της οποίας γίνεται η εκτίμηση της αποτελεσματικότητας των διαρθρωτικών παρεμβάσεων της Κοινότητας. Οι διαρθρωτικές αυτές παρεμβάσεις αποτελούν αντικείμενο εκ των προτέρων αξιολόγησης, ενδιάμεσης αξιολόγησης και εκ των υστέρων αξιολόγησης, που αποσκοπούν στην εκτίμηση του αντίκτυπού τους σε σχέση με τους στόχους, και στην ανάλυση των επιπτώσεών τους σε συγκεκριμένα διαρθρωτικά προβλήματα. Πηγή: Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1260/1999 του Συμβουλίου της 21.6.1999 για τα Διαρθρωτικά Ταμεία

Αρχική Κατάρτιση^{vi}

Ο πρώτος πλήρης κύκλος κατάρτισης για ένα συγκεκριμένο επάγγελμα. Συχνά διαίρεται σε δύο μέρη: βασική κατάρτιση που ακολουθείται από ειδίκευση. Πηγή: ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ CEDEFOP, Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Λουξεμβούργο 1996

Άτομο που παρακολουθεί εναλλασσόμενη κατάρτισηⁱⁱⁱ

Άτομο που παρακολουθεί εναλλασσόμενη κατάρτιση: κάθε άτομο, οιασδήποτε ηλικίας, το οποίο παρακολουθεί επαγγελματική κατάρτιση, οποιουδήποτε επιπέδου, περιλαμβανομένης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η κατάρτιση αυτή, η οποία αναγνωρίζεται ή βεβαιώνεται από τις αρμόδιες αρχές στο κράτος μέλος προέλευσης σύμφωνα με την εκεί ισχύουσα νομοθεσία, διαδικασίες ή πρακτικές, περιλαμβάνει διαρθρωμένες περιόδους κατάρτισης σε επιχείρηση και, ενδεχομένως, σε ίδρυμα ή κέντρο κατάρτισης, ανεξαρτήτως από το καθεστώς του δικαιούχου (σύμβαση εργασίας, σύμβαση μαθητείας, καθεστώς του μαθητή ή του σπουδαστή).

Βάση Αξιολόγησης^{vi}

Σύστημα ποσοτικοποιημένων στόχων και δεικτών (αποτελεσματικότητας, αποδοτικότητας, επιπτώσεων, κλπ), σε επίπεδο Προγράμματος, Άξονος, Μέτρου και,

όπου απαιτείται, Έργου, το οποίο καταρτίζεται από το Σύμβουλο Αξιολόγησης. Πηγή: Σύμβαση Συμβούλου Αξιολόγησης

Βασική Εκπαίδευση^{vi}

Αποτελεί τη βάση της όλης παιδείας επειδή εξυπηρετεί τις γενικές εκπαιδευτικές ανάγκες του κοινωνικού συνόλου. Ταυτίζεται με την υποχρεωτική εκπαίδευση η οποία προορίζεται να δίνει στα Ελληνόπουλα ηλικίας 6-15 ετών τη βασική μόρφωση κατά τρόπο προσαρμοζόμενο στον ψυχικό τους κόσμο. Πρόκειται για εξ ολοκλήρου γενική εκπαίδευση που παρέχεται σε δύο αυτοτελείς εκπαιδευτικούς κύκλους: το δετές Δημοτικό και το 3ετές Γυμνάσιο. Πηγή: ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ CEDEFOP, Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Λουξεμβούργο 1996

Βασική Κατάρτιση^{vi}

Αποτελεί τη βάση της επαγγελματικής κατάρτισης επειδή εξυπηρετεί τις γενικές επαγγελματικές ανάγκες του εκπαιδευόμενου και, για το λόγο αυτό, χαρακτηρίζεται από μια ευρύτητα ως προς την κάλυψη επαγγελματικών γνώσεων και δεξιοτήτων. Όταν συμπληρωθεί με την ειδίκευση προσφέρει στον απόφοιτο πλήρη επαγγελματική επάρκεια. Πηγή :ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ CEDEFOP, Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Λουξεμβούργο 1996

Γνώσεις^{iv}

Ως γνώσεις νοείται το αποτέλεσμα της αφομοίωσης πληροφοριών μέσω της μάθησης. Οι γνώσεις είναι το σώμα θετικών στοιχείων, αρχών, θεωριών και πρακτικών που σχετίζεται με ένα πεδίο σπουδής ή εργασίας. Στο Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Επαγγελματικών Προσόντων, οι γνώσεις χαρακτηρίζονται ως θεωρητικές ή/και αντικειμενικές.

Δείκτης^{vi}

Όρος με τον οποίο εννοείται συνήθως η ποσοστιαία σύγκριση ενός μεγέθους με κάποιο άλλο αντίστοιχο μέγεθος. Η χρησιμοποίηση δεικτών ως μέσων συγκριτικής παρουσίασης στοιχείων, σε συνδυασμό με τη γραφική παρουσίαση της διαχρονικής εξέλιξής τους, διευκολύνει τη συγκριτική αξιολόγηση μεγάλου όγκου στοιχείων.

Δεξιότητες^{iv}

Δεξιότητες νοείται η ικανότητα εφαρμογής γνώσεων και αξιοποίησης τεχνογνωσίας για την εκπλήρωση εργασιών και την επίλυση προβλημάτων. Στο Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Επαγγελματικών Προσόντων, οι δεξιότητες περιγράφονται ως νοητικές (χρήση λογικής, διαισθητικής και δημιουργικής σκέψης) και πρακτικές (αφορούν τη χειρωνακτική επιδεξιότητα και τη χρήση μεθόδων, υλικών, εργαλείων και οργάνων).

Δια βίου - Διαρκής Εκπαίδευση^{vi}

Ο όρος αναφέρεται σε μία φιλοσοφική έννοια σύμφωνα με την οποία η εκπαίδευση θεωρείται σαν μία μακροχρόνια διαδικασία που αρχίζει κατά τη γέννηση και διαρκεί καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής. Επομένως, ο όρος καλύπτει όλους τους τύπους της προσχολικής εκπαίδευσης, όλους τους τύπους της συνεχιζόμενης εκπαίδευσης και όλες τις μορφές της άτυπης εκπαίδευσης. Ο όρος θα μπορούσε να θεωρηθεί συνώνυμος με

τον όρο συνεχιζόμενη εκπαίδευση. Πηγή: ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ CEDEFOP, Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Λουξεμβούργο 1996

Διδάσκων/εκπαιδευτικό προσωπικόⁱ

διδάσκων/εκπαιδευτικό προσωπικό: τα πρόσωπα τα οποία, λόγω των καθηκόντων τους, λαμβάνουν μέρος άμεσα στην εκπαιδευτική διαδικασία στα κράτη μέλη, ανάλογα με την οργάνωση του αντίστοιχου εκπαιδευτικού τους συστήματος.

Διεθνής κλαδικός οργανισμός^{iv}

Ός διεθνής κλαδικός οργανισμός νοείται η ένωση των εθνικών οργανισμών που περιλαμβάνει π.χ. εργοδοτικούς και επαγγελματικούς φορείς και εκπροσωπεί τα συμφέροντα των εθνικών κλάδων.

Δράση^{vi}

Υποδιαίρεση της Ενέργειας, με σκοπό την περαιτέρω εξειδίκευση των στόχων της Ενέργειας. Η δράση αποτελεί ενότητα στα πλαίσια της οποίας υποβάλλονται οι προτάσεις των Φορέων Υλοποίησης. Πηγή: ΕΠΑΕ – ΕΚΤ.

Εθνικό πλαίσιο επαγγελματικών προσόντων^{iv}

Ός εθνικό πλαίσιο επαγγελματικών προσόντων νοείται το «εργαλείο» για την κατηγοριοποίηση των προσόντων σύμφωνα με ένα σύνολο κριτηρίων επίτευξης καθορισμένων επιπέδων μάθησης. Το εν λόγω μέσο στοχεύει στη συνένωση σε ενιαίο σύνολο και στο συντονισμό των εθνικών υποσυστημάτων επαγγελματικών προσόντων, καθώς και στη βελτίωση της διαφάνειας, της πρόσβασης, της εξέλιξης και της ποιότητας των επαγγελματικών προσόντων σε σχέση με την αγορά εργασίας και την κοινωνία των πολιτών.

Εθνικό Συμβούλιο Επαγγελματικής Κατάρτισης και Απασχόλησης^{vi}

Συμβούλιο εθνικού επιπέδου με αρμοδιότητες την εισήγηση στην κυβέρνηση των κατευθυντήριων γραμμών της επαγγελματικής κατάρτισης και απασχόλησης, την προώθηση του συντονισμού των φορέων που εφαρμόζουν προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης και απασχόλησης και γενικά την κατεύθυνση των δραστηριοτήτων τους σύμφωνα με τα εθνικά προγράμματα ανάπτυξης. Μέλη του είναι ο Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Εργασίας, εκπρόσωποι του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας, Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Υπουργείου Ανάπτυξης, ΟΑΕΔ, ΓΣΕΕ, ΠΑΣΕΓΕΣ, ΓΣΕΒΕ, ΣΕΒ, ΚΕΔΚΕ, ΕΣΕΕ. Κατά περίπτωση συμμετέχουν εκπρόσωποι του Υπουργείου Γεωργίας, Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας, Υπουργείου Πολιτισμού, Εργατικής Εστίας, ΕΟΤ, ΕΟΜΜΕΧ, ΤΕΕ, ΟΕΕ, ΕΕΔΕΚΑ, ΓΕΩΤΕΕ. Πηγή : Ν. 1836/1989, ΦΕΚ 79Α, άρθρο 1

Εθνικό σύστημα επαγγελματικών προσόντων^{iv}

Ός εθνικό σύστημα επαγγελματικών προσόντων νοούνται όλες οι πτυχές της δραστηριότητας ενός κράτους μέλους σχετικά με την αναγνώριση της μάθησης και άλλων μηχανισμών που συνδέουν την εκπαίδευση και την κατάρτιση με την αγορά εργασίας και την κοινωνία των πολιτών. Η εν λόγω δραστηριότητα περιλαμβάνει την ανάπτυξη και την εφαρμογή θεσμικών ρυθμίσεων και διαδικασιών που αφορούν τη

διασφάλιση ποιότητας, την αξιολόγηση και την απονομή προσόντων. Ένα εθνικό σύστημα επαγγελματικών προσόντων μπορεί να αποτελείται από αρκετά υποσυστήματα και μπορεί να περιλαμβάνει ένα εθνικό πλαίσιο επαγγελματικών προσόντων.

Εκπαίδευση^v

Με τον όρο εκπαίδευση νοείται η παρεχόμενη στο επίσημο (νομοθετημένο) σχολείο όλων των βαθμίδων παιδεία.

Εκπαιδευτήςⁱⁱⁱ

Εκπαιδευτής: κάθε άτομο το οποίο, παρά τω πλευρώ εργοδότη στον ιδιωτικό ή στο δημόσιο τομέα ή σε ίδρυμα ή κέντρο κατάρτισης στο κράτος μέλος υποδοχής, έχει ως αποστολή να βοηθά, να ενημερώνει, να καθοδηγεί και να παρακολουθεί τους καταρτιζόμενους κατά τη διάρκεια της ευρωπαϊκής περιόδου κατάρτισης.

Ευρωπαϊκό βιβλιάριο κατάρτισης (Europass - Κατάρτιση)ⁱⁱⁱ

Ευρωπαϊκό βιβλιάριο κατάρτισης (Europass - Κατάρτιση): έγγραφο που πιστοποιεί ότι ο κάτοχός του πραγματοποίησε σε άλλο κράτος μέλος μία ή περισσότερες περιόδους εναλλασσόμενης κατάρτισης περιλαμβανομένης της μαθητείας, υπό τους όρους της παρούσας απόφασης.

Ενέργεια^{vi}

Ο όρος Ενέργεια εμφανίζεται σε ορισμένες περιπτώσεις (π.χ. ΕΠΕΑΕΚ) ως ενδιάμεσο υποσύνολο μεταξύ Μέτρου και Έργου. Στην περίπτωση αυτή, Ενέργεια είναι σύνολο Έργων, ενώ σύνολο Ενεργειών αποτελούν το Μέτρο. Συχνά αναφέρονται απλά ως Ενέργειες οι άυλες ενέργειες.

Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση ή Τηλεκπαίδευση^{viii}

Πρόκειται για μία νέα φιλοσοφία μετάδοσης της γνώσης από απόσταση στα πλαίσια της δια βίου μάθησης, η οποία καταργεί τους περιορισμούς της συμβατικής διδασκαλίας, μέσω της χρήσης νέων τεχνολογιών και συμβάλλει στην κάλυψη εκπαιδευτικών αναγκών που προκύπτουν τόσο πριν αλλά κυρίως μετά την ένταξη των ατόμων στην αγορά εργασίας. Επίσης, προσφέρει περισσότερες εκπαιδευτικές ευκαιρίες σ' ένα ευρύ φάσμα ενηλίκων δίνοντάς τους τη δυνατότητα να προσδιορίζουν το χρόνο και τον τόπο εκπαίδευσής τους.

Επαγγελματική Κατάρτιση^{vi}

Το μέρος της επαγγελματικής εκπαίδευσης που παρέχει τις ειδικές επαγγελματικές γνώσεις και δεξιότητες με τις οποίες ολοκληρώνεται η επαγγελματική επάρκεια του εκπαιδευόμενου, και το οποίο αποτελεί αντικείμενο επαγγελματικής επιμόρφωσης. Πηγή: ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ CEDEFOP, Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Λουξεμβούργο 1996

Επαγγελματικό προσόν^{iv}

Ως επαγγελματικό προσόν νοείται το επίσημο αποτέλεσμα μιας διαδικασίας αξιολόγησης και επικύρωσης, το οποίο επιτυγχάνεται όταν ο αρμόδιος φορέας

διαπιστώνει ότι ένα άτομο έχει επιτύχει μαθησιακά αποτελέσματα που ανταποκρίνονται σε συγκεκριμένες προδιαγραφές.

Επιμόρφωση^{vi}

Εξωσχολική και μετασχολική μόρφωση των πολιτών για τη συμπλήρωση των κενών της εκπαίδευσης και η συνεχής ενημέρωση αυτών επί των νέων εξελίξεων και τάσεων της ανθρώπινης δημιουργίας με σκοπό τη βελτίωση της ατομικής, οικογενειακής και κοινωνικής διαβίωσης και συμπεριφοράς ως και της επαγγελματικής τους απασχόλησης. Ο σκοπός της επιμόρφωσης μπορεί να είναι γενικός ή ειδικός για την κάλυψη ατομικών, ομαδικών, τοπικών, περιφερειακών και εθνικών αναγκών. Πηγή: ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ CEDEFOP, Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Λουξεμβούργο 1996

Εταίρος υποδοχήςⁱⁱⁱ

εταίρος υποδοχής: κάθε οργανισμός στο κράτος μέλος υποδοχής (ιδίως εργοδότης στον ιδιωτικό ή στο δημόσιο τομέα, ίδρυμα ή κέντρο κατάρτισης), ο οποίος έχει εταιρική σχέση με τον υπεύθυνο οργανισμό της οργάνωσης της κατάρτισης στο κράτος μέλος προέλευσης, για την πραγματοποίηση ευρωπαϊκής περιόδου κατάρτισης.

Ευρωπαϊκή περίοδος κατάρτισηςⁱⁱⁱ

ευρωπαϊκή περίοδος κατάρτισης: εφόσον έχει υπάρξει συμφωνία για τη χρησιμοποίηση του εγγράφου «Ευρωπαϊκό βιβλιάριο κατάρτισης (Europass - Κατάρτιση)», κάθε περίοδος επαγγελματικής κατάρτισης που πραγματοποιείται από ένα άτομο σε κράτος μέλος (κράτος μέλος υποδοχής) άλλο από εκείνο όπου το άτομο παρακολουθεί εναλλασσόμενη κατάρτιση (κράτος μέλος προέλευσης) και στο πλαίσιο της εν λόγω κατάρτισης.

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ή Συμβούλιο Αρχηγών Κρατών και Κυβερνήσεων^{vi}

Η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη καθιέρωσε θεσμικά και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (Συμβούλιο Αρχηγών Κρατών και Κυβερνήσεων) που συνέρχεται τουλάχιστον δύο φορές το χρόνο, υπό την προεδρία του Αρχηγού του κράτους ή του Πρωθυπουργού της χώρας που ασκεί την προεδρία. Κάθε κράτος μέλος εκπροσωπείται από τον Αρχηγό του κράτους ή τον Πρωθυπουργό του επικουρούμενο από τον Υπουργό Εξωτερικών, σε ορισμένες δε περιπτώσεις από τον Υπουργό των Οικονομικών και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή από τον Πρόεδρό της επικουρούμενο από ένα μέλος της Επιτροπής. Πηγή: «Η Ευρώπη από το Α έως το Ω : Οδηγός της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης», Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 1997

Ηλεκτρονική διοίκηση^{vi}

Πρόκειται για την παροχή της δυνατότητας ευρείας προσβασιμότητας σε πληροφορίες της Δημόσιας Διοίκησης με τη χρήση νέων τεχνολογιών και το Διαδίκτυο (Internet). Οι υπηρεσίες ηλεκτρονικής διοίκησης μπορούν να διακριθούν σε 4 επίπεδα : ·Υπηρεσίες πληροφόρησης (παροχή ταξινομημένων πληροφοριών) ·Υπηρεσίες επικοινωνίας (π.χ. διάθεση εντύπων) ·Υπηρεσίες αμφίδρομης επικοινωνίας (π.χ. υποβολή δικαιολογητικών) ·Υπηρεσίες διεκπεραίωσης (ολοκληρωμένες συναλλαγές) Στόχος της ηλεκτρονικής διοίκησης είναι η μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης με τρόπο ώστε να παρέχει βελτιωμένες υπηρεσίες προς τον πολίτη στα πλαίσια της νέας οικονομίας.

Ικανότητες^{iv}

Ικανότητες νοείται η αποδεδειγμένη επάρκεια στη χρήση γνώσεων, δεξιοτήτων και προσωπικών, κοινωνικών ή/και μεθοδολογικών δυνατοτήτων σε περιστάσεις εργασίας ή σπουδής και στην επαγγελματική ή/και προσωπική ανάπτυξη. Στο Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Επαγγελματικών Προσόντων, η περιγραφή ως προς τις ικανότητες αφορά την υπευθυνότητα και την αυτονομία.

Ισότητα ευκαιριών^{vi}

Η ισότητα ευκαιριών είναι μία γενική αρχή της οποίας δύο ουσιαστικές πτυχές είναι η απαγόρευση των διακρίσεων λόγω ιθαγένειας και η ισότητα αποδοχών μεταξύ ανδρών και γυναικών. Ο στόχος είναι η εφαρμογή της σε όλους τους τομείς, ιδίως στον οικονομικό, κοινωνικό, πολιτισμικό και οικογενειακό βίο. Ένα νέο άρθρο (13) ενσωματώθηκε στη Συνθήκη του Άμστερνταμ προκειμένου να ενισχύσει την αρχή της απαγόρευσης των διακρίσεων που συνδέεται στενά με την ισότητα ευκαιριών. Το άρθρο αυτό προβλέπει ότι το Συμβούλιο μπορεί να λάβει τα απαραίτητα μέτρα για την καταπολέμηση κάθε διάκρισης λόγω εθνικότητας, φύλου, φυλής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού. Πηγή :ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ «Όργανα, πολιτικές και διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης», Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Λουξεμβούργο 2000

Κλάδος^{iv}

Ως κλάδος νοείται η ομαδοποίηση των επαγγελματικών δραστηριοτήτων βάσει της κύριας οικονομικής λειτουργίας, του προϊόντος, της υπηρεσίας ή της τεχνολογίας που τις χαρακτηρίζει.

Κοινοτικές Συστάσεις και Γνώμες^{vi}

Οι νομικές πράξεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης που προβλέπονται ρητά από τις Κοινοτικές Συνθήκες και δίνουν τη δυνατότητα στα Κοινοτικά Όργανα να διατυπώνουν θέσεις προς τα κράτη-μέλη και, σε ορισμένες περιπτώσεις, προς τους πολίτες της Κοινότητας, χωρίς με αυτό να θεμελιώνουν νομικές υποχρεώσεις για τον αποδέκτη. Η διαφορά μεταξύ Συστάσεων και Γνωμών είναι ότι οι πρώτες υποδεικνύουν στους αποδέκτες μια ορισμένη συμπεριφορά, ενώ οι δεύτερες εκδίδονται από τα Κοινοτικά Όργανα για την εκτίμηση μιας κατάστασης ή κάποιων γεγονότων στην Κοινότητα ή στα κράτη-μέλη. Πηγή: «Ευρωπαϊκά Κείμενα: Το Αλφάβητο του Κοινοτικού Δικαίου»

Μαθησιακά αποτελέσματα^{iv}

Ως μαθησιακά αποτελέσματα νοούνται οι διατυπώσεις όλων αυτών που ο εκπαιδευόμενος γνωρίζει, κατανοεί και μπορεί να κάνει μετά την ολοκλήρωση μιας μαθησιακής διαδικασίας και οι σχετικοί ορισμοί αφορούν τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις ικανότητες.

Μαθητήςⁱ

Μαθητής: τα πρόσωπα τα οποία είναι εγγεγραμμένα προς τούτο σε σχολικό ίδρυμα.

Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση

Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση: κάθε ελαστικής μορφής διδασκαλία, είτε περιλαμβάνει τη χρησιμοποίηση τεχνολογιών και υπηρεσιών πληροφόρησης και επικοινωνίας είτε όχι.

Μη τυπική εκπαίδευσηⁱⁱ

Η μη τυπική εκπαίδευση δεν παρέχεται από ένα εκπαιδευτικό ίδρυμα ή ίδρυμα κατάρτισης και δεν οδηγεί κανονικά σε απόκτηση διπλώματος. Είναι όμως ταυτόχρονα δομημένη και σκόπιμη.

Μόρφωση^v

Η μόρφωση εκφράζει το αποτέλεσμα της αγωγής και της παιδείας.

Παιδεία^v

Ο όρος παιδεία θεωρείται συνήθως ως συνώνυμος προς την αγωγή, τη μόρφωση και την εκπαίδευση, όμως οι έννοιες διαφέρουν. Η παιδεία διαφέρει από τους όρους αυτούς, επειδή δηλώνει την ενεργητική από την πλευρά του παιδεύοντος και του παιδευομένου (αλληλενέργεια) ενσυνείδητη και σκόπιμα οργανωμένη κοινωνική λειτουργία της διαμόρφωσης του ανθρώπου, κάθε ηλικίας, ως ατομικής προσωπικότητας και ως κοινωνικού όντος.

Πράξη^{vi}

Κάθε έργο ή δράση που εκτελείται από τους τελικούς δικαιούχους των παρεμβάσεων. Πηγή: Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1260/1999 του Συμβουλίου της 21.6.1999 για τα Διαρθρωτικά Ταμεία Πράσινη Βίβλος

Προκατάρτιση^{vi}

Η κατάρτιση που προηγείται ενός κανονικού προγράμματος κατάρτισης και έχει ως σκοπό την προετοιμασία του καταρτιζόμενου ούτως ώστε να μπορέσει να παρακολουθήσει ένα πρόγραμμα κατάρτισης. Συνήθως έχει περισσότερα στοιχεία γλωσσικής κατάρτισης και εκπαίδευσης και καλύπτει βασικά στοιχεία που πρέπει να έχει ο καταρτιζόμενος προκειμένου να παρακολουθήσει ένα πρόγραμμα κατάρτισης.

Σπουδαστήςⁱ

σπουδαστής: τα πρόσωπα που είναι εγγεγραμμένα στα πανεπιστήμια, οποιοσδήποτε και αν είναι ο τομέας σπουδών, για να παρακολουθήσουν τριτοβάθμιες σπουδές προς απόκτηση αναγνωρισμένου τίτλου ή πτυχίου κύκλου σπουδών, συμπεριλαμβανομένου του διδακτορικού τίτλου.

Σχολείο^v

Με τον όρο σχολείο, στις παραδοσιακές μορφές εκπαίδευσης νοείται χώρος ειδικά διαρρυθμισμένος, επιπλωμένος, οργανωμένος και με ειδικό προσωπικό στελεχωμένος ώστε να είναι δυνατή εκεί η άνετη παραμονή εκείνων που προσκαλούνται (συνήθως νηπίων, παιδιών και εφήβων, αργότερα και ενηλίκων), για να παρακολουθήσουν τα

προβλεπόμενα μαθήματα για απόκτηση γνώσεων, δεξιοτήτων και για ευαισθητοποίηση περί αξιών ζωής και κοινωνίας.

Σχολικό ίδρυμαⁱ

σχολικό ίδρυμα: όλοι οι τύποι ιδρυμάτων σχολικής εκπαίδευσης, οποιαδήποτε κι αν είναι η διδασκαλία, γενική, επαγγελματική ή τεχνική, και, κατ' εξαίρεση, τα μη σχολικά ιδρύματα μαθητείας όσον αφορά την προώθηση μέτρων, ιδίως ανταλλαγών μαθητών, στα πλαίσια σχεδίων γλωσσικής εκπαίδευσης.

Τυπική εκπαίδευσηⁱⁱ

Η τυπική εκπαίδευση παρέχεται κανονικά από ένα εκπαιδευτικό ίδρυμα ή ίδρυμα κατάρτισης και οδηγεί στην απόκτηση διπλώματος.

- i. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31995D0819:EL:HTML>
- ii. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52001DC0681:EL:HTML>
- iii. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31999D0051:EL:HTML>
- iv. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52006PC0479:EL:HTML>
- v. <http://www.voros.gr/eis.html>
- vi. <http://www.infosoc.gr/infosoc/el-GR/services/leksiko>
- vii. <http://www.ekep.gr/Education/sunexizomeni.asp>
- viii. <http://www.ekep.gr/Education/exapostaseos.asp>

1.2 ΤΑ ΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Τα όρια της επαγγελματικής εκπαίδευσης καθόρισε το Δικαστήριο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (Δ.Ε.Κ.) για πρώτη φορά στην απόφασή του της 13^{ης} Φεβρουαρίου 1985 (Υπόθεση GRAVIER 293/83). Στο σκεπτικό της απόφασης στην παράγραφο 30 δίδεται ο ορισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης ως: «κάθε μορφή εκπαίδευσης που προετοιμάζει για την απόκτηση τυπικού προσόντος για συγκεκριμένο επάγγελμα ή απασχόληση ή που παρέχει την ιδιαίτερη ικανότητα για την άσκηση του εν λόγω επαγγέλματος ή της εν λόγω απασχολήσεως περιλαμβάνεται στην επαγγελματική εκπαίδευση ανεξαρτήτως της ηλικίας και του επιπέδου κατάρτισης των μαθητών ή των φοιτητών, ακόμα και αν το πρόγραμμα διδασκαλίας περιλαμβάνει τμήμα γενικής εκπαίδευσης»¹.

1.3 ΤΥΠΙΚΗ, ΜΗ ΤΥΠΙΚΗ ΚΑΙ ΑΤΥΠΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Ο «τόπος» παραγωγής της γνώσης δεν είναι μόνο οι παραδοσιακές αίθουσες διδασκαλίας, το εργαστήριο φυσικής, χημείας, ηλεκτρονικών υπολογιστών, κ.λπ., είναι και ο «τόπος» ενός Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, η ίδια η φύση, ο αγρός, ο εργασιακός χώρος, τα κέντρα Ελευθέρων σπουδών, οι σχολές μαθητείας (π.χ. του ΟΑΕΔ), τα Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης, τα φροντιστήρια, η εκπαιδευτική τηλεόραση, το διαδίκτυο κ.λπ.²

Η ανάγκη της δια βίου εκπαίδευσης και κατάρτισης σε όλους τους τομείς φανέρωσε τα τελευταία χρόνια ότι οι απαραίτητες δεξιότητες μπορούν να αποκτηθούν μέσω της εκπαίδευσης ταυτόχρονα σε τυπικά, άτυπα και μη τυπικά πλαίσια. Η μη τυπική εκπαίδευση παραμένει ιδιαίτερα υποτιμημένη, αφού θεωρείται μη «πραγματική» εκπαίδευση.

Η τυπική εκπαίδευση παρέχεται κανονικά από ένα εκπαιδευτικό ίδρυμα ή ίδρυμα κατάρτισης και οδηγεί στην απόκτηση διπλώματος. Είναι δομημένη (όσον αφορά τους εκπαιδευτικούς στόχους, τη διάρκεια και την εκπαιδευτική υποστήριξη). Η μη τυπική εκπαίδευση δεν παρέχεται από ένα εκπαιδευτικό ίδρυμα ή ίδρυμα κατάρτισης και δεν οδηγεί κανονικά σε απόκτηση διπλώματος. Είναι όμως ταυτόχρονα δομημένη και σκόπιμη. Η άτυπη δεν παρέχεται από εκπαιδευτικό ίδρυμα ή ίδρυμα κατάρτισης, δεν οδηγεί απαραίτητα στην απόκτηση διπλώματος και δεν είναι δομημένη. Παρεμβάλλεται παράλληλα σε άλλες δραστηριότητες εκπαίδευσης και μπορεί να είναι τυχαία ή σκόπιμη³.

Ό,τι μαθαίνουμε στα πλαίσια της τυπικής εκπαίδευσης (σχολεία, κολέγια, ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης, κέντρα κατάρτισης κ.λπ.) συνιστά μόνο μία πλευρά της απόκτησης προσόντων. Μαθαίνουμε επίσης σε πλαίσια μη τυπικής και άτυπης εκπαίδευσης (π.χ. σε κλαμπ νέων, σε αθλητικές ενώσεις, μέσα στην οικογένεια, στην πολιτική ζωή). Οι πληροφορίες που παρέχονται μέσα από δραστηριότητες της κοινωνίας των πολιτών και στα κοινωνικά περιβάλλοντα συνιστούν μέρος της μη τυπικής και της άτυπης εκπαίδευσης, και δεν παρεμβάλλεται μόνο τυχαία, αλλά και σκοπίμως και με οργανωμένο τρόπο.

Οι νέοι συμμετέχουν, εκτός των πλαισίων των μεγάλων εκπαιδευτικών συστημάτων, σε ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων, το οποίο επίσης λογίζεται ως μη τυπική εκπαίδευση. Ο τομέας της νεολαίας με την άροδο των ετών έχει αποκτήσει εμπειρία στη μη τυπική συμμετοχή στη εκπαίδευση. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο το

¹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61983J0293:EL:HTML>

² Κ. Α. ΚΑΡΜΑ. «Η επαγγελματική εκπαίδευση στην Ελλάδα». Αθήνα 2006, Εκδόσεις Κέντρο Προγραμματισμού και οικονομικών ερευνών, σ.38

³ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52001DC0681:EL:HTML>

πρόγραμμα ΝΕΟΛΑΙΑ αποτελεί καλό παράδειγμα του έργου αυτού και των εμπειριών που μπορεί να προσφέρει.

Οι συζητήσεις με νέους έδειξαν ότι η μη τυπική εκπαίδευση συχνά θεωρείται το θετικότερο, πλέον αποτελεσματικό και ελκυστικό αντίβαρο σε ένα ενίοτε αναποτελεσματικό και μη ελκυστικό σύστημα τυπικής εκπαίδευσης. Το πλεονέκτημα της μη τυπικής εκπαίδευσης εντοπίζεται κυρίως στον εθελοντικό και συχνά αυτόνομο οργανωμένο χαρακτήρα της, την ευελιξία της, τις δυνατότητες συμμετοχής που παρέχει, το «δικαίωμα να κάνεις λάθος», το γεγονός ότι προσεγγίζει περισσότερο τα ενδιαφέροντα και τα οράματα των νέων. Η ενσωμάτωση των νέων με ειδικές ανάγκες θεωρήθηκε επίσης ως ένα πλεονέκτημα της μη τυπικής εκπαίδευσης.

Καθίσταται ολοένα και πιο σημαντική η ανάπτυξη αποτελεσματικών και ευέλικτων τρόπων αναγνώρισης δεξιοτήτων εκτός της τυπικής εκπαίδευσης και των συστημάτων κατάρτισης. Η εξεύρεση της σωστής ισορροπίας μεταξύ μιας σειράς εργαλείων τα οποία εγγυώνται τις κατάλληλες και ικανοποιητικές λύσεις σε θέματα πιστοποίησης και αναγνώρισης, σύμφωνα με την ανάπτυξη προτύπων ποιότητας, διαμορφώνοντας ταυτόχρονα κανόνες ποιότητας και διαδικασίες αυτο-αξιολόγησης και εκτίμησης της μη τυπικής εκπαίδευσης θα είναι ένα έργο που απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή. Η μη τυπική εκπαίδευση δεν θα πρέπει να χάσει τον ανοικτό χαρακτήρα της και να μεταβληθεί σε μία τυπική δομή επιδιώκοντας να μιμηθεί το σύστημα τυπικής εκπαίδευσης.

1.4 ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Όπως έχουμε ήδη αναφέρει, η εκπαίδευση, δηλαδή η κατάκτηση της «γνώσης» πραγματοποιείται σε ποικίλους και διαφορετικούς «τόπους».

Πολλές φορές εκτός από τη «θεωρητική» εκπαίδευση είναι απαραίτητη και η «πρακτική» εκπαίδευση ή κατάρτιση. Για παράδειγμα, ο υποψήφιος μηχανοδηγός εκτός από τη θεωρητική εκπαίδευση που λαμβάνει σε κάποιο «τόπο», αίθουσα διδασκαλίας, (νόμοι φυσικής, επιταχυνόμενη κίνηση, αδράνεια, τριβή, ηλεκτρισμός, θερμοδυναμική, κύκλος Carnot κ.λπ.), είναι απαραίτητο να μάθει και στην πράξη να εφαρμόζει όσα διδάχθηκε στην αίθουσα. Είναι δηλαδή απαραίτητο να οδηγήσει ο ίδιος, υπό την επίβλεψη του εκπαιδευτού του, το τρένο (train). Η διαδικασία αυτή ορίζεται ως «training» και στην Ελληνική γλώσσα μεταφράζεται «κατάρτιση».

Δεν ισχύει βέβαια το ίδιο με ένα θεολόγο, για το οποίον η διαδικασία της πραγμάτωσης της γνώσης δεν εμπεριέχει την κατάρτιση.

Από τα παραπάνω βλέπουμε ότι η κατάρτιση είναι ένα τμήμα της πορείας προς τη «γνώση», δηλαδή είναι ένα τμήμα της εκπαίδευσης.

Κάθε εκπαίδευση όμως, ανάλογα με το αντικείμενο της γνώσης δεν περιλαμβάνει κατ'ανάγκη και κατάρτιση.

1.5 Η ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ Ή Η ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΒΡΙΣΚΟΝΤΑΙ ΣΕ ΑΝΤΙΔΙΑΣΤΟΛΗ ΜΕ ΤΗ ΓΕΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ;

Από τα μέσα της δεκαετίας του 1950 και δυστυχώς μέχρι και τις μέρες μας η πλάνη ότι τεχνική εκπαίδευση και επαγγελματική εκπαίδευση είναι εκπαιδευτικοί όροι που μπορούν να εναλλάσσονται ισότιμα, ΤΕΛ (Τεχνικά Επαγγελματικά Λύκεια), ΤΕΣ (Τεχνικές Επαγγελματικές Σχολές) ΤΕΕ (Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια), ταλάνισε την εκπαίδευση όχι μόνο την επαγγελματική αλλά και τη γενική.

Η Εφημερίδα «Καθημερινή» στις 3-2-1976 (βλέπε παράρτημα Ε') δημοσίευσε το «δεύτερο μέρος των πρακτικών της μεγάλης συσκέψεως που έγινε στο υπουργείο Παιδείας υπό την προεδρία του πρωθυπουργού κ. Κων. Καραμανλή».

Στη σύσκεψη ετέθει το ερώτημα: «Τι διαφορά έχει η τεχνική από την επαγγελματική εκπαίδευση»; Δυστυχώς, αν και διατυπώθηκε η ορθή απάντηση «Μέσα εις την επαγγελματικήν είναι και η τεχνική εκπαίδευσις», επικράτησαν λανθασμένες απόψεις με αποτέλεσμα να επιφέρουν σύγχυση επί των εννοιών επαγγελματικής και τεχνικής εκπαίδευσης, οι οποίες ταύτιζαν την επαγγελματική με την τεχνική εκπαίδευση.

Πώς όμως είναι δυνατόν να προχωρήσουν σωστά και τα δυο υποσυστήματα της εκπαίδευσης -γενική και επαγγελματική εκπαίδευση- χωρίς να είναι ξεκάθαρες οι παραπάνω έννοιες, χωρίς να γνωρίζουμε ότι απέναντι στη γενική εκπαίδευση υπάρχει η επαγγελματική εκπαίδευση (vocational education);

Η επαγγελματική εκπαίδευση οδηγεί σε όλα τα επαγγέλματα, τεχνικά, εμπορικά, γεωργικά, υγείας και πρόνοιας, ναυτικά-ναυτιλιακά, καλλιτεχνικά, αθλητικά, στρατιωτικά, εκκλησιαστικά κ.α..

Η γενική εκπαίδευση επομένως δεν προετοιμάζει το μαθητή για συγκεκριμένο επάγγελμα, αλλά σκοπό έχει την αρμονική ανάπτυξη της προσωπικότητας του ατόμου και την προετοιμασία για την ομαλή ένταξή του στην κοινωνία ως «καλού πολίτη».

Η ειδοποιός, λοιπόν, διαφορά δεν είναι ούτε ο τίτλος του σχολείου γενικό ή επαγγελματικό ούτε το αντικείμενο μάθησης (το ίδιο αντικείμενο π.χ. ιστορία μπορεί να αποτελεί γενική εκπαίδευση για το μαθητή που θα γίνει πολιτικός επιστήμων, δικηγόρος, εκπαιδευτικός, κ.λπ. ή επαγγελματική εκπαίδευση για αυτόν που επιδιώκει άμεσα να γίνει ξεναγός), αλλά ο σκοπός για τον οποίο παράγεται και ζητείται, στο συγκεκριμένο σχολείο, η εκπαίδευση.

Τα παραπάνω είναι ευτυχώς εμφανώς υιοθετημένα στο νέο ελληνικό νομοθετικό πλαίσιο για την επαγγελματική εκπαίδευση (2006), τούτο άλλωστε αποδεικνύεται από τους κλάδους, τους τομείς και τις ειδικότητες τόσο των ΕΠΑΛ (Επαγγελματικών Λυκείων) όσο και των ΕΠΑΣ (Επαγγελματικών Σχολών). Πώς όμως, ποιος και πότε θα αφαιρέσει τη διάσπαρτη «πλάνη» απ' όλο το δαιδαλώδες νομικό σύστημα της εκπαίδευσης; Και ακόμη πιο βαθιά, ποιος θα ξεριζώσει την «πλάνη» από την νοοτροπία του κοινωνικού συνόλου;

Από την σύσκεψη αυτή σημειώνουμε δύο προτάσεις οι οποίες παραμένουν ζητούμενα ακόμη και σήμερα, 32 χρόνια μετά, οι οποίες θα συνέβαλαν στην αύξηση της ελκυστικότητας της επαγγελματικής εκπαίδευσης:

α) «όσοι πηγαίνουν εις την Επαγγελματικήν Σχολήν (λανθασμένα ελέχθη «Τεχνικήν Σχολήν») , θα δύνανται, όταν αποφοιτήσουν από αυτήν να δώσουν εξετάσεις εις τα Πανεπιστήμια»,

β) «όλη αυτή η προσπάθεια γίνεται, διά να δώσωμεν μίαν έντονον στροφήν προς την Επαγγελματικήν εκπαίδευσιν»⁴.

1.6 Η ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΤΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Τον 19^ο αιώνα και μέχρι τα μέσα του 20^{ου} οι κυβερνήσεις όλων των χωρών της Ευρώπης είχαν στραμμένη την προσοχή τους σε αυτό που ορίσαμε ως γενική εκπαίδευση και το οποίο έρχεται σε αντιδιαστολή με την επαγγελματική εκπαίδευση. Αυτό γίνεται φανερό, αν ανατρέξει κανείς στα αναλυτικά προγράμματα των σχολείων της δεύτερης βαθμίδας (π.χ. γυμνάσιο, λύκειο) καθώς και στα προγράμματα των

⁴ βλ. Παράρτημα Ε'

παιδαγωγικών Σχολών (schools of education, pedagogical academies κ.λπ.), τα οποία περιλαμβάνουν πολλές ώρες ελληνικών, λατινικών, φιλοσοφίας, γεωμετρίας, άλγεβρας, φυσικής, δηλαδή πολλές ώρες γενικών μαθημάτων, όπως και σήμερα λέγεται. Οι μαθητές ανήκαν κατά κανόνα σε ανώτερες εισοδηματικές και κοινωνικές τάξεις, ενώ μεταξύ των διακριθέντων εκπαιδευτικών της περιόδου αυτής ανήκαν οι αφοσιωμένοι στην πίστη τους και στο έργο το εκπαιδευτικό κληρικοί, μοναχοί και ιεραπόστολοι.

Στην Ελλάδα την περίοδο αυτή η επαγγελματική εκπαίδευση ήταν ιδιωτική ή στηριζόταν σε ευεργέτες, όπως η Σιβιτανίδειος Σχολή Τεχνών και Επαγγελμάτων (1927), καθώς και η Παπαστράτειος Σχολή και ήταν χαρακτηριστική η έλλειψη δημοσίων επαγγελματικών σχολών.

Μέχρι το μέσο του 20^{ου} αιώνα σύμφωνα με την κυρίαρχη οικονομική αντίληψη το κλειδί για την οικονομική ανάπτυξη ήταν ο λόγος κεφαλαίου/παραγωγής και επενδύσεων/εθνικού εισοδήματος, δηλαδή η προσπάθεια των οικονομικών επιτελείων των κυβερνήσεων ήταν να παρακρατούν μεγαλύτερο ποσοστό του εθνικού εισοδήματος, για να επενδυθεί, ώστε να δημιουργηθεί περισσότερο εισόδημα, στην επόμενη περίοδο.

Παρατηρήθηκε όμως μετά το 1950 ότι οι χώρες που επένδυαν το ίδιο ποσοστό του εθνικού τους εισοδήματος δεν επετύγχαναν τους ίδιους ρυθμούς ανάπτυξης.

Η σχετική έρευνα απέδειξε ότι οι υψηλότερη ρυθμοί ανάπτυξης οφείλονται στο ότι στις χώρες αυτές το εργατικό δυναμικό είχε τύχει περισσότερης και καλύτερης εκπαίδευσης. Έτσι οδηγηθήκαμε στη θεωρία του ανθρωπίνου κεφαλαίου.

1.7 Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Το ανθρώπινο κεφάλαιο (Human Capital) είναι το σύνολο των ικανοτήτων κάθε ατόμου, έμφυτο και επίκτητο. Οποιαδήποτε δραστηριότητα, η οποία αυξάνει την ποιότητα της ανθρώπινης εργασίας, μπορεί να θεωρηθεί ως επένδυση σε ανθρώπινο κεφάλαιο. Συνεπώς, η επένδυση σε ανθρώπινο κεφάλαιο περιλαμβάνει όχι μόνο τις δαπάνες για εκπαίδευση και ειδικευση (γενική εκπαίδευση, επαγγελματική εκπαίδευση, επαγγελματική κατάρτιση, διά βίου εκπαίδευση), αλλά και δαπάνες της διακίνησης του εργατικού δυναμικού, ως και δαπάνες για την εύρεση εργασίας.

Η επένδυση στην εκπαίδευση⁵ είναι μια δραστηριότητα με κόστος στο παρόν και απόδοση στο μέλλον, αφού αυξάνει και βελτιώνει τις γνώσεις και τις ικανότητες του ατόμου. Το κόστος της επένδυσης αυτής είναι χρηματικό και μη χρηματικό, άμεσο και έμμεσο. Το άμεσο χρηματικό κόστος περιλαμβάνει τα δίδακτρα, το κόστος των βιβλίων και τη διαφορά του κόστους διαβίωσης του εκπαιδευόμενου, αν χρειάζεται να μετακινηθεί σε άλλη πόλη ή χώρα για να εκπαιδευτεί. Το έμμεσο χρηματικό κόστος περιλαμβάνει την απώλεια του εισοδήματος που θα εισέπραττε το άτομο αυτό, αν αντί να αφιερώνει το χρόνο του σπουδάζοντας, τον αφιέρωνε σε δραστηριότητες που αποδίδουν εισόδημα. Αυτό αποτελεί και το κόστος ευκαιρίας της εκπαίδευσης.

Το μη χρηματικό κόστος της εκπαίδευσης αναφέρεται στο γεγονός ότι ο εκπαιδευόμενος είναι υποχρεωμένος να πειθαρχήσει σύμφωνα με το πρόγραμμα της εκπαίδευσης. Συχνά είναι αναγκασμένος να ακούει και να παρακολουθεί προγράμματα τα οποία δεν το ενδιαφέρουν, να εξετάζεται σε τακτά διαστήματα κλπ. Πολλές φορές, όμως, η εκπαίδευση, εκτός από επένδυση, μπορεί να θεωρηθεί και καταναλωτική

⁵ ΚΑΤΣΑΝΕΒΑΣ Θ., Οικονομική της Εργασίας και Εργασιακές Σχέσεις, εκδ. ΑΘ. ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ, Αθήνα, 2007, σ. 110

δραστηριότητα αν οι μαθητές ικανοποιούνται και απολαμβάνουν τη διαδικασία της εκπαίδευσης.

Οι χρηματικές ροές των ωφελειών της εκπαίδευσης, υπό μορφή, παραδείγματος χάριν υψηλότερου μισθού, πραγματοποιούνται κατά τη διάρκεια μιας μεγάλης χρονικής περιόδου. Όσο μικρότερος σε ηλικία είναι ο εκπαιδευόμενος τόσο μεγαλύτερο είναι το αναμενόμενο χρονικό διάστημα των ωφελειών της εκπαίδευσης.

Η εκπαίδευση, η οποία μέχρι να γίνουν οι παραπάνω διαπιστώσεις εθεωρείτο καταναλωτικό αγαθό άρχισε να θεωρείται και παραγωγικό (κεφαλαιουχικό). Έτσι οι δαπάνες για την εκπαίδευση έπαψαν να θεωρούνται καταναλωτικές και κατά το μεγαλύτερο μέρος τους άρχισαν να θεωρούνται δαπάνες κεφαλαίου (δηλ. δαπάνες δημιουργίας εθνικού εισοδήματος).

Η εκπαίδευση θεωρούμενη ως οικονομικό αγαθό, ενώ ταυτόχρονα αποτελεί κοινωνικό, πολιτικό, πολιτιστικό και ηθικό αγαθό, αποτελεί επένδυση, αλλά και κατανάλωση. Ως επένδυση είναι ένα από τα αποδοτικότερα αγαθά, ενώ ως κατανάλωση είναι ένα από τα ευγενέστερα. Για την οικονομική ανάπτυξη, από τα δυο στοιχεία που συνυπάρχουν στο αγαθό της εκπαίδευσης ενδιαφέρει περισσότερο το επενδυτικό, ενώ για την κοινωνική ανάπτυξη το ενδιαφέρον εκτείνεται τόσο στην επένδυση όσο και στην κατανάλωση.

Αμέσως μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, οι διαδικασίες οικονομικής ανασυγκρότησης των κρατών, αλλά και οι μεταξύ τους οικονομικοί ανταγωνισμοί τα ωθούν στη μεταβολή της στάσης τους απέναντι στην εκπαίδευση. Η εκπαίδευση δεν αντιμετωπίζεται πλέον αποκλειστικά ως θεσμός που συμβάλλει στην κοινωνική ενσωμάτωση και στην ιδεολογική αναπαραγωγή της κοινωνίας, αλλά λογίζεται πλέον και ως σημαντικός παράγοντας για την οικονομία και την ανάπτυξή της. Η «Θεωρία του ανθρωπίνου κεφαλαίου» στερεώνεται και εμπλουτίζεται διαρκώς. Το συμπέρασμα της θεωρίας του ανθρωπίνου κεφαλαίου κωδικοποιείται και εξαπλώνεται με τη δύναμη της συμπυκνωμένης του διατύπωσης: οι δαπάνες για την εκπαίδευση είναι οικονομικά αποδοτικές⁶.

Η διάδοση της θεωρίας του ανθρωπίνου κεφαλαίου επέφερε αλλαγή στη στάση των κυβερνήσεων απέναντι στην επαγγελματική εκπαίδευση και τούτο είχε ως αποτέλεσμα όλα τα κράτη παράλληλα με τα γενικά σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης να ιδρύουν και επαγγελματικά σχολεία.

⁶ ΚΙΜΟΥΡΤΖΗΣ Π., άρθρο με τίτλο «Εκπαιδευτική πολιτική και ιστορία»

2. Η ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΡΧΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

2.1 Η ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΙΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΕΚΑΧ, ΕΚΑΕ, ΕΟΚ

Η σχέση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης με την Ευρωπαϊκή Κοινότητα “πηγάζει” από τη βάση της “πυραμίδας του Κοινοτικού δικαίου”, ήτοι τις ιδρυτικές Συνθήκες (ΕΚΑΧ, ΕΚΑΕ, ΕΟΚ).

Στην πρώτη ολοκληρωμένη προσπάθεια δημιουργίας μιας υπερεθνικής, Ευρωπαϊκής οντότητας, στη «Συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακος και Χάλυβος»⁷, το τελικό κείμενο της οποίας υπεγράφει στο Παρίσι την 18.4.1951 και τέθηκε σε ισχύ την 23.7.1952, στο άρθρο 56 λαμβάνεται πρόνοια για την “επαγγελματική επανεκπαίδευση” των εργαζομένων.

Άρθρο 56⁸ «*Αν στο πλαίσιο των γενικών στόχων της Ανωτάτης Αρχής, η εισαγωγή νέων τεχνικών μεθόδων ή νέου εξοπλισμού έχει ως συνέπεια μια εξαιρετικά σημαντική μείωση των αναγκών σε εργατικό δυναμικό στις βιομηχανίες του άνθρακος ή του χάλυβος, η οποία επιφέρει σε μία ή περισσότερες περιοχές ιδιαίτερες δυσχέρειες στην επαναποσχόληση του εργατικού δυναμικού που κατέστη διαθέσιμο, η Ανωτάτη Αρχή, κατόπιν αιτήσεως των ενδιαφερομένων κυβερνήσεων :*

γ) παρέχει μη επιστρεπτέα ενίσχυση για να συμβάλλει:

-στη χρηματοδότηση της επαγγελματικής επανεκπαιδεύσεως των εργαζομένων που αναγκάζονται να αλλάξουν απασχόληση».

Επισημαίνουμε ότι στο άρθρο αυτό η επαγγελματική επανεκπαίδευση συνδέεται με τις έννοιες του επαγγέλματος, της εργασίας, της απασχόλησης, της ανεργίας, των νέων και οικονομικώς υγιών δραστηριοτήτων, του εργατικού δυναμικού δηλαδή με έννοιες που βρίσκονται στον πυρήνα του κοινοτικού ενδιαφέροντος.

Με αργά αλλά σταθερά βήματα «step by step» οδηγηθήκαμε στις επόμενες δύο ιδρυτικές Συνθήκες, της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας (ΕΚΑΕ) και της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΟΚ), οι οποίες υπεγράφησαν στη Ρώμη, 25 Μαρτίου 1957, με ισχύ από 1.1.1958.

Στο άρθρο 9 της ΣυνθΕΚΑΕ⁹ αναφέρεται : «*1. Η Επιτροπή, αφού ζητήσει τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, δύναται να ιδρύει στα πλαίσια του Κοινού Κέντρου Πυρηνικών Ερευνών σχολές για την κατάρτιση ειδικευμένου δυναμικού, ιδίως στους τομείς της μεταλλευτικής έρευνας, της παραγωγής πυρηνικών υλικών υψηλής καθαρότητας, της επεξεργασίας ακτινοβοληθέντων καυσίμων, της πυρηνικής μηχανικής, της προστασίας της υγείας, της παραγωγής και της χρησιμοποίησης των ραδιοϊσοτόπων. Η Επιτροπή ρυθμίζει τις λεπτομέρειες της εκπαιδεύσεως».*

Είναι προφανές ότι με την τελευταία λέξη της πρώτης παραγράφου «εκπαιδεύσεως» υποδηλώνεται άκρως εξειδικευμένη επαγγελματική εκπαίδευση και βέβαια κατ’ ουσίαν τρόπο υπονοείται η «γενική εκπαίδευση».

Η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση έχουσα άμεση σχέση με την εργασία, την ανεργία, την απασχόληση, την αναζήτηση εκπαίδευσης και απασχόλησης είτε εντός των ορίων του κράτους μέλους προέλευσης είτε εντός της κοινότητας, την κινητικότητα, τη σύγκριση, αντιστοιχία και αναγνώριση τυπικών και μη τυπικών και

⁷ Συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακος και Χάλυβος
<http://eur-lex.europa.eu/el/treaties/index.htm#founding>

⁸ Ο.π. άρθρο 56, σ.σ. 37-38

⁹ Συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας (1957) άρθρο 9, σ.19
<http://eur-lex.europa.eu/el/treaties/index.htm#founding>

άτυπων προσόντων, τη διαφάνεια, δεν μπορεί παρά να “φωλιάζει” στη Συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΟΚ-1957)¹⁰ που στόχο έχει «την εξάλειψη των εμποδίων στην ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, των υπηρεσιών και των κεφαλαίων μεταξύ των κρατών μελών¹¹».

Στον τίτλο II «η γεωργία», στο άρθρο 41 γίνεται αναφορά στο συντονισμό της επαγγελματικής εκπαίδευσης για το συγκεκριμένο τομέα της γεωργίας, «Για να επιτευχθούν οι στόχοι του άρθρου 39, είναι δυνατόν να προβλεφθούν ιδίως στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής :

α) αποτελεσματικός συντονισμός των προσπαθειών στους τομείς της επαγγελματικής εκπαίδευσης, της ερεύννης και της διαδόσεως των γεωργικών γνώσεων ο οποίος δύναται να περιλαμβάνει κοινή χρηματοδότηση σχεδίων ή οργανισμών»¹²

Η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων αναφέρεται και στα άρθρα 48 και 50 στον τίτλο III, κεφ. 1, «οι εργαζόμενοι»¹³.

Η κινητικότητα των εργαζομένων προϋποθέτει αμοιβαία αναγνώριση διπλωμάτων πιστοποιητικών και άλλων τίτλων, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 57 παράγραφος 1 της ΣυνθΕΟΚ, «Για να διευκολύνει την ανάληψη και την άσκηση μη μισθωτών δραστηριοτήτων, το Συμβούλιο, προτάσει της Επιτροπής και κατόπιν διαβουλεύσεως με την Συνέλευση, εκδίδει οδηγίες για την αμοιβαία αναγνώριση των διπλωμάτων, πιστοποιητικών και άλλων τίτλων, ομοφώνως μεν κατά τη διάρκεια του πρώτου σταδίου, με ειδική δε πλειοψηφία ακολούθως».¹⁴

Στον τίτλο III «η κοινωνική πολιτική», κεφ. 1 «κοινωνικές διατάξεις» στο άρθρο 118, «Με την επιφύλαξη των άλλων διατάξεων της παρούσης Συνθήκης και σύμφωνα με τους γενικούς της στόχους, η Επιτροπή έχει ως αποστολή να προωθήσει την στενή συνεργασία μεταξύ των Κρατών μελών στον κοινωνικό τομέα και ιδίως σε θέματα που αφορούν :

-την επαγγελματική εκπαίδευση και επιμόρφωση»¹⁵ γίνεται το πρώτον αναφορά στην ανάγκη στενής συνεργασίας των Κρατών μελών στην επαγγελματική εκπαίδευση και επιμόρφωση.

Το άρθρο 125 παρ.1α αναφέρεται στην χρηματοδότηση της επαγγελματικής εκπαίδευσης, «1.Κατόπιν αιτήσεως κράτους μέλους, το ταμείο, στο πλαίσιο της ρυθμίσεως που προβλέπεται στο άρθρο 127, καλύπτει το 50% των δαπάνων τις οποίες το κράτος αυτό ή ένας οργανισμός δημοσίου δικαίου έχει αναλάβει από την έναρξη της ισχύος της παρούσης Συνθήκης :

α) για να εξασφαλιστεί στους εργαζομένους μια παραγωγική επαναπασχόληση - δια της επαγγελματικής επανεκπαίδευσεως»¹⁶.

Το κύριο όμως άρθρο στο οποίο καθορίζεται η διαδικασία θέσπισης των γενικών αρχών για την εφαρμογή κοινής πολιτικής επαγγελματικής εκπαίδευσεως είναι το άρθρο 128, «Το Συμβούλιο, προτάσει της Επιτροπής και κατόπιν διαβουλεύσεως με την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, θεσπίζει τις γενικές αρχές για την εφαρμογή κοινής πολιτικής επαγγελματικής εκπαίδευσεως, ικανής να συμβάλει στην αρμονική ανάπτυξη τόσο των εθνικών οικονομιών όσο και της κοινής αγοράς»¹⁷.

¹⁰ Συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (1957)
<http://eur-lex.europa.eu/el/treaties/index.htm#founding>

¹¹ Ο. π. άρθρο 3, (παρ.γ) σ.15.

¹² Ο.π τίτλος II άρθρο 41 σ.43.

¹³ Ο.π τίτλος III κεφάλαιο 1, άρθρο 48 και 50 σ.σ. 51-52

¹⁴ Ο. π. άρθρο 57 παρ,1 σ.55.

¹⁵ Ο. π. άρθρο 118 σ.99

¹⁶ Ο.π. άρθρο 125 παρ 1α, σ. 102

¹⁷ Ο. π. άρθρο 128, σ. 104

Οι γενικές αυτές αρχές πρωτοκαθορίζονται στην απόφαση του Συμβουλίου της 2ας Απριλίου 1963 (βλέπε σελίδα 24).

Κατά την επεξεργασία του παρόντος πονήματος θα αναφερθούμε και σε άλλα άρθρα της ΣυνθΕΟΚ ανάλογα με το θεματικό πεδίο.

2.2 ΑΠΟ ΤΗΝ V ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΤΗ ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Από το 1957 έως το 1981 η κατάρτιση και η εκπαίδευση λειτουργούσαν ως δυο χωριστοί τομείς. Από το 1957 με βάση το άρθρο 128 της ΣυνθΕΟΚ¹⁸, ο τομέας της κατάρτισης ανήκε στην ευθύνη και αποτελούσε τμήμα της V Γενικής Διεύθυνσης για «την κοινωνική πολιτική».

Κατά την εκπλήρωση των αρμοδιοτήτων που της είχαν ανατεθεί στον τομέα της επαγγελματικής κατάρτισης, η Επιτροπή επικουρείτο από τριμερή συμβουλευτική επιτροπή, της οποίας η σύνθεση και το καταστατικό αποφασίζονται από το Συμβούλιο, έπειτα από γνώμη της Επιτροπής.

Η Συμβουλευτική Επιτροπή ήταν επιφορτισμένη μεταξύ άλλων¹⁹, άρθρο 25 παρ. δ: «να διατυπώνει, αιτήσεται της Επιτροπής ή με δική της πρωτοβουλία, αιτιολογημένες γνώμες επί γενικών θεμάτων ή θεμάτων αρχής, ιδίως επί της ανταλλαγής πληροφοριών που αφορούν την εξέλιξη της αγοράς εργασίας, επί της διακίνησης των εργαζομένων μεταξύ των Κρατών μελών, επί των καταλλήλων προγραμμάτων ή των ειδικών μέτρων για την ανάπτυξη του επαγγελματικού προσανατολισμού και της επαγγελματικής εκπαίδευσης, τα οποία δύνανται να αυξήσουν τις δυνατότητες της ελεύθερης κυκλοφορίας και της απασχολήσεως»,

Η Συμβουλευτική Επιτροπή έχει διετή θητεία²⁰ και αποτελείται από έξι τακτικά μέλη για κάθε ένα από τα Κράτη μέλη, από τα οποία δύο εκπροσωπούν την κυβέρνηση, δύο τις συνδικαλιστικές οργανώσεις των εργαζομένων και δύο τις συνδικαλιστικές οργανώσεις των εργοδοτών.

Όσον αφορά τον τομέα της εκπαίδευσης²¹, η διεύθυνση της Επιτροπής των Κοινοτήτων ήδη (σύμφωνα με την από 27/7/1971 απόφαση της Επιτροπής) περιλάμβανε δύο σώματα :

1. Μια ομάδα εργασίας για τη Διδασκαλία και την Εκπαίδευση, που περιελάμβανε τέσσερις αξιωματούχους κατηγορίας Α υπό τον κ. Mercereau, Σύμβουλο, που λογοδοτούσε απευθείας στον κ. Spinelli.

2. Μια διατμηματική ομάδα με σκοπό το συντονισμό των θεμάτων εκπαίδευσης, που στελεχώνονταν από αντιπροσώπους των Γενικών Διευθύνσεων και ασχολείτο με θέματα διδασκαλίας και εκπαίδευσης υπό την προεδρία του κ. Mercereau.

Ο τομέας της εκπαίδευσης αναγνωρίστηκε και αναβαθμίστηκε με την απόφαση των υπουργών παιδείας το 1973 και απετέλεσε τμήμα της XII Γενικής Διεύθυνσης αρμόδιας για τον τομέα «Έρευνα, Επιστήμη και Εκπαίδευση».

¹⁸ Βλέπε σ. 20

¹⁹ Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1612/68 του Συμβουλίου της 15ης Οκτωβρίου 1968 περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στο εσωτερικό της Κοινότητας Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθμ. 1612/68: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31968R1612:EL:NOT>

²⁰ Ό.π.σ 13

²¹ Bulletin of the European Communities supplement 10/73, σ. 9. <http://aei.pitt.edu/5588/>

Στην παράγραφο IV το ψήφισμα²² των Υπουργών παιδείας της 6^{ης} Ιουνίου 1974 αναφέρει «Για να ενθαρρυνθούν οι πράξεις στους τομείς που αναφέρονται στο εδάφιο II θα δημιουργηθεί μια Εκπαιδευτική Επιτροπή που θα αποτελείται από τους αντιπροσώπους των κρατών-μελών και της Επιτροπής. Ο Πρόεδρός της θα προέρχεται από τη χώρα που έχει αναλάβει τη προεδρία του Συμβουλίου των Υπουργών. Μέχρι το 1981 η κατάρτιση και η εκπαίδευση λειτουργούσαν ασύνδετα και κάποιες φορές ανταγωνιστικά. Το 1981 η επιτροπή ένωσε την «κατάρτιση και την εκπαίδευση σ' ένα ενιαίο τμήμα υπαγόμενο στην V Γενική Διεύθυνση (κοινωνική πολιτική).

Στη διεύθυνση αυτή ανήκε και το ΕΚΤ (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) το οποίο αποτελούσε το βασικό χρηματοδότη και της κατάρτισης και της επαγγελματικής εκπαίδευσης.

Η καλπάζουσα ανεργία δεν επέτρεπε καμία ολιγορία στην εναρμόνιση της κατάρτισης και της επαγγελματικής εκπαίδευσης ούτε βέβαια ανταγωνιστικές τάσεις μεταξύ των δύο αυτών μορφών μάθησης.

Μετά το Μάαστριχτ και τη νομιμοποίηση της εκπαίδευσης (Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, βλέπε σ. 68) δόθηκε η δυνατότητα στην Επιτροπή να προβεί σε διοικητικές αναδιαρθρώσεις και να καθορίσει το πλαίσιο των κατευθύνσεων της Κοινοτικής πολιτικής.

Η αυτονόμηση και αναβάθμιση του τομέα της Εκπαίδευσης, του TASK FORCE, από τμήμα της V^{ης} Γενικής Διεύθυνσης στην αυτόνομη XXII^η Γενική Διεύθυνση (που μέχρι τότε δεν είχε αντικείμενο) σηματοδοτεί και την αναβάθμιση του ενδιαφέροντος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας για την Εκπαίδευση.

Οι διαδικασίες λήψης αποφάσεων και κυρίως η συναπόφαση προϋπέθετε αυτονομία και ευχέρεια κινήσεων εκ μέρους της Γενικής Διεύθυνσης στη χάραξη των πολιτικών και την υλοποίηση των Κοινοτικών αποφάσεων.

Η ανάγκη της ανταπόκρισης της Γ.Δ. στην έντονη κινητικότητα και τις ποικίλες δραστηριότητες στο χώρο της εκπαίδευσης και της κατάρτισης δημιούργησε ένα συμβουλευτικό Think Tank στην XXII^η Γ.Δ., με το οποίο καθιερώθηκε η άμεση και συνεχής εμπλοκή της επιστημονικής κοινότητας στη διαμόρφωση πολιτικού εκπαιδευτικού λόγου, ο οποίος θα επιδρούσε και στα δύο επίπεδα: της Κοινοτικής πολιτικής και των εθνικών πολιτικών.

Η χάραξη της Κοινοτικής πολιτικής εκφράζεται μέσα από προγράμματα δράσης (Σωκράτης, Petra, Leonardo da Vinci), ενώ η διαμόρφωση του ευρύτερου εκπαιδευτικού λόγου επηρέαζε τον εκπαιδευτικό σχεδιασμό και την κατεύθυνση των εθνικών πολιτικών στις διαδικασίες των μεταρρυθμίσεων και του εκπαιδευτικού εκσυγχρονισμού, ειδικά μέσω των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης (ΚΠΣ).

Η Γενική Διεύθυνση XXII (DG XXII) έχει μετεξελιχθεί σε Γενική Διεύθυνση Εκπαίδευσης και Πολιτισμού²³ που έχει ως αποστολή την ενίσχυση και την προαγωγή της δια βίου μάθησης, τη γλωσσική και πολιτιστική πολυμορφία, την κινητικότητα και την ενεργό συμμετοχή των Ευρωπαίων πολιτών, και ιδίως των νέων." (Γενική Διευθύντρια είναι η κα **Odile Quintin**)

²² Ψήφισμα των Υπ. Παιδείας που συνήλθαν στο πλαίσιο του Συμβουλίου της 6ης Ιουνίου 1974 περί συνεργασίας στον τομέα της παιδείας Resolution of the Ministers of Education, meeting within the Council, of 6 June 1974 on cooperation in the field of education (E.E C098 20/08/1974P.0002 - 0002) <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:41974X0820:EN:HTML>

²³ http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/index_el.html

Το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης²⁴ (European Training Foundation) συνεστήθη με σκοπό να συμβάλλει στην ανάπτυξη των συστημάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης των χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης που είναι επιλέξιμες από το Συμβούλιο βάσει του κανονισμού ΕΟΚ αριθμ., 3906/89 (επιλέξιμες χώρες).

Οι αρμοδιότητες του ιδρύματος αναφέρονται στο άρθρο 3 του κανονισμού σύστασης (ΕΟΚ αριθμ. 1360/90)²⁵ και επιγραμματικά είναι :

- α) η παροχή βοήθειας για τον καθορισμό των σχετικών με την επαγγελματική εκπαίδευση αναγκών και προτεραιοτήτων,
- β) η λειτουργία ως γραφείο ανταλλαγής πληροφοριών,
- γ) η εξέταση των δυνατοτήτων κοινοπραξιών για την παροχή βοήθειας σε θέματα επαγγελματικής εκπαίδευσης,
- δ) η παρακολούθηση των δραστηριοτήτων και προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από το ίδρυμα,
- ε) η παρακολούθηση και η αξιολόγηση της συνολικής αποτελεσματικότητας της παρεχόμενης βοήθειας σε θέματα επαγγελματικής εκπαίδευσης στις επιλέξιμες χώρες,
- στ) η διάδοση των πληροφοριών και η ανταλλαγές εμπειριών, με δημοσιεύσεις συναντήσεις ή με κάθε άλλο κατάλληλο τρόπο,
- ζ) στα γενικά πλαίσια του κανονισμού, εκτελεί οποιαδήποτε άλλα καθήκοντα συμφωνηθούν μεταξύ Διοικητικού Συμβουλίου και της Επιτροπής,
- η) συνεργασία με άλλους κοινοτικούς οργανισμούς και ιδίως με το CEDEFOP (βλέπε σ. 64).

2.3 ΚΟΙΝΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΕΚ – ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Στο άρθρο 41 παρ. (α) της ΣυνθΕΟΚ²⁶ τίθεται για πρώτη φορά η ανάγκη συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών στον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης «Για να επιτευχθούν οι στόχοι του άρθρου 39 είναι δυνατόν να προβλεφθούν ιδίως στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής :

- α) αποτελεσματικός συντονισμός των προσπάθειών στους τομείς της επαγγελματικής εκπαίδευσης, της έρευνας και της διάδοσης των γεωργικών γνώσεων, ο οποίος δύναται να περιλαμβάνει κοινή χρηματοδότηση σχεδίων ή οργανισμών.

Η συνεργασία τονίζεται πιο έντονα στο άρθρο 118 της ΣυνθΕΟΚ²⁷ «η Επιτροπή έχει ως αποστολή να προωθήσει την στενή συνεργασία μεταξύ των Κρατών μελών στον κοινωνικό τομέα και ιδίως σε θέματα που αφορούν (μεταξύ των άλλων):

- την επαγγελματική εκπαίδευση και επιμόρφωση».

Στο άρθρο 128 της ΣυνθΕΟΚ²⁸ ετέθη η νομική βάση για την Κοινή πολιτική Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, αλλά και την διαδικασία θέσπισης των γενικών αρχών για την εφαρμογή της πολιτικής αυτής, η οποία θέτει ως στόχο να συμβάλλει «στην αρμονική ανάπτυξη τόσο των εθνικών οικονομιών όσο και της κοινής αγοράς». Από τη διατύπωση του άρθρου αυτού γίνεται φανερό ότι η Κοινή πολιτική (αρχικά) είχε καθαρά οικονομικούς στόχους.

²⁴ Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1360/90 του Συμβουλίου της 7ης Μαΐου 1990 για τη σύσταση Ευρωπαϊκού Ιδρύματος Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (Ε. Ε. αριθ. L 131 της 23/05/1990 σ. 0001 - 0005)
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31990R1360:EL:HTML>

²⁵ Ο.π. άρθρο 3

²⁶ Συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (σ. 43)
<http://eur-lex.europa.eu/el/treaties/index.htm#founding>

²⁷ Ο.π.σ. 99

²⁸ Ο.π.σ. 104

Στις 2 Απριλίου του 1963²⁹ το Συμβούλιο αφού εκτίμησε μεταξύ άλλων:

- ότι πρέπει να καθορισθεί κοινή πολιτική επαγγελματικής κατάρτισης η οποία να δύναται να συμβάλλει, κατά το άρθρο 128 της Συνθήκης, στην αρμονική ανάπτυξη τόσο των εθνικών οικονομιών, καθώς και της κοινής αγοράς, εν όψει των γενικών στόχων της Συνθήκης,
- ότι πρέπει να γίνεται σεβαστό το θεμελιώδες δικαίωμα καθενός να επιλέγει ελεύθερα το επάγγελμά του, το ίδρυμα και τον τόπο εκπαίδευσης, καθώς και τον τόπο εργασίας,
- ότι πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη σημασία στην κατάρτιση και την επιμόρφωση του διδακτικού και εκπαιδευτικού προσωπικού,

αποφάσισε δέκα γενικές αρχές μεταξύ των οποίων είναι:

Αρχή πρώτη

Η Κοινή πολιτική επαγγελματικής κατάρτισης στόχο έχει:

Στην πρώτη αρχή δίδεται ο ορισμός της έννοιας της κοινής πολιτικής επαγγελματικής κατάρτισης : **«ως κοινή πολιτική επαγγελματικής κατάρτισης νοείται η κοινή, συνεπής και προοδευτική δράση, η οποία προϋποθέτει, ότι κάθε Κράτος μέλος καταρτίζει προγράμματα και διασφαλίζει, ότι πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με τις γενικές αυτές αρχές και τα μέτρα εφαρμογής που θα προκύψουν από αυτές».**

Αρχή δεύτερη

γ)την επίτευξη, στο πλαίσιο της γενικής εκπαίδευσης, αρκετά ευρείας επαγγελματικής κατάρτισης, ώστε να ευνοηθεί η αρμονική ανάπτυξη του ατόμου και να ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις που απορρέουν από την τεχνική πρόοδο, τις καινοτομίες στην οργάνωση της παραγωγής και την κοινωνική και οικονομική εξέλιξη

ε)την αποφυγή κάθε επιζήμιας διακοπής τόσο μεταξύ της γενικής εκπαίδευσης και της έναρξης της επαγγελματικής κατάρτισης όσο και κατά τη διάρκεια της επαγγελματικής κατάρτισης

στ)τη διευκόλυνση κατά τη διάρκεια των διαφόρων φάσεων του επαγγελματικού βίου, της προσήκουσας επαγγελματικής κατάρτισης και επιμόρφωσης και, ενδεχομένως, της μεταστροφής και επαναπροσαρμογής...

η)την καθιέρωση όσο το δυνατό στενότερων σχέσεων μεταξύ των διαφόρων τύπων επαγγελματικής κατάρτισης και των οικονομικών τομέων, ώστε, αφ' ενός, η επαγγελματική κατάρτιση να ανταποκρίνεται όσο το δυνατό καλύτερα στις ανάγκες της οικονομικής δραστηριότητας και στα συμφέροντα των εκπαιδευομένων και αφ' ετέρου οι οικονομικοί και επαγγελματικοί φορείς να αποδίδουν στα προβλήματα που θέτει η επαγγελματική κατάρτιση τη δέουσα σημασία.

Αρχή τρίτη

Κατά την εφαρμογή της κοινής πολιτικής επαγγελματικής κατάρτισης, πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη σημασία: σ' ένα διαρκές σύστημα ενημέρωσης και προσανατολισμού ή επαγγελματικών συμβουλών υπέρ των νέων και των ενηλίκων βασιζόμενο στη γνώση των ατομικών ικανοτήτων, των εκπαιδευτικών μέσων και των δυνατοτήτων απασχόλησης.

Αρχή πέμπτη

Για να ευνοηθεί η καλύτερη γνώση όλων των στοιχείων και δημοσιεύσεων που αφορούν την κατάσταση και εξέλιξη της επαγγελματικής κατάρτισης στην Κοινότητα και για να προωθηθεί ο εκσυγχρονισμός των χρησιμοποιούμενων διδακτικών μέσων, η

²⁹Στις 2 Απριλίου του 1963 το Συμβούλιο εξέδωσε απόφαση περί θεσπίσεως των γενικών αρχών για την εφαρμογή κοινής πολιτικής επαγγελματικής κατάρτισης 63/266/ΕΟΚ (Απόφαση του Συμβουλίου 63/266/ΕΟΚ).

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31963D0266:EL:NOT>

Επιτροπή αναλαμβάνει πρωτοβουλία για τη συγκέντρωση, διάδοση και ανταλλαγή μεταξύ των Κρατών μελών, κάθε χρήσιμης πληροφορίας καθώς και της τεκμηρίωσης του διδακτικού υλικού.

Αρχή έκτη

Η Επιτροπή ευνοεί, σε συνεργασία με τα Κράτη μέλη, κάθε άμεση ανταλλαγή εμπειριών στον τομέα της επαγγελματικής κατάρτισης, που δύναται να προσφέρει στις αρμόδιες για την επαγγελματική κατάρτιση υπηρεσίες, καθώς και στους ειδικούς σ' αυτόν τον τομέα, τη δυνατότητα να γνωρίσουν και να μελετήσουν τα επιτεύγματα και τις καινοτομίες των άλλων χωρών της Κοινότητας, σχετικά με το αντικείμενο αυτό.

Αρχή εβδόμη

Η προσήκουσα κατάρτιση του διδακτικού και εκπαιδευτικού προσωπικού, του οποίου πρέπει να αυξηθεί ο αριθμός και να αναπτυχθούν οι τεχνικές και οι παιδαγωγικές ικανότητες, συνιστά ένα από τα βασικά στοιχεία κάθε αποτελεσματικής πολιτικής επαγγελματικής κατάρτισης.

Αρχή δεκάτη

Οι ενέργειες που αναλαμβάνονται, για να πραγματοποιηθούν οι στόχοι της κοινής πολιτικής επαγγελματικής κατάρτισης, δύνανται να αποτελέσουν αντικείμενο κοινής χρηματοδότησης.

Στις 26 Ιουλίου 1971 συνήλθε με πρωτοβουλία του Βελγίου το Συμβούλιο για την εκπαίδευση των αρμοδίων Υπουργών (των τότε 6 κρατών μελών) και υιοθέτησε τις γενικές οδηγίες για την ανάπτυξη του προγράμματος για την επαγγελματική κατάρτιση σε κοινοτικό επίπεδο.³⁰

Στο σχεδιασμό για την επαγγελματική κατάρτιση ως ενός σημαντικού τομέα για την ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Συμβούλιο υπογράμμισε ότι ο αντικειμενικός στόχος πρέπει να είναι η εξασφάλιση της ισότητας των ευκαιριών και της πρόσβασης όλου του πληθυσμού της Κοινότητας στη γενική και επαγγελματική εκπαίδευση, την επανεκπαίδευση και τη διά βίου εκπαίδευση, οι οποίες θα επιτρέψουν στα άτομα να αναπτύξουν την προσωπικότητά τους και να ακολουθήσουν ένα ειδικευμένο επάγγελμα εργαζόμενοι σε ένα οικονομικό σύστημα του οποίου οι ανάγκες και οι απαιτήσεις αλλάζουν συνεχώς. Παρατηρούμε ότι εκτός της επαγγελματικής αποκατάστασης ως στόχος τίθεται και η ανάπτυξη της προσωπικότητας του ατόμου.

Η απόφαση αυτή μπορεί να θεωρηθεί σταθμός για την εκπαιδευτική πολιτική της κοινότητας δεδομένου ότι για πρώτη φορά σε επίσημο έγγραφο αναφέρεται ρητά και με σαφήνεια ο ενιαίος εκπαιδευτικός χώρος, «γενική και επαγγελματική εκπαίδευση», ως περιοχή «κλειδί» για τη μελλοντική ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής κοινότητας.

Όπως αναφέρεται στο δελτίο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (bulletin of the European Communities) 10/73³¹, αργά ή γρήγορα η ενασχόληση των οργάνων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας με τα θέματα της εκπαίδευσης θα πρέπει να λάβει τη μορφή μιας Κοινοτικής Πολιτικής – σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό- στο πεδίο της εκπαίδευσης. Το υπόμνημα «ο απολογισμός και οι προοπτικές της δραστηριότητας της ομάδας εργασίας για τη διδασκαλία και την εκπαίδευση» του κ. Σπινέλλι στην

³⁰ Bulletin of the European Communities supplement 3/74, σ. 5 παρ. 3. Education in the European Community. Communication from the Commission to the Council. COM (74) 253 final/2, 17 March 1974. Bulletin of the European Communities, Supplement 3/74
<http://aei.pitt.edu/5593/>

³¹ Bulletin of the European Communities supplement 10/73, σ. 9. For a Community Policy on Education. Bulletin of the European Communities, Supplement 10/73
<http://aei.pitt.edu/5588/>

επιτροπή έριξε άπλετο φως στη διαδικασία διαμόρφωσης της Κοινοτικής Πολιτικής στο πεδίο της εκπαίδευσης.

Στην έκθεση επισημαίνεται επίσης ότι η προώθηση των ευκαιριών για την αυξημένη και ελεύθερη κινητικότητα προσώπων μέσω των κρατών-μελών δημιουργεί προβλήματα, ειδικά ως προς τη γνώση των ευρωπαϊκών γλωσσών και την εκπαίδευση των παιδιών των μεταναστών. Στο βαθμό, μάλιστα, που οι μελλοντικοί πολίτες θα πρέπει να διαδραματίσουν ουσιαστικό και δημιουργικό ρόλο στην ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και στις προοπτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εμφανίζεται μια προϊούσα 'εκπαιδευτική ανάγκη' τόσο για τη μελέτη της Ευρώπης, όσο και για την κατανόηση της Κοινότητας αυτής καθαυτή. Συνεπώς, αναδεικνύεται ως βασικός στόχος η ανάπτυξη της ευρωπαϊκής διάστασης μεταξύ των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων των κρατών-μελών διαμέσου της κοινοτικής εκπαιδευτικής πολιτικής.³²

Ο R. Dahrendorf, στις 11 Μαρτίου του 1974, παρουσίασε μια έκθεση στην οποία περιέγραφε ένα πρόγραμμα δράσης με τίτλο «η εκπαίδευση στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα».³³ Βασική θέση της έκθεσης ήταν ότι η προώθηση της εκπαιδευτικής συνεργασίας πρέπει να είναι αναπόσπαστο κομμάτι της συνολικής ανάπτυξης της κοινότητας, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι πρέπει να δημιουργηθεί μια ευρωπαϊκή εκπαιδευτική πολιτική παρόμοια ή αντίστοιχη με τους άλλους τομείς της κοινοτικής πολιτικής.³⁴

Στην έκθεση τονίζεται ότι στόχος του προγράμματος δεν είναι η εναρμόνιση των δομών και του περιεχομένου της εθνικής εκπαίδευσης των κρατών-μελών.³⁵ Αντίθετα, μάλιστα, αναγνωρίζεται ότι οι διαφορές μεταξύ των εκπαιδευτικών συστημάτων αποτελούν πλούτο για την Ευρώπη και ότι η ομοιομορφία συστημάτων με διαφορετικές ρίζες και εξελίξεις δεν είναι ούτε επιθυμητή, ούτε ρεαλιστική. Αυτό που θεωρήθηκε την εποχή εκείνη ως προτεραιότητα ήταν η ανάπτυξη «μιας στρατηγικής για τη συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και η προώθηση της συστηματικής ανταλλαγής πληροφοριών και εμπειριών».³⁶

Το πιο σημαντικό όμως κεφάλαιο της έκθεσης είναι αυτό για την 'ευρωπαϊκή διάσταση στην εκπαίδευση', καθώς είναι η πρώτη φορά που εννοιολογείται ο όρος και προσδιορίζονται το περιεχόμενο και οι στόχοι του, οι οποίοι εντάσσονται «στην αναπτυξιακή διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης».³⁷ Ως επί μέρους στόχοι καθορίζονται η γνώση των ξένων γλωσσών, η μελέτη της Ευρώπης, η συνεργασία μεταξύ των ιδρυμάτων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και η επέκταση του θεσμού των ευρωπαϊκών σχολείων. Ειδικότερα, για τη μελέτη της Ευρώπης προτείνοντας δραστηριότητες όπως η δημιουργία εδρών για τις ευρωπαϊκές σπουδές στα πανεπιστήμια, η ίδρυση κέντρων ευρωπαϊκής τεκμηρίωσης, η έρευνα για την παρουσίαση της Ευρώπης στα σχολικά βιβλία, η παραγωγή διδακτικού υλικού για τη μελέτη της Ευρώπης, η διαμόρφωση θεματικών ενοτήτων στα αναλυτικά προγράμματα για την κατανόηση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας σε έναν μεταβαλλόμενο κόσμο, η παροχή υποτροφιών σε εκπαιδευτικούς και σπουδαστές για σπουδές σε άλλα κράτη-μέλη και η ίδρυση ενός ευρωπαϊκού δικτύου πληροφόρησης για ευρωπαϊκά θέματα.³⁸

³² Όπως υποσημείωση 30 παρ. 11-12

³³ Όπως υποσημείωση 30

³⁴ Ο.π.παρ. 8

³⁵ Ο.π.παρ. 9

³⁶ Ο.π.παρ. 9

³⁷ Ο.π.σ. 12

³⁸ Ο.π.σσ. 13-14

Στην παράγραφο II το ψήφισμα των Υπουργών Παιδείας³⁹ της 6^{ης} Ιουνίου 1974 αναφέρει τους τομείς της εκπαιδευτικής διαδικασίας «σε αυτό το επίπεδο (Κοινοτικό) η συνεργασία θα σχετίζεται κυρίως στους παρακάτω τομείς:

- Καλύτερες δυνατότητες πολιτιστικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης για τους υπηκόους των άλλων κρατών-μελών των Κοινοτήτων, τους υπηκόους των τρίτων χωρών, καθώς και για τα παιδιά τους.

- Βελτίωση της αντιστοιχίας μεταξύ των εκπαιδευτικών συστημάτων στην Ευρώπη.
- Συλλογή στοιχείων και πρόσφατων στατιστικών για τον τομέα της παιδείας.

- Εντατικοποίηση της συνεργασίας μεταξύ των ανώτερων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων.

- Βελτίωση των δυνατοτήτων ακαδημαϊκής αναγνώρισης των τίτλων και των περιόδων σπουδών.

- Προώθηση της ελεύθερης κυκλοφορίας και της κινητικότητας των εκπαιδευτικών λειτουργών, των σπουδαστών και των ερευνητών, με την εξάλειψη, ειδικότερα, των διοικητικών και κοινωνικών φραγμών που δυσχεραίνουν την ελεύθερη κυκλοφορία αυτών των ατόμων και με τη βελτίωση της διδασκαλίας των ξένων γλωσσών.

- Εξίσωση των ευκαιριών πλήρους πρόσβασης σε όλες τις μορφές εκπαίδευσης»⁴⁰

Στις 11-6-1981 πραγματοποιήθηκε κοινή Σύνοδος των υπουργών οικονομίας, οικονομικών και κοινωνικών υποθέσεων στην οποία «τονίστηκε η ανάγκη της συμβολής των συστημάτων εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης στη στρατηγική που αποσκοπεί στην ενθάρρυνση και την προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης και στη μείωση των σοβαρών κοινωνικών εντάσεων που προκαλεί η ανεργία»⁴¹. Επιπρόσθετα, επισήμαναν ιδιαίτερα «την ανάγκη να καταργηθούν οι εσωτερικές δυσκαμψίες των εκπαιδευτικών συστημάτων και να υιοθετηθεί μια ολοκληρωμένη προσέγγιση των πολιτικών εκπαίδευσης, επαγγελματικής κατάρτισης και απασχόλησης η οποία να στηρίζεται στη στενή συνεργασία με τους γονείς, τις τοπικές αρχές και τους κοινωνικούς εταίρους»⁴².

Στο ψήφισμα του Συμβουλίου⁴³ της 19^{ης} Σεπτεμβρίου 1983 τα κράτη μέλη διαπιστώνουν ότι γίνεται όλο και πιο σημαντικό να εξοικειώνει το σχολείο τους νέους με τις νέες τεχνολογίες της πληροφόρησης για να εξασφαλιστούν καλύτερες ευκαιρίες για τις μελλοντικές γενιές. *Η εκπαίδευση στον τομέα αυτό θα πρέπει να μνήσει τους μαθητές στην πρακτική χρήση των νέων τεχνολογιών της πληροφόρησης και να τους δώσει μια βασική κατανόηση της λειτουργίας, των δυνατοτήτων εφαρμογής των τεχνολογιών αυτών καθώς και των ορίων τους. Για να εξασφαλιστεί μια επαρκής προετοιμασία για την επαγγελματική και ιδιωτική ζωή, είναι ουσιώδες για τους νέους να μάθουν όχι μόνο να χρησιμοποιούν τις τεχνολογίες πληροφόρησης σαν εργαλείο*

³⁹ (Ψήφισμα των Υπουργών Παιδείας που συνήλθαν στο πλαίσιο του Συμβουλίου της 6ης Ιουνίου 1974 περί συνεργασίας στον τομέα της εκπαίδευσης). Resolution of the Ministers of Education, meeting within the Council, of 6 June 1974 on cooperation in the field of education (Official Journal C 098 , 20/08/1974 P. 0002 - 0002) <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:41974X0820:EN:HTML>

⁴⁰ Ο.π.παρ. II

⁴¹ Βλ. Συμβούλιο των Ε.Κ., κείμενα για την Ευρωπαϊκή Εκπαιδευτική Πολιτική, 1987, σ.81

⁴² Ο.π.,σ. 81

⁴³ Ψήφισμα του Συμβουλίου και των Υπουργών Παιδείας συνεληθόντων στα πλαίσια του Συμβουλίου της 19ης Σεπτεμβρίου 1983 σχετικά με τα μέτρα για την εισαγωγή των νέων τεχνολογιών της πληροφόρησης στην παιδεία

Επίσημη Εφημερίδα αριθ. C 256 της 24/09/1983 σ. 0001 – 0002 41983X0924

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:41983X0924:EL:HTML>

αλλά και να κρίνουν τις επιπτώσεις τους στην καθημερινή ζωή καθώς και την κοινωνική σημασία τους.

Η επιτροπή P. Antonnino υπέβαλε και δεύτερη έκθεση στο Συμβούλιο του Μιλάνου, 28 και 29 Ιουνίου 1985. Το 5^ο Κεφάλαιο της έκθεσης (Youth, education, exchanges and sport)⁴⁴, αναφέρεται στην εκπαίδευση και στην κατάρτιση των νέων. Στο κεφάλαιο αυτό προβάλλεται η ενεργός συμμετοχή της νεολαίας στην αναπτυξιακή πορεία της ευρωπαϊκής ενοποίησης. Ευρωπαϊκή Διάσταση της Εκπαίδευσης⁴⁵

Οι επιτυχίες του παρελθόντος και η μελλοντική δυναμική της Ευρώπης είναι αναπόσπαστο κομμάτι της εκπαίδευσης στα κράτη μέλη και σε πολλές άλλες χώρες. Η Επιτροπή προτρέπει το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, συμμορφούμενο με τα συμπεράσματα της συνάντησης του Συμβουλίου και των Υπουργών για την Εκπαίδευση που έλαβε χώρα στις 3 Ιουνίου 1985, να δώσει νέα ώθηση σε μια Ευρωπαϊκή διάσταση στην εκπαίδευση.

Η δεύτερη έκθεση P. Antonnino επαναφέρει και τοποθετεί την ευρωπαϊκή διάσταση στην εκπαίδευση στο πλαίσιο του μετασχηματισμού της ΕΚ προς την κατεύθυνση της ευρωπαϊκής ενοποίησης και της δημιουργίας της Ευρώπης των πολιτών⁴⁶.

Στις 24 Μαΐου 1988 το Συμβούλιο εξέδωσε ψήφισμα σχετικά με την Ευρωπαϊκή διάσταση στην εκπαίδευση⁴⁷. Σκοπός του παρόντος ψηφίσματος είναι να ενισχυθεί η παρουσία της ευρωπαϊκής διάστασης στην εκπαίδευση με τη λήψη, για την περίοδο 1988-1992, σειράς συντονισμένων μέτρων, τα οποία θα πρέπει να βοηθήσουν να ενισχυθεί στους νέους η αίσθηση της ευρωπαϊκής ταυτότητας.

Στο επίπεδο των κρατών μελών, τα κράτη μέλη, καθένα μέσα στα όρια των δικών του εκπαιδευτικών πολιτικών και δομών, θα καταβάλουν κάθε προσπάθεια για την ενσωμάτωση της ευρωπαϊκής διάστασης στα εκπαιδευτικά συστήματα.

Ένας από τους στόχους της κοινής πολιτικής είναι η προώθηση της εκπαίδευσης και της κατάρτισης σε θέματα περιβάλλοντος που επιδιώκεται μέσω της περιβαλλοντικής αγωγής⁴⁸. Προς την κατεύθυνση αυτή, λόγω των περιβαλλοντικών απειλών που αντιμετωπίζει ο πλανήτης μας, τα τελευταία χρόνια δίδεται μεγαλύτερη προσοχή. Πιστεύουμε ότι είναι ζήτημα επιβίωσης η αναγόρευση του στόχου αυτού ως πρωταρχικού για την κοινή πολιτική της ΕΕΚ.

Το Συμβούλιο και οι Υπουργοί Παιδείας⁴⁹ στις 14/12/89 προσδιόρισε μεθόδους συνεργασίας. Οι νέες αυτές μορφές στενότερης συνεργασίας θα πρέπει να βασιστούν σε δίκτυα εκπαιδευτικών ιδρυμάτων των διαφόρων κρατών μελών τα οποία από κοινού με τους διάφορους ενδιαφερόμενους εταίρους θα προσδιορίσουν τις

⁴⁴ A People's Europe. Reports from the ad hoc Committee. Bulletin of the European Communities, Supplement 7/85 σσ. 23-27 <http://aei.pitt.edu/992/>

⁴⁵ Ο.π.σ.24

⁴⁶ Ο.π.σ. 25

⁴⁷ Ψήφισμα του Συμβουλίου και των Υπουργών Παιδείας που συνήλθαν στα πλαίσια του Συμβουλίου σχετικά με την ευρωπαϊκή διάσταση στην εκπαίδευση της 24ης Μαΐου 1988 *Επίσημη Εφημερίδα αριθ. C 177 της 06/07/1988 σ. 0005 – 0007* 41988X0706(01) [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:41988X0706\(01\):EL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:41988X0706(01):EL:HTML)

⁴⁸ Ψήφισμα του Συμβουλίου και των Υπ. Παιδείας που συνήλθαν στα πλαίσια του Συμβουλίου σχετικά με την ευρωπαϊκή διάσταση στην εκπαίδευση της 24ης Μαΐου 1988 *ΕΕ C 177 της 06/07/1988 σ. 0008 - 0010* [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:41988X0706\(02\):EL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:41988X0706(02):EL:HTML)

⁴⁹ Συμπεράσματα του Συμβουλίου και των Υπουργών Παιδείας συνερχομένων στα πλαίσια του Συμβουλίου της 14ης Δεκεμβρίου 1989 για τη βασική εκπαίδευση στον τεχνικό και επαγγελματικό τομέα 41990X0206(02) *Ε.Ε αριθ. C 027 της 06/02/1990 σ. 0004 - 0006* [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:41990X0206\(02\):EL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:41990X0206(02):EL:HTML)

συγκεκριμένες μεθόδους της συνεργασίας τους, που θα αφορούν διάφορες κατηγορίες προσώπων ή ιδρυμάτων:

α) Για τους νέους.

β) Για το εκπαιδευτικό προσωπικό.

γ) Για τους υπεύθυνους της εκπαίδευσης

δ) Για τα εκπαιδευτικά ιδρύματα και τους οικονομικούς και κοινωνικούς εταίρους.

Στη γνωμοδότηση της ΟΚΕ για το λευκό βιβλίο διδασκαλία και μάθηση προς την κοινωνία της γνώσης⁵⁰ προτείνεται ο ρόλος της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης :

-Το όλο σύστημα εκπαίδευσης και κατάρτισης του ατόμου θα πρέπει να το οδηγεί σε επαγγελματική και ψυχική ισορροπία και να το βοηθεί στο να αντιλαμβάνεται γρήγορα και σωστά τα προβλήματα και τα μεγέθη τους, καθώς επίσης την ουσία και τις συνέπειες των θέσεων και δράσεων του μέσα στην ομάδα και έξω από αυτήν.

-Τα υπάρχοντα εκπαιδευτικά συστήματα, της συγκεκριμένης χρονικής διάρκειας κα-ι ηλικιακής αναφοράς δεν επαρκούν πλέον να προσδώσουν στον ευρωπαίο ό,τι απαιτεί η κοινωνία της γνώσης και η οικονομία.

-Καθίσταται, λοιπόν, επιτακτική η ανάγκη συνεχούς πρόσβασης του ατόμου στα αγαθά της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, κάτι που απαιτεί νέα προσέγγιση στο θέμα, μια προσέγγιση που προσφέρεται από την ιδέα της «**διά βίου εκπαίδευσης και κατάρτισης**».

Στην ίδια γνωμοδότηση αναφέρεται ότι :

Ουσιαστικό μέσο, επίσης, για την προσέγγιση σχολείου - επιχείρησης αποτελούν σίγουρα οι θεσμοί της μαθητείας και της εναλλασσόμενης κατάρτισης.

Για το σκοπό αυτό είναι απαραίτητο:

- Να ενισχυθούν με διάφορα κίνητρα οι επιχειρήσεις που αποδέχονται και αναπτύσσουν τη μαθητεία, καθώς επίσης και την επαγγελματική κατάρτιση των μελών τους.

- Να ενθαρρυνθούν και να εδραιωθούν συνεργασίες μεταξύ σχολείου και επιχείρησης που θα ευνοούν τη σύνδεση και αλληλεξάρτηση.

- Να ευνοηθούν οι σχετικές δράσεις διασυνοριακής περιφερειακής συνεργασίας.

Στα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 6^{ης} Μαΐου 1996 για τη Λευκή Βίβλο «Διδασκαλία και μάθηση προς την κοινωνία της γνώσης⁵¹» τονίζεται:

Στην κοινωνία του μέλλοντος, η εκπαίδευση και η κατάρτιση δεν θα περιορίζονται στην αναζήτηση συγκεκριμένων λύσεων για την ένταξη των νέων στην ενεργό επαγγελματική ζωή, αλλά θα πρέπει να δίνουν έμφαση στην ίδια την κεντρική τους λειτουργία για την ανάπτυξη της προσωπικότητας, σε όλες τις μορφές έκφρασής της, την κοινωνική ενσωμάτωση, τον ενστερνισμό κοινών αξιών, τη μετάδοση της πολιτιστικής κληρονομιάς και την ανάπτυξη της ατομικής αυτονομίας.

Για την υλοποίηση αυτών των προσανατολισμών, η Λευκή Βίβλος εντοπίζει **πέντε γενικούς στόχους** και ορισμένα μέτρα υποστήριξης:

1. ενθάρρυνση της απόκτησης νέων γνώσεων,

⁵⁰ Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για το «Λευκό Βιβλίο για την εκπαίδευση και την κατάρτιση - Διδασκαλία και εκμάθηση προς την κοινωνία της γνώσης» (C 295 της 07/10/1996 σ. 0025) <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:51996AC0880:EL:HTML>

⁵¹ Συμπεράσματα του Συμβουλίου της 6ης Μαΐου 1996 για τη Λευκή Βίβλο «Διδασκαλία και μάθηση. Προς την κοινωνία της γνώσης» (Επίσημη Εφημερίδα αριθ. C 195 της 06/07/1996 σ. 0001 – 0005) [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31996Y0706\(01\):EL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31996Y0706(01):EL:HTML)

2. προσέγγιση σχολείου και επιχείρησης
3. καταπολέμηση του αποκλεισμού, στήριξη του πειραματικού θεσμού των σχολείων «δεύτερης ευκαιρίας»
4. γνώση τριών κοινοτικών γλωσσών σε βάθος
5. ισότιμη αντιμετώπιση των υλικών και άυλων επενδύσεων.

Η στρατηγική της περαιτέρω συνεργασίας σε κοινοτικό επίπεδο, δεν είναι δυνατόν να παραμελήσει δύο βασικές πλευρές της ανάπτυξης των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης:

- **το ρόλο, την υπευθυνότητα και τον επαγγελματισμό των διδασκόντων, στους οποίους οι πολιτικές αποφάσεις οφείλουν να αποδίδουν τη μέγιστη προσοχή,**
- **την ποιότητα των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης.**

Προκειμένου να υλοποιηθεί η Ένωση της Γνώσης, το Συμβούλιο⁵² σημειώνει την πρόθεση της Επιτροπής να αρχίσει αμέσως να εξετάζει το μέλλον της Ευρωπαϊκής συνεργασίας στους τομείς της εκπαίδευσης, της επαγγελματικής κατάρτισης χρησιμοποιώντας την ήδη υπάρχουσα πείρα της κοινοτικής δράσης.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στο ψήφισμα “για μια Ευρώπη της γνώσης”⁵³ υπογραμμίζει τη σημασία των γλωσσικών δραστηριοτήτων, καθώς και του ρόλου τον οποίον πρέπει να διαδραματίσουν οι κοινωνικοί εταίροι στην αντικατάσταση του προγράμματος επαγγελματικής κατάρτισης, προκειμένου οι εργαζόμενοι να βελτιώσουν τις προϋποθέσεις τους για απασχόληση.

Τα λευκά βιβλία είναι έγγραφα που περιλαμβάνουν προτάσεις κοινοτικής δράσης σε συγκεκριμένο τομέα. Σε διάλογο που πραγματοποιήθηκε με τους νέους και κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ανταλλαγής απόψεων, οι νέοι προσδιόρισαν 5 κεντρικά θέματα προβληματισμού:

1. τη συμμετοχή,
2. την εκπαίδευση,
3. την απασχόληση, την επαγγελματική κατάρτιση, την κοινωνική ένταξη,
4. την ευημερία, την προσωπική αυτονομία, τον πολιτισμό,
5. τις ευρωπαϊκές αξίες, την κινητικότητα, τις σχέσεις με τον υπόλοιπο κόσμο.

Όπως αναφέρεται στο λευκό βιβλίο “μια νέα πνοή για την Ευρωπαϊκή νεολαία”⁵⁴, τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης υπέστησαν δριμεία κριτική τόσο από τους νέους όσο και από τους ειδικούς. Πολλοί νέοι εγκαταλείπουν το σχολείο ή την επαγγελματική κατάρτιση, προτού αποκτήσουν τα τυπικά προσόντα. Το ποσοστό αυτών των νέων εξακολουθεί να είναι υψηλό στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Όμως, η προσπάθεια να παρακινηθούν οι νέοι να παραμείνουν στην τυπική εκπαίδευση και κατάρτιση δεν είναι η μόνη διαβλεπόμενη λύση. Ο συνδυασμός των σπουδών, της

⁵² Συμπεράσματα του Συμβουλίου της 22/9/1997 σχετικά με την ανακοίνωση για τη Λευκή Βίβλο «Διδασκαλία και μάθηση: προς την κοινωνία της γνώσης» *EE C 303 της 04/10/1997 σ. 0008 - 0008*
[http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31997Y1004\(04\):EL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31997Y1004(04):EL:HTML)

⁵³ Ψήφισμα σχετικά με την ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών "Για μια Ευρώπη της γνώσης" [COM(97)0563 C4-0649/97]⁵³ (Επίσημη Εφημερίδα αριθ. C 167 της 01/06/1998 σ. 0136)
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:51998IP0166:EL:HTML>

⁵⁴ Λευκό βιβλίο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής μια νέα πνοή για την Ευρωπαϊκή νεολαία /* COM/2001/0681 τελικό */
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52001DC0681:EL:HTML>

εργασίας και των δραστηριοτήτων του ελεύθερου χρόνου που βασίζονται σε εμπειρίες άτυπης, μη τυπικής και τυπικής εκπαίδευσης θα μπορούσαν να βελτιώσουν την ποιότητα και την αποτελεσματικότητα της εκπαίδευσης και τις κατάρτισης και να τις καταστήσουν πιο ελκυστικές για τους νέους.

Ο χαρακτήρας της σχέσης σπουδαστή-διδάσκοντος πρέπει να αλλάξει. Θα πρέπει να ενθαρρυνθεί μία προσέγγιση που θα έχει επίκεντρο αυτόν που λαμβάνει τη εκπαίδευση και ένας ευέλικτος ρόλος για τους δασκάλους που υποστηρίζουν τη διαδικασία εκπαίδευσης.

Η πρόσβαση στην εκπαίδευση πρέπει να είναι δεδομένη για όλους τους νέους. Μια εξατομικευμένη διαδικασία εκπαίδευσης που θα απευθύνεται σε νέους ανθρώπους χρειάζεται ευέλικτη καθοδήγηση και παροχή συμβουλών καθώς επίσης και σεβασμό στην διαφορετικότητα.

2.4 ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΛΚΥΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Στο ψήφισμα του Συμβουλίου⁵⁵ της 5^{ης} Δεκεμβρίου 1994 καθορίστηκαν οι αρχές στις οποίες πρέπει να βασίζεται η ποιότητα και η ελκυστικότητα της ΕΕΚ που αποτελούν προτεραιότητα της κοινής πολιτικής.

Αρχή 1^η. Όλοι οι νέοι και νέες θα πρέπει να έχουν πρόσβαση (ισότιμα) σε αναγνωρισμένη αρχική επαγγελματική κατάρτιση.

Αρχή 2^η. Μια ποιοτική επαγγελματική κατάρτιση θα πρέπει να προετοιμάζει τους νέους για την άσκηση ειδικευμένης επαγγελματικής δραστηριότητας, να διανοίγει προοπτικές απασχόλησης και συγχρόνως να ανταποκρίνεται στις κλίσεις και ικανότητες των νέων και να προωθεί την προθυμία και ικανότητα για επαγγελματική επιμόρφωση καθ' όλη τη διάρκεια του επαγγελματικού βίου. Θα πρέπει να είναι σχεδιασμένη με ευρύτητα, να παρέχει ικανότητες που να καλύπτουν πολλούς τομείς, να διευρύνει τη γενική εκπαίδευση των νέων και να στηρίζει (ιδιαίτερα) τους νέους που παρουσιάζουν προβλήματα ή μειονεξίες ώστε να αποκτήσουν κάποιον αναγνωρισμένο τίτλο επαγγελματικής κατάρτισης.

Παράλληλα, όσοι νέοι της Κοινότητας το επιθυμούν θα πρέπει να μπορούν να παρακολουθούν ένα ή δύο χρόνια ή περισσότερα αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης που συμπληρώνει την πλήρη υποχρεωτική σχολική φοίτηση και παρέχει επαγγελματικά προσόντα, τα οποία αναγνωρίζονται από τις αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους στο οποίο παρέχεται.

Αρχή 3^η. Η αρχική επαγγελματική κατάρτιση πρέπει να συνεχίσει να προσελκύει τους πιο ικανούς και φιλομαθείς νέους και να τους προσφέρει τα θεμέλια μιας επαγγελματικής εξέλιξης με ουσιαστικές προοπτικές. Όλοι οι νέοι πρέπει να έχουν πρόσβαση στον επαγγελματικό προσανατολισμό, την ενημέρωση και την παροχή συμβουλών.

Αρχή 5^η. Η επαγγελματική κατάρτιση για να αυξήσει το ειδικευμένο εργατικό δυναμικό με υψηλά προσόντα και ευρεία πρακτική εμπειρία πρέπει να προσελκύει νέους ικανούς και φιλόδοξους που θα πεισθούν ότι η εκπαίδευση και κατάρτιση τους

⁵⁵ Ψήφισμα του Συμβουλίου της 5ης Δεκεμβρίου 1994 σχετικά με την ποιότητα και την ελκυστικότητα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (*Ε. Ε. αριθ. C 374 της 30/12/1994 σ. 0001 – 0004*)
[http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31994Y1230\(01\):EL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31994Y1230(01):EL:HTML)

θα είναι υψηλής ποιότητας, προσανατολισμένη στην πραγματική και επιχειρηματική πραγματικότητα.

Αρχή 6^η. Για τη στροφή των νέων προς την ΕΕΚ σημαντική είναι η αναγνώριση της ισοτιμίας επαγγελματικής και γενικής εκπαίδευσης, η οποία παρέχει τις ίδιες δυνατότητες πρόσβασης σε περαιτέρω μόρφωση για όσους ολοκληρώνουν κύκλους επαγγελματικής κατάρτισης. Απαραίτητη είναι η διεύρυνση των «περασμάτων» μεταξύ γενικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης καθώς και των συστημάτων τυπικής και μη τυπικής εκπαίδευσης.

2.5 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ Δ.Ε.Κ. ΣΤΗ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Αποφασιστικής σημασίας για την οριοθέτηση της εννοίας της επαγγελματικής εκπαίδευσης υπήρξαν οι απαντήσεις-αποφάσεις του ΔΕΚ σε σχετικά προδικαστικά.

Η υπόθεση GRAVIER⁵⁶ της 13/2/1985 αποτέλεσε νομολογία (παράγωγο δίκαιο) απαντώντας, δυνάμει του άρθρου 177 της ΣυνθΕΟΚ⁵⁷, σε δυο προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία του άρθρου 7⁵⁸ της Συνθήκης, «εντός του πεδίου εφαρμογής της παρούσης Συνθήκης και με την επιφύλαξη των ειδικών διατάξεων της απαγορεύεται κάθε διάκριση λόγω ιθαγενείας»

Σύμφωνα με το άρθρο 177 ΣυνθΕΟΚ, «Το δικαστήριο αποφαινεται με προδικαστικές αποφάσεις : α) επί της ερμηνείας της παρούσης Συνθήκης... Δικαστήριο κράτους μέλους, ενώπιον του οποίου ανακύπτει τέτοιο ζήτημα, δύναται, αν κρίνει ότι η απόφαση επί του ζητήματος είναι αναγκαία για την έκδοση της δικής του αποφάσεως, να παραπέμψει το ζήτημα στο Δικαστήριο για να αποφανθεί επ' αυτού»,

Τα δυο ερωτήματα στα οποία εκλήθη να απαντήσει το ΔΕΚ ήταν⁵⁹ :

« 1) Συνάδει προς το κοινοτικό δίκαιο να θεωρείται ότι οι υπήκοοι των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας που μεταβαίνουν σε άλλο κράτος μέλος με μόνο σκοπό την τακτική παρακολούθηση μαθημάτων σε ίδρυμα όπου διδάσκονται μαθήματα που αφορούν ιδίως την επαγγελματική εκπαίδευση , εμπίπτουν , όσον αφορά τις σχέσεις τους με το ίδρυμα αυτό , στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 7 της Συνθήκης της Ρώμης της 25ης Μαρτίου 1957.

2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως , ποια είναι τα κριτήρια βάσει των οποίων θα κριθεί αν η διδασκαλία της τέχνης των εικονογραφημένων κειμένων εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της Συνθήκης της Ρώμης»

Για το πρώτο ερώτημα το Δικαστήριο έλαβε υπ' όψη του μεταξύ άλλων τα εξής:

1. Την απόφαση του Δικαστηρίου (τέταρτο τμήμα) της 13ης Ιουλίου 1983. Sandro Forcheri⁶⁰ σύμφωνα με την οποία, το δικαίωμα ίσης μεταχείρισης των υπηκόων

⁵⁶ «Απόφαση του Δικαστηρίου της 13^{ης} Φεβρουαρίου 1985. - FRANCOISE GRAVIER κατά δημοτικής αρχής της Λιέγης. – αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως του TRIBUNAL DE PREMIERE INSTANCE της Λιέγης. - Απαγόρευση των διακρίσεων: Πρόσβαση στην επαγγελματική εκπαίδευση - ΥΠΟΘΕΣΗ 293/83.»

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61983J0293:EL:HTML>

⁵⁷ Όπως. υποσημείωση 10, σσ. 130-131

⁵⁸ Όπως υποσημείωση 10, σ. 17

⁵⁹ Όπως υποσημείωση 56, σ. 3

⁶⁰ Την απόφαση του Δικαστηρίου (τέταρτο τμήμα) της 13ης Ιουλίου 1983. Sandro Forcheri και Marisa Marino, σύζυγος Forcheri κατά βελγικού κράτους και....

http://eur-lex.europa.eu/Result.do?code=61982J0152&Submit=%CE%91%CE%BD%CE%B1%CE%B6%CE%AE%CF%84%CE%B7%CF%83%CE%B7&RechType=RECH_celex

άλλων κρατών μελλών ως προς την καταβολή διδάκτρων, με τους ημεδαπούς υπηκόους μπορεί να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της Συνθήκης

2. Το άρθρο 7 του κανονισμού 1612/68 του Συμβουλίου «δικαιούται εξ' ίσου όπως και οι ημεδαποί εργαζόμενοι και υπό τους αυτούς όρους να φοιτά στις επαγγελματικές σχολές και στα κέντρα επαναπροσαρμογής ή επανεκπαιδεύσεως»⁶¹. Ο ίδιος κανονισμός στο άρθρο 12⁶² εξασφαλίζει τα τέκνα υπηκόων που απασχολούνται ή έχουν απασχοληθεί σε άλλο κράτος-μέλος να γίνονται δεκτά στα μαθήματα γενικής εκπαιδεύσεως μαθητείας και επαγγελματικής εκπαιδεύσεως υπό τους ίδιους όρους με τους ημεδαπούς υπηκόους.

3. Ειδικότερα για την επαγγελματική εκπαίδευση σύμφωνα με το άρθρο 128 ΣυνθΕΟΚ⁶³, «το Συμβούλιο θεσπίζει τις γενικές αρχές για την εφαρμογή κοινής πολιτικής επαγγελματικής εκπαιδεύσεως».

Στην απόφαση του Συμβουλίου 63/266/ΕΟΚ⁶⁴ της 2^{ας} Απριλίου 1963 η πρώτη εκ των δέκα γενικών αρχών που θεσπίστηκαν για την εφαρμογή κοινής πολιτικής επαγγελματικής κατάρτισης στο εδάφιο 2 αναφέρει:

Οι γενικές αρχές πρέπει να επιτρέπουν στον καθένα να λαμβάνει την προσήκουσα κατάρτιση με ελεύθερη επιλογή του επαγγέλματος, του ιδρύματος και του τύπου κατάρτισης, καθώς και του τύπου εργασίας.

4. Στις γενικές κατευθύνσεις που υιοθέτησε το Συμβούλιο⁶⁵ στις 26 Ιουλίου 1971 για την ανάπτυξη του προγράμματος για την επαγγελματική κατάρτιση σε κοινοτικό επίπεδο το Συμβούλιο υπογράμμισε ότι στο σημαντικό τομέα της επαγγελματικής κατάρτισης για την ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο αντικειμενικός στόχος πρέπει να είναι η εξασφάλιση της ισότητας των ευκαιριών και η πρόσβαση όλου του πληθυσμού της Κοινότητας στη γενική και επαγγελματική εκπαίδευση, την επανεκπαίδευση και τη δια βίου εκπαίδευση.

Ο σημαντικός ρόλος της επαγγελματικής εκπαίδευσης και της εφαρμογής κοινής πολιτικής στον τομέα αυτόν αναφέρεται τόσο στο ψήφισμα της 13^{ης} Δεκεμβρίου 1976⁶⁶ όσο και στο ψήφισμα του Συμβουλίου της 11^{ης} Ιουλίου 1983⁶⁷ που προβλέπει τις πολιτικές κατευθύνσεις στον τομέα της επαγγελματικής κατάρτισης στην κοινότητα για τη δεκαετία του 1980. Η κοινή πολιτική της ΕΕΚ η οποία αναφέρεται στο άρθρο 128 της ΣυνθΕΟΚ προσεγγίζεται σταδιακά με μεγάλη προσοχή τόσο από τα κοινοτικά όργανα όσο και από τα κράτη – μέλη, καθώς η ύπαρξη και η συνεχής της βελτίωση είναι απαραίτητη μεταξύ άλλων για την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων την κινητικότητα του εργατικού δυναμικού, τη μείωση της ανεργίας και τη βελτίωση του βιωτικού επιπέδου των εργαζομένων.

Από τα παραπάνω το ΔΕΚ έκρινε ότι «οι όροι πρόσβασης στην επαγγελματική εκπαίδευση εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 7 της ΣυνθΕΟΚ και

⁶¹ Όπως υποσημείωση 19 άρθρο 7 παρ. 3 σ.8

⁶² Ο.π. σ. 9

⁶³ Όπως υποσημείωση 10 άρθρο 128 σ. 104

⁶⁴ Όπως υποσημείωση 29

⁶⁵ Όπως υποσημείωση 30 σ. 5, παρ. 3

⁶⁶ Resolution of the Council and of the Ministers of Education, meeting within the Council, of 13 December 1976 concerning measures to be taken to improve the preparation of young people for work and to facilitate their transition from education to working life Official Journal C 308 , 30/12/1976 P. 0001 – 0003 <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:41976X1230:EN:HTML>

⁶⁷ Council resolution of 11 July 1983 concerning vocational training policies in the European Community in the 1980s Official Journal C 193 , 20/07/1983 P. 0002 [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31983Y0720\(02\):EN:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31983Y0720(02):EN:HTML)

επομένως η επιβολή τελών δικαιώματος ή διδάκτρων ως προϋπόθεσης για την πρόσβαση σε κύκλους μαθημάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης στους σπουδαστές υπηκόους άλλων κρατών-μελών συνιστά διάκριση λόγω ιθαγενείας που απαγορεύεται από το άρθρο 7 της ΣυνθΕΟΚ εφ' όσον η ίδια δεν επιβάλλεται και στους ημεδαπούς σπουδαστές».

Συνδυάζοντας τα παραπάνω το ΔΕΚ οριοθέτησε την έννοια της επαγγελματικής εκπαίδευσης *«κάθε μορφή εκπαίδευσης που προετοιμάζει για την απόκτηση τυπικού προσόντος για συγκεκριμένο επάγγελμα ή απασχόληση ή που παρέχει την ιδιαίτερη ικανότητα για την άσκηση του εν λόγω επαγγέλματος ή της εν λόγω απασχόλησης περιλαμβάνεται στην επαγγελματική εκπαίδευση ανεξαρτήτως της ηλικίας και του επιπέδου κατάρτισης των μαθητών ή των σπουδαστών, ακόμη και αν το πρόγραμμα διδασκαλίας περιλαμβάνει τμήμα γενικής εκπαίδευσης»*.

Επομένως η απάντηση στο δεύτερο ερώτημα είναι η διδασκαλία της τέχνης των εικονογραφημένων κειμένων που παρέχεται από ανώτερο εκπαιδευτικό ίδρυμα καλών τεχνών (Βασιλική Ακαδημία Καλών Τεχνών της πόλεως της Λιέγης) περιλαμβάνεται εννοιολογικώς στην Επαγγελματική εκπαίδευση, εφ' όσον η διδασκαλία αυτή προετοιμάζει το σπουδαστή για την απόκτηση τυπικού προσόντος για συγκεκριμένο επάγγελμα ή απασχόληση ή του προάγει την ικανότητα για την άσκηση του εν λόγω επαγγέλματος ή απασχόλησης.

Στις 2 Φεβρουαρίου του 1988 το ΔΕΚ απάντησε στο εξής προδικαστικό ερώτημα στην υπόθεση *Blaizot*⁶⁸ μια συνιστώσα του προδικαστικού ερωτήματος ήταν: αν η Πανεπιστημιακές σπουδές κτηνιατρικής εμπίπτουν στην έννοια της Επαγγελματικής εκπαίδευσης και επομένως στο πεδίο εφαρμογής της ΣυνθΕΟΚ κατά την έννοια του άρθρου 7 αυτής, ήτοι, απαγόρευση διάκρισης λόγω ιθαγενείας. Το ΔΕΚ έλαβε υπ' όψη μεταξύ άλλων τα εξής :

α) τη θέση της Επιτροπής ότι οι σπουδές που πραγματοποιούνται στα Βελγικά Πανεπιστημιακά ιδρύματα «επαγγελματική εκπαίδευση η οποία αποκτάται στο πλαίσιο της παρεχόμενης από τα Πανεπιστήμια ακαδημαϊκής διδασκαλίας» κατά την έννοια του άρθρου 128 της ΣυνθΕΟΚ,

β) την οριοθέτηση της έννοιας της επαγγελματικής εκπαίδευσης του ΔΕΚ στην υπόθεση *Gravier* (βλέπε ανωτέρω),

γ) το άρθρο 10 του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη⁶⁹ το οποίο περιλαμβάνει μεταξύ των διαφόρων μορφών επαγγελματικής εκπαίδευσης και την Πανεπιστημιακή εκπαίδευση.

Το ΔΕΚ κατέληξε στην απάντηση ότι οι Πανεπιστημιακές σπουδές κτηνιατρικής εμπίπτουν στην έννοια της Επαγγελματικής εκπαίδευσης έτσι, ώστε ένα πρόσθετο τέλος εγγραφής που επιβάλλεται μόνον στους φοιτητές που είναι υπήκοοι άλλων κρατών-μελών συνιστά διάκριση λόγω ιθαγενείας απαγορευόμενη από το άρθρο 7 της ΣυνθΕΟΚ.

Η υπόθεση *BRUNO BARRA*⁷⁰ αφορά σπουδές μέσης τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης στο τμήμα οπλοποιίας του *Institut communal d' enseignement*

⁶⁸ Απόφαση του Δικαστηρίου της 2^{ης} Φεβρουαρίου 1988. - VINCENT BLAIZOT και λοιποί κατά UNIVERSITE DE LIEGE και λοιπών-Αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως του TRIBUNAL DE PREMIERE INSTANCE της Λιέγης- Απαγόρευση των διακρίσεων – Πρόσβαση σε Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση - Απόδοση Αχρεωστήτου. - Υπόθεση 24/86. Συλλογή της Νομολογίας του Δικαστηρίου 1988 σελίδα 00379
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61986J0024:EL:HTML>

⁶⁹ Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης (άρθρο 10 σ.8)
http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/dlr/dlr.nsf/dmlcharter_gr/dmlcharter_gr?OpenDocument

technique de la fine mecanique, de l' armurerie et de l' horlogerie (δημοτικό ινστιτούτο τεχνικής εκπαίδευσεως λεπτομηχανουργίας, οπλοποιίας και ωρολογοποιίας) του Δήμου Λιέγης.

Από τη δικογραφία προκύπτει ότι οι αιτούντες, την επιστροφή των υπ' αυτών καταβληθέντων χρημάτων, είναι όλοι Γάλλοι υπήκοοι, και υποχρεώθηκαν να καταβάλλουν ετήσια δίδακτρα τα οποία δεν απαιτούνταν από τους Βέλγους σπουδαστές.

Το εθνικό δικαστήριο του Βελγίου, υπό το φως της απόφασης Gravier :

α) δεν αμφισβήτησε ότι το παραπάνω ινστιτούτο εκπαίδευσης (τμήμα οπλοποιίας) είναι επαγγελματική σχολή και

β) ότι η επιβολή τελών, που δεν επιβάλλονται στους ημεδαπούς, συνιστά διάκριση λόγω ιθαγενείας, που απαγορεύεται από το άρθρο 7 της ΣυνθΕΟΚ.

Το ΔΕΚ σε σχετικά προδικαστικά ερωτήματα στην υπόθεση αυτή απεφάνθη ότι «το εύρος της ερμηνείας του άρθρου 7 της ΣυνθΕΟΚ καλύπτει επίσης και των προ της εκδόσεως απόφασης Gravier χρόνο.

Η υπόθεση Gravier αποτέλεσε νομολογία για όλες τις μετέπειτα σχετικές αποφάσεις, τόσο από τα εθνικά δικαστήρια όσο και από το ΔΕΚ. Μετά την απόφαση αυτή το ΔΕΚ ενέταξε στην επαγγελματική εκπαίδευση ενέταξε και πανεπιστημιακές σπουδές, όπως η φοίτηση στην ανώτερη σχολή καλών τεχνών και στην κτηνιατρική σχολή, οι οποίες μέχρι τότε δεν ήταν σαφές ότι ανήκαν στην επαγγελματική εκπαίδευση.

Η κοινότητα έως το 1985 με τις **δράσεις** και τα **προγράμματα** που είχε υιοθετήσει το Συμβούλιο σ' αυτόν τον τομέα, **καθόριζε σταδιακά** “την κοινή πολιτική επαγγελματικής εκπαίδευσεως” η οποία αναφέρεται στο άρθρο 128της ΣυνθΕΟΚ, «μόνο βάσει της προοδευτικής εξελίξεως της κοινής πολιτικής επαγγελματικής εκπαίδευσεως κατέστη δυνατή η υπαγωγή τέτοιων πανεπιστημιακών σπουδών στην έννοια της επαγγελματικής εκπαίδευσεως σύμφωνα με το νόημα του κοινοτικού δικαίου».

Έτσι το ΔΕΚ συνέβαλε ουσιαστικά στην επέκταση της **συμπληρωματικής αρμοδιότητας** της κοινότητας και **στο χώρο της γενικής εκπαίδευσης**, καθώς επαγγελματική και γενική εκπαίδευση αποτελούν μια **«αδιαίρετη, δυσπόστατη οντότητα»**

Η εξάπλωση αυτή έγινε βήμα-βήμα, αργά αλλά σταθερά και μεθοδικά για να καταλήξουμε στην επίσημη και ουσιαστική “νομιμοποίηση της εκπαίδευσης” ως περιοχής κοινοτικής συμπληρωματικής αρμοδιότητας με τα άρθρα 126 και 127 της Συνθήκης του Μάαστριχτ-1992 (βλέπε σελίδες 67-68).

⁷⁰ Απόφαση του Δικαστηρίου της 2^{ης} Φεβρουαρίου 1988. - BRUNO BARRA και λοιποί κατά Βελγικού Δημοσίου και Δημοτικής Αρχής της Λιέγης – Αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως του TRIBUNAL DE PREMIERE INSTANCE της Λιέγης. - Απαγόρευση των διακρίσεων – πρόσβαση σε μη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση - Απόδοση αχρεωστήτου. – Υπόθεση 309/85. Συλλογή της Νομολογίας του Δικαστηρίου 1988 σελίδα 00355 Σουηδική ειδική έκδοση σελίδα 00325
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61985J0309:EL:HTML>

2.6 ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ – ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΙΤΛΩΝ - ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

Η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων και των υπηρεσιών μεταξύ των κρατών μελών, (άρθρο 3 παρ.γ) ΣυνθΕΟΚ⁷¹, και η ανάγκη αντιμετώπισης της ανεργίας, βασικές αρχές και στόχοι της Κοινότητας, έθεσαν στο επίκεντρο του Κοινοτικού ενδιαφέροντος την κινητικότητα, την αντιστοιχία και αναγνώριση διπλωμάτων και πιστοποιητικών και την διαφάνεια.

Ήδη στη βάση της πυραμίδας του Κοινοτικού δικαίου είναι σαφείς οι κατευθυντήριες αναφορές για την απρόσκοπτη διακίνηση Ευρωπαίων πολιτών, σπουδαστών, διδασκόντων ή εργαζομένων, όπως το άρθρο 50 «*Τα κράτη μέλη προωθούν στο πλαίσιο κοινού προγράμματος την ανταλλαγή εργαζομένων νέων*⁷²» και το άρθρο 57 σύμφωνα με το οποίο το Συμβούλιο εκδίδει οδηγίες για την αμοιβαία αναγνώριση των διπλωμάτων, πιστοποιητικών και άλλων τίτλων για να διευκολύνει τη μετακίνηση των εργαζομένων.

Το Συμβούλιο στις 2 Απριλίου του 1963⁷³ αφού εκτίμησε μεταξύ άλλων:

- ότι η εφαρμογή αποτελεσματικής κοινής πολιτικής επαγγελματικής κατάρτισεως θα ευνοήσει την πραγματοποίηση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων.
 - ότι πρέπει να γίνεται σεβαστό το θεμελιώδες δικαίωμα καθενός να επιλέγει ελεύθερα το επάγγελμά του, το ίδρυμα και τον τόπο εκπαίδευσής, καθώς και τον τόπο εργασίας
 - ότι πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη σημασία στην κατάρτιση και την επιμόρφωση του διδακτικού και εκπαιδευτικού προσωπικού,
- κατέληξε στις δέκα γενικές αρχές για την εφαρμογή κοινής πολιτικής επαγγελματικής εκπαίδευσής, σύμφωνα με το άρθρο 128 της ΣυνθΕΟΚ μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται:
- η ελεύθερη επιλογή του επαγγέλματος, του ιδρύματος και του τόπου κατάρτισεως, καθώς και του τόπου εργασίας (αρχή πρώτη, εδ. 2^ο) και
 - η κατάρτιση από την Επιτροπή, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη ανάλογα με τις ανάγκες για τα διάφορα επαγγέλματα που απαιτούν συγκεκριμένη κατάρτιση, μίας ενιαίας περιγραφής των βασικών απαιτήσεων για την πρόσβαση στις διάφορες βαθμίδες κατάρτισεως, ώστε να επιτεθεί η αμοιβαία αναγνώριση των πιστοποιητικών και άλλων τίτλων.

Ο κανονισμός ΕΟΚ αριθ. 1612/68 του Συμβουλίου⁷⁴ αναφέρεται στην ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων στο εσωτερικό της κοινότητας και ως προς την επαγγελματική εκπαίδευση αναφέρει τα εξής:

«Ο εργαζόμενος υπήκοος ενός κράτους μέλους που ασχολείται στην επικράτεια άλλου κράτους μέλους

- δικαιούται εξ ίσου όπως και οι ημεδαποί εργαζόμενοι και υπό τους αυτούς όρους να φοιτά στις επαγγελματικές σχολές και στα κέντρα επαναπροσαρμογής ή επανεκπαίδευσής»(άρθρ7)
- τα τέκνα του υπηκόου Κράτους μέλους που απασχολείται ή έχει απασχοληθεί κατά το παρελθόν στην επικράτεια άλλου Κράτους μέλους γίνονται δεκτά στα μαθήματα γενικής εκπαίδευσής, μαθητείας και επαγγελματικής εκπαίδευσής υπό τους ίδιους όρους με τους υπηκόους αυτού του Κράτους, εφ' όσον τα τέκνα αυτά διαμένουν στην επικράτειά του. Τα Κράτη μέλη ενθαρρύνουν τις πρωτοβουλίες που επιτρέπουν στα

⁷¹ Συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (1957) σ. 15
<http://eur-lex.europa.eu/el/treaties/index.htm#founding>

⁷² ο.π. σ.52

⁷³ Όπως υποσημείωση 29

⁷⁴ Όπως υποσημείωση 19

τέκνα αυτά να παρακολουθήσουν τα ανωτέρω μαθήματα με τις καλύτερες δυνατές προϋποθέσεις.» (άρθρο12)

Στο άρθρο 45 του ιδίου κανονισμού το Συμβούλιο ζητεί από την επιτροπή την υποβολή προτάσεων «που να αποσκοπούν στην κατάργηση, κατά τους όρους που προβλέπονται στην συνθήκη, των περιορισμών στην πρόσβαση σε απασχόληση εργαζομένων υπηκόων των Κρατών μελών κατά το μέτρο που η έλλειψη της αμοιβαίας αναγνώρισης των διπλωμάτων, πιστοποιητικών ή άλλων εθνικών τίτλων δύναται να αποτελέσει εμπόδιο στην ελευθέρωση της διακινήσεως των εργαζομένων».

Οι Υπουργοί Παιδείας των έξι στη πρώτη τους επίσημη συνάντηση το 1971 (βλέπε σελίδα 24) αποφάσισαν ότι μία νέα προσέγγιση θα έπρεπε να επιχειρηθεί στα ζητήματα ισοτιμίας πτυχίων και διπλωμάτων, που μέχρι πρότινος χαρακτηρίζονταν από στασιμότητα.

Η έκθεση που παρουσίασε ο R. Dahrendorf στις 11 Μαρτίου του 1974 περιέγραφε ένα πρόγραμμα δράσης με τίτλο «η εκπαίδευση στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα»⁷⁵ και περιελάμβανε τρεις άξονες που αφορούσαν⁷⁶ :

- (α) Την κινητικότητα στην εκπαίδευση (παρ. 24-38).
- (β) Την εκπαίδευση των παιδιών των εργαζόμενων μεταναστών (παρ. 39-42).
- (γ) Την ανάπτυξη της ευρωπαϊκής διάστασης στην εκπαίδευση (παρ. 43-61).

Ο πρώτος άξονας ορίζει ότι πρέπει να δοθούν οι δυνατότητες στους εκπαιδευτικούς, στο ερευνητικό δυναμικό και στους φοιτητές ανάμεσα στα κράτη-μέλη της Κοινότητας να επικοινωνήσουν και να ανταλλάξουν γνώσεις και εμπειρίες σε ένα ευρωπαϊκό περιβάλλον. Ειδικά για την κινητικότητα των σπουδαστών θα πρέπει να προωθηθεί η αναγνώριση των σχολικών απολυτηρίων, των διπλωμάτων και των ακαδημαϊκών τίτλων σπουδών. Όσον αφορά τους εκπαιδευτικούς και τα διευθυντικά στελέχη η κινητικότητα θα βοηθήσει στην ανάπτυξη των επαγγελματικών εμπειριών (διδασκικών και παιδαγωγικών), στην κατανόηση του χαρακτήρα των εθνικών συστημάτων εκπαίδευσης και στη γνώση των διαφορών στο εθνικό, περιφερειακό και τοπικό περιβάλλον, οι οποίες θα προσδιορίσουν τις ανάγκες και τη δυναμική της μελλοντικής συνεργασίας⁷⁷.

Σχετικά με την εκπαίδευση των παιδιών των μεταναστών (δεύτερος άξονας), η έκθεση επισημαίνει την ανάγκη της εκπαιδευτικής ολοκλήρωσης των παιδιών σε ένα περιβάλλον που θα σέβεται την πολιτιστική τους ταυτότητα.⁷⁸

Η εκφρασμένη από την ιδρυτική συνθήκη της ΕΟΚ 1957 βούληση της κοινότητας για την αμοιβαία αναγνώριση των διπλωμάτων πιστοποιητικών και άλλων τίτλων προωθείται με πολύ αργούς πράγματι ρυθμούς και επαναδιατυπώνεται κατά καιρούς όπως στο ψήφισμα της 6^{ης} Ιουνίου 1974⁷⁹ στο οποίο το Συμβούλιο θεωρεί «αναγκαίο να καθορισθούν αρχές και κατευθυντήριες γραμμές, προκειμένου να προωθηθούν οι εργασίες που αφορούν την αμοιβαία αναγνώριση των διπλωμάτων, πιστοποιητικών και άλλων τίτλων», και εξέδωσε ψήφισμα σχετικά με την αμοιβαία αναγνώριση των διπλωμάτων, πιστοποιητικών και άλλων τίτλων που βεβαιώνουν την απόκτηση τυπικών προσόντων, στο οποίο «απαιτεί την κατάρτιση καταλόγων αυτών των τίτλων που αναγνωρίζονται ως ισοδύναμοι».

⁷⁵ Όπως υποσημείωση 30

⁷⁶ Ο.π. σσ. 8-15

⁷⁷ Ο.π.σσ. 9-10

⁷⁸ Ο.π.σσ. 11-12

⁷⁹ Ψήφισμα του Συμβουλίου της 6ης Ιουνίου 1974 περί αμοιβαίας αναγνώρισης των διπλωμάτων πιστοποιητικών και άλλων τίτλων *Επίσημη Εφημερίδα αριθ. C 098 της 20/08/1974 σ. 0001 - 0001*
[http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31974Y0820\(01\):EL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31974Y0820(01):EL:HTML)

Στο ψήφισμα της 9^{ης} Φεβρουαρίου 1976⁸⁰ του Συμβουλίου και των Υπουργών Παιδείας που συνήλθαν στα πλαίσια του Συμβουλίου περί ενός προγράμματος δράσης στον τομέα της εκπαίδευσης, οι Υπουργοί εξέφρασαν τη θέληση των κρατών μελών να επιδιώξουν και να αναπτύξουν, εκ μέρους των υπηκόων και παιδιών των υπηκόων από άλλα κράτη μέλη των κοινοτήτων και από άλλες χώρες μη μέλη, κατάλληλα μέτρα, για να βελτιώσουν τις εγκαταστάσεις υποδοχής για αυτά τα παιδιά και για να τους δοθεί η δυνατότητα να προσαρμοστούν στο σχολικό σύστημα και στον τρόπο ζωής της χώρας που τους φιλοξενεί.

Ο βασικός στόχος της κινητικότητας είναι η καταπολέμηση της ανεργίας και η άνοδος του βιωτικού επιπέδου των Ευρωπαίων πολιτών. Στο ψήφισμα της 12^{ης} Ιουλίου 1982 σχετικά με μια κοινοτική δράση για την καταπολέμηση της ανεργίας⁸¹ «το Συμβούλιο υπογραμμίζει την προτεραιότητα που πρέπει να δώσει η Κοινότητα στην επαγγελματική εκπαίδευση των νέων και σημειώνει την πρόθεση της Επιτροπής «όλοι οι νέοι που εμφανίζονται στην αγορά εργασίας μέσω της επαγγελματικής εκπαίδευσης ή μαθητείας να έχουν μια πρώτη εργασιακή εμπειρία».

Η επιτροπή του Pietro Antonnino υπέβαλε την πρώτη έκθεσή της για την «Ευρώπη των πολιτών»⁸² στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, 29 και 30 Μαρτίου 1985, στις Βρυξέλλες. Η έκθεση αυτή πρότεινε συγκεκριμένα μέτρα, για την ενίσχυση της ελευθερίας των Ευρωπαίων Πολιτών στην Κοινότητα, με στόχο τη δημιουργία του ενιαίου οικονομικού χώρου της ενιαίας αγοράς.⁸³

Στην έκθεση περιλαμβάνονται θέματα που αφορούν :

- την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων (professional qualifications)⁸⁴ και
- το δικαίωμα της διαμονής των σπουδαστών σε άλλο κράτος – μέλος (Right of residence)⁸⁵

Η επιτροπή P. Antonnino υπέβαλε και δεύτερη έκθεση στο Συμβούλιο του Μιλάνου, 28 και 29 Ιουνίου 1985. Το 5^ο Κεφάλαιο της έκθεσης (Youth, education, exchanges and sport)⁸⁶, αναφέρεται στην εκπαίδευση και στην κατάρτιση των νέων.

Η επιτροπή έχει ως ιδιαίτερο στόχο την υποβοήθηση της κινητικότητας των μη προνομιούχων νέων, αλλά και των προσωπικών πρωτοβουλιών νέων (που λ.χ. αναζητούν εργασία) να οργανώσουν οι ίδιοι ανταλλαγές. Προς τούτο, βοηθούν και οι Ευρωπαϊκές οργανώσεις νέων, μέσω κυρίως των προτάσεων του Φόρουμ Νεολαίας των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.⁸⁷

Την προώθηση, εμβάθυνση, και γενίκευση της κινητικότητας επαγγέλλεται στο άρθρο 8^α η ενιαία ευρωπαϊκή πράξη (ΕΕΠ-1986) που έθεσε ως σκοπό να εγκαθιδρυθεί σταδιακά η εσωτερική αγορά μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1992. Η εσωτερική αγορά ορίζεται ως «χώρος χωρίς εσωτερικά σύνορα στον οποίο διασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, των ατόμων, των υπηρεσιών και των κεφαλαίων σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας συνθήκης».

⁸⁰ Ψήφισμα του Συμβουλίου και των Υπουργών Παιδείας που συνήλθαν στα πλαίσια του Συμβουλίου, της 9ης Φεβρουαρίου 1976, περί ενός προγράμματος δράσης στον τομέα της εκπαίδευσης <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:41976X0219:EN:HTML>

⁸¹ Ψήφισμα του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 1982 σχετικά με μια κοινοτική δράση για την καταπολέμηση της ανεργίας [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31982Y0721\(01\):EL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31982Y0721(01):EL:HTML)

⁸² A People's Europe. Reports from the ad hoc Committee. Bulletin of the European Communities, Supplement 7/85 <http://aei.pitt.edu/992/>

⁸³ Ο.π., σ. 13

⁸⁴ Ο.π., σ.σ. 13-14

⁸⁵ Ο.π., σ. 14

⁸⁶ Ο.π., σ. 23-27

⁸⁷ Ο.π., σ. 25

Η ποικιλομορφία της επαγγελματικής εκπαίδευσης στην κοινότητα δίνει τη δυνατότητα στους σπουδαστές, εκπαιδευτικούς, εκπαιδευτές και διοικητικούς της εκπαίδευσης, βιώνοντας τα διάφορα συστήματα εκ των έσω, να συγκρίνουν και σταδιακά να καταλήγουν στην ανάδειξη του αποδοτικότερου και επομένως στη σύγκλιση και τη βελτίωση των συστημάτων των κρατών-μελών, δηλαδή σταδιακά να διαμορφώνεται μια κοινή πολιτική της Κοινότητας στον τομέα αυτόν.

Το ψήφισμα⁸⁸ του Συμβουλίου της 11^{ης} Ιουλίου 1983 επιβεβαιώνει την ανάγκη σύγκλισης των πολιτικών στον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης αναγνωρίζοντας ταυτόχρονα τις διαφορές των εκπαιδευτικών συστημάτων στα κράτη μέλη και την ανάγκη για ελαστική δράση της Κοινότητας.

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή γνωμοδοτώντας για το «Λευκό Βιβλίο για την εκπαίδευση και την κατάρτιση - Διδασκαλία και εκμάθηση προς την κοινωνία της γνώσης»⁸⁹ (1986) προτείνει «*συμπληρωματικά να αναπτυχθεί ειδικό πρόγραμμα κινητικότητας των σπουδαστών και εκπαιδευτικών της επαγγελματικής κατάρτισης και μαθητείας και κρίνει ότι η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση θα πρέπει να καταστεί ισότιμος εταίρος των άλλων εκπαιδευτικών εκφράσεων. Το σύμπλεγμα: Υψηλό επίπεδο γενικής εκπαίδευσης, συν επαγγελματικός προσανατολισμός και υψηλό επίπεδο αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, συν μαθητεία, αποτελεί πλέον και ενδεχομένως προϋπόθεση για ένταξη των νέων στην αγορά εργασίας, ενώ η δια βίου εκπαίδευση και κατάρτιση αποτελεί την προϋπόθεση για ανταπόκριση των εργαζομένων στην αναγκαιότητα συνεχούς εκσυγχρονισμού της εργασίας και της παραγωγής*».

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο το όργανο της Κοινότητας που απολαμβάνει τη μεγαλύτερη δημοκρατική νομιμοποίηση στη μακροχρόνια προσπάθεια άρσης των εμποδίων που περιορίζουν την ελεύθερη διακίνηση των εργαζομένων στο ψήφισμά του (1997) «Διδασκαλία και Εκμάθηση: Προς την Κοινωνία της γνώσης»⁹⁰ «επισημαίνει ότι η αναγνώριση προσόντων που αποκτήθηκαν εκτός της κανονικής εκπαίδευσης και κατάρτισης παρουσιάζει σημαντικές δυσκολίες ζητεί, συνεπώς, μεγαλύτερη διαφάνεια ως προς την αξία των πιστοποιητικών επαγγελματικής ικανότητας και την αναγνώριση των προσόντων σε ευρωπαϊκό επίπεδο».

Σύμφωνα με την έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (1999) το Λευκό Βιβλίο⁹¹ αποδίδει μείζονα σημασία:

- στην επινόηση νέων τρόπων αναγνώρισης των επαγγελματικών γνώσεων που να επιτρέπουν στον καθένα να επιτύχει αναγνώριση των δεξιοτήτων του χάρη σ' ένα μόνιμο και εύκαμπτο σύστημα, όπως η τελειοποίηση αξιόπιστων δοκιμασιών αξιολόγησης και πιστοποίησης.

- στην ανάπτυξη της **μαθητείας** σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Το Συμβούλιο εξέδωσε το Δεκέμβριο του 1998 απόφαση για τη δημιουργία του «EUROPASS-Κατάρτιση»,

⁸⁸ Ψήφισμα του Συμβουλίου της 11ης Ιουλίου 1983 σχετικά με την πολιτική της επαγγελματικής κατάρτισης στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα κατά τη δεκαετία του 1980 Ε. Ε. αριθ. C 193 της 20/07/1983 σ. 0002 [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31983Y0720\(02\):EN:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31983Y0720(02):EN:HTML)

⁸⁹ Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για το «Λευκό Βιβλίο για την εκπαίδευση και την κατάρτιση - Διδασκαλία και εκμάθηση προς την κοινωνία της γνώσης» (C 295 της 07/10/1996 σ. 0025) <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:51997IP0056:EL:HTML>

⁹⁰ Ψήφισμα σχετικά με το Λευκό Βιβλίο της Επιτροπής για την Εκπαίδευση και την Κατάρτιση "Διδασκαλία και Εκμάθηση: Προς την κοινωνία της γνώσης" (COM(95)0590 C4-0597/95)(Ε. Ε. αριθ. C11514/04/1997 σ.0085)

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:51997IP0056:EL:HTML>

⁹¹ Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής - Εφαρμογή του λευκού βιβλίου «Διδασκαλία και μάθηση: προς την κοινωνία της γνώσης» /* COM/99/0750 τελικό */

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:1999:0750:FIN:EL:PDF>

«κοινοτικού πληροφοριακού εγγράφου», με πρόθεση την εφαρμογή του από την 1^η Ιανουαρίου 2000,

- στην επαγγελματική επανένταξη με «εξατομικευμένη» εκπαίδευση για τους νέους σε κατάσταση κοινωνικού αποκλεισμού μέσω της συμμετοχής τους σε σχολεία δεύτερης ευκαιρίας ή μέσω εμπειριών άλλων τύπων που διεξάγονται στα κράτη μέλη,

- στο ξεκίνημα της ευρωπαϊκής εθελοντικής υπηρεσίας η οποία αποτελεί μηχανισμό μαθητείας («learning by doing») για την ανάπτυξη της προσωπικότητας και την απόκτηση πείρας από τους νέους.

Το Λευκό Βιβλίο «μια νέα πνοή για την Ευρωπαϊκή νεολαία»⁹² περιέχει στοιχεία και πορίσματα του διαλόγου με τους νέους που πραγματοποιήθηκε το 2001, οι οποίοι κατά την ανταλλαγή απόψεων προσδιόρισαν μεταξύ των πέντε κεντρικών θεμάτων προβληματισμού,

1. τη συμμετοχή,
2. την εκπαίδευση,
3. την απασχόληση, την επαγγελματική κατάρτιση, την κοινωνική ένταξη,
4. την ευημερία, την προσωπική αυτονομία, τον πολιτισμό,
5. τις ευρωπαϊκές αξίες, την κινητικότητα, τις σχέσεις με τον υπόλοιπο κόσμο.

την εκπαίδευση, την επαγγελματική κατάρτιση και την κινητικότητα.

Τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης υπέστησαν δριμεία κριτική τόσο από τους νέους όσο και από τους ειδικούς.

Έντονος υπήρξε ο προβληματισμός για τους πολλούς νέους που εγκαταλείπουν το σχολείο ή την επαγγελματική κατάρτιση προτού αποκτήσουν τα τυπικά προσόντα. Το ποσοστό αυτών των νέων εξακολουθεί να είναι υψηλό στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Όμως, η προσπάθεια να παρακινηθούν οι νέοι να παραμείνουν στην τυπική εκπαίδευση και κατάρτιση δεν είναι η μόνη διαβλεπόμενη λύση. Ο συνδυασμός των σπουδών, της εργασίας και των δραστηριοτήτων του ελεύθερου χρόνου που βασίζονται σε εμπειρίες άτυπης, μη τυπικής και τυπικής εκπαίδευσης θα μπορούσαν να βελτιώσουν την ποιότητα και την αποτελεσματικότητα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης και να τις καταστήσουν πιο ελκυστικές για τους νέους.

Αναγνώριση προσόντων και δεξιοτήτων

Η αναγνώριση προσόντων και δεξιοτήτων σε ευρωπαϊκό επίπεδο συνιστά στοιχείο-κλειδί στην ανάπτυξη της κινητικότητας. Πρέπει να βρεθούν αποτελεσματικοί τρόποι για την αναγνώριση δεξιοτήτων που αποκτώνται μέσω των μεθόδων τυπικής και μη τυπικής εκπαίδευσης. Θα πρέπει να τονιστεί ο ρόλος της μη τυπικής εκπαίδευσης και η ανάγκη για καλύτερη κατανόηση και αναγνώριση των δεξιοτήτων που αποκτήθηκαν μέσω των δομών που βοηθούν τους νέους. Επίσης, πρέπει να βελτιωθεί η αμοιβαία αναγνώριση και η συμπληρωματικότητα της εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης στο εκπαιδευτικό σύστημα.

Οι συζητήσεις με νέους έδειξαν ότι η μη τυπική εκπαίδευση συχνά θεωρείται το θετικότερο, πλέον αποτελεσματικό και ελκυστικό αντίβαρο σε ένα ενίοτε αναποτελεσματικό και μη ελκυστικό σύστημα τυπικής εκπαίδευσης. Το πλεονέκτημα της μη τυπικής εκπαίδευσης εντοπίζεται κυρίως στον εθελοντικό και συχνά αυτόνομο οργανωμένο χαρακτήρα της, την ευελιξία της, τις δυνατότητες συμμετοχής που παρέχει, το «δικαίωμα να κάνεις λάθος», το γεγονός ότι προσεγγίζει περισσότερο τα

⁹² Λευκό βιβλίο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής μια νέα πνοή για την Ευρωπαϊκή νεολαία /* COM/2001/0681 τελικό */

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52001DC0681:EL:HTML>

ενδιαφέρονται και τα οράματα των νέων. Η ενσωμάτωση των νέων με ειδικές ανάγκες θεωρήθηκε επίσης ως ένα πλεονέκτημα της μη τυπικής εκπαίδευσης.

Καθίσταται ολόένα και πιο σημαντική η ανάπτυξη αποτελεσματικών και ευέλικτων τρόπων αναγνώρισης δεξιοτήτων εκτός της τυπικής εκπαίδευσης και των συστημάτων κατάρτισης. Η εξεύρεση της σωστής ισορροπίας μεταξύ μιας σειράς εργαλείων, τα οποία εγγυώνται τις κατάλληλες και ικανοποιητικές λύσεις σε θέματα πιστοποίησης και αναγνώρισης θα είναι ένα έργο που απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή. Η επίτευξη του στόχου αυτού προϋποθέτει την ανάπτυξη προτύπων ποιότητας με την τσυτόχρονη διαμόρφωση κανόνων ποιότητας και διαδικασιών αυτοαξιολόγησης και εκτίμησης της μη τυπικής εκπαίδευσης. Η μη τυπική εκπαίδευση δεν θα πρέπει να χάσει τον ανοικτό χαρακτήρα της και να μεταβληθεί σε μία τυπική δομή επιδιώκοντας να μιμηθεί το σύστημα τυπικής εκπαίδευσης.

Η αξιολόγηση των δεξιοτήτων δεν θα πρέπει να περιορίζεται στα θέματα αγοράς εργασίας (όπως οι τεχνολογίες της πληροφορικής και τα μαθηματικά) αλλά θα πρέπει να αφορά και θέματα όπως η κοινωνικοποίηση, η ενσωμάτωση και η ανάπτυξη αυτονομίας.

Οι ιδιαιτερότητες τη μη τυπικής εκπαίδευσης και ο συμπληρωματικός χαρακτήρας της τυπικής και μη τυπικής εκπαίδευσης θα πρέπει να καταστεί πιο ορατός. Θα πρέπει να βελτιωθεί η αναγνώριση της μη τυπικής εκπαίδευσης και να στηθούν γέφυρες μεταξύ των συστημάτων τυπικής και μη τυπικής εκπαίδευσης.

Προτάσεις που προέκυψαν από την ανταλλαγή απόψεων:

Σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο

- Διεύρυνση της επαγγελματικής κατάρτισης και βελτίωση της ποιότητάς της:
 - Διεύρυνση των προγραμμάτων μαθητείας και της άσκησης των εκπαιδευόμενων.
 - Διδασκαλία ενός ευρέος φάσματος δεξιοτήτων στην επαγγελματική κατάρτιση.
 - Βελτίωση κατάρτισης στη γλωσσομάθεια και στις τεχνολογίες της πληροφορικής.
 - Εποπτεία ιδρυμάτων κατάρτισης και αξιολόγηση προγραμμάτων κατάρτισης που προτείνονται στους νέους.
- Διευκόλυνση της μετάβασης από την κατάρτιση στην απασχόληση:
 - Παροχή ευκαιριών για σπουδές ή κατάρτιση στην εργασία, θέσεις εργασίας για τους φοιτητές, βραδινά τμήματα ή εναλλαγή μεταξύ επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο

- Βελτίωση των συστημάτων μεταφοράς και της αναγνώρισης επαγγελματικών δεξιοτήτων και ικανοτήτων μεταξύ των κρατών μελών:
 - Βελτίωση και ολοκλήρωση των συστημάτων αναγνώρισης (π.χ. ECTS, NARIC, Europass).
 - Αναγνώριση και υποστήριξη δεξιοτήτων και ικανοτήτων που αποκτήθηκαν σε άλλο κοινοτικό κράτος μέλος ή υπό καθεστώς εθελοντικής υπηρεσίας ή σε προγράμματα μη τυπικής εκπαίδευσης.

Με σταθερή κατεύθυνση την διευκόλυνση της κινητικότητας σπουδαστών, εκπαιδευτικών, εκπαιδευτών και εργαζομένων το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στις 10 Ιουλίου 2001, συνιστούν στα κράτη μέλη⁹³:

⁹³ Σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 10ης Ιουλίου 2001, για την ενδοκοινοτική κινητικότητα των σπουδαστών, των επιμορφωμένων ατόμων, των εθελοντών, των εκπαιδευτικών και των εκπαιδευτών (*Επίσημη Εφημερίδα αριθ. L 215 της 09/08/2001 σ. 0030 – 0037*)

α) να λάβουν τα μέτρα που κρίνουν κατάλληλα, ώστε να αρθούν τα νομικά και διοικητικά εμπόδια στην κινητικότητα των προσώπων που αρχίζουν σε άλλο κράτος μέλος κύκλο σπουδών, περίοδο επαγγελματικής κατάρτισης, εθελοντική δραστηριότητα, δραστηριότητα εκπαιδευτικού ή εκπαιδευτού, ιδίως στο πλαίσιο κοινοτικών προγραμμάτων (ιδίως Σωκράτης, Leonardo da Vinci, Νεολαία) ή και εκτός του πλαισίου αυτού,

β) να λάβουν τα μέτρα που κρίνουν κατάλληλα, προκειμένου να αμβλύνουν τα γλωσσικά και πολιτιστικά εμπόδια,

γ) να προωθήσουν την ανάπτυξη διαφόρων μηχανισμών χρηματοδοτικής στήριξης της κινητικότητας (επιδόματα, υποτροφίες, επιχορηγήσεις, δάνεια, κ.λπ.),

δ) να λάβουν τα δέοντα μέτρα, ώστε να προωθήσουν ένα ευρωπαϊκό χώρο τυπικών προσόντων εφαρμόζοντας εργαλεία, όπως το "Ευρωπαϊκό Βιβλιάριο κατάρτισης (Europass-formation)", τις περιόδους εναλλασσόμενης κατάρτισης, το ευρωπαϊκού συμπλήρωμα διπλωμάτων, το ευρωπαϊκό πλαίσιο προσόντων και το ευρωπαϊκό βιογραφικό σημείωμα.

Η αντιστοιχία των τίτλων επαγγελματικής εκπαίδευσης μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας,⁹⁴ όπως ήδη έχουμε αναφέρει είναι ένα από τα προβλήματα που ζητούν λύση από την ιδρυτική Συνθήκη ΕΟΚ (1957). Μετά την παρέλευση ενός τετάρτου του αιώνα επετεύχθη η λήψη της απόφασης 85/368/ΕΟΚ για την αντιστοιχία των τίτλων επαγγελματικής εκπαίδευσης μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Η απόφαση αυτή έχει ως στόχο την παροχή της δυνατότητας στους εργαζόμενους να χρησιμοποιήσουν καλύτερα τους τίτλους τους, ιδίως για την ανάληψη κατάλληλης απασχόλησης σε άλλο κράτος μέλος και απαιτεί επιταχυνόμενη κοινή δράση των κρατών μελών και της Επιτροπής για τον καθορισμό της αντιστοιχίας των τίτλων επαγγελματικής εκπαίδευσης στην Κοινότητα και βελτίωση των σχετικών πληροφοριών (άρθρο 1).

Το άρθρο 3 περιγράφει την ακολουθητέα διαδικασία για τον καθορισμό της αντιστοιχίας των τίτλων επαγγελματικής εκπαίδευσης, σε στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη, η οποία περιλαμβάνει :

- επιλογή επαγγελμάτων,
- κατάρτιση κοινοτικών περιγραφών των απαιτούμενων ουσιαστικών επαγγελματικών προσόντων,
- προσέγγιση των τίτλων και των περιγραφών του προηγούμενου σταδίου,
- κατάρτιση πινάκων με τις εξής πληροφορίες:
 - α) εθνικούς κώδικες και κώδικες SEDOC για την ταξινόμηση των επαγγελμάτων,
 - β) το επίπεδο επαγγελματικής κατάρτισης,
 - γ) για κάθε κράτος μέλος, επαγγελματική ιδιότητα και αντίστοιχους τίτλους επαγγελματικής κατάρτισης,
 - δ) οργανισμούς και ιδρύματα υπεύθυνα για την επαγγελματική εκπαίδευση,
 - ε) αρχές και οργανισμούς αρμόδιους για τη χορήγηση των διπλωμάτων,
- τη δημοσίευση των κοινοτικών περιγραφών των απαιτούμενων ουσιαστικών επαγγελματικών προσόντων και των συγκριτικών πινάκων στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων,
- θέσπιση προτύπου ενημερωτικού δελτίου για κάθε επάγγελμα,

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32001H0613:EL:HTML>

⁹⁴ 85/368/ΕΟΚ: Απόφαση του Συμβουλίου της 16ης Ιουλίου 1985 για την αντιστοιχία των τίτλων επαγγελματικής εκπαίδευσης μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας *Ε Ε αριθ. L199 της 31/07/1985 σ 0056 – 0059* <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31985D0368:EL:HTML>

- διάδοση πληροφοριών για τις καθιερωμένες αντιστοιχίες σε όλους τους αρμόδιους οργανισμούς.

Η δράση της Επιτροπής μπορεί να υποστηριχθεί με τη δημιουργία μιας βάσης στοιχείων σε κοινοτική κλίμακα.

Διάρθρωση των επιπέδων εκπαίδευσης σύμφωνα με την απόφαση 85/368/ΕΟΚ :

Επίπεδο 1: Υποχρεωτική εκπαίδευση και επαγγελματική μύηση

Επίπεδο 2 : Υποχρεωτική εκπαίδευση και επαγγελματική εκπαίδευση
(συμπεριλαμβανομένης ιδίως της μαθητείας)

Επίπεδο 3: Υποχρεωτική εκπαίδευση ή/και επαγγελματική εκπαίδευση και συμπληρωματική τεχνική εκπαίδευση ή σχολική τεχνική ή άλλη εκπαίδευση μέσου επιπέδου

Επίπεδο 4: Μέση εκπαίδευση (γενική ή επαγγελματική) και μέση τεχνική εκπαίδευση

Επίπεδο 5 : Εκπαίδευση που επιτρέπει την πρόσβαση στο επίπεδο αυτό: μέση εκπαίδευση (γενική ή επαγγελματική) και πλήρης ανώτατη επαγγελματική εκπαίδευση

Τα προσόντα που απαιτούνται για την άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας μπορούν να εντάσσονται στα διάφορα αυτά επίπεδα.

Το Συμβούλιο θεωρεί αναγκαίο⁹⁵ να αποφασίσει η επιτροπή εντός τριών μηνών, για την επέκταση των εργασιών σχετικά με την αντιστοιχία των τίτλων επαγγελματικής κατάρτισης, ώστε να καλύψουν και τα λοιπά επαγγέλματα όλων των επιπέδων επαγγελματικής κατάρτισης.

Το Συμβούλιο επίσης διαπιστώνει την ανάγκη βελτίωσης της διαδικασίας καθορισμού της αντιστοιχίας των τίτλων επαγγελματικής εκπαίδευσης που ορίζεται στην απόφαση 85/368/ΕΟΚ, καθώς και την ανάγκη έντονης προσπάθειας διάδοσης ανταλλαγής και χρησιμοποίησης των σχετικών στοιχείων.

Η οδηγία 92/51/ΕΟΚ⁹⁶ εφαρμόζεται στους υπηκόους κράτους μέλους, οι οποίοι επιθυμούν να ασκήσουν ως ελεύθεροι επαγγελματίες ή μισθωτοί, νομοθετικά κατοχυρωμένο επάγγελμα σε κράτος μέλος υποδοχής.

Το άρθρο 3 αναφέρει τους όρους υπό τους οποίους το κράτος μέλος υποδοχής είναι υποχρεωμένο να επιτρέπει την πρόσβαση σε κάποιο επάγγελμα στους αλλοδαπούς, όμως δεν θίγει (άρθρο 4) την ευχέρεια του κράτους μέλους υποδοχής να απαιτεί επί πλέον από τον αιτούντα:

α) να αποδεικνύει ότι διαθέτει επαγγελματική πείρα.

β) να πραγματοποιήσει πρακτική άσκηση προσαρμογής επί τρία έτη κατ' ανώτατο όριο, ή να υποβληθεί σε δοκιμασία επάρκειας.

⁹⁵ Ψήφισμα του Συμβουλίου της 18ης Δεκεμβρίου 1990 για την αντιστοιχία των τίτλων επαγγελματικής κατάρτισης 31991Y0424(01) Επίσημη Εφημερίδα αριθ. C 109 της 24/04/1991 σ. 0001 - 0002

[http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31991Y0424\(01\):EL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31991Y0424(01):EL:HTML)

⁹⁶ Οδηγία 92/51/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 18ης Ιουνίου 1992 σχετικά με ένα δεύτερο γενικό σύστημα αναγνώρισης της επαγγελματικής εκπαίδευσης, το οποίο συμπληρώνει την οδηγία 89/48/ΕΟΚ Επίσημη Εφημερίδα αριθ. L 209 της 24/07/1992 σ. 0025 – 0045

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31992L0051:EL:HTML>

Αναγνώριση διπλωμάτων, πιστοποιητικών και άλλων τίτλων

Η οδηγία 89/48/ΕΟΚ⁹⁷, η οποία έδωσε ένα πρώτο γενικό σύστημα αναγνώρισης διπλωμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που πιστοποιούν επαγγελματική εκπαίδευση ελάχιστης διάρκειας τριών ετών, διευκόλυνε την ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων και υπηρεσιών για τους υπηκόους των κρατών μελών, αλλά περιορίζεται μόνο στην εκπαίδευση ανώτατης βαθμίδας. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για τη συμμόρφωσή τους με την οδηγία εντός δύο ετών από την κοινοποίηση της (4^η Ιανουαρίου 1989),⁹⁸ προθεσμία εντός της οποίας έχουν ορισθεί οι αρχές που είναι αρμόδιες να δέχονται τις αιτήσεις και να λαμβάνουν τις αποφάσεις που αναφέρονται στην παρούσα οδηγία⁹⁹.

Για να διευκολυνθεί η άσκηση όλων των επαγγελματικών δραστηριοτήτων, προϋπόθεση των οποίων, σε ένα κράτος μέλος, αποτελεί η εκπαίδευση συγκεκριμένης βαθμίδας, θεσπίστηκε με την οδηγία 92/51/ΕΟΚ¹⁰⁰ ένα δεύτερο γενικό σύστημα συμπληρωματικό του πρώτου, το οποίο βασίστηκε στις ίδιες αρχές και περιέλαβε, τηρουμένων των αναλογιών, τους ίδιους κανόνες με το αρχικό γενικό σύστημα.

Η οδηγία αυτή εφαρμόζεται¹⁰¹, όπως και η αρχική, στους υπηκόους κρατών μελών, οι οποίοι επιθυμούν να ασκήσουν ως ελεύθεροι επαγγελματίες ή μισθωτοί νομοθετικά κατοχυρωμένο επάγγελμα σε κράτος μέλος υποδοχής. Στα κεφάλαια ΙΙΙ (άρθρο 3), ΙV (άρθρο 5) και V (άρθρο 6), ορίζονται τα συστήματα αναγνώρισης ισοτιμίας, όταν το κράτος μέλος υποδοχής απαιτεί αντίστοιχα την κατοχή διπλώματος, την κατοχή διπλώματος και ο αιτών είναι κάτοχος πιστοποιητικού ή αντιστοίχου τίτλου εκπαίδευσης και τέλος την κατοχή πιστοποιητικού. Με την οδηγία αυτή εισάγεται και η έννοια της νομοθετικά κατοχυρωμένης εκπαίδευσης¹⁰².

Η Επιτροπή επίσης ανέλαβε τη δέσμευση να αναβαθμιστεί ο ρόλος της ομάδας συντονισμού¹⁰³, προκειμένου να εξασφαλιστεί περισσότερο ομοιόμορφη εφαρμογή και ερμηνεία της οδηγίας.

Τις ανωτέρω δεσμεύσεις της Επιτροπής καθώς και την επέκταση της έννοιας της “νομοθετικά κατοχυρωμένης εκπαίδευσης” στο αρχικό γενικό σύστημα κάλυψε η οδηγία 2001/19/ΕΚ¹⁰⁴, βασισμένη στις ίδιες αρχές και στους ίδιους κανόνες με την οποία τροποποιούνται εκτός από τις οδηγίες 89/48/ΕΟΚ και 92/51/ΕΟΚ (τμήμα Ι άρθρα 1 και 2 αντίστοιχα) και οι τομεακές οδηγίες (Τμήμα ΙΙ).

⁹⁷ Οδηγία 89/48/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 21ης Δεκεμβρίου 1988 σχετικά με ένα γενικό σύστημα αναγνώρισης των διπλωμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που πιστοποιούν επαγγελματική εκπαίδευση ελάχιστης διάρκειας τριών ετών

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31989L0048:EL:HTML>

⁹⁸ Ο.π. άρθρο 13 σ. 7

⁹⁹ Ο.π. άρθρο 9 σ. 6

¹⁰⁰ Οδηγία 92/51/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 18ης Ιουνίου 1992 σχετικά με ένα δεύτερο γενικό σύστημα αναγνώρισης της επαγγελματικής εκπαίδευσης, το οποίο συμπληρώνει την οδηγία 89/48/ΕΟΚ

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31992L0051:EL:HTML>

¹⁰¹ Ο.π. άρθρο 2 παρ.1, εδ.1

¹⁰² Ο.π. άρθρο 1 εδ. ζ

¹⁰³ Ο.π. άρθρο 9 παρ. 2

¹⁰⁴ Οδηγία 2001/19/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 14ης Μαΐου 2001 που τροποποιεί τις οδηγίες 89/48/ΕΟΚ και 92/51/ΕΟΚ του Συμβουλίου σχετικά με ένα γενικό σύστημα αναγνώρισης των επαγγελματικών προσόντων καθώς και τις οδηγίες 77/452/ΕΟΚ, 77/453/ΕΟΚ, 78/686/ΕΟΚ, 78/687/ΕΟΚ, 78/1026/ΕΟΚ, 78/1027/ΕΟΚ, 80/154/ΕΟΚ, 80/155/ΕΟΚ, 85/384/ΕΟΚ, 85/432/ΕΟΚ, 85/433/ΕΟΚ και 93/16/ΕΟΚ του Συμβουλίου που αφορούν το επάγγελμα του νοσηλευτού υπεύθυνου για γενικές φροντίδες, του οδοντιάτρου, του κτηνιάτρου, της μαιάς, του αρχιτέκτονα, του φαρμακοποιού και του ιατρού (Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ) – Δηλώσεις

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32001L0019:EL:HTML>

Η επίτευξη γνήσιας, ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων εντός της κοινότητας τονίζεται και στο ψήφισμα του Συμβουλίου της 3^{ης} Δεκεμβρίου 1992 σχετικά με τη διαφάνεια των τυπικών προσόντων¹⁰⁵ στο οποίο επιβεβαιώνονται οι στόχοι :

α) της δυνατότητας των προσώπων που το επιθυμούν να υποβάλουν, κατά τρόπο σαφή και αποτελεσματικό, τα επαγγελματικά τους προσόντα, την εκπαίδευση και την προϋπηρεσία τους σε ενδεχόμενους εργοδότες σε όλη την Κοινότητα

β) της διευκόλυνσης των εργοδοτών, όσον αφορά την πρόσβαση σε σαφείς περιγραφές των τυπικών προσόντων και της συναφούς επαγγελματικής πείρας, για τη διαπίστωση της επάρκειας των ικανοτήτων των υποψηφίων από άλλα κράτη μέλη για την κάλυψη προσφερόμενων θέσεων εργασίας.

Στο ψήφισμα του Συμβουλίου της 15^{ης} Ιουλίου 1996, σχετικά με τη διαφάνεια των πιστοποιητικών επαγγελματικής εκπαίδευσης¹⁰⁶, τονίζεται ότι είναι σημαντικό :

1. α) οι κάτοχοι τίτλων επαγγελματικής εκπαίδευσης να διαθέτουν πιστοποιητικά στα οποία να εμφανίζονται σαφώς τα προσόντα τους

β) οι εργοδότες ή/και άλλα ενδιαφερόμενα πρόσωπα και φορείς να διαθέτουν τις απαραίτητες πληροφορίες, ώστε να μπορούν να κατανοούν το περιεχόμενο των πιστοποιητικών επαγγελματικής εκπαίδευσης και να εξακριβώνουν την αντιστοιχία τους προς τις ανάγκες των επιχειρήσεων

2. α) να γίνεται σεβαστή η πολυμορφία των συστημάτων εκπαίδευσης, κατάρτισης και ειδίκευσης στα διάφορα κράτη μέλη, καθώς και των εθνικών φορέων που είναι αρμόδιοι για την έκδοση των πιστοποιητικών επαγγελματικής εκπαίδευσης σε κάθε κράτος μέλος

β) να προωθηθεί η σαφήνεια και η διαφάνεια των πιστοποιητικών επαγγελματικής εκπαίδευσης, ώστε να είναι χρησιμότερα τόσο για τους εργοδότες όσο και για τους εργαζομένους σε όλα τα κράτη μέλη.

Ζητείται επίσης από τα κράτη μέλη τα πιστοποιητικά επαγγελματικής εκπαίδευσης, τα οποία θα εκδίδονται και σε άλλες κοινοτικές γλώσσες, να περιέχουν :

α) αναγραφή του φορέα που εκδίδει το πιστοποιητικό και της νομικής του υπόστασης

β) αναγραφή των στοιχείων ταυτότητας του κατόχου του πιστοποιητικού

γ) αναγραφή του σκοπού, της διάρκειας και του περιεχομένου των προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης που παρακολούθησε ο κάτοχος του πιστοποιητικού, και όσο το δυνατό λεπτομερέστερη περιγραφή των κτηθέντων επαγγελματικών προσόντων

δ) αναγραφή των αποτελεσμάτων που επιτεύχθηκαν στο τέλος του προγράμματος επαγγελματικής εκπαίδευσης που ακολούθησε ο κάτοχος

ε) πληροφορίες για το κύρος των πιστοποιητικών.

Ευρωπαϊκό βιβλίο κατάρτισης (Europass-Κατάρτιση)

Η απόφαση του Συμβουλίου 1999/51/ΕΟΚ¹⁰⁷ **αποσκοπεί στην έκδοση**, βάσει κοινών αρχών που καθορίζονται στο άρθρο 3, **του εγγράφου «Ευρωπαϊκό βιβλίο κατάρτισης (Europass-Κατάρτιση)».**

¹⁰⁵ Ψήφισμα του Συμβουλίου της 3ης Δεκεμβρίου 1992 σχετικά με τη διαφάνεια των τυπικών προσόντων [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31993Y0219\(01\):EL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31993Y0219(01):EL:HTML)

¹⁰⁶ Ψήφισμα του Συμβουλίου της 15ης Ιουλίου 1996 σχετικά με τη διαφάνεια των πιστοποιητικών επαγγελματικής εκπαίδευσης [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31996Y0801\(04\):EL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31996Y0801(04):EL:HTML)

¹⁰⁷ 1999/51/ΕΚ: Απόφαση του Συμβουλίου της 21ης Δεκεμβρίου 1998 για την προώθηση ευρωπαϊκών περιόδων εναλλασσόμενης κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένης της μαθητείας.

Το έγγραφο αυτό θα χορηγείται από τον οργανισμό που είναι αρμόδιος για την κατάρτιση στο κράτος μέλος προέλευσης, σε κάθε άτομο που ολοκληρώνει ευρωπαϊκή περίοδο κατάρτισης, στο οποίο θα διευκρινίζεται η πραγματοποιηθείσα επαγγελματική κατάρτιση, στο πλαίσιο της οποίας πραγματοποιήθηκε η ευρωπαϊκή περίοδος κατάρτισης, το δίπλωμα ή το πτυχίο, ο τίτλος ή κάθε άλλο πιστοποιητικό στο οποίο αποβλέπει η κατάρτιση, προσδιορίζεται το περιεχόμενο και η διάρκεια της ευρωπαϊκής περιόδου κατάρτισης, αναφέρει τα στοιχεία του εταίρου υποδοχής, προσδιορίζει τους τίτλους του εκπαιδευτή και περιέχει για κάθε ευρωπαϊκή περίοδο κατάρτισης, βεβαίωση η οποία συμπληρώνεται από τον εταίρο υποδοχής και τον δικαιούχο και αποτελεί αναπόσπαστο του Europass-Κατάρτιση.

Με την απόφαση, αριθ. 2241/2004/EK¹⁰⁸ η οποία επικύρωσε την πρόταση απόφασης 52003PC0796¹⁰⁹, θεσπίζεται ενιαίο κοινοτικό πλαίσιο για τη διαφάνεια των επαγγελματικών προσόντων και ικανοτήτων μέσω της δημιουργίας προσωπικού συντονισμένου φακέλου εγγράφων υπό την ονομασία "Europass", τον οποίο μπορούν να χρησιμοποιούν οι πολίτες σε εθελοντική βάση, για να γνωστοποιούν και να παρουσιάζουν καλύτερα τα επαγγελματικά προσόντα και ικανότητές τους σε ολόκληρη την Ευρώπη. Η χρήση του Europass ή οποιωνδήποτε εγγράφων Europass δεν συνεπάγεται υποχρεώσεις ή δικαιώματα άλλα από τα καθοριζόμενα με την παρούσα απόφαση.

Τα έγγραφα Europass είναι:

- α) το βιογραφικό σημείωμα Europass (εφεξής, "ΒΣ Europass"), που προβλέπει το άρθρο 5, το οποίο αποτελεί τον κεντρικό άξονα του φακέλου και προσφέρει στους πολίτες τη δυνατότητα να παρουσιάζουν με σαφή και συνοπτικό τρόπο πληροφορίες για το σύνολο των επαγγελματικών προσόντων και ικανοτήτων τους
- β1) η κινητικότητα Europass (mobilipass) καταγράφει τις περιόδους μάθησης που παρακολουθούν οι κάτοχοί του σε χώρες πλην της δικής τους (άρθρο 6)
- β2) το συμπλήρωμα διπλώματος Europass παρέχει πληροφορίες για τα τυπικά προσόντα του κατόχου του στη τριτοβάθμια εκπαίδευση (άρθρο 7)
- β3) το χαρτοφυλάκιο γλωσσομάθειας Europass παρέχει στους πολίτες την ευκαιρία να παρουσιάζουν τις γλωσσικές τους γνώσεις (άρθρο 8)
- β4) το συμπλήρωμα του πιστοποιητικού Europass περιγράφει τις ικανότητες και τα επαγγελματικά προσόντα που αντιστοιχούν σε πιστοποιητικό επαγγελματικής κατάρτισης (άρθρο 9)
- γ) τυχόν άλλα έγγραφα που εγκρίνει η Επιτροπή ως έγγραφα Europass, σύμφωνα με τα κριτήρια του Παραρτήματος Ι και με τη διαδικασία του άρθρου 4, παράγραφος 2.

Κάθε κράτος μέλος είναι υπεύθυνο για την εφαρμογή της παρούσας απόφασης σε εθνικό επίπεδο. Προς τον σκοπό αυτό, κάθε κράτος μέλος συγκροτεί Εθνικό Κέντρο Europass (ΕΚΕ), το οποίο είναι υπεύθυνο για τον συντονισμό σε εθνικό επίπεδο, όλων των δραστηριοτήτων που περιλαμβάνονται στην παρούσα απόφαση και το οποίο αντικαθιστά ή αναπτύσσει, κατά περίπτωση, τους υπάρχοντες φορείς που αναλαμβάνουν επί του παρόντος παρόμοιες δραστηριότητες.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31999D0051:EL:HTML>

¹⁰⁸ Απόφαση αριθ. 2241/2004/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Δεκεμβρίου 2004, σχετικά με το ενιαίο κοινοτικό πλαίσιο για τη διαφάνεια των επαγγελματικών προσόντων και ικανοτήτων (Europass)

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32004D2241:EL:HTML>

¹⁰⁹ Πρόταση απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με ένα ενιαίο πλαίσιο για τη διαφάνεια των επαγγελματικών προσόντων και ικανοτήτων (europass) /* COM/2003/0796 τελικό - COD 2003/0307 */¹⁰⁹

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52003PC0796:EL:HTML>

Ιδρύεται ευρωπαϊκό δίκτυο Εθνικών Κέντρων Europass, οι δραστηριότητες του οποίου συντονίζονται από την Επιτροπή (άρθρο 11, παρ. 1).

Με την οδηγία 2005/36/EK¹¹⁰ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου επιχειρήθηκε η **βελτίωση των κανόνων** των συστημάτων αναγνώρισης που ίσχυαν, ενώ **διατηρήθηκαν οι αρχές και οι εγγυήσεις** στις οποίες βασίζονται τα συστήματα αυτά. Επιπροσθέτως, οι σχετικές οδηγίες είχαν επανειλημμένα τροποποιηθεί και θεωρήθηκε επιβεβλημένη η αναδιάρθρωση, καθώς και ο εξορθολογισμός των διατάξεων τους, με την ενοποίηση των αρχών που ίσχυαν. Κρίθηκε λοιπόν σκόπιμο να αντικατασταθούν οι οδηγίες του Συμβουλίου 89/49/ΕΟΚ και 92/51/ΕΟΚ καθώς και η οδηγία 1999/42/EK του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για το γενικό σύστημα αναγνώρισης των επαγγελματικών προσόντων, καθώς και οι τομεακές οδηγίες του Συμβουλίου¹¹¹.

Ο μηχανισμός αναγνώρισης που καθιερώθηκε με τις οδηγίες 89/48/ΕΟΚ και 92/51/ΕΟΚ παρέμεινε αμετάβλητος¹¹²

Η παρούσα οδηγία θεσπίζει τους κανόνες, σύμφωνα με τους οποίους το κράτος μέλος που εξαρτά την ανάληψη ή την άσκηση νομοθετικά κατοχυρωμένου επαγγέλματος στην επικράτειά του από την κατοχή καθορισμένων επαγγελματικών προσόντων (στο εξής αναφερόμενο ως το "κράτος μέλος υποδοχής") αναγνωρίζει για την ανάληψη και την άσκηση του συγκεκριμένου επαγγέλματος τα επαγγελματικά προσόντα που έχουν αποκτήθει σε ένα ή περισσότερα άλλα κράτη μέλη (στο εξής αναφερόμενα ως "κράτη μέλη καταγωγής") δίνοντας στον κάτοχό τους το δικαίωμα να ασκεί εκεί αυτό το επάγγελμα (άρθρο 1).

Η αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων από το κράτος μέλος υποδοχής παρέχει στο δικαιούχο τη δυνατότητα να αποκτήσει, στο εν λόγω κράτος μέλος, πρόσβαση στο ίδιο επάγγελμα για το οποίο διαθέτει τα προσόντα στο κράτος μέλος καταγωγής, και να το ασκεί στο κράτος μέλος υποδοχής υπό τις ίδιες προϋποθέσεις, όπως και οι υπήκοοί του.

Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, το επάγγελμα που επιθυμεί να ασκήσει ο αιτών στο κράτος μέλος υποδοχής είναι το ίδιο με εκείνο για το οποίο διαθέτει τα προσόντα στο κράτος μέλος καταγωγής, εφόσον οι καλυπτόμενες δραστηριότητες είναι συγκρίσιμες (άρθρο 4).

Στο άρθρο 11 ορίζονται τέσσερα επίπεδα επαγγελματικών προσόντων. Το δεύτερο επίπεδο απαιτεί πιστοποιητικό που βεβαιώνει επιτυχή ολοκλήρωση κύκλου σπουδών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ το τρίτο επίπεδο απαιτεί εκπαίδευση μεταδευτεροβάθμιου επιπέδου διάρκειας τουλάχιστον ενός έτους και μικρότερης των τριών ετών.¹¹³

Θέσπιση του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Επαγγελματικών Προσόντων (EQF)

Η αγωνία για την απρόσκοπτη κινητικότητα ευρωπαίων πολιτών οδήγησε το 2006 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο με βάση την πρόταση σύστασης¹¹⁴

¹¹⁰ Οδηγία 2005/36/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Σεπτεμβρίου 2005, σχετικά με την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων (Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ) <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2005:255:0022:0142:EL:PDF>

¹¹¹ Ο.π. σ.23

¹¹² Ο.π. σ.24

¹¹³ Ο.π. σ. 31,32

¹¹⁴ Πρόταση Σύστασης: Εφαρμογή του κοινοτικού προγράμματος της Λισαβόνας - Πρόταση σύστασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση του ευρωπαϊκού πλαισίου επαγγελματικών προσόντων για τη δια βίου μάθηση {SEC(2006) 1093} {SEC(2006) 1094} /* COM/2006/0479 τελικό - COD 2006/0163

στην έκδοση της σύστασης της 23ης Απριλίου 2008 σχετικά με τη θέσπιση του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Επαγγελματικών Προσόντων (European Qualifications Framework, EQF, ή ΕΠΕΠ) για τη διά βίου μάθηση¹¹⁵.

Το ΕΠΕΠ είναι ένα κοινό ευρωπαϊκό πλαίσιο αναφοράς, το οποίο συνδέει τα συστήματα επαγγελματικών προσόντων των χωρών, λειτουργώντας ως μηχανισμός μετατροπής για την ευκολότερη ανάγνωση και κατανόηση των επαγγελματικών προσόντων σε διαφορετικές χώρες και συστήματα στην Ευρώπη. Έχει δύο βασικούς στόχους: την προώθηση της κινητικότητας των πολιτών από χώρα σε χώρα και τη διευκόλυνση της δια βίου μάθησής τους.

Η Σύσταση τέθηκε επισήμως σε ισχύ τον Απρίλιο του 2008. Ορίζει το 2010 ως την προτεινόμενη ημερομηνία-στόχο για το συσχετισμό των εθνικών συστημάτων επαγγελματικών προσόντων των επιμέρους χωρών με το ΕΠΕΠ και το 2012 για την εξασφάλιση από τις χώρες ότι τα επιμέρους πιστοποιητικά επαγγελματικών προσόντων φέρουν αναφορά στο αντίστοιχο επίπεδο του ΕΠΕΠ.

Το ΕΠΕΠ θα συσχετίσει τα εθνικά συστήματα και πλαίσια επαγγελματικών προσόντων των διαφόρων χωρών με ένα κοινό ευρωπαϊκό σύστημα αναφοράς – τα οκτώ επίπεδα αναφοράς του ΕΠΕΠ. Τα επίπεδα καλύπτουν όλο το εύρος των επαγγελματικών προσόντων, από τα βασικά (Επίπεδο 1, π.χ. σχολικά απολυτήρια) έως τα προχωρημένα (Επίπεδο 8, π.χ. Διδακτορικά) επίπεδα. Ως μέσο για την προώθηση της δια βίου μάθησης, το ΕΠΕΠ περιλαμβάνει όλα τα επίπεδα επαγγελματικών προσόντων που αποκτώνται στη γενική, επαγγελματική αλλά και ακαδημαϊκή εκπαίδευση και κατάρτιση. Επιπλέον, το πλαίσιο καλύπτει τα επαγγελματικά προσόντα που απονέμονται στην αρχική και συνεχιζόμενη εκπαίδευση και κατάρτιση.

Τα οκτώ επίπεδα αναφοράς περιγράφονται σε σχέση με τα μαθησιακά αποτελέσματα. Το ΕΠΕΠ αναγνωρίζει ότι τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ευρώπη διαφέρουν τόσο πολύ μεταξύ τους που η μετατόπιση του βάρους στα μαθησιακά αποτελέσματα είναι απαραίτητη για τη σύγκριση και συνεργασία μεταξύ χωρών και ιδρυμάτων. Στο ΕΠΕΠ, ένα μαθησιακό αποτέλεσμα ορίζεται ως μία διατύπωση όλων αυτών που ο εκπαιδευόμενος γνωρίζει, κατανοεί και μπορεί να κάνει μετά την ολοκλήρωση μιας διαδικασίας εκμάθησης. Κατά συνέπεια, το ΕΠΕΠ δίνει έμφαση στα αποτελέσματα της μάθησης και όχι στις εισροές, όπως η διάρκεια των σπουδών. Τα μαθησιακά αποτελέσματα κατανέμονται σε τρεις κατηγορίες, γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες. Αυτό σημαίνει ότι τα επαγγελματικά προσόντα - σε διαφορετικούς συνδυασμούς – περιλαμβάνουν μεγάλο εύρος μαθησιακών αποτελεσμάτων, συμπεριλαμβανομένης της θεωρητικής γνώσης, των πρακτικών και τεχνικών δεξιοτήτων και των κοινωνικών ικανοτήτων, όπου η ικανότητα της συνεργασίας με άλλους παίζει ζωτικό ρόλο.

Η ανάπτυξη του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Επαγγελματικών Προσόντων ξεκίνησε το 2004 ως απάντηση στα αιτήματα των κρατών μελών, των κοινωνικών εταίρων και άλλων ενδιαφερομένων για ένα κοινό σημείο αναφοράς προς ενίσχυση της διαφάνειας των επαγγελματικών προσόντων. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με την υποστήριξη μιας ομάδας εμπειρογνομόνων του ΕΠΕΠ, κατάρτισε ένα σχέδιο προτείνοντας ένα πλαίσιο 8 επιπέδων με βάση τα μαθησιακά αποτελέσματα, στόχος του οποίου ήταν η διευκόλυνση της διαφάνειας και φορητότητας των επαγγελματικών προσόντων και η υποστήριξη της δια βίου μάθησης.

¹¹⁴ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52006PC0479:EL:HTML>

¹¹⁵ Σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Απριλίου 2008 σχετικά με τη θέσπιση του ευρωπαϊκού πλαισίου επαγγελματικών προσόντων για τη διά βίου μάθηση (Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ) (2008/С 111/01)
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:111:0001:0007:EL:PDF>

Οι περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες έχουν αποφασίσει να αναπτύξουν Εθνικά Πλαίσια Επαγγελματικών Προσόντων που αντανακλούν και απαντούν στο ΕΠΕΠ. Οι εξελίξεις αυτές είναι σημαντικές, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η διαδικασία συνεργασίας θεμελιώνεται σωστά σε ευρωπαϊκό και σε εθνικό επίπεδο. Η γοργή ανάπτυξη των ΕΠΕΠ από το 2004 αποδεικνύει την ανάγκη για αυξημένη διαφάνεια και συγκρισιμότητα των επαγγελματικών προσόντων σε όλα τα επίπεδα και αποδεικνύει ότι οι βασικές αρχές του ΕΠΕΠ είναι σε μεγάλο βαθμό κοινές για όλους.

Το ΕΠΕΠ :

- θα υποστηρίξει την αυξημένη κινητικότητα εκπαιδευομένων και εργαζομένων
- θα συμπληρώσει και θα ενισχύσει τα υφιστάμενα ευρωπαϊκά μέσα κινητικότητας, όπως τα Europass, Erasmus και ECTS.
- το ΕΠΕΠ θα ευνοήσει τα άτομα ενισχύοντας την πρόσβαση και τη συμμετοχή στη δια βίου μάθηση
- το ΕΠΕΠ μπορεί να υποστηρίξει άτομα με εκτενή εμπειρία από την εργασία τους ή από άλλα πεδία δραστηριότητας, διευκολύνοντας την επικύρωση της ανεπίσημης και άτυπης μάθησης
- το ΕΠΕΠ θα υποστηρίξει επιμέρους χρήστες, καθώς και παρόχους εκπαίδευσης και κατάρτισης, ενισχύοντας τη διαφάνεια των επαγγελματικών προσόντων που απονέμονται εκτός των εθνικών συστημάτων π.χ. από κλάδους και πολυεθνικές εταιρίες

Τα 8 επίπεδα εμφανίζονται στον πίνακα που ακολουθεί¹¹⁶.

¹¹⁶ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/index_el.html

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

Περιγραφικοί δείκτες που ορίζουν τα επίπεδα στο Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Επαγγελματικών Προσόντων (ΕΠΕΠ)

Καθίνα από τα 8 επίπεδα ορίζεται βάσει συνόλου περιγραφικών δεικτών, οι οποίοι προσδιορίζουν τα μαθησιακά αποτελέσματα που αντιστοιχούν στα προϊόντα του συγκεκριμένου επιπέδου σε οποιοδήποτε σύστημα επαγγελματικών προσόντων				
	Γνώσεις	Δεξιότητες	Ικανότητες	
	Στο ΕΠΕΠ, οι γνώσεις περιγράφονται ως θεωρητικές ή/και αντικειμενικές	Στο ΕΠΕΠ, οι δεξιότητες περιγράφονται ως γνωστικές (χρήση λογικής, διαθετικής και δημιουργικής σκέψης) και πρακτικές (αφορούν τη χειρωνακτική επδεξιότητα και τη χρήση μεθόδων, υλικών, εργαλείων και οργάνων)	Στο ΕΠΕΠ, η περιγραφή ως προς τις ικανότητες αφορά την υπαδυνάμειτα και την αυτονομία	
Επίπεδο 1 Τα μαθησιακά αποτελέσματα που αντιστοιχούν στο επίπεδο 1 είναι τα εξής:	Βασικές γενικές γνώσεις	Βασικές δεξιότητες που απαιτούνται για την εκτέλεση απλών εργασιών	Εργασία ή σπουδή υπό άμεση επίβλεψη σε δομημένο πλαίσιο	
Επίπεδο 2 Τα μαθησιακά αποτελέσματα που αντιστοιχούν στο επίπεδο 2 είναι τα εξής:	Βασικές αντικειμενικές γνώσεις ενός πεδίου εργασίας ή σπουδής	Βασικές γνωστικές και πρακτικές δεξιότητες που απαιτούνται για την αξιοποίηση σχετικών πληροφοριών με σκοπό την εκτέλεση εργασιών και την επίλυση συνήθων προβλημάτων με τη χρήση απλών κανόνων και εργαλείων	Εργασία ή σπουδή υπό επίβλεψη και με κάποια αυτονομία	
Επίπεδο 3 Τα μαθησιακά αποτελέσματα που αντιστοιχούν στο επίπεδο 3 είναι τα εξής:	Γνώση αντικειμενικών στοιχείων, αρχών, διαδικασιών και γενικών εννοιών σε ένα πεδίο εργασίας ή σπουδής	Φάσμα γνωστικών και πρακτικών δεξιοτήτων που απαιτούνται για την εκτέλεση εργασιών και την επίλυση προβλημάτων με επίλυση και εφαρμογή βασικών μεθόδων, εργαλείων, υλικών και πληροφοριών	Ανάληψη ευθύνης για την εκπλήρωση καθηκόντων στην εργασία ή στη σπουδή. Προσαρμογή της προσωπικής συμπεριφοράς στις περιστάσεις κατά την επίλυση προβλημάτων	
Επίπεδο 4 Τα μαθησιακά αποτελέσματα που αντιστοιχούν στο επίπεδο 4 είναι τα εξής:	Αντικειμενικές και θεωρητικές γνώσεις γενικού φάσματος σε ένα πεδίο εργασίας ή σπουδής	Φάσμα γνωστικών και πρακτικών δεξιοτήτων που απαιτούνται για την εξεύρεση λύσεων σε συγκεκριμένα προβλήματα σε ένα πεδίο εργασίας ή σπουδής	Άσκηση αυτοδιαχείρισης βάσει κατευθύνσεων σε περιβάλλοντα εργασίας ή σπουδής που είναι συνήθως προβλέψιμα, αλλά υπόκεινται σε αλλαγές. Επίβλεψη της συνήθους εργασίας άλλων ατόμων, αναλαμβάνοντας κάποια ευθύνη για την αξιολόγηση και τη βελτίωση των δραστηριοτήτων εργασίας ή σπουδής	
Επίπεδο 5 (*) Τα μαθησιακά αποτελέσματα που αντιστοιχούν στο επίπεδο 5 είναι τα εξής:	Ευρείες, εξειδικευμένες, αντικειμενικές και θεωρητικές γνώσεις σε ένα πεδίο εργασίας ή σπουδής και επίγνωση των ορίων των γνώσεων αυτών	Ευρύ φάσμα γνωστικών και πρακτικών δεξιοτήτων που απαιτούνται για την εξεύρεση δημιουργικών λύσεων σε ασηρήμένα προβλήματα	Άσκηση διαχείρισης και επίβλεψης στο πλαίσιο δραστηριοτήτων εργασίας ή σπουδής όπου συμβαίνουν απρόβλεπτες αλλαγές. Αξιολόγηση και ανάπτυξη της προσωπικής απόδοσης και της απόδοσης άλλων ατόμων	

Επίπεδο 6 (**) Τα μαθησιακά αποτελέσματα που αντιστοιχούν στο επίπεδο 6 είναι τα εξής:	Προχωρημένες γνώσεις σε ένα πεδίο εργασίας ή σπουδής, οι οποίες συνεπάγονται κριτική κατανοήση θεωριών και αρχών	Προχωρημένες δεξιότητες, απόδειξη δεξιοτεχνίας και καινοτομίας, που απαιτούνται για την επίλυση σύνθετων και απροβλεπτών προβλημάτων σε εξειδικευμένο πεδίο εργασίας ή σπουδής	Διαχείριση σύνθετων τεχνικών ή επαγγελματικών δραστηριοτήτων ή σχεδίων εργασίας, με ανάλυση ευθύνης για τη λήψη αποφάσεων σε απρόβλεπτα περιβάλλοντα εργασίας ή σπουδής. Ανάλυση ευθύνης για τη διαχείριση της επαγγελματικής ανάπτυξης ατόμων και ομάδων
Επίπεδο 7 (***) Τα μαθησιακά αποτελέσματα που αντιστοιχούν στο επίπεδο 7 είναι τα εξής:	Πολύ εξειδικευμένες γνώσεις, μερικές από τις οποίες είναι γνώσεις αιχμής σε ένα πεδίο εργασίας ή σπουδής, ως βάση για πρωτότυπη σκέψη ή/και έρευνα. Κριτική επίγνωση των ζητημάτων γνώσης σε ένα πεδίο και στη διασύνδεσή του με διαφορετικά πεδία	Εξειδικευμένες δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων, οι οποίες απαιτούνται στην έρευνα ή/και στην καινοτομία προκειμένου να αναπτυχθούν νέες γνώσεις και διαδικασίες και να ενσωματωθούν γνώσεις από διαφορετικά πεδία	Διαχείριση και μετασχηματισμός σε περιβάλλοντα εργασίας ή σπουδής που είναι σύνθετα, απρόβλεπτα και απαιτούν νέες στρατηγικές προσεγγίσεις. Ανάλυση ευθύνης για τη συνεισφορά στις επαγγελματικές γνώσεις και πρακτικές ή/και για την αξιολόγηση της στρατηγικής απόδοσης ομάδων
Επίπεδο 8 (****) Τα μαθησιακά αποτελέσματα που αντιστοιχούν στο επίπεδο 8 είναι τα εξής:	Γνώσεις στα πλέον προχωρημένα όρια ενός πεδίου εργασίας ή σπουδής και στη διασύνδεσή του με άλλα πεδία	Οι πλέον προχωρημένες και εξειδικευμένες δεξιότητες και τεχνικές, συμπεριλαμβανομένης της σύνδεσης και της αξιολόγησης, που απαιτούνται για την επίλυση κρίσιμων προβλημάτων στην έρευνα ή/και στην καινοτομία και για τη διεύρυνση και τον επανπροσδιορισμό των υφιστάμενων γνώσεων ή της υφιστάμενης επαγγελματικής πρακτικής	Επίδειξη ουσιαστικού κύρους, καινοτομίας, αυτονομίας, επιστημονικής και επαγγελματικής ακεραιότητας και σταθερής προώθησης στη διαμόρφωση νέων ιδεών ή διαδικασιών στην πρωτοπορία πλαίσιας εργασίας ή σπουδής, συμπεριλαμβανομένης της έρευνας

Συμβατότητα με το Πλαίσιο Επαγγελματικών Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης

Το Πλαίσιο Επαγγελματικών Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης ορίζει περιγραφικούς δείκτες για τους κύκλους. Κάθε περιγραφικός δείκτης ενός κύκλου παρέχει μια γενική διατύπωση των συνήθων προδρόμων όσον αφορά τις επιδόσεις και τις δυνατότητες που σχετίζονται με επαγγελματικά προόντα τα οποία αναπροσαρμόζουν το τέλος του συγκεκριμένου κύκλου.

(*) Ο περιγραφικός δείκτης για τον τρίτο κύκλο του πρώτου κύκλου ή ανδέδεξιμος με αυτόν, ο οποίος διαμορφώθηκε από την κοινή πρωτοβουλία για την ποιότητα στο πλαίσιο της διαδικασίας της Μπολόνια.

(**) Ο περιγραφικός δείκτης για τον δεύτερο κύκλο του Πλαισίου Επαγγελματικών Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, που συμψηφίστηκε από τους αρμόδιους για την τριτοβάθμια εκπαίδευση υπουργούς κατά τη σύνοδό τους στο Μπέρλιν τον Μάιο του 2005, στα πλαίσια της διαδικασίας της Μπολόνια.

(***) Ο περιγραφικός δείκτης για τον τρίτο κύκλο του Πλαισίου Επαγγελματικών Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, που συμψηφίστηκε από τους αρμόδιους για την τριτοβάθμια εκπαίδευση υπουργούς κατά τη σύνοδό τους στο Μπέρλιν τον Μάιο του 2005, στα πλαίσια της διαδικασίας της Μπολόνια.

(****) Ο περιγραφικός δείκτης για τον τρίτο κύκλο του Πλαισίου Επαγγελματικών Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, που συμψηφίστηκε από τους αρμόδιους για την τριτοβάθμια εκπαίδευση υπουργούς κατά τη σύνοδό τους στο Μπέρλιν τον Μάιο του 2005, στα πλαίσια της διαδικασίας της Μπολόνια.

Ευρωπαϊκό σύστημα Ακαδημαϊκών Μονάδων για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (ECVET)

Το 2000 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισαβόνας κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η αύξηση της διαφάνειας όσον αφορά τα προσόντα και η διά βίου μάθηση πρέπει να είναι δύο από τις κύριες συνιστώσες των προσπαθειών που καταβάλλονται για την προσαρμογή των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης της Ευρώπης τόσο στις απαιτήσεις της κοινωνίας της γνώσης όσο και στην ανάγκη για βελτίωση του επιπέδου και της ποιότητας της απασχόλησης.

Το ψήφισμα που εκδόθηκε το 2002 από το Συμβούλιο σχετικά με την ενίσχυση της ευρωπαϊκής συνεργασίας στον τομέα της ΕΕΚ («διαδικασία της Κοπεγχάγης») τόνισε ότι η απόδοση προτεραιότητας σε ένα σύστημα μεταφοράς ακαδημαϊκών μονάδων για την ΕΕΚ είναι ένα από τα κοινά μέτρα που χρειάζονται για να προωθηθούν η διαφάνεια, η συγκρισιμότητα, η δυνατότητα μεταφοράς και η αναγνώριση των ικανοτήτων και/ή των προσόντων μεταξύ διαφόρων χωρών και σε διάφορα επίπεδα.

Η προσπάθεια για μεγαλύτερη διαφάνεια, η οποία είναι απαραίτητη για την ευκολότερη κινητικότητα, συνεχίζεται με την πρόταση σύστασης που υπεβλήθη από την Επιτροπή στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο για τη θέσπιση του ευρωπαϊκού συστήματος ακαδημαϊκών μονάδων για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (European Credit system for Vocational Education and Training, ECVET)¹¹⁷ [SEC(2008) 442 SEC(2008) 443].

Το ECVET πρέπει να είναι συμβατό:

- με το ECTS¹¹⁸ (ευρωπαϊκό σύστημα μεταφοράς και συσσώρευσης ακαδημαϊκών μονάδων European Credit Transfer System), για να λειτουργήσει ως γέφυρα ανάμεσα στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Το ECTS δρομολογήθηκε με τη σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 10ης Ιουλίου 2001, για την ενδοκοινοτική κινητικότητα των σπουδαστών, των επιμορφούμενων ατόμων, των εθελοντών, των εκπαιδευτικών και των εκπαιδευτών και αφορά την τριτοβάθμια εκπαίδευση.
- με το Europass (βλέπε σελίδες 44-45)
- με τις ευρωπαϊκές αρχές για τον προσδιορισμό και την επικύρωση της μη τυπικής και άτυπης μάθησης που συμφωνήθηκαν με τη μορφή συμπερασμάτων του Συμβουλίου το 2004.
- με το EQCM¹¹⁹ (ευρωπαϊκός χάρτης ποιότητας για την κινητικότητα European Quality Charter for Mobility), ο οποίος εγκρίθηκε μέσω της σύστασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18ης Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με τη διακρατική κινητικότητα εντός της Κοινότητας για σκοπούς εκπαίδευσης και κατάρτισης. Στο σημείο 8 του παραρτήματος της σύστασης αυτής αναφέρεται ότι, όταν η κινητικότητα αναλαμβάνεται από μεμονωμένα άτομα, «οι συμμετέχοντες θα πρέπει να λάβουν βοήθεια προκειμένου να διευκολυνθεί η επαρκής αναγνώριση και πιστοποίηση» των μαθησιακών αποτελεσμάτων. Το ECVET θα υποστηρίξει την ποιότητα της κινητικότητας των μεμονωμένων ατόμων, όπως απαιτεί η προαναφερόμενη σύσταση.

¹¹⁷ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52008PC0180:EL:HTML>

¹¹⁸ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/ectskey_el.pdf

¹¹⁹ Σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με τη διακρατική κινητικότητα εντός της Κοινότητας για σκοπούς εκπαίδευσης και κατάρτισης:

Ευρωπαϊκός χάρτης ποιότητας για την κινητικότητα
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:394:0005:01:EL:HTML>

- με το EQF (βλέπε σελίδες 46-47)

Το ECVET δεν εφαρμόζεται στην αμοιβαία αναγνώριση των προσόντων στον τομέα των νομοθετικά κατοχυρωμένων επαγγελμάτων, όπως αυτή εξασφαλίζεται από την οδηγία 2005/36/EK της 7ης Σεπτεμβρίου 2005, διότι το ECVET δεν είναι μέσο που χορηγεί δικαιώματα σε διακινούμενους εργαζόμενους, αναγνωρίζοντας τα προσόντα που έχουν αποκτήσει σε κάποιο κράτος μέλος, με σκοπό να ασκήσουν ένα νομοθετικά κατοχυρωμένο επάγγελμα σε ένα άλλο κράτος μέλος. Στην περίπτωση αυτή, μόνο η οδηγία επιβάλλει νομικά δεσμευτικές υποχρεώσεις στις αρχές των κρατών μελών.

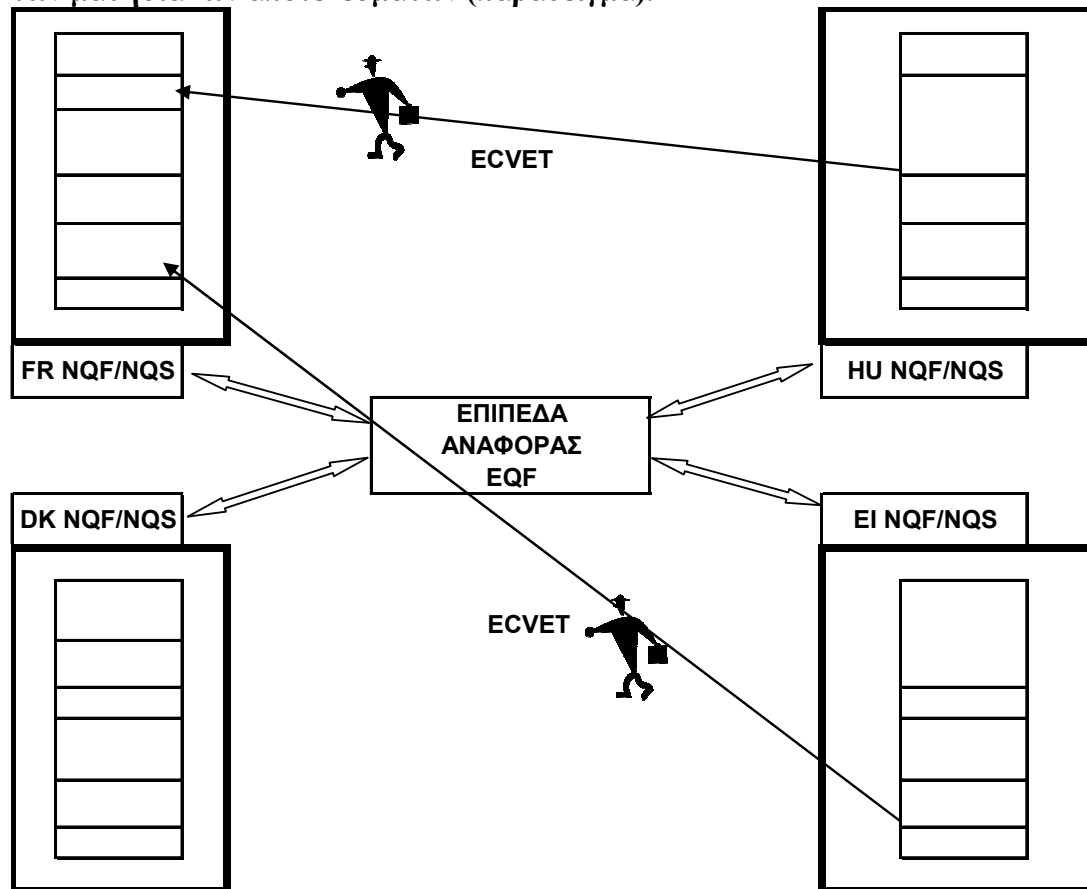
Η προτεινόμενη σύσταση επιβάλλει στα κράτη μέλη τη δέσμευση να χρησιμοποιούν το ECVET σε προαιρετική βάση. Θεσπίζει το ECVET ως μεθοδολογικό πλαίσιο που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την περιγραφή των προσόντων υπό μορφή ενοτήτων μαθησιακών αποτελεσμάτων που εκφράζονται σε αντίστοιχους βαθμούς, με προοπτική τη μεταφορά και τη συσσώρευση των μαθησιακών αποτελεσμάτων. Το ECVET βασίζεται στο σχεδιασμό συνεκτικών και λογικών ενοτήτων μαθησιακών αποτελεσμάτων και όχι στον κατακερματισμό των προσόντων. Το ECVET δεν αποσκοπεί ούτε απαιτεί την εναρμόνιση των προσόντων και των συστημάτων ΕΕΚ· αντίθετα, σκοπός του είναι η βελτίωση της συγκρισιμότητας και της συμβατότητας. Η προτεινόμενη σύσταση περιλαμβάνει δύο παραρτήματα στα οποία υπάρχει ένα γλωσσάριο και παρουσιάζονται τα βασικά χαρακτηριστικά του ECVET.

Συνιστάται στα κράτη μέλη να αρχίσουν να εφαρμόζουν το ECVET έως το 2012. Συνιστάται επίσης στα κράτη μέλη να δημιουργήσουν συμπράξεις και δίκτυα σε ευρωπαϊκό, εθνικό, περιφερειακό, τοπικό και κλαδικό επίπεδο, κατά περίπτωση, καθώς επίσης να προωθήσουν και να εφαρμόζουν τις αρχές διασφάλισης της ποιότητας της ΕΕΚ κατά την εφαρμογή του ECVET. Τα κράτη μέλη πρέπει να εξασφαλίσουν την πρόσβαση σε πληροφοριακά στοιχεία σχετικά με το ECVET, να παρέχουν σχετική καθοδήγηση στους εμπλεκόμενους φορείς και στους πολίτες και να διασφαλίζουν ότι όλα τα σχετικά προσόντα και τα συναφή έγγραφα «Europass», που εκδίδονται από τις αρμόδιες αρχές, περιλαμβάνουν σαφείς πληροφορίες σχετικά με τη χρήση του ECVET. Τέλος, συνιστάται στα κράτη να εξασφαλίσουν τη θέσπιση λειτουργικών μηχανισμών συντονισμού, παρακολούθησης και επανεξέτασης, που θα λαμβάνουν υπόψη τους τα υπάρχοντα μέσα, ούτως ώστε να κατοχυρώνεται η συνεκτικότητα των πρωτοβουλιών εντός και πέραν των επιμέρους χωρών. Οι επανεξετάσεις που θα γίνονται σε εθνικό επίπεδο θα συμβάλουν σε μια ευρωπαϊκή επανεξέταση, την οποία θα οργανώσει η Επιτροπή.

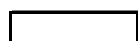
Η πρόταση καλεί την Επιτροπή να υποστηρίξει τα κράτη μέλη στην εκτέλεση των προαναφερόμενων καθηκόντων, να καταρτίσει ένα οδηγό και μέσα χρήσης του ECVET, να συγκροτήσει μια πιλοτική ομάδα χρηστών του ECVET και να αναπτύξει ένα ευρωπαϊκό δίκτυο ECVET, ούτως ώστε να εξασφαλιστεί η ποιότητα και η εν γένει συνοχή της διαδικασίας συνεργασίας για την εφαρμογή του ECVET. Επιπλέον, η Επιτροπή θα παρακολουθεί τις ενέργειες που θα γίνουν στο πλαίσιο της υλοποίησης της σύστασης, με προοπτική την πιθανή επανεξέτασή της τέσσερα έτη μετά την έκδοσή της.

- Παράρτημα της αιτιολογικής έκθεσης

Διάγραμμα 1: EQF και ECVET για τη διαφάνεια και τη δυνατότητα μεταφοράς των μαθησιακών αποτελεσμάτων (παράδειγμα).

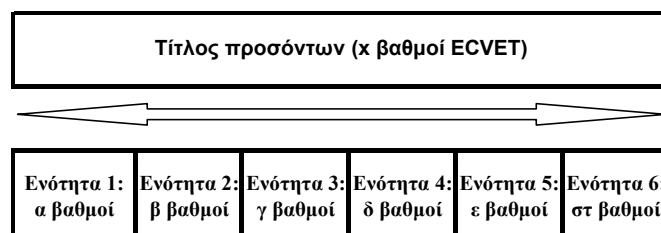
Εθνικά πλαίσια προσόντων (NQF) ή εθνικά συστήματα προσόντων (NQS)

Τίτλος προσόντων εκφραζόμενος σε ενότητες μαθησιακών αποτελεσμάτων

Στο ανωτέρω παράδειγμα ο πολίτης απέκτησε τον τίτλο προσόντων του στη Γαλλία (FR), συσσωρεύοντας μαθησιακά αποτελέσματα τα οποία μετέφερε από την Ουγγαρία (HU) και την Ιρλανδία (EI).

Διάγραμμα 2: ενότητες μαθησιακών αποτελεσμάτων και βαθμοί ECVET (παράδειγμα)

Ο τίτλος προσόντων απαρτίζεται από όλες τις ενότητες.

Χορηγούνται βαθμοί ECVET στον τίτλο προσόντων και σε κάθε ενότητα.

Η τιμή των βαθμών ECVET του τίτλου προσόντων (x) ισούται με το άθροισμα των βαθμών ECVET κάθε ενότητας (α+β+γ+δ+ε+στ)

2.7 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΔΡΑΣΗΣ ΜΕΧΡΙ ΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΟΥ ΜΑΑΣΤΡΙΧΤ

Η νομική βάση της κοινής πολιτικής επαγγελματικής εκπαίδευσης βρίσκεται στο άρθρο 128 της ΣυνθΕΟΚ (1957) «*θεσπίζει τις γενικές αρχές για την εφαρμογή κοινής πολιτικής επαγγελματικής εκπαίδευσης, ικανής να συμβάλει στην αρμονική ανάπτυξη τόσο των εθνικών οικονομιών όσο και της κοινής αγοράς*»¹²⁰.

Η “εκτελεστική” απόφαση περί θεσπίσεως των γενικών αρχών για την εφαρμογή της κοινής αυτής πολιτικής καθόρισε τις δέκα γενικές αρχές μέσα από τις οποίες γίνεται φανερό ότι η πορεία προς την κοινή πολιτική στηρίζεται σε συμπληρωματικές κοινές δράσεις με τις οποίες η κοινότητα στηρίζει και συμπληρώνει τις δράσεις των κρατών μελών σεβόμενη ταυτόχρονα πλήρως την αρμοδιότητά τους για το περιεχόμενο και την οργάνωση της επαγγελματικής εκπαίδευσης, καθώς και την ποικιλομορφία που παρουσιάζει η επαγγελματική εκπαίδευση μεταξύ των κρατών μελών της κοινότητας.

Από το 1963, οπότε καθορίστηκαν οι γενικές αρχές της κοινής πολιτικής, πέρασαν αρκετά χρόνια (11 Μαρτίου 1974), έως ότου ο πρώτος επίτροπος (Ralf Dahrendorf) επιφορτισμένος με το χαρτοφυλάκιο της εκπαίδευσης παρουσίασε ένα πρόγραμμα δράσης με τίτλο : «η εκπαίδευση στην Ευρωπαϊκή κοινότητα»¹²¹.

Στις 9 Φεβρουαρίου 1976 εξεδόθη ψήφισμα¹²² του Συμβουλίου και των Υπουργών Παιδείας, που συνήλθαν στα πλαίσια του Συμβουλίου περί ενός προγράμματος δράσης στον τομέα της εκπαίδευσης.

Στο σκεπτικό του ψηφίσματος το Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και των Υπουργών Παιδείας, που συνήλθαν στα πλαίσια του Συμβουλίου, «επιβεβαίωσαν την απόφασή τους για την πραγματοποίηση Ευρωπαϊκής συνεργασίας στην εκπαίδευση και **θεώρησαν ότι αυτή η συνεργασία θα συμβάλλει στη ανάπτυξη της Κοινότητας**».¹²³

Το ψήφισμα αυτό ξεπέρασε τα δυο προβλήματα που αφορούσαν τη νομιμοποίηση και την εκτέλεση των κοινοτικών αποφάσεων σε θέματα εκπαίδευσης. Το πρόβλημα της νομιμοποίησης των αποφάσεων των Υπουργών Παιδείας παρεκάμφθη με το σκεπτικό ότι οι Σύνοδοι των Υπουργών Παιδείας πραγματοποιούνται «στα πλαίσια του Συμβουλίου» και «υπό την εποπτεία» του Συμβουλίου. «Οι αποφάσεις αυτές είναι δεσμευτικές νομικές πράξεις, οι οποίες όμως δεν λαμβάνονται από το Συμβούλιο ως όργανο της Ένωσης ή των Κοινοτήτων, αλλά από τους εκπροσώπους των κρατών μελών συνεργαζόμενων στα πλαίσια του Συμβουλίου, ως διακυβερνητική διάσκεψη (π.χ. απόφαση για το διορισμό των Επιτρόπων ή των δικαστών του Δικαστηρίου). Οι αποφάσεις αυτές, επειδή ακριβώς λαμβάνονται από ένα όργανο διακυβερνητικού χαρακτήρα, λαμβάνονται ομόφωνα, ενώ η έκδοσή τους πολλές φορές προβλέπεται από το κείμενο των συνθηκών (άρθρο 48 ΣυνθΕΕ)»¹²⁴.

Ο τίτλος «Ψήφισμα του Συμβουλίου και των Υπουργών Παιδείας που συνήλθαν στα πλαίσια του Συμβουλίου» καθιερώθηκε για όλα τα επόμενα ψηφίσματα μέχρι τη θέσπιση της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (1993), οπότε έγινε και η πλήρης νομιμοποίηση. Το πρόγραμμα αυτό θεμελιώνει για πρώτη φορά «παρέμβαση» μέσω προτάσεων προς τα κράτη-μέλη εντός των ορίων των εθνικών εκπαιδευτικών

¹²⁰ Όπως υποσημείωση 10, σ. 104

¹²¹ Βλ. σελίδα. 25

¹²² Ψήφισμα του Συμβουλίου και των Υπουργών Παιδείας που συνήλθαν στα πλαίσια του Συμβουλίου, της 9ης Φεβρουαρίου 1976, περί ενός προγράμματος δράσης στον τομέα της εκπαίδευσης (Official Journal C 038 , 19/02/1976 P. 0001 – 0005)

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:41976X0219:EL:HTML>

¹²³ Ο.π σ.1

¹²⁴ Παπαγιάννης Δονάτος, Εισαγωγή στο Ευρωπαϊκό Δίκαιο, εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα Β έκδοση, 1999, Αθήνα-Κομοτηνή σ.169.

πολιτικών και καθιερώνει την Επιτροπή Παιδείας ως κυρίαρχο σώμα και Οργανωτικό Κέντρο της εκπαιδευτικής συνεργασίας των κρατών – μελών και της Κοινότητας.

Η απόφαση χωρίζεται σε τέσσερα Κεφάλαια. Στο Κεφάλαιο IV αναφέρεται το πρόγραμμα δράσης σε 22 παραγράφους.

Οι Υπουργοί, συμφώνησαν να υποστηρίξουν τα ακόλουθα μέτρα για μαθητές-σπουδαστές που φιλοξενούνται σε άλλο κράτος μέλος :

α) σε επίπεδο κρατών μελών :

- να οργανωθεί και να αναπτυχθεί ένα σύστημα υποδοχής που θα περιλαμβάνει εντατική μελέτη της γλώσσας ή των γλωσσών της χώρας που φιλοξενούνται,
- να δοθούν περισσότερες ευκαιρίες για τη διδασκαλία σε αυτά τα παιδιά της μητρικής γλώσσας και του εθνικού τους πολιτισμού και τούτο, αν είναι δυνατόν, μέσα στο σχολείο και σε συνεργασία με τη χώρα προέλευσης,
- να παρέχονται περισσότερες πληροφορίες στις οικογένειες για τις ευκαιρίες εκπαίδευσης και κατάρτισης που μπορούν να έχουν ή που τους παρέχονται.

β) Στο επίπεδο της κοινότητας :

- ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών σε σχέση με την οργάνωση κατάλληλων τύπων διδασκαλίας, δημιουργώντας ένα περιορισμένο αριθμό από πιλοτικά προγράμματα ή συγκρίνοντας και αξιολογώντας τα ήδη υπάρχοντα, με παράλληλη κατάρτιση των εκπαιδευτικών, ώστε αυτοί να αναλάβουν την ευθύνη, σε αυτό το πεδίο, εκπαιδευτικών σπουδών και ερευνών στα παρακάτω θέματα :

- προσαρμοσμένες μέθοδοι στη διδασκαλία της γλώσσας,
- η μεγάλη σημασία της μητρικής γλώσσας και του πολιτισμού στο βασικό κορμό των σπουδών στο σχολείο,
- οι υπάρχουσες συνθήκες και παροχές για πρόσβαση σε όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης με ειδική φροντίδα όσον αφορά τον επαγγελματικό προσανατολισμό,
- οι υφιστάμενες και προτεινόμενες παροχές για προγράμματα εκπαίδευσης και εκμάθησης γλωσσών στο ραδιόφωνο και την τηλεόραση,
- ο τονισμός της ανάγκης για δημιουργία σχολείων που η διδασκαλία θα μπορεί να γίνεται σε περισσότερες από μία γλώσσες,
- η προώθηση στενότερων σχέσεων των εκπαιδευτικών συστημάτων στην Ευρώπη».¹²⁵

Η παράγραφος 22 αναφέρεται στην προετοιμασία των νέων για την άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας και τη μετάβαση από την εκπαίδευση στην ενεργό ζωή (working life).

«22. χωρίς προκατάληψη για τις ενέργειες που έχουν ληφθεί από τα κράτη – μέλη, τα επόμενα θεωρούνται ως πρωτεύοντα θέματα σε κοινοτικό επίπεδο:

(α) τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν στο επίπεδο της εκπαίδευσης για την προετοιμασία των νέων για εργασία,

(β) η παροχή συνεχούς εκπαίδευσης και κατάρτισης, ώστε να δοθεί η δυνατότητα στους νέους εργαζόμενους και στους νέους άνεργους να βελτιώσουν τις ευκαιρίες απασχόλησης.

*Εν τέλει η Επιτροπή Παιδείας θα υποβάλει στο Συμβούλιο και τους Υπουργούς Παιδείας που θα συνέλθουν στα πλαίσια του Συμβουλίου, πριν την 1^η Ιουλίου 1976, μια αρχική έκθεση. Η έκθεση θα δίδει ιδιαίτερη έμφαση στα προβλήματα που αναφέρονται από τα παραπάνω (α) και (β) και στα **μέτρα** που θα μπορούσαν να βοηθήσουν να λυθούν αυτά στα πλαίσια των εκπαιδευτικών συστημάτων».*¹²⁶

¹²⁵ Ο.π σ.2

¹²⁶ Ο.π σ.4

Παρατηρούμε ότι μόνο στη παρ. 22 του ψηφίσματος γίνεται σαφής καθορισμός των δράσεων σε κοινοτικό επίπεδο και αναφορά για συγκεκριμένα μέτρα που πρέπει να λάβουν τα κράτη - μέλη, με παράλληλο σεβασμό των εθνικών προγραμμάτων κάθε κράτους - μέλους.

Στις 13 Δεκεμβρίου 1976¹²⁷ εξεδόθη ψήφισμα του Συμβουλίου και των Υπουργών Παιδείας, που συνήλθαν στα πλαίσια του Συμβουλίου, περί των μέτρων που πρέπει να ληφθούν, προκειμένου να βελτιωθεί η προετοιμασία των νέων για τη συμμετοχή τους σε επαγγελματική δραστηριότητα και προκειμένου να διευκολυνθεί η μετάβασή τους από την εκπαίδευση στην ενεργό ζωή.

1. Στο τμήμα II του ψηφίσματος προτείνονται στα κράτη μέλη τα εξής μέτρα:

(α) η ανάπτυξη του προγράμματος και των μεθόδων διδασκαλίας, που παρέχουν την απαραίτητη προετοιμασία για την ενεργό (επαγγελματική) ζωή, σε όλα τα επίπεδα της γενικής εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης και η προώθηση στενότερων δεσμών μεταξύ αυτών των δυο τύπων της εκπαίδευσης,

(β) η προώθηση ενός συστήματος συνεχιζόμενης εκπαίδευσης και επαγγελματικού προσανατολισμού, στο οποίο θα συμμετέχουν γονείς, εκπαιδευτικοί και εκπαιδευτικοί σύμβουλοι,

(γ) η παροχή ευκαιριών συνεχούς εκπαίδευσης και κατάρτισης σε όλους τους νέους, ειδικά αυτούς που τελειώνουν την υποχρεωτική εκπαίδευση με ανεπαρκή εκπαιδευτικά προσόντα ή χωρίς τυπικά προσόντα,

(δ) οι εκπαιδευτικές στρατηγικές που προσπαθούν να καλύψουν τις ειδικές ανάγκες των νέων που για κοινωνικούς ή οικονομικούς λόγους ή εξ αιτίας προσωπικής αδυναμίας απειλούνται περισσότερο σε κάθε αλλαγή των συνθηκών απασχόλησης,

(ε) η αρχική και συνεχιζόμενη κατάρτιση των εκπαιδευτικών,

(στ) η πιο γρήγορη διάδοση της πληροφορίας στην εκπαίδευση, η απασχόληση των νέων και οι φιλοδοξίες και τα κίνητρά τους,

(ζ) η ενδυνάμωση της αλληλοενημέρωσης και της συνεργασίας μεταξύ εκπαίδευσης και επαγγελματικού προσανατολισμού, της κατάρτισης και των δομών εξυπηρέτησης για τη διευκόλυνση της προετοιμασίας των νέων για την εισαγωγή τους στην επαγγελματική ζωή.

2. Να συμβάλουν στην ανταλλαγή και σύγκριση εμπειριών στην Επιτροπή Παιδείας.

Οι δράσεις που ακολουθούν θα εφαρμοστούν σε Κοινοτικό επίπεδο, σύμφωνα με το ψήφισμα (τμήμα III), ώστε να συμπληρώσουν τα Εθνικά προγράμματα κατά τη διάρκεια της περιόδου μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1980:

1. Η εφαρμογή πιλοτικών προγραμμάτων και μελετών, ώστε να προωθήσουν την εξέλιξη και ανάπτυξη της εθνικής πολιτικής σε σχέση με τα ακόλουθα θέματα προτεραιότητας :

α) η αποφυγή πρόωρης εγκατάλειψης των νέων από την εκπαίδευση και την αρχική κατάρτιση, πριν αποκτήσουν τα αναγκαία προσόντα,

β) ο σχεδιασμός και η ανάπτυξη συγκεκριμένων δράσεων για :

¹²⁷ Resolution of the Council and of the Ministers of Education, meeting within the Council, of 13 December 1976 concerning measures to be taken to improve the preparation of young people for work and to facilitate their transition from education to working life
http://eurlex.europa.eu/Result.do?code=41976X1230&Submit=Search&RechType=RECH_celex&submit=Search

- εξασφάλιση ίσων ευκαιριών για αγόρια και κορίτσια
- βοήθεια νέων μεταναστών,
- προώθηση επαρκών μέτρων για ομάδες με ειδικά προβλήματα όπως οι νέοι με σωματικές και πνευματικές αδυναμίες

γ) η ανάπτυξη συνεχιζόμενων διεργασιών συμβουλευτικής και καθοδήγησης

δ) η βελτίωση της επαγγελματικής προετοιμασίας στα τελευταία χρόνια της επαγγελματικής εκπαίδευσης και της μετά-υποχρεωτικής εκπαιδευτικής περιόδου, ειδικά με την προώθηση της συνεργασίας των τομέων της εκπαίδευσης και της απασχόλησης

ε) η προώθηση μέτρων για τη βελτίωση της αρχικής και συνεχιζόμενης κατάρτισης των εκπαιδευτικών, ώστε να είναι πιο αποτελεσματικοί στην προετοιμασία των νέων για την επαγγελματική ζωή.

2. Η προετοιμασία μιας έκθεσης η οποία θα αναλύει :

(α) την εμπειρία των κρατών – μελών στη βελτίωση και το συντονισμό του σχεδιασμού της εκπαίδευσης και σε άλλες τομεακές πολιτικές σε σχέση με τις λιγότερο αναπτυγμένες περιοχές της κοινότητας

(β) τις υπάρχουσες και σχεδιασμένες προβλέψεις καθώς και τα μέτρα με τα οποία οι νέοι θα επιστρέψουν στη συνεχιζόμενη εκπαίδευση για περαιτέρω σπουδές αμέσως μετά την υποχρεωτική εκπαίδευση

3. Η οργάνωση :

(α) εκπαιδευτικών επισκέψεων που σχετίζονται με την επαγγελματική εκπαίδευση και τον επαγγελματικό προσανατολισμό με στόχο τη δημιουργία ειδικών στους τομείς αυτούς,

(β) εργαστηρίων για εκπαιδευτικούς και εκπαιδευτές των εκπαιδευτικών σε σχέση με τη μετάβαση από την εκπαίδευση στην ενεργό επαγγελματική εργασιακή ζωή. όπου χρειάζεται, θα μπορούσαν να προσκληθούν να συμμετέχουν οι εκπρόσωποι των εργοδοτών και των εργαζομένων.

Στις 22-6-1981 πραγματοποιήθηκε Σύνοδος των Υπουργών Παιδείας της Κοινότητας, στην οποία οι Υπουργοί εξέφρασαν την ικανοποίησή τους για την απόφαση της κοινής συνόδου των υπουργών Οικονομίας, Οικονομικών και Κοινωνικών Υποθέσεων, της 11-6-1981 «για την ανάγκη αναβάθμισης του ρόλου της εκπαίδευσης και της κατάρτισης»¹²⁸.

Η έκθεση με τίτλο «Περίληπτική έκθεση, από τον πρόεδρο, των γνωμών που εκφράστηκαν κατά τη σύνοδο του Συμβουλίου και των Υπουργών Παιδείας που συνήλθαν στα πλαίσια του Συμβουλίου της 22ας Ιουνίου 1981» έχει ξεχωριστή σημασία, διότι αποτελεί το πρώτο κείμενο της Κοινότητας:

(α) στο οποίο διαγράφεται «αλλαγή» στον εκπαιδευτικό λόγο σε σχέση με αυτόν της προηγούμενης δεκαετίας και καθορίζονται οι άξονες και οι κατευθύνσεις προς τις οποίες πρέπει να στραφούν οι πολιτικές της Κοινότητας,

(β) το οποίο θέτει την εκπαίδευση μέσα στο πλαίσιο των οικονομικών, τεχνολογικών και κοινωνικών προκλήσεων που διαγράφονται στο παγκόσμιο επίπεδο για τις δεκαετίες του 1980 και του 1990. Ειδική, μάλιστα, μνεία γίνεται στο πρόβλημα της δημογραφικής γήρανσης της Ευρώπης και

(γ) το οποίο αναφέρεται σε λέξεις κλειδιά που θα είναι κεντρικά σημαίνοντα στη δεκαετία του 1990, όπως «ευρεία δυνατή μόρφωση», «γενική καλλιέργεια», «αποφυγή της υπερβολικά στενής εξειδίκευσης», «ενίσχυση μαθηματικών και θετικών επιστημών», «συνεχής εκπαίδευση», «νέες τεχνικές πληροφόρησης», «ευελιξία και κινητικότητα στην αγορά εργασίας».

¹²⁸ Βλ. Συμβούλιο των Ε.Κ., κείμενα για την Ευρωπαϊκή Εκπαιδευτική Πολιτική, 1987, σ.81

Η έκθεση αποτέλεσε το έναυσμα για την εκπόνηση μιας σειράς δράσεων για την περίοδο 1982-1986 με έμφαση στην επαγγελματική εκπαίδευση και τις νέες τεχνολογίες πληροφόρησης.

Στις 12 Ιουλίου 1982 το Συμβούλιο¹²⁹ εξέδωσε ψήφισμα για την καταπολέμηση της ανεργίας, το οποίο στο άρθρο 9 αναφέρει: «Το Συμβούλιο υπογραμμίζει την προτεραιότητα που πρέπει να δώσει η Κοινότητα στην επαγγελματική εκπαίδευση των νέων. Σημειώνει την πρόθεση της Επιτροπής να του παρουσιάσει προσεχώς προτάσεις σχετικά με μέτρα που αποσκοπούν να εξασφαλίσουν σε όλους τους νέους που εμφανίζονται στην αγορά εργασίας και ιδίως σε αυτούς που έχουν τελειώσει τη σχολική τους εκπαίδευση, μια επαγγελματική εκπαίδευση που να συνδυάζεται, εν ανάγκη, με μια πρώτη εμπειρία εργασίας στα πλαίσια ειδικών προγραμμάτων ή συμβάσεων εργασίας».

Την ίδια ημέρα (12 Ιουλίου 1982) το Συμβούλιο και οι Υπουργοί Παιδείας εξέδωσαν ψήφισμα¹³⁰ για «το πέρασμα των νέων από την εκπαίδευση στην εργασία».

Στο τμήμα II του ψηφίσματος μεταξύ άλλων αναφέρονται: σε εφαρμογή του σημείου IV-22 του ψηφίσματος¹³¹ της 9ης Φεβρουαρίου 1976 και δίνοντας συνέχεια στο πρόγραμμα προτύπων σχεδίων που έχει καθοριστεί με βάση το σημείο III-1¹³² του ψηφίσματος της 13ης Δεκεμβρίου 1976, κατά τη χρονική περίοδο που εκτείνεται από (12 Ιουλίου 1982) μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1986, θα εκτελεστούν πρότυπα σχέδια για την υποστήριξη των εθνικών πολιτικών σε όλα τα κράτη μέλη, ιδίως, όσον αφορά τα παρακάτω σημεία:

i) χρησιμοποίηση του εξωσχολικού περιβάλλοντος ως μέσου διδασκαλίας, το οποίο θα επιτρέψει τόσο στους νέους όσο και στους εκπαιδευτικούς να αποκτήσουν πείρα από τον κόσμο της εργασίας,

ii) συμμετοχή ενηλίκων, συμπεριλαμβανομένων και των γονέων, εργοδοτών και συνδικαλιστών σε δραστηριότητες που διεξάγονται στο σχολείο και στο διαρκή διάλογο για το ρόλο του σχολείου,

iii) ενημέρωση και επαγγελματικός προσανατολισμός,

iv) ανάπτυξη πρακτικής συνεργασίας μεταξύ υπευθύνων για την εκπαίδευση, γραφείων εξεύρεσης εργασίας, κοινωνικών ιδρυμάτων και άλλων οργανισμών που αναπτύσσουν δράση στον τομέα αυτό, ώστε να χρησιμοποιηθεί το τοπικό περιβάλλον ως μέσο διδασκαλίας,

v) εκπόνηση συστημάτων πιστοποίησης ή μονάδων αξιολόγησης,

vi) ανάπτυξη μαθημάτων συνεχούς επιμόρφωσης.

Έχουμε ήδη αναφέρει το ενδιαφέρον της κοινότητας για την εισαγωγή των Τεχνολογιών Πληροφοριών και Επικοινωνίας (ΤΠΕ) στην εκπαίδευση (βλ. σ. 26). Προς το σκοπό αυτό σε κοινοτικό επίπεδο και προκειμένου να συμπληρωθεί και να υποστηριχθεί η δράση των κρατών μελών, θα τεθούν σε εφαρμογή, κατά την περίοδο έως τις 31 Δεκεμβρίου 1987 οι πρωτοβουλίες που απαριθμούνται παρακάτω¹³³:

¹²⁹ Ψήφισμα του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 1982 σχετικά με μια κοινοτική δράση για την καταπολέμηση της ανεργίας

[http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31982Y0721\(01\):EL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31982Y0721(01):EL:HTML)

¹³⁰ Ψήφισμα του Συμβουλίου και των Υπουργών Παιδείας, που συνήλθαν στα πλαίσια του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 1982 σχετικά με τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν για να βελτιωθεί η προετοιμασία των νέων στις επαγγελματικές δραστηριότητες και να διευκολυνθεί το πέρασμά τους από την εκπαίδευση στην ενεργό ζωή. (Επίσημη Εφημερίδα αριθ. C 193 της 28/07/1982 σ. 0001 – 0002)

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:41982X0728:EL:HTML>

¹³¹ Βλ. σ.σ. 55-56

¹³² Βλ. σ. 57

¹³³ Όπως υποσημείωση 43.

1. Η οργάνωση μιας σειράς συναντήσεων - σεμιναρίων και συνεδρίων - που θα αποσκοπούν στη συγκέντρωση της πείρας των κρατών μελών σχετικά με την εισαγωγή των νέων τεχνολογιών της πληροφόρησης στα σχολικά προγράμματα, ιδίως όσον αφορά τα ακόλουθα σημεία:

i) τους στόχους και τις κατάλληλες μεθόδους για την εξοικείωση των μαθητών με τις νέες τεχνολογίες της πληροφόρησης και τις συνέπειές τους,

ii) τις δυνατότητες εφαρμογής των νέων τεχνολογιών της πληροφόρησης στους διάφορους τομείς της εκπαίδευσης και τις ενδεχόμενες συνέπειες στην παιδαγωγική οργάνωση,

iii) τη δυνατότητα να συμβάλλουν οι νέες τεχνολογίες στην εκπαίδευση των παιδιών που έχουν ειδικές ανάγκες,

iv) τις στρατηγικές που θα οδηγήσουν σε μεγαλύτερη συμμετοχή των κοριτσιών στις σχολικές και παιδαγωγικές δραστηριότητες που σχετίζονται με τις ΤΠΕ.

v) τις σχέσεις ανάμεσα στη σχολική εκπαίδευση, την επαγγελματική κατάρτιση και τη δια βίου μάθηση με τις ΤΠΕ.

2. Η οργάνωση προγράμματος ανταλλαγών και επισκέψεων που θα απευθύνεται κατά προτεραιότητα στους αρμόδιους για την κατάρτιση των εκπαιδευτικών, προκειμένου να διευρυνθεί η πρακτική και επαγγελματική τους πείρα.

3. Συγκριτικές αναλύσεις προκειμένου να αυξηθεί η δυνατότητα μεταβίβασης των λειτουργικών (software) και των εκπαιδευτικών προγραμμάτων και να προσδιοριστεί καλύτερα η παιδαγωγική αξία των διάφορων συστημάτων εξοπλισμού.

4 Η ανάπτυξη μιας διαδικασίας ανταλλαγής πληροφοριών και εμπειρικών στοιχείων λαμβάνοντας υπόψη τη μέχρι σήμερα χρησιμοποίηση του δικτύου Eurydice.

Η επιτροπή P. Antonnino υπέβαλε και δεύτερη έκθεση στο Συμβούλιο του Μιλάνου, 28 και 29 Ιουνίου 1985. Το 5^ο Κεφάλαιο της έκθεσης (Youth, education, exchanges and sport)¹³⁴, αναφέρεται στην εκπαίδευση και στην κατάρτιση των νέων. Στο κεφάλαιο αυτό προβάλλεται η ενεργός συμμετοχή της νεολαίας στην αναπτυξιακή πορεία της ευρωπαϊκής ενοποίησης :

«5.2 Οι γλώσσες που ομιλούνται στην Κοινότητα αποτελούν ουσιαστικό στοιχείο της πολιτιστικής κληρονομιάς της και συμβάλλουν στον πλούτο και στην πολυμορφία της. Οι νέοι πρέπει, πριν αποφοιτήσουν από την υποχρεωτική εκπαίδευση, να αποκτούν πρακτική γνώση δύο ξένων γλωσσών, εκ των οποίων η μία κοινοτική, και ο μεγαλύτερος δυνατός αριθμός μαθητών πρέπει να έχει τη δυνατότητα να επωφεληθεί από κάποια παιδαγωγική διακονία σε άλλο κράτος-μέλος.

5.3 Πρέπει να ενθαρρυνθούν οι ανταλλαγές μαθητών μέσω της αδελφοποίησης σχολείων και πόλεων των διαφόρων χωρών, ως συμπλήρωμα της παραπάνω πρότασης και ως επιδιωκόμενος στόχος της ενίσχυσης των πολιτιστικών και ανθρώπινων δεσμών πέρα από τα σύνορα των εθνικών κρατών.

5.4 Εθελοντική Εργασία (camps) για νέους.

Ιδιαίτερης προσοχής χρήζουν τα camps εθελοντικής εργασίας για νέους από διάφορες εθνικότητες και πολιτισμικές καταβολές, οι οποίοι ενώνουν τις δυνάμεις τους, συνήθως κατά τη διάρκεια των διακοπών, προς επίτευξη έργων που σχετίζονται με κοινωνικούς και πολιτιστικούς σκοπούς. Στόχος του σχεδιασμού της Κοινότητας είναι η άρση των εμποδίων για την κινητικότητα των νέων, η αρτιότερη πληροφόρηση και εκπαίδευσή τους».

Τον Ιούνιο του 1983 το Συμβούλιο ανέλαβε την υποχρέωση της επίτευξης μέχρι το τέλος του 1988 ενός πολύ σημαντικού στόχου¹³⁵: «κάθε νέος που φεύγει από το

¹³⁴ Όπως υποσημείωση 44 σ. 23.

¹³⁵ Ο.π σ. 25

σχολείο να συμμετέχει σε ένα πρόγραμμα επαγγελματικής κατάρτισης ή να αποκτά τουλάχιστον εξάμηνη αρχική επαγγελματική εμπειρία στο τελευταίο στάδιο της υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Τούτο θα παραμείνει στόχος και μετά το 1988.

Τα Κράτη-μέλη να πράξουν το μέγιστο των δυνατοτήτων τους, στο πλαίσιο των εθνικών τους πολιτικών, ώστε να εξασφαλίσουν στους νέους τη δυνατότητα για ένα ή δύο έτη κατάρτισης μετά την υποχρεωτική τους εκπαίδευση».

Η δεύτερη έκθεση P.Antonino διαγράφει ουσιαστικά τους άξονες και το περιεχόμενο των προγραμμάτων δράσης της Κοινότητας που πρόκειται να ακολουθήσουν τα επόμενα χρόνια: η διδασκαλία των γλωσσών φωτογραφίζει το Lingua, η διαπανεπιστημιακή συνεργασία και η θέσπιση του ECTS το Erasmus, η προσαρμοσμένη επαγγελματική κατάρτιση το Comett.

Την 1^η Δεκεμβρίου 1987 το Συμβούλιο εξέδωσε απόφαση σχετικά με πρόγραμμα δράσης για την επαγγελματική κατάρτιση των νέων και την προετοιμασία τους για τη ζωή του ενήλικου και την επαγγελματική ζωή.¹³⁶

Σύμφωνα με την απόφαση του Συμβουλίου:

Άρθρο 1

«1. Θεσπίζεται πενταετές πρόγραμμα, που αρχίζει την 1^η Ιανουαρίου 1988, για την υποστήριξη και τη συμπλήρωση, με τη λήψη μέτρων σε κοινοτικό επίπεδο, των πολιτικών και των δραστηριοτήτων των κρατών μελών τα οποία οφείλουν να καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια, όπως ζήτησε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, για να εξασφαλίσουν σε όλους τους νέους της Κοινότητας, που το επιθυμούν, την παροχή ενός ή, εάν είναι δυνατόν, δύο ή περισσότερων ετών επαγγελματικής κατάρτισης μετά την υποχρεωτική τους εκπαίδευση με συνεχή παρακολούθηση.

2. Αυτό το πρόγραμμα προορίζεται επίσης:

α) να ανεβάσει τη στάθμη και την ποιότητα της επαγγελματικής κατάρτισης στην Κοινότητα και να βελτιώσει την επαγγελματική κατάρτιση των νέων και την προετοιμασία τους για τη ζωή του ενήλικου και την επαγγελματική ζωή, καθώς και για τη συνεχή τους επιμόρφωση,

β) να διαφοροποιήσει την προσφερόμενη επαγγελματική κατάρτιση και να προτείνει στους νέους, που οι ικανότητές τους είναι διαφορετικού επιπέδου, δυνατότητες επιλογής που να οδηγούν σε αναγνωρισμένα επαγγελματικά προσόντα,

γ) να προωθήσει την προσαρμοστικότητα των συστημάτων επαγγελματικής κατάρτισης στις ραγδαίες οικονομικές, τεχνολογικές και κοινωνικές μεταβολές,

δ) να προσδώσει κοινοτική διάσταση στα επαγγελματικά προσόντα που ζητούνται ή προσφέρονται στην αγορά εργασίας, λαμβάνοντας υπόψη την αναγκαιότητα να προωθηθεί η αντιστοιχία μεταξύ αυτών των προσόντων στα κράτη μέλη της Κοινότητας».

Το Άρθρο 2 αναφέρεται στις δραστηριότητες των κρατών μελών:

«1. α) να ενισχυθεί, σε όλα τα επίπεδα η συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους,

β) να εξασφαλίσουν ότι αυτές οι δραστηριότητες συμβάλλουν:

- στην κινητοποίηση των διαθέσιμων μέσων που μπορούν να ευνοήσουν την επαγγελματική και προσωπική ανάπτυξη των νέων,

- στην αποφυγή εκτάκτων και προσωρινών συστημάτων και

- στην καθιέρωση αναγνωρισμένων επαγγελματικών προσόντων».

¹³⁶ 87/569/EOK: Απόφαση του Συμβουλίου της 1ης Δεκεμβρίου 1987 σχετικά με πρόγραμμα δράσης για την επαγγελματική κατάρτιση των νέων και την προετοιμασία τους για τη ζωή του ενήλικου και την επαγγελματική ζωή 31987D0569. Επίσημη Εφημερίδα αριθ. L 346 της 10/12/1987 σ. 0031 – 0033.
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31987D0569:EL:HTML>

2. να αξιοποιηθούν καλύτερα οι δυνατότητες του επαγγελματικού προσανατολισμού και της παροχής επαγγελματικών συμβουλών.
3. να βελτιωθούν οι γνώσεις, οι απαιτούμενες ικανότητες και προσόντα στους διαφόρους τομείς σχετικά με την εξέλιξη της αγοράς εργασίας,
4. να προωθηθεί η ισότητα των ευκαιριών,
5. να επιδειχθεί ιδιαίτερο ενδιαφέρον προς τους νέους που αντιμετωπίζουν περισσότερες δυσκολίες,
6. να ενθαρρυνθεί η ανάπτυξη της δημιουργικότητας, της ανάληψης πρωτοβουλιών και του επιχειρηματικού πνεύματος των νέων».

Στο ψήφισμα του Συμβουλίου της 5^{ης} Ιουνίου 1989 σχετικά με τη συνεχή επαγγελματική εκπαίδευση,¹³⁷ το Συμβούλιο καλεί τα κράτη μέλη να λάβουν ή να ενθαρρύνουν τα ακόλουθα μέτρα:

- να ενισχύσουν τις υποδομές για την εκπαίδευση, ιδίως στις μειονεκτικές περιοχές, ώστε να επιτευχθεί αποτελεσματικότερα ο στόχος της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής,
- να ενισχύσουν την **αλληλεπίδραση μεταξύ της αρχικής εκπαίδευσης και της συνεχούς εκπαίδευσης**
- να αναπτύξουν ειδικούς τύπους **εναλλασσόμενης εκπαίδευσης**

Το αίτημα της συνεργασίας οδηγεί σε σχετικές δράσεις και προγράμματα. Στις 14 Δεκεμβρίου 1989 το Συμβούλιο και οι Υπουργοί Παιδείας συνέστησαν¹³⁸ στα κράτη-μέλη την επιδίωξη των εξής κοινών στόχων : να παρέχονται στον καθένα τα βασικά προσόντα, τα οποία θα του επιτρέψουν να ενταχθεί στον επαγγελματικό στίβο, να εξασφαλισθεί για όλους τους νέους που το επιθυμούν επαγγελματική εκπαίδευση ενός ή - εάν είναι εφικτό - δύο ή περισσότερων ετών επιπλέον της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, να εξασφαλισθεί ο διαρκής εκσυγχρονισμός των εκπαιδευτικών συστημάτων, προκειμένου να προετοιμάζονται οι νέοι για τα μελλοντικά επαγγέλματα, να εξασφαλισθεί ότι οι νέες ειδικότητες θα δώσουν στους μελλοντικούς φορείς της οικονομικής ζωής μια πολυμέρεια που θα ευνοεί την επαγγελματική τους προσαρμογή, να προετοιμασθούν οι μελλοντικοί μισθωτοί για μια μεγαλύτερη κινητικότητα στο εσωτερικό των επιχειρήσεων, μεταξύ επιχειρήσεων, μεταξύ χωρών.

Η στενή σχέση της βασικής και της συνεχούς επαγγελματικής εκπαίδευσης άρχισε να υλοποιείται με το πρόγραμμα «μετάβαση των νέων από το σχολείο στην ενεργό ζωή» χάρη στο οποίο τέθηκαν σε εφαρμογή ορισμένα πρότυπα σχέδια στην ΕΕΚ. Προγράμματα όπως το Petra, Arion, Eurotechnet και Iris εκτός από τα Commet και Lingua, που ήδη αναφέραμε, προώθησαν τη συνεργασία στην ΕΕΚ ενώ το Ευρωπαϊκό Κέντρο στην Ανάπτυξη και την Επαγγελματική Εκπαίδευση διοργανώνει επισκέψεις μελέτης ειδικών στον τομέα αυτόν.

Στις 21-10-1990, στο πλαίσιο της έναρξης της Διακυβερνητικής διάσκεψης, η Επιτροπή εξέδωσε γνώμη για την επέκταση των αρμοδιοτήτων της Κοινότητας σε νέους τομείς, μεταξύ των οποίων «η αρχική και συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση». Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στη Σύνοδο της Ρώμης (14 και 15 Δεκεμβρίου 1970) επεσήμανε: «την ανάγκη της επέκτασης ή του επανακαθορισμού των

¹³⁷ Ψήφισμα του Συμβουλίου της 5ης Ιουνίου 1989 σχετικά με τη συνεχή επαγγελματική εκπαίδευση 31989Y0615 Επίσημη Εφημερίδα αριθ. C 148 της 15/06/1989 σ. 0001 – 0003.

[http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31989Y0615\(01\):EL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31989Y0615(01):EL:HTML)

¹³⁸ Συμπεράσματα του Συμβουλίου και των Υπουργών Παιδείας συνεργαζόμενων στα πλαίσια του Συμβουλίου της 14ης Δεκεμβρίου 1989 για τη βασική εκπαίδευση στον τεχνικό και επαγγελματικό τομέα 41990X0206(02) Ε. Ε. αριθ. C 027 της 06/02/1990 σ. 0004 - 0006

[http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:41990X0206\(02\):EL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:41990X0206(02):EL:HTML)

αρμοδιοτήτων της Κοινότητας σε ειδικούς τομείς και υπογράμμισε τη σημασία της υποστήριξης που μπορεί να δώσει η νεολαία στην ευρωπαϊκή οικοδόμηση»¹³⁹. Η επισήμανση αυτή ήρθε ως φυσικό επακόλουθο του κλίματος που είχε δημιουργηθεί στην Κοινότητα για την εκπαίδευση, η οποία ήδη είχε συνδεθεί τόσο με τον οικονομικό «Στόχο 1992», δηλαδή με τη δημιουργία μιας ενιαίας εσωτερικής αγοράς όσο και με τον πολιτικό-πολιτισμικό στόχο της Ευρώπης των πολιτών.¹⁴⁰

Η Επιτροπή, καθώς και τα κράτη-μέλη (Γερμανία, Ολλανδία, Ελλάδα, Ισπανία, Ιταλία, Ιρλανδία, Δανία) υποστήριξαν την επέκταση των αρμοδιοτήτων της Κοινότητας και στους τομείς της παιδείας και του πολιτισμού.

Ο τομέας της παιδείας συμπεριλαμβανόταν τόσο στα σχέδια (πλην ενός) για τους τομείς επέκτασης των Κοινοτικών αρμοδιοτήτων, που υποβλήθηκαν κατά τη διάρκεια του 1991 όσο και στην τελική ομάδα των επτά νέων αρμοδιοτήτων που εγγράφηκαν στο Κείμενο της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (18-12-1991).

Η αρχή της επικουρικότητας απετέλεσε τη βάση για τη διαπραγμάτευση κατά τη διάρκεια της Διακυβερνητικής διάσκεψης του 1991 μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών-μελών. Με βάση την αρχή αυτή ο τομέας της παιδείας παραμένει στην αρμοδιότητα των κρατών-μελών. Δεδομένου, όμως, του αυξημένου ενδιαφέροντος της Επιτροπής για την εκπαίδευση, καθόσον η εκπαίδευση θα μπορούσε να λειτουργήσει ως μοχλός για την επίτευξη των Κοινοτικών στόχων (καταπολέμηση της ανεργίας, ανάπτυξη, Ενωμένη Ευρώπη, Στόχος 1992), η διαπραγμάτευση εστιάστηκε, κυρίως, στις «μορφές δράσης» με τις οποίες η Επιτροπή θα ασκούσε την εκπαιδευτική της πολιτική στους τομείς της εκπαίδευσης και κατάρτισης, στο πλαίσιο των **συμπληρωματικών** αρμοδιοτήτων της. Όπως επισημαίνει ο Π.Κ. Ιωακειμίδης¹⁴¹, τη λύση έδωσε η εισήγηση της ολλανδικής προεδρίας, η οποία πρότεινε να παρεμβαίνει η Κοινότητα με «**δράσεις ενθάρρυνσης**» (**measures of encouragement**), οι οποίες θα εφαρμόζονται μετά από αποφάσεις του Συμβουλίου και δεν θα πρέπει, κατ' ανάγκη, να οδηγούν σε εναρμόνιση κανονιστικών διατάξεων των κρατών-μελών.

Από το 1986 το ενδιαφέρον της Επιτροπής για τα Κοινοτικά προγράμματα δράσης στο πλαίσιο των εθνικών συστημάτων εκπαίδευσης αυξάνει μέχρι και των ημερών μας. Τα προγράμματα δράσης που αναπτύχθηκαν στην περίοδο μεταξύ της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης και της Συνθήκης του Μάαστριχτ αναφέρονταν κυρίως στο χώρο της μεταδευτεροβάθμιας και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και αρθρώθηκαν γύρω από τους άξονες: ανταλλαγές, κινητικότητα, συνεργασία.

Τα πιο σημαντικά προγράμματα μέχρι τη Συνθήκη του Μάαστριχτ (1992) ήταν τα ακόλουθα:

1. Agion. Το πρόγραμμα αφορά επισκέψεις μελέτης για ειδικούς στον τομέα της εκπαίδευσης. Το πρόγραμμα ενεργοποιήθηκε το 1978 στα πλαίσια του πρώτου προγράμματος δράσης.
2. Comett (24-7-1986). Πρόγραμμα συνεργασίας πανεπιστημίων και βιομηχανίας.
3. Erasmus (25-6-1987). Σχέδιο δράσης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας για την κινητικότητα των πανεπιστημιακών σπουδαστών.
4. Iris (24-11-1987). Πρόγραμμα που αφορά τη δημιουργία ενός πανευρωπαϊκού δικτύου διακρατικών συνεργασιών με σκοπό να αυξήσει την προσφορά της ποιοτικής κατάρτισης για τις γυναίκες.

¹³⁹ Bekemans L., Μπαλοδήμος Α., Τροποποιήσεις που επέφερε η Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Ένωσης στους τομείς της παιδείας, της επαγγελματικής εκπαίδευσης και του πολιτισμού, εκδ. Ευρωπαϊκή Κοινοβούλιο, σειρά: Ευρώπη των πολιτών, W2, EL-4, 1992, σ.5

¹⁴⁰ βλ. και σελ. 26, πρώτη και δεύτερη έκθεση Pietro Antonnino

¹⁴¹ Ιωακειμίδης Π.Κ., Ευρωπαϊκή Πολιτική Ένωση, εκδ. Θεμέλιο 1995, Αθήνα, σ. 191

5. Petra (10-12-1987). Πρόκειται για ένα πρόγραμμα δράσης για την επαγγελματική κατάρτιση των νέων και την προετοιμασία τους για την ενήλικη και την επαγγελματική ζωή.

6. YES (Youth for Europe programmes. Προγράμματα Νεολαία για την Ευρώπη) (16-5-1988). Πρόγραμμα δράσης για προώθηση των ανταλλαγών νέων στην Κοινότητα.

7. Delta (29-6-1988). Πρόγραμμα για την ανάπτυξη των μεθόδων μάθησης στην Ευρώπη με τη βοήθεια των προηγμένων τεχνολογιών.

8. Lingua (28-7-1989). Πρόγραμμα για την προώθηση και την ενίσχυση της ποσοτικής και ποιοτικής βελτίωσης της εκμάθησης ξένων γλωσσών με σκοπό την ανάπτυξη των ικανοτήτων επικοινωνίας μεταξύ των πολιτών της Κοινότητας. Μεταξύ των μέτρων του προγράμματος αυτού είναι και η υποστήριξη της ανάπτυξης ανταλλαγών νέων στη διάρκεια της επαγγελματικής εκπαίδευσης.

9. Eurotecnet (30-12-1989). Πρόγραμμα δράσης για την προώθηση της καινοτομίας στον τομέα της επαγγελματικής κατάρτισης που προκύπτει από τις τεχνολογικές αλλαγές στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα.

10. Force (18-1-1990). Πρόγραμμα δράσης για την ανάπτυξη της διαρκούς επαγγελματικής κατάρτισης στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα.

11. Tempus (7-5-1990). Πρόγραμμα διευρωπαϊκής κινητικότητας για πανεπιστημιακές σπουδές.

12. Delta II (7-6-1991). Ειδικό πρόγραμμα που αφορά την ενίσχυση της ευέλικτης εκπαίδευσης και κατάρτισης εξ αποστάσεως. Ειδικότερα, το πρόγραμμα έχει ως αντικείμενο την έρευνα και την τεχνολογική ανάπτυξη στον τομέα των συστημάτων της τηλεματικής.

13. Petra II (22-7-1991). Επέκταση του προγράμματος Petra I.

14. YES II (29-7-1991). Συνέχεια και επέκταση του προγράμματος YES I.

15. Tempus II (28-4-1992). Συνέχεια και επέκταση του Tempus I.

16. Δίκτυο Eurydice.¹⁴² Το Δίκτυο "ΕΥΡΥΔΙΚΗ" είναι το Ευρωπαϊκό Εκπαιδευτικό Δίκτυο. Δημιουργήθηκε το 1980 με στόχο να προωθήσει τις ανταλλαγές πληροφοριών και εμπειριών μεταξύ των υπευθύνων για τη χάραξη πολιτικής της εκπαίδευσης και, γενικότερα για την παροχή πληροφοριών στο σύνολο των φορέων του εκπαιδευτικού χώρου στην Ευρώπη. Από το 1995, το Δίκτυο "ΕΥΡΥΔΙΚΗ" ενσωματώθηκε στο πρόγραμμα "ΣΩΚΡΑΤΗΣ" και συγκεκριμένα στη δράση 6 "Παρατήρηση και καινοτομία". Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο "ΕΥΡΥΔΙΚΗ" αποτελείται από τις Εθνικές Υπηρεσίες που στεγάζονται στα Υπουργεία Παιδείας ή σε φορείς στενά συνδεδεμένα με αυτά, και την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία, η οποία συστάθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και είναι υπεύθυνη για την κεντρική καθοδήγηση του Δικτύου και το συντονισμό των δραστηριοτήτων του.

17. Δίκτυο Cedefop. Το Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης, το οποίο ιδρύθηκε το 1975, είναι ο ευρωπαϊκός οργανισμός που συμβάλλει στην προώθηση και την ανάπτυξη της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ). Το Cedefop, με αρχική έδρα το Βερολίνο, αποτελεί ένα από τους πρώτους εξειδικευμένους και αποκεντρωμένους οργανισμούς. Το 1995 η έδρα του Cedefop μεταφέρθηκε στη Θεσσαλονίκη, όμως ο οργανισμός διαθέτει γραφείο συνδέσμου στις Βρυξέλλες. Στόχος του Cedefop είναι η προώθηση ενός ευρωπαϊκού χώρου διά βίου μάθησης στη διευρυμένη ΕΕ. Αυτό το επιτυγχάνει με την παροχή των κατάλληλων πληροφοριών και την ανάλυση των συστημάτων,

¹⁴² http://www.ypepth.gr/docs/eurydice_website1.doc

πολιτικών, ερευνών και πρακτικών που αφορούν την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση.

Τα καθήκοντα του Cedefop είναι τα εξής:

- η κατάρτιση κατ' επιλογή τεκμηρίωσης και η ανάλυση δεδομένων,
- η συμβολή στην ανάπτυξη και το συντονισμό της έρευνας,
- η αξιοποίηση και η διάδοση πληροφοριών,
- η ενθάρρυνση κοινών προσεγγίσεων για την αντιμετώπιση των προβλημάτων της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης,
- η παροχή ενός βήματος διαλόγου και ανταλλαγής ιδεών.

Παρακάτω θα αναφέρουμε ορισμένα στοιχεία για προγράμματα τα οποία εστιάζονται κυρίως στη δευτεροβάθμια ΕΕΚ.

Με την απόφαση 87/569/EEC του Συμβουλίου της 1^{ης} Δεκεμβρίου 1987¹⁴³ υιοθετήθηκε το πενταετές πρόγραμμα Petra I, που ξεκίνησε την 1^η Ιανουαρίου 1988, για να υποστηρίξει τις πολιτικές και τις δραστηριότητες των κρατών-μελών, ώστε όλοι οι νέοι που το επιθυμούν να δύνανται να παρακολουθήσουν ένα έτος ή, εάν είναι δυνατόν, δύο ή περισσότερα έτη επαγγελματικής κατάρτισης επιπλέον της υποχρεωτικής τους εκπαίδευσης.

Το πρόγραμμα είχε επίσης τους εξής στόχους :

(α) τη βελτίωση της ποιότητας της επαγγελματικής κατάρτισης εντός της Κοινότητας για νέους και την προετοιμασία τους για την ενήλικη και εργασιακή ζωή και για τη συνεχιζόμενη κατάρτιση,

(β) την εξειδίκευση της πρόνοιας της επαγγελματικής κατάρτισης έτσι, ώστε να προσφέρει επιλογή στους νέους με διαφορετικά επίπεδα ικανότητας, που να τους οδηγεί σε αναγνωρισμένα επαγγελματικά προσόντα,

(γ) την ενίσχυση των δυνατοτήτων των συστημάτων επαγγελματικής κατάρτισης, ώστε να προσαρμοστούν στις ταχύτατες οικονομικές, τεχνολογικές και κοινωνικές αλλαγές,

δ) να προσδώσει κοινοτική διάσταση στα επαγγελματικά προσόντα, ώστε να συμβάλει ιδίως στην αντιστοιχία μεταξύ των προσόντων στα κράτη μέλη της Κοινότητας.

Τα Κοινοτικά μέτρα που προβλέπονται στο Άρθρο 3 πρέπει να υποστηρίξουν εκείνες τις δραστηριότητες των κρατών-μελών οι οποίες είναι σύμφωνες με τις γενικές αρχές για την εφαρμογή μιας κοινής πολιτικής επαγγελματικής κατάρτισης και οι οποίες στοχεύουν:

- στην ενδυνάμωση, σε συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους, των δεσμών και της συνεργασίας σε όλα τα επίπεδα μεταξύ των συστημάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης, κατάρτισης και όλων των τομέων της οικονομίας,
- στην ενθάρρυνση της προσωπικής και επαγγελματικής ανάπτυξης των νέων,
- στην καλλίτερη αξιοποίηση του επαγγελματικού προσανατολισμού,
- στην ακριβέστερη πληροφόρηση σε θέματα της αγοράς εργασίας,
- στην προώθηση ίσων ευκαιριών, στην εστίαση της προσοχής στα άτομα με

¹⁴³ Απόφαση του Συμβουλίου της 1ης Δεκεμβρίου 1987 που αφορά ένα πρόγραμμα δράσης για την επαγγελματική κατάρτιση των νέων και την προετοιμασία τους για την ενήλικη και επαγγελματική ζωή. Επίσημη Εφημερίδα αριθ. L 346 της 10/12/1987 σ. 0031 - 0033
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31987D0569:EL:HTML>

ειδικές ανάγκες, αλλά και σε αυτούς που αφήνουν το σχολείο με ελάχιστα ή καθόλου επαγγελματικά προσόντα,

- στην ενθάρρυνση της ανάπτυξης της δημιουργικότητας και της πρωτοβουλίας των νέων.

Η επιτροπή δίνει ιδιαίτερη έμφαση στις παρακάτω πρακτικές δραστηριότητες :

(α) τη δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού δικτύου πρωτοβουλιών κατάρτισης, που θα συνδέει τις προσπάθειες των κρατών μελών,

(β) τη συγκεκριμένη βοήθεια για καινοτόμα προγράμματα πληροφόρησης γύρω από τη μετάβαση από το σχολείο στην επαγγελματική κατάρτιση και την εργασιακή ζωή,

(γ) τη συγκριτική έρευνα στην επαγγελματική εκπαίδευση και σε θέματα κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένων εκθέσεων για την αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων κατάρτισης για νέους.

Με την 91/387/ΕΟΚ¹⁴⁴ απόφαση παρατείνεται για τρία χρόνια, από 1^η Ιανουαρίου 1992, το πρόγραμμα Petra (II) για την υποστήριξη και συμπλήρωση, με τη λήψη μέτρων σε κοινοτικό επίπεδο των πολιτικών και των δραστηριοτήτων των κρατών μελών, τα οποία καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια, ώστε να εξασφαλίζουν σε όλους τους νέους της Κοινότητας που το επιθυμούν, την παροχή ενός ή, ει δυνατόν, δύο ή περισσότερων ετών αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης, η οποία ακολουθεί την υποχρεωτική τους εκπαίδευση, συνεχούς φοίτησης και οδηγεί στην απόκτηση επαγγελματικών προσόντων, αναγνωρισμένων από τις αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους στο οποίο αποκτώνται.

Το πρόγραμμα έθεσε ως επιπλέον στόχους :

- να τονώσει και να υποστηρίξει τη συγκεκριμένη συνεργασία για την ανάπτυξη διεθνικών συμπράξεων κατάρτισης μεταξύ των εκπαιδευτικών οργανισμών, των επαγγελματικών κύκλων και των υπευθύνων της τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης

- να δώσει στους νέους τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν περιόδους επαγγελματικής κατάρτισης ή απόκτησης επαγγελματικής εμπειρίας σε επιχειρήσεις ευρισκόμενες σε άλλα κράτη μέλη

- να προωθήσει την κοινοτική συνεργασία στον τομέα του επαγγελματικού προσανατολισμού και της επαγγελματικής ενημέρωσης.

Το πρόγραμμα αυτό απευθύνεται σε νέους κάτω των 18 ετών που είτε βρίσκονται στο στάδιο της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης είτε εργάζονται είτε έχουν περατώσει την αρχική τους επαγγελματική τους κατάρτιση και συμμετέχουν σε διαδικασίες επαγγελματικής τελειοποίησης με στόχο να τελειώσουν την κατάρτιση τους. Η επιτροπή για την επιτυχία του προγράμματος επικουρείται από συμβουλευτική επιτροπή την οποία αποτελούν δύο αντιπρόσωποι από κάθε κράτος μέλος και της οποίας προεδρεύει ο αντιπρόσωπος της Επιτροπής.

Τα μέλη της συμβουλευτικής επιτροπής μπορούν να επικουρούνται από εμπειρογνώμονες ή συμβούλους.

Ως παρατηρητές στο έργο της συμβουλευτικής επιτροπής θα συμμετέχουν δώδεκα αντιπρόσωποι των κοινοτικών εταίρων, τους οποίους διορίζει η Επιτροπή, βάσει των

¹⁴⁴ 91/387/ΕΟΚ: Απόφαση του Συμβουλίου της 22ας Ιουλίου 1991 για την τροποποίηση της απόφασης 87/569/ΕΟΚ σχετικά με πρόγραμμα δράσης για την επαγγελματική κατάρτιση των νέων και την προετοιμασία τους για τη ζωή του ενήλικου και την επαγγελματική ζωή (Petra)
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31991D0387:EL:HTML>

προτάσεων που υποβάλλουν οι οργανισμοί που εκπροσωπούν τους εργοδότες και τους εργαζόμενους σε κοινοτικό επίπεδο.

Σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 1^{ης} Ιουνίου 1992¹⁴⁵ η αξιολόγηση των προγραμμάτων βάσει κριτηρίων και διαδικασιών προσαρμοσμένων στους στόχους ενός εκάστου θα πρέπει να περιλαμβάνει μία έκθεση σχετικά με την κατάσταση που επικρατεί πριν από την εφαρμογή του προγράμματος (αρχική έκθεση), μια έκθεση σχετικά με την εφαρμογή του προγράμματος κατά τα δύο πρώτα έτη (ενδιάμεση έκθεση), προκειμένου να εντοπίζονται οι ανάγκες ενδεχομένων προσαρμογών και μία έκθεση που θα συντάσσεται μετά το πέρας του προγράμματος (τελική έκθεση).

Οι όροι αναφοράς της αξιολόγησης, ιδίως όσον αφορά τα κριτήρια, τους δείκτες, τις μεθόδους και τις διαδικασίες που χρησιμοποιούνται, πρέπει να ορίζονται επακριβώς στην πρόταση κάθε προγράμματος. Συγχρόνως, θα πρέπει να αποσαφηνίζεται η συμμετοχή και η ευθύνη της Επιτροπής και των κρατών μελών, όσον αφορά την αξιολόγησή τους.

Οι όροι αυτοί πρέπει να επιτρέπουν όχι μόνον την αντικειμενική εκτίμηση του αντίκτυπου που έχουν τα προγράμματα στα (τότε) δώδεκα κράτη μέλη, όσον αφορά τους επί μέρους στόχους τους, αλλά και τον προσδιορισμό σαφών σχέσεων μεταξύ οφέλους και δαπανηθέντων πόρων.

¹⁴⁵ Συμπεράσματα του Συμβουλίου της 1ης Ιουνίου 1992 για την αξιολόγηση των νέων κοινοτικών προγραμμάτων σε θέματα παιδείας και επαγγελματικής κατάρτισης *EE C151 16/06/1992 σ. 0003 - 0004*
[http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31992Y0616\(01\):EL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31992Y0616(01):EL:HTML)

2.8 Η ΘΕΣΜΟΘΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΟΥ ΜΑΑΣΤΡΙΧΤ (1992)

Η νομιμοποίηση της εκπαίδευσης ως περιοχής Κοινοτικής αρμοδιότητας έγινε με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ, που υπεγράφη στις 7 Φεβρουαρίου 1992, στην οποία προστέθηκε και ένα 3^ο κεφάλαιο «Παιδεία, Επαγγελματική Εκπαίδευση και Νεολαία» στον τίτλο VIII της ΣυνθΕΟΚ,

Τίτλος VIII¹⁴⁶

Κοινωνική πολιτική, παιδεία, επαγγελματική εκπαίδευση και νεολαία

Άρθρο 126

1. Η Κοινότητα **συμβάλλει** στην ανάπτυξη παιδείας υψηλού επιπέδου, **ενθαρρύνοντας** τη συνεργασία μεταξύ κρατών μελών και, αν αυτό απαιτείται, **υποστηρίζοντας και συμπληρώνοντας τη δράση τους, σεβόμενη ταυτόχρονα πλήρως την αρμοδιότητα των κρατών μελών** για το περιεχόμενο της διδασκαλίας και την οργάνωση του εκπαιδευτικού συστήματος καθώς και την πολιτιστική και γλωσσική τους πολυμορφία.

2. Η δράση της Κοινότητας έχει ως στόχο:

- να αναπτύσσει την ευρωπαϊκή διάσταση της παιδείας, μέσω ιδίως της εκμάθησης και της διάδοσης των γλωσσών των κρατών μελών,
- να ευνοεί την κινητικότητα φοιτητών και εκπαιδευτικών, μεταξύ άλλων και μέσω της ακαδημαϊκής αναγνώρισης διπλωμάτων και περιόδων σπουδών,
- να προωθεί τη συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών ιδρυμάτων,
- να αναπτύσσει την ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών για τα κοινά προβλήματα των εκπαιδευτικών συστημάτων των κρατών μελών,
- να ευνοεί την ανάπτυξη των ανταλλαγών νέων, καθώς και οργανωτών κοινωνικομορφωτικών δραστηριοτήτων,
- να ενθαρρύνει την ανάπτυξη της εκπαίδευσης εξ αποστάσεως.

3. Η Κοινότητα και τα κράτη μέλη ευνοούν τη

Άρθρο 127

1. Η Κοινότητα **εφαρμόζει πολιτική επαγγελματικής εκπαίδευσης,**
η οποία **στηρίζει και συμπληρώνει τις δράσεις των κρατών μελών, σεβόμενη ταυτόχρονα πλήρως την αρμοδιότητα των κρατών μελών** για το περιεχόμενο και την οργάνωση της επαγγελματικής εκπαίδευσης.

2. Η δράση της Κοινότητας έχει ως στόχο:

- να διευκολύνει την προσαρμογή στις μεταλλαγές της βιομηχανίας, ιδίως μέσω της επαγγελματικής εκπαίδευσης και του επαγγελματικού αναπροσανατολισμού,
- να βελτιώνει την αρχική επαγγελματική εκπαίδευση και τη συνεχή κατάρτιση, για να διευκολύνεται η επαγγελματική ένταξη και επανένταξη στην αγορά της εργασίας,
- να διευκολύνει την πρόσβαση στην επαγγελματική εκπαίδευση και την ενίσχυση της κινητικότητας των εκπαιδευτών και των εκπαιδευομένων και ιδίως των νέων,
- να τονώνει τη συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων στον τομέα της κατάρτισης,
- να αναπτύσσει την ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών για τα κοινά προβλήματα των συστημάτων κατάρτισης των κρατών μελών.

3. Η Κοινότητα και τα κράτη μέλη ευνοούν τη

¹⁴⁶ Το κεφ. 3 στην ΕΝΟΠΙΩΜΕΝΗ ΑΠΟΔΟΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ 24-12-2002 είναι ενταγμένο στον τίτλο XI, «ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΠΑΙΔΕΙΑ, ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑ» και τα άρθρα 126 και 127 έλαβαν αριθμηση 149 και 150 αντίστοιχα
http://eur-lex.europa.eu/el/treaties/dat/12002E/htm/C_2002325EL.003301.html

συνεργασία με τις τρίτες χώρες και τους αρμόδιους διεθνείς οργανισμούς σε θέματα παιδείας, και ειδικότερα με το Συμβούλιο της Ευρώπης.

4. Προκειμένου να συμβάλει στην υλοποίηση των στόχων του παρόντος άρθρου, το Συμβούλιο:

- **αποφασίζοντας με τη διαδικασία του άρθρου 189B** και μετά από διαβούλευση με την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και με την Επιτροπή των Περιφερειών, θεσπίζει δράσεις ενθάρρυνσης, χωρίς να εναρμονίζει τις νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις των κρατών μελών,
- αποφασίζοντας με ειδική πλειοψηφία προτάσσει της Επιτροπής, διατυπώνει συστάσεις.

συνεργασία με τις τρίτες χώρες και τους αρμόδιους διεθνείς οργανισμούς σε θέματα επαγγελματικής εκπαίδευσης.

4. Το Συμβούλιο,

αποφασίζοντας με τη διαδικασία του άρθρου 189Γ και μετά από διαβούλευση με την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, θεσπίζει μέτρα για να συμβάλει στην υλοποίηση των στόχων που αναφέρονται στο παρόν άρθρο, χωρίς να εναρμονίζει τις νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις των κρατών μελών.

- Για πρώτη φορά η γενική παιδεία αποτελεί εκφρασμένο στόχο της Κοινοτικής πολιτικής.
 - Η ευρωπαϊκή διάσταση αποτελεί καθορισμένο στόχο της Κοινοτικής εκπαιδευτικής πολιτικής.
 - Η δεσμευτική αρχή της επικουρικότητας είναι παρούσα, καθώς η Κοινοτική πολιτική δεν εφαρμόζεται, παρά μόνον ως συμπληρωματική των δράσεων των κρατών-μελών, «αν αυτό απαιτείται»¹⁴⁷.
 - Οι δράσεις της Κοινότητας ως εκφράσεις της εκπαιδευτικής πολιτικής, επίσημα δεν αποσκοπούν στην εναρμόνιση των κανονιστικών διατάξεων που διέπουν τις εκπαιδευτικές νομοθεσίες των κρατών-μελών ούτε ενδιαφέρονται για τη διαμόρφωση ενός ενιαίου νομικού πλαισίου για όλα τα εκπαιδευτικά συστήματα των κρατών-μελών. Η διαμόρφωση ενιαίου εκπαιδευτικού χώρου και η σύγκλιση των περιεχομένων της εκπαιδευτικής διαδικασίας, που θεωρούνται απαραίτητα στοιχεία στο πλαίσιο της ολοκλήρωσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, γίνεται με λιγότερο ρητούς και νομοθετημένους τρόπους, αλλά εξίσου ουσιαστικούς και αποτελεσματικούς, τους οποίους προωθεί με γρήγορους και ευέλικτους ρυθμούς η Κοινότητα μέσω **των προγραμμάτων δράσης** που χρηματοδοτεί και τα οποία είναι: ο εκπαιδευτικός “δανεισμός”, η ανταλλαγή τεχνογνωσίας, ο εκσυγχρονισμός των προγραμμάτων σπουδών, η διαμόρφωση κοινών γνωστικών αντικειμένων, η εξειδίκευση και μετεκπαίδευση διδακτικού προσωπικού, η κινητικότητα και οι ανταλλαγές καθηγητών, εκπαιδευτών και ανώτερων στελεχών της εκπαίδευσης, η αναγνώριση μαθημάτων, περιόδων σπουδών και τίτλων σπουδών από ιδρύματα της μετα-δευτεροβάθμιας και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης¹⁴⁸.
- Τα **προγράμματα δράσης** συγκαταλέγονται στις **πράξεις** των κοινοτικών οργάνων (όπως οι “Δηλώσεις” και οι “Συμφωνίες”) για τις οποίες *«χρησιμοποιείται τελευταία ο όρος “Soft Law” (μαλακό δίκαιο), ένας όρος που θέλει να υποδηλώσει ότι με τις πράξεις αυτές επιτυγχάνεται ένα consensus (συμφωνία) μεταξύ των μελών και του κοινοτικού οργάνου ή των κρατών-μελών προς επιδίωξη συγκεκριμένου αποτελέσματος τουλάχιστον σε πολιτικό επίπεδο. Τα εκδόσαντα την “πράξη”, δηλαδή κοινοτικά όργανα ή κράτη μέλη*

¹⁴⁷ Άρθρο 126 παρ.1

¹⁴⁸ ΠΑΣΙΑΣ Γ.Κ., Ευρωπαϊκή Ένωση και Εκπαίδευση, τ.Α΄, εκδ. Gutenberg, Αθήνα 2006, σ.σ. 376-377

συμφωνούν στην επιδίωξη συγκεκριμένου στόχου και δηλώνουν δέσμευση από την “πράξη”. Παρά ταύτα η “πράξη” αυτή καθεαυτή δεν διαθέτει νομική δεσμευτικότητα και το κράτος μέλος μπορεί να μη τηρήσει τα συμφωνηθέντα χωρίς άμεσες νομικές συνέπειες. Οι μόνες συνέπειες θα μπορούσαν να καταλογιστούν σε πολιτικό επίπεδο»¹⁴⁹.

• Η λήψη των αποφάσεων για τις δράσεις του άρθρου 126 της γενικής εκπαίδευσης περνά μέσα από τη δαιδαλώδη και χρονοβόρα διαδικασία του άρθρου 251 συνθ ΕΚ (πρώην 189B) της «Συναπόφασης». Η διαδικασία αυτή χαρακτηρίζεται για τον ισχυρότατο ρόλο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου: «το Κοινοβούλιο καθίσταται ουσιαστικός **συν-νομοθέτης** στο κοινοτικό δικαιοδοτικό σύστημα»¹⁵⁰ και επομένως η διαδικασία αποκτά ικανή δημοκρατική νομιμοποίηση. Τούτο σημαίνει ότι τα κράτη-μέλη διασφαλίζουν την επιρροή τους στον τομέα της γενικής εκπαίδευσης.

Στον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης η Κοινότητα «**εφαρμόζει πολιτική**» και οι αποφάσεις λαμβάνονται με τη διαδικασία της «συνεργασίας» των τριών οργάνων άρθρο 252 ΣυνθΕΚ (πρώην189Γ), με απόλυτη σχεδόν εξουσία της Επιτροπής και του Συμβουλίου, καθώς «το Συμβούλιο διατηρεί την “τελευταία λέξη”, αφού **μπορεί με ομοφωνία** να εκδώσει την κοινοτική πράξη σύμφωνα με τις επιθυμίες του, έστω και αν η ομοφωνία ενδεχομένως μπορεί να δυσχεραίνει την έκδοση».¹⁵¹

Και στις δυο περιπτώσεις των άρθρων 126 και 127 (αργότερα 149 και 150) οι αποφάσεις λαμβάνονται (υποχρεωτικά) μετά από διαβούλευση του Συμβουλίου με την Επιτροπή των Περιφερειών. Η συμμετοχή ακόμη και σε γνωμοδοτικό επίπεδο ενός οργάνου, που «*όλα τα μέλη του είναι κάτοχοι εκλογικής εντολής ή είναι πολιτικώς υπεύθυνοι ενώπιον μιας εκλεγμένης συνέλευσης σμικραίνει την απόσταση που χωρίζει το ευρωπαϊκό κέντρο των Βρυξελλών από τις επί μέρους ευρωπαϊκές περιφερειακές αυτοδιοικήσεις και καλύπτει δημοκρατικά ελλείμματα, για τα οποία συχνά κατηγορείται η Ένωση*».¹⁵²

2.9 ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΛΚΥΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Στο ψήφισμα του Συμβουλίου της 5^{ης} Δεκεμβρίου 1994¹⁵³ αναφέρονται οι αρχές για μια ποιοτική και ελκυστική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση. Στην πρώτη και δεύτερη αρχή επαναλαμβάνεται ότι όλοι οι νέοι θα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε αναγνωρισμένη αρχική επαγγελματική κατάρτιση και, αν το επιθυμούν, να παρακολουθούν ένα ή δύο χρόνια ή περισσότερα αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης που συμπληρώνει την πλήρη υποχρεωτική σχολική φοίτηση και παρέχει επαγγελματικά προσόντα, τα οποία αναγνωρίζονται από τις αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους στο οποίο παρέχεται.

Απαιτείται ευέλικτο και ανοικτό σύστημα εκπαίδευσης και βασικής και συνεχούς επαγγελματικής κατάρτισης με ιδιαίτερη μέριμνα για τους νέους που δυσκολεύονται ή δεν ενδιαφέρονται να μαθαίνουν ή που αντιμετωπίζουν ατομικά ή κοινωνικά προβλήματα ή μειονεξίες, συμπεριλαμβανομένων των αναπήρων, που να τους επιτρέπουν να παρακολουθήσουν και ν' αποκτήσουν κάποιον αναγνωρισμένο τίτλο

¹⁴⁹ Παπαγιάννης Δονάτος, Εισαγωγή στο Ευρωπαϊκό Δίκαιο, εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα Β έκδοση, 1999, Αθήνα-Κομοτηνή σ.169

¹⁵⁰ Ο. π. σ. 131.

¹⁵¹ Ο. π. σ. 131.

¹⁵² Παπαγιάννης Δονάτος, Το Υποεθνικό Επίπεδο στην Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση, εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα Β έκδοση, 2005, Αθήνα-Κομοτηνή σ. σ. 154-155

¹⁵³ Ψήφισμα του Συμβουλίου της 5ης Δεκεμβρίου 1994 σχετικά με την ποιότητα και την ελκυστικότητα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (Ε. Ε. αριθ. C 374 της 30/12/1994 σ. 0001 – 0004.)

[http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31994Y1230\(01\):EL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31994Y1230(01):EL:HTML)

επαγγελματικής κατάρτισης. Όλοι οι νέοι πρέπει να έχουν πρόσβαση στον επαγγελματικό προσανατολισμό, την ενημέρωση και την παροχή συμβουλών (αρχή 3^η).

Πρέπει η επαγγελματική κατάρτιση να καταστεί ελκυστικότερη για τους ικανούς και φιλόδοξους νέους, χάνοντας έτσι τον υποδεέστερο χαρακτήρα που έχει στα μάτια των νέων αυτών, οι οποίοι ολοένα και περισσότερο προσανατολίζονται προς τις ανώτερες και ανώτατες σχολές (αρχή 5^η).

Άλλος σημαντικός καθοριστικός παράγοντας για την ελκυστικότητα και την κοινωνική αίγλη της επαγγελματικής κατάρτισης είναι η **αναγνώριση της ισοτιμίας** των κατευθύνσεων **γενικής και επαγγελματικής παιδείας** και η κοινωνική αναγνώριση των ειδικευμένων επαγγελματιών. Η ισοτιμία επαγγελματικής και γενικής εκπαίδευσης σημαίνει επίσης ότι παραμένουν **ίσες δυνατότητες πρόσβασης σε περαιτέρω μόρφωση** για όσους ολοκληρώνουν κύκλους επαγγελματικής κατάρτισης. Έτσι, η αρχική ή συνεχής επαγγελματική κατάρτιση θα πρέπει να επιτρέπει π.χ. την πρόσβαση σε ανώτερες σπουδές. Επιπλέον, πρέπει να διευρυνθούν τα "περάσματα" μεταξύ γενικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης (αρχή 6^η).

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο **τονίζει** ότι τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης δεν μπορούν να αναζωογονηθούν απλώς και μόνο καθιερώνοντας στενότερες σχέσεις με τις επιχειρήσεις, αλλά χρειάζονται επίσης :

- προσπάθεια για μεγαλύτερη ισορροπία μεταξύ θεωρητικών γνώσεων και πρακτικών ικανοτήτων σε όλα τα εκπαιδευτικά προγράμματα,
- μετάθεση για αργότερα της απόφασης για την επιλογή ανάμεσα στη γενική και την επαγγελματική κατεύθυνση,
- παροχή μεγαλύτερης συνεργασίας και κινητικότητας τόσο εντός όσο και μεταξύ της γενικής εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης, βελτιώνοντας με τον τρόπο αυτό την παροχή εκπαίδευσης και καθιστώντας δυνατή τη μετάβαση από την επαγγελματική εκπαίδευση στην ανώτατη εκπαίδευση,
- παροχή υπηρεσιών καθοδήγησης και επαγγελματικού προσανατολισμού.

2.10 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΔΡΑΣΗΣ ΜΕΤΑ ΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΟΥ ΜΑΑΣΤΡΙΧΤ

Μετά τη Συνθήκη του **Μάαστριχτ**, η αναδιάρθρωση των Ευρωπαϊκών προγραμμάτων έγινε σύμφωνα με τις δράσεις που επιτρέπουν τα Άρθρα 126 (Ευρωπαϊκή διάσταση στην εκπαίδευση, εκμάθηση ξένων γλωσσών, κινητικότητα σπουδαστών και εκπαιδευτικών, αναγνώριση διπλωμάτων και περιόδων σπουδών, συνεργασία εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, ανταλλαγές πληροφοριών, ανταλλαγές νέων, ανάπτυξη της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης) και 127 (προσαρμογή στις αλλαγές της εργασίας, βελτίωση της αρχικής εκπαίδευσης, προώθηση της συνεχούς κατάρτισης, πρόσβαση και επανένταξη στην αγορά εργασίας, κινητικότητα σπουδαστών και εκπαιδευτικών, συνεργασία εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων, ανταλλαγή πληροφοριών) και διαμορφώθηκαν τα τρία νέα προγράμματα «ομπρέλες» της περιόδου 1994-1999:

1. Το πρόγραμμα **Σωκράτης (Socrates)** (3-2-1994) για τη **γενική εκπαίδευση**, στο οποίο εντάχθηκαν τα προγράμματα Erasmus, Lingua, Arion και προστέθηκαν το Comenius (εταιρικές συμπράξεις σχολείων) και ορισμένες δράσεις του Tempus (ανταλλαγές με ευρωπαϊκά κράτη και τρίτες χώρες).
2. Το πρόγραμμα **Leonardo da Vinci** (21-12-1993) που αφορά την εφαρμογή μιας πολιτικής για την **επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση**, στο οποίο εντάχθηκαν το Comett, το Delta και το Petra.

3. Το πρόγραμμα **YES III (Νεολαία για την Ευρώπη)** (4-11-1993) που αφορά την προώθηση των ανταλλαγών νέων και των δραστηριοτήτων της Κοινότητας στον τομέα της νεολαίας, στο οποίο εντάχθηκαν οι δράσεις των προγραμμάτων YES I και YES II.

Το πρόγραμμα Σωκράτης φάση (I)¹⁵⁴, η διάρκεια του οποίου εκτείνεται από την 1^η Ιανουαρίου 1995 έως την 31^η Ιανουαρίου 1999, συνιστούσε το ενοποιημένο κοινοτικό πρόγραμμα στον τομέα της εκπαίδευσης και υλοποιήθηκε με βάση τις αποφάσεις 819/95/EK¹⁵⁵ και 576/98/EK¹⁵⁶ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.

Το πρόγραμμα αυτό περιλαμβάνει τους ακόλουθους τρεις τομείς δράσεων (που αναφέρονται στο παράρτημα της απόφασης 819/95/EK):

- κεφάλαιο I: τριτοβάθμια εκπαίδευση (Erasmus),
- κεφάλαιο II: σχολική εκπαίδευση (Comenius),
- κεφάλαιο III: εγκάρσιες δραστηριότητες στους ακόλουθους τομείς:
 - γλωσσικές γνώσεις στην Κοινότητα (Lingua),
 - ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση,
 - ανταλλαγές πληροφοριών και εμπειριών (συμπεριλαμβανομένων των Eurydice και Arion).

Ο σκοπός του προγράμματος είναι να ενθαρρύνει τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών στον τομέα της παιδείας, να υποστηρίζει και να συμπληρώνει τη δράση τους, σεβόμενο ταυτόχρονα πλήρως την αρμοδιότητά τους για το περιεχόμενο της διδασκαλίας και την οργάνωση του εκπαιδευτικού συστήματος, καθώς και την πολιτιστική και γλωσσική τους πολυμορφία.

Για το σκοπό αυτό και προκειμένου να συμβάλει στην ανάπτυξη παιδείας υψηλού επιπέδου, περιλαμβάνει τους ακόλουθους ειδικούς στόχους :

- α) ανάπτυξη της ευρωπαϊκής διάστασης στις σπουδές όλων των επιπέδων,
- β) προώθηση της ποσοτικής και ποιοτικής βελτίωσης της γνώσης των γλωσσών της Ευρωπαϊκής Ένωσης,
- γ) προώθηση στα κράτη μέλη της ευρείας και εντατικής συνεργασίας μεταξύ ιδρυμάτων όλων των επιπέδων διδασκαλίας,
- δ) ενθάρρυνση της κινητικότητας των διδασκόντων,
- ε) ενθάρρυνση της κινητικότητας των σπουδαστών,
- ζ) ενθάρρυνση των σχέσεων μεταξύ μαθητών στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με παράλληλη προώθηση της ευρωπαϊκής διάστασης στην παιδεία τους,
- η) ενθάρρυνση της ακαδημαϊκής αναγνώρισης των διπλωμάτων, των περιόδων σπουδών και απόκτησης άλλων προσόντων,
- θ) ενθάρρυνση της ανοικτής και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης,
- ι) προώθηση των ανταλλαγών πληροφοριών και εμπειριών.

¹⁵⁴ <http://europa.eu/scadplus/leg/en/cha/c11023.htm>

¹⁵⁵ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31995D0819:EL:HTML>

¹⁵⁶ Απόφαση αριθ. 576/98/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Φεβρουαρίου 1998 για την τροποποίηση της απόφασης αριθ. 819/95/EK για τη θέσπιση του προγράμματος κοινοτικής δράσης Σωκράτης.
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31998D0576:EL:HTML>

Η απόφαση 94/819/EK¹⁵⁷ θέσπισε το πρόγραμμα δράσης "Leonardo da Vinci" σχετικά με την εφαρμογή κοινοτικής πολιτικής για την επαγγελματική κατάρτιση, η οποία στηρίζει και συμπληρώνει τις δράσεις των κρατών μελών, σεβόμενη πλήρως την αρμοδιότητα των κρατών μελών για το περιεχόμενο και την οργάνωση της επαγγελματικής κατάρτισης, αποκλειόμενης κάθε εναρμόνισης των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων των κρατών μελών.

Η αρχική περίοδος του προγράμματος ήταν από 1ης Ιανουαρίου 1995 έως 31 Δεκεμβρίου 1999.

Το πρόγραμμα είχε ως επιδίωξη :

α) να βελτιωθεί η ποιότητα και η ικανότητα καινοτομίας των συστημάτων και των μηχανισμών επαγγελματικής κατάρτισης στα κράτη μέλη,

β) να αναπτυχθεί η ευρωπαϊκή διάσταση στην επαγγελματική κατάρτιση και τον επαγγελματικό προσανατολισμό,

γ) να προωθηθεί η κατάρτιση σε όλη τη διάρκεια της ζωής, ώστε να ευνοείται η διαρκής προσαρμογή των ικανοτήτων, η μείωση της ανεργίας και η διευκόλυνση της αρμονικής ανάπτυξης της προσωπικότητας,

δ) να δίνεται η δυνατότητα σε όλους τους νέους της Κοινότητας, που το επιθυμούν, να παρακολουθούν ένα ή, εάν είναι δυνατό, δύο ή περισσότερα έτη αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης,

ε) να ενθαρρυνθούν ειδικά μέτρα επαγγελματικής κατάρτισης υπέρ των νέων και των ενηλίκων που δεν έχουν επαρκή επαγγελματικά προσόντα,

στ) να βελτιωθεί το καθεστώς και η ελκυστικότητα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και να ευνοηθεί μια ισοτιμία κύρους μεταξύ ακαδημαϊκών πτυχίων και επαγγελματικών προσόντων,

ζ) να προωθηθεί η επαγγελματική κατάρτιση των νέων και η προετοιμασία τους για την επαγγελματική ζωή,

η) να προωθηθεί η ισότητα πρόσβασης στην αρχική και συνεχή επαγγελματική κατάρτιση των ατόμων που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση,

θ) να εξαλειφθεί κάθε μορφή διάκρισης,

ι) να προαχθεί η ισότητα των ευκαιριών των γυναικών και των ανδρών,

ια) να προαχθεί η ισότητα των ευκαιριών των διακινούμενων εργαζομένων,

ιβ) να προωθηθεί η συνεργασία όσον αφορά τις απαιτήσεις στον τομέα των ικανοτήτων και των αναγκών κατάρτισης,

ιγ) να ενθαρρυνθεί η απόκτηση και η διαφάνεια των προσόντων και η κατανόηση των καίριας σημασίας ικανοτήτων,

ιδ) να προαχθεί η επαγγελματική κατάρτιση σε συνάρτηση με τα αποτελέσματα των προγραμμάτων τεχνολογικής ανάπτυξης και έρευνας,

ιε) να προωθηθεί η σταδιακή ανάπτυξη ενός ανοικτού ευρωπαϊκού χώρου κατάρτισης και επαγγελματικών προσόντων,

ιστ) να υποστηριχθούν οι δραστηριότητες με σκοπό την ανάπτυξη των γλωσσικών ικανοτήτων στις δράσεις επαγγελματικής κατάρτισης,

ιζ) να προαχθεί η ανάπτυξη των μηχανισμών επαγγελματικού προσανατολισμού,

ιη) να ευνοηθεί η ανάπτυξη μεθόδων αυτοδιδασκαλίας στο χώρο εργασίας και μεθόδων ανοικτής εξ αποστάσεως μαθητείας και κατάρτισης,

¹⁵⁷ Απόφαση του Συμβουλίου της 6ης Δεκεμβρίου 1994 για τη θέσπιση προγράμματος δράσης σχετικά με την εφαρμογή πολιτικής της Ευρωπαϊκής Κοινότητας για την επαγγελματική κατάρτιση. Επίσημη Εφημερίδα αριθ. L 340 της 29/12/1994 σ. 0008 - 0024

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31994D0819:EL:HTML>

ιθ) να ενθαρρυνθεί η ανάπτυξη και η ενσωμάτωση των καίριας σημασίας ικανοτήτων στις δράσεις επαγγελματικής κατάρτισης.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στο ψήφισμα “Σχέδιο Δράσης για μια Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία στον Τομέα της Εκπαίδευσης (1996-1998)”¹⁵⁸

- δέχεται με μεγάλη ικανοποίηση το σχέδιο δράσης και τη σημασία που αποδίδει στην εισαγωγή και ανάπτυξη των νέων τεχνολογιών επικοινωνίας και ενημέρωσης στα σχολεία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης,
- είναι πεπεισμένο ότι η ικανότητα χρησιμοποίησης των τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνιών θα αποτελέσει μελλοντικά αποφασιστική προϋπόθεση για πλήρη συμμετοχή στον επαγγελματικό και κοινωνικό βίο,
- επισημαίνει τη σημασία που έχει για τη διατήρηση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής η πλήρης κάλυψη με τεχνολογίες πληροφορίας και επικοινωνιών, ακόμα και σε απομακρυσμένες και αραιοκατοικημένες περιοχές,
- ζητεί, στο πλαίσιο αυτό, στο πρόγραμμα δράσης της Επιτροπής να αναγνωρίζεται ότι τα σχολεία, οι βιβλιοθήκες και τα συνοικιακά κέντρα μπορούν να προσφέρουν βάσεις δεδομένων μάθησης για ολόκληρες κοινότητες, συμπεριλαμβανομένων νέων και ενηλίκων από μη προνομιούχα στρώματα του πληθυσμού, που δεν έχουν ιδιωτική πρόσβαση στις τεχνολογίες πληροφορίας και επικοινωνιών,
- θεωρεί ότι πρέπει να ενθαρρυνθεί η ανταλλαγή γνώσεων σχετικά με τη χρησιμοποίηση των τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνιών μεταξύ μαθητών και γονέων,
- ζητεί από την Επιτροπή να ενθαρρύνει τα κράτη μέλη όσον αφορά την κατάρτιση ποσοτικών στόχων σχετικά με τον εφοδιασμό και την πρόσβαση των σχολείων στις νέες τεχνολογίες με γνώμονα τις συστάσεις της Ομάδας Έργου,
- επιδοκιμάζει το γεγονός ότι το σχέδιο δράσης επικεντρώνεται στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση αναγνωρίζοντας με τον τρόπο αυτό πόσο σημαντικό είναι να εξοικειωθούν τα παιδιά από νωρίς με τις νέες τεχνολογίες.

Προγράμματα Δράσης Περιόδου 2000-2006

Η αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων δράσης της προηγούμενης περιόδου οδήγησε την Κοινότητα στην απόφαση συνέχισής τους για επτά ακόμη χρόνια, την περίοδο 2000-2006. Η ανανέωση των προγραμμάτων έγινε με βάση τις κάτωθι προτεραιότητες:

α) τον εξορθολογισμό του περιεχομένου και των δράσεων με βάση τις υποδείξεις των κοινοτικών οργάνων και των εθνικών αρχών,

β) την άμβλυνση των οικονομικών, κοινωνικών κ.ά. διαφορών μεταξύ των φορέων που συμμετέχουν σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Αυτές οι προτεραιότητες που τέθηκαν, οδήγησαν σε αναπροσαρμογές στα τέσσερα κατωτέρω επίπεδα:

1. Στο επίπεδο του σχεδιασμού οι τροποποιήσεις εστιάστηκαν στην απλοποίηση των στόχων.
2. Στο επίπεδο του περιεχομένου δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στη χρήση νέων τεχνολογιών πληροφόρησης, στη διά βίου εκπαίδευση και την κοινωνική ένταξη των ΑμΕΑ.

¹⁵⁸ Σχέδιο Δράσης για μια Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία στον Τομέα της Εκπαίδευσης (1996-1998) (COM(96)0471 C4-0528/96) *Επίσημη Εφημερίδα αριθ. C 222 της 21/07/1997 σ. 0048*

[http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:51997IP0200\(01\):EL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:51997IP0200(01):EL:HTML)

3. Στο επίπεδο του στόχου κυριαρχεί η ανάγκη διεύρυνσης της συμμετοχής των υποψήφιων προς ένταξη χωρών, ώστε ο αριθμός των χωρών που συμμετέχουν στη δημιουργία του ευρωπαϊκού εκπαιδευτικού χώρου να φθάσει τις 31.
4. Στο επίπεδο των τεχνικών διευθετήσεων τα προγράμματα χαρακτηρίζονται από περισσότερη χρηστικότητα και πιο αποκεντρωμένη οικονομική διαχείριση. Κατά το διάστημα 2000-2006 η Κοινότητα σχεδίασε και εφάρμοσε τα ακόλουθα προγράμματα:
 1. [Σωκράτης](#) (Comenius, Erasmus, Grundtvig, Lingua, Minerva)
 2. [Leonardo da Vinci](#)
 3. [e-Learning \(2004-2006\)](#)
 4. Πρόγραμμα για την προώθηση οργανισμών που δραστηριοποιούνται σε ευρωπαϊκό επίπεδο και την υποστήριξη ειδικών δραστηριοτήτων στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης
 5. [TEMPUS III](#)
 6. Erasmus Mundus (2004-2008)

Η δεύτερη φάση του κοινοτικού προγράμματος δράσης «Σωκράτης»¹⁵⁹ στον τομέα της εκπαίδευσης αποσκοπεί στην προώθηση της Ευρώπης της γνώσης και στην ενθάρρυνση της διά βίου εκπαίδευσης με την εκμάθηση ξένων γλωσσών, την ενθάρρυνση της κινητικότητας, την προαγωγή της συνεργασίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο, το άνοιγμα στα μέσα πρόσβασης στην εκπαίδευση και τη διάδοση της χρήσης των νέων τεχνολογιών στον τομέα της εκπαίδευσης.

Βάσει της εμπειρίας από την πρώτη φάση του προγράμματος ΣΩΚΡΑΤΗΣ, και την τελική έκθεση της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή του προγράμματος αυτού (1995-1999)¹⁶⁰ /*COM/2001/0075τελικό*/ το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο με την απόφαση αριθ. 253/2000/ΕΚ¹⁶¹ θέσπισε τη δεύτερη φάση του προγράμματος «ΣΩΚΡΑΤΗΣ» για την περίοδο από 1ης Ιανουαρίου 2000 έως 31 Δεκεμβρίου 2006.

Οι δύο «κεντρικές» ιδέες-στόχοι του ΣΩΚΡΑΤΗΣ II είναι: **η προώθηση της διά βίου μάθησης και η ανάπτυξη της Ευρώπης της γνώσης.**

Το πρόγραμμα ΣΩΚΡΑΤΗΣ εφαρμόζεται μέσω **οκτώ ενεργειών**, εκ των οποίων οι πέντε είναι ειδικές και οι τρεις ακόλουθες είναι εγκάρσιες και αποβλέπουν στην αναβάθμιση του συντονισμού στο πλαίσιο του ΣΩΚΡΑΤΗΣ:

- **Comenius σχολική εκπαίδευση: ιδρύματα προσχολικής, πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.**

Στόχος: αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης, ενίσχυση της ευρωπαϊκής διάστασης και προώθησης της εκμάθησης γλωσσών.

Η Comenius απευθύνεται στους συντελεστές της εκπαιδευτικής κοινότητας και της κοινωνίας των πολιτών (τοπικές αρχές, ενώσεις, ΜΚΟ κ.λπ.) με σκοπό την υλοποίηση σχολικών σχεδίων (με τη συμμετοχή τουλάχιστον τριών ιδρυμάτων από τρεις συμμετέχουσες χώρες), γλωσσικών σχεδίων (με τη συμμετοχή δύο ιδρυμάτων από δύο συμμετέχουσες χώρες), σχεδίων ανάπτυξης σχολικών ιδρυμάτων (με τη

¹⁵⁹ <http://europa.eu/scadplus/leg/el/cha/c11043.htm>

¹⁶⁰ <http://europa.eu/scadplus/leg/en/cha/c11023.htm>

¹⁶¹ Απόφαση αριθ. [253/2000/ΕΚ](#) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Ιανουαρίου 2000, για τη θέσπιση του δεύτερου σταδίου του προγράμματος κοινοτικής δράσης στον τομέα της εκπαίδευσης «ΣΩΚΡΑΤΗΣ»
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32000D0253:EL:HTML>

συμμετοχή τουλάχιστον τριών ιδρυμάτων από τρεις συμμετέχουσες χώρες) και σχεδίων πολυμερούς συνεργασίας μεταξύ διάφορων ειδών ιδρυμάτων. Επιπλέον, η Επιτροπή χορηγεί ατομικές υποτροφίες σε μελλοντικούς διδάσκοντες.

- **Erasmus: τριτοβάθμια εκπαίδευση, προπτυχιακού και μεταπτυχιακού επιπέδου.**

Στόχος: ενθάρρυνση της κινητικότητας και της εκμάθησης γλωσσών.

- **Grundtvig: εκπαίδευση ενηλίκων και άλλες εκπαιδευτικές οδοί.**

Στόχος: συμπλήρωση του Comenius και του Erasmus με τη διευκόλυνση της ένταξης των ενηλίκων που δεν εντάσσονται στο σχολικό σύστημα.

- **Lingua : εκμάθηση ξένων γλωσσών.**

Στόχος: προώθηση της εκμάθησης και της διδασκαλίας ξένων γλωσσών.

- **Minerva: τεχνολογίες της πληροφορίας και της επικοινωνίας στην εκπαίδευση.**

Στόχος: ενθάρρυνση της χρήσης τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας (ΤΠΕ), των πολυμέσων και της ανοικτής και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης (ΑΑΕ).

Η Minerva απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς, μαθητές και σπουδαστές, αλλά και σε άτομα της βιομηχανίας των πολυμέσων, των ΤΠΕ και της κοινωνίας των πολιτών.

- **Παρατήρηση και καινοτομία των εκπαιδευτικών συστημάτων.**

Στόχος: παρατήρηση των εκπαιδευτικών πλαισίων άλλων κρατών μελών, ώστε να εισαχθούν καινοτομίες σε κάθε εθνικό εκπαιδευτικό σύστημα.

Η εν λόγω ενέργεια απευθύνεται στο σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας και της κοινωνίας των πολιτών γενικότερα (τοπικές αρχές, ενώσεις, ΜΚΟ κ.λπ.), με σκοπό την υλοποίηση σχεδίων που αφορούν τα εξής: κατάρτιση συγκριτικών αναλύσεων των εκπαιδευτικών συστημάτων και πολιτικών (Eurydice), διοργάνωση εκπαιδευτικών επισκέψεων (Arion), δρομολόγηση δικτύου ιδρυμάτων (Naric), ενθάρρυνση της αναγνώρισης τίτλων σπουδών και δρομολόγηση πρότυπων σχεδίων.

- **Κοινές ενέργειες.**

Στόχος: αύξηση της συνέργιας στο πλαίσιο των πολιτικών εκπαίδευσης (ΣΩΚΡΑΤΗΣ), επαγγελματικής κατάρτισης (Leonardo da Vinci) και νεολαίας (Νεολαία).

Οι εν λόγω ενέργειες πραγματοποιούνται με προσκλήσεις υποβολής προτάσεων σε κοινά θέματα για τα τρία προαναφερθέντα προγράμματα με σκοπό την αύξηση της υφιστάμενης συνέργιας.

- **Συνοδευτικά μέτρα**

Στόχος: αύξηση της ευελιξίας του ΣΩΚΡΑΤΗΣ.

Πρόγραμμα LEONARDO DA VINCI II (2000-2006)

Το πρόγραμμα Leonardo da Vinci¹⁶² έχει σκοπό να συμβάλει στη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού εκπαιδευτικού χώρου με την ενθάρρυνση της ανάπτυξης της διά βίου εκπαίδευσης και κατάρτισης και την εξασφάλιση της συνέχισης της συνεργασίας σε κοινοτικό επίπεδο μεταξύ των συντελεστών της επαγγελματικής κατάρτισης.

Βάσει της εμπειρίας και της πρώτης φάσης του προγράμματος Leonardo da Vinci, καθώς και βάσει των στόχων που όρισε η Επιτροπή στην ανακοίνωσή της «Για μια

¹⁶² <http://europa.eu/scadplus/leg/el/cha/c11025.htm>

Ευρώπη της γνώσης», η απόφαση¹⁶³ του Συμβουλίου 1999/382/EK καθιέρωσε τη δεύτερη φάση του προγράμματος δράσης για την εφαρμογή κοινοτικής πολιτικής στον τομέα της επαγγελματικής κατάρτισης «Leonardo da Vinci» για την περίοδο από 1η Ιανουαρίου 2000 έως 31 Δεκεμβρίου 2006.

Οι κύριοι στόχοι του προγράμματος είναι οι ακόλουθοι:

- να ενισχυθούν οι δεξιότητες και οι ικανότητες των ατόμων και ιδίως των νέων,
- να βελτιωθεί η ποιότητα της διαρκούς επαγγελματικής κατάρτισης και της διάβιου απόκτησης ικανοτήτων και δεξιοτήτων, καθώς και η πρόσβαση σε αυτήν,
- να προαχθεί και να ενισχυθεί η συνεισφορά της επαγγελματικής κατάρτισης στην καινοτόμο διαδικασία, προκειμένου να βελτιωθεί η ανταγωνιστικότητα και το επιχειρηματικό πνεύμα.

Ιδιαίτερες ομάδες στόχευσης είναι τα μειονεκτούντα άτομα συμπεριλαμβανομένων και των ΑμΕΑ, ώστε να προωθηθεί η ισότητα και η καταπολέμηση των διακρίσεων.

Για την επίτευξη των στόχων του προγράμματος προβλέπονται τα ακόλουθα μέτρα:

- υποστήριξη της διασυνοριακής κινητικότητας των ατόμων υπό επαγγελματική κατάρτιση και των υπεύθυνων κατάρτισης στην Ευρώπη,
- υποστήριξη των δοκιμαστικών σχεδίων έχοντας ως βάση τις διεθνικές εταιρικές σχέσεις με στόχο την ανάπτυξη της καινοτομίας και της ποιότητας στην επαγγελματική κατάρτιση,
- προώθηση των γλωσσικών ικανοτήτων και για τις γλώσσες που χρησιμοποιούνται και διδάσκονται λιγότερο και της κατανόησης των διαφορετικών πολιτισμών στο πλαίσιο της επαγγελματικής κατάρτισης,
- ανάπτυξη των διεθνικών δικτύων συνεργασίας τα οποία διευκολύνουν την ανταλλαγή εμπειριών και ορθής πρακτικής,
- παραγωγή και ενημέρωση των ευρωπαϊκών εργαλείων αναφοράς και των συγκρίσιμων δεδομένων,
- ανάπτυξη κοινών ενεργειών με άλλα κοινοτικά προγράμματα,
- ανάπτυξη συνοδευτικών μέτρων.

Πρόγραμμα eLearning (Ηλεκτρονική μάθηση) (2004-2006)

Με την απόφαση αριθ. 2318/2003/EK¹⁶⁴ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου θεσπίστηκε το πρόγραμμα eLearning που αποσκοπούσε στη βελτίωση της ποιότητας των ευρωπαϊκών συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης και της πρόσβασης σε αυτά μέσω αποτελεσματικής χρήσης των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών.¹⁶⁵

Ο γενικός στόχος του προγράμματος ήταν να προωθήσει και να διευκολύνει την αποτελεσματική χρήση των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών

¹⁶³ 1999/382/EK: Απόφαση του Συμβουλίου, της 26ης Απριλίου 1999, για τη θέσπιση του δεύτερου σταδίου του κοινοτικού προγράμματος δράσης στον τομέα της επαγγελματικής κατάρτισης «Leonardo da Vinci» *Επίσημη Εφημερίδα αριθ. L 146 της 11/06/1999 σ. 0033 – 0047*

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31999D0382:EL:HTML>

¹⁶⁴ Απόφαση αριθ. 2318/2003/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Δεκεμβρίου 2003, για τη θέσπιση πολυετούς προγράμματος (2004-2006) για την αποτελεσματική ενσωμάτωση των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών (ΤΠΕ) στα ευρωπαϊκά συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης (πρόγραμμα eLearning) ΕΕ L345 31/12/2003 σ. 0009 - 0016

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32003D2318:EL:HTML>

¹⁶⁵ <http://europa.eu/scadplus/leg/el/cha/c11073.htm>

(ΤΠΕ) στα ευρωπαϊκά συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης. Να προωθήσει, δηλαδή, την εκπαίδευση υψηλής ποιότητας και να προσαρμόσει τα εκπαιδευτικά συστήματα και τα συστήματα κατάρτισης στις ανάγκες της κοινωνίας της γνώσης και του ευρωπαϊκού προτύπου κοινωνικής συνοχής.

Ειδικότεροι στόχοι του προγράμματος ήταν:

- η διερεύνηση και η προώθηση των μέσων χρήσης της ηλεκτρονικής μάθησης για την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και της προσωπικής ανάπτυξης, για την προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου και την καταπολέμηση του ψηφιακού χάσματος·
- η προώθηση και η ανάπτυξη της χρήσης της ηλεκτρονικής μάθησης ως παράγοντα που θα επιτρέψει την υλοποίηση του παραδείγματος της διά βίου μάθησης και κατάρτισης στην Ευρώπη·
- η αξιοποίηση των δυνατοτήτων της ηλεκτρονικής μάθησης για την ενδυνάμωση της ευρωπαϊκής διάστασης στην εκπαίδευση·
- η υποστήριξη μιας περισσότερο δομημένης συνεργασίας στον τομέα της ηλεκτρονικής μάθησης μεταξύ των διαφόρων κοινοτικών προγραμμάτων και μέσων και των δράσεων των κρατών μελών·
- η παροχή μηχανισμών για την προώθηση της βελτίωσης της ποιότητας προϊόντων και υπηρεσιών και για τη διασφάλιση της διάδοσής τους και της αποτελεσματικής μεταβίβασης ορθών πρακτικών.

Ενέργειες

Τα μέτρα που λαμβάνονται βάσει του προγράμματος eLearning αφορούν:

- την προώθηση της εξοικείωσης με τα ψηφιακά μέσα
- τη δημιουργία ευρωπαϊκών εικονικών εκπαιδευτικών χώρων
- την ανάπτυξη ηλεκτρονικής αδελφοποίησης σχολείων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και την προώθηση της κατάρτισης των εκπαιδευτικών ([eTwinning](#))
- την πραγματοποίηση εγκάρσιων ενεργειών και την παρακολούθηση της ηλεκτρονικής μάθησης.

Πρόγραμμα για την προώθηση οργανισμών που δραστηριοποιούνται σε ευρωπαϊκό επίπεδο και την υποστήριξη ειδικών δραστηριοτήτων στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης.¹⁶⁶

Το πρόγραμμα αυτό αποσκοπεί στο να στηρίζει, αφενός τις δραστηριότητες οργανισμών που δρουν σε ευρωπαϊκό ή παγκόσμιο επίπεδο επιδιώκοντας στόχο γενικότερου ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, και, αφετέρου αυτοτελείς ενέργειες για την προώθηση της δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον εν λόγω τομέα, ενέργειες πληροφόρησης σχετικά με την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και με τους στόχους της Ένωσης στο πλαίσιο των διεθνών της σχέσεων ή ακόμα ενέργειες υποστήριξης της κοινοτικής δράσης και διασύνδεσής της με το εθνικό επίπεδο.

¹⁶⁶ Απόφαση αριθ. 791/2004/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Απριλίου 2004, σχετικά με τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος δράσης για την προώθηση οργανισμών που δραστηριοποιούνται σε ευρωπαϊκό επίπεδο και την υποστήριξη ειδικών δραστηριοτήτων στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης *Επίσημη Εφημερίδα αριθ. L 138 της 30/04/2004 σ. 0031 - 0039*
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32004D0791:EL:HTML>

Πρόγραμμα TEMPUS III (2000-2006)¹⁶⁷

Προγράμματα και Πρωτοβουλίες την Περίοδο 2007-2013:

- [Πρόγραμμα διά βίου μάθησης \(2007-2013\)](#): Comenius, Erasmus, Leonardo da Vinci, Grundtvig, εγκάρσιο πρόγραμμα, Jean Monnet
- [Erasmus Mundus \(2004-2008\)](#)

Πρόγραμμα για τη δια βίου μάθηση 2007-2013¹⁶⁸

Το πρόγραμμα διά βίου μάθησης 2007-2013 θεσπίστηκε με την απόφαση αριθ. 1720/2006/EK¹⁶⁹ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και περιλαμβάνει το σύνολο των ευρωπαϊκών προγραμμάτων στον τομέα της διά βίου μάθησης. Βασίζεται στα προηγούμενα προγράμματα της περιόδου 2000-2006: [Socrates](#) , [Leonardo da Vinci](#) , πρόγραμμα [E-learning](#) και δράση Jean Monnet.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση ενοποίησε τα προγράμματα κοινοτικής στήριξης στους τομείς της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, επειδή θεώρησε ότι ένα ενιαίο πρόγραμμα θα έχει μεγαλύτερη συνοχή, θα είναι πιο ορθολογικό και αποτελεσματικό. Ένα ενιαίο πρόγραμμα θα συμβάλει επομένως στην καλύτερη συνεργασία μεταξύ των διαφόρων παραγόντων, με μεγαλύτερη προβολή, και κυρίως με βελτίωση της ικανότητας αντιμετώπισης των εξελίξεων στον τομέα αυτό και στην καλύτερη συνεργασία.

Στόχος του προγράμματος δράσης στον τομέα της διά βίου μάθησης 2007-2013 είναι η ανάπτυξη και η ενίσχυση των ανταλλαγών, της συνεργασίας και της κινητικότητας, ώστε τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης να καταστούν παγκόσμιο σημείο αναφοράς ως προς την ποιότητα σύμφωνα με τη στρατηγική της Λισσαβόνας. Συμβάλλει έτσι στην ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως προηγμένης κοινωνίας της γνώσης, με βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη, με περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας και μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή.

Εκτός από αυτόν το γενικό στόχο, μερικοί από τους ειδικούς στόχους που θέτει το πρόγραμμα είναι οι ακόλουθοι:

- συμβολή στην ανάπτυξη ποιοτικής διά βίου μάθησης και στην προώθηση των υψηλών επιδόσεων της καινοτομίας και της ευρωπαϊκής διάστασης στα εφαρμοζόμενα συστήματα και πρακτικές·
- στήριξη της πραγμάτωσης [ευρωπαϊκού χώρου της διά βίου μάθησης](#)·
- συνδρομή στη βελτίωση της ποιότητας, της ελκυστικότητας και της διαθεσιμότητας των ευκαιριών για τη δια βίου μάθηση·
- συνδρομή στην προώθηση της δημιουργικότητας, της ανταγωνιστικότητας, της απασχολησιμότητας και της επιχειρηματικότητας·
- συμβολή στην αύξηση της συμμετοχής των ατόμων όλων των ηλικιών, περιλαμβανομένων των ατόμων με ειδικές ανάγκες και των μειονεκτούντων ομάδων·
- προώθηση της εκμάθησης γλωσσών και της γλωσσικής ποικιλομορφίας·
- υποστήριξη της ανάπτυξης των μέσων που προσφέρουν οι τεχνολογίες των πληροφοριών και των επικοινωνιών (ΤΠΕ)·

¹⁶⁷ <http://europa.eu/scadplus/leg/el/cha/c11020c.htm>

¹⁶⁸ <http://europa.eu/scadplus/leg/el/cha/c11082.htm>

¹⁶⁹ Απόφαση αριθ. 1720/2006/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Νοεμβρίου 2006 , για τη θέσπιση προγράμματος δράσης στον τομέα της διά βίου μάθησης

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:327:0045:01:EL:HTML>

Κατά την εφαρμογή του προγράμματος πρέπει να εξασφαλιστεί συνέπεια και συμπληρωματικότητα με το πρόγραμμα εργασίας «Εκπαίδευση και κατάρτιση 2010», τις ολοκληρωμένες κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση στο πλαίσιο της εταιρικής σχέσης για την οικονομική ανάπτυξη και την απασχόληση, καθώς και άλλες πολιτικές, όπως αυτές για τον πολιτισμό, τη νεολαία ή τις επιχειρήσεις. Το Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης (Cedefop), το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, καθώς και η συμβουλευτική επιτροπή επαγγελματικής κατάρτισης μπορούν να συμμετέχουν και/ή να ενημερώνονται, σύμφωνα με τις αρμοδιότητές τους.

Το ενδεικτικό **χρηματοδοτικό κονδύλιο** του προγράμματος για τη διάρκεια εφαρμογής του έχει οριστεί σε 6,970 εκατ. ευρώ. Έχουν καθοριστεί ελάχιστα ποσά που θα διατεθούν για τα τομεακά προγράμματα, δηλαδή 13% για το Comenius, 40% για το Erasmus, 25% για το Leonardo da Vinci και 4% για το Grundtvig.

Τομεακά Προγράμματα

Το πρόγραμμα δράσης χωρίζεται σε έξι υποπρογράμματα, από τα οποία τα τέσσερα είναι τομεακά. Όλα τα προγράμματα έχουν την ίδια δομή και καλύπτουν τόσο τις ανάγκες διδασκαλίας και μάθησης των συμμετεχόντων όσο και τα ιδρύματα και τους οργανισμούς που παρέχουν ή διευκολύνουν την εκπαίδευση σε κάθε τομέα. Η κινητικότητα, οι γλώσσες και οι νέες τεχνολογίες περιλαμβάνονται σε όλες τις ενέργειες.

Comenius

Το πρόγραμμα Comenius αφορά την προσχολική και τη σχολική εκπαίδευση έως το τέλος της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και τα ιδρύματα και τους οργανισμούς που παρέχουν την εκπαίδευση αυτή.

Οι δύο ειδικοί στόχοι του προγράμματος είναι οι εξής:

- να αναπτυχθεί στους νέους και στο εκπαιδευτικό προσωπικό η κατανόηση της ποικιλομορφίας των ευρωπαϊκών πολιτισμών και γλωσσών και της αξίας της·
- να βοηθηθούν οι νέοι, ώστε να αποκτήσουν τις βασικές ζωτικές δεξιότητες και ικανότητες που είναι απαραίτητες για την προσωπική τους ανάπτυξη, για τη μελλοντική τους απασχόληση και για να γίνουν ενεργοί πολίτες.

Το πρόγραμμα Comenius μπορεί να υποστηρίξει μεταξύ άλλων την κινητικότητα και τις εταιρικές σχέσεις.

Erasmus

- Το πρόγραμμα Erasmus αφορά την επίσημη τριτοβάθμια εκπαίδευση και επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση σε τριτοβάθμιο επίπεδο, ανεξάρτητα από τη διάρκεια του κύκλου σπουδών, περιλαμβανομένου του διδακτορικού.

Leonardo da Vinci

Το πρόγραμμα Leonardo da Vinci αφορά την **επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση εκτός του τριτοβάθμιου επιπέδου**.

Οι ειδικοί στόχοι του προγράμματος είναι οι εξής:

- υποστήριξη των συμμετεχόντων σε δραστηριότητες κατάρτισης για την απόκτηση και τη χρήση γνώσεων, δεξιοτήτων και προσόντων που διευκολύνουν την

προσωπική εξέλιξη, την απασχολησιμότητα και τη συμμετοχή στην ευρωπαϊκή αγορά εργασίας·

- υποστήριξη ποιοτικών βελτιώσεων και καινοτομιών·
- ενίσχυση της ελκυστικότητας της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης καθώς και της κινητικότητας.

Οι επιχειρησιακοί στόχοι του προγράμματος είναι η ανάπτυξη και η ενίσχυση:

- της κινητικότητας στον τομέα της ΕΕΚ και στον τομέα της συνεχούς κατάρτισης,
- του μεγέθους της συνεργασίας μεταξύ των διαφόρων φορέων,
- της ανάπτυξης καινοτόμων πρακτικών και της μεταφοράς τους από τη μια χώρα στην άλλη,
- της διαφάνειας και της αναγνώρισης των τυπικών προσόντων και ικανοτήτων, συμπεριλαμβανομένων των αποκτηθέντων με ανεπίσημη και άτυπη μάθηση·
- της εκμάθησης ξένων γλωσσών,
- της ανάπτυξης καινοτόμου περιεχομένου, υπηρεσιών, παιδαγωγικών μεθόδων και πρακτικής με βάση τις ΤΠΕ.

Grundtvig

Το πρόγραμμα Grundtvig καλύπτει όλες τις μορφές εκπαίδευσης ενηλίκων.

Εγκάρσιο πρόγραμμα

Το εγκάρσιο πρόγραμμα καλύπτει κυρίως δραστηριότητες που ξεπερνούν τα όρια των τομεακών προγραμμάτων.

Το εγκάρσιο πρόγραμμα περιλαμβάνει τις ακόλουθες τέσσερις βασικές δραστηριότητες στον τομέα της διά βίου μάθησης:

- συνεργασία και καινοτομία στον τομέα των πολιτικών·
- προώθηση της εκμάθησης γλωσσών·
- ανάπτυξη καινοτόμου περιεχομένου, υπηρεσιών, παιδαγωγικών μεθόδων και πρακτικής με βάση τις ΤΠΕ·
- διάδοση και αξιοποίηση των αποτελεσμάτων των δραστηριοτήτων που υποστηρίζονται στο πλαίσιο του προγράμματος ή προηγούμενων σχετικών προγραμμάτων, καθώς και ανταλλαγή καλών πρακτικών.

Πρόγραμμα Jean Monnet

Το πρόγραμμα Jean Monnet αφορά ειδικά τα ζητήματα ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης του ακαδημαϊκού τομέα και την υποστήριξη στα ιδρύματα και στις ενώσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης (ΚΠΣ)- Εθνικά Στρατηγικά Πλαίσια Αναφοράς (ΕΣΠΑ)

Κάνοντας μια ιστορική αναδρομή στην πορεία της Ε.Ε, από τη γένεση της το 1957 μέχρι σήμερα, παρατηρούμε ότι κύρια πολιτική της επιλογή, ήταν η πολιτική της

συνοχής. Η συνοχή αυτή επιτυγχάνεται με μια διαρθρωτική πολιτική της οποίας βασικά εργαλεία υπήρξαν τα ΚΠΣ (Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης).

Τα ΚΠΣ δηλαδή δεν είναι τίποτα άλλο παρά τα μέσα με τα οποία η Ε.Ε. χρηματοδοτεί τις αναπτυξιακές πολιτικές των κρατών-μελών με σκοπό την επίτευξη της συνοχής.

Πώς όμως φτάνουμε στα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης; Η Ε.Ε., αφού θέσει τους βασικούς προσανατολισμούς (βλ. Agenda 2000) για μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο και, αφού λάβει υπόψιν της τις ανάγκες κάθε κράτους μέλους, προχωρεί στην έγκριση των συμφωνηθέντων. Το ΚΠΣ είναι ουσιαστικά το συμφωνημένο με την Ε.Ε. σχέδιο στρατηγικής ανάπτυξης της χώρας.

Τα ΚΠΣ εξειδικεύονται σε Επιχειρησιακά Προγράμματα (Ε.Π.) τα οποία εξυπηρετούν τους στόχους των ΚΠΣ.

Από το 2007 τα ΚΠΣ αντικαταστάθηκαν από τα ΕΣΠΑ.

Το ΕΣΠΑ (Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς) 2007 - 2013 αποτελεί το έγγραφο αναφοράς για τον προγραμματισμό των Ταμείων της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε εθνικό επίπεδο για την περίοδο 2007-2013. Εκπονήθηκε στο πλαίσιο της νέας στρατηγικής προσέγγισης για την Πολιτική Συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με την οποία το ΕΣΠΑ «...εξασφαλίζει ότι η συνδρομή από τα Ταμεία συμβαδίζει με τις κοινοτικές στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές για τη συνοχή και προσδιορίζει το σύνδεσμο μεταξύ των κοινοτικών προτεραιοτήτων αφενός και του εθνικού προγράμματος μεταρρυθμίσεων αφετέρου».¹⁷⁰

2.11 Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΛΙΣΣΑΒΩΝΑΣ

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο πραγματοποίησε ειδική σύνοδο στις 23 και 24 Μαρτίου 2000 στη Λισσαβώνα, για να συμφωνήσει ένα νέο στρατηγικό στόχο για την Ένωση, προκειμένου να ενισχυθεί η απασχόληση, η οικονομική μεταρρύθμιση και η κοινωνική συνοχή στο πλαίσιο μιας οικονομίας βασισμένης στη γνώση.

Η Ένωση έχει τάξει σήμερα έναν **νέο στρατηγικό στόχο**¹⁷¹ για την επόμενη δεκαετία : *«να γίνει η ανταγωνιστικότερη και δυναμικότερη οικονομία της γνώσης ανά την υφήλιο, ικανή για βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη με περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας και με μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή.*

*Η επίτευξη αυτού του στόχου απαιτεί μια **συνολική στρατηγική** που να στοχεύει :*

- στην προετοιμασία της μετάβασης σε μια οικονομία και σε μια κοινωνία βασισμένες στη γνώση,

- στον εκσυγχρονισμό του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου, την επένδυση στον άνθρωπο και την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού,

- στη στήριξη της υγιούς οικονομικής προοπτικής»

Η στρατηγική αυτή αποσκοπεί να δώσει στην Ένωση τη δυνατότητα να αναδημιουργήσει τις προϋποθέσεις για πλήρη απασχόληση και να ενισχύσει την περιφερειακή συνοχή στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η εφαρμογή αυτής της στρατηγικής θα επιτευχθεί με τη βελτίωση των υφιστάμενων διαδικασιών, την εισαγωγή μιας **νέας ανοικτής μεθόδου συντονισμού** σε όλα τα επίπεδα, συνδυασμένη με έναν ισχυρότερο καθοδηγητικό και συντονιστικό ρόλο για το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, ώστε να εξασφαλίζεται συνεκτικότερη στρατηγική διεύθυνση και αποτελεσματικός έλεγχος της προόδου. Μια σύνοδος του Ευρωπαϊκού

¹⁷⁰ <http://www.espa.gr/Greek/Default.aspx>

¹⁷¹ Συμπεράσματα της Προεδρίας - Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβώνας 23 και 24 Μαρτίου 2000
http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/el/ec/00100-r1_gr0.htm

Συμβουλίου που θα πραγματοποιείται κάθε άνοιξη θα διατυπώνει τις σχετικές εντολές και θα εξασφαλίζει την παρακολούθηση της υλοποίησής τους.

Η έκθεση της 14^{ης} Φεβρουαρίου 2001 του Συμβουλίου Παιδείας προς το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο¹⁷² έθεσε ως στόχο να καθορισθούν, για τα προσεχή δέκα χρόνια, σύμφωνα με την εντολή που δόθηκε στα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Λισσαβόνας, στις **23 και 24 Μαρτίου 2000**, οι μελλοντικοί συγκεκριμένοι στόχοι των εκπαιδευτικών συστημάτων και των συστημάτων κατάρτισης, που θα επιτρέψουν σε όλους τους ευρωπαίους πολίτες να συμμετάσχουν στη νέα κοινωνία της γνώσης. Οι στόχοι αυτοί, καθορισμένοι από κοινού, θα επιτευχθούν με την «ανοικτή μέθοδο συντονισμού».

Το Συμβούλιο εστίασε το ενδιαφέρον του στους τρεις ακόλουθους στόχους:

Στόχος 1: Βελτίωση της ποιότητας των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης

Όσον αφορά τον πρώτο στόχο, τα συγκεκριμένα αποτελέσματα που πρέπει να επιτευχθούν είναι:

- να εξασφαλιστεί, έως το τέλος του 2001, η πρόσβαση όλων των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και των ιδρυμάτων κατάρτισης στο Διαδίκτυο και τα πολυμέσα
- να ληφθούν μέτρα, ώστε ως το τέλος του 2002, όλοι οι ενδιαφερόμενοι εκπαιδευτικοί να έχουν αποκτήσει γνώσεις σχετικές με τη χρήση των τεχνολογιών αυτών
- να αυξάνονται ουσιαστικά κάθε χρόνο οι κατά κεφαλήν επενδύσεις στο ανθρώπινο δυναμικό.

Στόχος 2: Διευκόλυνση της πρόσβασης όλων στην εκπαίδευση και την κατάρτιση

Ο στόχος αυτός κατατείνει στη δυνατότητα πρόσβασης όλων των πολιτών σε συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης που θα γίνονται ελκυστικότερα με δυνατότητα μετάβασης από ένα σύστημα σπουδών σε ένα άλλο (όπως από την επαγγελματική κατάρτιση στην ανώτατη εκπαίδευση).

Στόχος 3: Άνοιγμα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης στον κόσμο

Σύμφωνα με τον στόχο αυτόν τα συγκεκριμένα αποτελέσματα που πρέπει να επιδιωχθούν είναι :

- να ευνοηθεί η κατάρτιση των επικεφαλής των επιχειρήσεων και των αυτοαπασχολούμενων,
- να ενθαρρυνθεί η εκμάθηση δύο γλωσσών της Ευρωπαϊκής Ένωσης πλην της μητρικής επί δύο τουλάχιστον διαδοχικά έτη
- να ευνοηθεί η κινητικότητα των σπουδαστών, των εκπαιδευτικών, των εκπαιδευτών και των ερευνητών.

Η έκθεση της Επιτροπής¹⁷³ της 31^{ης} Ιανουαρίου του 2001, «Οι συγκεκριμένοι μελλοντικοί στόχοι των εκπαιδευτικών συστημάτων», προτείνει το Συμβούλιο να εγκρίνει ένα μακροπρόθεσμο πρόγραμμα εργασίας, στο πλαίσιο της ανοικτής

¹⁷² Έκθεση του Συμβουλίου Παιδείας προς το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο «Οι συγκεκριμένοι μελλοντικοί στόχοι των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης»

http://ec.europa.eu/education/policies/2010/doc/rep_fut_obj_el.pdf

¹⁷³ Έκθεση της Επιτροπής - Οι συγκεκριμένοι μελλοντικοί στόχοι των εκπαιδευτικών συστημάτων /* COM/2001/0059 τελικό */ (31.01.2001)

¹⁷³ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52001DC0059:EL:HTML>

μεθόδου συντονισμού που προτάθηκε στη Λισσαβόνα, στο οποίο τα κράτη μέλη, με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, θα εργαστούν σε πέντε κύριους τομείς:

- ανύψωση του επιπέδου μάθησης στην Ευρώπη, με τη βελτίωση της ποιότητας της κατάρτισης των εκπαιδευτικών και των επιμορφωτών,
- ευκολότερη και πιο διαδεδομένη πρόσβαση στη μάθηση σε όλα τα στάδια της ζωής,
- αναβάθμιση του ορισμού των βασικών δεξιοτήτων για την κοινωνία της γνώσης, ιδίως με την ενσωμάτωση των δεξιοτήτων ΤΠΕ,
- διάνοιξη της εκπαίδευσης και της κατάρτισης στο τοπικό περιβάλλον, την Ευρώπη και τον κόσμο,
- βέλτιστη χρήση των πόρων, θεσπίζοντας την εξασφάλιση ποιότητας στα σχολεία και στα ιδρύματα κατάρτισης,

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βαρκελώνης¹⁷⁴, 15 και 16 Μαρτίου 2002, χαιρετίζει τη συμφωνία για ένα λεπτομερές «Πρόγραμμα εργασίας για το 2010» όσον αφορά τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο θέτει ως στόχο να καταστούν τα οικεία συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης ποιοτικό σημείο αναφοράς παγκοσμίως έως το 2010. Συμφωνεί ότι οι τρεις βασικές αρχές από τις οποίες θα διαπνέεται το πρόγραμμα αυτό θα είναι: βελτιωμένη ποιότητα, διευκόλυνση της καθολικής πρόσβασης και άνοιγμα στον κόσμο.

Η σχετικές δράσεις θα πρέπει να κατατείνουν :

-στην καθιέρωση μέσων με σκοπό τη διαφάνεια στα διπλώματα και τα επαγγελματικά προσόντα,

-στη βελτίωση της εκμάθησης των βασικών δεξιοτήτων, και δη με τη διδασκαλία δύο τουλάχιστον ξένων γλωσσών από πολύ νεαρά ηλικία,

-στην υποβοήθηση των σχολείων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, για να εγκαιनिάσουν ή να ενισχύσουν τη διαδικτυακή σύνδεση με αδελφά σχολεία σε άλλα μέρη της Ευρώπης,

-στην προώθηση της ευρωπαϊκής διάστασης στην εκπαίδευση και στην ένταξή της στις βασικές δεξιότητες των μαθητών έως το 2004.

Η συνεργασία στον τομέα των πολιτικών εκπαίδευσης και κατάρτισης στην ΕΕ επικεντρώνεται στους κατωτέρω τρεις στρατηγικούς στόχους¹⁷⁵:

- βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στην ΕΕ,

¹⁷⁴ Συμπεράσματα της Προεδρίας - Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βαρκελώνης, 15 και 16 Μαρτίου 2002
http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/el/ec/71070.pdf

¹⁷⁵ Λεπτομερές πρόγραμμα των επακόλουθων εργασιών σχετικά με τους στόχους των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ευρώπη
(Επίσημη Εφημερίδα αριθ. C 142 της 14/06/2002 σ. 0001 – 0022)
[http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52002XG0614\(01\):EL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52002XG0614(01):EL:HTML)

- διευκόλυνση της πρόσβασης όλων στα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης,
- συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης ανοικτά στον ευρύτερο κόσμο.

Η πρόοδος της πολιτικής όσον αφορά τη συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης θα συμβάλει αποφασιστικά στην επιτυχία της στρατηγικής της Λισσαβώνας. Προς τούτο, το Συμβούλιο και η Επιτροπή ζητούν από κοινού να αναγνωριστεί ρητώς ο Χώρος Εκπαίδευσης και Κατάρτισης ως τομέας προτεραιότητας της στρατηγικής της Λισσαβώνας.

Στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης θα πρέπει, μέχρι το 2010, να έχουν επιτευχθεί τα εξής:

- να επιτευχθεί το υψηλότερο ποιοτικό επίπεδο εκπαίδευσης και κατάρτισης και η Ευρώπη να αναγνωρίζεται παγκοσμίως ως σημείο αναφοράς ως προς την ποιότητα και την σκοπιμότητα των συστημάτων και των ιδρυμάτων της στον τομέα αυτόν,
- τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ευρώπη να είναι επαρκώς συμβατά, ώστε να μπορούν οι πολίτες να μεταβαίνουν από το ένα στο άλλο και να επωφελούνται από την ποικιλία τους,
- τα προσόντα, οι γνώσεις και οι δεξιότητες που αποκτώνται οπουδήποτε στην ΕΕ να έχουν πραγματική εγκυρότητα σε όλη την Ένωση ούτως, ώστε οι κάτοχοί τους να μπορούν να τα χρησιμοποιούν για τη σταδιοδρομία τους ή για περαιτέρω σπουδές,
- οι Ευρωπαίοι κάθε ηλικίας να έχουν πρόσβαση στη δια βίου μάθηση,
- η Ευρώπη να είναι ανοικτή στη συνεργασία με άλλες περιοχές, προς αμοιβαίο όφελος και να αποτελεί τον κατά προτίμηση προορισμό σπουδαστών, επιστημόνων και ερευνητών από άλλες περιοχές του κόσμου.

Στο ψήφισμα του Συμβουλίου της 27^{ης} Ιουνίου 2002 για τη διά βίου μάθηση¹⁷⁶, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναγνωρίζει ότι θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στα ακόλουθα:

- δυνατότητες πρόσβασης όλων στις ευκαιρίες για διά βίου μάθηση, ανεξαρτήτως ηλικίας,
- παροχή ευκαιριών για την απόκτηση ή/και την αναπροσαρμογή βασικών δεξιοτήτων,
- κατάρτιση, πρόσληψη και ενημέρωση εκπαιδευτικών και εκπαιδευτών για την ανάπτυξη της δια βίου μάθησης,
- πραγματική επικύρωση και αναγνώριση των τυπικών προσόντων, καθώς και των ανεπίσημων και των άτυπων μορφών μάθησης, μεταξύ χωρών και εκπαιδευτικών τομέων, μέσω της αυξημένης διαφάνειας και της βελτιωμένης διασφάλισης της ποιότητας,
- υψηλής ποιότητας και ευρέως προσπελάσιμη, απευθυνόμενη ειδικά σε ομάδες - στόχους, ενημέρωση, καθοδήγηση και προσανατολισμός όσον αφορά τις δυνατότητες δια βίου μάθησης και τα οφέλη εξ αυτών,
- ενθάρρυνση της εκπροσώπησης οικείων τομέων, περιλαμβανομένου του τομέα της νεολαίας, σε υπάρχοντα ή μελλοντικά δίκτυα και δομές που ενεργοποιούνται στο χώρο αυτό.

¹⁷⁶ Ψήφισμα του Συμβουλίου της 27^{ης} Ιουνίου 2002 για τη διά βίου μάθηση
[http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32002G0709\(01\):EL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32002G0709(01):EL:HTML)

Η ανακοίνωση της Επιτροπής – «Ευρωπαϊκά κριτήρια αναφοράς για την εκπαίδευση και την κατάρτιση»¹⁷⁷ αποσκοπεί να διευκολύνει την αξιολόγηση των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης μέσω του προσδιορισμού κριτηρίων αναφοράς.

Στην παρούσα ανακοίνωση, ο όρος «κριτήρια αναφοράς» ορίζει συγκεκριμένους στόχους, η πρόοδος στους οποίους μπορεί να μετρηθεί. Αυτοί οι στόχοι κατανέμονται σε έξι τομείς:

- επενδύσεις στην εκπαίδευση και την κατάρτιση·
- πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου·
- απόφοιτοι θετικών επιστημών και τεχνολογικών σπουδών·
- αποφοίτηση από την ανώτερη βαθμίδα της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης·
- βασικά εφόδια·
- συμμετοχή στη δια βίου μάθηση.

Η παρούσα ανακοίνωση προσφέρει μια γενική επισκόπηση των αποτελεσμάτων που έχουν παραχθεί μέχρι σήμερα στα διάφορα κράτη μέλη και καλεί το Συμβούλιο να εγκρίνει τα ακόλουθα ευρωπαϊκά κριτήρια αναφοράς:

Έως το 2010 όλα τα κράτη μέλη θα πρέπει να μειώσουν τουλάχιστον στο ήμισυ το ποσοστό των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο, σε σχέση με το ποσοστό που καταγράφηκε το 2000, προκειμένου να επιτευχθεί μέσος όρος στην ΕΕ της τάξης του 10% ή και μικρότερος. Ο μέσος όρος της ΕΕ το 2002 είναι 19%.

Έως το 2010 όλα τα κράτη μέλη θα έχουν μειώσει τουλάχιστον στο ήμισυ το ποσοστό της διαφοράς εκπροσώπησης των δύο φύλων σε ό,τι αφορά τους αποφοίτους των μαθηματικών, των φυσικών επιστημών και της τεχνολογίας.

Έως το 2010 τα κράτη μέλη πρέπει να εξασφαλίσουν ότι, στην ΕΕ, ο μέσος όρος ατόμων ηλικίας 25-64 ετών που θα έχουν ολοκληρώσει τουλάχιστον την ανώτερη βαθμίδα δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης θα φτάσει ή και θα υπερβεί το 80%.

Το ψήφισμα του Συμβουλίου 19ης Δεκεμβρίου 2002¹⁷⁸ σημειώνει ότι η **ενισχυμένη συνεργασία** στον τομέα της ευρωπαϊκής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης σε όλα τα επίπεδα, συμπεριλαμβανομένης της επίσημης και άτυπης μάθησης, πρέπει να επιδιωχθεί στα πλαίσια προοπτικής δια βίου μάθησης, που θα τονίζει την ανάγκη για κατάλληλους δεσμούς **μεταξύ αρχικής και συνεχούς εκπαίδευσης και κατάρτισης**. Οι δεσμοί αυτοί είναι αναγκαίοι προκειμένου να ξεπεραστεί η αποσπασματικότητα μεταξύ των διαφόρων μορφών παροχής εκπαίδευσης και κατάρτισης και να επιτευχθεί πλήρης χρήση της θετικής ποικιλομορφίας της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης η οποία συναντάται αυτήν τη στιγμή στην Ευρώπη.

Ως βασικές προτεραιότητες στον τομέα της ΕΕΚ αναγνωρίζονται:

¹⁷⁷ Ανακοίνωση της Επιτροπής - Ευρωπαϊκά κριτήρια αναφοράς για την εκπαίδευση και την κατάρτιση: εξελίξεις μετά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβώνας /* COM/2002/0629 τελικό */ (20.11.2002)
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52002DC0629:EL:HTML>

¹⁷⁸ Ψήφισμα του Συμβουλίου της 19ης Δεκεμβρίου 2002 σχετικά με την προαγωγή της ενισχυμένης ευρωπαϊκής συνεργασίας στον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης
(Επίσημη Εφημερίδα αριθ. C 013 της 18/01/2003 σ. 0002 – 0004)
[http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32003G0118\(01\):EL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32003G0118(01):EL:HTML)

- η ενίσχυση της ευρωπαϊκής διάστασης στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, με στόχο να ανυψωθεί το γόητρο της ευρωπαϊκής εκπαίδευσης και κατάρτισης σε διεθνή πλαίσια, προκειμένου η Ευρώπη να αναγνωρισθεί παγκοσμίως ως σημείο αναφοράς για τους εκπαιδευόμενους,
- η αύξηση της διαφάνειας στον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης με την υλοποίηση και τον εξορθολογισμό των εργαλείων και δικτύων πληροφόρησης,
- η ανάπτυξη πολιτικών, συστημάτων και πρακτικών που ενισχύουν την ενημέρωση, τον προσανατολισμό και την παροχή συμβουλών,
- η ανάπτυξη επιπέδων αναφοράς, κοινών αρχών για την πιστοποίηση, καθώς και κοινών μέτρων, μεταξύ των οποίων ένα σύστημα μεταφοράς ακαδημαϊκών μονάδων για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση,
- η μεγαλύτερη υποστήριξη στην ανάπτυξη ικανοτήτων και προσόντων σε τομεακό επίπεδο, ενισχύοντας τη συνεργασία και το συντονισμό, ιδίως με τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων,
- η ανάπτυξη ενός συνόλου κοινών αρχών όσον αφορά την επικύρωση των άτυπων και μη τυπικών (ανεπίσημων) μορφών μάθησης,
- η προαγωγή της συνεργασίας για τη διασφάλιση της ποιότητας της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης,
- η προσοχή στις ανάγκες για μάθηση των εκπαιδευτικών και εκπαιδευτών.

Η Δήλωση της Κοπεγχάγης

Η ανάπτυξη υψηλής ποιότητας εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης είναι ένα σημαντικό και αναπόσπαστο μέρος της στρατηγικής της Λισσαβόνας, ιδίως όσον αφορά την προαγωγή της κοινωνικής ένταξης, της συνοχής, της κινητικότητας, της απασχολησιμότητας και της ανταγωνιστικότητας. Μια ενισχυμένη συνεργασία στον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης θα αποτελέσει σημαντική συμβολή στη διασφάλιση μιας επιτυχημένης διεύρυνσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την εκπλήρωση των στόχων που προσδιορίζονται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας. Το Cedefop και το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης είναι σημαντικοί φορείς για την υποστήριξη αυτής της συνεργασίας.

Τα παραπάνω τονίστηκαν στη δήλωση της Κοπεγχάγης της 29 και 30 Νοεμβρίου 2002¹⁷⁹ για την ενίσχυση της Ευρωπαϊκής συνεργασίας στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση. Στη δήλωση της Κοπεγχάγης τονίζεται ότι οι κοινωνικοί εταίροι παίζουν σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη, την επικύρωση και την αναγνώριση των επαγγελματικών ικανοτήτων και προσόντων σε όλα τα επίπεδα και είναι εταίροι στην προώθηση μιας ενισχυμένης συνεργασίας σε αυτό τον τομέα και ως βασικές προτεραιότητες που πρέπει να τεθούν μέσω της ενισχυμένης συνεργασίας στον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, επαναλαμβάνονται οι αναφερόμενες στο ψήφισμα του Συμβουλίου της 19^{ης} Δεκεμβρίου 2002 (βλέπε σελίδα 85).

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μέχρι σήμερα παρακολουθεί συστηματικά την πρόοδο για την επίτευξη των στόχων για την εκπαίδευση και την κατάρτιση που

¹⁷⁹ Δήλωση των ευρωπαίων υπουργών επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, που συνεδρίασαν στην Κοπεγχάγη στις 29 και 30 Νοεμβρίου 2002 για την ενίσχυση της ευρωπαϊκής συνεργασίας στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (EEK) http://ec.europa.eu/education/copenhagen/copenahagen_declaration_en.pdf

καθορίστηκαν στο λεπτομερές πρόγραμμα του 2002, οι οποίοι «εξακολουθούν να ισχύουν στο ακέραιο για τα επόμενα χρόνια και θα πρέπει να είναι αρκετά ευέλικτοι ούτως, ώστε να προσαρμόζονται στις μεταβαλλόμενες ανάγκες»¹⁸⁰

Για την επίτευξη του στρατηγικού στόχου της Λισσαβώνας και της Κοπεγχάγης η επιτροπή κάλεσε τα κράτη μέλη να επενδύσουν επαρκείς πόρους με την αποδοτικότερη δυνατή διαχείριση¹⁸¹ και συγκεκριμένα ζήτησε από τα κράτη μέλη:

- να διασφαλίσουν το επίπεδο δημοσίων επενδύσεων που απαιτείται από το ευρωπαϊκό κοινωνικό μοντέλο,
- να συνάψουν εταιρικές σχέσεις και να θεσπίσουν κίνητρα για περισσότερες και συνεχείς επενδύσεις εκ μέρους των επιχειρήσεων και των ιδιωτών,
- να εστιάσουν τη χρηματοδότηση σε τομείς που είναι πιο πιθανό να αποφέρουν αποτελέσματα,
- να πραγματοποιήσουν μεταρρυθμίσεις όσον αφορά το περιεχόμενο των μαθημάτων, την ποιότητα και την αναγνώριση, προκειμένου να μεγιστοποιηθεί η αποδοτικότητά τους σε ευρωπαϊκό επίπεδο, δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στις διαστάσεις της έρευνας, της διά βίου μάθησης και της απασχόλησης.

Στα συμπεράσματα του Συμβουλίου¹⁸² της 5^{ης} Μαρτίου 2003 καθορίστηκαν τα πέντε επίπεδα αναφοράς μέσω των ευρωπαϊκών επιδόσεων λαμβάνοντας υπόψη το σημείο αφετηρίας των επιμέρους κρατών μελών, που θα χρησιμοποιηθούν ως εργαλεία για την παρακολούθηση της υλοποίησης του "Λεπτομερούς προγράμματος των επακόλουθων εργασιών σχετικά με τους συγκεκριμένους στόχους των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ευρώπη". Τα επίπεδα αναφοράς μέσω των ευρωπαϊκών επιδόσεων:

- πρέπει να βασίζονται σε συγκρίσιμα δεδομένα,
- δεν ορίζουν εθνικούς στόχους,
- δεν υπαγορεύουν αποφάσεις τις οποίες οφείλουν να λάβουν οι κυβερνήσεις των κρατών μελών, καίτοι οι εθνικές δράσεις βάσει εθνικών προτεραιοτήτων θα συμβάλλουν στην επίτευξή τους.

Τα πέντε Ευρωπαϊκά σημεία αναφοράς για το 2010 είναι :

- 1) **Τα άτομα που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο να μην υπερβαίνουν το 10%.**
- 2) **Μείωση τουλάχιστον κατά 20% του μεριδίου των μαθητών με χαμηλές επιδόσεις στην ικανότητα ανάγνωσης**

¹⁸⁰ "Εκπαίδευση και κατάρτιση 2010" βασικά μηνύματα του Συμβουλίου και της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο — Κοινή ενδιάμεση έκθεση του Συμβουλίου και της Επιτροπής για την εφαρμογή του λεπτομερούς προγράμματος των επακόλουθων εργασιών σχετικά με τους στόχους των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ευρώπη (*Επίσημη Εφημερίδα αριθ. C 104 της 30/04/2004 σ. 0001 – 0019*) [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52004XG0430\(01\):EL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52004XG0430(01):EL:HTML)

¹⁸¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής - Αποδοτικές επενδύσεις στην εκπαίδευση και την κατάρτιση: επιτακτική ανάγκη για την Ευρώπη /* COM/2002/0779 τελικό */ (10.01.2003)

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52002DC0779:EL:HTML>

¹⁸² Συμπεράσματα του Συμβουλίου της 5ης Μαΐου 2003 σχετικά με τα επίπεδα αναφοράς μέσω των ευρωπαϊκών επιδόσεων στην εκπαίδευση και την κατάρτιση (Benchmarks)

Επίσημη Εφημερίδα αριθ. C 134 της 07/06/2003 σ. 0003 – 0004 52003XG0607(01)

[http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52003XG0607\(01\):EL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52003XG0607(01):EL:HTML)

- 3) Το 85% τουλάχιστον των νέων πρέπει να έχει ολοκληρώσει την ανώτερη βαθμίδα της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης
- 4) Αύξηση κατά 15% τουλάχιστον του αριθμού των πτυχιούχων στους τομείς των μαθηματικών, των φυσικών επιστημών και της τεχνολογίας, με ταυτόχρονη μείωση της άνισης εκπροσώπησης των φύλων
- 5) Συμμετοχή του 12,5% του ενήλικου πληθυσμού στη διά βίου μάθηση.

Στην ανακοίνωσή της η Επιτροπή στις 11 Νοεμβρίου 2003¹⁸³ αφού εξέτασε την πραγματοποιηθείσα πρόοδο και τις προοπτικές των στόχων Λισσαβώνας-Κοπεγχάγης κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, για να γίνει δυνατή η επίτευξη έως το 2010 του μεγαλύτερου μέρους των πέντε ευρωπαϊκών επιπέδων αναφοράς που υιοθετήθηκαν από το Συμβούλιο Παιδείας το 2003, είναι απαραίτητο να αναληφθεί άμεσα παράλληλη δράση με τους εξής **τέσσερις μοχλούς** προτεραιότητας:

- επικέντρωση των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων στα καθοριστικά για κάθε χώρα σημεία·
- να καταστεί η εκπαίδευση και η δια βίου μάθηση συγκεκριμένη πραγματικότητα·
- δημιουργία επιτέλους της Ευρώπης της εκπαίδευσης και της κατάρτισης·
- εξασφάλιση της θέσης που του αρμόζει στο πρόγραμμα «Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2010».

Στην ενδιάμεση έκθεση του Συμβουλίου και της Επιτροπής¹⁸⁴ (2004) ως πρώτα συγκεκριμένα αποτελέσματα από την εφαρμογή της δήλωσης της Κοπεγχάγης αναφέρονταν ότι:

- τα επίπεδα κινητικότητας στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση παραμένουν χαμηλά σε σχέση με την τριτοβάθμια εκπαίδευση,
- το Δεκέμβριο του 2003 η Επιτροπή υπέβαλε πρόταση σχετικά με ένα ενιαίο ευρωπαϊκό πλαίσιο για τη διαφάνεια των προσόντων και ικανοτήτων (το νέο ευρωπαϊκό βιβλιάριο κατάρτισης, "Europass"), το οποίο εξορθολογίζει τα υπάρχοντα εργαλεία,
- η ποιότητα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης χαρακτηρίζεται από έντονες διαφορές σε ολόκληρη την Ευρώπη,
- απαιτείται να καταβληθούν περισσότερες προσπάθειες, προκειμένου να καταστούν η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση εξίσου ελκυστικές με τη γενική εκπαίδευση για τους νέους,
- η δυναμική που έχει ήδη δημιουργηθεί πρέπει να υποστηριχθεί από όλους τους παράγοντες σε όλα τα επίπεδα, περιλαμβανομένων των κοινωνικών εταίρων, που

¹⁸³ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Εκπαίδευση & Κατάρτιση 2010»- επείγουσα ανάγκη μεταρρυθμίσεων για να επιτύχει η στρατηγική της Λισσαβώνας (Σχέδιο κοινής ενδιάμεσης έκθεσης σχετικά με την εφαρμογή του λεπτομερούς προγράμματος των επακόλουθων εργασιών σχετικά με τους στόχους των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ευρώπη) {SEC(2003) 1250} (11 Νοεμβρίου 2003).

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52003DC0685:EL:HTML>

¹⁸⁴ "Εκπαίδευση και κατάρτιση 2010" βασικά μηνύματα του Συμβουλίου και της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο — Κοινή ενδιάμεση έκθεση του Συμβουλίου και της Επιτροπής για την εφαρμογή του λεπτομερούς προγράμματος των επακόλουθων εργασιών σχετικά με τους στόχους των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ευρώπη (Επίσημη Εφημερίδα αριθ. C 104 της 30/04/2004 σ. 0001 – 0019) [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52004XG0430\(01\):EL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52004XG0430(01):EL:HTML)

φέρουν από κοινού την ευθύνη για την πραγμάτωση των στόχων της Λισσαβώνας στο συγκεκριμένο τομέα.

Η έκθεση **αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στο ρόλο του εκπαιδευτικού**, τον οποίο και συνδέει με τους εξής τρεις μοχλούς επιτυχίας της στρατηγικής της Λισσαβώνας, οι οποίοι θα πρέπει να ενεργοποιηθούν παράλληλα και χωρίς καθυστέρηση :

1. **Η επικέντρωση των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων στα βασικά σημεία** πρέπει να εστιάσει στο πώς θα καταστεί ελκυστικότερο το επάγγελμα του εκπαιδευτικού/του εκπαιδευτή με την εφαρμογή μέτρων από τα κράτη-μέλη που καθιστούν ελκυστικότερο το επάγγελμα του εκπαιδευτικού και του εκπαιδευτή, στα οποία συγκαταλέγονται ενέργειες, για να προσελκυστούν στο επάγγελμα οι πλέον ταλαντούχοι του επαγγέλματος και να παραμείνουν σε αυτό, με την προσφορά, μεταξύ άλλων, ελκυστικών εργασιακών συνθηκών και κατάλληλων δομών σταδιοδρομίας και εξέλιξης. Θα πρέπει επίσης να είναι προετοιμασμένοι για τους μεταβαλλόμενους ρόλους τους στην κοινωνία της γνώσης και στη μεταρρύθμιση των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης.

2. **Η πραγμάτωση της δια βίου εκπαίδευσης** πρέπει να αποσκοπεί :

α. στον εφοδιασμό όλων των πολιτών με τις βασικές ικανότητες που χρειάζονται και

β. στη δημιουργία μαθησιακού περιβάλλοντος ανοικτού, ελκυστικού και προσιτού σε όλους.

3. **Η οικοδόμηση μιας Ευρώπης της εκπαίδευσης και της κατάρτισης** συνδέεται:

α. με την ανάγκη ενός ευρωπαϊκού πλαισίου προσόντων,

β. με την αύξηση της κινητικότητας με την εξάλειψη εμποδίων και την ενεργό προώθηση και

γ. με την ενίσχυση της ευρωπαϊκής διάστασης στην εκπαίδευση.

Με το ανακοινωθέν του Μάαστριχτ¹⁸⁵ της 14^{ης} Δεκεμβρίου 2004 έγινε η αναθεώρηση της Δήλωσης της Κοπεγχάγης, η οποία (αναθεώρηση) ουσιαστικά ενέκρινε το σχέδιο συμπερασμάτων του Συμβουλίου, και των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών συνερχομένων στα πλαίσια του Συμβουλίου σχετικά με τις μελλοντικές προτεραιότητες **της ενισχυμένης ευρωπαϊκής συνεργασίας** όσον αφορά την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (EEK) (Επανεξέταση του ψηφίσματος του Συμβουλίου της 19ης Δεκεμβρίου 2002)¹⁸⁶

Προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι της Λισσαβώνας όσον αφορά την εκπαίδευση και την κατάρτιση, χρειάζεται να δοθεί μεγαλύτερη ώθηση σε συνάρτηση με την EEK εντός του πλαισίου του προγράμματος «Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2010».

Σε **εθνικό** επίπεδο, θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα :

¹⁸⁵ Ανακοινωθέν του Μάαστριχτ για τις μελλοντικές προτεραιότητες της ενισχυμένης ευρωπαϊκής συνεργασίας στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (EEK) (VET) (Η αναθεώρηση της Δήλωσης της Κοπεγχάγης στο Μάαστριχτ) (14 Δεκεμβρίου 2004)
http://www.bologna-bergen2005.no/Docs/00-Main_doc/041214_Maastricht_com_en.pdf

¹⁸⁶ Σχέδιο συμπερασμάτων του Συμβουλίου και των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών συνερχομένων στα πλαίσια του Συμβουλίου σχετικά με τις μελλοντικές προτεραιότητες της ενισχυμένης ευρωπαϊκής συνεργασίας όσον αφορά την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (EEK) (Επανεξέταση του ψηφίσματος του Συμβουλίου της 19ης Δεκεμβρίου 2002)
http://ec.europa.eu/education/policies/2010/doc/council13832_el.pdf

- ι)στη χρήση κοινών μέσων, σημείων αναφοράς και αρχών για την υποστήριξη της μεταρρύθμισης και την ανάπτυξη των συστημάτων και πρακτικών ΕΕΚ,
- (ii) στην περαιτέρω ανάπτυξη των συστημάτων ΕΕΚ, προκειμένου να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των ατόμων και των ομάδων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο αποκλεισμού από την αγορά εργασίας και κοινωνικού αποκλεισμού και ιδίως των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο, των ατόμων χαμηλής ειδίκευσης, των μεταναστών, των αναπήρων και των ανέργων,
- (iii) στην ανάπτυξη και εφαρμογή ανοικτών προσεγγίσεων μάθησης, που επιτρέπουν την επιλογή ατομικών τρόπων μάθησης, με την υποστήριξη κατάλληλου προσανατολισμού και παροχής συμβουλών,
- (iv) στην αυξανόμενη σημασία και ποιότητα της ΕΕΚ μέσω της συστηματικής συμμετοχής όλων των ενδιαφερομένων εταίρων στις εξελίξεις σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, ιδίως όσον αφορά την εξασφάλιση ποιότητας,
- ν) στην περαιτέρω ανάπτυξη πρόσφορων μαθησιακών περιβαλλόντων στο πλαίσιο των ιδρυμάτων κατάρτισης και στο χώρο εργασίας,
- (vi) στη συνεχή ανάπτυξη των ικανοτήτων των διδασκόντων και των εκπαιδευτών στο πλαίσιο της ΕΕΚ, σε συνάρτηση με τις συγκεκριμένες μαθησιακές τους ανάγκες και το μεταβαλλόμενο ρόλο τους λόγω της ανάπτυξης της ΕΕΚ.

Σε **ευρωπαϊκό** επίπεδο, θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα :

- (i) στην παγίωση των προτεραιοτήτων της διαδικασίας της Κοπεγχάγης,
- (ii) στην εκπόνηση ανοικτού και ευέλικτου Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων (ΕΠΠ), βασιζόμενου στη διαφάνεια και την αμοιβαία εμπιστοσύνη ,
- (iii) στην ανάπτυξη και εφαρμογή ενός ευρωπαϊκού συστήματος μεταφοράς ακαδημαϊκών μονάδων για την ΕΕΚ (ECVET),
- (iv) στην εξέταση των ειδικών μαθησιακών αναγκών και του μεταβαλλόμενου ρόλου των διδασκόντων και εκπαιδευτών επαγγελματικής κατάρτισης, και των δυνατοτήτων να γίνει το επάγγελμά τους ελκυστικότερο, συμπεριλαμβανομένης της συνεχούς επικαιροποίησης των επαγγελματικών τους δεξιοτήτων,
- (v) στη βελτίωση της εμπέλειας, της ακρίβειας και της αξιοπιστίας των στατιστικών ΕΕΚ, ώστε να γίνεται δυνατή η αξιολόγηση της προόδου.

Την 21^η Φεβρουαρίου 2005 το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης¹⁸⁷ έχοντας υπόψη την πρόοδο που είχε συντελεστεί, αλλά και τις καθυστερήσεις στην εφαρμογή των νέων πολιτικών, καθώς και τις προκλήσεις των καιρών, συνέστησε :

- περαιτέρω δράση σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο, έχοντας υπόψη την ενδιάμεση επισκόπηση της στρατηγικής της Λισσαβώνας,
 - υλοποίηση του στόχου της Λισσαβώνας για την επίτευξη σημαντικής αύξησης και αποδοτικής χρήσης των δημοσίων και ιδιωτικών επενδύσεων στην εκπαίδευση και την κατάρτιση,
 - βελτίωση της εμπέλειας, ακρίβειας και αξιοπιστίας των στατιστικών στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης,
 - καθορισμό δεικτών σε νέους τομείς,
- και κάλεσε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο:
- να βεβαιώσει και πάλι ότι η διά βίου μάθηση είναι και θα παραμείνει προϋπόθεση εκ των ουκ άνευ για την επίτευξη των στόχων της Λισσαβώνας,

¹⁸⁷ Συμπεράσματα του Συμβουλίου, της 21^{ης} Φεβρουαρίου 2005, για την εκπαίδευση και την κατάρτιση στα πλαίσια της ενδιάμεσης επαναξέτασης της στρατηγικής της Λισσαβώνας (Επίσημη Εφημερίδα αριθ. C 085 της 07/04/2005 σ. 0001 – 0004)
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2005:085:0001:01:EL:HTML>

-να επωφεληθεί της ευκαιρίας που παρέχει η ενδιάμεση επισκόπηση, για να δώσει προτεραιότητα στα εξής:

- εφαρμογή συνεκτικών και σφαιρικών στρατηγικών στον τομέα της δια βίου μάθησης,
- προαγωγή της αριστείας σε όλα τα επίπεδα των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης,
- εφαρμογή στα κράτη μέλη του Προγράμματος Εργασιών "Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2010", συμπεριλαμβανομένης της απαραίτητης αύξησης και της πλέον αποδοτικής χρήσης των επενδύσεων σε εκπαίδευση και κατάρτιση,
- ενισχυμένη ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της Εκπαίδευσης και της Κατάρτισης.

Πέντε χρόνια μετά την έναρξη της εφαρμογής της [στρατηγικής της Λισσαβόνας](#) (2005), η Επιτροπή προέβη σε έναν όχι ιδιαίτερα ενθαρρυντικό απολογισμό των επιτευχθέντων αποτελεσμάτων¹⁸⁸. Οι προβλεπόμενες επιδόσεις της ευρωπαϊκής οικονομίας σε θέματα ανάπτυξης, παραγωγικότητας και απασχόλησης δεν επιτεύχθηκαν. Ο ρυθμός δημιουργίας θέσεων απασχόλησης επιβραδύνθηκε και οι επενδύσεις στην έρευνα και την ανάπτυξη εξακολουθούν να είναι ανεπαρκείς.

Ο ενδιάμεσος απολογισμός της στρατηγικής της Λισσαβόνας και ιδίως τα αποτελέσματα που επιτεύχθηκαν στον τομέα της απασχόλησης δεν είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικά. Προκειμένου να δώσει νέα ώθηση στη στρατηγική, η Επιτροπή προτείνει μια απλουστευμένη διαδικασία συντονισμού με εστίαση των προσπαθειών στα εθνικά σχέδια δράσης (ΕΣΔ). Παύει να δίνει πλέον έμφαση στους αριθμητικούς στόχους και διατηρεί μόνο το στόχο του 3% του ΑΕγχΠ έως το 2010 για την έρευνα και την ανάπτυξη. Στην ανακοίνωση το κέντρο βάρους μετατοπίζεται από τους μεσοπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους στόχους στις επείγουσες ενέργειες που πρέπει να εφαρμοστούν στα κράτη μέλη.

Το Συμβούλιο έχει υπογραμμίσει επανειλημμένα το διπλό ρόλο - κοινωνικό και οικονομικό - των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης. Η Ευρώπη αντιμετωπίζει τεράστιες κοινωνικοοικονομικές και δημογραφικές προκλήσεις που συνδέονται με τη γήρανση του πληθυσμού, το μεγάλο αριθμό ενηλίκων με χαμηλή ειδικευση, τα υψηλά ποσοστά ανεργίας των νέων κ.λπ. Παράλληλα, διαπιστώνεται η αυξανόμενη ανάγκη για βελτίωση του επιπέδου των ικανοτήτων και των τυπικών προσόντων στην αγορά εργασίας. Οι εν λόγω προκλήσεις πρέπει να αντιμετωπιστούν προκειμένου να βελτιωθεί η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των κοινωνικών συστημάτων της Ευρώπης. Η εκπαίδευση και η κατάρτιση αποτελούν μέρος της λύσης για τα εν λόγω προβλήματα.

Στις 10-11-2005 η Επιτροπή ανακοίνωσε για πρώτη φορά επισκόπηση¹⁸⁹ της επιτευχθείσας προόδου για τον εκσυγχρονισμό των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ευρώπη «Εκπαίδευση και κατάρτιση 2010». Η ανάλυση βασίζεται κυρίως στις εθνικές εκθέσεις για το 2005 των κρατών μελών.

¹⁸⁸ Ανακοίνωση προς το εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο - Συνεργασία για την οικονομική μεγέθυνση και την απασχόληση - Νέο ξεκίνημα για τη στρατηγική της Λισσαβόνας - Ανακοίνωση του Προέδρου Μπαρόσο σε συνεννόηση με τον Αντιπρόεδρο Φερχόγιεν {SEC(2005) 192} {SEC(2005) 193} /* COM/2005/0024 τελικό */52005DC0024 2-2-2005

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52005DC0024:EL:HTML>

¹⁸⁹ Ανακοίνωση της Επιτροπής - Εκσυγχρονισμός της εκπαίδευσης και της κατάρτισης: μια συμβολή ζωτικής σημασίας στην ευημερία και στην κοινωνική συνοχή στην Ευρώπη - Σχέδιο κοινής έκθεσης προόδου του Συμβουλίου και της Επιτροπής για το 2006 σχετικά με την εφαρμογή του προγράμματος εργασίας «Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2010» {SEC(2005) 1415} /* COM/2005/0549 τελικό */ (Βρυξέλλες, 10.11.2005)

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52005DC0549:EL:HTML>

Σε εθνικό επίπεδο, σύμφωνα με την ανακοίνωση οι μεταρρυθμίσεις ακολουθούν τη σωστή κατεύθυνση. Το καθεστώς της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης βελτιώνεται σταδιακά αλλά απομένουν να γίνουν πολλά.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, απαιτείται βελτίωση της διαχείρισης του προγράμματος εργασίας «Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2010»

Η ανακοίνωση καταλήγει στο συμπέρασμα ότι απαιτείται επιτάχυνση του ρυθμού των μεταρρυθμίσεων με σκοπό την εξασφάλιση αποτελεσματικότερης συμβολής στη στρατηγική της Λισσαβώνας και στην ενίσχυση του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου

Οι εθνικές μεταρρυθμίσεις ακολουθούν τη σωστή κατεύθυνση. Υπάρχουν ενδείξεις ότι καταβάλλεται συνεχής κρατική προσπάθεια σε ολόκληρη την Ένωση και σε ορισμένες περιοχές αρχίζει να αποφέρει καρπούς. Τέτοιες εξελίξεις είναι ενθαρρυντικές, λαμβάνοντας ιδίως υπόψη το γεγονός ότι ο αντίκτυπος των εκπαιδευτικών μεταρρυθμίσεων αργεί να φανεί, και ότι οι διαφορές σε ό,τι αφορά τις εθνικές ιδιαιτερότητες και την ένταξη στη διευρυμένη Ένωση είναι σημαντικές.

Η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου θα εξαρτηθεί σε ορισμένο βαθμό από την αποτελεσματικότητα αυτών των θεμελιωδών και εκτεταμένων μεταρρυθμίσεων, από την εξασφάλιση της ενεργού συμμετοχής όλων των πολιτών στην οικονομική και κοινωνική ζωή, σε όλα τα επίπεδα ικανοτήτων και κοινωνικού περιβάλλοντος.

Συνεπώς, είναι ιδιαίτερα ανησυχητικό το γεγονός ότι, παρά την ταχεία επίτευξη των κριτηρίων αναφοράς της ΕΕ για την αύξηση του αριθμού των πτυχιούχων στους τομείς των μαθηματικών, των φυσικών επιστημών και της τεχνολογίας, διαπιστώνεται υπερβολικά χαμηλή πρόοδος όσον αφορά τα κριτήρια αναφοράς που συνδέονται στενότερα με την κοινωνική ένταξη. Εφόσον δεν καταβληθούν ουσιαστικά μεγαλύτερες προσπάθειες στους τομείς της πρόωρης εγκατάλειψης τους σχολείου, της ολοκλήρωσης του δεύτερου κύκλου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, και των βασικών ικανοτήτων, μεγαλύτερο ποσοστό της επόμενης γενιάς θα αντιμετωπίσει τον κοινωνικό αποκλεισμό, με μεγάλο κόστος για τα ίδια τα άτομα, την οικονομία και την κοινωνία. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τόνισε την ιδιαίτερη σημασία των εν λόγω τομέων της Εκπαίδευσης και Κατάρτισης 2010 για τους νέους, κατά την έγκριση του Ευρωπαϊκού Συμφώνου για τη Νεολαία το Μάρτιο του 2005.

Οι πρωταρχικοί μοχλοί δράσης που καθορίστηκαν στην κοινή ενδιάμεση έκθεση 2004, καθώς και το μήνυμα ότι ο ρυθμός των μεταρρυθμίσεων πρέπει να επιταχυνθεί, εξακολουθούν να ισχύουν πλήρως. Η πρόοδος θα συνεχίσει να παρακολουθείται στενά στο πλαίσιο της επόμενης κοινής έκθεσης το 2008.

Προκειμένου να ενισχυθεί η εφαρμογή του προγράμματος εργασίας, ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί στα εξής:

- στην ανάπτυξη ενός εστιασμένου και σχετικού προγράμματος δραστηριοτήτων ομαδικής μάθησης στα πλαίσια του νέου ολοκληρωμένου προγράμματος για τη δια βίου μάθηση και λαμβάνοντας υπόψη την εμπειρία καθ' όλη τη διάρκεια του 2005. Οι δραστηριότητες ομαδικής μάθησης θα επικεντρωθούν στις περιοχές όπου απαιτούνται περισσότερο οι μεταρρυθμίσεις (περιοχές στις οποίες εφαρμόζονται τα κριτήρια αναφοράς της ΕΕ, στρατηγικές δια βίου μάθησης, αποτελεσματικότητα και ίσες ευκαιρίες, διαχείριση και εκπαιδευτικές συμπράξεις, τριτοβάθμια εκπαίδευση, ΕΕΚ).

- στο συστηματικότερο έλεγχο της εφαρμογής των στρατηγικών δια βίου μάθησης σε όλα τα κράτη μέλη.

- στην επίτευξη συμφωνίας για το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων (ΕΠΠ), καθώς και στις συστάσεις του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με τις βασικές ικανότητες για τη δια βίου μάθηση και την ποιότητα της εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών.

- στην καλύτερη ενημέρωση και στις ανταλλαγές εμπειριών σχετικά με τη χρήση των διαρθρωτικών ταμείων και την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, για την υποστήριξη της ανάπτυξης της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, με σκοπό την καλύτερη αξιοποίηση των εν λόγω πόρων στο μέλλον.

Στη κοινή ενδιάμεση έκθεση του Συμβουλίου και της Επιτροπής για το 2006¹⁹⁰ για το πρόγραμμα «Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2010» διαπιστώνεται ότι :

- Οι μεταρρυθμίσεις στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης προχωρούν αλλά απαιτούνται ουσιαστικότερες προσπάθειες. Η δια βίου μάθηση έχει αναγνωρισθεί ως *απαραίτητη προϋπόθεση* για την επίτευξη των στόχων της Λισαβόνας. Τα κράτη μέλη πρέπει να κινητοποιήσουν, κατά προτεραιότητα, όλα τα απαραίτητα μέσα για την εφαρμογή συνεκτικών και συνολικών στρατηγικών δια βίου μάθησης. Εν προκειμένω, θα συμβάλουν σημαντικά οι δραστηριότητες ομαδικής μάθησης και η αξιοποίηση ερευνητικών αποτελεσμάτων. Προς υποστήριξη της μεγαλύτερης κινητικότητας και μιας αποτελεσματικής ευρωπαϊκής αγοράς εργασίας, πρέπει επίσης να προχωρήσουν οι εργασίες για τη δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων (ΕΠΠ).

- Οι επενδύσεις, συνδυασμένες με αντίστοιχους μηχανισμούς διασφάλισης της ποιότητας, πρέπει να προσανατολισθούν προς τομείς υψηλής οικονομικής απόδοσης και σημαντικών κοινωνικών αποτελεσμάτων. Σε αυτούς περιλαμβάνονται η βελτίωση της ποιότητας και της ελκυστικότητας της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, η απόκτηση βασικών γνώσεων από όλους, **συμπεριλαμβανομένων και δεξιοτήτων στον τομέα των ξένων γλωσσών**, η προσχολική εκπαίδευση, η μείωση της πρόωρης αποχώρησης από τη σχολική εκπαίδευση, η επαγγελματική εξέλιξη εκπαιδευτικών, επιμορφωτών και διευθυντών σχολικών μονάδων και η μάθηση ενηλίκων. Πρέπει να εξασφαλισθεί ευρύτερη και πιο στοχευμένη χρήση των διαρθρωτικών ταμείων, ιδίως του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, για την εκπαίδευση και κατάρτιση.

- Προκειμένου να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα και ο αντίκτυπος των μεταρρυθμίσεων και να γίνει καταμερισμός των ευθυνών και δαπανών, πρέπει να ενισχυθεί η διακυβέρνηση, με συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων παραγόντων, ιδίως μέσω αποτελεσματικών διυπουργικών συνεργειών και διαφόρων εταιρικών σχέσεων μάθησης σε όλα τα επίπεδα (οργανισμών, κρατικών αρχών, κοινωνικών εταίρων, επιχειρήσεων, τομεακών, περιφερειακών και τοπικών οργανώσεων). Απαιτούνται συντονισμένες προσπάθειες από όλους, ώστε έως το 2010 να έχουν καταστεί τα ευρωπαϊκά συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης ποιοτικό σημείο αναφοράς παγκοσμίως.

Η αποδοτικότητα «αφορά τη σχέση μεταξύ εισροών και εκροών σε μια διαδικασία. Τα συστήματα είναι αποδοτικά, όταν οι εισροές παράγουν τις μέγιστες εκροές. Η σχετική αποδοτικότητα στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών συστημάτων μετράται συνήθως με βάση τα αποτελέσματα δοκιμασιών και εξετάσεων, ενώ η αποδοτικότητά τους σε

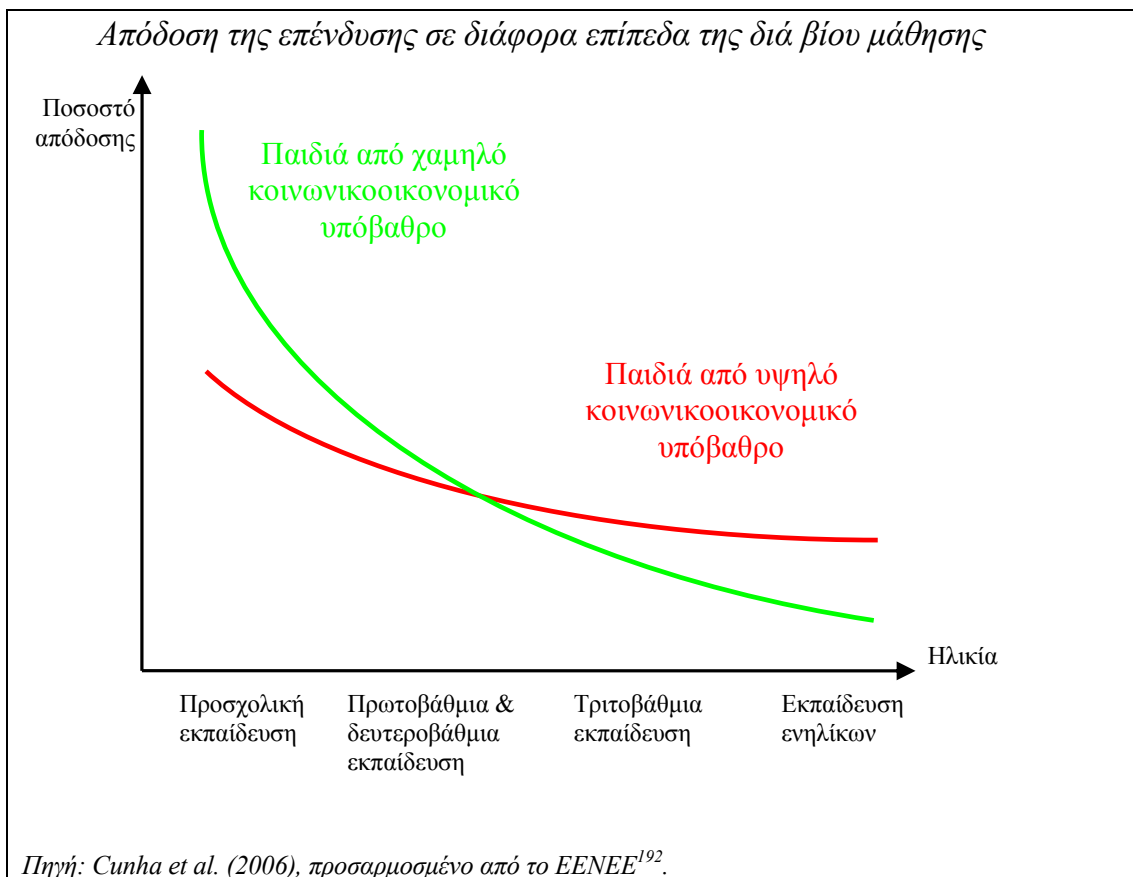
¹⁹⁰ Εκσυγχρονισμός της εκπαίδευσης και της κατάρτισης: μια συμβολή ζωτικής σημασίας στην ευημερία και την κοινωνική συνοχή στην Ευρώπη — Κοινή ενδιάμεση έκθεση του Συμβουλίου και της Επιτροπής για το 2006, σχετικά με την πρόοδο στο πλαίσιο του προγράμματος εργασίας Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2010

(Επίσημη Εφημερίδα αριθ. C 079 της 01/04/2006 σ. 0001 - 0019)

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2006:079:0001:01:EL:HTML>

σχέση με την ευρύτερη κοινωνία και την οικονομία υπολογίζεται με βάση το ιδιωτικό και το κοινωνικό όφελος που αναμένεται να προκύψει»¹⁹¹.

Οι επενδύσεις στην εκπαίδευση και την κατάρτιση αργούν να αποφέρουν καρπούς. Επομένως, οι κυβερνήσεις, όταν καθορίζουν τις χρηματοδοτικές προτεραιότητές τους, θα πρέπει να προκρίνουν τον μακροπρόθεσμο σχεδιασμό σε τοπικό και εθνικό επίπεδο. Όπως προκύπτει από την επόμενη ενότητα, η προσχολική εκπαίδευση έχει τα υψηλότερα ποσοστά απόδοσης σε ολόκληρη τη διάρκεια της μαθησιακής πορείας, ιδίως για τους πλέον μειονεκτούντες, και τα αποτελέσματα αυτής της επένδυσης αυξάνονται με την πάροδο του χρόνου.

Όπως προκύπτει από τα περισσότερα στοιχεία της έρευνας, τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης τα οποία χωρίζουν τους μαθητές σε κατευθύνσεις από μικρή ηλικία επιτείνουν τις συνέπειες του κοινωνικοοικονομικού υποβάθρου στο μορφωτικό επίπεδο και δεν αυξάνουν την αποδοτικότητα μακροπρόθεσμα. Η αποδοτικότητα και η ισότητα μπορούν να βελτιωθούν, εάν το ενδιαφέρον εστιαστεί στη βελτίωση της ποιότητας του διδακτικού προσωπικού και των διαδικασιών πρόσληψης σε μειονεκτικές περιοχές, καθώς και στη δημιουργία συστημάτων αυτονομίας και ελέγχου των μαθησιακών αποτελεσμάτων που να αποτρέπουν την ανισότητα.

¹⁹¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Αποδοτικότητα και ισότητα στο πλαίσιο των ευρωπαϊκών συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης {SEC(2006) 1096} 8-9-2006 <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2006:0481:FIN:EL:HTML>

¹⁹² European Expert Network on Economics of Education (EENEE – Ευρωπαϊκό Δίκτυο Εμπειρογνομόνων στα Οικονομικά της Εκπαίδευσης): www.education-economics.org.

Τα πέντε ευρωπαϊκά σημεία αναφοράς για το 2010 που εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο, της 5ης Μαΐου 2003¹⁹³ θα εξακολουθήσουν να αποτελούν ουσιαστικά εργαλεία για την παρακολούθηση της προόδου όσον αφορά την επίτευξη των στόχων της Λισαβόνας στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης¹⁹⁴. Αρκετά από αυτά τα σημεία αναφοράς διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο ως στόχοι στο πλαίσιο της στρατηγικής της ΕΕ για την απασχόληση.

Στο συνεκτικό πλαίσιο δεικτών και σημείων αναφοράς¹⁹⁵ της 21.2.2007, προσδιορίζονται 20 βασικοί δείκτες, οι οποίοι συνδέονται με τις πολιτικές προτεραιότητες της στρατηγικής «Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2010».

20 βασικοί δείκτες για την παρακολούθηση της προόδου όσον αφορά την επίτευξη των στόχων της Λισαβόνας στην εκπαίδευση και στην κατάρτιση

1) Συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση	11) Σχολεία ως πολυλειτουργικά τοπικά κέντρα μάθησης
2) Εκπαίδευση ειδικών αναγκών	12) Επαγγελματική εξέλιξη των εκπαιδευτικών
3) Άτομα που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο	13) Διαστρωμάτωση των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης
4) Γραμματισμός στην ανάγνωση, στα μαθηματικά και στις φυσικές επιστήμες	14) Απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης
5) Γλωσσικές δεξιότητες	15) Διακρατική κινητικότητα σπουδαστών της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης
6) Δεξιότητες ΤΠΕ	16) Συμμετοχή των ενηλίκων στη διά βίου μάθηση
7) Ικανότητα του πολίτη	17) Δεξιότητες ενηλίκων
8) Δεξιότητες μεθοδολογίας της μάθησης	18) Μορφωτικό επίπεδο του πληθυσμού
9) Ποσοστά ολοκλήρωσης της ανώτερης βαθμίδας της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης από τους νέους	19) Επενδύσεις για την εκπαίδευση και την κατάρτιση
10) Διαχείριση σχολείου	20) Αποδόσεις των επενδύσεων στην εκπαίδευση και στην κατάρτιση

Οι βασικοί δείκτες (1), (3), (4), (9), (14), (15), (16), (18) και (19) υπάρχουν ήδη¹⁹⁶ και έχουν χρησιμοποιηθεί για την παρακολούθηση των στόχων της Λισαβόνας όσον αφορά την εκπαίδευση και την κατάρτιση. Οι υπόλοιποι 11 βασικοί δείκτες αναφέρονται σε

¹⁹³ Βλέπε σελίδες 87-88

¹⁹⁴ Op.cit. Συμπεράσματα του Συμβουλίου (2003). Οι δείκτες για την υποστήριξη αυτών των πέντε σημείων αναφοράς έχουν ενσωματωθεί στο συνεκτικό εργαλείο των 20 δεικτών που περιγράφεται στην ανακοίνωση (21.2.2007, COM(2007) 61 τελικό).

¹⁹⁵ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2007:0061:FIN:EL:DOC>

¹⁹⁶ (Ο.π. βλέπε παράρτημα «Κατάλογος των 29 δεικτών που χρησιμοποιούνται για την παρακολούθηση της προόδου στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης έως τώρα (2003-2006)

τομείς, όπου το έργο της ανάπτυξης βρίσκεται σε εξέλιξη. Επομένως, το συνεκτικό πλαίσιο των δεικτών δεν έχει ακόμη καθοριστεί πλήρως.

Στις 12 Νοεμβρίου 2007 η επιτροπή ανακοίνωσε το σχέδιο κοινής έκθεσης προόδου του Συμβουλίου και της Επιτροπής για το 2008 σχετικά με την εφαρμογή του προγράμματος εργασίας «Εκπαίδευση και κατάρτιση 2010»¹⁹⁷

Σύμφωνα με την Επιτροπή έχει σημειωθεί πρόοδος στους παρακάτω τομείς:

- στις στρατηγικές δια βίου μάθησης, στις οποίες ορίζονται οι προτεραιότητες εθνικής πολιτικής και ο τρόπος με τον οποίο σχετίζονται μεταξύ τους οι διάφοροι τομείς της εκπαίδευσης,
- στα εθνικά πλαίσια επαγγελματικών προσόντων, τα οποία συνδέονται με το νέο ευρωπαϊκό πλαίσιο επαγγελματικών προσόντων για τη δια βίου μάθηση στη σπουδαιότητα που αποδίδουν τα κράτη μέλη στην ανάπτυξη της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και των δεξιοτήτων στα εθνικά μεταρρυθμιστικά προγράμματά τους στο πλαίσιο της Λισσαβώνας 2005-2008, μεγάλη πρόοδος επιτεύχθηκε στη διασύνδεση των επιχειρησιακών προγραμμάτων στο πλαίσιο των διαρθρωτικών ταμείων με τις προτεραιότητες του προγράμματος εργασίας «εκπαίδευση και κατάρτιση 2010». Η πρόοδος αυτή υπήρξε ιδιαίτερα εμφανής στην εξέταση των συμφωνηθέντων δεικτών και τομέων σύγκρισης και αναφοράς.

Μεταξύ των τομέων σύμφωνα με την ανακοίνωση, στους οποίους η πρόοδος παραμένει ανεπαρκής, συγκαταλέγονται και οι εξής τομείς:

- βασικές δεξιότητες για όλους,
- εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση των εκπαιδευτικών,
- ελκυστικότητα και σχετικότητα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (EEK),
- διακρατική κινητικότητα

Σχετικά με το πρόγραμμα «εκπαίδευση και κατάρτιση 2010» η Επιτροπή αποφαίνεται ότι έχει επιτευχθεί σημαντική πρόοδος από την έναρξη του προγράμματος 2002. Ωστόσο, οι μεταρρυθμίσεις της εκπαίδευσης και κατάρτισης χρειάζονται χρόνο για να αποφέρουν καρπούς. Μεγάλες προκλήσεις εξακολουθούν να υπάρχουν, νέες προκλήσεις έχουν εμφανιστεί. Το έργο αυτό, πρέπει να συνεχιστεί και μάλιστα να ενισχυθεί ακόμη και μετά το 2010.

Το Συμβούλιο στο ψήφισμα της 15^{ης} Νοεμβρίου 2007 ¹⁹⁸:

- με στόχο (α) την εξασφάλιση της πλήρους αναγνώρισης του απαραίτητου ρόλου που διαδραματίζουν η εκπαίδευση και η κατάρτιση σε μια προοπτική δια βίου μάθησης στην Στρατηγική της Λισσαβώνας, (β) τη συμβολή στις μελλοντικές προτάσεις για τον επόμενο κύκλο της Στρατηγικής της Λισσαβώνας, (γ) τη σφυρηλάτηση ισχυρότερων αμοιβαίων δεσμών μεταξύ του νέου κύκλου και του σχετικού προγράμματος εργασίας "Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2010",

¹⁹⁷ Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή οικονομία και κοινωνική επιτροπή και την επιτροπή των περιφερειών. Παροχή διά βίου μάθησης για γνώση, δημιουργικότητα και καινοτομία (12.11.2007)

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2007:0703:FIN:EL:DOC>

¹⁹⁸ Ψήφισμα του Συμβουλίου, της 15ης Νοεμβρίου 2007, για την εκπαίδευση και κατάρτιση ως βασική κινητήρια δύναμη της στρατηγικής της Λισσαβώνας

(Επίσημη Εφημερίδα αριθ. C 300 της 12/12/2007 σ. 0001 – 0002)

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2007:300:0001:01:EL:HTML>

-και με απώτερο στόχο την επίδειξη της προστιθέμενης συμβολής της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, όχι μόνο στους στόχους της Λισσαβώνας για τη μεγέθυνση και την απασχόληση, αλλά και στην αντιμετώπιση άλλων προκλήσεων για τις ευρωπαϊκές κοινωνίες, όπως είναι η ανάπτυξη της παγκοσμιοποίησης, η εξέλιξη των δημογραφικών τάσεων και της μετανάστευσης, η τεχνολογική πρόοδος, η αλλαγή του κλίματος και η αειφόρος ανάπτυξη, **τονίζει ότι:**

1. Η εκπαίδευση και η κατάρτιση αποτελούν μια κορυφή του τριγώνου της γνώσης και έχουν ζωτική σημασία για την παροχή της ευρείας βάσης δεξιοτήτων και δημιουργικότητας που χρειάζονται η έρευνα και η καινοτομία, αντιπροσωπεύουν δε τον ακρογωνιαίο λίθο από τον οποίον εξαρτάται η μελλοντική οικονομική μεγέθυνση της Ευρώπης και η ευημερία των πολιτών της.

2. Η εφαρμογή συνολικών και συνεκτικών στρατηγικών για τη δια βίου μάθηση θα πρέπει να τηρεί τους στόχους της αποτελεσματικότητας και της δικαιοσύνης, παράλληλα δε να προάγει την αριστεία, την καινοτομία και τη δημιουργικότητα, για να δοθεί στους ευρωπαίους πολίτες η δυνατότητα να επιτύχουν και να συμμετάσχουν πλήρως στην οικονομία της γνώσης.

3. Η αύξηση της ελκυστικότητας της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, η ανάπτυξη της δια βίου καθοδήγησης είναι αναγκαία, ώστε όλοι οι πολίτες να συμμετέχουν ενεργά στην κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη.

4. Ενώπιον της αυξανόμενης ποικιλομορφίας της προέλευσης και των επιλογών των σπουδαστών, η εκπαίδευση και κατάρτιση συνιστούν σημαντικό μέσο για την ένταξη στις ευρωπαϊκές οικονομίες και κοινωνίες και για την προαγωγή του διαπολιτισμικού διαλόγου.

5. Οι γενικές συνθήκες για τη δια βίου μάθηση μπορούν να ενισχυθούν με την ενθάρρυνση της ανάπτυξης εκπαιδευτικών οργανισμών και εταιρικών σχέσεων.

Στην Κοινή έκθεση¹⁹⁹ προόδου του Συμβουλίου και της Επιτροπής για το 2008 σχετικά με την εφαρμογή του προγράμματος εργασίας «Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2010», αναφέρεται ότι έχει σημειωθεί πρόοδος στους τομείς :

- στρατηγικές δια βίου μάθησης και συστήματα επαγγελματικών προσόντων
- προσχολική εκπαίδευση
- τριτοβάθμια εκπαίδευση και η σαφής θέση της στο πρόγραμμα της Λισσαβώνας
- εκπαίδευση και κατάρτιση στο ευρύτερο πλαίσιο πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Αυτό δεν σημαίνει ότι η πρόοδος είναι ομοιόμορφη σε όλους τους τομείς ή ότι οι προσπάθειες μπορούν να χαλαρώσουν. Μεγάλη πρόκληση παραμένει ο ρυθμός των μεταρρυθμίσεων.

Μεταξύ των τομέων στους οποίους η πρόοδος παραμένει ανεπαρκής συγκαταλέγονται :

- Πρακτική εφαρμογή της δια βίου μάθησης
- Βασικές ικανότητες για όλους
- Εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση των εκπαιδευτικών
- Συμμετοχή ενηλίκων στη δια βίου μάθηση
- Ελκυστικότητα, ποιότητα και ενδιαφέρον της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (EEK)

¹⁹⁹ Κοινή έκθεση προόδου του Συμβουλίου και της Επιτροπής για το 2008 σχετικά με την εφαρμογή του προγράμματος εργασίας «Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2010» — «Παροχή δια βίου μάθησης για γνώση δημιουργικότητα και καινοτομία»
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:086:0001:0031:EL:PDF>

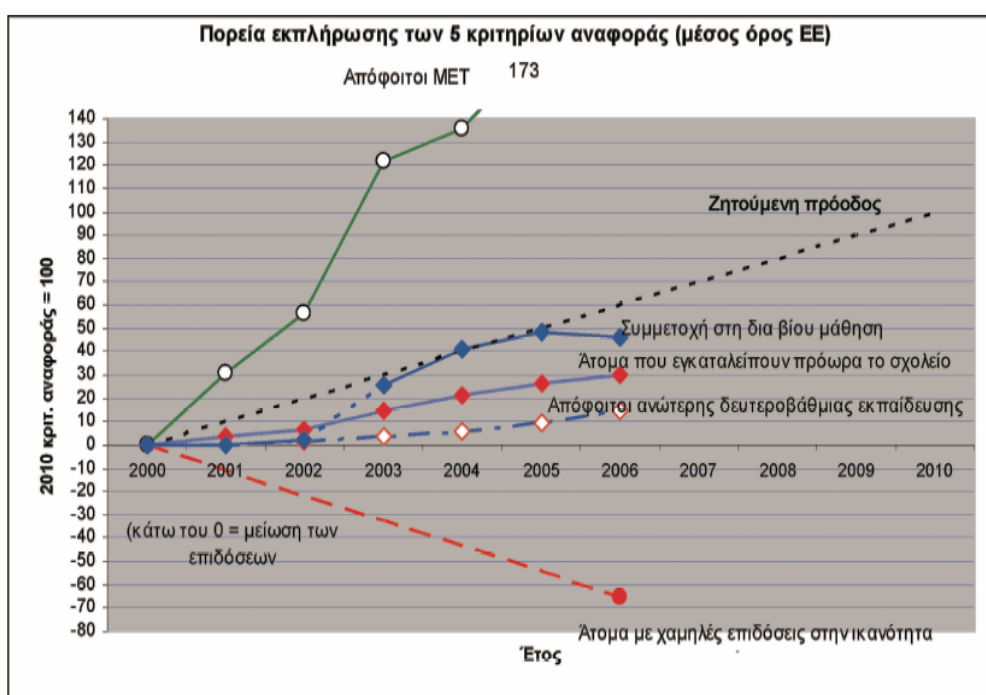
- Διακρατική κινητικότητα

Στον τομέα της ΕΕΚ από σχετικές μελέτες έχει αποδειχθεί ότι κανένας ενδοσχολικός παράγοντας δεν επηρεάζει την επίδοση των μαθητών περισσότερο **από την ποιότητα της εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών**.

Οι εκπαιδευτικοί και οι εκπαιδευτές αντιμετωπίζουν μεγάλες προκλήσεις λόγω της αυξανόμενης ανομοιογένειας των σχολικών τάξεων, της ζήτησης για νέες ικανότητες και της ανάγκης να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή στις ατομικές μαθησιακές ανάγκες. Η αύξηση της αυτονομίας των σχολείων συνεπάγεται περισσότερα καθήκοντα.

Το επάγγελμα του εκπαιδευτικού λειτουργού πρέπει να γίνει πιο ελκυστικό.

Στο παρακάτω διάγραμμα φαίνεται η «πρόοδος» στην πορεία εκπλήρωσης των 5 κριτηρίων αναφοράς.

Σημαντικότερα αποτελέσματα:

— όσον αφορά τον αριθμό των απόφοιτων Μαθηματικών, Φυσικών Επιστημών και Τεχνολογίας, το κριτήριο αναφοράς θα υπερσκελιστεί, καθώς η ζητούμενη πρόοδος σημειώθηκε ήδη κατά το διάστημα 2000-2003,

— σημειώθηκε κάποια πρόοδος στον τομέα της συμμετοχής στη δια βίου μάθηση, όμως σημαντικό μέρος της πρόοδου αυτής οφείλεται στις αλλαγές της μεθόδου διεξαγωγής ερευνών σε αρκετά κράτη μέλη, οι οποίες είχαν ως αποτέλεσμα να αυξηθούν οι απόλυτες τιμές των ποσοστών συμμετοχής και, συνεπώς, να υπερβαθμιστεί η συνολική πρόοδος,

— παρατηρείται συνεχής μείωση του αριθμού των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο, αλλά απαιτείται ταχύτερη πρόοδος για να επιτευχθεί το σχετικό κριτήριο αναφοράς,

— όσον αφορά την ολοκλήρωση της φοίτησης στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, σημειώθηκε ελάχιστη πρόοδος,

— τα αποτελέσματα σχετικά με τα άτομα με χαμηλές επιδόσεις χειροτέρευσαν μετά το 2000 αντί να βελτιωθούν σύμφωνα με το οικείο κριτήριο αναφοράς.

Οι ριζικές μεταρρυθμίσεις που επήλθαν μετά το 1995 στα τότε 15 κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο χώρο της Δευτεροβάθμιας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (στην Ελλάδα έχουν γίνει δύο μεταρρυθμίσεις: η μεταρρύθμιση του 1997 και η μεταρρύθμιση του 2006), καθώς και η παντελής έλλειψη αναφορών στα ελληνικά για τις εκπαιδευτικές δομές των 12 νέων κρατών μελών που εισήλθαν στην ΕΕ με τις τελευταίες διευρύνσεις, μας οδήγησε στην προσπάθεια περιληπτικής παρουσίασης της Δευτεροβάθμιας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Αρχικής/Εισαγωγικής Κατάρτισης των 27 κρατών μελών της Ε.Ε. Η προσπάθεια αυτή παρουσιάζεται στο παράρτημα Α'.

EΛΛΑΔΑ²⁰⁰

Οργάνωση του εκπαιδευτικού συστήματος στην Ελλάδα, 2007/08

τέχνης).

σχολής.

αφεθεί στην ιδιωτική πρωτοβουλία ή σε μερικά κοινωφελή ιδρύματα.

εργοδηγών και δημοσιοποιήθηκαν άλλες 3. Μαζί με τη Σιβιτανίδειο και την Παπαστράτειο οι δημόσιες σχολές έγιναν 17.

τάξεις χωρίστηκε σε 8 κατευθύνσεις με διαφορετικό προσανατολισμό:

3. Τεχνική
4. Αγροτική
5. Ναυτική
6. Οικονομική
7. Οικιακής οικονομίας
8. Ξένων γλωσσών

σε διάφορα Υπουργεία, ανάλογα με τους επαγγελματικούς τομείς.

και τεχνικούς για τη μεταποίηση.

γεωργικών σχολών τακτικής φοίτησης.

²⁰⁰ <http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=EL>.

Το Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας είχε τη διεύθυνση των σχολών Εμποροπλοιάρχων, Μηχανικών Εμπορικού Ναυτικού και Ραδιοτηλεγραφητών, που ήταν σχετικά καλά οργανωμένες και εξοπλισμένες, επειδή οι απόφοιτοί τους μπορούσαν ευκολότερα ν' απορροφηθούν επαγγελματικά.

Τέλος, το Υπουργείο Εργασίας είχε τον έλεγχο των σχολών μαθητείας.

Με τα νομοθετικά μέτρα του 1959 αποφασίστηκε να υπαχθούν όλες οι σχολές επαγγελματικής εκπ/σης στην εποπτεία του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Ωστόσο μόνο για τις σχολές που εποπτεύονταν από το Υπουργείο Βιομηχανίας ίσχυσε η υπαγωγή στο Υπ.Ε.Π.Θ., ενώ οι υπόλοιπες παρέμειναν στα Υπουργεία που ανήκαν και πριν από την μεταρρύθμιση.

Το 1964 στην εισηγητική έκθεση του νομοσχεδίου (μεταρρύθμιση Παπανούτσου) ορίζονται οι σκοποί και το πνεύμα της νέας μεταρρυθμιστικής προσπάθειας: «... να προωθήσει προς ολοκλήρωσιν την εκπαιδευτικήν μεταρρύθμισιν» (του 1957) και «να προσαρμοσθή και η τεχνική εκπαίδευσις εις το καθιερωθέν δια του Ν.Δ. 4379/1964 σχήμα της εννεαετούς υποχρεωτικής εκπαιδευσεως όλων των ελληνοπαίδων».

Το Ν. Δ. υπογραμμίζει την ανάγκη ενός θετικότερου προσανατολισμού της παιδείας και τονίζει την άποψη ότι η οικονομική πρόοδος της χώρας είναι ευθέως ανάλογη με την ανάπτυξη της επαγγελματικής και κυρίως τεχνικής εκπαίδευσης.

Εδώ γίνεται για πρώτη φορά σαφής διάκριση μεταξύ επαγγελματικής και τεχνικής εκπαίδευσης.

Στο Ν.Δ. 4379/1964 διατυπώνονται οι έννοιες:

α) της ισοτιμίας των σχολείων και της δυνατότητας κάθε σπουδαστή « να μεταβαίνει ή να ανέρχεται από του ενός Τύπου εις τον άλλον ή από της μιας βαθμίδας εις την άλλην» και

β) της δημοκρατικής αρχής να παρέχονται « ίσαι ευκαιρία μορφώσεως δ' όλους τους πολίτας και απεριόριστος πορεία εις τον δρόμον των σπουδών».

Η μεταρρύθμιση αυτή θέσπιζε, εκτός των άλλων, τον χωρισμό της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης σε δύο τριετείς κύκλους (Γυμνάσιο και Λύκειο) και το Ακαδημαϊκό Απολυτήριο με ταυτόχρονη κατάργηση των εισαγωγικών εξετάσεων για τα ΑΕΙ .

α) Η μεταρρυθμιστική αυτή προσπάθεια διεκόπη λόγω της πολιτικής αστάθειας (1965- 1967) και της επιβολής της δικτατορίας (1967- 1974). Η προσπάθεια αυτή συνεχίστηκε μετά δέκα και πλέον έτη.

Με τη μεταρρύθμιση του 1976-1977 (νόμοι 309/1976 και 576/ 1977), μεταξύ άλλων, θεσμοθετήθηκαν η Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση ως ισότιμη με τη Γενική Εκπαίδευση (ίδρυση Τεχνικών Επαγγελματικών Σχολών Τ.Ε.Σ.) και οι Πανελλήνιες Εξετάσεις για την εισαγωγή στα ΑΕΙ – ΤΕΙ .

Το 1985 έγινε η δεύτερη μετά τη μεταπολίτευση (1974) μεταρρυθμιστική προσπάθεια με το Νόμο Πλαίσιο 1566/1985 καταργήθηκαν οι εισιτήριες εξετάσεις για το Λύκειο, αντικαταστάθηκαν οι Πανελλήνιες Εξετάσεις από τις Γενικές Εξετάσεις με συνυπολογισμό της σχολικής επίδοσης των μαθητών σε όλες τις τάξεις του Λυκείου (καταργήθηκε το 1988) και ιδρύθηκε το Ενιαίο Πολυκλαδικό Λύκειο με σκοπό «την οργανική σύνδεση της Γενικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και την παροχή ευκαιριών σε όλους τους μαθητές για τη σύμμετρη ανάπτυξη των ικανοτήτων και την καλλιέργεια των ενδιαφερόντων και δεξιοτήτων τους» (ν. 1566/85 παρ. ... άρθρο).

Το 1992 ιδρύονται τα Ι.Ε.Κ. (ν. 2.0.0.9./92) με σκοπό να καλύψουν το κενό μεταξύ Λυκείου και Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης και στόχο την παροχή Επαγγελματικής Κατάρτισης μετά το Λύκειο.

Η Τρίτη μεταρρυθμιστική προσπάθεια έγινε με τους νόμους 2525/1997 και 2640/1998, με τους οποίους μεταξύ άλλων, ιδρύθηκε το Ενιαίο Λύκειο με την ενσωμάτωση σε αυτό όλων των τύπων Λυκείου (Γενικών, Τ.Ε.Λ., Ε.Π.Λ και

Κλασσικών, εκτός των Μουσικών και Καλλιτεχνικών Λυκείων), καθιερώθηκε το Απολυτήριο του Ενιαίου Λυκείου για την εισαγωγή στα ΑΕΙ και ΤΕΙ και ιδρύθηκαν τα Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια (Τ.Ε.Ε.) τα οποία χορηγούν πτυχίο επαγγελματικής εκπαίδευσης ειδικότητας επιπέδου 2 και 3 (βλέπε ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ οδηγία 85/368/ΕΟΚ)

Ο συνδυασμός της γενικής παιδείας με την εξειδικευμένη τεχνική και επαγγελματική γνώση, με σκοπό την επαγγελματική ένταξη στην αγορά εργασίας (ν. 2640/98) δεν επετεύχθη. Αντίθετα η Τεχνική – Επαγγελματική Εκπαίδευση ουσιαστικά αποκόπηκε από την Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση με τη δημιουργία της μεταγυμνασιακής κατάρτισης που παρέχεται στα χαμηλού επιπέδου Τ.Ε.Ε. των οποίων το μαθητικό δυναμικό φθίνει από χρονιά σε χρονιά (βλέπε Παράρτημα Γ, πίνακα IV).

3.1 Η ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΟΥ Ν. 3475/2006

Οι νέες συνθήκες που διαμορφώνονται στον τομέα της οικονομίας και των παραγωγικών μονάδων, τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, έχουν άμεσες επιπτώσεις στο χώρο της εργασίας και επηρεάζουν τους μεσοπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους αναπτυξιακούς στόχους της χώρας μας. Οι ανάγκες της αγοράς εργασίας μεταβάλλονται συνεχώς και κατά συνέπεια, κάθε πρόβλεψη σχετικά με τις ανάγκες για ειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό είναι δύσκολη και επισφαλής.

Στο πλαίσιο αυτής της νέας οικονομικής και κοινωνικής πραγματικότητας είναι βέβαιο ότι η ανταγωνιστικότητα αλλά και το μέλλον των εθνικών οικονομιών, όπως και αυτό των εργαζομένων, ως προς τη θέση τους στην αγορά εργασίας, θα εξαρτάται από τον παράγοντα γνώση και φυσικά από τους θεσμούς μέσω των οποίων η γνώση αποκτάται.

Σε μια εποχή υψηλών απαιτήσεων και ραγδαίας εξέλιξης της τεχνολογίας καθοριστικό ρόλο για την αντιμετώπιση της νέας πολυσύνθετης αυτής πραγματικότητας διαδραματίζει η επαγγελματική εκπαίδευση. Όμως τα ΤΕΕ παρά τις ελπίδες που δημιούργησαν αρχικά δεν κατάφεραν ως θεσμός να πείσουν την κοινωνία για την αυξημένη αναγκαιότητα προσανατολισμού προς την Επαγγελματική Εκπαίδευση ώστε να προσελκύσουν μαθητές, δεν μπόρεσαν να προσφέρουν στους μαθητές τους αποτελεσματική διέξοδο στην αγορά εργασίας και τη δυνατότητα διαρκούς προσαρμογής τους στις διαμορφούμενες νέες συνθήκες στο χώρο των επιχειρήσεων και της οικονομίας. Παράλληλα, δεν παρείχαν την αναγκαία γενική παιδεία ώστε να συμβάλλουν αρμονικά στη σωστή μόρφωση των πολιτών και δεν προσέφεραν ολοκληρωμένη δυνατότητα πρόσβασης στα Τριτοβάθμια Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Πανεπιστήμια και ΤΕΙ) σε ισότιμη βάση με τους αποφοίτους των Ενιαίων Λυκείων. Οι πολλές ειδικότητες που παρείχαν δεν ανταποκρίθηκαν στις πραγματικές ανάγκες της αγοράς εργασίας, ενώ η αλληλοεπικάλυψή τους με εκείνες του συστήματος κατάρτισης δημιούργησαν έντονο προβληματισμό για τις δυνατότητες και ευκαιρίες επαγγελματικής απασχόλησης των αποφοίτων τους.

Η Επαγγελματική Εκπαίδευση πρέπει να αποτελέσει τον δεύτερο ισότιμο με αυτόν της Γενικής πυλώνα στο επίπεδο της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

Ο Ν. 3475/2006 επαγγέλεται την αναδόμηση και τον εκσυγχρονισμό του περιεχομένου και της δομής της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης.

Η επιδιωκόμενη αυτή αναβάθμιση θα στηριχθεί στη λειτουργία του Επαγγελματικού Λυκείου (ΕΠΑ.Λ.) και των Επαγγελματικών Σχολών (ΕΠΑ.Σ.).

Στη μεταρύθμιση αυτή, το ΕΠΑ.Λ. θα παρέχει ουσιαστική γενική μόρφωση, επαγγελματική εκπαίδευση με εύρος, θα δίνει βασικές επαγγελματικές γνώσεις σ'ένα ευρύτερο κλάδο οικονομικής δραστηριότητας, επαγγελματική επάρκεια σε συγκεκριμένο επάγγελμα και όχι εξειδίκευση, ώστε οι απόφοιτοί του να έχουν την

ικανότητα να παρακολουθούν τις εξελίξεις της τεχνολογίας και να προσαρμόζονται στις νέες συνθήκες της αγοράς εργασίας, αποφεύγοντας έτσι την ανεργία και τον κοινωνικό αποκλεισμό.

Το πρόγραμμα σπουδών θα παρέχει στους αποφοίτους πέραν από την ολόπλευρη ανάπτυξη και ολοκλήρωση του ατόμου, το αναγκαίο γνωσιολογικό υπόβαθρο για :

- α) ομαλή και δημιουργική ένταξη στην επαγγελματική και κοινωνική ζωή,
- β) διεκδίκηση θέσεων σπουδών στα ανώτερα και ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα,
- γ) επανεκπαίδευση και αποτελεσματική δια βίου κατάρτιση

Το απολυτήριο του ΕΠΑΛ θα είναι ισότιμο με του Γενικού Λυκείου (ΓΕ.Λ.) τόσο για την πρόσβαση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση όσο και για την πρόσληψη στον ευρύτερο δημόσιο τομέα.

Στο άρθρο 1 (σκοπός) του Ν. 3475/2006 αναφέρεται:

«Η δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση αποβλέπει στο συνδυασμό της γενικής παιδείας (ν. 1566/1985) με την τεχνική επαγγελματική γνώση, με ειδικότερο σκοπό:

α) την ανάπτυξη των ικανοτήτων, της πρωτοβουλίας, της δημιουργικότητας και της κριτικής σκέψης των μαθητών,

β) την μετάδοση των απαιτούμενων τεχνικών και επαγγελματικών γνώσεων και την ανάπτυξη των συναφών δεξιοτήτων τους,

γ) την παροχή στους μαθητές των απαραίτητων γνώσεων και εφοδίων για τη συνέχιση των σπουδών τους στην επόμενη εκπαιδευτική βαθμίδα.

Στο άρθρο 2 (Διάρθρωση) ο ίδιος νόμος αναφέρει: «Η δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση παρέχεται στα Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑ.Λ) και τις Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑ.Σ.). Οι εκπαιδευτικές αυτές μονάδες ανήκουν στη δευτεροβάθμια μεταγυμνασιακή εκπαίδευση».

3.2 ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΛΥΚΕΙΑ (ΕΠΑ.Λ.)

Το άρθρο 4 του Ν. 3475 αναφέρεται στην Οργάνωση – Λειτουργία – Περιεχόμενο Σπουδών των ΕΠΑ.Λ. και οι παράγραφοι 1,2,3 και 4 αυτού έχουν ως εξής :

1. Τα Επαγγελματικά Λύκεια διακρίνονται σε ημερήσια και εσπερινά, στα εσπερινά φοιτούν εργαζόμενοι μαθητές.

2. Η φοίτηση στα ημερήσια είναι τριετής και περιλαμβάνει τις τάξεις Α', Β' και Γ' και στα εσπερινά τετραετής και περιλαμβάνει τις τάξεις Α', Β', Γ' και Δ'.

3. Τα προγράμματα διδασκαλίας περιλαμβάνουν μαθήματα γενικής παιδείας, τεχνικά-επαγγελματικά και εργαστηριακές ασκήσεις.

4. Το πρόγραμμα διδασκαλίας της Α' τάξης περιλαμβάνει, κοινά για όλους τους μαθητές, μαθήματα γενικής παιδείας και κύκλους μαθημάτων *συναφών* επαγγελματικών τομέων. Οι μαθητές υποχρεούνται να παρακολουθούν τα κοινά μαθήματα και όλα τα μαθήματα του κύκλου που επιλέγουν.

Η Β' τάξη χωρίζεται σε επαγγελματικούς τομείς. Το πρόγραμμα διδασκαλίας της Β' τάξης περιλαμβάνει κοινά για όλους τους μαθητές μαθήματα γενικής παιδείας και μαθήματα των επαγγελματικών τομέων. Οι μαθητές υποχρεούνται να παρακολουθούν τα κοινά μαθήματα και όλα τα μαθήματα ενός τομέα που επιλέγουν.

Η Γ' τάξη χωρίζεται σε ειδικότητες. Το πρόγραμμα διδασκαλίας της Γ' τάξης περιλαμβάνει μαθήματα γενικής παιδείας και μαθήματα ειδικοτήτων. Οι μαθητές υποχρεούνται να παρακολουθούν τα μαθήματα της ειδικότητας που επιλέγουν και τα οριζόμενα για την ειδικότητα μαθήματα γενικής παιδείας.

3.2.1 Καθορισμός –αντιστοιχία κύκλων μαθημάτων, τομέων και ειδικοτήτων στα ΕΠΑ.Λ.

Στα άρθρα 1,2 και 3 της Υ.Α. 36618/Γ2/30-03-2007 ΥΠΕΠΘ καθορίζονται οι κύκλοι μαθημάτων, οι τομείς και οι ειδικότητες των ΕΠΑ.Λ. καθώς και η αντιστοιχία των κύκλων μαθημάτων με τους τομείς και των τομέων με τις ειδικότητες

:

Κύκλος- (Α τάξη)	Τομέας - (Β τάξη)	Ειδικότητα - (Γ τάξη)
Τεχνολογικός	Μηχανολογίας	Μηχανολογικών Εγκαταστάσεων
		Ψυκτικών Εγκαταστάσεων
	Οχημάτων	Μηχανικών & Ηλεκτρολογικών Συστημάτων Αυτοκινήτου
	Ηλεκτρολογίας	Ηλεκτρολογικών Εγκαταστάσεων
	Ηλεκτρονικής	Ηλεκτρονικών Υπολογιστικών Συστημάτων και Δικτύων
		Ηλεκτρονικών Συστημάτων Επικοινωνιών
	Δομικών Έργων	Σχεδιαστών Δομικών Έργων
	Εφαρμοσμένων Τεχνών	Γραφικών Τεχνών
Υπηρεσιών	Πληροφορικής	Υποστήριξης Συστημάτων Εφαρμογών και Δικτύων Η/Υ
	Οικονομικών και Διοικητικών Υπηρεσιών	Υπαλλήλων Διοίκησης και Οικονομικών Υπηρεσιών
		Υπαλλήλων Τουριστικών Επιχειρήσεων
	Υγείας και Πρόνοιας	Βοηθών Βρεφονηπιοκόμων
		Βοηθών Ιατρικών και Βιολογικών Εργαστηρίων
		Βοηθών Νοσηλευτών
	Γεωπονίας Τροφίμων και Περιβάλλοντος	Τεχνολογίας και Ελέγχου Τροφίμων
		Έργων Τοπίου και Περιβάλλοντος
		Σύγχρονης Επιχειρηματικής Γεωργίας
Ναυτικός	Ναυτικού Πλοιάρχων	Πλοιάρχων Εμπορικού Ναυτικού
	Ναυτικού Μηχανικών	Μηχανικών Εμπορικού Ναυτικού

Το άρθρο 6 «Τίτλοι Σπουδών – Ισοτιμία – Επαγγελματικά δικαιώματα» μεταξύ άλλων αναφέρει:

1. Στους αποφοίτους του ΕΠΑ.Λ. χορηγείται απολυτήριο Επαγγελματικού Λυκείου και πτυχίο επιπέδου 3.

2. Τα απολυτήρια των Επαγγελματικών Λυκείων είναι ισότιμα με τα απολυτήρια των Γενικών Λυκείων.

3. Ειδικότερα οι απόφοιτοι έχουν το δικαίωμα:

α) να λάβουν άδεια ασκήσεως επαγγέλματος

β) να συνεχίσουν τις σπουδές τους στα τμήματα και τις σχολές των Ανώτερων και Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων²⁰¹.

γ) να εγγράφονται στα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.).

3.2.2 Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑ.Σ.)

Ο Ν. 3475/2006 στις παρ. 1 και 2 του άρθρου 10 «Οργάνωση – Λειτουργία – Περιεχόμενο Σπουδών» αναφέρει:

1. Η φοίτηση στις ΕΠΑ.Σ. είναι διετής και περιλαμβάνει τις τάξεις Α΄ και Β΄ οι οποίες οργανώνονται σε τμήματα ειδικότητας. Αν εφαρμόζονται προγράμματα άσκησης στο επάγγελμα ή προγράμματα μαθητείας, η φοίτηση μπορεί να επιμηκύνεται έως και ένα έτος ακόμη.

2. Τα προγράμματα διδασκαλίας περιλαμβάνουν μαθήματα τεχνικά- επαγγελματικά και εργαστηριακές ασκήσεις.

Τα άρθρα 11 και 12 αναφέρονται στη «Φοίτηση- Εγγραφή» και στους «Τίτλους Σπουδών – Επαγγελματικά δικαιώματα» αντίστοιχα.

Στην Α΄ τάξη των ΕΠΑ.Σ. εγγράφονται χωρίς εξετάσεις οι μαθητές που προάγονται στην Β΄ τάξη των Επαγγελματικών ή Γενικών Λυκείων (άρθρο 11 Ν. 3475/2006).

Στους αποφοίτους των ΕΠΑ.Σ. χορηγείται πτυχίο επιπέδου 3 της περ. γ΄ της παρ. 1 του άρθρου 6 του ν. 2009/1992, το οποίο τους δίνει τη δυνατότητα να λάβουν άδεια ασκήσεως επαγγέλματος και να εγγράφονται στα Ι.Ε.Κ.

Απόφαση 56645/Γ2/01-06-2007/ΥΠΕΠΘ καθορισμός των ειδικοτήτων των Επαγγελματικών Σχολών (ΕΠΑ.Σ.):

1. Τεχνικών Αερίων Καυσίμων (Φυσικού Αερίου)
2. Εργαλειομηχανών CNC
3. Θερμοϋδραυλικών Εγκαταστάσεων και Συντηρητών Κεντρικής Θέρμανσης
4. Μηχανοσυνθετών Αεροσκαφών
5. Αμαξωμάτων
6. Τεχνιτών Ηλεκτρολογικών Εργασιών
7. Κτιριακών Έργων
8. Σχεδιασμού Εσωτερικών Χώρων
9. Αργυροχρυσοχοΐας
10. Επιπλοποιΐας

²⁰¹ Στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα περιλαμβάνονται και τα Ανώτατα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΤΕΙ - Ν. 2916/2001). Την επωνυμία ΑΤΕΙ την έχει κατοχυρώσει το Αλεξάνδρειο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα.

11. Κεραμικής - Πηλοπλαστικής
12. Ψηφιδογραφίας - Υαλογραφίας
13. Συντήρησης Έργων Τέχνης - Αποκατάστασης
14. Ξυλογλυπτικής - Διακοσμητικής Επίπλου
15. Σχεδίασης και Παραγωγής Ενδύματος
16. Αγροτικών Μηχανημάτων
17. Αμπελουργίας - Οινotecχνίας
18. Φυτοτεχνικών Επιχειρήσεων - Αρχιτεκτονική Τοπίου
19. Θερμοκηπιακών Κατασκευών και Καλλιέργειών
20. Δενδροκομίας
21. Ζωοτεχνίας
22. Γαλακτοκομίας - Τυροκομίας
23. Επιχειρήσεων Αγροτουρισμού και Αγροβιοτεχνίας
24. Βοηθών Οδοντοτεχνιτών
25. Βοηθών Φυσιοθεραπευτών
26. Βοηθών Ακτινολογικών Εργαστηρίων
27. Βοηθών Φαρμακείων
28. Χημικών Εργαστηρίων και Ποιοτικού Ελέγχου Υλικών
29. Αισθητικής Τέχνης
30. Κομμωτικής Τέχνης
31. Ξενοδοχειακών και Επισιτιστικών Υπηρεσιών
32. Μαγειρικής Τέχνης
33. Ζαχαροπλαστικής Τέχνης

3.2.3 Μαθητικό Δυναμικό Πρώτου Έτους Εφαρμογής του Ν. 3475/2006

Εξετάζοντας τα Σύνολα των πινάκων Ι, ΙΙ και ΙΙΙ του παραρτήματος :

Αριθμός Μαθητών Α τάξης ΕΠΑ.Λ. (σχ. έτος 2006-2007) με απολυτήριο γυμνασίου

	Κατηγορία 1η (βαθμός <=13)	Κατηγορία 2η (13<βαθμός<=15)	Κατηγορία 3η (15<βαθμός<=17)	Κατηγορία 4η (17<βαθμός <=20)	
ΣΥΝΟΛΑ	14664	4193	951	307	20115
	72,90%	20,85%	4,73%	1,53%	

Αριθμός Μαθητών Α τάξης Α Κύκλου ΤΕΕ (σχ. έτος 2005-2006) με απολυτήριο γυμνασίου

	Κατηγορία 1η (βαθμός <=13)	Κατηγορία 2η (13<βαθμός<=15)	Κατηγορία 3η (15<βαθμός<=17)	Κατηγορία 4η (17<βαθμός <=20)	
ΣΥΝΟΛΑ	15467	4669	1097	286	21519
	71,88%	21,70%	5,10%	1,33%	

Διαφορά Μαθητικού Δυναμικού

	Κατηγορία 1η (βαθμός <=13)	Κατηγορία 2η (13<βαθμός<=15)	Κατηγορία 3η (15<βαθμός<=17)	Κατηγορία 4η (17<βαθμός <=20)	
ΣΥΝΟΛΑ	-803	-476	-146	21	-1404

Παρατηρούμε τα εξής:

1. Μείωση του μαθητικού δυναμικού των μαθητών Α΄τάξης ΕΠΑ.Λ. (σχ. Έτος 2006-2007) με απολυτήριο γυμνασίου έναντι των μαθητών Α΄τάξης Α΄κύκλου Τ.Ε.Ε. (σχ. Έτος 2005-2006) με απολυτήριο γυμνασίου κατά 1.404 μαθητές.
2. Μικρή αύξηση του μαθητικού δυναμικού μόνο στην 4^η κατηγορία (17<βαθμός <=20)
3. Μείωση των μαθητών στην 1^η, 2^η και 3^η κατηγορία
Από τους ανωτέρω πίνακες, οι οποίοι αναφέρονται στο 1^ο έτος εφαρμογής του νόμου, συνάγεται το συμπέρασμα:

Η επαγγελματική εκπαίδευση στην Ελλάδα έχει να διανύσει μεγάλο και ανηφορικό δρόμο, καθώς ούτε ελκυστική είναι (έχουμε το μικρότερο ποσοστό μαθητών στην επαγγελματική εκπαίδευση σε όλη την Ευρώπη) ούτε αποτελεσματική.

Η νέα μεταρρυθμιστική προσπάθεια δεν έχει πείσει ακόμη ότι αποτελεί τη σωστή λύση. Ενθαρρυντικό το στοιχείο της προσέλκυσης μαθητών στην επαγγελματική εκπαίδευση με μεγαλύτερο βαθμό απολυτηρίου Γυμνασίου. Ίσως αυτό είναι μια σοβαρή ένδειξη ότι η νέα μεταρρυθμιστική προσπάθεια τείνει στην επίτευξη του στόχου της δημιουργίας δύο ισοτίμων τύπων Λυκείου, του Γενικού και του Επαγγελματικού.

3.3 ΑΡΧΙΚΗ (ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΗ) ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ²⁰²

Το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων ασκεί την εποπτεία της αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης μέσω του Εθνικού Συστήματος Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ε.Σ.Ε.Ε.Κ.), το οποίο καθιερώθηκε με το Νόμο 2009/1992.

Το Ε.Σ.Ε.Ε.Κ. παρακολουθεί τις μεταβαλλόμενες ανάγκες της αγοράς εργασίας, τις οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες της χώρας σε εθνικό και τοπικό επίπεδο και τις επιστημονικές και τεχνολογικές εξελίξεις, διαμορφώνεται δε και αναπτύσσεται σε συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους, με όλους τους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς, ελληνικούς και διεθνείς, και ειδικότερα με αυτούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στους σκοπούς του Ε.Σ.Ε.Ε.Κ. περιλαμβάνονται: η οργάνωση, ανάπτυξη και παροχή επαγγελματικής κατάρτισης, η τυπική πιστοποίηση της επαγγελματικής κατάρτισης, η εναρμόνιση της επαγγελματικής κατάρτισης με το εκπαιδευτικό σύστημα και η εκτέλεση κάθε είδους εθνικών ή κοινοτικών προγραμμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Στα πλαίσια του Ε.Σ.Ε.Ε.Κ. ιδρύθηκε ως Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου ο Οργανισμός Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ο.Ε.Ε.Κ.), ο οποίος παρέχει αρχική επαγγελματική κατάρτιση και έχει τη συνολική ευθύνη για τα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.), που λειτουργούν στην χώρα μας από το 1992. Το Υπουργείο Εργασίας, μέσω του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ), διευθύνει Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια (όπως είναι οι Σχολές Μαθητείας), αλλά και Κέντρα Κατάρτισης (ΚΕΚ) που ο καθορισμός των προδιαγραφών και η έγκριση των προγραμμάτων τους γίνονται από τον Ο.Ε.Ε.Κ.

Άλλα Υπουργεία και φορείς, όπως π.χ. το Υπουργείο Γεωργίας, ο Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού (Ε.Ο.Τ.) κ.ά., έχουν υπό την εποπτεία τους επαγγελματικές σχολές κατάρτισης στους εξειδικευμένους τομείς της αρμοδιότητάς τους.

3.3.1 Οργανισμός Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ο.Ε.Ε.Κ.)

Ο Οργανισμός Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ο.Ε.Ε.Κ.), που ιδρύθηκε στα πλαίσια του Ε.Σ.Ε.Ε.Κ., έχει διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια, εποπτεύεται από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠ.Ε.Π.Θ.) και σκοποί του είναι: η υλοποίηση των στόχων του Ε.Σ.Ε.Ε.Κ., η οργάνωση και λειτουργία των Δημοσίων Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ), αρμοδιότητας ΥΠ.Ε.Π.Θ., η εποπτεία και ο έλεγχος των Ιδιωτικών ΙΕΚ, η διαμόρφωση του κανονιστικού πλαισίου λειτουργίας ΙΕΚ άλλων δημοσίων φορέων, ως προς τα θέματα της παρεχόμενης κατάρτισης.

Ο Ο.Ε.Ε.Κ. διοικείται από ενδεκαμελές Διοικητικό Συμβούλιο, το οποίο συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και απαρτίζεται από τον Πρόεδρο, τον Αντιπρόεδρο και εκπροσώπους του ΥΠ.Ε.Π.Θ., του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας, του Υπουργείου Οικονομικών, του Υπουργείου Εργασίας και των κοινωνικών εταίρων (Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδας (Γ.Σ.Ε.Ε.), Σύνδεσμος Ελλήνων Βιομηχάνων (Σ.Ε.Β.), Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδας (Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.), Ένωση Εμπορικών Συλλόγων Ελλάδας (Ε.Σ.Ε.Ε.). Στόχος του Ο.Ε.Ε.Κ. είναι να παρέχει οιοδήποτε τύπου επαγγελματική κατάρτιση, αρχική ή συμπληρωματική, να εξασφαλίζει στους καταρτιζόμενους τα ανάλογα προσόντα, μέσω της παροχής επιστημονικών, τεχνικών,

²⁰² <http://www.eurydice.org/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=EL>

επαγγελματικών και πρακτικών γνώσεων, και να τους παρέχει τη δυνατότητα να αναπτύσσουν τις αντίστοιχες δεξιότητες, ώστε να διευκολύνεται η επαγγελματική ένταξή τους στην κοινωνία και να εξασφαλίζεται η προσαρμογή τους στις μεταβαλλόμενες ανάγκες της παραγωγικής διαδικασίας.

3.3.2 Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.)

Η Επαγγελματική Κατάρτιση αρμοδιότητας Ο.Ε.Ε.Κ. παρέχεται από τα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.). Τα Ι.Ε.Κ. δεν εντάσσονται σε συγκεκριμένη βαθμίδα εκπαίδευσης. Υπάρχουν Δημόσια και Ιδιωτικά Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.), τα οποία εποπτεύονται από τον Ο.Ε.Ε.Κ. Σήμερα λειτουργούν 132 Δημόσια ΙΕΚ και 65 ιδιωτικά ΙΕΚ σε όλη την Ελλάδα και οι προσφερόμενες ειδικότητες ανέρχονται σε 166.

Σε κάθε δημόσιο Ι.Ε.Κ. λειτουργούν, κατά κανόνα, επτά (7) έως δέκα (10) ειδικότητες. Σε κάθε ειδικότητα εγγράφονται κατ'ανώτατο όριο 28 καταρτιζόμενοι. Η οργανωτική δομή των Δημοσίων ΙΕΚ είναι η ακόλουθη:

1. Διευθυντής
2. Αναπληρωτής Διευθυντής
3. Τμήμα Διοικητικών Υπηρεσιών, Τμήμα Οικονομικών Υπηρεσιών και Διαχείρισης Υλικού, Τμήμα Κατάρτισης, Τμήμα Μηχανογράφησης και Πληροφορικής.

Η κατάρτιση στα Δημόσια ΙΕΚ πραγματοποιείται τόσο στους χώρους όπου αυτά στεγάζονται (σχολικές μονάδες ή ενοικιαζόμενα κτίρια που πληρούν τις σχετικές προϋποθέσεις) όσο και σε επιχειρήσεις, βιομηχανίες κλπ.

Οι διάφορες ειδικότητες των ΙΕΚ δέχονται απόφοιτους Ενιαίων Λυκείων, Τ.Ε.Ε. και Γυμνασίων. Η κατάρτιση διαρκεί έως τέσσερα (4) εξάμηνα, για τους κατόχους Απολυτηρίου Ενιαίου Λυκείου, και δύο (2) εξάμηνα για τους κατόχους Απολυτηρίου Γυμνασίου. Για τους αποφοίτους του Β' κύκλου των Τ.Ε.Ε. που συνεχίζουν την ίδια ειδικότητα η κατάρτιση διαρκεί 2 εξάμηνα. Κάθε έτος κατάρτισης αποτελείται από δύο αυτοτελή εξάμηνα κατάρτισης, το φθινοπωρινό και το εαρινό, που το καθένα περιλαμβάνει 14 πλήρεις εβδομάδες κατάρτισης. Το φθινοπωρινό εξάμηνο κατάρτισης αρχίζει τον Οκτώβριο και τελειώνει το Φεβρουάριο και το εαρινό εξάμηνο κατάρτισης αρχίζει τον Φεβρουάριο και τελειώνει τον Ιούνιο. Η διαδικασία επιλογής καταρτιζομένων στα Δημόσια και Ιδιωτικά ΙΕΚ πραγματοποιείται δύο φορές το χρόνο: αρχές Σεπτεμβρίου, για το φθινοπωρινό εξάμηνο κατάρτισης και στα τέλη Ιανουαρίου για το εαρινό εξάμηνο.

3.3.3 Προϋποθέσεις Πρόσβασης

Οι σπουδαστές γίνονται δεκτοί στα Δημόσια ΙΕΚ βάσει κάποιων προϋποθέσεων όπως: βαθμολογία απολυτηρίου, γνώση ξένων γλωσσών (για ορισμένες ειδικότητες), εργαστηριακή εμπειρία, ενώ λαμβάνονται υπόψη και ορισμένα κοινωνικά κριτήρια (π.χ. τέκνα πολύτεκνων οικογενειών).

3.3.4 Χρηματοδότηση

Οι οικονομικοί πόροι του Ο.Ε.Ε.Κ. προέρχονται από επιχορηγήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εθνικούς πόρους και ίδιους πόρους. Κάθε καταρτιζόμενος σε Δημόσιο ΙΕΚ καταβάλλει δίδακτρα που, σήμερα, ανέρχονται στο ποσό των 367€ για κάθε εξάμηνο κατάρτισης. Τα δίδακτρα αυτά περιορίζονται στο ποσό των 190 ευρώ

για καταρτιζόμενους που προέρχονται από οικογένειες με χαμηλό εισόδημα. Εξ άλλου για ένα ποσοστό 14% περίπου των καταρτιζομένων τα δίδακτρα καλύπτονται από ισόποσες υποτροφίες που χορηγεί ο Ο.Ε.Ε.Κ. με κοινωνικά και οικονομικά κριτήρια.

3.3.5 Αναλυτικά Προγράμματα

Οι καταρτιζόμενοι είναι υποχρεωμένοι να παρακολουθήσουν θεωρητικά, εργαστηριακά και μικτά μαθήματα. Ο μέσος χρόνος πρακτικής άσκησης των καταρτιζομένων σε πραγματικές συνθήκες εργασίας ποικίλλει, ανάλογα με την ειδικότητα. Εκτιμάται ότι κυμαίνεται ανάμεσα στο 25% με 60% του συνολικού χρόνου διδασκαλίας. Οι ειδικότητες που λειτουργούν σε κάθε Ι.Ε.Κ. προσαρμόζονται στις τοπικές ανάγκες της αγοράς εργασίας, ενώ έχουν ιδρυθεί και Κέντρα Σταδιοδρομίας και Απασχόλησης.

3.3.6 Αξιολόγηση-τίτλοι σπουδών

Κατά τη διάρκεια της κατάρτισης, η αξιολόγηση των καταρτιζομένων γίνεται τόσο με τη διενέργεια εξετάσεων προόδου, κατά τη διάρκεια του εξαμήνου, όσο και με τη διενέργεια τελικών εξετάσεων στο τέλος του εξαμήνου. Η προαγωγή των καταρτιζομένων από το ένα εξάμηνο στο επόμενο γίνεται μετά από επιτυχή εξέταση σε όλα τα μαθήματα, η οποία επιβεβαιώνεται με την τελική βαθμολογία σε κάθε μάθημα, η οποία πρέπει να είναι τουλάχιστον δέκα (10) στην εικοσάβαθμη κλίμακα.

Οι καταρτιζόμενοι που ολοκληρώνουν επιτυχώς την κατάρτισή τους στα Δημόσια και Ιδιωτικά ΙΕΚ, λαμβάνουν Βεβαίωση Επαγγελματικής Κατάρτισης. Η Βεβαίωση αυτή τους δίνει το δικαίωμα να συμμετέχουν στις εξετάσεις πιστοποίησης επαγγελματικής κατάρτισης για την απόκτηση Διπλώματος Επαγγελματικής Κατάρτισης επιπέδου μεταδευτεροβάθμιας επαγγελματικής κατάρτισης ή Πιστοποιητικό Επαγγελματικής Κατάρτισης επιπέδου μεταγυμνασιακής επαγγελματικής κατάρτισης.

Με κοινή Υπουργική Απόφαση των Υπουργών Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και Οικονομικών, καθιερώθηκε το Εθνικό Σύστημα Πιστοποίησης Επαγγελματικής Κατάρτισης. Ο Ο.Ε.Ε.Κ. με τη συνδρομή της Κεντρικής Εξεταστικής Επιτροπής Πιστοποίησης Επαγγελματικής Κατάρτισης (Κ.Ε.Ε.Π.Ε.Κ.), στην οποία συμμετέχουν οι κοινωνικοί εταίροι, πραγματοποιεί, σε εθνικό επίπεδο, εξετάσεις πιστοποίησης επαγγελματικής κατάρτισης, δύο φορές το χρόνο. Στις εξετάσεις αυτές, που περιλαμβάνουν πρακτικό και θεωρητικό μέρος, οι απόφοιτοι των Δημοσίων και Ιδιωτικών ΙΕΚ, διαγωνίζονται σε κοινά θεωρητικά θέματα για όλη την Ελλάδα, προκειμένου να αποκτήσουν το Δίπλωμα Επαγγελματικής Κατάρτισης. Το Δίπλωμα Επαγγελματικής Κατάρτισης είναι αναγνωρισμένο, τόσο στην Ελλάδα, όσο και στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Π.Δ. 231/98, με το οποίο ενσωματώθηκε στο ελληνικό δίκαιο η οδηγία 92/51/ΕΟΚ).

3.3.7 Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.)

Ο Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού είναι Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου και εποπτεύεται από το Υπουργείο Εργασίας. Μία από τις βασικές δραστηριότητες του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ) είναι η παροχή τεχνικής και επαγγελματικής κατάρτισης για νέους και ενήλικες σε διάφορες τεχνικές ειδικότητες, σε παραδοσιακά ή σύγχρονα επαγγέλματα, μέσα από

το σύστημα της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης μαθητείας. Το σύστημα μαθητείας συνδυάζει την κατάρτιση στις Σχολές Μαθητείας του ΟΑΕΔ με την πρακτική άσκηση-απασχόληση στο δημόσιο ή ιδιωτικό τομέα.

Η κεντρική διοίκηση του ΟΑΕΔ εποπτεύει όλες αυτές τις σχολές, που υπάρχουν στις περισσότερες Νομαρχίες της Χώρας. Ο ΟΑΕΔ διοικείται από Διοικητικό Συμβούλιο με ισομερή τριμερή εκπροσώπηση των κοινωνικών εταίρων και του κράτους.

3.3.8 Σχολές μαθητείας

Η κατάρτιση αρμοδιότητας Ο.Α.Ε.Δ. παρέχεται από τις Σχολές Μαθητείας. Οι Σχολές αυτές αποτελούν Επαγγελματικές Σχολές, αλλά είναι τριετούς φοίτησης και όχι διετούς. Σήμερα λειτουργούν σε όλη τη χώρα 53 Σχολές Μαθητείας.

3.3.9 Προϋποθέσεις πρόσβασης

Το σύστημα μαθητείας απευθύνεται σε άνεργους νέους ηλικίας 16 έως 19 ετών και σε εξαιρετικές περιπτώσεις έως και 23 ετών. Γίνονται δεκτοί οι απόφοιτοι Α' τάξεως ΓΕ.Λ ή ΕΠΑ.Λ.

3.3.10 Χρηματοδότηση

Η κατάρτιση που παρέχεται από τον ΟΑΕΔ χρηματοδοτείται από τον κρατικό προϋπολογισμό και την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η παρακολούθηση των μαθημάτων κατάρτισης είναι υποχρεωτική και δωρεάν. Για τη διευκόλυνση της πρακτικής άσκησης των μαθητών στους εργασιακούς χώρους ο Ο.Α.Ε.Δ. επιχορηγεί τους εργοδότες με 6 ευρώ την ημέρα ανά μαθητή.

3.3.11 Αναλυτικό πρόγραμμα

Το πρόγραμμα σπουδών των Σχολών Μαθητείας συνδυάζει την κατάρτιση με την πρακτική άσκηση και γι' αυτό η μαθητεία στις ΕΠΑ.Σ διαρκεί 1 έτος περισσότερο σε σχέση με τις ΕΠΑ.Σ του ΥΠΕΠΘ. Το πρώτο έτος οι μαθητευόμενοι παρακολουθούν καθημερινά μαθήματα στη Σχολή, ίδια με των ΕΠΑ.Σ του ΥΠΕΠΘ., για 35 ώρες την εβδομάδα. Στο δεύτερο και τρίτο έτος οι μαθητές παρακολουθούν μαθήματα στην τάξη και παράλληλα κάνουν πρακτική άσκηση στον εργοδότη. Η σχέση μαθημάτων-πρακτικής άσκησης για τα 2 αυτά έτη είναι περίπου 40:60.

3.3.12 Προγράμματα Δράσης

Για τα προγράμματα δράσης ισχύουν όσα έχουμε αναφέρει αναλυτικά στο δεύτερο κεφάλαιο. Ειδικότερα στο **Παράρτημα Β'** παραθέτουμε τα διαγράμματα του τομεακού προγράμματος του ΥΠ.Ε.Π.Θ. (Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ.) Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Εκπαίδευση και Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση» για το Β' Κ.Π.Σ. (ΕΠΕΑΕΚ Ι, 1994-1999, το τμήμα που αναφέρεται στη δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση), για το Γ' Κ.Π.Σ. (ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ, 2000-2006), καθώς και το Επιχειρησιακό πρόγραμμα «Εκπαίδευση και διά βίου μάθηση», το οποίο έχει σχεδιαστεί στα πλαίσια της Δ' προγραμματικής περιόδου.

4. ΕΡΕΥΝΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΜΑΘΗΤΩΝ-ΓΟΝΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

4.1 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ - ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΑΝΑΓΚΑΙΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

Η παρούσα ερευνητική προσπάθεια πραγματοποιήθηκε από το Μάρτο μέχρι το Μάιο του 2008 με στόχο τη διαπίστωση του μέτρου της ελκυστικότητας της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης. Η έρευνα επικεντρώνεται στους μαθητές της τρίτης Γυμνασίου και στους γονείς τους, καθόσον αυτοί θα κληθούν με το τέλος του διδακτικού έτους (αρχές Ιουνίου 2008) να επιλέξουν μεταξύ των δυο τύπων λυκείου, του Γενικού και του Επαγγελματικού για τη συνέχιση των σπουδών τους. Κατά το τρέχον σχολικό έτος οι μαθητές της τρίτης Γυμνασίου ανά την επικράτεια είναι περίπου 103.000 (στατιστικός πληθυσμός).

Στην έρευνά μας επεχειρήθη 500 μαθητές και οι γονείς τους να συναποτελέσουν το δείγμα, (μέγεθος του δείγματος) το οποίο κατεβλήθει κάθε δυνατή προσπάθεια να είναι αντιπροσωπευτικό. «Ένα δείγμα είναι αντιπροσωπευτικό ενός ερευνητικού πληθυσμού, όταν τα σχετικά με το θέμα της έρευνας κρίσιμα χαρακτηριστικά - ιδιότητες είναι ίδια στο δείγμα και στον πληθυσμό»²⁰³.

Πιο σημαντικός παράγων για την αντιπροσωπευτικότητα του δείγματος από το μέγεθός του είναι ο τρόπος επιλογής του δείγματος.

Η διαδικασία που ακολουθήσαμε για την επιλογή του δείγματος ήταν η εξής: μεταξύ όλων των Νομαρχιών της επικράτειας επιλέξαμε την Νομαρχία Πειραιά η οποία κατά το δυνατόν παρουσιάζει την πολυμορφία του Ελληνικού χώρου, δηλ. περιλαμβάνει χερσαία αλλά και νησιωτική περιοχή. Επίσης περιλαμβάνει αστικές, ημιαστικές, αγροτικές και τουριστικές περιοχές.

Το δείγμα μας περιλαμβάνει μαθητές (ολοκλήρων) τμημάτων της Γ' Γυμνασίου από εύπορες αστικές περιοχές του Πειραιά, 1^ο και 2^ο Γυμνάσιο Καλλιπόλης (Πειραική), 9^ο και 10^ο Γυμνάσιο Πειραιά (κέντρο πόλης), από αστικές περιοχές μεσαίου και χαμηλού εισοδήματος όπως 3^ο, 5^ο και 7^ο Γυμνάσιο Κερατσινίου, από περιοχές που αντιμετωπίζουν μεγάλο ποσοστό ανεργίας και χαρακτηρίζονται από χαμηλό οικογενειακό εισόδημα (1^ο, 2^ο Γυμνάσιο Περάματος). Επίσης στο δείγμα ανήκουν μαθητές από ημιαστικές περιοχές, (3^ο Γυμνάσιο Σαλαμίνας), ημιαστικές νησιωτικές-τουριστικές περιοχές (Γυμνάσιο Πόρου και Γυμνάσιο Ύδρας) και αγροτικές περιοχές (Γυμνάσιο Γαλατά και Γυμνάσιο Μεθάνων).

Η βασική μας επιδίωξη υπήρξε η συμπλήρωση των ερωτηματολογίων να γίνει αυθόρμητα, ειλικρινά και να καταγράψει πιστά το βαθμό της ενημέρωσης, της γνώσης, των τάσεων και των αντιλήψεων όσον συμμετείχαν στο δείγμα. Για το σκοπό αυτό η συμπλήρωση των ερωτηματολογίων των μαθητών (βλέπε παράρτημα Δ) πραγματοποιήθηκε χωρίς καμμία προειδοποίηση, μέσα στην τάξη, παρουσία μας, αφού προηγουμένως δίνονταν οι απαραίτητες διευκρινήσεις, (π.χ. σε σχέση με το ανώνυμο της διαδικασίας).

Στη συνέχεια μετά τη συλλογή όλων των ερωτηματολογίων ακολουθούσε σχετική συζήτηση.

Με τους γονείς των μαθητών εξ'αρχής ετέθη το δίλημμα ή να έχουμε περισσότερα συμπληρωμένα ερωτηματολόγια αποστέλλοντας αυτά στα σπίτια, διαδικασία που δεν εξασφάλιζε αυθόρμητες απαντήσεις σύμφωνα με τις γνώσεις του κάθε γονέα ή να

²⁰³ ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΣ Ι.Ν., «Μεθοδολογία Επιστημονικής Έρευνας», τ. Β', Αθήνα 1993 (σελ 16)

επιδιώξουμε αυθόρμητες και πιο ειλικρινείς απαντήσεις με την πρόσκληση και την παρουσία των γονέων σε ειδικές συγκεντρώσεις. Στις συγκεντρώσεις αυτές σε κάθε γονέα δίνονταν δύο ίδια ερωτηματολόγια. Το ένα από αυτά συμπληρωνόταν, παρουσία μας, κατά την ώρα της συγκέντρωσης και το παραλαμβάναμε αμέσως, ώστε να συμπεριληφθεί στο δείγμα. Ακολουθούσε ενημερωτική συζήτηση με τη βοήθεια του δευτέρου ερωτηματολογίου. Δυστυχώς παρά τις επίμονες προσπάθειές μας στις συγκεντρώσεις αυτές προσήλθαν και συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο μόνο 160 γονείς από το σύνολο των 500 μαθητών. Στις περιπτώσεις που προσήλθαν και οι δυο γονείς συμπλήρωσαν ένα ερωτηματολόγιο από κοινού.

Από τους 500 μαθητές οι 26 είτε παρέδωσαν σχεδόν ασυμπλήρωτα ερωτηματολόγια είτε έδωσαν εντελώς άσχετες απαντήσεις με γράμματα, σύνταξη και ορθογραφία που παραπέμπουν σε μαθητές που αντιμετωπίζουν μαθησιακές δυσκολίες.

Η όλη προσπάθεια έγινε με την άδεια του Υπουργείου Παιδείας και τη συνδρομή της Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Πειραιά.

4.2 ΜΕΘΟΔΟΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

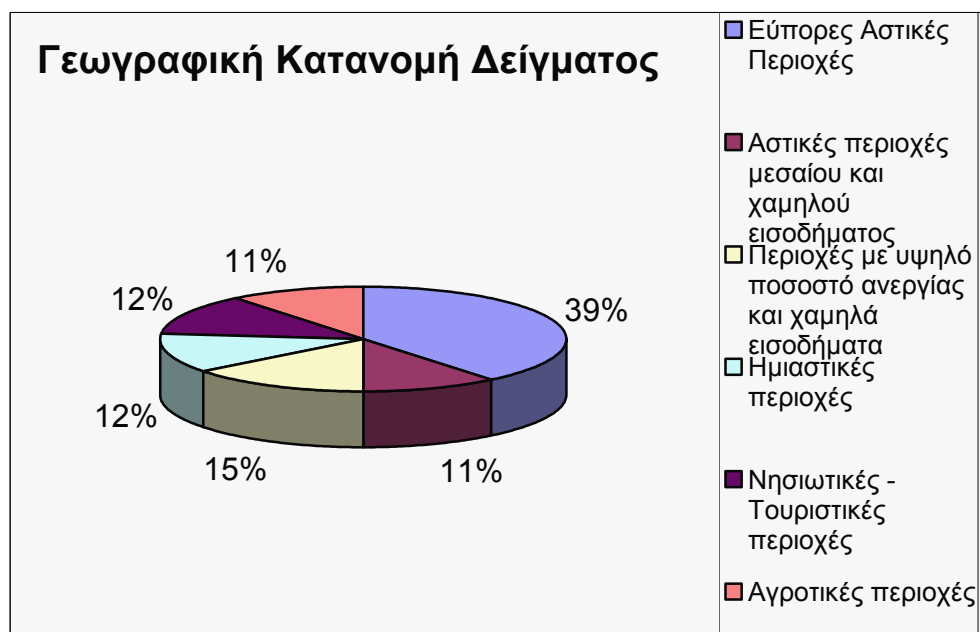
Οι στατιστικές αναλύσεις που χρησιμοποιήθηκαν για την εξαγωγή συμπερασμάτων, ήταν μονό-μεταβλητές (περιγραφικά μέτρα) για την παρατήρηση ορισμένων υπό μελέτη χαρακτηριστικών και δι-μεταβλητές (t-test, ανάλυση διακύμανσης, crosstabulation) για την διερεύνηση της ύπαρξης σχέσεων μεταξύ των χαρακτηριστικών αυτών. Οι αναλύσεις αυτές κρίθηκαν απαραίτητες για να υπάρχει η δυνατότητα γενίκευσης των αποτελεσμάτων του δείγματος στον γενικό πληθυσμό. Το στατιστικό πακέτο που χρησιμοποιήθηκε για τις αναλύσεις αυτές είναι το **SPSS 15** (έκδοση 2007). Για τον σχεδιασμό ορισμένων διαγραμμάτων χρησιμοποιήθηκε επίσης το πακέτο **EXCEL** της **Microsoft Office**.

4.3 ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ

Μαθητές

Γεωγραφική κατανομή πληθυσμού

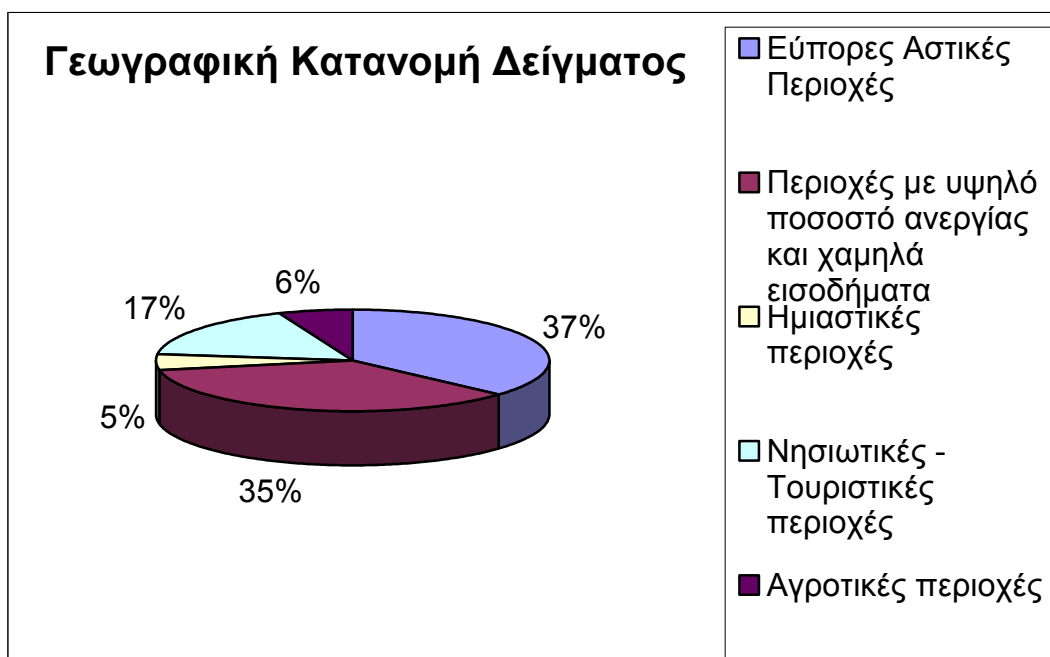
	Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα
Εύπορες Αστικές Περιοχές	186	39,2	39,2
Αστικές περιοχές μεσαίου και χαμηλού εισοδήματος	51	10,8	50,0
Περιοχές με υψηλό ποσοστό ανεργίας και χαμηλά εισοδήματα	69	14,6	64,6
Ημιαστικές περιοχές	57	12,0	76,6
Νησιωτικές - Τουριστικές περιοχές	59	12,4	89,0
Αγροτικές περιοχές	52	11,0	100,0
Total	474	100,0	

Γονείς

Γεωγραφική κατανομή πληθυσμού

	Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα
Εύπορες Αστικές Περιοχές	59	36,6	36,6
Περιοχές με υψηλό ποσοστό ανεργίας και χαμηλά εισοδήματα	57	35,4	72,0
Ημιαστικές περιοχές	8	5,0	77,0
Νησιωτικές - Τουριστικές περιοχές	27	16,8	93,8
Αγροτικές περιοχές	10	6,2	100,0
Total	161	100,0	

ΕΝΟΤΗΤΑ 1

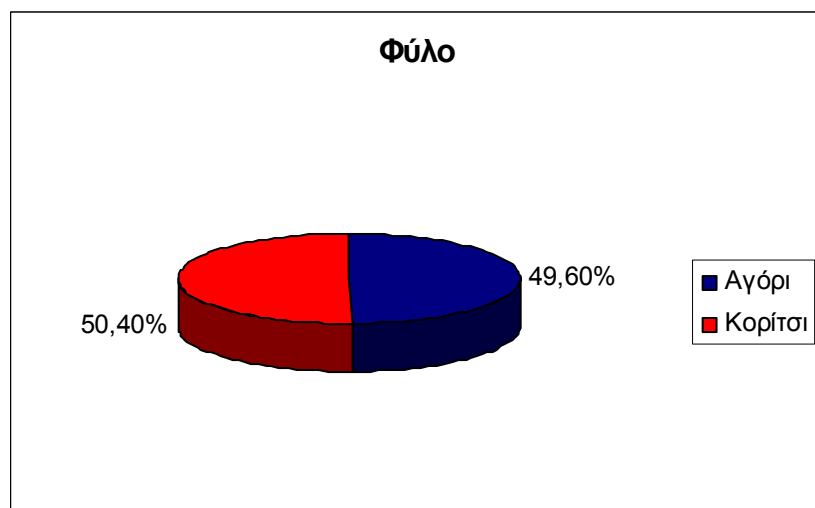
4.4. ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Πριν προχωρήσουμε στις αναλύσεις και στην εξαγωγή των συμπερασμάτων της έρευνας, είναι ιδιαίτερα χρήσιμο να παρατηρήσουμε τα δημογραφικά στοιχεία των δύο δειγμάτων που χρησιμοποιήθηκαν (μαθητές, γονείς). Στην συνέχεια παρουσιάζονται κάποια από αυτά (όσα κρίθηκαν πιο σημαντικά) έτσι, ώστε ο αναγνώστης να έχει μια καλύτερη γενική εικόνα για τα δείγματα που χρησιμοποιήθηκαν.

Μαθητές

Αρχικά τα πρώτα δύο στοιχεία που μετρήθηκαν ήταν το φύλο και η ηλικία των ερωτώμενων. Ως προς το φύλο η συλλογή των δεδομένων έγινε με τέτοιο τρόπο, ώστε να εξασφαλίζει αντιπροσωπευτικότητα του δείγματος ως προς το χαρακτηριστικό αυτό. Όπως βλέπουμε στον ακόλουθο πίνακα, καθώς και στο αντίστοιχο διάγραμμα, ο αριθμός των αγοριών στο δείγμα είναι περίπου ίσος με αυτόν των κοριτσιών. Συγκεκριμένα συλλέχθηκαν 235 ερωτηματολόγια από αγόρια (49,6%) και 239 από κορίτσια (50,4%). Αναφορικά με την ηλικία λόγω του γεγονότος ότι όλοι οι μαθητές ανήκαν στην τρίτη γυμνασίου, η ηλικιακή τους ομάδα ήταν 13-14. Για τον λόγο αυτό κρίνεται άσκοπη η παρουσίαση των αντίστοιχων πινάκων συχνοτήτων και των αντίστοιχων διαγραμμάτων.

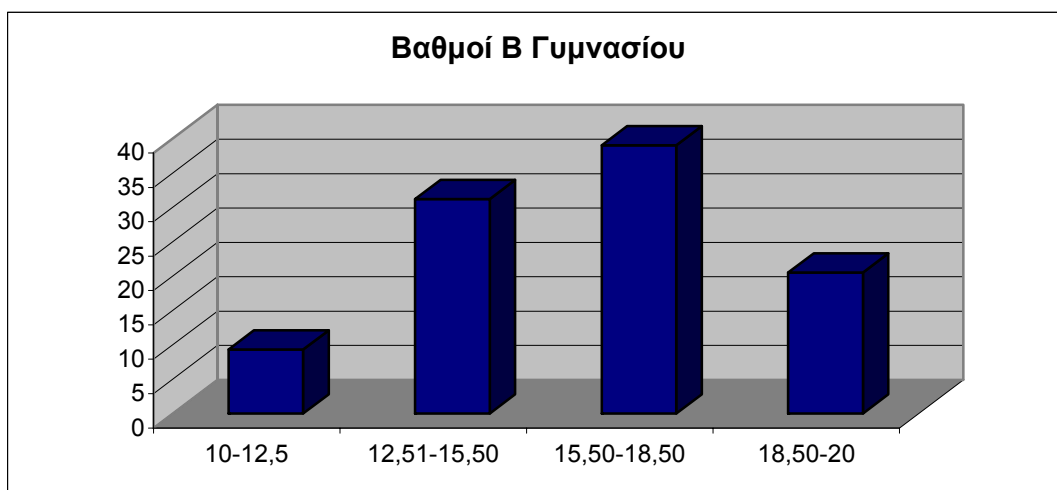
Φύλο			
	Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα	Αθρ. Σχετική Συχνότητα
Αγόρι	235	49,6	49,6
Κορίτσι	239	50,4	100,0
Total	474	100,0	

Επόμενο χαρακτηριστικό το οποίο μετρήθηκε στο ερωτηματολόγιο ήταν η επίδοση των μαθητών στα σχολικά μαθήματα. Για τη μέτρηση του χαρακτηριστικού αυτού χρησιμοποιήθηκε ο βαθμός αποφοίτησης από τη Β' Γυμνασίου. Συγκεκριμένα ζητήθηκε από τους μαθητές να επιλέξουν σε ποια από τις τέσσερις ιεραρχικές κατηγορίες (10-12,5 , 12,51-15,5 , 15,51-18,5, 18,51-20) ανήκει ο βαθμός τους. Όπως είναι εμφανές και στον ακόλουθο πίνακα, καθώς και στο αντίστοιχο ραβδόγραμμα συχνοτήτων, οι βαθμοί των μαθητών κατανέμονται με κανονικό τρόπο στο διάστημα 10 έως 20, όπως και ήταν αναμενόμενο. Συγκεκριμένα, περίπου το 70% των μαθητών έχει βαθμό που ανήκει στις δύο μεσαίες κατηγορίες (31,2% στη δεύτερη και 39% στην τρίτη), ενώ το 20,5% είχε βαθμό αποφοίτησης από τη Β' Γυμνασίου από 18,51 έως και 20.

Βαθμός αποφοίτησης από τη Β Γυμνασίου

	Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα	Αθρ. Σχετική Συχνότητα
10-12,5	44	9,3	9,3
12,51-15,50	148	31,2	40,5
15,51-18,50	185	39,0	79,5
18,51-20	97	20,5	100,0
Total	474	100,0	

Επόμενο στοιχείο που διερευνήθηκε είναι το μορφωτικό επίπεδο των γονέων των μαθητών. Όσον αφορά στο μορφωτικό επίπεδο του πατέρα, όπως βλέπουμε και στον αντίστοιχο πίνακα, η πλειοψηφία ανήκει είτε στους απόφοιτους γυμνασίου (18,9%) είτε στους απόφοιτους λυκείου (37,5%). Επίσης το 9,3% είναι πτυχιούχοι ΤΕΙ και το 13,6 % ΑΕΙ, ενώ μόλις το 10% είναι απόφοιτοι δημοτικού. Αναφορικά με το μορφωτικό επίπεδο της μητέρας, σχεδόν οι μισοί από τους μαθητές δηλώνουν ότι η μητέρα τους είναι απόφοιτη λυκείου (46,8%). Επίσης το 12,9% είναι απόφοιτοι γυμνασίου, το 12,7% είναι απόφοιτοι ΑΕΙ και το 6,5% ΤΕΙ. Και σε αυτή την περίπτωση το ποσοστό των απόφοιτων δημοτικού είναι αρκετά μικρό, της τάξης του 11,8%.

Μορφωτικό Επίπεδο Πατέρα

	Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα	Αθρ. Σχετική Συχνότητα
Δεν τελείωσε το δημοτικό	3	,6	,6
Απόφοιτος Δημοτικού	47	10,0	10,6
Απόφοιτος Γυμνασίου	89	18,9	29,4
Απόφοιτος Λυκείου	177	37,5	66,9
Απόφοιτος ΙΕΚ	27	5,7	72,7
Πτυχιούχος ΤΕΙ	44	9,3	82,0
Πτυχιούχος ΑΕΙ	64	13,6	95,6
Μεταπτυχιακές Σπουδές	21	4,4	100,0
Total	474	100,0	

Μορφωτικό Επίπεδο Μητέρας

	Συχνότητες	Σχετικές Συχνότητες	Αθρ. Σχετικές Συχνότητες
Δεν τελείωσε το δημοτικό	3	,6	,6
Απόφοιτος Δημοτικού	56	11,8	12,4
Απόφοιτος Γυμνασίου	61	12,9	25,3
Απόφοιτος Λυκείου	222	46,8	72,2

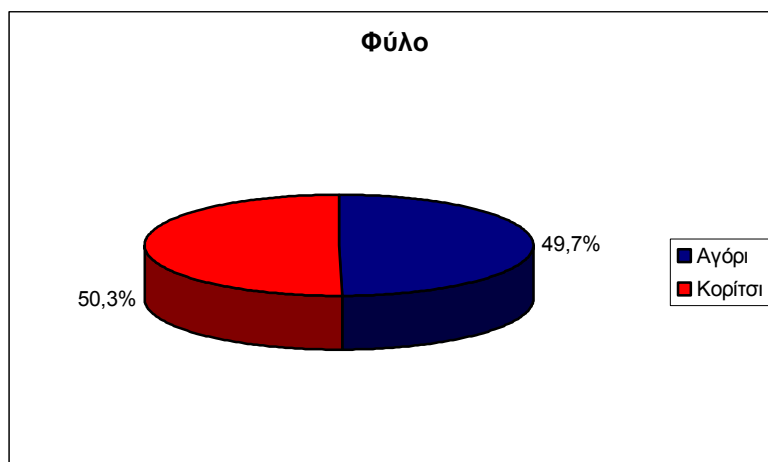
Απόφοιτος ΙΕΚ	25	5,3	77,4
Πτυσιούχος ΤΕΙ	31	6,5	84,0
Πτυχιούχος ΑΕΙ	60	12,7	96,6
Μεταπτυχιακές Σπουδές	16	3,4	100,0
Total	474	100,0	

Γονείς

Αναφορικά με τα δεδομένα που προέκυψαν από το δείγμα των γονέων, και σε αυτήν την περίπτωση η συλλογή των δεδομένων έγινε με τέτοιο τρόπο, ώστε να προκύπτει ένα αντιπροσωπευτικό φυλετικά δείγμα, σε σχέση με τα παιδιά τους. Όπως βλέπουμε στον ακόλουθο πίνακα, καθώς και στο αντίστοιχο διάγραμμα, ο αριθμός των αγοριών στο δείγμα είναι περίπου ίσος με αυτόν των κοριτσιών. Έτσι λοιπόν από το σύνολο των 161 γονέων, οι 80 έχουν αγόρια (49,7%) και οι 81 έχουν κορίτσια (50,3%).

Φύλο

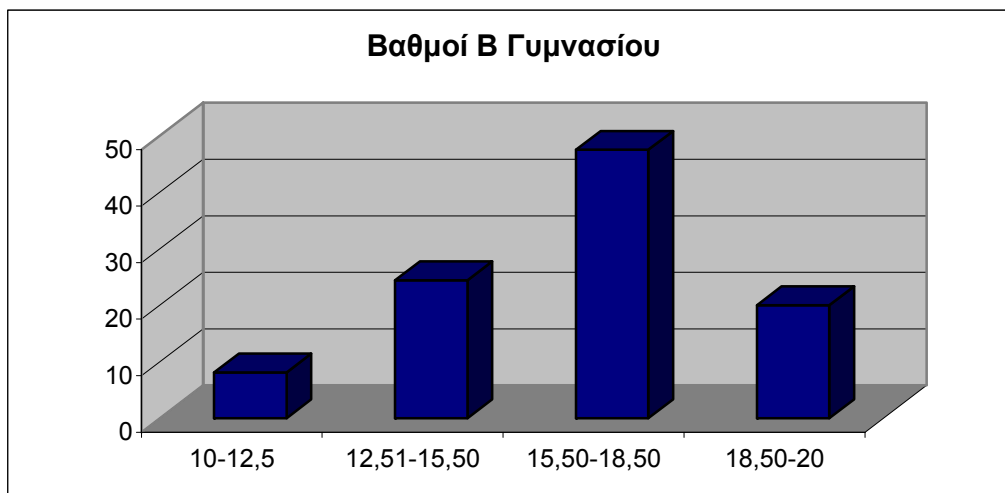
	Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα	Αθρ. Σχετική Συχνότητα
Αγόρι	80	49,7	49,7
Κορίτσι	81	50,3	100,0
Total	161	100,0	

Επόμενο χαρακτηριστικό το οποίο μετρήθηκε από το ερωτηματολόγιο που απευθύνθηκε σε γονείς, ήταν η επίδοση των παιδιών τους στα σχολικά μαθήματα. Και σε αυτή την περίπτωση το μέτρο που χρησιμοποιήθηκε ήταν ο βαθμός αποφοίτησης από τη Β' Γυμνασίου. Στην συνέχεια παρατίθεται ο πίνακας και το ραβδόγραμμα συχνοτήτων στο οποίο παρατηρεί κανείς ότι υπάρχει ακόμα μεγαλύτερη συγκέντρωση στις δύο μεσαίες κατηγορίες. Συγκεκριμένα, περίπου το 72% των μαθητών έχει βαθμό που ανήκει στις δύο μεσαίες κατηγορίες (24,4% στη δεύτερη και 47,5% στην τρίτη), ενώ το 8,1 % έχει βαθμό στην κατηγορία 10-12,5. Τέλος, το 20% έχει βαθμό από 18,51 έως και 20.

Βαθμός αποφοίτησης από τη Β Γυμνασίου

	Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα	Αθρ. Σχετική Συχνότητα
10-12,5	13	8,1	8,1
12,51-15,50	39	24,4	32,5
15,51-18,50	76	47,5	80
18,51-20	32	20,0	100
Total	160	100,0	

Τέλος ένα ακόμη στοιχείο που διερευνήθηκε μέσω του δείγματος αυτού είναι το μορφωτικό επίπεδο των γονέων. Όσον αφορά το μορφωτικό επίπεδο του πατέρα, όπως βλέπουμε και στον αντίστοιχο πίνακα, η πλειοψηφία ανήκει στους απόφοιτους λυκείου (32,3%). Το 20,5% είναι απόφοιτοι δημοτικού, το 14,9% απόφοιτοι γυμνασίου, το 9,9 % ΑΕΙ και το 9,3% ΤΕΙ. Αναφορικά με το μορφωτικό επίπεδο της μητέρας, το 40,6% είναι απόφοιτοι λυκείου, το 18,8% απόφοιτοι γυμνασίου και το 16,9% απόφοιτοι δημοτικού. Το 14,4% των μητέρων είναι απόφοιτοι κάποιου ΑΕΙ, το 1,3% απόφοιτοι κάποιου ΙΕΚ, ενώ μόλις το 2,5% απόφοιτοι κάποιου ΤΕΙ.

Μορφωτικό Επίπεδο Πατέρα

	Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα	Αθρ. Σχετική Συχνότητα
Δεν τελείωσε το δημοτικό	2	1,2	1,2
Απόφοιτος Δημοτικού	33	20,5	21,7
Απόφοιτος Γυμνασίου	24	14,9	36,6
Απόφοιτος Λυκείου	52	32,3	68,9
Απόφοιτος ΙΕΚ	14	8,7	77,6
Πτυχιούχος ΤΕΙ	15	9,3	87,0
Πτυχιούχος ΑΕΙ	16	9,9	96,9
Μεταπτυχιακές Σπουδές	5	3,1	100
Total	161	100,0	

Μορφωτικό Επίπεδο Μητέρας

	Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα	Αθρ. Σχετική Συχνότητα
Δεν τελείωσε το δημοτικό	4	2,5	2,5
Απόφοιτος Δημοτικού	27	16,9	19,4

Απόφοιτος Γυμνασίου	30	18,8	38,1
Απόφοιτος Λυκείου	65	40,6	78,8
Απόφοιτος ΙΕΚ	2	1,3	80,0
Πτυσιούχος ΤΕΙ	5	2,5	82,5
Πτυχιούχος ΑΕΙ	23	14,4	96,9
Μεταπτυχιακές Σπουδές	5	3,1	100,0
Total	161	100,0	

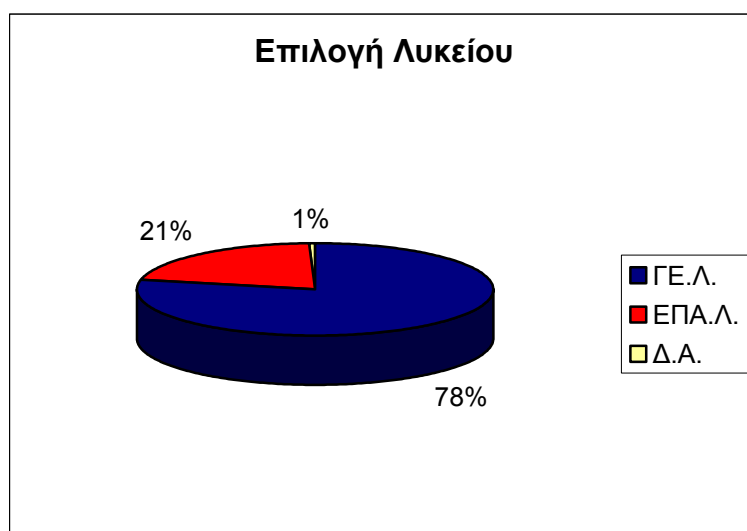
ΕΝΟΤΗΤΑ 2

4.5 ΠΡΟΤΙΜΗΣΗ ΛΥΚΕΙΟΥ – ΛΟΓΟΙ ΠΡΟΤΙΜΗΣΗΣ

Βασικός στόχος της ενότητας αυτής είναι να παρέχει περιγραφικά μέτρα για την πρόθεση επιλογής λυκείου από τους μαθητές της Γ' Γυμνασίου. Για το λόγο αυτό παρουσιάζονται τα ποσοστά των μαθητών που τείνουν να επιλέξουν το κάθε είδος λυκείου. Επίσης ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχουν και οι λόγοι για τους οποίους οι μαθητές και οι γονείς τους κάνουν αυτή την επιλογή. Τα ποσοστά των επιλογών καθώς και οι βασικότεροι λόγοι παρουσιάζονται ξεχωριστά για το δείγμα των μαθητών και για αυτό των γονέων τους.

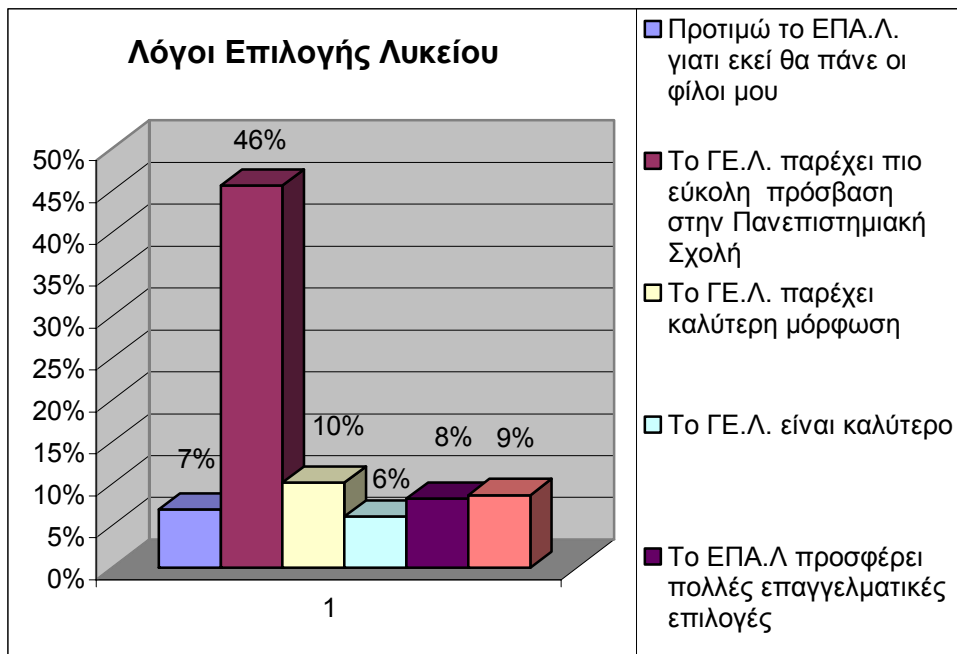
Μαθητές

Τα δεδομένα που προκύπτουν από το δείγμα των μαθητών υποδεικνύουν μια πολύ μεγάλη προτίμηση αυτών στο γενικό λύκειο. Συγκεκριμένα, όπως βλέπουμε στο ακόλουθο διάγραμμα, η συντριπτική τους πλειοψηφία (78%) δηλώνει ότι επιλέγει το γενικό λύκειο. Το ποσοστό των μαθητών που επιλέγει το επαγγελματικό λύκειο είναι 21%, ενώ μόλις τρεις μαθητές (περίπου το 1%) δεν απαντούν στην ερώτηση, πιθανότατα διότι δεν έχουν αποφασίσει ακόμα.

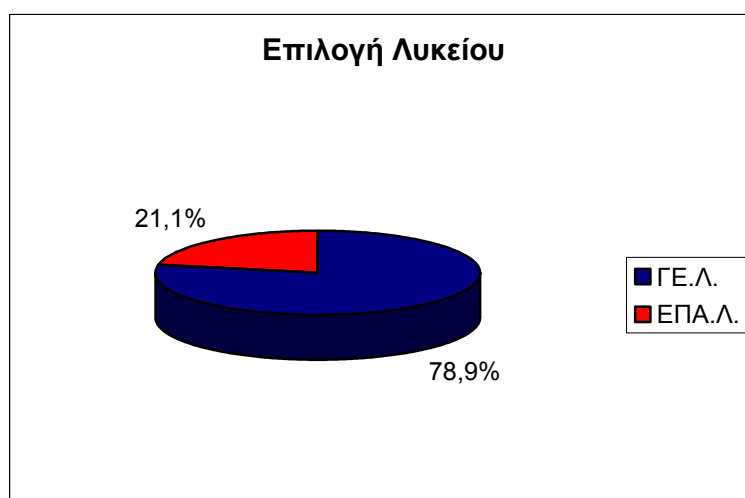
Όσον αφορά τους λόγους για τους οποίους οι μαθητές δηλώνουν ότι επιλέγουν το συγκεκριμένο τύπο λυκείου οι απαντήσεις που δόθηκαν ήταν πάρα πολλές. Η συνηθέστερη εξ αυτών, όπως βλέπουμε στο ακόλουθο διάγραμμα, ήταν η αντίληψη ότι το γενικό λύκειο παρέχει μεγαλύτερες πιθανότητες εισαγωγής στην τριτοβάθμια

εκπαίδευση (46%). Συχνές απαντήσεις επίσης ήταν ότι «το γενικό λύκειο παρέχει καλύτερη μόρφωση» (10%), «το επαγγελματικό λύκειο είναι καταλληλότερο για αδύναμους μαθητές» (9%), «το επαγγελματικό λύκειο προσφέρει πιο πολλές επαγγελματικές επιλογές» (8%), ενώ το 7% επιλέγει το συγκεκριμένο λύκειο, επειδή εκεί θα φοιτήσουν οι φίλοι του.

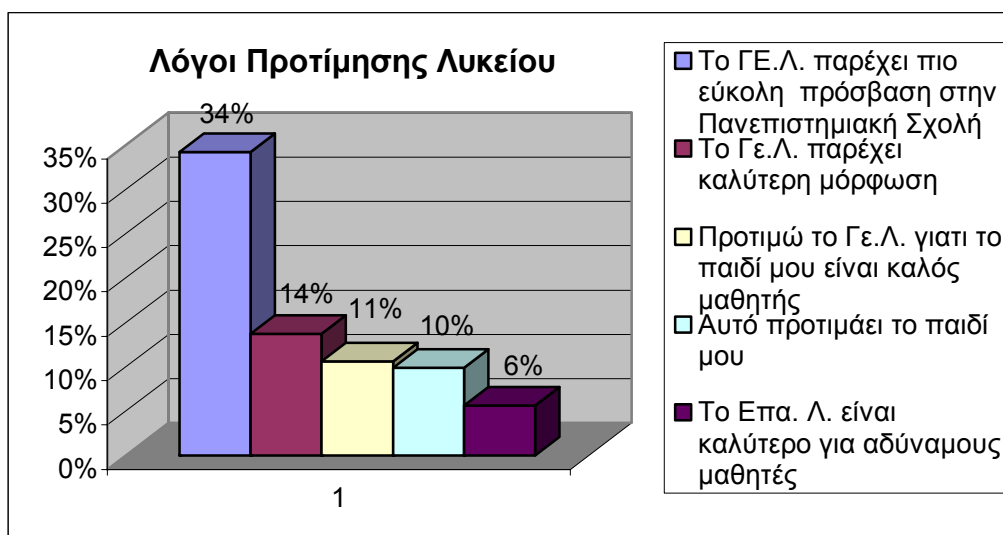
Γονείς

Όπως και στην περίπτωση του δείγματος των μαθητών, έτσι και στους γονείς η προτίμηση για το γενικό λύκειο είναι πολύ μεγάλη. Συγκεκριμένα βλέπουμε ότι το 78,9% των ερωτηθέντων προτιμάει το γενικό λύκειο έναντι 21,1% που προτιμάει το επαγγελματικό.

Αναφορικά με τους λόγους για τους οποίους οι γονείς προτιμούν τον συγκεκριμένο τύπο λυκείου δόθηκαν διάφορες απαντήσεις. Η συνηθέστερη εξ αυτών,

όπως βλέπουμε στο ακόλουθο διάγραμμα, είναι η αντίληψη ότι το γενικό λύκειο παρέχει μεγαλύτερες πιθανότητες εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (34%). Συχνές απαντήσεις επίσης ήταν ότι «το γενικό λύκειο παρέχει καλύτερη μόρφωση» (14%), «το παιδί μου είναι καλός μαθητής και άρα προτιμώ το γενικό λύκειο» (11%) «το επαγγελματικό λύκειο είναι καταλληλότερο για αδύναμους μαθητές» (6%), ενώ το 10% επιλέγει το συγκεκριμένο λύκειο, επειδή εκεί θέλει να πάει το παιδί του.

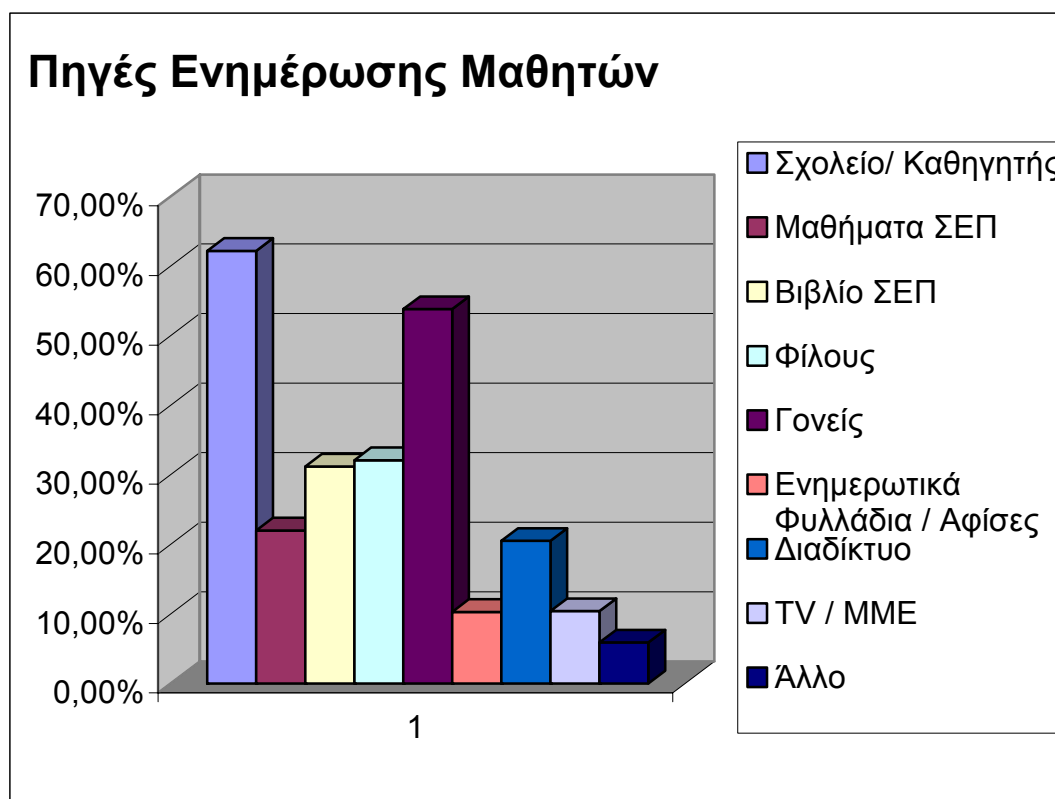

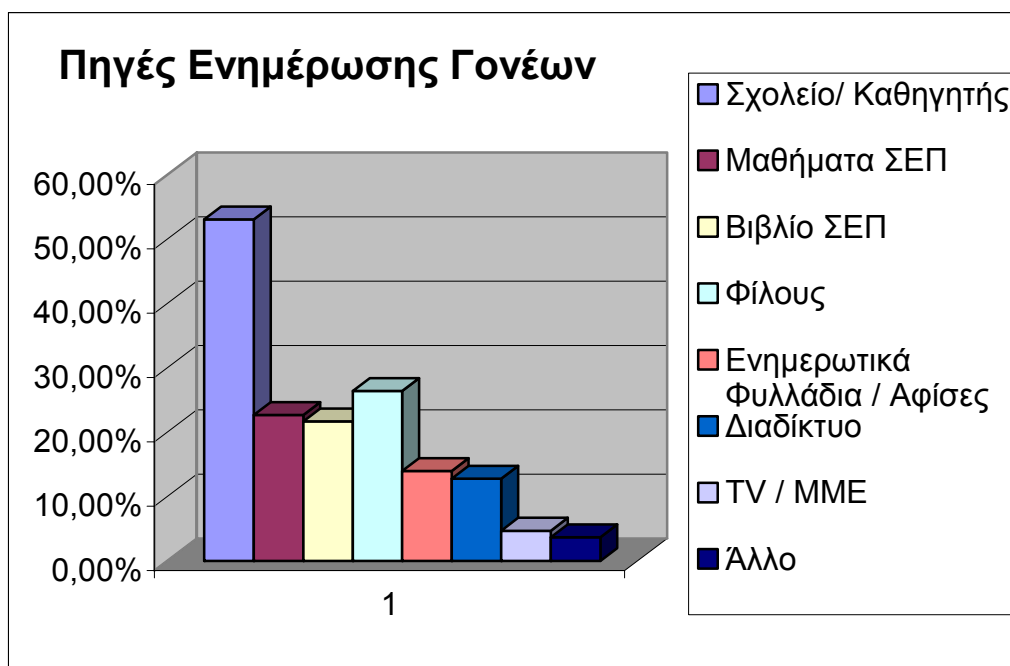
4.6 ΠΗΓΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΛΥΚΕΙΟΥ

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται οι κύριες πηγές ενημέρωσης των μαθητών και των γονέων, σχετικά με τις επιλογές που έχουν οι πρώτοι μετά το γυμνάσιο. Στους ερωτώμενους δόθηκε μία λίστα από πιθανές πηγές ενημέρωσης και αυτοί έπρεπε να επιλέξουν τις σημαντικότερες για αυτούς. Όπως είναι εμφανές από τα ακόλουθα διαγράμματα, οι κύριες πηγές διαφοροποιούνται μεταξύ μαθητών και γονέων.

Όπως βλέπουμε, για τους μαθητές οι κύριες πηγές ενημέρωσης είναι το σχολείο και οι καθηγητές τους (ποσοστό 60%), καθώς και οι γονείς τους. Στη συνέχεια με ποσοστό περίπου 30% ακολουθούν το βιβλίο του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΣΕΠ) και η ενημέρωση από φίλους. Τέλος, μια μικρότερη μερίδα των μαθητών επιλέγει άλλα μέσα ενημέρωσης όπως το διαδίκτυο και τα μαθήματα ΣΕΠ. Οι γονείς των παιδιών, αντίστοιχα, θεωρούν ως σημαντικότερη πηγή ενημέρωσής τους το σχολείο και τους καθηγητές, σε ποσοστό περίπου 53%. Στη συνέχεια ακολουθούν οι φίλοι, καθώς και το μάθημα και το βιβλίο του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού. Στην επόμενη θέση βρίσκεται το διαδίκτυο, ενώ στις τελευταίες δύο θέσεις βρίσκονται τα ενημερωτικά φυλλάδια και η τηλεόραση.

Θα μπορούσε να πει κανείς ότι παρατηρείται ένας πλουραλισμός στα μέσα τα οποία οι μαθητές και οι γονείς επιλέγουν για την ενημέρωσή τους. Εν γένει, παρατηρείται το φαινόμενο η ενημέρωση να γίνεται κυρίως από το σχολείο ή από διαπροσωπικές σχέσεις (φίλοι, γονείς), ενώ την ίδια στιγμή πολύ χαμηλά στη λίστα των προτιμήσεων βρίσκονται τα ηλεκτρονικά μέσα μαζικής ενημέρωσης (τηλεόραση, Ίντερνετ).

4.7 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗΝ ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΟΥ ΕΙΔΟΥΣ ΛΥΚΕΙΟΥ

Αντικείμενο της ενότητας αυτής είναι η διερεύνηση της επιρροής των διαφόρων χαρακτηριστικών και απόψεων των μαθητών σχετικά με την επιλογή του λυκείου στο οποίο θέλουν να φοιτήσουν. Οι παράγοντες που διερευνήθηκαν στην παρούσα εργασία ήταν: το φύλο, η επίδοση στα μαθήματα, η γνώμη τους για την πιθανότητα εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, η άποψή τους για την ισοτιμία των απολυτηρίων, καθώς και ο βαθμός επιρροής που έχουν σε αυτή την επιλογή οι γονείς τους.

4.7.1 Φύλο Μαθητή

Ένας από τους παράγοντες που πιθανόν επηρεάζουν την επιλογή του λυκείου μεταξύ Γενικού και Επαγγελματικού είναι το φύλο του μαθητή. Για το λόγο αυτό διεξήχθη ανάλυση (Cross-tabulation), για να διαπιστώσουμε πόσα αγόρια και πόσα κορίτσια έχουν την πρόθεση να ακολουθήσουν το κάθε είδος λυκείου. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται ξεχωριστά για τα ερωτηματολόγια των μαθητών και των γονέων τους και είναι τα ακόλουθα:

Μαθητές

Crosstabulation
Φύλο * ΕΠΙΛΟΓΗ ΛΥΚΕΙΟΥ

		ΕΠΙΛΟΓΗ ΛΥΚΕΙΟΥ			
		Γενικό Λύκειο	Επαγγελματικό Λύκειο	Δ.Α.	Total
Φύλο	Αγόρι	177	56	2	235
	Κορίτσι	194	44	1	239
Total		371	100	3	474

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	3,185(a)	3	,004
Linear-by-Linear Association	2,590	1	,008
N of Valid Cases	474		

a. 4 cells (50,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,50.

Όπως παρατηρούμε αναφορικά με τις απαντήσεις των μαθητών, από τα 235 αγόρια τα 177 επιλέγουν το γενικό λύκειο, τα 56 το επαγγελματικό λύκειο και μόνο 2 δεν απαντούν. Από τα 239 κορίτσια τα 194 επιλέγουν το γενικό λύκειο και τα 44 το επαγγελματικό λύκειο και μόνο 1 δεν απαντά. Παρατηρούμε λοιπόν την τάση τα αγόρια να επιλέγουν μεν ως επί το πλείστον το γενικό λύκειο αλλά σε μικρότερο βαθμό από τα κορίτσια. Η τιμή πιθανότητας του ελέγχου Chi – Square είναι 0,004, τιμή μικρότερη από τα συνήθως χρησιμοποιούμενα επίπεδα σημαντικότητας (0,01, 0,05). Αυτό σημαίνει ότι και με βάση το στατιστικό έλεγχο σημαντικότητας, υπάρχουν διαφορές μεταξύ των δύο φύλων στο είδος του λυκείου που τείνουν να επιλέξουν.

Γονείς

Crosstabulation Φύλο * ΕΠΙΛΟΓΗ ΛΥΚΕΙΟΥ

		ΕΠΙΛΟΓΗ ΛΥΚΕΙΟΥ		Total
		Γενικό Λύκειο	Επαγγελματικό Λύκειο	Γενικό Λύκειο
Φύλο	Αγόρι	57	23	80
	Κορίτσι	70	11	81
Total		127	34	161

Αναφορικά με τα ερωτηματολόγια που αφορούν γονείς μαθητών, τα αποτελέσματα είναι παρόμοια με αυτά των μαθητών. Όπως παρατηρούμε από τους 80 γονείς αγοριών οι 57 επιλέγουν το γενικό λύκειο και οι 23 το επαγγελματικό λύκειο. Επίσης από τους 81 γονείς κοριτσιών οι 70 επιλέγουν το γενικό λύκειο και μόλις 11 το επαγγελματικό. Άρα, και σε αυτή την περίπτωση βλέπουμε ότι οι γονείς των κοριτσιών επιλέγουν δυσκολότερα το επαγγελματικό λύκειο σε σχέση με τους γονείς των αγοριών. Σε γενικές γραμμές από τους προηγούμενους πίνακες φαίνεται ότι το φύλο του μαθητή επηρεάζει σε κάποιο βαθμό την επιλογή τους αναφορικά με το είδος του λυκείου που πιθανότατα θα επιλέξουν.

4.7.2 Σχολικές επιδόσεις Μαθητών

Επόμενος πιθανός παράγοντας επιρροής στην επιλογή του λυκείου είναι η επίδοση του μαθητή στα σχολικά μαθήματα. Συγκεκριμένα στο σημείο αυτό, στόχος των αναλύσεων είναι η διερεύνηση του κατά πόσο οι πιο 'καλοί' μαθητές επιλέγουν το γενικό λύκειο και οι πιο 'αδύναμοι' το επαγγελματικό. Για το λόγο αυτό

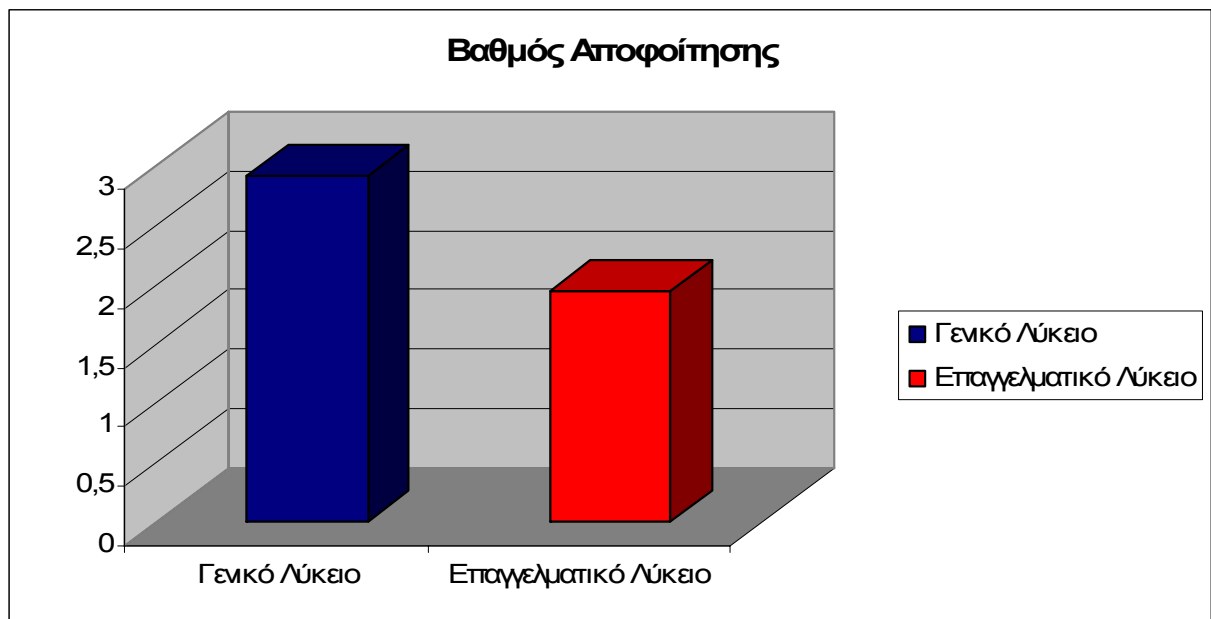
χρησιμοποιήθηκαν δύο μέσα μέτρησης των σχολικών επιδόσεων των μαθητών: ο βαθμός αποφοίτησής τους από τη Β' Γυμνασίου και ένας μέσος όρος βαθμών τεσσάρων βασικών μαθημάτων (Νέα Ελληνικά, Ιστορία, Μαθηματικά, Φυσική). Για τα δύο αυτά μέτρα πραγματοποιήθηκε και για το δείγμα των μαθητών και για το δείγμα των γονέων **T-test** για την ισότητα των μέσων για τα δύο είδη λυκείων. Τα αποτελέσματα των αναλύσεων, καθώς και τα αντίστοιχα διαγράμματα μέσων, είναι τα ακόλουθα:

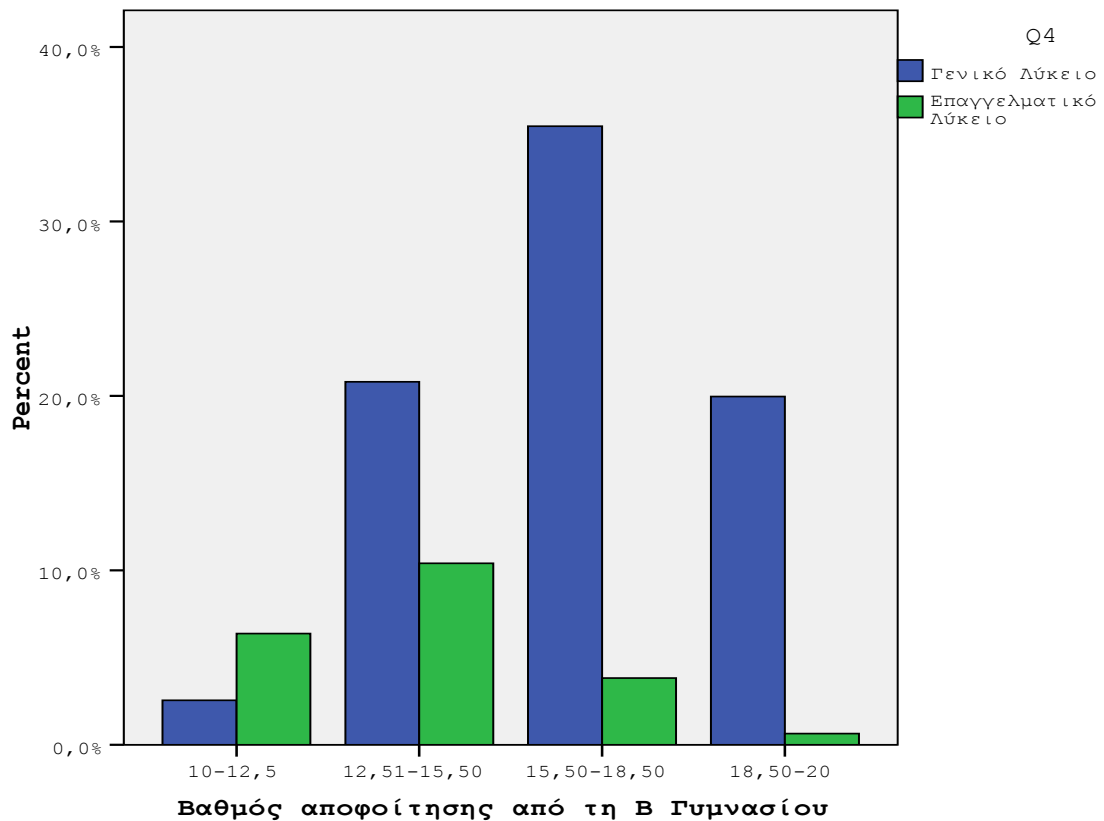
Μαθητές

Independent Samples Test

	t-test for Equality of Means				
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference
				Upper	Lower
Βαθμός αποφοίτησης από τη Β Γυμνασίου	10,971	469	,000	,985	,090

Διάγραμμα Μέσων

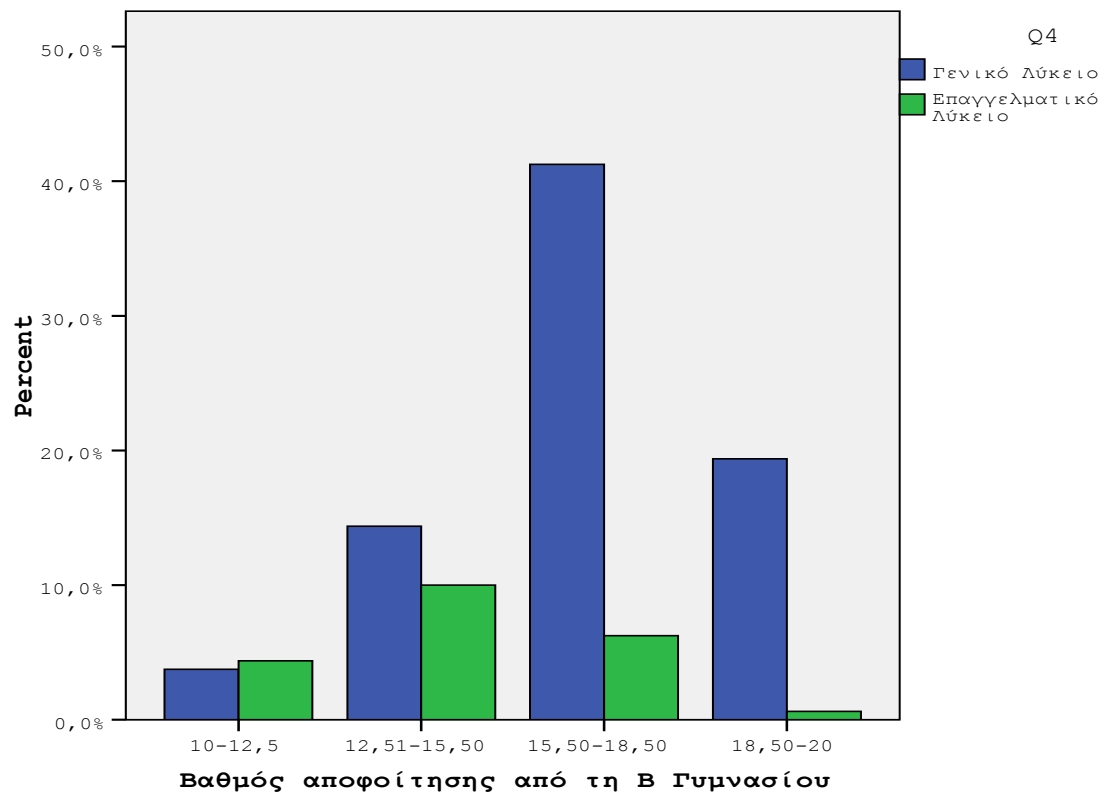
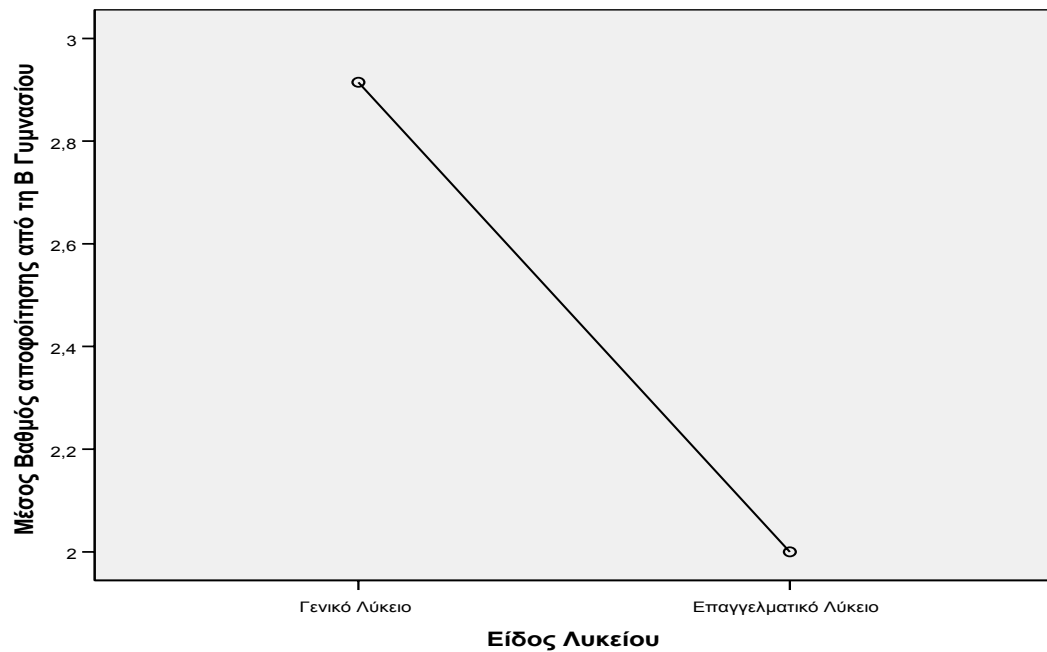
Αναφορικά με το δείγμα των μαθητών, βλέπουμε ότι ο μέσος βαθμός αποφοίτησης από τη Β' γυμνασίου διαφέρει για τα δύο είδη λυκείου. Συγκεκριμένα το παρατηρούμενο επίπεδο σημαντικότητας του ελέγχου της ανάλυσης διακύμανσης είναι πολύ μικρό (σχεδόν μηδενικό). Αυτό σημαίνει ότι για τα δύο είδη λυκείου οι μέσοι βαθμοί διαφέρουν με στατιστικά σημαντικό τρόπο. Όπως είναι εμφανές στο διάγραμμα μέσων που ακολουθεί, ο μέσος όρος των βαθμών αποφοίτησης όσων επιλέγουν το γενικό λύκειο είναι πολύ μεγαλύτερος από το μέσο όρο των μαθητών που επιλέγουν το επαγγελματικό λύκειο. Επίσης όπως βλέπουμε και συνδυαστικό διάγραμμα, όσο μεγαλώνει ο μέσος βαθμός αποφοίτησης, οι μαθητές που επιλέγουν το γενικό λύκειο αυξάνει και ο αριθμός αυτών που επιλέγουν το επαγγελματικό λύκειο μειώνεται. Αυτό δείχνει ότι σε γενικές γραμμές οι καλύτεροι μαθητές τείνουν να επιλέγουν με μεγαλύτερη συχνότητα το γενικό λύκειο από ό,τι οι πιο αδύναμοι.

Σημείωση: Η παράθεση των ακριβών στοιχείων των μέσων βαθμών δεν έχει νόημα, καθώς η ερώτηση που αφορούσε τους βαθμούς ήταν ιεραρχικής μορφής για λόγους εξασφάλισης αληθών απαντήσεων.

Γονείς

Independent Samples Test					
	t-test for Equality of Means				
	t	Df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference
				Upper	Lower
Βαθμός αποφοίτησης από τη Β Γυμνασίου	5,392	158	,000	,821	,152

Διάγραμμα Μέσων

Σχετικά με τα δεδομένα του δείγματος των γονέων, τα αποτελέσματα είναι αντίστοιχα με αυτά των μαθητών. Και σε αυτή την περίπτωση, το παρατηρούμενο

επίπεδο σημαντικότητας του ελέγχου t-test είναι σχεδόν μηδενικό. Αυτό σημαίνει ότι για τα δύο είδη λυκείου οι μέσοι βαθμοί διαφέρουν με στατιστικά σημαντικό τρόπο. Συγκεκριμένα, ο μέσος όρος των βαθμών αποφοίτησης όσων επιλέγουν το γενικό λύκειο, είναι πολύ μεγαλύτερος από τον μέσο βαθμό αποφοίτησης όσων επιλέγουν το επαγγελματικό λύκειο. Επίσης, όπως βλέπουμε και στο παραπάνω διάγραμμα, όσο μεγαλώνει ο μέσος βαθμός αποφοίτησης των παιδιών τους, το ποσοστό των γονέων που επιλέγουν το γενικό λύκειο αυξάνει και ο αριθμός αυτών που επιλέγουν το επαγγελματικό λύκειο μειώνεται.

Από όλα τα παραπάνω μπορούμε να υποθέσουμε με ασφάλεια ότι ο βαθμός αποφοίτησης και άρα οι μαθητικές επιδόσεις εν γένει είναι ένας σημαντικός παράγοντας επιρροής στην απόφαση των παιδιών σχετικά με το είδος του λυκείου στο οποίο θα επιλέξουν να φοιτήσουν.

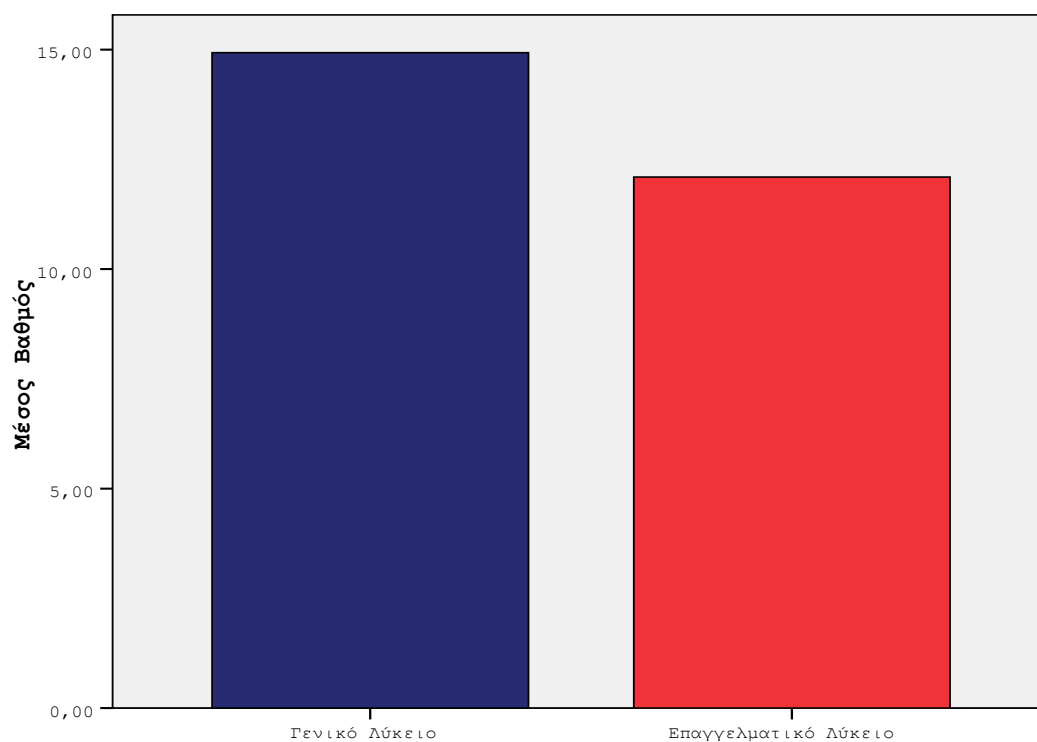
Τα αποτελέσματα αυτά βέβαια επιβεβαιώνονται, όταν το μέσο μέτρησης είναι ο μέσος όρος των τεσσάρων μαθημάτων του πρώτου τριμήνου της φετινής χρονιάς. Όπως βλέπουμε στους ακόλουθους πίνακες, τα παρατηρούμενα επίπεδα σημαντικότητας και για τα δύο δείγματα είναι πολύ μικρότερα από 0,05 (σχεδόν μηδενικά). Το γεγονός αυτό υποδεικνύει ότι η υπόθεση των διαφορετικών μέσων ανά είδος λυκείου γίνεται αποδεκτή. Αυτό δείχνει για άλλη μια φορά ότι υπάρχει διαφορά στο επίπεδο των μαθητών που επιλέγουν το γενικό λύκειο και σε αυτό όσων επιλέγουν το επαγγελματικό.

Μαθητές

Independent Samples Test

	t-test for Equality of Means				
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference
				Upper	Lower
Μέσος Βαθμός α' τριμήνου	10,075	466	,000	2,83426	,28133

Διάγραμμα Μέσων

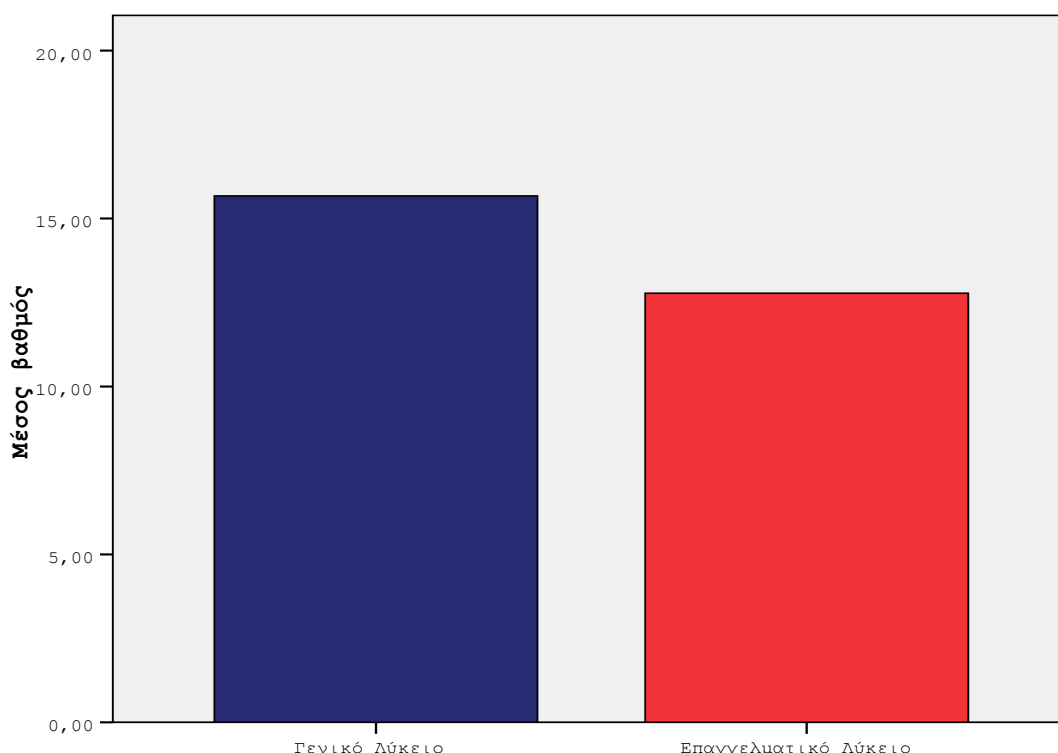

Γονείς

Independent Samples Test

t-test for Equality of Means					
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference
				Upper	Lower
Μέσος Βαθμός α' τριμήνου	6,627	152	,000	2,89578	,43697

Διάγραμμα Μέσων

4.7.3 Αποψη για τις δυνατότητες πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

Ένας ακόμα παράγοντας, που ενδεχομένως επηρεάζει την επιλογή λυκείου από τους μαθητές, είναι η γνώμη τους για τις πιθανότητες εισαγωγής τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση από κάθε είδος λυκείου. Είναι λογικό να υποθέσει κάποιος ότι οι μαθητές, όπως και οι γονείς τους, θα επιλέξουν ένα είδος λυκείου πιο εύκολα αν πιστεύουν ότι οι πιθανότητες εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι μεγαλύτερες. Για να διαπιστώσουμε αν η υπόθεση αυτή ισχύει πράγματι, χρησιμοποιήσαμε την ανάλυση Cross-tabulation, καθώς και τους αντίστοιχους ελέγχους Chi-Square. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται ξεχωριστά για τα ερωτηματολόγια των μαθητών και των γονέων τους και είναι τα ακόλουθα:

Μαθητές

**Crosstabulation
Q13 * ΕΠΙΛΟΓΗ ΛΥΚΕΙΟΥ**

		ΕΠΙΛΟΓΗ ΛΥΚΕΙΟΥ			Total
		Γενικό Λύκειο	Επαγγελματικό Λύκειο	Δ.Α.	Γενικό Λύκειο
Q13	Γενικό Λύκειο	313	27	0	340
	Επαγγελματικό Λύκειο	56	73	2	131
Total		369	100	2	471

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	136,239(a)	2	,000
Likelihood Ratio	126,035	2	,000
Linear-by-Linear Association	135,080	1	,000
N of Valid Cases	471		

a. 2 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,56.

Όπως παρατηρούμε, από τους 340 μαθητές που θεωρούν ότι η πιθανότητα εισαγωγής τους είναι μεγαλύτερη από γενικό λύκειο, οι 313 επιλέγουν το είδος αυτό του λυκείου και μόλις 27 το επαγγελματικό λύκειο. Αντίστοιχα, από τους 131 μαθητές που θεωρούν ότι οι πιθανότητες εισαγωγής τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι μεγαλύτερες από το επαγγελματικό λύκειο, μόνο οι 56 επιλέγουν το γενικό λύκειο, οι 73 το επαγγελματικό λύκειο και 2 είναι αναποφάσιμοι. Τα ποσοστά αυτά είναι ενδεικτικά της επιρροής που έχει η άποψη των μαθητών στην τελική επιλογή τους αναφορικά με το είδος του λυκείου. Η τιμή πιθανότητας του ελέγχου Chi – Square είναι σχεδόν μηδενική, και σίγουρα μικρότερη από τα συνήθως χρησιμοποιούμενα επίπεδα σημαντικότητας (0,01, 0,05). Αυτό σημαίνει ότι και με βάση το στατιστικό έλεγχο σημαντικότητας, υπάρχουν διαφορές μεταξύ των δύο κατηγοριών στο είδος του λυκείου που τείνουν να επιλέξουν.

Γονείς

Crosstabulation Q13 * ΕΠΙΛΟΓΗ ΛΥΚΕΙΟΥ

		ΕΠΙΛΟΓΗ ΛΥΚΕΙΟΥ		Total
		Γενικό Λύκειο	Επαγγελματικό Λύκειο	
Q13	Γενικό Λύκειο	111	14	125
	Επαγγελματικό Λύκειο	11	17	28
Total		122	31	153

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	18,929(b)	1	,000
Likelihood Ratio	16,744	1	,000
Fisher's Exact Test			
Linear-by-Linear Association	18,749	1	,000
N of Valid Cases	105		

a. Computed only for a 2x2 table

b. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 5,26.

Παρόμοια με τα προηγούμενα είναι τα αποτελέσματα του ελέγχου Chi-Square και για το δείγμα των γονέων. Σε αυτή την περίπτωση από τους 125 γονείς που θεωρούν ότι η πιθανότητα εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι μεγαλύτερη στο γενικό λύκειο, οι 111 επιλέγουν το είδος αυτό του λυκείου και οι 14 το επαγγελματικό λύκειο. Αντίστοιχα, από τους 28 γονείς που θεωρούν ότι οι πιθανότητες εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι μεγαλύτερες στο επαγγελματικό λύκειο, μόνο οι 11 επιλέγουν το γενικό λύκειο και οι 17 το επαγγελματικό λύκειο. Επιπλέον, η τιμή πιθανότητας του ελέγχου Chi – Square είναι σχεδόν μηδενική. Αυτό σημαίνει ότι και με βάση τον έλεγχο σημαντικότητας, υπάρχουν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ των δύο κατηγοριών στο είδος του λυκείου που επιλέγουν.

Συμπερασματικά, από τα αποτελέσματα των αναλύσεων των δεδομένων που προκύπτουν από τα δείγματα των μαθητών και των γονέων είναι σαφές ότι η τελική επιλογή του λυκείου εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη γνώμη των μαθητών/γονέων για τις δυνατότητες που δίνονται από τα δύο είδη λυκείου για εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

4.7.4 Αποψη μαθητών για την ισοτιμία των απολυτηρίων

Επόμενη παράμετρος της οποίας διερευνήθηκε η επιρροή στην επιλογή λυκείου είναι η γνώμη των μαθητών/γονέων για την ισοτιμία των απολυτηρίων των δύο τύπων λυκείου. Κύριος στόχος της ενότητας αυτής είναι η διερεύνηση του κατά πόσο ένας μαθητής που δε θεωρεί τα απολυτήρια ισότιμα αποθαρρύνεται από το να επιλέξει το επαγγελματικό λύκειο και αντίστροφα. Για το σκοπό αυτό χρησιμοποιήσαμε και σε αυτή την περίπτωση την ανάλυση Cross-tabulation, καθώς και τους αντίστοιχους ελέγχους Chi-Square. Τα αποτελέσματα των αναλύσεων αυτών είναι τα ακόλουθα:

Μαθητές

Crosstabulation
Ισοτιμία Απολυτηρίων * ΕΠΙΛΟΓΗ ΛΥΚΕΙΟΥ

		ΕΠΙΛΟΓΗ ΛΥΚΕΙΟΥ			Total
		Γενικό Λύκειο	Επαγγελματικό Λύκειο	ΕΠΑΣ	Γενικό Λύκειο
Ισοτιμία Απολυτηρίων	OXI	187	54	2	243
	NAI	180	45	0	225
Total		367	99	2	468

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	2,263(a)	2	,323
Likelihood Ratio	3,033	2	,219
Linear-by-Linear Association	,968	1	,325
N of Valid Cases	468		

a. 2 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,96.

Όπως παρατηρούμε, από τους 243 μαθητές που θεωρούν ότι τα απολυτήρια και των δύο τύπων λυκείων είναι ισότιμα, οι 187 επιλέγουν το γενικό λύκειο, οι 54 το

επαγγελματικό λύκειο, ενώ 2 δεν απαντούν. Αντίστοιχα, από τους 225 μαθητές που δε θεωρούν τα απολυτήρια ισότιμα, 180 επιλέγουν το γενικό λύκειο και οι 45 το επαγγελματικό λύκειο. Η τιμή πιθανότητας του ελέγχου Chi – Square είναι αρκετά μεγάλη, της τάξης του 0,323, τιμή μεγαλύτερη από τα συνήθως χρησιμοποιούμενα επίπεδα σημαντικότητας (0,01, 0,05). Αυτό σημαίνει ότι και με βάση το στατιστικό έλεγχο σημαντικότητας, δεν φαίνονται να υπάρχουν διαφορές μεταξύ των δύο κατηγοριών στο είδος του λυκείου που τείνουν να επιλέξουν. Άρα σύμφωνα με τα αποτελέσματα των αναλύσεων, δεν μπορεί να θεωρήσει κάποιος ότι η γνώμη των μαθητών για την ισοτιμία των απολυτηρίων επηρεάζει την επιλογή του τύπου λυκείου.

Γονείς

Crosstabulation
Ισοτιμία Απολυτηρίων * ΕΠΙΛΟΓΗ ΛΥΚΕΙΟΥ

		ΕΠΙΛΟΓΗ ΛΥΚΕΙΟΥ		Total
		Γενικό Λύκειο	Επαγγελματικό Λύκειο	Γενικό Λύκειο
Ισοτιμία Απολυτηρίων	OXI	43	82	125
	NAI	13	15	28
Total		56	97	153

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	3,255(a)	2	,253
Likelihood Ratio	2,988	2	,198
Linear-by-Linear Association	,970	1	,304
N of Valid Cases	105		

a. 2 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,96.

Αντίστοιχα είναι τα αποτελέσματα και για το δείγμα των γονέων, όπου το παρατηρούμενο επίπεδο σημαντικότητας του ελέγχου Chi-Square έχει την τιμή 0,253. Έτσι και σε αυτήν την περίπτωση δεν μπορούμε να υποθέσουμε ότι υπάρχουν διαφορές μεταξύ των δύο κατηγοριών στο είδος του λυκείου που τείνουν να επιλέξουν. Έτσι εν γένει μπορούμε να πούμε ότι η άποψη περί ισοτιμίας των πτυχίων δε φαίνεται να είναι σημαντικός παράγοντας επιρροής στην επιλογή λυκείου.

4.7.5 Βαθμός επιρροής γονέων

Η τελευταία παράμετρος της οποίας διερευνήθηκε η επιρροή στην επιλογή λυκείου είναι ο βαθμός επιρροής των γονέων στην απόφαση αυτή. Δηλαδή στο σημείο αυτό διερευνήθηκε αν οι μαθητές που επηρεάζονται περισσότερο από τους γονείς τους επιλέγουν διαφορετικό τύπο λυκείου σε σχέση με αυτούς που δεν επηρεάζονται. Για το λόγο αυτό, και για τα δύο δείγματα, πραγματοποιήθηκαν συγκρίσεις μέσω του ελέγχου t-test. Η ερώτηση που χρησιμοποιήθηκε για τη μέτρηση της επιρροής των γονέων είχε τιμές από 1 έως 5. Τα αποτελέσματα για τα δύο δείγματα μέσω των παρουσιάζονται ακολούθως:

Μαθητές

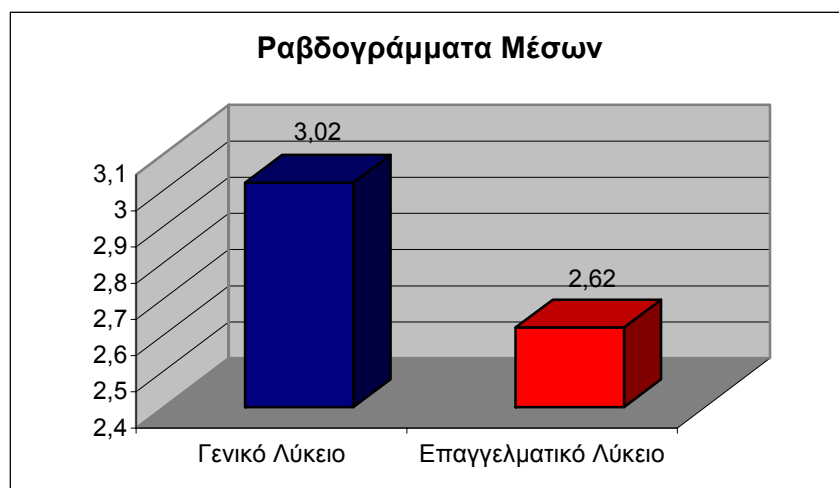
Group Statistics

	ΕΠΙΛΟΓΗ ΛΥΚΕΙΟΥ	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Επιρροή Γονέων	Γενικό Λύκειο	370	3,02	1,302	,068
	Επαγγελματικό Λύκειο	98	2,62	1,359	,137

Independent Samples Test

t-test for Equality of Means							
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
	Lower	Upper	Lower			Upper	Lower
Επιρροή Γονέων	2,674	466	,008	,399	,149	,106	,693

Αναφορικά με τις απαντήσεις των μαθητών, παρατηρούμε ότι ο έλεγχος για την σημαντικότητα των διαφορών των μέσων έχει παρατηρούμενο επίπεδο σημαντικότητας 0,008, το οποίο είναι μικρότερο από τα συνήθως χρησιμοποιούμενα επίπεδα σημαντικότητας (0,01, 0,05). Αυτό σημαίνει ότι η επιρροή των γονέων διαφέρει μεταξύ των μαθητών οι οποίοι επιλέγουν το γενικό λύκειο και αυτών που επιλέγουν το επαγγελματικό. Μάλιστα βλέπουμε ότι στην πρώτη περίπτωση ο μέσος όρος είναι 3,02, ενώ στη δεύτερη αρκετά μικρότερος και συγκεκριμένα 2,62. Έτσι, όπως φαίνεται και παραστατικά στο ραβδόγραμμα μέσω των οποίων ακολουθεί, οι μαθητές που επιλέγουν το γενικό λύκειο φαίνεται να επηρεάζονται περισσότερο από τους γονείς τους στην απόφαση αυτή.

Γονείς

Group Statistics

	Q4	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Q11	Γενικό Λύκειο	127	3,09	1,198	,106
	Επαγγελματικό Λύκειο	28	3,21	1,031	,195

Independent Samples Test

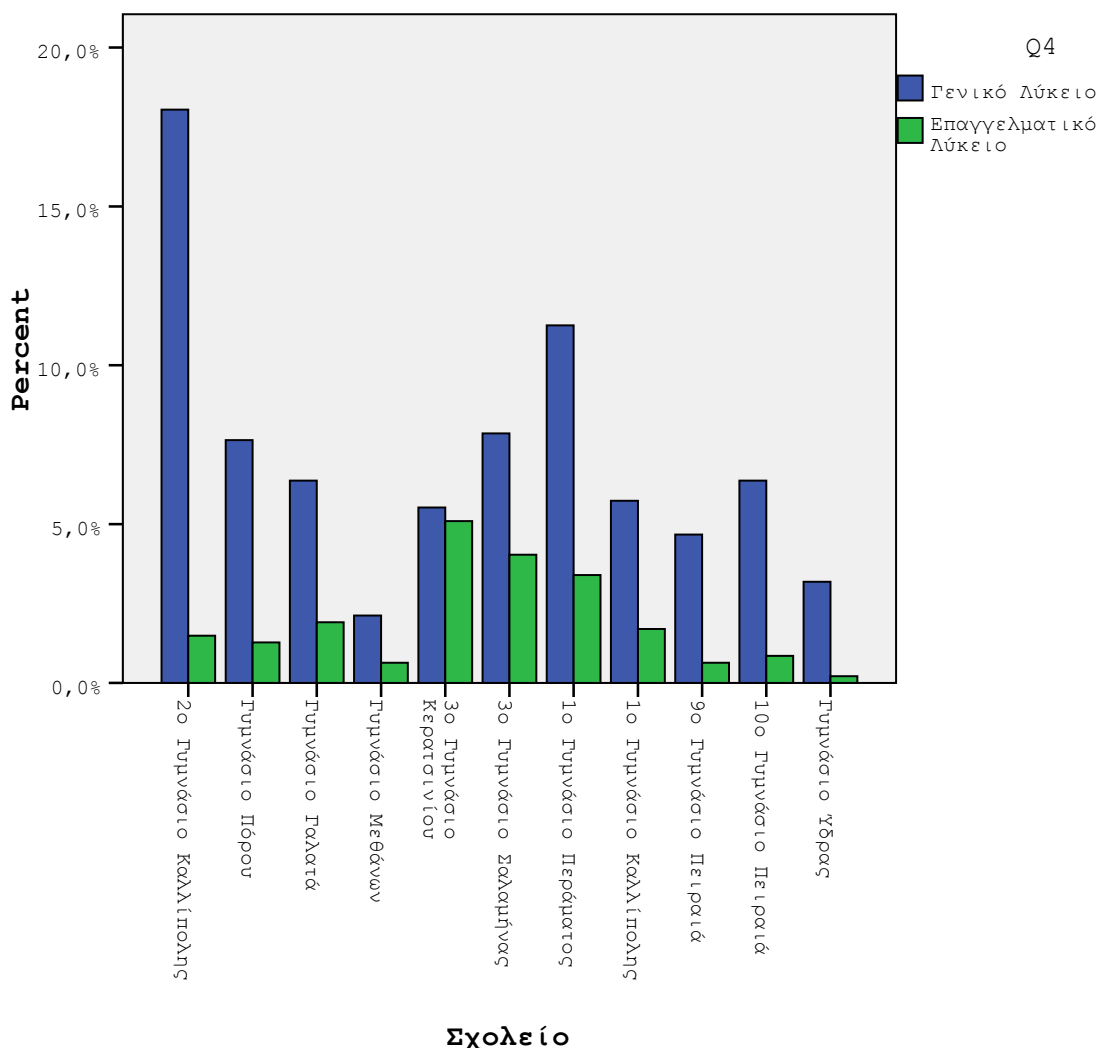
t-test for Equality of Means					
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference
Q11	-,490	153	,625	-,120	,244

Αντίθετα συμπεράσματα βγάζει κανείς παρατηρώντας τα αποτελέσματα του ελέγχου t-test των ερωτηματολογίων των γονέων. Στην περίπτωση αυτή το παρατηρούμενο επίπεδο σημαντικότητας του ελέγχου έχει την τιμή 0,625, το οποίο υποδεικνύει ότι δεν υπάρχουν στατιστικά σημαντικές διαφορές στους μέσους. Δηλαδή μπορεί να συμπεράνει κανείς ότι η επιρροή των γονέων είναι περίπου ίδια για όσους μαθητές επιλέγουν το γενικό λύκειο και όσους επιλέγουν το επαγγελματικό. Βέβαια, στην ερμηνεία αυτών των αποτελεσμάτων απαιτείται ιδιαίτερη προσοχή, καθώς πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η μεροληψία των γονέων ως προς την άποψή τους για την επιρροή που ασκούν στα παιδιά τους. Έτσι για παράδειγμα ένας γονιός μπορεί να υποεκτιμά ή και να υπερεκτιμά την επιρροή που έχει στις αποφάσεις των παιδιών του. Για το λόγο αυτό για την διεξαγωγή αξιόπιστων συμπερασμάτων είναι προτιμότερη η χρήση των αποτελεσμάτων που προκύπτουν από το δείγμα των μαθητών.

4.7.6 ΕΠΙΛΟΓΗ ΛΥΚΕΙΟΥ ΑΝΑ ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται συνοπτικά τα ποσοστά των μαθητών και των γονέων που επιλέγουν τα δύο είδη λυκείων για όλες τις σχολικές μονάδες στις οποίες πραγματοποιήθηκε η δειγματοληψία της παρούσας έρευνας. Στη συνέχεια παρατίθενται δύο διαγράμματα, ένα για τους μαθητές και ένα για τους γονείς. Στον κάθετο άξονα εμφανίζονται τα ποσοστά των απαντήσεων, ενώ στον οριζόντιο παρουσιάζονται συνδυαστικά τα δύο είδη λυκείου και όλες οι σχολικές μονάδες.

Μαθητές

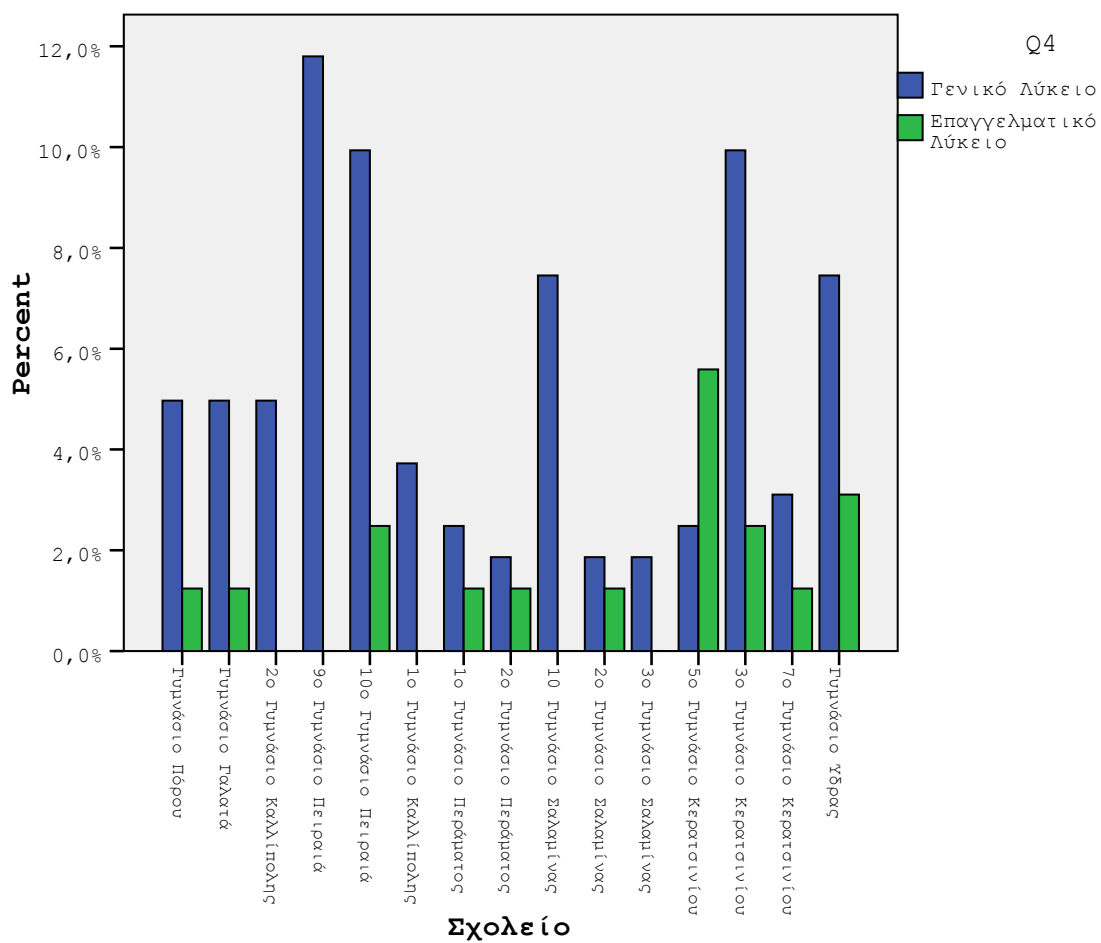

Από το ανωτέρω διάγραμμα γίνεται φανερό ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των μαθητών που επιλέγουν το ΕΠΑΛ ζουν σε περιοχές μεσαίου και χαμηλού εισοδήματος (Κερατσίνι, Σαλαμίνα, Πέραμα).

Στο αντίστοιχο διάγραμμα των γονέων, που βρίσκεται στην επόμενη σελίδα, παρατηρούμε ότι αρκετοί γονείς δεν έχουν την ίδια άποψη με τα παιδιά τους για τον τύπο Λυκείου που θέλουν να ακολουθήσουν αυτά (χαρακτηριστικό παράδειγμα το 3^ο Γυμνάσιο Σαλαμίνας).

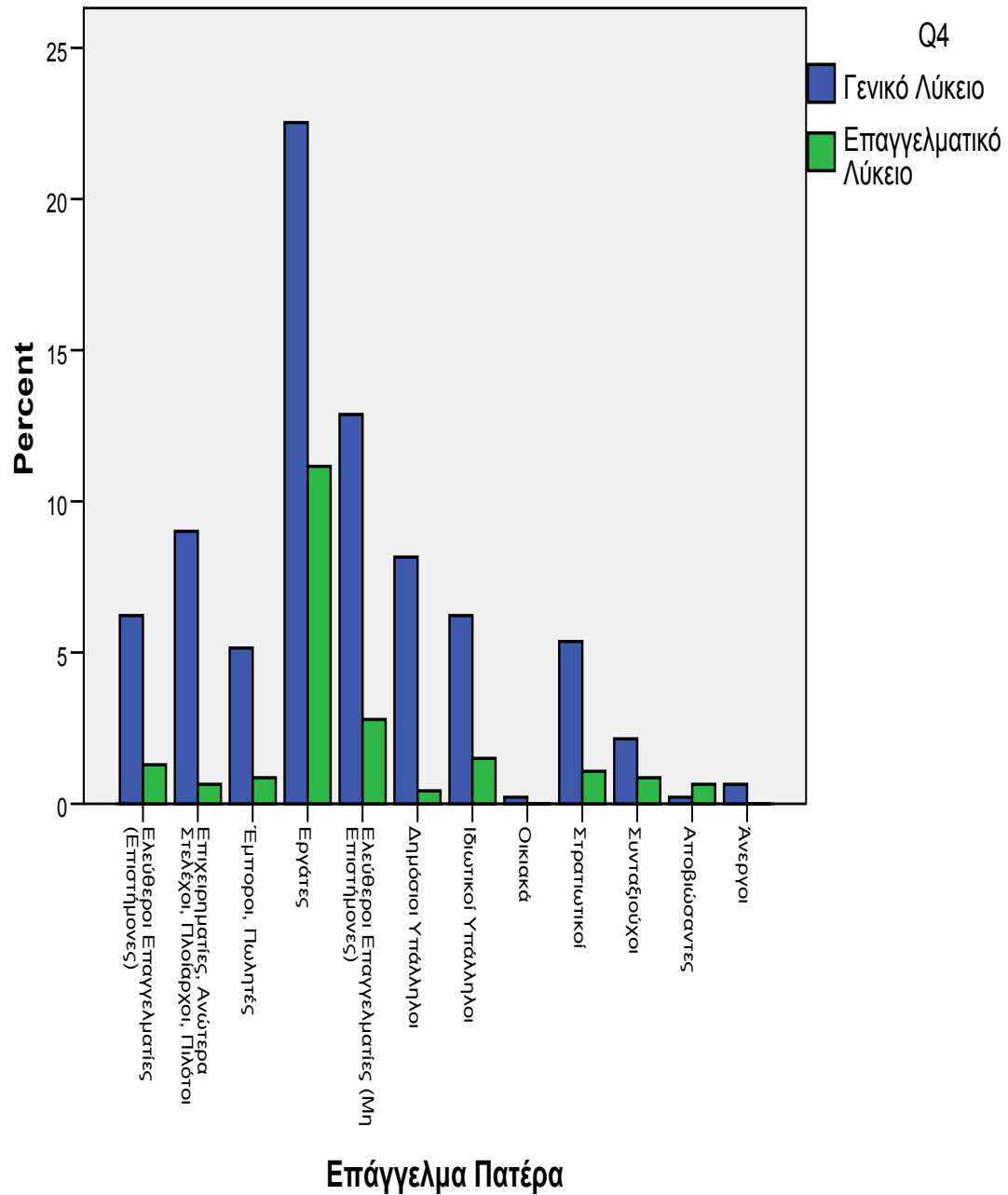
Στην περίπτωση αυτή θεωρούμε, και με βάση τα μέχρι σήμερα στατιστικά στοιχεία των σχολικών μονάδων του δείγματος, ότι οι μαθητές περισσότερο από τους γονείς τους έχουν διαμορφώσει μια ισχυρή άποψη σε σχέση με τον τύπο Λυκείου που θα ακολουθήσουν.

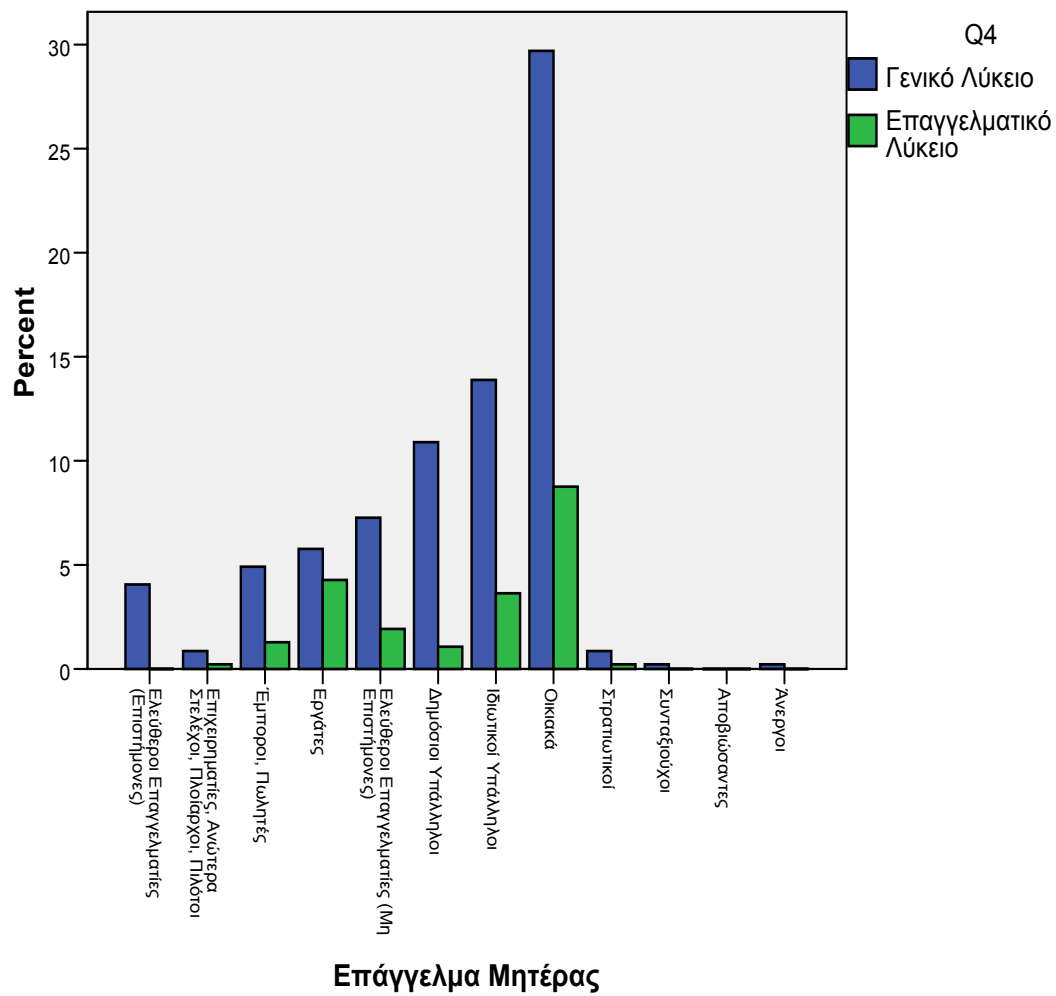
Γονείς

4.7.7 ΕΠΙΛΟΓΗ ΛΥΚΕΙΟΥ ΑΝΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΓΟΝΕΑ

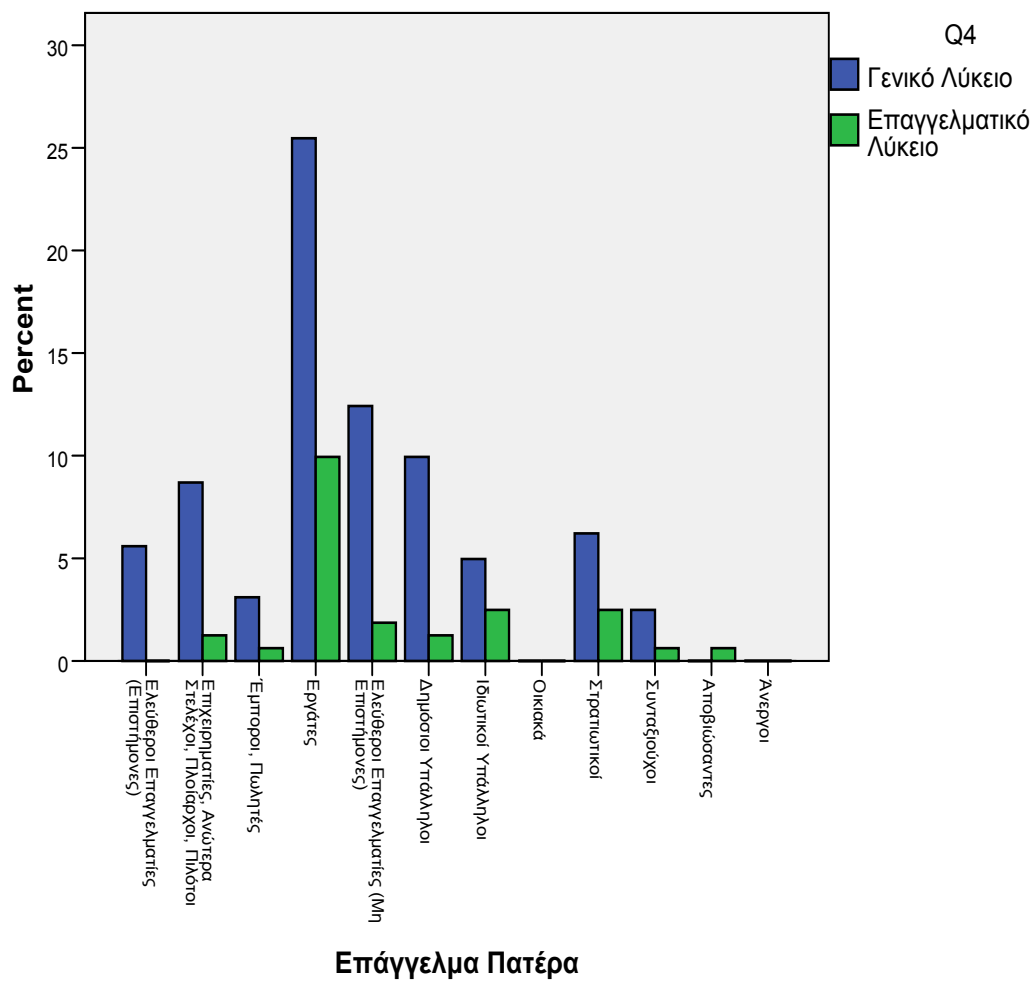
Μαθητές

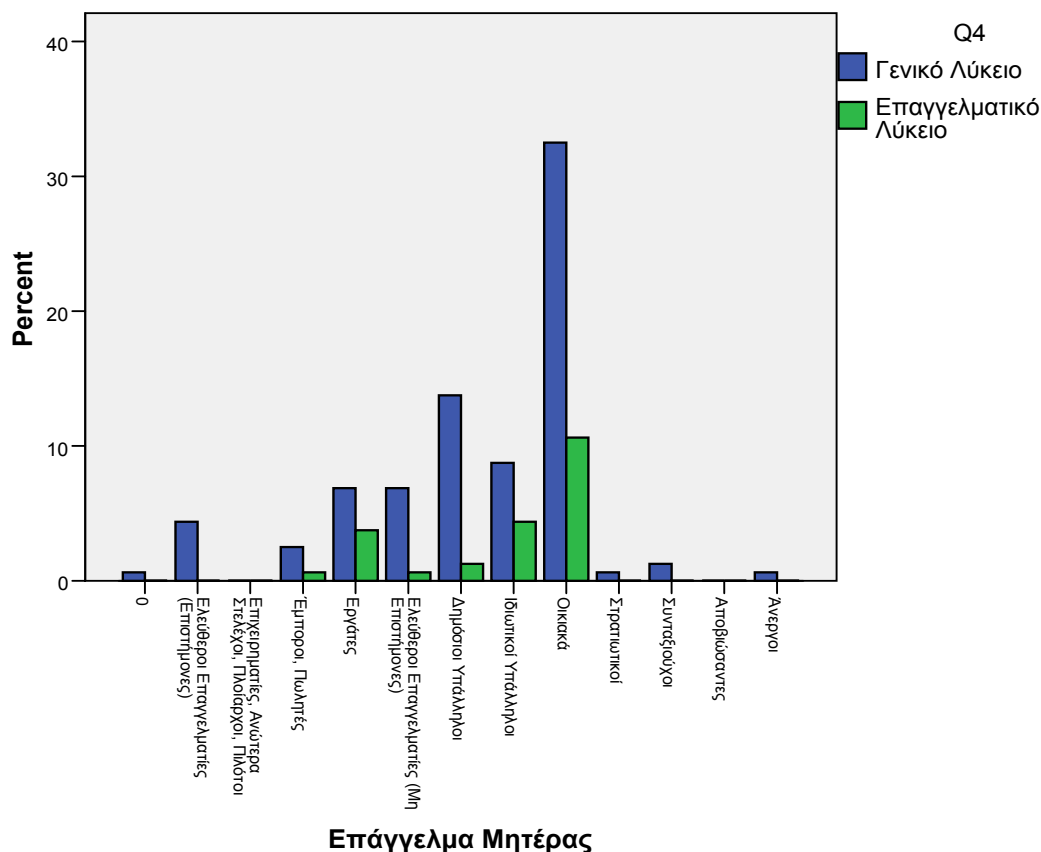

Γονείς

Επιλογή λυκείου ανά επάγγελμα γονέα

Από το διάγραμμα μαθητών της προηγούμενης σελίδας, αλλά και από το ανωτέρω διάγραμμα γονέων, συνάγεται αβίαστα το συμπέρασμα ότι σε μεγαλύτερο ποσοστό οι πατέρες των μαθητών που επιλέγουν ΕΠΑΛ είναι εργάτες, ελεύθεροι επαγγελματίες (μη επιστήμονες), κυρίως τεχνίτες και ιδιωτικοί υπάλληλοι, ενώ αντίστοιχα οι μητέρες είτε ασχολούνται με τα οικιακά είτε είναι εργάτριες είτε ιδιωτικοί υπάλληλοι. Συμπερασματικά θα πρέπει να αναφέρουμε ότι στην παρούσα ενότητα παρουσιάζονται κάποια ευρήματα σχετικά με ορισμένες υποθέσεις που έγιναν για τους παράγοντες που επηρεάζουν την τελική επιλογή λυκείου ενός μαθητή. Ορισμένες από αυτές τις υποθέσεις πράγματι αποδεικνύονται μέσω των αναλύσεων που διεξήχθησαν και ορισμένες όχι. Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζονται συνοπτικά οι παράγοντες αυτοί, καθώς και τα συμπεράσματα για το αν οι αντίστοιχες υποθέσεις αποδεικνύονται ή απορρίπτονται και για τα δύο δείγματα των ερωτώμενων.

Συμπεράσματα Αναλύσεων Ενότητας 2

Παράγοντας που πιθανώς επηρεάζει την επιλογή των μαθητών	Δείγμα Μαθητών	Δείγμα Γονέων
Φύλο	Αποδεικνύεται	Αποδεικνύεται
Επίδοση στα μαθήματα	Αποδεικνύεται	Αποδεικνύεται
Γνώμη για την πιθανότητα εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση	Αποδεικνύεται	Αποδεικνύεται
Ισοτιμία των απολυτηρίων	Απορρίπτεται	Απορρίπτεται
Βαθμός επιρροής γονέων	Αποδεικνύεται	Απορρίπτεται

ΕΝΟΤΗΤΑ 3

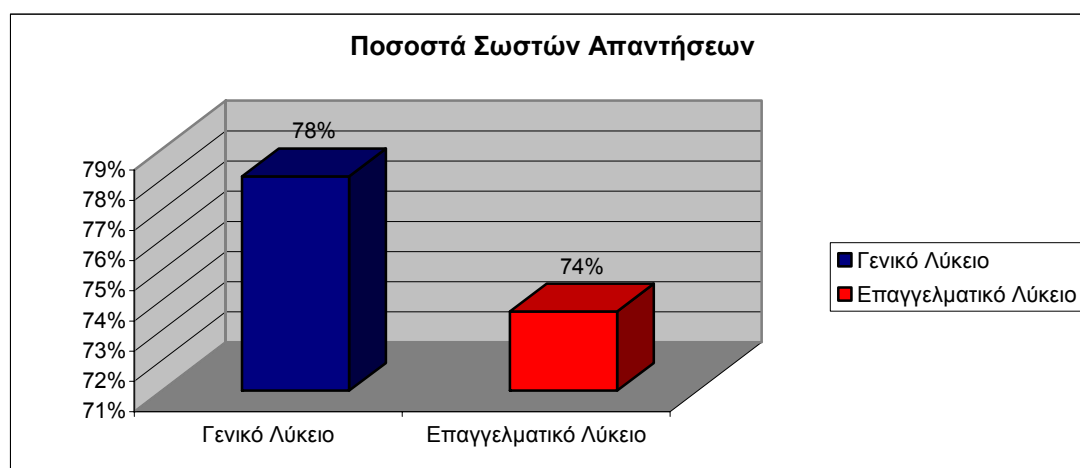
4.8 ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΕΙΔΗ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΙ ΤΙΣ ΕΠΑΣ

Στόχος της ενότητας αυτής των αναλύσεων είναι η διερεύνηση του κατά πόσο οι μαθητές και οι γονείς τους είναι πραγματικά ενημερωμένοι αναφορικά με τις δυνατότητες και τα χαρακτηριστικά του κάθε είδους λυκείου. Για το λόγο αυτό χρησιμοποιήθηκε μια σειρά ερωτήσεων στις οποίες υπήρχε μία δεδομένη σωστή απάντηση και μια λάθος. Σε αυτές τις ερωτήσεις μετρήθηκαν οι σωστές και οι λάθος απαντήσεις. Επίσης, έγινε προσπάθεια συσχετισμού του ποσοστού των σωστών απαντήσεων με την τελική επιλογή λυκείου από τους μαθητές.

4.8.1 Ερωτήσεις σχετικά με το Επαγγελματικό Λύκειο

Αρχικά παρουσιάζουμε τα αποτελέσματα για μια ομάδα 8 ερωτήσεων που αφορούν το επαγγελματικό λύκειο ξεχωριστά για τα δύο δείγματα που χρησιμοποιήσαμε.

Μαθητές

Όπως βλέπουμε, τα ποσοστά των σωστών απαντήσεων είναι αρκετά υψηλά. Οι μαθητές που επιλέγουν το γενικό λύκειο απαντούν κατά μέσο όρο σωστά στο 78% των ερωτήσεων, ενώ οι μαθητές που επιλέγουν το επαγγελματικό λύκειο απαντούν κατά μέσο όρο σωστά στο 74%. Οι αντίστοιχοι μέσοι όροι σωστών απαντήσεων είναι 6,24 (από τις 8) και 5,89 (από τις 8). Εφόσον τα ποσοστά των σωστών απαντήσεων κρίνονται ικανοποιητικά, ενδιαφέρον έχει και η διερεύνηση του βαθμού στον οποίο τα ποσοστά αυτά διαφέρουν στατιστικά σημαντικά μεταξύ αυτών που επιλέγουν το γενικό λύκειο και αυτών που επιλέγουν το επαγγελματικό. Για το λόγο αυτό πραγματοποιήθηκε T-test για τη σύγκριση μέσων, του οποίου τα αποτελέσματα φαίνονται στους ακόλουθους πίνακες.

Group Statistics

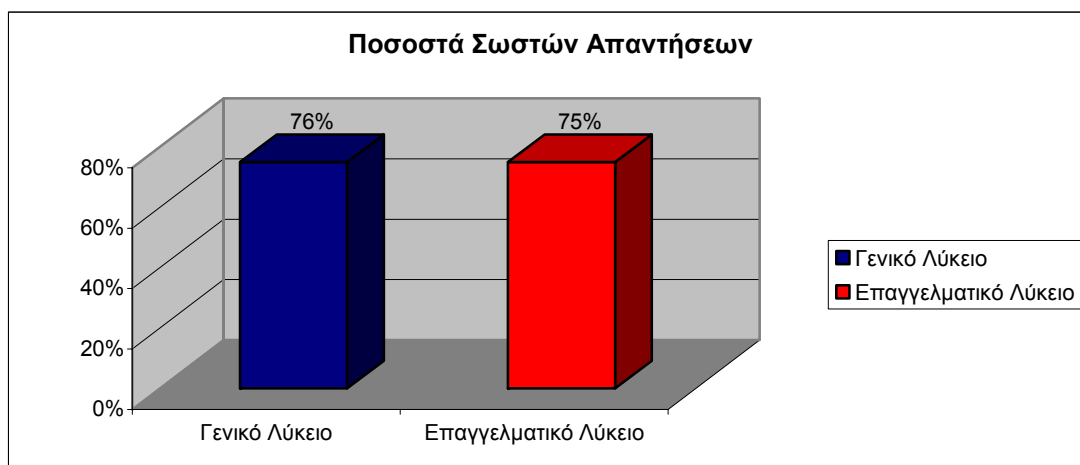
	ΕΠΙΛΟΓΗ ΛΥΚΕΙΟΥ	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Σωστές Απαντήσεις	Γενικό Λύκειο	346	6,2486	1,43923	,07737
	Επαγγελματικό Λύκειο	92	5,8913	1,51517	,15797

Independent Samples Test

T-test for Equality of Means							
	T	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
Σωστές Απαντήσεις	2,093	436	,037	,35725	,17072	,02171	,69279

Όπως βλέπουμε, το παρατηρούμενο επίπεδο σημαντικότητας του ελέγχου είναι 0,037 (μικρότερο από 0,05). Το γεγονός αυτό υποδεικνύει στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ των μέσων των δύο κατηγοριών. Όπως μάλιστα προαναφέρθηκε, ο μέσος όρος των σωστών απαντήσεων είναι μεγαλύτερος για την κατηγορία του γενικού λύκειου. Άρα, μπορούμε να συμπεράνουμε ότι κατά μέσο όρο οι μαθητές που επιλέγουν το γενικό λύκειο απαντούν σωστά σε περισσότερες ερωτήσεις από ό,τι οι μαθητές που επιλέγουν το επαγγελματικό λύκειο.

Γονείς

Τα ποσοστά των σωστών απαντήσεων που έδωσαν οι γονείς είναι εξίσου υψηλά με αυτές των μαθητών. Κατά μέσο όρο οι γονείς απάντησαν σωστά στο 75% των ερωτήσεων, το οποίο σε αριθμό ερωτήσεων μεταφράζεται σε 6 σωστές από τις 8. Μάλιστα οι γονείς που επιλέγουν το γενικό λύκειο απαντούν σωστά στο ίδιο σχεδόν ποσοστό με αυτούς που επιλέγουν το επαγγελματικό. Για να επιβεβαιώσουμε το συμπέρασμα αυτό, πραγματοποιήσαμε ανάλυση T-test για τη σύγκριση μέσων, του οποίου τα αποτελέσματα φαίνονται στους ακόλουθους πίνακες.

Group Statistics

	ΕΠΙΛΟΓΗ ΛΥΚΕΙΟΥ	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Σωστές Απαντήσεις	Γενικό Λύκειο	96	6,0605	1,76968	,20300
	Επαγγελματικό Λύκειο	30	6,0000	1,37649	,30779

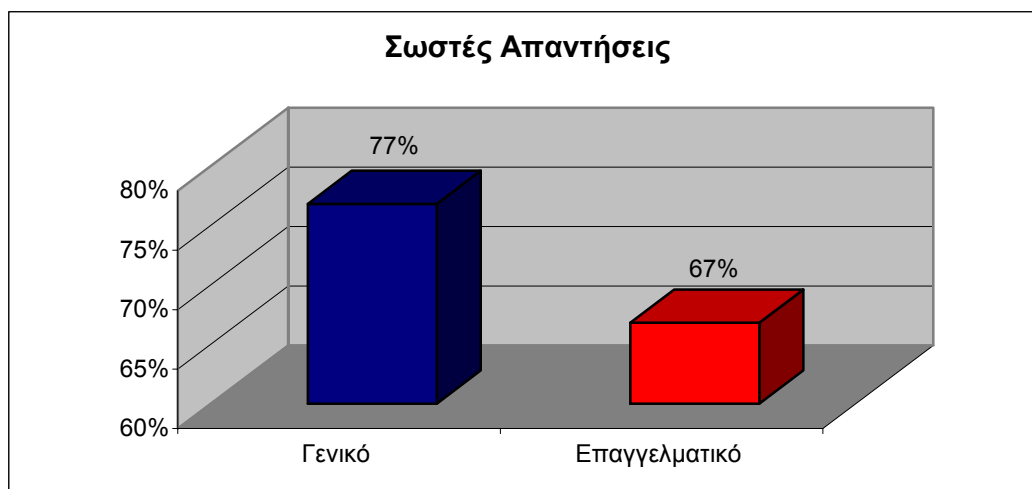
Independent Samples Test					
	t-test for Equality of Means				
	t	Df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference
Σωστές Απαντήσεις	-,093	125	,916	-,05947	,3452

Όπως βλέπουμε το παρατηρούμενο επίπεδο σημαντικότητας του ελέγχου είναι πολύ κοντά στη μονάδα και συγκεκριμένα έχει την τιμή 0,926. Αυτό δείχνει ότι πράγματι δεν υπάρχει κάποια στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ των μέσων των δύο κατηγοριών. Έτσι μπορούμε να συμπεράνουμε με ασφάλεια ότι κατά μέσο όρο οι γονείς που επιλέγουν το γενικό λύκειο και αυτοί που επιλέγουν το επαγγελματικό απαντούν σωστά στον ίδιο αριθμό ερωτήσεων.

4.8.2 Ερωτήσεις σχετικά με τις δυνατότητες που δίνει η αποφοίτηση από το επαγγελματικό λύκειο

Η επόμενη σειρά ερωτήσεων αφορά τις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές δυνατότητες κάποιου απόφοιτου του επαγγελματικού λυκείου. Συγκεκριμένα, οι ερωτήσεις ήταν 5 και αφορούσαν τη δυνατότητα ενός απόφοιτου να εισαχθεί στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, σε κάποιο ΙΕΚ, αλλά και τη δυνατότητα να δουλέψει αξιοποιώντας το πτυχίο του. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται ξεχωριστά για το δείγμα των μαθητών και των γονέων.

Μαθητές

Όπως βλέπουμε, στο προηγούμενο διάγραμμα, το ποσοστό των σωστών απαντήσεων είναι σχετικά υψηλό, όμως στην συγκεκριμένη περίπτωση βλέπουμε πολύ μεγάλες διαφορές μεταξύ των μαθητών που επιλέγουν το γενικό λύκειο από αυτών που επιλέγουν το επαγγελματικό. Συγκεκριμένα οι πρώτοι απαντούν σωστά κατά μέσο όρο στο 77% των ερωτήσεων, ενώ οι άλλοι στο 67%. Για να επιβεβαιώσουμε ότι η διαφορά αυτή, η οποία εκ πρώτης όψεως φαίνεται αρκετά μεγάλη, είναι στατιστικά σημαντική χρησιμοποιήσαμε την ανάλυση t- test για τη σύγκριση μέσων. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται συνοπτικά στον ακόλουθο πίνακα.

Group Statistics

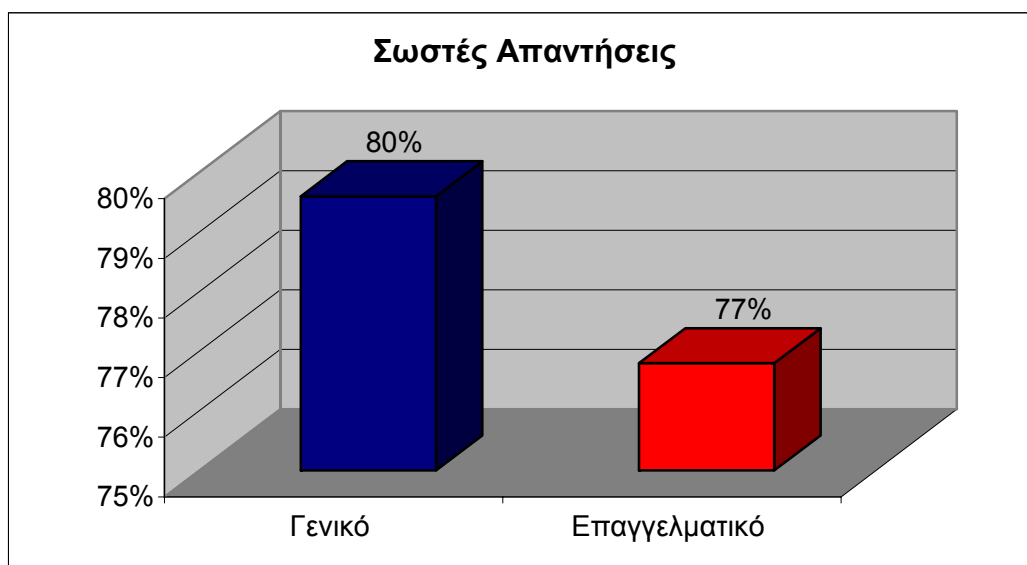
	ΕΠΙΛΟΓΗ ΛΥΚΕΙΟΥ	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Σωστές Απαντήσεις	Γενικό Λύκειο	355	3,84	1,018	,054
	Επαγγελματικό Λύκειο	102	3,34	,791	,078

Independent Samples Test

	t-test for Equality of Means					
	t	df	Sig. (2 tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference
Σωστές Απαντήσεις	3,622	455	,000	,395	,109	,181 ,610

Όπως βλέπουμε, το παρατηρούμενο επίπεδο σημαντικότητας του ελέγχου είναι πολύ μικρό, **σχεδόν 0**. Αυτό δείχνει ότι πράγματι υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ των μέσων των δύο κατηγοριών. Όπως μάλιστα προαναφέρθηκε, ο μέσος όρος των σωστών απαντήσεων είναι αρκετά μεγαλύτερος για την κατηγορία των μαθητών που επιλέγουν το γενικό λύκειο. Άρα, μπορούμε να συμπεράνουμε ότι κατά μέσο όρο οι μαθητές που επιλέγουν το γενικό λύκειο απαντούν σωστά σε περισσότερες ερωτήσεις από ό,τι οι μαθητές που επιλέγουν το επαγγελματικό λύκειο στις ερωτήσεις που αφορούν τις δυνατότητες που προκύπτουν από την αποφοίτηση από το επαγγελματικό λύκειο.

Γονείς

Τα ποσοστά των σωστών απαντήσεων που έδωσαν οι γονείς είναι ακόμα υψηλότερα από αυτά των μαθητών. Κατά μέσο όρο οι γονείς που επέλεξαν το γενικό λύκειο, απάντησαν σωστά στο 81% των ερωτήσεων, το οποίο σε αριθμό ερωτήσεων

μεταφράζεται σε 3,95 σωστές από τις 5. Απ' την άλλη οι γονείς που επέλεξαν το επαγγελματικό λύκειο, απάντησαν σωστά κατά μέσο όρο στο 76%, το οποίο μεταφράζεται σε 3,86 στις 5. Όπως βλέπουμε και σε αυτή την περίπτωση υπάρχουν διαφορές μεταξύ των σωστών απαντήσεων για τις δύο κατηγορίες. Για να διαπιστώσουμε αν οι διαφορές αυτές είναι στατιστικά σημαντικές, χρησιμοποιήσαμε την ανάλυση t-test για την σύγκριση μέσων. Τα αποτελέσματα συνοψίζονται στους ακόλουθους πίνακες.

Group Statistics

	ΕΠΙΛΟΓΗ ΛΥΚΕΙΟΥ	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Σωστές Απαντήσεις	Γενικό Λύκειο	125	3,95	1,321	,1416
	Επαγγελματικό Λύκειο	32	3,86	,984	,291

Independent Samples Test

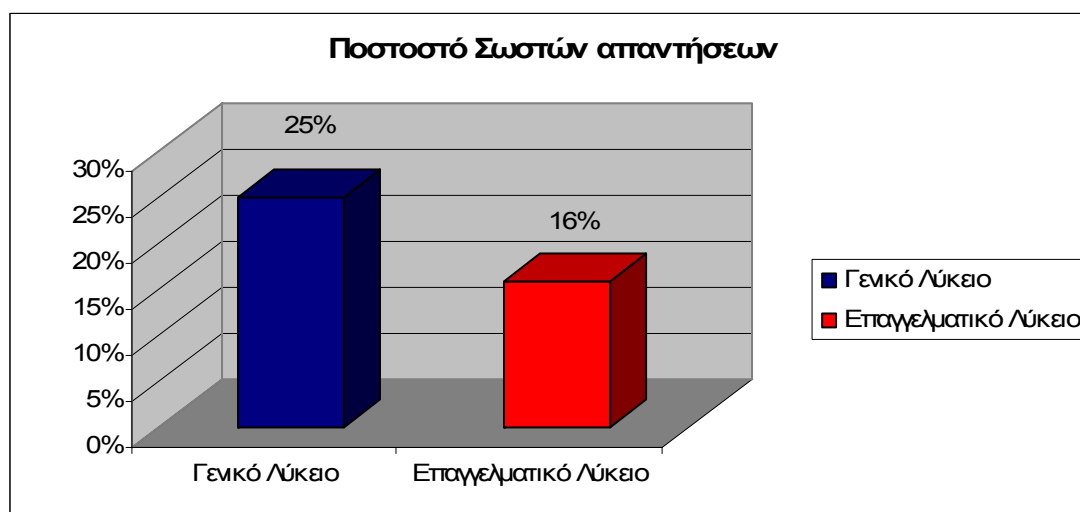
	t-test for Equality of Means				
	T	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference
Σωστές Απαντήσεις	2,645	156	,756	,09	,019

Όπως βλέπουμε, οι δύο μέσοι έχουν τιμές 3,95 και 3,86. Το παρατηρούμενο επίπεδο σημαντικότητας του ελέγχου είναι 0,756, το οποίο είναι μεγαλύτερο από 0,05. Αυτό σημαίνει ότι η διαφορά μεταξύ των δύο μέσων όρων δεν είναι στατιστικά σημαντική. Έτσι μπορούμε να υποθέσουμε με ασφάλεια ότι οι γονείς που επιλέγουν το γενικό λύκειο και αυτοί που επιλέγουν το επαγγελματικό απαντούν εξίσου σωστά στην ενότητα αυτή των ερωτήσεων.

4.8.3 Ερώτηση σχετικά με τη διάρκεια σπουδών σε επαγγελματική σχολή

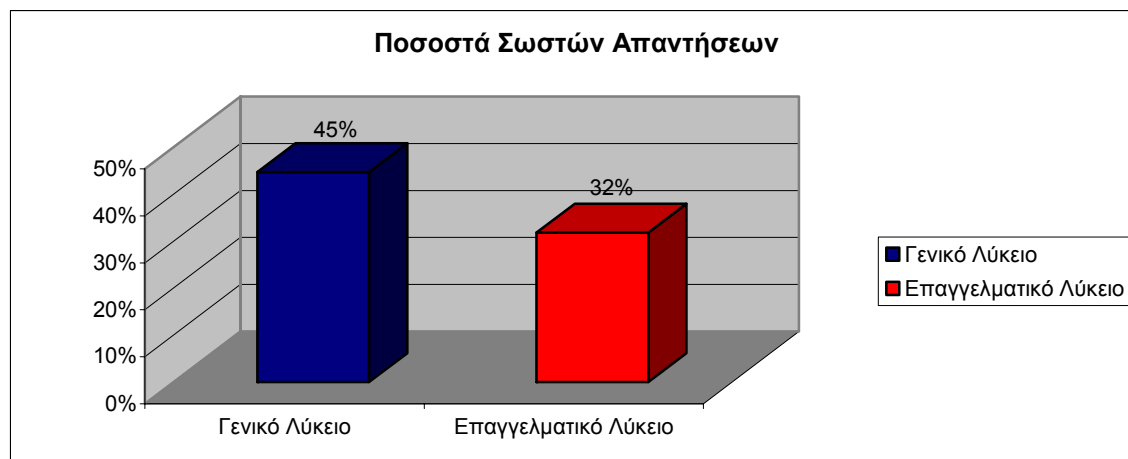
Στην συνέχεια της ενότητας αυτής παρουσιάζονται τα αποτελέσματα ερώτησης σχετικά με τη διάρκεια σπουδών μιας επαγγελματικής σχολής. Η ερώτηση αυτή είναι πολύ σημαντική, καθώς αναδεικνύει το βαθμό στον οποίο οι μαθητές και οι γονείς τους έχουν πράγματι επαρκή γνώση για τις επαγγελματικές σχολές. Τα αποτελέσματα, τα οποία παρουσιάζονται σε δύο διαφορετικά διαγράμματα για τα δύο δείγματα, είναι ενδεικτικά της ελλιπούς γνώσης γύρω από το θέμα αυτό.

Μαθητές

Όπως παρατηρούμε, το ποσοστό των σωστών απαντήσεων ήταν πολύ μικρό για το δείγμα των μαθητών. Από όσους επιλέγουν το γενικό λύκειο, σωστά στην ερώτηση που αφορά την διάρκεια φοίτησης σε μια επαγγελματική σχολή απάντησε μόνο το 25%. Ακόμα λιγότερες σωστές απαντήσεις υπήρχαν στους μαθητές που επιλέγουν το επαγγελματικό λύκειο. Συγκεκριμένα, μόλις το 16% των μαθητών αυτών γνώριζε τη σωστή απάντηση στην ερώτηση αυτή.

Γονείς

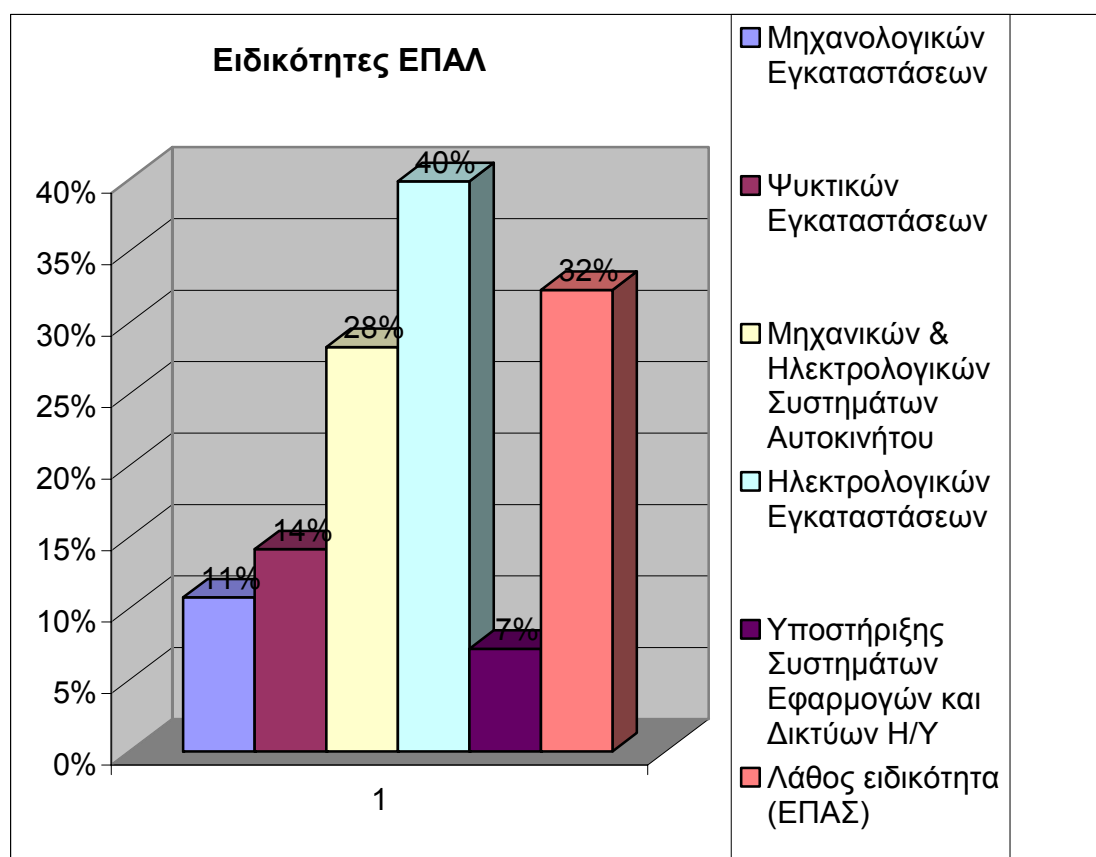
Λίγο καλύτερα είναι τα πράγματα στο δείγμα των γονέων, όπου τα ποσοστά των σωστών απαντήσεων είναι μεγαλύτερα. Συγκεκριμένα από τους γονείς που επέλεξαν το γενικό λύκειο περίπου το 45% απάντησε σωστά στην ερώτηση, ενώ από αυτούς που επέλεξαν το επαγγελματικό το 32%. Τα ποσοστά αυτά είναι μεγαλύτερα από τα αντίστοιχα του δείγματος των μαθητών, αλλά κρίνονται πολύ μικρά, αν αναλογιστεί κανείς ότι στη συγκεκριμένη ερώτηση υπήρχαν 4 δυνατές απαντήσεις και άρα υπάρχει και ισχυρό ενδεχόμενο τυχαίων σωστών απαντήσεων.

Σε γενικές γραμμές οι σωστές απαντήσεις στην συγκεκριμένη ερώτηση ήταν πολύ λίγες. Το γεγονός αυτό σίγουρα υποδεικνύει μια ελλιπέστατη ενημέρωση των γονέων και ακόμα περισσότερο των μαθητών σχετικά με τις επαγγελματικές σχολές.

4.8.4 Ειδικότητες Επαγγελματικού Λυκείου

Αυτή η ενότητα των ερωτήσεων, που αφορούν τη γνώση των μαθητών και των γονέων τους σχετικά με τα διάφορα είδη λυκείου, αφορά τις ειδικότητες των επαγγελματικών λυκείων. Στη συγκεκριμένη ερώτηση ζητήθηκε από τους ερωτώμενους να κατονομάσουν όσες ειδικότητες του επαγγελματικού λυκείου γνωρίζουν. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται ξεχωριστά για το δείγμα των μαθητών και των γονέων τους στα ακόλουθα διαγράμματα.

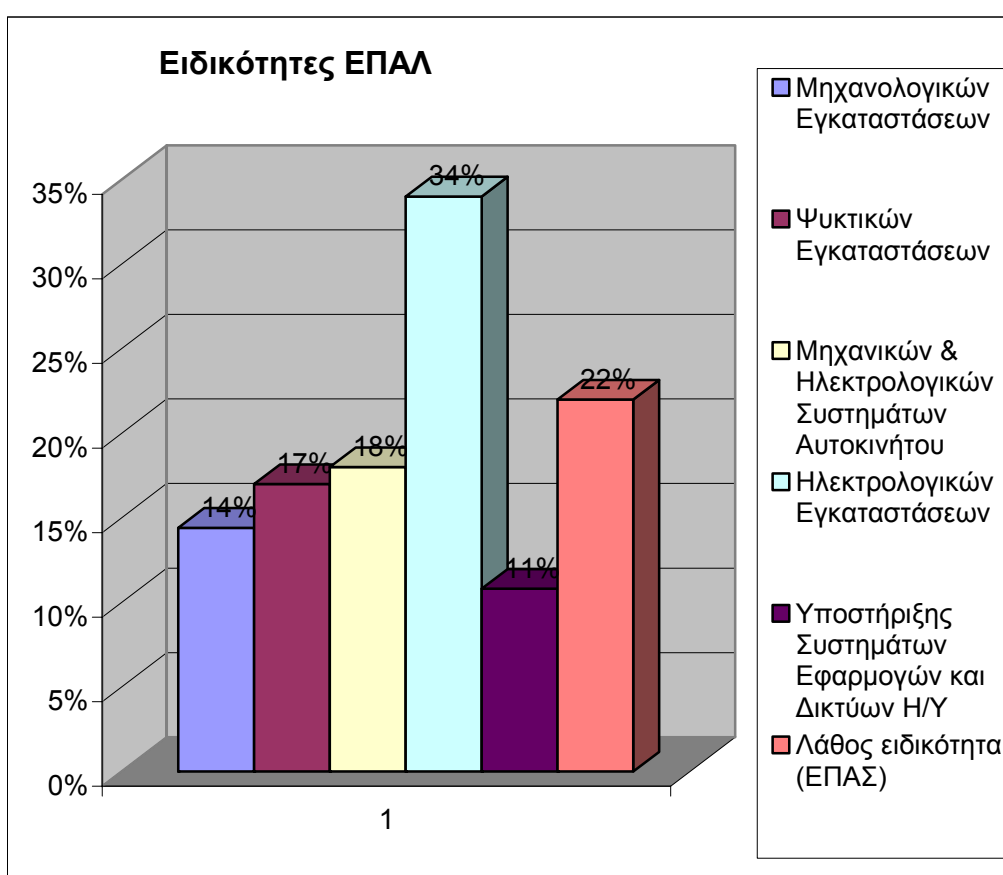
Μαθητές

Οι απαντήσεις των μαθητών στο ερώτημα αυτό ήταν ποικίλες και οι πιο συχνές από αυτές παρουσιάζονται στο προηγούμενο ραβδόγραμμα. Όπως βλέπουμε, η πιο γνωστή ειδικότητα του επαγγελματικού λυκείου είναι αυτή των ηλεκτρολογικών

εγκαταστάσεων, την οποία γνώριζε το 40% των ερωτηθέντων. Στη συνέχεια ακολουθεί η ειδικότητα των μηχανολογικών και ηλεκτρολογικών συστημάτων αυτοκινήτου, την οποία γνώριζε το 20% των μαθητών και αυτή των ψυκτικών εγκαταστάσεων, την οποία γνώριζε το 14% των μαθητών. Άλλες απαντήσεις στην ερώτηση αυτή ήταν επίσης οι ειδικότητες μηχανολογικών εγκαταστάσεων και υποστήριξης συστημάτων εφαρμογών και δικτύων Η/Υ. Τέλος εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι το 32% των μαθητών ανέφερε μία ή και περισσότερες λάθος ειδικότητες (επί το πλείστον ειδικότητες των επαγγελματικών σχολών). Το αποτέλεσμα αυτό αναδεικνύει για άλλη μία φορά την σχετικά ελλιπή γνώση των μαθητών γύρω από το επαγγελματικό λύκειο και η οποία γίνεται ελλιπέστερη όσον αφορά τις επαγγελματικές σχολές.

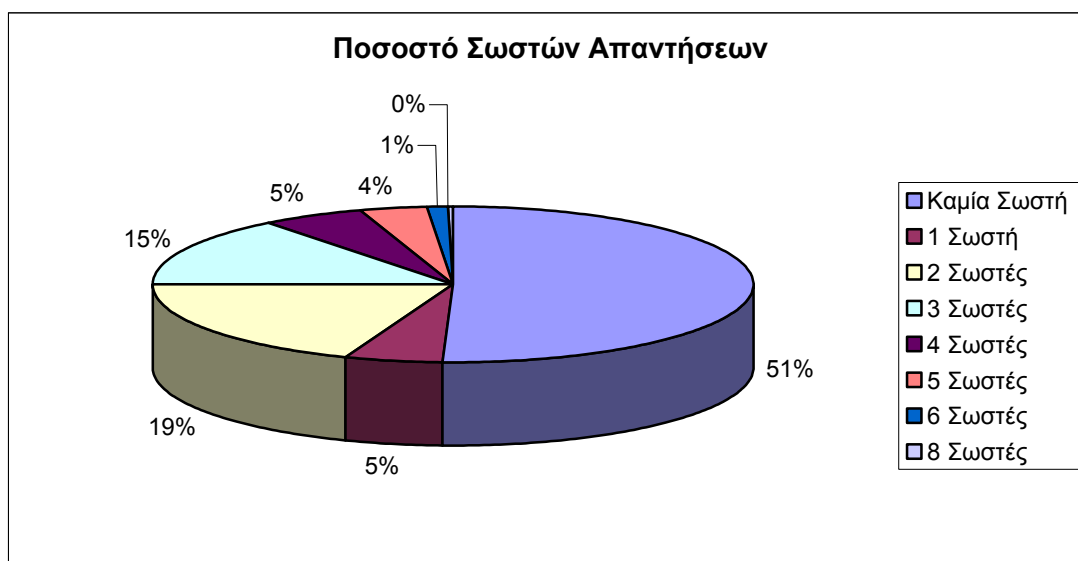
Γονείς

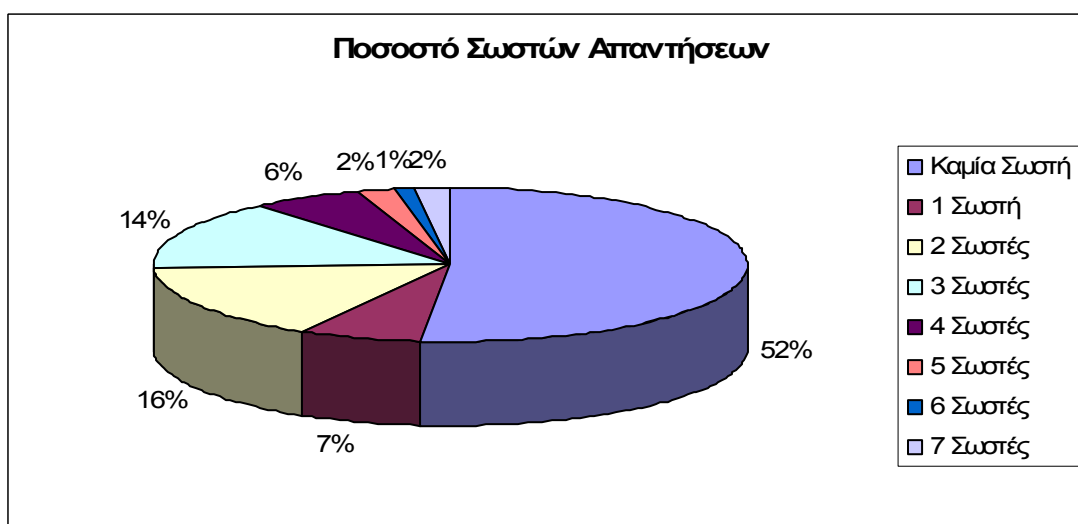
Στο δείγμα των γονέων, οι απαντήσεις που δόθηκαν ήταν παρόμοιες με αυτές των μαθητών. Όπως παρατηρούμε στο διάγραμμα, και σε αυτή την περίπτωση, η πιο γνωστή ειδικότητα του επαγγελματικού λυκείου είναι αυτή των ηλεκτρολογικών εγκαταστάσεων, την οποία γνώριζε το 34% των ερωτηθέντων. Επίσης συχνά αναφερόμενη ειδικότητα είναι αυτή των μηχανολογικών και ηλεκτρολογικών συστημάτων αυτοκινήτου, την οποία γνώριζε το 18% των γονέων. Στη συνέχεια ακολουθούν οι ειδικότητες των ψυκτικών εγκαταστάσεων με ποσοστό 17% και αυτή των μηχανολογικών εγκαταστάσεων με ποσοστό 14%. Εξίσου μεγάλο, και σε αυτή την περίπτωση, είναι και το ποσοστό των γονέων που ανέφεραν κάποια λάθος ειδικότητα (22%), με συνηθέστερες λάθος απαντήσεις τις ειδικότητες των επαγγελματικών σχολών.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται δύο διαγράμματα, ένα για τους μαθητές και ένα για τους γονείς, στα οποία παρουσιάζονται τα ποσοστά των υπαρκτών ειδικοτήτων που αυτοί γνωρίζουν. Όπως βλέπουμε και στις δύο περιπτώσεις, περισσότεροι από τους μισούς ερωτηθέντες (το 52% των μαθητών και το 51% των γονέων) δεν ήξερε ούτε μία ειδικότητα των επαγγελματικών λυκείων. Τα ποσοστά που διακρίνονται στους ακόλουθους πίνακες, αναδεικνύουν για μία ακόμη φορά τις ελλείψεις γνώσεις μαθητών και γονέων γύρω από το επαγγελματικό λύκειο.

Μαθητές

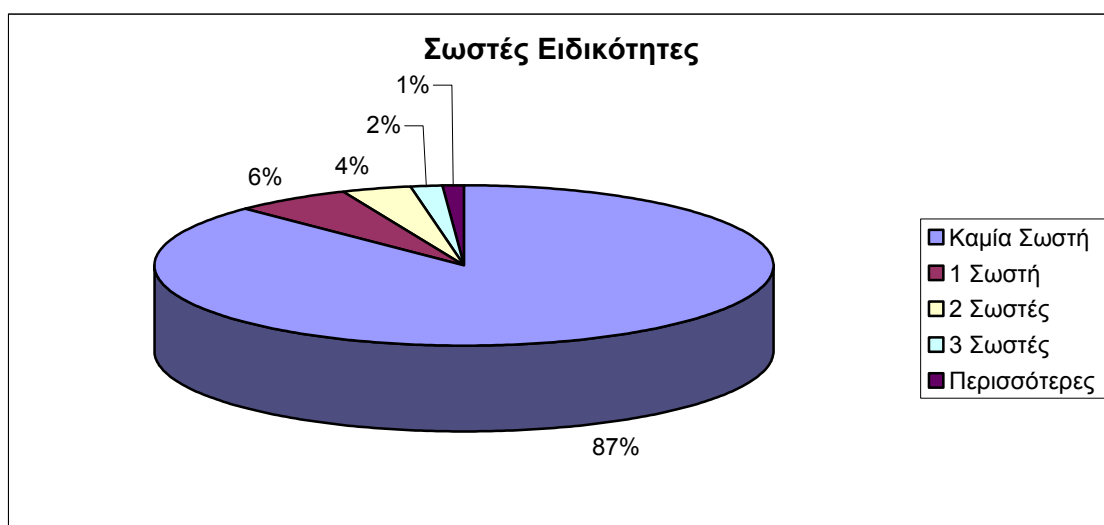
Γονείς

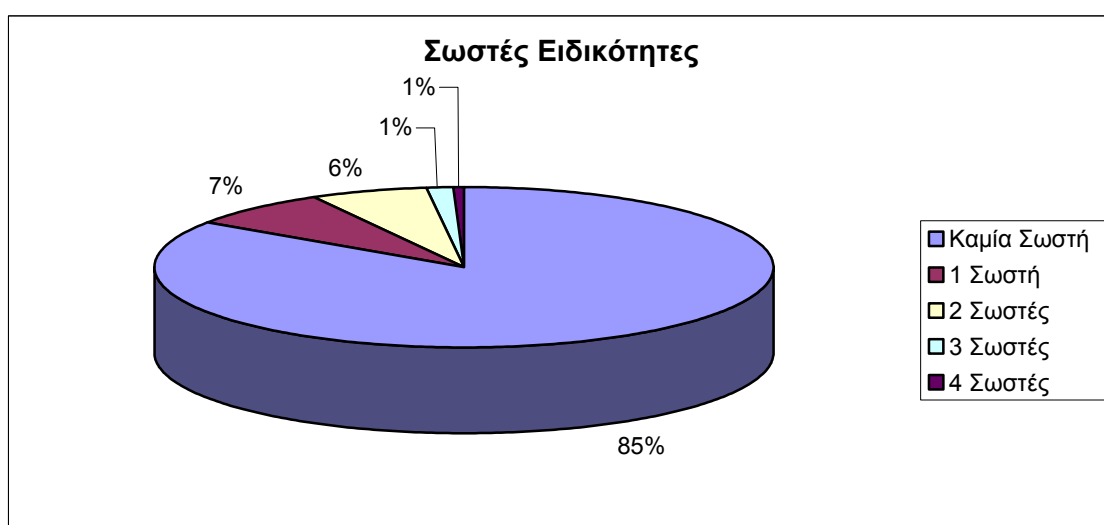
4.8.5 Ειδικότητες Επαγγελματικών Σχολών

Εκτός από τις ειδικότητες του επαγγελματικού λυκείου ζητήθηκε από τους ερωτώμενους να αναφέρουν ποιες ειδικότητες των επαγγελματικών σχολών γνωρίζουν. Όπως είναι φανερό από τις απαντήσεις τόσο οι μαθητές όσο και οι γονείς τους, έχουν ελλιπέστατη γνώση σχετικά με τις ειδικότητες των επαγγελματικών σχολών. Το 87 % των μαθητών και το 85% των γονέων δεν κατάφερε να κατονομάσει σωστά ούτε μία ειδικότητα των επαγγελματικών σχολών. Επίσης, μόνο το 10% των μαθητών και το 13% των γονέων κατάφερε να αναφέρει μία ή δύο σωστές ειδικότητες. Τα ποσοστά των σωστών ειδικοτήτων που ανέφεραν οι μαθητές και οι γονείς παρουσιάζονται στα δύο ακόλουθα διαγράμματα.

Μαθητές

Γονείς

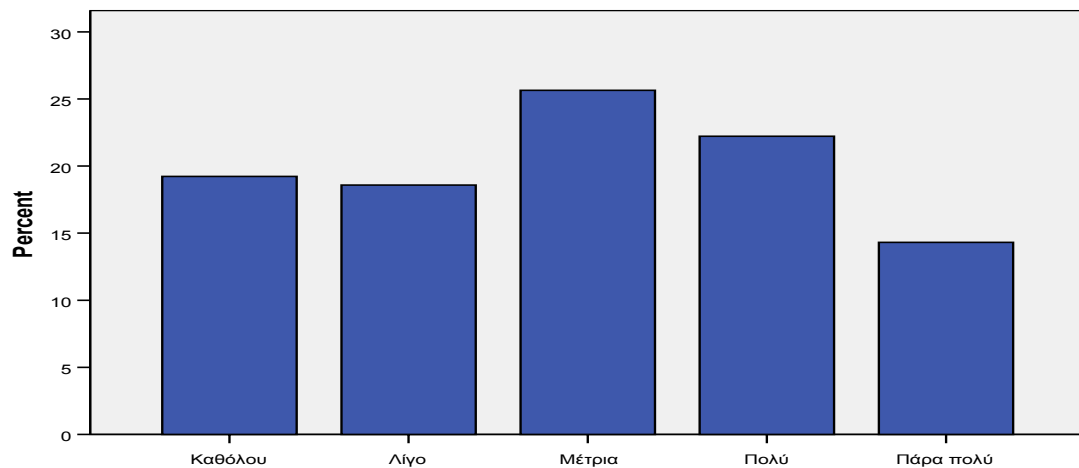
ΕΝΟΤΗΤΑ 4

4.9 ΑΛΛΑ ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

4.9.1 Ερώτηση 11

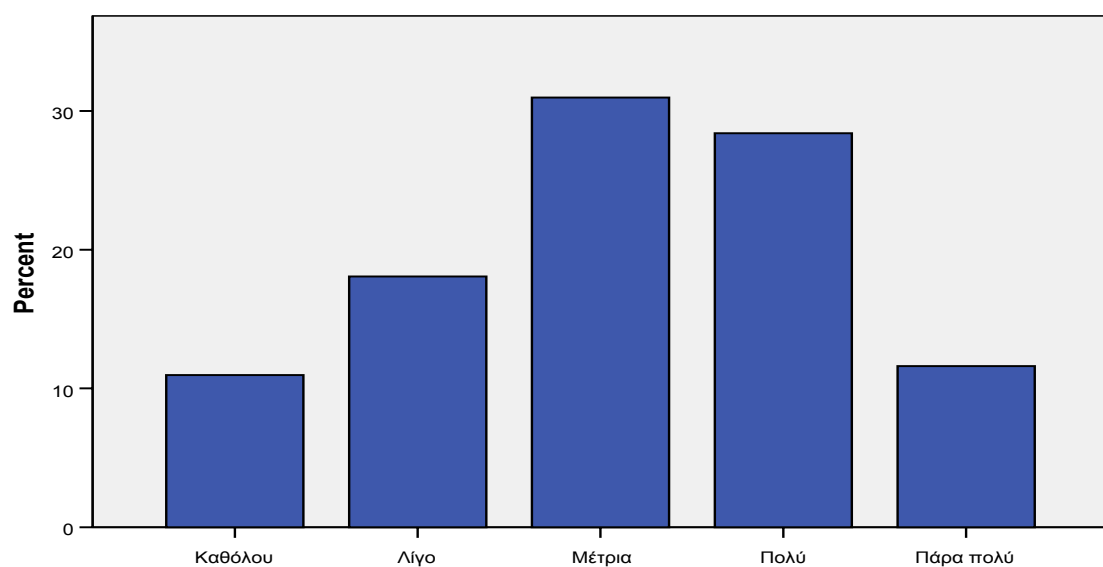
Μαθητές

Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι έχετε επηρεαστεί από τους γονείς σας ως προς τον τύπο λυκείου που σκέφτεστε να επιλέξετε;

Γονείς

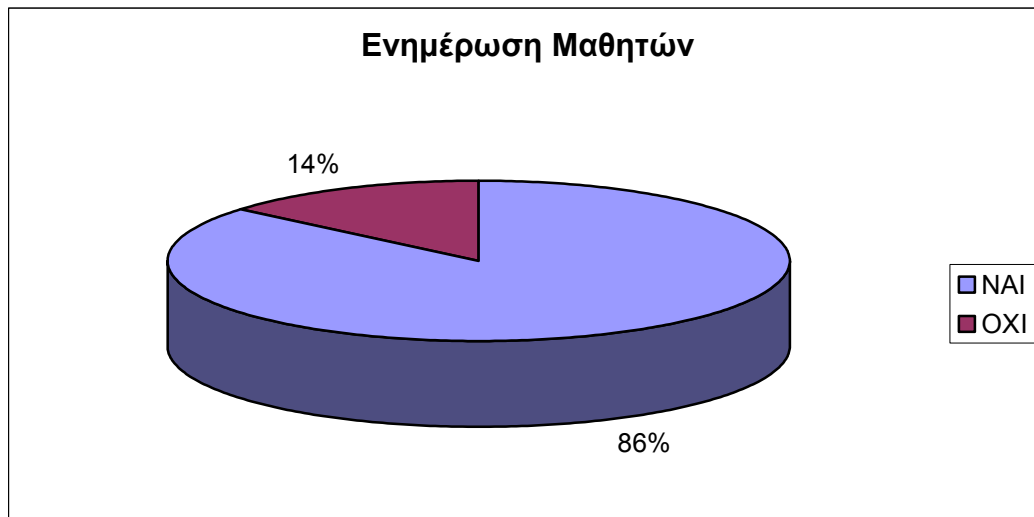
Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι ως γονείς θα επηρεάσετε το παιδί σας, ως προς τον τύπο Λυκείου (Γενικό ή Επαγγελματικό) που σκέφτεστε να επιλέξει;

4.9.2 Ερώτηση 1

Μαθητές

Έχετε ενημερωθεί αναλυτικά σχετικά με τις εκπαιδευτικές επιλογές που έχουν οι μαθητές μετά το γυμνάσιο;

Γονείς

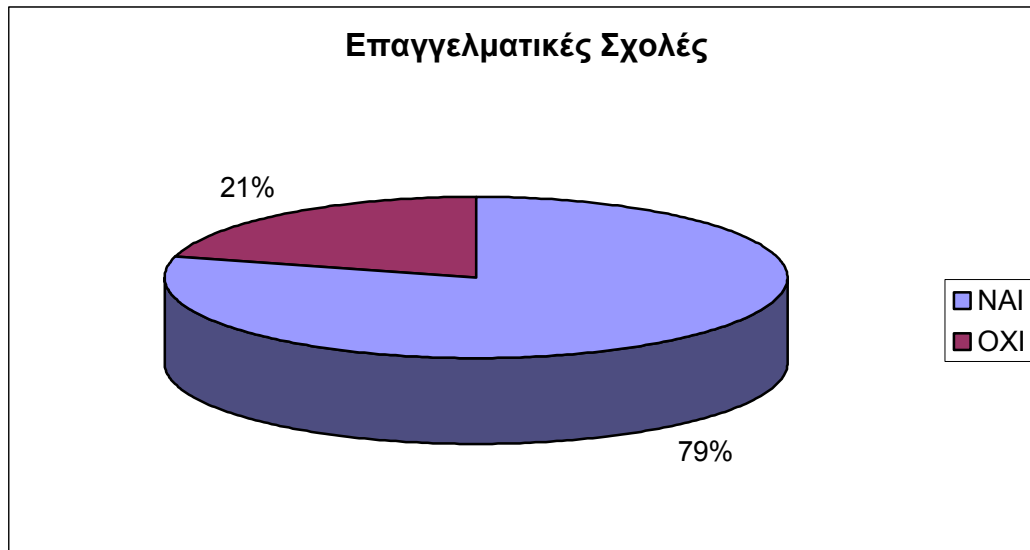
Έχετε ενημερωθεί αναλυτικά σχετικά με τις εκπαιδευτικές επιλογές που έχουν οι μαθητές μετά το γυμνάσιο;

4.9.3. Ερώτηση 14:

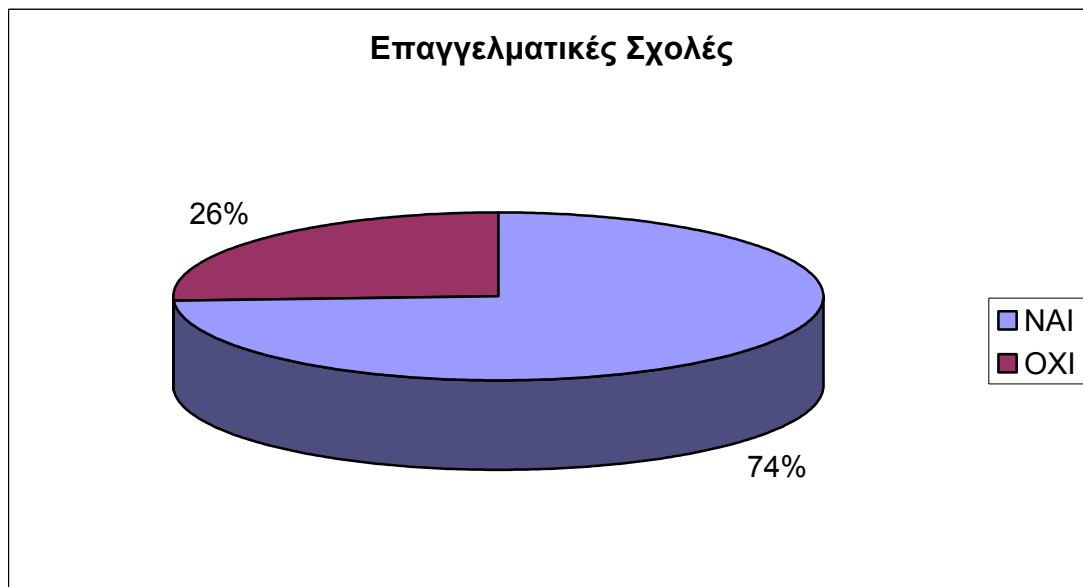
Μαθητές

Εκτός από το επαγγελματικό και το γενικό λύκειο, γνωρίζετε ότι υπάρχουν και οι επαγγελματικές σχολές;

Γονείς

Εκτός από το επαγγελματικό και το γενικό λύκειο, γνωρίζετε ότι υπάρχουν και οι επαγγελματικές σχολές;

Από την ερώτηση 1 παρατηρούμε ότι ένα μεγάλο ποσοστό των μαθητών (14%) δηλώνουν ότι δεν έχουν ενημερωθεί (αναλυτικά) σχετικά με τις εκπαιδευτικές επιλογές που έχουν μετά το Γυμνάσιο, ενώ το ποσοστό αυτό μεγαλώνει κατά πολύ στους γονείς, όπου το 39% δηλώνουν ότι δεν έχουν ενημερωθεί αναλυτικά για τις επιλογές αυτές.

Από την ερώτηση 14 επίσης μεγάλο ποσοστό των μαθητών, 21% και των γονέων 26% δηλώνουν ότι δεν γνωρίζουν αν υπάρχουν επαγγελματικές σχολές.

Τόσο από την ερώτηση 1 προς τους μαθητές και τους γονείς, όσο και την ερώτηση 14 αλλά και από άλλες ερωτήσεις που έχουμε αναφέρει, γίνεται φανερό η έλλειψη ενημέρωσης και η ανάγκη της λήψης δραστικών μέτρων στον τομέα αυτόν, αν θέλουμε πράγματι να αναδείξουμε το επαγγελματικό λύκειο ως ισότιμο με το γενικό.

4.10 ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η επαγγελματική εκπαίδευση στην Ελλάδα προσελκύει ένα μικρό ποσοστό, 21% του μαθητικού δυναμικού, ποσοστό που υπολείπεται κατά πολύ τόσο των αντίστοιχων ποσοστών, (40%-60%), των Ευρωπαϊκών κρατών-μελών με τα καλύτερα εκπαιδευτικά αποτελέσματα όσο και του στόχου που έχει τεθεί στην Ελλάδα. Η αναβάθμιση της επαγγελματικής εκπαίδευσης, εδώ και αρκετά χρόνια, αποτελεί επιτακτική κοινωνική απαίτηση, η οποία δύναται να συμβάλει αποφασιστικά τόσο στην καταπολέμηση της ανεργίας και στην ουσιαστική ανάπτυξη της χώρας όσο και στην επίλυση χρόνιων προβλημάτων που ταλανίζουν την Ελληνική εκπαίδευση, όπως η διαδικασία εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Ο στόχος για την Επαγγελματική εκπαίδευση είναι να αποτελέσει το δεύτερο ισότιμο, με αυτόν της Γενικής πυλώνα, στο επίπεδο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και να προσελκύσει περίπου το 40% του μαθητικού δυναμικού. Εάν ο στόχος αυτός είχε επιτευχθεί, θα ήταν πολύ πιο εύκολο να μιλήσουμε για «ελεύθερη πρόσβαση» στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Το 46% των μαθητών δηλώνουν ότι δεν επιλέγουν την Επαγγελματική Εκπαίδευση, διότι πιστεύουν ότι παρέχει λιγότερες πιθανότητες εισαγωγής στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση και το 16% πιστεύει ότι το Επαγγελματικό Λύκειο παρέχει υποδεέστερη μόρφωση σε σχέση με το Γενικό.

Το ποσοστό των μαθητριών που επιλέγουν το Επαγγελματικό Λύκειο είναι ακόμη μικρότερο από το αντίστοιχο ποσοστό των μαθητών. Αυτό απεδείχθη και από το δείγμα των μαθητών και από το δείγμα των γονέων.

Όπως επίσης απεδείχθη και από τα δύο δείγματα, το Επαγγελματικό Λύκειο επιλέγουν μαθητές μάλλον χαμηλής επίδοσης παρά τη βούληση τόσο της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και του Ελληνικού κράτους, η Επαγγελματική Εκπαίδευση να γίνει ισότιμος πόλος έλξης με τη Γενική για τους μαθητές υψηλών επιδόσεων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων.

Απεδείχθη ακόμη με το δείγμα των μαθητών ότι οι μαθητές που επιλέγουν το Γενικό Λύκειο φαίνεται να επηρεάζονται περισσότερο από τους γονείς τους στην απόφαση αυτή, γεγονός το οποίο δεν ομολογείται σαφώς από τους γονείς.

Τα δύο αυτά δείγματα έδειξαν επίσης ότι η Επαγγελματική Εκπαίδευση είναι η εκπαίδευση των «φτωχών» μαθητών που οι γονείς τους είναι συνήθως εργάτες, τεχνίτες ή χαμηλόμισθοι υπάλληλοι, ενώ το μεγάλο ποσοστό των μητέρων περιορίζεται στα οικιακά.

Ο «πόλεμος των ειδικοτήτων» μεταξύ ΕΠΑΛ και ΕΠΑΣ του ΥΠΕΠΘ δημιουργεί σύγχυση και έντονο προβληματισμό για τις δυνατότητες και ευκαιρίες επαγγελματικής απασχόλησης των αποφοίτων. Ο «πόλεμος» γίνεται πιο σκληρός, καθώς το μεν Υπουργείο Παιδείας, που έχει το «προνόμιο» των ΕΠΑΛ διολισθαίνει στις ΕΠΑΣ και παρέχει ουσιαστικά κατάρτιση, τα δε υπόλοιπα Υπουργεία (Απασχόλησης, Υγείας και πρόνοιας, Τουρισμού, Αγροτικής Ανάπτυξης) επεκτείνουν την επιδοτούμενη από την Ευρωπαϊκή Ένωση κατάρτιση με ειδικότητες που ουσιαστικά ανήκουν στα ΕΠΑΛ (εκπαίδευση), σε κάποιες δε περιπτώσεις έφεραν το ΥΠΕΠΘ προ τετελεσμένων

γεγονότων, καθώς λειτούργησαν ειδικότητες στις δικές τους ΕΠΑΣ που ουσιαστικά ανήκουν στα ΕΠΑΛ και μάλιστα επί μακρόν χωρίς άδεια.

Οι αναλύσεις της 3^{ης} ενότητας (βλέπε σελίδες 144-153) έδειξαν ότι για τα ΕΠΑ.Λ. μαθητές και γονείς σε μεγάλο ποσοστό (67%-80%) απάντησαν σωστά στις γνωστικές ερωτήσεις διπλής επιλογής (ΝΑΙ-ΟΧΙ), γεγονός που οδηγεί στο συμπέρασμα ότι έχουν τύχει κάποιας ενημέρωσης, κυρίως από το σχολείο (60%) και την οικογένεια (53%), όπως οι ίδιοι δηλώνουν (βλέπε σελίδες 124-125). Η ενημέρωση όμως αυτή φαίνεται ότι είναι εντελώς επιφανειακή, καθώς, όταν καλούνται να αναφέρουν τις ειδικότητες των ΕΠΑΛ, το 52% των μαθητών και το 51% των γονέων δεν γνωρίζει ούτε μία ειδικότητα (βλέπε σελίδα 152). Η ενημέρωση σχετικά με τις ΕΠΑΣ είναι εντελώς ανεπαρκής, καθώς το 87% των μαθητών και το 85% των γονέων δεν γνωρίζουν καμία ειδικότητα (βλέπε σελίδα 153). Ο επαγγελματικός προσανατολισμός είναι ανάγκη να λειτουργήσει αποδοτικότερα, ώστε να παρέχει τις απαραίτητες πληροφορίες και συμβουλές στους ενδιαφερομένους.

Από τα ερωτηματολόγια φάνηκε ότι αρκετοί μαθητές (Γ΄ γυμνασίου) δεν ήταν έτοιμοι για την επιλογή του τύπου λυκείου που θα αποφασίσουν. Όπως υποστηρίζει στο άρθρο του «Διάρθρωση εκπαιδευτικών συστημάτων. Συγκριτική θεώρηση»²⁰⁴ ο Σήφης Μπουζάκης, με την πρώιμη επιλογή «...προκαθορίζεται η μελλοντική, επαγγελματική και κοινωνική σταδιοδρομία των μαθητών» και επομένως χρειάζεται μετάθεση για αργότερα της απόφασης για την επιλογή ανάμεσα στη Γενική και την Επαγγελματική κατεύθυνση.

Η δυνατότητα των αποφοίτων Α΄ τάξης ΓΕΛ να εγγραφούν στη Β΄ τάξη ΕΠΑΛ και αντίστροφα, που παρέχει ο Ν. 3475/2006 και η επέκτασή της και στις επόμενες τάξεις, με κατάλληλες διαδικασίες, θα έδινε μεγαλύτερη αίσθηση ελευθερίας στους μαθητές όσον αφορά την επιλογή τους.

Μεγάλο ποσοστό μαθητών (46%) και γονέων (34%) επιλέγουν το Γενικό λύκειο, διότι παρέχει πιο εύκολη πρόσβαση στις ανώτατες σχολές, ενώ το 10% των μαθητών και το 14% των γονέων επιλέγουν επίσης το Γενικό λύκειο, διότι παρέχει καλύτερη μόρφωση (βλέπε σελίδες 122-123).

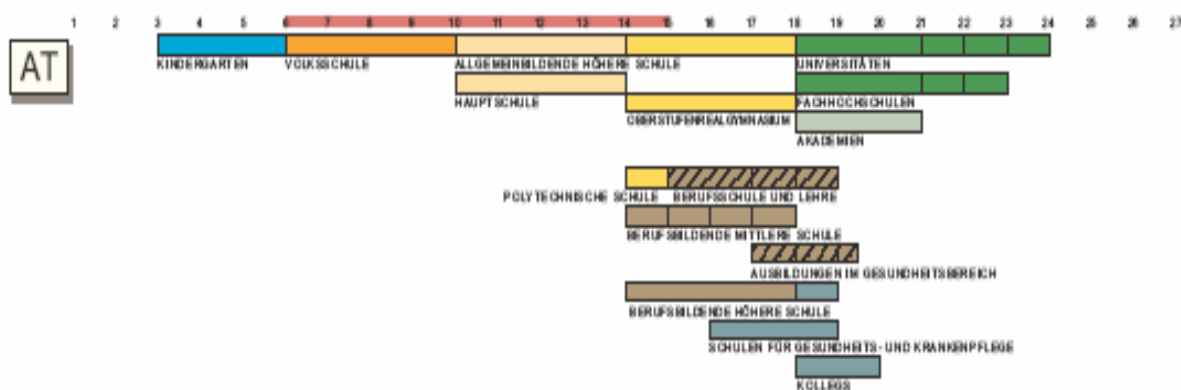
Όσο η άποψη αυτή παραμένει ριζωμένη στην ελληνική κοινωνία, γονείς, μαθητές, αλλά και εκπαιδευτικούς, η μεταγυμνασιακή δευτεροβάθμια εκπαίδευση θα βρίσκεται σε πλήρη ανισορροπία. Η ισοτιμία Επαγγελματικής και Γενικής εκπαίδευσης προϋποθέτει η Επαγγελματική εκπαίδευση να γίνει ελκυστικότερη για τους ικανούς και φιλόδοξους νέους, να παρέχει μόρφωση με μεγαλύτερη ισορροπία μεταξύ θεωρητικών γνώσεων και πρακτικών ικανοτήτων, να αξιοποιεί ουσιαστικά τις νέες τεχνολογίες, να διατηρεί ανοικτά τα περάσματα μεταξύ Γενικής και Επαγγελματικής εκπαίδευσης και πάνω απ' όλα να καταστεί ελκυστικότερο το επάγγελμα του εκπαιδευτικού και του εκπαιδευτή με την προσφορά κατάλληλων εργασιακών συνθηκών και δομών σταδιοδρομίας και εξέλιξης, ώστε να **προσελκύονται στην εκπαίδευση και να παραμένουν σ' αυτή ν οι πλέον ταλαντούχοι, άξιοι και ικανοί εκπαιδευτικοί.**

²⁰⁴ ΜΠΟΥΖΑΚΗΣ ΣΗΦΗΣ (επιμ.): Συγκριτική Παιδαγωγική II, εκδ. Gutenberg 2004 (3η έκδοση) (σ. 120-136)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α
Η ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΡΧΙΚΗΣ
(ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΗΣ) ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Υπόμνημα των σχεδιαγραμμάτων που ακολουθούν.

 Προσχολική εκπαίδευση - ISCED 0 (για την οποία το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων δεν είναι αρμόδιο)	 Προσχολική εκπαίδευση - ISCED 0 (για την οποία το Υπουργείο είναι αρμόδιο)
 Πρωτοβάθμια - ISCED 1	 Ενιαία δομή - ISCED 1 + ISCED 2 (καμία θεσμική διάκριση μεταξύ ISCED 1 και 2)
 Κατώτερη Γενική δευτεροβάθμια - ISCED 2 (συμπεριλαμβανομένης της προ-επαγγελματικής)	 Κατώτερη Επαγγελματική δευτεροβάθμια - ISCED 2
 Ανώτερη Γενική δευτεροβάθμια - ISCED 3	 Ανώτερη Επαγγελματική δευτεροβάθμια - ISCED 3
 Μετα-δευτεροβάθμια μη-τριτοβάθμια - ISCED 4	
 Τριτοβάθμια εκπαίδευση - ISCED 5A	 Τριτοβάθμια εκπαίδευση - ISCED 5B
Αντιστοίχια με τα επίπεδα ISCED: ISCED 0 ISCED 1 ISCED 2	
 Πλήρους φοίτησης υποχρεωτική εκπαίδευση	 Μερικής φοίτησης υποχρεωτική εκπαίδευση
 Προγράμματα σπουδών μερικής φοίτησης ή συνδυασμός σχολείου και εργασιακής εμπειρίας	 Επιπλέον έτος
 -/n/- υποχρεωτική εργασιακή εμπειρία + διάρκεια	 Σπουδές στο εξωτερικό
Πηγή: Ευρυδίκη	

Η υποχρεωτική εκπαίδευση στην Αυστρία είναι 9 έτη από το 6^ο έως το 15^ο έτος ηλικίας. Το πρωτοβάθμιο σχολείο (VOLKSSCHULE) διαρκεί 4 χρόνια (από το 6^ο έτος έως το 10^ο έτος ηλικίας) και δίδει κοινή βασική εκπαίδευση.

Το κατώτερο επίπεδο Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης καλύπτει τα έτη 5-8 (ηλικίες 10-14 ετών) και διαιρείται σε δύο σχολικούς τύπους:

Το γενικό δευτεροβάθμιο σχολείο που παρέχει γενική εκπαίδευση.

Το ακαδημαϊκό δευτεροβάθμιο σχολείο (Allgemeinbildende höhere schule, AHS Unterstufe) αποτελείται από δύο επίπεδα και παρέχει πολυθεματική και εις βάθος γενική εκπαίδευση. Έχει διττή αποστολή, αφ' ενός προετοιμάζει τους μαθητές για το αντίστοιχο ανώτερο επίπεδο AHS και αφετέρου τους επιτρέπει να μεταπηδήσουν σε επαγγελματικές σχολές. Τα δύο πρώτα χρόνια έχουν κοινό αναλυτικό πρόγραμμα (και με τα γενικά δευτεροβάθμια σχολεία) και χρησιμεύουν ως περίοδος παρατήρησης και προσανατολισμού. Στο τρίτο έτος γίνεται διαίρεση σε τρεις τύπους :

- Gymnasium (με λατινικά)
- Realgymnasium (με γεωμετρία και έμφαση στα μαθηματικά και τα τεχνικά), και
- Wirtschaftkundliches Realgymnasium (έμφαση στη χημεία και τα τεχνικά).

Στον δεύτερο κύκλο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης η διαφοροποίηση στο σχολικό σύστημα γίνεται πιο έντονη, δεδομένου ότι διακρίνονται σαφέστερα τα ενδιαφέροντα και οι ικανότητες των μαθητών, καθώς και οι ανάγκες της κοινωνίας για διαφορετικές μορφές επαγγελματικών προσόντων. Εκτός από τα ακαδημαϊκά δευτεροβάθμια σχολεία, τα έτη σπουδών 9-13 (ηλικίες 14-19 ετών) παρέχονται επίσης από δευτεροβάθμιες τεχνικές και επαγγελματικές σχολές.

Ο κύκλος αυτός περιλαμβάνει τους ακόλουθους τύπους σχολείων:

- προ- επαγγελματικό σχολείο (Polytechnische Schule- PTS).
- ανώτερο επίπεδο ακαδημαϊκού δευτεροβάθμιου σχολείου (9-12).
- Επαγγελματικές σχολές (έτη 10-13 το πολύ) παράλληλα με επαγγελματική κατάρτιση στην εργασία («δυαδικό σύστημα»).
- μέσες τεχνικές και επαγγελματικές σχολές (έτη 9-12 το πολύ)
- ανώτερες τεχνικές και επαγγελματικές σχολές (έτη 9-13)
- κολλέγια νηπιαγωγών (έτη 9-13)
- κολλέγια για μη διδακτικό εποπτικό προσωπικό (έτη 9-13)

Τα ακαδημαϊκά δευτεροβάθμια σχολεία, οι ανώτερες τεχνικές και επαγγελματικές σχολές και τα κολλέγια νηπιαγωγών και μη διδακτικού εποπτικού προσωπικού οδηγούν στις εξετάσεις εισαγωγής στα ανώτατα ιδρύματα.

²⁰⁵ <http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=AT>

Επιλογή (English-pdf) Eurybase-The Education System in Austria-Κεφάλαιο 5 (σελ.65-151).

Στο **προ-επαγγελματικό σχολείο (Polytechnische Schule – PTS)** παρακολουθούν σχεδόν 20% των νέων στην Αυστρία τον τελευταίο χρόνο της υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Το σχολείο αυτό απευθύνεται στην ηλικία των 14-15 ετών και αφορά μαθητές της 9^{ης} τάξης που θέλουν να καταρτισθούν σε ένα επάγγελμα αμέσως μετά τη συμπλήρωση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης και να μεταβούν προς την επαγγελματική κατάρτιση («δυναμικό σύστημα») ή σε περαιτέρω σπουδές.

Το **ακαδημαϊκό δευτεροβάθμιο σχολείο – ανώτερο επίπεδο (Allgemeinbildende höhere Schule, AHS- Oberstufe)** παρέχει πολυθεματική και σε βάθος γενική εκπαίδευση και προετοιμάζει για πανεπιστημιακές σπουδές.

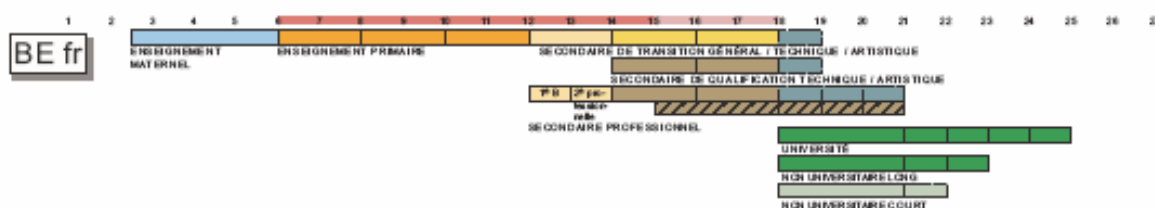
Οι **μέσες δευτεροβάθμιες τεχνικές και επαγγελματικές σχολές (Berufsbildende mittlere Schulen –BMS)** παρέχουν όχι μόνο άρτια γενική εκπαίδευση αλλά και πρακτική επαγγελματική κατάρτιση για συγκεκριμένα επαγγέλματα. Η φοίτηση διαρκεί τουλάχιστον 3 έτη οπότε οι μαθητές, έχουν το δικαίωμα να αποκτήσουν τίτλο ανώτερης γενικής εκπαίδευσης και δικαίωμα εισαγωγής στη Γενική ανώτερη εκπαίδευση μετά από εξετάσεις στα παρακάτω τέσσερα μαθήματα: Μαθηματικά, Γερμανικά, Ξένη Γλώσσα και εις βάθος εξέταση στην επαγγελματική κατάρτιση στην ειδικότητα που έχουν επιλέξει στη BMS. Κατά την διάρκεια των θερινών διακοπών, οι μαθητές είναι υποχρεωμένοι να συμμετέχουν σε υποχρεωτική πρακτική κατάρτιση σε επιχειρήσεις.

Οι **Ανώτερες δευτεροβάθμιες τεχνικές και επαγγελματικές σχολές (Berufsbildende höhere Schulen - BHS)** παρέχουν γενική και επαγγελματική κατάρτιση (διττά προσόντα) και οδηγούν τόσο στην άσκηση ενός επαγγέλματος όσο και στο πανεπιστήμιο (πτυχίο και απολυτήριο λυκείου).

Το αναλυτικό πρόγραμμα διαιρείται σε 3 ίσα μέρη: γενική εκπαίδευση, θεωρητική επαγγελματική εκπαίδευση και πρακτική επαγγελματική εκπαίδευση (σε σχολικά εργαστήρια, μαγειρεία και επαγγελματικούς χώρους).

Οι μαθητές των BHS οφείλουν να συμμετέχουν σε υποχρεωτικές περιόδους πρακτικής άσκησης στις επιχειρήσεις και στη βιομηχανία κατά τις θερινές διακοπές. Οι μαθητές που ολοκληρώνουν επιτυχώς τα BHS δικαιούνται να ασκήσουν το επάγγελμά τους, ως ελεύθεροι επαγγελματίες, μετά από τρία χρόνια επαγγελματικής πείρας.

Η αρχική επαγγελματική κατάρτιση (initial vocational training) παρέχεται σε εκτεταμένη κλίμακα και με το σύστημα μαθητείας Μαθητεία (Apprenticeship) – δυναμικό σύστημα (dual system).

Οργάνωση των σχολών αρχικής/ επαγγελματικής εκπαίδευσης.

Στο τέλος της υποχρεωτικής σχολικής εκπαίδευσης (στην ηλικία των 15 ή 16 ετών) οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν την εναλλασσόμενη εκπαίδευση επιπέδου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (κατώτερης επαγγελματικής ή ανώτερης επαγγελματικής και τεχνικής) και να εγγραφούν σε ένα CEFA (Centre d'Éducation et de Formation en Alternance - Κέντρο Εναλλασσόμενης Κατάρτισης και Εκπαίδευσης).

Στα CEFA μπορούν να εγγραφούν:

- Οι νέοι απόφοιτοι υποχρεωτικής εκπαίδευσης που δεν έχουν συμπληρώσει το 18 έτος της ηλικίας την 31 Δεκεμβρίου του τρέχοντος σχολικού έτους. Παραμένουν σε αυτά ως μαθητευόμενοι εφόσον πραγματοποιούν την εναλλασσόμενη κατάρτιση με παράλληλη απασχόληση σε επιχειρήσεις που τους προτείνονται από τα Κέντρα Εναλλασσόμενης Κατάρτισης και Εκπαίδευσης .
- Οι νέοι ηλικίας από 18 έως 25 ετών που έχουν συνάψει:
 - είτε σύμβαση μαθητείας σε επάγγελμα που ασκείται από μισθωτούς εργαζόμενους
 - ή σύμβαση απασχόλησης-κατάρτισης
 - ή οποιαδήποτε άλλη σύμβαση αναγνωρισμένη από την εργατική νομοθεσία είναι στο πλαίσιο της εναλλασσόμενης κατάρτισης και έχει την έγκριση της Κυβέρνησης της Γαλλικής Κοινότητας.

Τα Κέντρα αυτά συνδέονται με κάποια σχολή που παρέχει δευτεροβάθμια επαγγελματική και τεχνική εκπαίδευση με πλήρες πρόγραμμα. Οι μαθητευόμενοι λαμβάνουν δύο είδη κατάρτισης : πρακτική άσκηση σε κάποια επιχείρηση και γενική τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση στο κέντρο (CEFA).

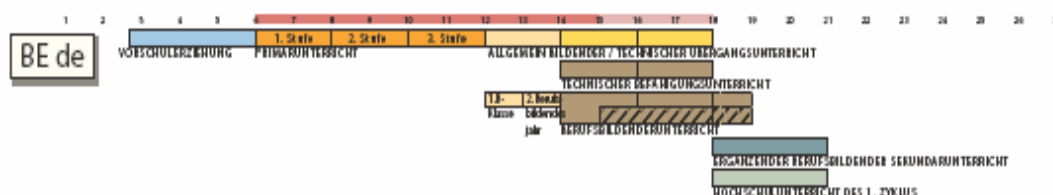
Τα δίδακτρα καλύπτονται από επιχορηγήσεις της Γαλλικής Κοινότητας.

Τα συστήματα μαθητείας αναγνωρίστηκαν ως ανταποκρινόμενα στις ανάγκες της υποχρεωτικής εκπαίδευσης με μειωμένο ωράριο έως την ηλικία των 18 ετών. Πρόκειται για εναλλασσόμενη εκπαίδευση που απευθύνεται στους νέους 15 ετών και άνω και στους ενήλικες.

²⁰⁶ <http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=BF>
Επιλογή (English-pdf) Eurybase -The Education System in Belgium-Κεφάλαιο 5 (σελ.103-146).

ΒΕΛΓΙΟ (ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ)²⁰⁷

Organisation of the education system in the German-speaking Community of Belgium, 2007/08

Με το νόμο που ψηφίστηκε την 29 Ιουνίου 1983 η υποχρεωτική εκπαίδευση στο Βέλγιο διαρκεί 12 χρόνια (από 6 έως 18 ετών). Στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση η φοίτηση είναι εξαστηής όπως και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (επταετής σε ορισμένες περιπτώσεις στην επαγγελματική εκπαίδευση). Τα παιδιά ακολουθούν υποχρεωτικά το ωρολόγιο πρόγραμμα του σχολείου έως την ηλικία των 15 ετών (και 16 ετών αντίστοιχα για όσους δεν έχουν ολοκληρώσει τα δύο πρώτα χρόνια στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση).

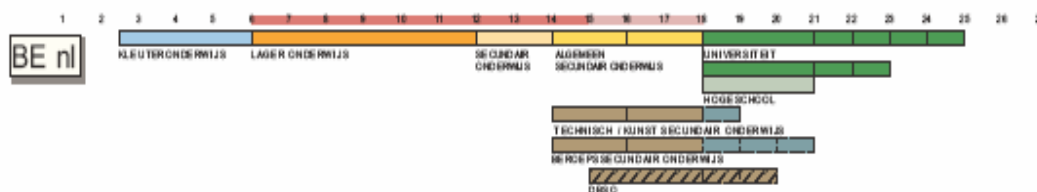
Οι μαθητές που δεν επιθυμούν να συνεχίσουν τη σχολική φοίτηση με πλήρες ωράριο είναι υποχρεωμένοι να ακολουθήσουν υποχρεωτική εκπαίδευση με μειωμένο ωράριο και κατάρτιση έως την ηλικία των 18 στο σχολικό περιβάλλον (σε ένα από τα δύο Κέντρα εκπαίδευσης και Κατάρτισης με μειωμένο ωράριο) ή εκτός σχολείου (κυρίως με σύμβαση μαθητείας σε ένα από τα δύο IAWM Κέντρα για την Αρχική και Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Κατάρτιση στο τομέα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων).

- Ο νόμος παραχωρεί στις αρμόδιες αρχές τη δυνατότητα ή ακόμη και τις υποχρεώνει να αναπτύσσουν το δικό τους πρόγραμμα σπουδών σε συνεργασία με τα σχολεία, ενώ οι γενικοί στόχοι καθορίζονται από την κεντρική εξουσία.

²⁰⁷ <http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=BD>

Επιλογή (English-pdf) Eurybase - The Education System in Belgium - Κεφάλαιο 5 (σελ.65-96).

Organisation of the education system in the Flemish Community of Belgium, 2006/07

Η δευτεροβάθμια εκπαίδευση νέου τύπου με το νόμο της 31ης Ιουλίου 1990, είναι οργανωμένη σε 3 διετή στάδια και το δεύτερο και τρίτο στάδιο περιλαμβάνουν τις ακόλουθες μορφές:

—γενική δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Algemeen secundair onderwijs ASO) που δίνει έμφαση στην ευρεία θεωρητική κατάρτιση και δημιουργεί κατάλληλη βάση για την περαιτέρω εκπαίδευση

—τεχνική εκπαίδευση (*Technisch secundair onderwijs TSO*) που εστιάζει κυρίως σε γενικά και τεχνικοθεωρητικά θέματα και οδηγεί σε επαγγελματική δραστηριότητα ή σε τριτοβάθμια εκπαίδευση. Περιλαμβάνονται και πρακτικά μαθήματα

—επαγγελματική εκπαίδευση (*beroepssecundair onderwijs BSO*) που είναι πρακτική εκπαίδευση, η οποία συνδέει την απόκτηση δεξιοτήτων με γενική εκπαίδευση. Μπορεί να προσφέρει πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

—καλλιτεχνική εκπαίδευση (*kunstsecundair onderwijs KSO*) που συνδέει την γενική και ευρεία ανάπτυξη με την ενεργό καλλιτεχνική δράση και οδηγεί στην επαγγελματική αποκατάσταση και την ανώτερη εκπαίδευση

Κατά τους πρώτους δύο κύκλους, και σε μικρότερο βαθμό στον τρίτο κύκλο, είναι δυνατόν να μεταπηδήσει κανείς από τον ένα κύκλο στον άλλο και υπάρχουν συγκεκριμένες "γέφυρες" από την πολυκλαδική στις άλλες μορφές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Το αυτόνομο συμβούλιο για την εκπαίδευση της Κοινότητας (autonome Raad van het Gemeenschapsonderwijs, ARGO) έχει οργανώσει τρεις τύπους δευτεροβάθμιων σχολείων:

—Μέσα σχολεία (Middenschoolen) τα οποία οργανώνουν γενική δευτεροβάθμια εκπαίδευση στο δεύτερο και τρίτο κύκλο ή και στους τρεις κύκλους

—Βασιλικές Ακαδημίες (Koninklijk Atheneum) που οργανώνουν γενική δευτεροβάθμια εκπαίδευση στο δεύτερο και τρίτο κύκλο ή και στους τρεις κύκλους

— Βασιλική Τεχνική Ακαδημία (koninklijktechnisch Atheneum) που οργανώνει τεχνική και επαγγελματική δευτεροβάθμια εκπαίδευση σε τρεις κύκλους.

Εισαγωγική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση

Μέσα στο πλαίσιο της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, η εκπαίδευση των κάτω από 18 ετών νέων δίνεται με τρεις διαφορετικούς τρόπους,

- εκπαίδευση με μειωμένο πρόγραμμα,
- μαθητεία σε βιομηχανίες
- μαθητεία στον τομέα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (MME)

²⁰⁸ <http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=BN>

Επιλογή (English-pdf) Eurybase - The Education System in Belgium- Κεφάλαιο 5 (σελ.117-148).

Εκπαίδευση με μειωμένο πρόγραμμα

Τα κέντρα εκπαίδευσης μειωμένου προγράμματος, (360 ώρες το 1^ο έτος, 240 ώρες τα 2 επόμενα έτη) παρέχουν εκπαίδευση που συνδυάζει τη γενική εκπαίδευση (και περιλαμβάνει κοινωνική και ατομική κατάρτιση) με την προετοιμασία για επαγγελματική αποκατάσταση.

Η εκπαίδευση μειωμένου προγράμματος οδηγεί σε πιστοποιητικό παρακολούθησης (*Attest van regelmatig lesbijwoning*) και μπορεί να καταλήξει σε πιστοποιητικό σπουδών (*kwalificatiegetuigschrift*) ανάλογο με το πιστοποιητικό σπουδών των σχολείων πλήρους προγράμματος.

Μαθητεία σε βιομηχανίες

Απευθύνεται σε νέους από 15 έως 21 ετών και αφορά πρακτική άσκηση σε θέσεις που απασχολούν μισθωτούς εργάτες.

Η διάρκεια και το περιεχόμενο της άσκησης καθορίζεται από τις προτάσεις που κάνουν οι εκπρόσωποι του συγκεκριμένου επαγγελματικού κλάδου.

Οι μαθητές πηγαίνουν δύο ημέρες (15 ώρες) την εβδομάδα σε ένα κέντρο εκπαίδευσης μειωμένου ωραρίου όπου αποκτούν το απαραίτητο θεωρητικό και πρακτικό υπόβαθρο και απασχολούνται τρεις ημέρες (21 ώρες) την εβδομάδα σε μια εταιρεία όπου εκπαιδεύονται με την καθοδήγηση ενός ειδικευμένου εργαζόμενου.

Ο καταρτιζόμενος θεωρείται υπάλληλος και παίρνει ένα ποσοστό του ελάχιστου μισθού του συγκεκριμένου κλάδου. Όταν περατωθεί η περίοδος κατάρτισης, ο εργοδότης παρέχει πιστοποιητικό που αναγράφει τη διάρκεια της κατάρτισης και το περιεχόμενό της.

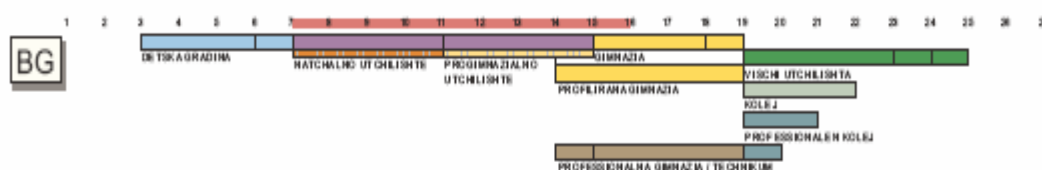
Μαθητεία στον τομέα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (MME)

Οι νέοι μπορούν να υπογράφουν συμβάσεις πρακτικής άσκησης με έναν εργοδότη-εκπαιδευτή από την ηλικία των 15-16 ετών. Τέσσερις ημέρες την εβδομάδα ασχολούνται με την πρακτική άσκηση στην εταιρεία με την οποία έχουν υπογράψει σύμβαση, και μια μέρα την εβδομάδα στο κέντρο εκπαίδευσης που έχει την εποπτεία της κατάρτισης και είναι υπό το Φλαμανδικό Ινστιτούτο Ανεξάρτητης Επιχειρηματικής Κατάρτισης. (*Vlaams Instituut voor het Zelfstandig Ondememen VIZO*). Οι καταρτιζόμενοι παρακολουθούν μαθήματα γενικής και κοινωνικής εκπαίδευσης στο κέντρο εκπαίδευσης. Τα μαθήματα αυτά έχουν έντονο πρακτικό προσανατολισμό.

Οι μαθητευόμενοι έχουν την ιδιότητα του μαθητή εφόσον βρίσκονται ακόμη στο στάδιο της υποχρεωτικής εκπαίδευσης αλλά έχουν δικαίωμα να παίρνουν κάποιο μισθό /αποζημίωση από τον εργοδότη τους.

Ο αριθμός των ειδικεύσεων που μπορούν να καλυφθούν με τον τρόπο αυτό είναι απεριόριστος και περιλαμβάνει όλες τις εργασίες που θα μπορούσε να κάνει ένας αυτοαπασχολούμενος. Η μαθητεία διαρκεί 3 χρόνια (ή λιγότερο αν οι μαθητευόμενοι έχουν κάνει προετοιμασία). Στο τέλος ο μαθητευόμενος παίρνει επίσημο πιστοποιητικό σπουδών (*Getuigschrift van Leertijd*).

Organisation of the education system in Bulgaria, 2005/06

Οι κύριοι στόχοι του νόμου του 1979 για την επαγγελματική εκπαίδευση είναι:

- Δημιουργία ενός αξιόπιστου συστήματος πληροφοριών και για τα επαγγελματικά προσόντα και για τις ανάγκες της επαγγελματικής εκπαίδευσης
- Καθιέρωση εθνικών προτύπων για την επαγγελματική εκπαίδευση, συγκρίσιμων με τα αντίστοιχα ευρωπαϊκά
- Καθιέρωση ενός μακρόπνοου συστήματος επαγγελματικής εκπαίδευσης
- Αποκέντρωση της διοίκησης του συστήματος επαγγελματικής εκπαίδευσης
- Ανάπτυξη ενός αποτελεσματικού συστήματος για ποιοτικό έλεγχο, σχετικά με το σύστημα για την επαγγελματική εκπαίδευση και την πιστοποίηση προσόντων, σύμφωνα με τα εθνικά πρότυπα
- Δημιουργία των προϋποθέσεων για αποτελεσματική συνεργασία και εταιρική σχέση μεταξύ αντίστοιχων ιδρυμάτων και οργανώσεων σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο
- Ίδρυση Εθνικής Υπηρεσίας για την επαγγελματική εκπαίδευση που θα εποπτεύεται από το Υπουργικό Συμβούλιο.

Οργάνωση της Σχολής

Η δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση (δημόσια ή ιδιωτική παρέχεται στις σχολές επαγγελματικής εκπαίδευσης ή/και σε τεχνικές σχολές που καλύπτουν τις τάξεις από 8/9 έως 12 (δευτέρα / τρίτη γυμνασίου έως τρίτη λυκείου).

Υπάρχουν επίσης σχολές επαγγελματικής κατάρτισης (από την τάξη 6 ή 7 – έκτη δημοτικού/πρώτη γυμνασίου) που προσφέρουν τριετή επιμορφωτικά προγράμματα, σχολές επαγγελματικής κατάρτισης (από την τάξη 9 - τρίτη γυμνασίου) που προσφέρουν μέχρι τετραετή επιμορφωτικά προγράμματα και οι σχολές επαγγελματικής κατάρτισης που προσφέρουν διετή επιμορφωτικά προγράμματα μετά την ολοκλήρωση της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Αναλυτικό πρόγραμμα

Οι σπουδές είναι δομημένες σε τρεις ομάδες μαθημάτων: **υποχρεωτικά** (βουλγαρική γλώσσα και λογοτεχνία, μια επιλεγμένη ξένη γλώσσα, ιστορία, γεωγραφία, μαθηματικά, φυσική, χημεία, η βιολογία, φιλοσοφία, φυσική αγωγή, θεωρία και πρακτική κατάρτιση) **υποχρεωτικά-επιλογής** (1 ή 2 μαθήματα από την ενιαία ή την επαγγελματική διδασκαλία κατ' επιλογήν και **επιλογής** (μαθήματα ενταγμένα/μη ενταγμένα στο πρόγραμμα σπουδών, τα οποία είναι προαιρετικά και παρέχονται εκτός υποχρεωτικών ωρών). Η διδασκαλία των **υποχρεωτικών-επιλογής** και **επιλογής** είναι συνολικά από 4 έως 6 ώρες την εβδομάδα στα διάφορα τμήματα κατάρτισης. Η σχέση μεταξύ θεωρητικής και πρακτικής επαγγελματικής κατάρτισης

²⁰⁹ <http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=BG>

Επιλογή (English-pdf) Eurybase - The Education System in Bulgaria - Κεφάλαιο 5 (σελ.92-119).

εξαρτάται από τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά του επαγγέλματος, το οποίο σπουδάζουν οι νέοι.

Αξιολόγηση/πιστοποιητικό/καθοδήγηση

Η ολοκλήρωση της δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης πιστοποιείται με ένα πτυχίο αποφοίτησης που ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της επιτυχούς ολοκλήρωσης της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, πτυχίο για επαγγελματικά προσόντα, που εκδίδεται με την ολοκλήρωση της επαγγελματικής κατάρτισης και πτυχίο που εγγυάται το δικαίωμα να ασκηθεί ένα επάγγελμα, που εκδίδεται για την απαιτούμενη επαγγελματική άδεια.

Οι σπουδές στις τεχνικές σχολές ολοκληρώνονται μετά από εξετάσεις στη βουλγαρική γλώσσα, λογοτεχνία και μαθηματικά, καθώς και στην επαγγελματική κατάρτιση (θεωρία και πρακτική του επαγγέλματος). Εκδίδεται πτυχίο για την εξειδίκευση δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς επίσης και πτυχίο για επαγγελματικά προσόντα.

Αρχική επαγγελματική κατάρτιση

Η επαγγελματική κατάρτιση παρέχεται μέσω της κατάρτισης της μορφής *σάντουιτς* (μεταξύ των σπουδών παρεμβάλλεται ένας χρόνος επαγγελματικής εξάσκησης), ενώ ιδιαίτερη μαθητεία δεν είναι συνηθισμένη στη Βουλγαρία.

Το σύστημα μαθητείας είναι υπό την ευθύνη των εργοδοτών και ρυθμίζεται από τον Κώδικα Εργασίας.

Το θεωρητικό και πρακτικό μέρος της μαθητείας είναι ευθύνη των εργοδοτών.

Η κατάρτιση παρέχεται στα κέντρα κατάρτισης της επιχείρησης ή στα σχολεία της επίσημης επαγγελματικής κατάρτισης μετά από αίτημα των εργοδοτών.

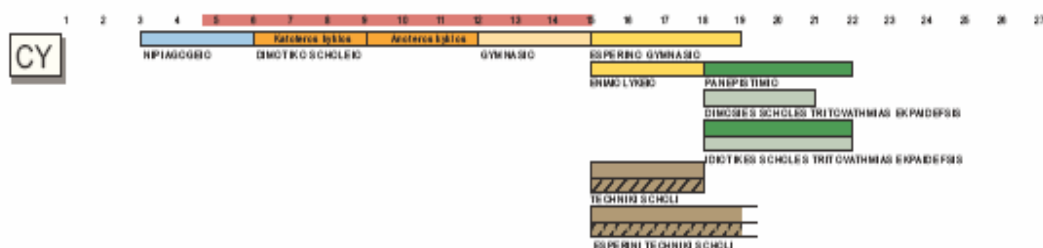
Τα εκπαιδευτικά ιδρύματα/τα ιδρύματα κατάρτισης είναι κρατικά και δημοτικά εκπαιδευτικά κέντρα, κέντρα κατάρτισης επιχειρήσεων, επαγγελματικές σχολές και επαγγελματικά κολλέγια.

Το περιεχόμενο σπουδών της κατάρτισης των επιχειρήσεων είναι δομημένο σύμφωνα με τις απαιτήσεις της επιχείρησης και των παραρτημάτων της σχετικά με την κατάρτιση.

Το περιεχόμενο σπουδών στα ιδρύματα και τα κέντρα επαγγελματικής κατάρτισης είναι δομημένο σύμφωνα με τις κρατικές απαιτήσεις για την κατάρτιση ενός ορισμένου επαγγέλματος.

Η επιχείρηση πιστοποιεί τα προσόντα, τα οποία είναι δομημένα με βάση το σύστημα της συνεχούς επιμόρφωσης.

Organisation of the education system in Cyprus, 2006/07

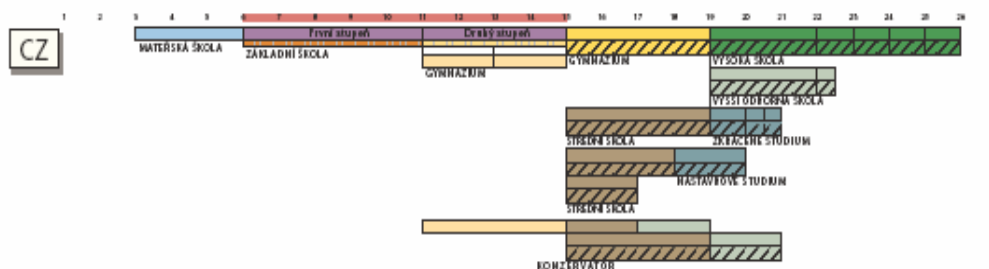
Στη **Μέση Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση (ΜΤΕΕ)** λειτουργούν προγράμματα Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης του συστήματος τυπικής εκπαίδευσης καθώς και προγράμματα Συστήματος Μαθητείας και Διά Βίου Εκπαίδευσης. Η Μέση Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση προσφέρεται σε δύο κατευθύνσεις, τη Θεωρητική και την Πρακτική Κατεύθυνση. Στα προγράμματα αυτά μπορούν να φοιτήσουν μαθητές/τριες που συμπλήρωσαν με επιτυχία την Γ' τάξη του Γυμνασίου. Η διάρκεια σπουδών και στις δύο κατευθύνσεις είναι τρία χρόνια. Μετά την επιτυχή συμπλήρωση του προγράμματος, οι μαθητές/τριες της ΜΤΕΕ αποκτούν απολυτήριο, το οποίο είναι αναγνωρισμένο ως ισότιμο του απολυτηρίου δημόσιου εξατάξιου σχολείου Μέσης Εκπαίδευσης.

Στα νέα Προγράμματα Σπουδών της Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (ΜΤΕΕ), παρέχεται μια πλατιά ΤΕΕ, που δεν θα έχει ως στόχο της την πλήρη συμβατότητα με την αγορά εργασίας, αλλά θα προσφέρει στους αποφοίτους της τις δυνατότητες να αποκτήσουν μεγάλη προσαρμοστικότητα και ικανότητα να παρακολουθούν τις εξελίξεις του κλάδου/της ειδικότητάς τους και να επικαιροποιούν τις γνώσεις και τις δεξιότητές τους.

Το **Σύστημα Μαθητείας** σύστημα αυτό απευθύνεται κυρίως σε μαθητές/τριες που μετά την Γ' τάξη Γυμνασίου, δεν πρόκειται να συνεχίσουν τη φοίτησή τους σε σχολεία του συστήματος της τυπικής εκπαίδευσης, και διαρκεί δύο χρόνια. Παρέχει εναλλασσόμενη Πρακτική και Θεωρητική Κατάρτιση. Η Πρακτική Κατάρτιση παρέχεται στη βιομηχανία, τρεις μέρες τη βδομάδα, όπου οι μαθητευόμενοι εργάζονται με αμοιβή. Η Θεωρητική Κατάρτιση παρέχεται σε Τεχνικές Σχολές, δύο μέρες τη βδομάδα. Στο Σύστημα Μαθητείας μπορούν να γίνουν δεκτά άτομα που έχουν συμπληρώσει το 15ο έτος της ηλικίας τους και δεν υπερβαίνουν το 18ο έτος.

²¹⁰ <http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=CY>
Επιλογή (English-pdf) Eurybase - The Education System in Cyprus- Κεφάλαιο 5 (σελ.99-145).

Organisation of the education system in the Czech Republic, 2007/08

Τεχνικές σχολές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

Οι σχολές αυτού του τύπου έχουν ιδρυθεί από τον 19ο αιώνα. Οι περισσότερες από αυτές παρέχουν ένα ευρύ φάσμα τμημάτων σε σχέση με τα μαθήματα και τα εκπαιδευτικά επίπεδα. Οι σχολές αυτές παρέχουν πτυχίο ενδιάμεσου επιπέδου εφόσον οι σπουδαστές εισέρχονται άμεσα στην αγορά εργασίας.

Η εκπαίδευση αυτή έχει ως στόχο την ανάπτυξη της δυνατότητας εφαρμογής των αποκτημένων τεχνικών γνώσεων και δεξιοτήτων στην πράξη.

Οι τεχνικές σχολές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης οργανώνουν διετή τμήματα συνέχισης σπουδών (nastavbovní studium), που οδηγούν στην εξέταση zkouška maturitní, κυρίως για τους μαθητές που έχουν ολοκληρώσει την ανώτερη δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση με το πιστοποιητικό μαθητείας. Αυτά τα τμήματα λειτουργούσαν παλιότερα κυρίως σε επαγγελματικές σχολές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (střední odborná učiliště).

Ο εκπαιδευτικός νόμος επανεισάγει, αν και σε μια ελαφρώς διαφορετική μορφή, τις μικρότερης διάρκειας σπουδές (zkrácené studium) που ολοκληρώνονται με την εξέταση zkouška maturitní. Προορίζονται για εκείνους που έχουν ολοκληρώσει ήδη τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση με την εξέταση zkouška maturitní σε άλλους τομείς σπουδών. Αυτές οι σπουδές μπορεί να διαρκέσουν 1 έως 2 χρόνια σε μορφή πλήρους απασχόλησης.

Η δευτεροβάθμια τεχνική εκπαίδευση παραδοσιακά προσφέρει τετραετή τμήματα που ολοκληρώνονται με την εξέταση zkouška maturitní, που παρέχει στους μαθητές αυτό που έχει ονομαστεί μέχρι τώρα «πλήρης δευτεροβάθμια τεχνική εκπαίδευση» (úplní střední odborní vzdělání). Σύμφωνα με τον νέο εκπαιδευτικό νόμο, αυτός ο τύπος εκπαίδευσης ονομάζεται «δευτεροβάθμια εκπαίδευση με εξετάσεις αποφοίτησης (maturitní zkouška)» (παρόμοιος με την εκπαίδευση στο gymnázium).

Μετά από το 1990, εισήχθησαν μικρής διάρκειας διετή ή τριετή τμήματα, τα οποία ήταν λιγότερο απαιτητικά όσον αφορά τα προσόντα των μαθητών (ειδικά σε Εμπορικές Σχολές). Διαφέρουν από τα επαγγελματικά τμήματα στη δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση εκπαιδεύοντας μαθητές για απλές διοικητικές και οργανωτικές δραστηριότητες. Η φοίτηση ολοκληρώνεται με τελικές εξετάσεις. Ο νέος κυβερνητικός κανονισμός εισάγει τμήματα μονοετή ή διετή σε αυτό το επίπεδο. Τα υπάρχοντα τριετή τμήματα θα πάψουν να υπάρχουν, αφού ολοκληρώσουν τον κύκλο τους. Η δευτεροβάθμια εκπαίδευση (střední vzdělání) δεν παρέχει δικαίωμα στους μαθητές να συνεχίσουν τις σπουδές τους στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

²¹¹ <http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=CZ>

Επιλογή (English-pdf) Eurybase - The Education System in Czech- Κεφάλαιο 5 (σελ.97-145).

Ο εκπαιδευτικός νόμος επανεισάγει, αν και σε μια ελαφρώς διαφορετική μορφή, μικρότερης διάρκειας σπουδές (zkraceni studium) για να αποκτηθεί η δευτεροβάθμια εκπαίδευση που ολοκληρώνεται με μια εξέταση zkouška maturitny. Προορίζονται για εκείνους που έχουν ολοκληρώσει ήδη τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση με την εξέταση zkouška maturitny σε άλλους τομείς σπουδών. Αυτές οι σπουδές μπορούν να διαρκέσουν 1 έως 2 χρόνια πλήρους απασχόλησης.

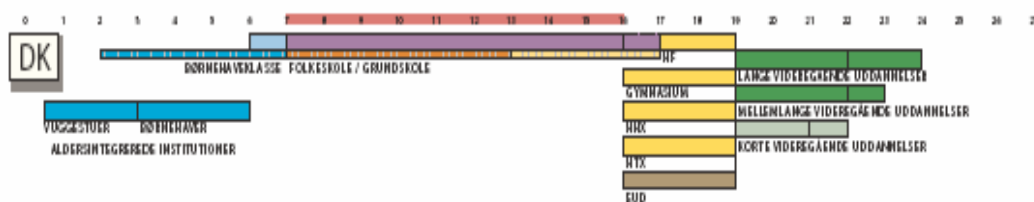
Επαγγελματικές σχολές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

Το ενδιαφέρον για αυτούς τους τύπους σπουδών έχει μειωθεί υπέρ των τομέων σπουδών που ολοκληρώνονται με την εξέταση zkouška maturitny. Στο πλαίσιο της τρέχουσας νομοθεσίας, η δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση (střední odborní učiliště) είναι υποχρεωμένη να εκπαιδεύσει τους μαθητές για έναν επαγγελματικό τίτλο σπουδών όπου απαιτείται εκπαίδευση δύο ή τριών ετών που ολοκληρώνεται με την απόκτηση του πτυχίου μαθητείας. Οι μαθητές γίνονται δεκτοί στο πρώτο έτος σπουδών υπό τον όρο να έχουν τελειώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση (15 ετών). Η κατάρτιση ολοκληρώνεται από μια τελική εξέταση (zavěrečná zkouška), η οποία δεν δίνει το δικαίωμα στους μαθητές να εισαχθούν στη μετα-δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Επιπλέον, η δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση (ως σχολεία της δευτεροβάθμιας) εξουσιοδοτείται να εκπαιδεύσει τους μαθητές σε τετραετή τμήματα. Σε τέτοιες περιπτώσεις η τετραετής κατάρτιση οδηγεί σε εξέταση zkouška maturitny και δίνει δικαίωμα στον μαθητή να εισαχθεί σε ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ή μία τριτοβάθμια επαγγελματική σχολή. Η δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση που εγκρίνεται για να προσφέρει την εκπαίδευση που ολοκληρώνεται με μια εξέταση zkouška maturitny προσφέρει επίσης τμήματα για συνέχιση των σπουδών (nastavbovní studium). Αυτό επιτρέπει στους μαθητές μετά την απόκτηση του πτυχίου μαθητείας να έχουν τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση που ολοκληρώνεται με μια εξέταση zkouška maturitny και να υποβάλουν αίτηση σε τριτοβάθμια επαγγελματική σχολή ή σε ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Περίπου το 90% των μαθητών των δευτεροβάθμιων επαγγελματικών σχολών συνεχίζουν τις σπουδές τους στη δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση.

Η δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση οργανώνει πρόσφατα βραχύχρονα προγράμματα σπουδών για εκείνους που έχουν ολοκληρώσει τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση με την εξέταση zkouška maturitny. Μπορεί να διαρκέσει 1 έως 1,5 έτος με μορφή πλήρους απασχόλησης.

Organisation of the education system in Denmark, 2007/08

Η ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση περιλαμβάνει δύο τύπους γενικής εκπαίδευσης:

- Τριετές Gymnasium για μαθητές 16-19 ετών
- Διετής κύκλος μαθημάτων για την προετοιμασία στις ανώτερες εξετάσεις Higher Preparatory Examination (HF)

και την εισαγωγική επαγγελματική εκπαίδευση, η οποία παρέχεται στους εξής τρεις τύπους, μετά το τέλος της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, του Folkeskole:

- Ανώτερος κύκλος εμπορικών μαθημάτων Higher Commercial Examination (HHX)
- Ανώτερος κύκλος τεχνικών μαθημάτων Higher Technical Examination (HTX)

Τα ανωτέρω συμπληρώνονται με τα

- Προγράμματα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (EEK)

Ανώτερος κύκλος εμπορικών μαθημάτων (HHX)

Το πρόγραμμα αυτό ξεκίνησε το 1888. Από το 1982 προσφέρεται από όλες τις επιχειρηματικές σχολές. Εντός των τελευταίων 20 ετών, ο αριθμός των φοιτητών έχει σχεδόν πενταπλασιαστεί.

Περίπου τα 2/3 του διδακτικού χρόνου που δαπανάται είναι για τα υποχρεωτικά μαθήματα (2 έτη) και το 1/3 αφορά τα προαιρετικά μαθήματα (1 έτος). Μέσω των προαιρετικών μαθημάτων, ο μαθητής έχει την ευκαιρία να δώσει στο πρόγραμμα ένα προφίλ που ταιριάζει στις ατομικές του ανάγκες και στα μελλοντικά σχέδιά του. Ο μαθητής πρέπει να επιλέξει ένα διετές προαιρετικό μάθημα: είτε μαθηματικά είτε μία επιπλέον ξένη γλώσσα. Για όλα τα μαθήματα υπάρχουν τρία επίπεδα Α (υψηλότερο), Β και Γ.

Κατά το πρώτο έτος, περίπου τα μισά από τα μαθήματα είναι κοινά με τα μαθήματα του τύπου των προγραμμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στον τομέα του εμπορίου, των βιοτεχνών, των υπαλλήλων της δημόσιας διοίκησης, των ΤΠΕ και των κοινωνικών επιστημών. Τα άλλα μαθήματα που είναι υποχρεωτικά είναι η Δανέζικη Γλώσσα, η επιχειρηματική οικονομία, η αγγλική και μια δεύτερη ξένη γλώσσα (Γερμανικά, Γαλλικά, Ισπανικά), η οποία προστίθεται ως προαιρετικό μάθημα.

Μετά το πρώτο έτος, ο μαθητής μπορεί να μετακινηθεί σε ένα πρόγραμμα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, στον τομέα του εμπορίου, των βιοτεχνών και των υπαλλήλων της δημόσιας διοίκησης. Κατά το δεύτερο έτος, η εκπαίδευση θα συνεχιστεί με τα παραπάνω θέματα και ένα προαιρετικό μάθημα. Για το σκοπό αυτό, προστίθεται η διδασκαλία σε θέματα πωλήσεων, στη τεχνολογία των πληροφοριών και στη σύγχρονη ιστορία. Στο τρίτο έτος, η εκπαίδευση συνεχίζεται στα δανέζικα και στη σύγχρονη ιστορία, και προστίθεται το διεθνές οικονομικό και εμπορικό δίκαιο.

²¹² <http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=DK>
Επιλογή (English-pdf) Eurybase - The Education System in Denmark - Κεφάλαιο 5 (σελ.39-71).

Επιπλέον, ο μαθητής πρέπει να επιλέξει 3 ή 4 προαιρετικά μαθήματα, εκ των οποίων 2 τουλάχιστον σε επίπεδο Α.

Ανώτερος κύκλος τεχνικών μαθημάτων (HTX)

Ο ανώτερος κύκλος τεχνικών μαθημάτων (το "HTX") εισήχθη το 1982. Πρωτίστως απευθύνεται στους νέους που ενδιαφέρονται για την επιστήμη και την τεχνολογία. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει τόσο τεχνικά μαθήματα όσο και γενικά μαθήματα..

Περίπου τα 2/3 του διδακτικού χρόνου που δαπανάται είναι για τα υποχρεωτικά μαθήματα και το 1/3 για τα προαιρετικά μαθήματα. Τα προαιρετικά μαθήματα είναι είτε επεκτάσεις των υπαρχόντων μαθημάτων είτε εξ ολοκλήρου νέα. Το πρόγραμμα αποτελείται από τουλάχιστον τρία μαθήματα σε επίπεδο Α.

Το πρώτο έτος του προγράμματος περιλαμβάνει τα μαθήματα: επαγγελματικά θέματα, η επιστήμη (φυσική, χημεία, βιολογία), τα μαθηματικά, η δανέζικη και αγγλική γλώσσα. Μετά το πρώτο έτος, ο μαθητής μπορεί να μεταπηδήσει σε ένα πρόγραμμα τεχνικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Το επόμενο έτος περιλαμβάνει τα εξής μαθήματα: την τεχνολογία, τα μαθηματικά, φυσική, χημεία, βιολογία, Δανέζικα, Ελληνικά, κοινωνικές μελέτες και προαιρετικά μαθήματα. Τα Δανέζικα είναι υποχρεωτικά σε Α-επίπεδο, ενώ ο εκπαιδευόμενος είναι ελεύθερος να επιλέξει το επίπεδο στα άλλα μαθήματα. Επιπλέον, τουλάχιστον δύο μαθήματα πρέπει να επιλέγονται στο υψηλότερο επίπεδο. Στο τέλος του προγράμματος, ο φοιτητής πρέπει να πραγματοποιήσει ένα σημαντικό τεχνικό έργο και να ολοκληρώσει μια εργασία.

Προγράμματα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (EEK)

Η Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση στη Δανία συνδυάζει τη θεωρητική διδασκαλία με τη πρακτική εξάσκηση σε μια ιδιωτική επιχείρηση ή δημόσιο φορέα. Στη Δανία υπάρχει ένα καλά αναπτυγμένο σύστημα επαγγελματικής κατάρτισης που εκτιμάται διεθνώς. Η εκπαίδευση βασίζεται σε ένα σύστημα που εναλλάσσεται μεταξύ της θεωρητικής διδασκαλίας στη σχολή και στη πρακτική κατάρτιση όταν γίνεται τοποθέτηση σε εργασία. Η εκπαίδευση στοχεύει να συμβάλλει στη προσωπική και κοινωνική εξέλιξη του φοιτητή. Η εισαγωγή στα προγράμματα EEK προϋποθέτει την εννιάχρονη υποχρεωτική εκπαίδευση. Η εκπαίδευση στα EEK διαρκεί 2-5 έτη. Μόλις ολοκληρωθεί, οι σπουδαστές έχουν πλήρη προσόντα ως ειδικευμένοι εργάτες.

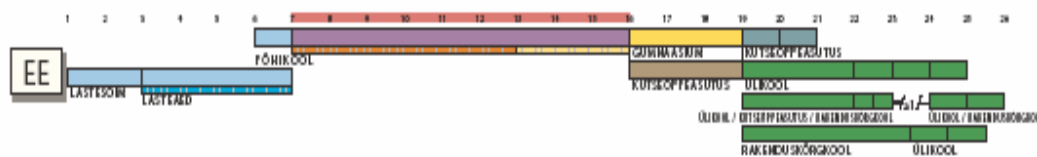
Εκπαιδευτικά προγράμματα: Υπάρχει ένα σύνολο 90 διαφορετικών προγραμμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης με 210 ειδικότητες που μπορούν να ομαδοποιηθούν σε 4 κύριες κατηγορίες :

- Τεχνικά προγράμματα που διδάσκονται στα τεχνικά κολέγια
- Εμπορικά προγράμματα που διδάσκονται στα κολέγια των επιχειρήσεων
- Γεωργικά προγράμματα διδασκόμενα στα προγράμματα των γεωργικών κολεγίων
- Προγράμματα κοινωνικής και υγειονομικής περίθαλψης που είναι στα

προγράμματα των κολεγίων ιατρικής και κοινωνικής φροντίδας.

Η αρχή της εναλλασσόμενης πρακτικής άσκησης με τη θεωρητική διδασκαλία χαρακτηρίζει το δανικό σύστημα και αποτελεί ένα από τα ισχυρά σημεία του εκπαιδευτικού συστήματος.

Organisation of the education system in Estonia, 2007/08

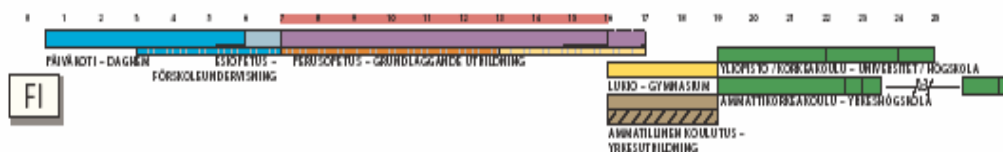
Τα τελευταία χρόνια, έχει αυξηθεί ο αριθμός των μαθητών που συνεχίζουν την εκπαίδευσή τους σε ανώτερο δευτεροβάθμιο επίπεδο “gümnaasium” (από 56.2% το 1991 σε 73.9% μέσα στο 2002/03) έναντι αυτών που επιλέγουν την EEK (25,4% το 2002/03). Συγχρόνως, το ενδιαφέρον για την EEK έχει αυξηθεί μεταξύ εκείνων που ολοκληρώνουν επιτυχώς την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Στο τέλος της δεκαετίας του '90, προωθήθηκε μεταρρύθμιση του συστήματος της EEK. Το 1998, η Κυβέρνηση ενέκρινε τα κύρια σημεία της πολιτικής και της μεταρρύθμισης σχετικά με την EEK: πρέπει να αυξηθεί η ανταπόκριση της EEK προς τις αλλαγές της αγοράς εργασίας και επομένως η απασχολησιμότητα των πτυχιούχων της EEK, να αναβαθμιστούν τα πτυχία των εκπαιδευτικών, να χρησιμοποιηθούν οι πόροι αποτελεσματικότερα και αποδοτικότερα, να υποστηριχθεί η ανάπτυξη του Εθνικού Συστήματος Προσόντων Εργαζομένων, να αποκεντρωθεί περαιτέρω η διαχείριση της EEK, να βελτιωθεί η συνεργασία φορέων σε όλα τα επίπεδα, να αυξηθεί η ελκυστικότητα της EEK με τη βελτίωση του περιεχομένου και των εγκαταστάσεων και να διαδοθούν οι αρχές της δια βίου μάθησης (εναρμόνιση με τη διαμορφούμενη κοινή πολιτική της ΕΕ στον τομέα της EEK). Το 2001 εγκρίθηκε από την κυβέρνηση το πρόγραμμα για τη μεταρρύθμιση του συστήματος επαγγελματικής κατάρτισης στο διάστημα 2001 - 2004.

Η δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση αποκτάται στα ιδρύματα επαγγελματικής εκπαίδευσης. Η διάρκεια του προγράμματος σπουδών είναι τουλάχιστον 3 χρόνια για τους σπουδαστές που σπουδάζουν σύμφωνα με το πρόγραμμα της βασικής εκπαίδευσης και 1 έως 2,5 χρόνια για τους σπουδαστές που σπουδάζουν σύμφωνα με το πρόγραμμα της γενικής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Οι περισσότεροι σπουδαστές που αποκτούν την επαγγελματική δευτεροβάθμια εκπαίδευση μετά από τη βασική εκπαίδευση (põhiharidus) είναι ηλικίας 16-18 ετών, οι σπουδαστές που αποκτούν την επαγγελματική δευτεροβάθμια εκπαίδευση μετά από τη γενική δευτεροβάθμια εκπαίδευση (üldkeskharidus) είναι συνήθως ηλικίας 18-20 ετών.

²¹³ <http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=EE>
Επιλογή (English-pdf) Eurybase - The Education System in Estonia - Κεφάλαιο 5 (σελ.67-91).

Organisation of the education system in Finland, 2007/08

Επαγγελματική Ανώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση και Κατάρτιση

Τα περισσότερα ιδρύματα προσφέρουν κατεύθυνση σε διαφορετικά πεδία επαγγελματικής εκπαίδευσης.

Η ευθύνη για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση έχει ολοκληρωτικά σχεδόν μεταφερθεί από τη πολιτεία στους δήμους και στις ενώσεις δήμων. Οι στόχοι της επαγγελματική ανώτερης δευτεροβάθμιας ΕΕΚ είναι

- να εφοδιάσει τους μαθητές με γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες ώστε να βρουν εργασία ή να γίνουν ελεύθεροι επαγγελματίες,

- να προωθήσει την ανάπτυξη των μαθητών ώστε να γίνουν καλά και ισορροπημένα άτομα και μέλη της κοινωνίας,

- να προσφέρει στους μαθητές γνώση και εφόδια που είναι απαραίτητα για περαιτέρω σπουδές,

- να αναπτύξει τη προσωπικότητα και τελικά να προωθήσει τη δια βίου εκμάθηση.

Η ανώτερη δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση περιλαμβάνει τους ακόλουθους τομείς: ανθρωπιστικές σπουδές και διδασκαλία, φυσικές πηγές και περιβάλλον, φυσικές επιστήμες, τεχνολογία και μεταφορές, κοινωνικές σπουδές, επιχειρήσεις και διοίκηση, τουρισμός, τροφοδοσία και οικιακή οικονομία, υπηρεσίες για τη κοινωνία και την υγεία καθώς και φυσική αγωγή και πολιτισμός. Οι τομείς αυτοί χωρίζονται σε 53 ειδικότητες.

Η επαγγελματική ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και κατάρτιση αφορά κυρίως τις ηλικίες 16-25 ετών. Η τριετής παροχή επαγγελματικών ικανοτήτων δίνει γενική κατεύθυνση και για πολυτεχνεία και για πανεπιστήμιο. Η γενική εκπαιδευτική απαίτηση για την είσοδο στην επαγγελματική ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση είναι η ολοκλήρωση της βασικής υποχρεωτικής εκπαίδευσης ή σχετιζόμενη εκπαίδευση που έγινε στο εξωτερικό. Παρ' όλα αυτά, αυτοί που δεν έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση αλλά είναι τουλάχιστον 17 ετών μπορούν να γίνουν αποδεκτοί για ειδικούς λόγους.

Τα κριτήρια και οι κανονισμοί που αφορούν την επιλογή των μαθητών ορίζονται από το Υπουργείο Παιδείας. Οι φορείς της εκπαίδευσης αποφασίζουν την επιλογή των μαθητών με τη βοήθεια εισαγωγικών εξετάσεων. Οι μαθητές αιτούνται για την επαγγελματική εκπαίδευση διαμέσου του Εθνικού Συστήματος Αιτήσεων. Τα κύρια κριτήρια επιλογής είναι η επιτυχία σε προηγούμενες σπουδές, επαγγελματική εμπειρία και άλλα σημεία σχετικά με αυτά.

Διάφορα εισαγωγικά tests οργανώνονται για τους αιτούντες. Σύμφωνα με τους στόχους που σήμερα έχει η κοινωνική και εκπαιδευτική πολιτική, δίνεται προτεραιότητα στην επιλογή νέων ατόμων και ατόμων που δεν έχουν επαγγελματική εκπαίδευση. Η επαγγελματική ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και κατάρτιση είναι αρχικά δωρεάν για τους μαθητές.

²¹⁴ <http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=FI>

Επιλογή (English-pdf) Eurybase - The Education System in Finland- Κεφάλαιο 5 (σελ.56-82).

Τα εκπαιδευτικά ιδρύματα μπορούν να φτιάξουν τοπικά δίκτυα συνεργασίας, όπου το βασικό πρόγραμμα οργανώνεται από τοπικά επαγγελματικά ιδρύματα και γενικά δευτεροβάθμια σχολεία. Ως αποτέλεσμα, οι μαθητές έχουν περισσότερες επιλογές να εισαγάγουν μαθήματα από διάφορα ιδρύματα στο πρόγραμμα σπουδών τους.

Οργάνωση του Σχολείου

Τα εκπαιδευτικά ιδρύματα που δίνουν επαγγελματική ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και κατάρτιση ανήκουν σε δήμους, ενώσεις δήμων ή ιδιωτικούς οργανισμούς και ιδρύματα.

Δεν υπάρχουν σαφείς οδηγίες για τον αριθμό των εργάσιμων ημερών, το σχολικό έτος και τις αργίες στη νομοθεσία. Η αρχή και η λήξη της σχολικής χρονιάς και των διακοπών καθορίζονται από το σχολείο.

Οι διακοπές οργανώνονται με βάση τη περίοδο. Κάθε περίοδος έχει διαφορετικό ημερήσιο και εβδομαδιαίο ωράριο. Ο εκπαιδευτικός φορέας αποφασίζει για τις ενότητες των σπουδών, και οι μαθητές προχωρούν στις βασικές τους σπουδές κυρίως ως ομάδα (ατομική συμμετοχή είναι επίσης πιθανή, ειδικότερα σε επιλεγμένες σπουδές).

Το βασικό πρόγραμμα σπουδών

Το σύστημα των βασικών σπουδών της επαγγελματικής εκπαίδευσης αποτελείται από τον εθνικό κορμό σπουδών, το πρόγραμμα σπουδών των εκπαιδευτικών φορέων και προσωπικά προγράμματα σπουδών.

Το Φινλανδικό Εθνικό Συμβούλιο Εκπαίδευσης επικυρώνει τις ειδικότητες του κορμού των σπουδών καθώς και τις απαιτήσεις κάθε μιας ειδικότητας. Αυτά δουλεύουν σε συνεργασία με εργοδότες και εργαζόμενους σε διάφορα πεδία, άλλους εκπροσώπους και ειδικούς της οικονομικής ζωής καθώς και δασκάλους και μαθητές.

Ο κορμός των σπουδών ορίζει τις επαγγελματικές δεξιότητες που απαιτούνται από την αγορά εργασίας για τον κάτοχο κάθε ειδικότητας. Αποτελεί μια δεσμευτική κατεύθυνση για τα ιδρύματα. Σκοπός των ιδρυμάτων είναι να αντανakλούν τους στόχους της εκπαιδευτικής πολιτικής, να αποφασίζουν τις απαιτήσεις για την εθνικά ενιαία επαγγελματική πορεία, όπως και να καθορίζουν το πλαίσιο των ιδιοτήτων που χρειάζεται, ώστε οι μαθητές να μάθουν να συμπεριφέρονται ως πολίτες.

Ο βασικός άξονας των σπουδών στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και κατάρτιση είναι κοινός για νέους και ενήλικες μαθητές. Το Φινλανδικό Εθνικό Συμβούλιο Εκπαίδευσης αποφασίζει τους στόχους και το περιεχόμενο των σπουδών για κάθε ειδικότητα. Επιπρόσθετα, ο εθνικός άξονας των σπουδών αποφασίζει τα κριτήρια αξιολόγησης για τις επιδόσεις με σκοπό να προγραμματίσει την πορεία για ανάπτυξη των επαγγελματικών δεξιοτήτων.

Κάθε εθνικό πρόγραμμα είναι σχεδιασμένο με τέτοιο τρόπο ώστε να δίνει πολλά βασικά επαγγελματικά εφόδια από διάφορα πεδία της ίδιας της επαγγελματικής ζωής. Τα λεπτομερέστερα περιεχόμενα και οι μέθοδοι των σπουδών δεν ορίζονται στον βασικό άξονα σπουδών. Αυτά ορίζονται σε κάθε τοπικό πρόγραμμα των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Τα τελευταία αποφασίζουν μόνο τους την οργάνωση της δομής τους λαμβάνοντας υπ' όψιν τις διαφορετικές ανάγκες της κοινωνίας. Στόχος είναι το Υπουργείο Παιδείας μαζί με τα τοπικά σχολεία να σχεδιάσουν την εκπαίδευση ώστε οι μαθητές να μπορούν να εισαγάγουν μαθησιακά μοντέλα από τη γενική ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση στις ειδικότητές τους.

Οι μαθητές εφοδιάζονται με προσωπικά πλάνα σπουδών. Η δημιουργία εναλλακτικών κατευθύνσεων και ευκαιριών για ατομική βελτίωση είναι ο στόχος της ανάπτυξης των προγραμμάτων σπουδών τα τελευταία χρόνια.

Από 1^η Αυγούστου του 2001 όλα τα προγράμματα καταλήγουν στις ειδικεύσεις της ανώτερης δευτεροβάθμιας επαγγελματικής κατεύθυνσης και διαρκούν 3 χρόνια και μεταφράζονται σε 120 μονάδες. Ένα έτος σπουδών περιλαμβάνει 40 μονάδες και κάθε μονάδα είναι ισοδύναμη με 40 ώρες εργασίας κάθε μαθητή. Τα προγράμματα εμπεριέχουν

- Επαγγελματικές σπουδές συγχρόνως με εκμάθηση πάνω στην εργασία που υποστηρίζει αυτές τις σπουδές (90 μονάδες)
- Βασικά θέματα (20 μονάδες)
- Σπουδές ελεύθερης επιλογής (10 μονάδες)

Αυτές οι σπουδές περιέχουν συμβουλές για τους μαθητές (ελάχιστο 1,5 μονάδες) και μια τελική εργασία (2 μονάδες). Όλες οι ειδικεύσεις των 3 ετών συμπεριλαμβάνονται σε μια επαγγελματική κατάρτιση με ελάχιστο 20 μονάδες και πρακτική κατάρτιση σε ομάδες εργασίας που κατευθύνονται από τα επαγγελματικά ιδρύματα.

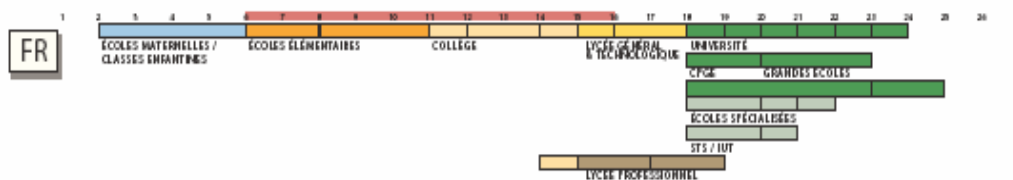
Η τελική εργασία επικεντρώνεται να υπηρετήσει τις ανάγκες της επαγγελματικής ζωής και να εφοδιάσει με μια ευκαιρία για την επαγγελματική ζωή.

Οι μαθητές μπορούν να επιλέξουν τις σπουδές ελεύθερης επιλογής και να τις συμπεριλάβουν στις ειδικότητές τους σύμφωνα με τα ενδιαφέροντά τους και τις επαγγελματικές τους αναζητήσεις. Ο σκοπός των βασικών θεμάτων είναι κοινός σε όλα τα πεδία και αντιστοιχεί σε 20 μονάδες. Αποτελούνται από τις 16 μονάδες των υποχρεωτικών σπουδών και 4 μονάδες για μαθήματα επιλογής.

Μητρική γλώσσα	4 μονάδες
Άλλη εθνική γλώσσα	1 μονάδα
Ξένες γλώσσες	2 μονάδες
Μαθηματικά	3 μονάδες
Κοινωνικά, εργασιακά θέματα	1 μονάδα
Φυσική και Χημεία	2 μονάδες
Εκπαίδευση φυσικής ζωής	1 μονάδα
Εκπαίδευση υγείας	1 μονάδα
Τέχνες και πολιτισμός	1 μονάδα

Οι μέθοδοι οργάνωσης δεν είναι νομοθετημένες. Οι δάσκαλοι μπορούν να επιλέξουν τις μεθόδους που θα χρησιμοποιηθούν ώστε να πετύχουν τους στόχους που ορίζονται στο πρόγραμμα. Η έμφαση δίνεται σε μεθόδους με κέντρο το μαθητή, την ανάπτυξη των δυνατοτήτων του και της υπευθυνότητάς του.

Organisation of the education system in France, 2007/08

Γενικά και τεχνολογικά lycées

Τα γενικά και τεχνολογικά lycées είναι μικτά σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που προετοιμάζουν τους μαθητές μέσα σε 3 χρόνια σπουδών (2η, 1^η και τελευταία τάξη) για τα ακόλουθα πιστοποιητικά: γενικό Baccalaureat, τεχνολογικό Baccalaureat, και πτυχίο τεχνικού (brevet de technicien).

Ειδικές τάξεις προπαρασκευής για τα grandes ecoles (CPGA) και τα τριτοβάθμια τεχνικά τμήματα (STS) μέσα στα lycées, αποτελούν μεταδευτερο-βάθμια εκπαίδευση, μετά το Baccalaureat.

Μαθητές που μεταγράφονται, ακολουθούν υποχρεωτικά τις επιλογές και τα μέτρα που έχει προτείνει το σχολείο προέλευσης (δημόσιο ή ιδιωτικό) σε σχέση με την εκπαίδευση και προσανατολισμό του μαθητή.

Πρόγραμμα σπουδών

Η 2η τάξη περιλαμβάνει τα ακόλουθα κοινά για όλους τους μαθητές μαθήματα:

γαλλικά	4,5 ώρες
μαθηματικά	3,5 ώρες
φυσική και χημεία	3,5 ώρες
επιστήμες ζωής και γης	2 ώρες
τεχνολογία και αυτόματα συστήματα	2 ώρες
σύγχρονες ξένες γλώσσες	2,5 ώρες
ιστορία και γεωγραφία	3,5 ώρες
φυσική αγωγή και αθλητισμός	2 ώρες

Επιπλέον, οι μαθητές παρακολουθούν 4 διδακτικές ώρες υποχρεωτικής εκπαίδευσης την εβδομάδα με τη μορφή ομαδικής εργασίας στα ακόλουθα θέματα: γαλλικά, μαθηματικά, ιστορία- γεωγραφία, σύγχρονες ξένες γλώσσες (45 λεπτά την εβδομάδα για καθένα από τα μαθήματα αυτά). Αυτός ο νέος τύπος διδασκαλίας σχεδιάστηκε για να επιτρέπει στους εκπαιδευτικούς να αντιμετωπίζουν τις διαφορές των μαθητών τους, χρησιμοποιώντας διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές δραστηριότητες, οργανώνοντας τους μαθητές σε ομάδες μικρότερες από την κανονική τάξη.

Εκτός από τα κοινά μαθήματα οι μαθητές πρέπει επιπλέον να διαλέξουν δύο προαιρετικά μαθήματα που θα τους επιτρέψουν να δοκιμάσουν τις ικανότητές τους σε

²¹⁵ <http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=FR>
Επιλογή (English-pdf) Eurybase - The Education System in France- Κεφάλαιο 5 (σελ.61-113).

σχέση με τον τύπο του Baccalaureat που θέλουν να προετοιμάσουν στην 1η και την τελευταία τάξη του λυκείου.

Οι μαθητές μπορούν επίσης να παρακολουθούν προαιρετικά ένα από τα πρακτικά εργαστήρια που είναι στη διάθεσή τους στο Lycée, μέσα στο πλαίσιο των δικών τους εκπαιδευτικών επιλογών.

Υπάρχουν επίσης ειδικές τάξεις που προετοιμάζουν για ειδικούς τίτλους σπουδών: Παραδείγματος χάρη, το τμήμα που καταλήγει στο Baccalaureat F 11 Μουσικής και τα τμήματα για πιστοποιητικά τεχνικού (brevet de technicien), όπως τυπογραφία, παραγωγή καθρεπτών, ένδυση, ξενοδοχειακά επαγγέλματα, γραφικά, βιομηχανία, μουσική.

Το διάταγμα της 17ης Ιανουαρίου 1992 ορίζει ότι το ωρολόγιο πρόγραμμα κυμαίνεται ανάμεσα σε 29,5 και 31,5 ώρες την εβδομάδα ανάλογα με τις επιλογές που έχουν γίνει.

1η και τελευταίες τάξεις

Η αναθεώρηση των Lycées οδηγεί σε επανοργάνωση της 1ης και τελευταίας τάξης, έτσι ώστε να μειωθεί ο αριθμός των τύπων Baccalaureat που μπορεί να προετοιμάσει κανείς.

Στο τέλος της 2ης τάξης, γενικής ή τεχνικής εκπαίδευσης, οι μαθητές μπορούν να επιλέξουν ανάμεσα σε:

- τρεις τύπους γενικού Baccalaureat: φιλολογικό (L), κοινωνικοοικονομικό (ES) και θετικών επιστημών (S).

- τέσσερις τύπους τεχνολογικού Baccalaureat:

STT θετικών επιστημών και τριτογενούς τομέα, STI θετικών επιστημών και βιομηχανικής τεχνολογίας, STL θετικών επιστημών και τεχνολογίας εργαστηρίων και SMS κοινωνικών και ιατρικών επιστημών.

- Τα ειδικά τεχνολογικά Baccalaureat αναφέρονται σε ξενοδοχοϋπαλλήλους, εφαρμοσμένες τέχνες, μουσική και χορό.

Οι τύποι των μαθημάτων για προετοιμασία των διαφόρων Baccalaureat είναι πολύ διαφορετικοί, αλλά περιλαμβάνουν κοινά και προαιρετικά μαθήματα.

- Το πτυχίο τεχνικού (brevet de technicien) προσφέρει τίτλο σπουδών ειδικευμένου τεχνικού σε ένα συγκεκριμένο κλάδο και περιλαμβάνει υποχρεωτικά κοινά μαθήματα και ειδικά μαθήματα ανάλογα με την ειδικότητα και μαθήματα τεχνολογίας και ειδικότητας κλάδου. Οι μαθητές που αποκτούν αυτό τον τίτλο σπουδών μπορούν:

- να προχωρήσουν σε επαγγελματική ένταξη σε χώρο που αντιστοιχεί στην ειδικότητά τους,
- να συνεχίσουν τις σπουδές τους κατ' αρχήν σε τριτοβάθμια τεχνολογικά ιδρύματα (STS) ή σε πανεπιστημιακά τεχνολογικά ιδρύματα

Αμέσως μετά την 3η τάξη μπορεί κανείς να αποκτήσει κάποια πιστοποιητικά τεχνικών σπουδών, παρακολουθώντας μια ειδική 2η τάξη (seconde oecifique).

Τα αγροτικά Lycées προσφέρουν πιστοποιητικά Τεχνικού γεωπονικής (brevet de technicien agricole ITA) μετά την ειδική 2η τάξη. Αυτοί οι τίτλοι δίνουν στους μαθητές τη δυνατότητα να γίνουν ειδικευμένοι τεχνικοί αγροτικών επαγγελμάτων.

Η ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση δεν είναι υποχρεωτική και οι οικογένειες πληρώνουν τον εξοπλισμό και τα σχολικά βιβλία.

Επαγγελματικά Lycées (Lycées professionnels)

Τα επαγγελματικά λύκεια προετοιμάζουν για εξετάσεις για τα ακόλουθα πιστοποιητικά σπουδών:

— πιστοποιητικό επαγγελματικής ικανότητας (*certificat d'aptitude professionnelle* CAP), προορίζεται ως τίτλος σπουδών για κάποιον που θέλει να ασκήσει ένα επάγγελμα. Η προετοιμασία περιλαμβάνει:

Γενική εκπαίδευση (14,5 μέχρι 16 ώρες την εβδομάδα) και Τεχνολογική και επαγγελματική εκπαίδευση (12 μέχρι 17 ώρες την εβδομάδα).

Οι περίοδοι της επαγγελματικής κατάρτισης στον χώρο δουλειάς ποικίλλουν.

Μετά το πτυχίο αυτό μερικοί μαθητές συνεχίζουν τις σπουδές τους προετοιμαζόμενοι για πιστοποιητικό επαγγελματικών σπουδών (BEP).

—πιστοποιητικό επαγγελματικών σπουδών (*brevet d'etudes professionnelles* BEP), αποδεικνύει την επαγγελματική κατάρτιση ειδικευμένου εργάτη ή υπαλλήλου. Το πιστοποιητικό απαιτεί περαιτέρω εκπαίδευση στον επαγγελματικό κλάδο απ' ό,τι το CAP. Τα επαγγελματικά lycées προετοιμάζουν μέσα σε δύο χρόνια μαθητές που έχουν συμπληρώσει την 3η τάξη του college για το BEP.

Τα μαθήματα περιλαμβάνουν:

- Γενική εκπαίδευση (14 μέχρι 22 ώρες)
- Τεχνολογική εκπαίδευση (16 έως 20 ώρες) και
- Περιόδους κατάρτισης σε χώρο εργασίας που καταλήγουν σε εξετάσεις..

Οι κάτοχοι BEP μπορούν να ενταχθούν στην αγορά εργασίας ή να συνεχίσουν τις σπουδές τους, προετοιμάζοντας ένα τεχνολογικό ή επαγγελματικό Baccalaureat, που απαιτεί δύο ακόμη χρόνια εκπαίδευσης (την 1η και την τελευταία τάξη). Στην περίπτωση του τεχνολογικού Baccalaureat. Οι κάτοχοί του μπορούν να βελτιώσουν τις δυνατότητες επιτυχίας τους σε τεχνολογικές σπουδές επιπέδου Baccalaureat και παραπάνω, παρακολουθώντας μια 1η τάξη προσαρμογής, πριν από την κανονική (*premiere a" adaptation*).

Επαγγελματικό Baccalaureat

Το επαγγελματικό Baccalaureat προετοιμάζεται στα δύο χρόνια σπουδών που αποτελούν τον τελευταίο κύκλο στις επαγγελματικές σπουδές (1η και τελευταία επαγγελματική τάξη). Αντίθετα με το τεχνολογικό Baccalaureat, το επαγγελματικό είναι κυρίως ένα πιστοποιητικό επαγγελματικής ένταξης που οδηγεί στην άσκηση ενός επαγγέλματος, ενώ συγχρόνως δίνει στον πτυχιούχο τη δυνατότητα να προχωρήσει σε πανεπιστημιακές σπουδές.

Το επαγγελματικό Baccalaureat προσφέρει εξειδικευμένη κατάρτιση για ένα συγκεκριμένο επάγγελμα και πρόσβαση σ' αυτό έχουν όσοι διαθέτουν ένα BEP ή ένα CAP (που απαιτεί δύο χρόνια προετοιμασίας μετά την 3η τάξη) και αντιστοιχεί στο επαγγελματικό Baccalaureat σχετικής ειδικότητας.

Το δίπλωμα αυτό εισήχθη στο εκπαιδευτικό σύστημα από το 1985 και έχει διπλό σκοπό:

- να καλύψει την αυξανόμενη ανάγκη του επιχειρησιακού χώρου για εργαζόμενους στην παραγωγή και συντήρηση με μέση εξειδίκευση ανάμεσα σ' αυτήν των ειδικών τεχνιτών με ανώτερο πτυχίο τεχνικού BTS ή πανεπιστημιακό πτυχίο τεχνικού και των ειδικευμένων εργατών με CAP και BEP. Οι τελευταίοι αποδείχθηκε ότι δεν έχουν ικανοποιητικό επίπεδο για να ανταποκριθούν στις νέες τεχνολογίες, στην παραγωγή και στις υπηρεσίες (όπως σχεδιασμός και κατασκευές με βοήθεια ηλεκτρονικού υπολογιστή, ρομποτική, αυτοματισμοί γραφείου, τεχνικές αυτοματοποιημένης παραγωγής και ηλεκτρονικοί υπολογιστές για βιομηχανικές και διοικητικές εφαρμογές).
- να ανταποκριθεί στην ανάπτυξη νέων τεχνικών συντήρησης ηλεκτρονικού εξοπλισμού (εγγραφή βίντεο, προσωπικοί ηλεκτρονικοί υπολογιστές και δίσκοι βίντεο).

Τα επαγγελματικά Baccalaureat δημιουργήθηκαν σε συνεργασία με εργοδότες και λαμβάνουν υπόψη τις συγκεκριμένες απαιτήσεις σε κάθε κλάδο έτσι, ώστε να μπορούν να οδηγήσουν κατευθείαν σε επαγγελματική ένταξη. Διαφέρουν από το τεχνολογικό Baccalaureat διότι έχουν στόχο συγκεκριμένα επαγγέλματα, ενώ τα τεχνολογικά Baccalaureat έχουν ένα πολύ ευρύτερο σκοπό (ηλεκτρονική, μηχανολογία κ.λπ.).

Εισαγωγική επαγγελματική κατάρτιση

Μαθητεία

Η μαθητεία είναι μια μορφή εισαγωγικής επαγγελματικής κατάρτισης μέσα στα πλαίσια μιας σύμβασης εργασίας. Συνδυάζει την απόκτηση τεχνογνωσίας μέσα σε μια επιχείρηση, με θεωρητική εκπαίδευση σε ένα κέντρο επαγγελματικής κατάρτισης (centre de formation a" apprentis CFA). Καταλήγει σε ένα πιστοποιητικό επαγγελματικής κατάρτισης ή τεχνολογικής εκπαίδευσης ή σε ένα άλλο αναγνωρισμένο πιστοποιητικό.

Η σύμβαση μαθητείας είναι ειδική σύμβαση που μπορεί να συνάψει κάθε νέος από 16 έως 25 ετών. Διάρκει από ένα μέχρι τρία χρόνια.

Εναλλακτικά μέτρα κατάρτισης για νέους 16 έως 25 ετών

Τα μέτρα αυτά βασίζονται σε τρεις τύπους συμβάσεων ένταξης: συμβάσεις προσανατολισμού, συμβάσεις εξειδίκευσης και συμβάσεις προσαρμογής.

Οι συμβάσεις προσανατολισμού (contrats a/ orientation) προσφέρονται σε νέους μέχρι 21 έτους που δεν έχουν πτυχίο τεχνικής ή επαγγελματικής κατάρτισης και δεν έχουν συμπληρώσει τη δευτεροβάθμια γενική εκπαίδευση. Η σύμβαση διαρκεί τρεις μέχρι έξι μήνες και δεν ανανεώνεται. Συμβάσεις εξειδίκευσης (contrats de qualification) προσφέρονται σε νέους κάτω από 25 ετών που θέλουν να συμπληρώσουν την εισαγωγική τους κατάρτιση με μια σειρά μαθημάτων επαγγελματικής κατάρτισης. Η σύμβαση αυτή, που υπογράφεται με μια αναγνωρισμένη εταιρία, διαρκεί 6 μέχρι 24 μήνες. Συμβάσεις προσαρμογής (contrats a/ adaption) είναι οι συμβάσεις εργασίας ανάμεσα σε μια εταιρία και ένα νέο άνεργο κάτω από 26 ετών και μπορεί να έχει διάρκεια περιορισμένη ή απεριόριστη.

Εκτός από τις συμβάσεις που αναφέραμε υπάρχουν και οι ακόλουθες:

Εξατομικευμένες πιστώσεις κατάρτισης (credit formation individualise) για νέους.

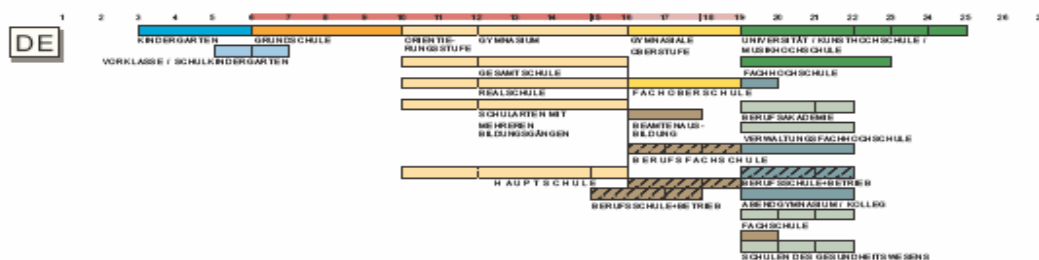
Το σύστημα αυτό ξεκίνησε το 1991 και δίνει στους νέους χωρίς τίτλους σπουδών το δικαίωμα να παρακολουθήσουν εξατομικευμένα μαθήματα κατάρτισης που καταλήγουν σε ένα πιστοποιητικό.

Συμβάσεις απασχόλησης αλληλεγγύης (contrats emploi solidarite).

Δημιουργήθηκαν το 1990 για νέους 18 έως 25 ετών με τίτλο σπουδών αντίστοιχο του επαγγελματικού Baccalaureat ή με πιστοποιητικό τεχνικής εκπαίδευσης χωρίς απασχόληση. Αυτή η σύμβαση επιτρέπει στον εκπαιδευόμενο να απασχοληθεί μερικώς με σύμβαση μερικής απασχόλησης. Είναι ένα μέτρο που δεν οδηγεί σε εξειδίκευση και μπορεί να συναφθεί μόνο μέχρι τρεις περιόδους 3 ως 12 μηνών.

Από την 1η Ιουλίου 1994 η αρμοδιότητα για την κατάρτιση των νέων μεταφέρθηκε από το κράτος στην περιφέρεια.

Organisation of the education system in Germany, 2006/07

Η επαγγελματική εκπαίδευση στα σχολεία είναι αποκλειστική αρμοδιότητα των κρατιδίων, ενώ η επαγγελματική κατάρτιση μέσα στις επιχειρήσεις αποτελεί αρμοδιότητα της ομοσπονδιακής κυβέρνησης. Οι επιχειρήσεις και οι επαγγελματικές σχολές συντονίζουν τις δράσεις τους σε σχέση με το περιεχόμενο σπουδών και την οργάνωσή τους, τα μαθήματα που προσφέρουν συντονίζονται μέσα στα πλαίσια του δικού συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης. Το Ομοσπονδιακό Υπουργείο Παιδείας, Επιστημών, Έρευνας και Τεχνολογίας είναι σε ομοσπονδιακό επίπεδο υπεύθυνο για τον συντονισμό του τομέα της ενδοεπιχειρησιακής επαγγελματικής κατάρτισης. Στο Ομοσπονδιακό Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης (*Bundesinstitut für Berufsbildung*) συνεργάζονται ισότιμα οι εκπρόσωποι των συνδέσμων εργοδοτών, των συνδικάτων, των κυβερνήσεων των κρατιδίων και της ομοσπονδιακής κυβέρνησης. Στις επιχειρήσεις που παρέχουν τη δυνατότητα κατάρτισης, οι εκλεγμένοι εκπρόσωποι των εργαζομένων έχουν το δικαίωμα να συμμετέχουν στον σχεδιασμό και την εφαρμογή της ενδοεπιχειρησιακής κατάρτισης και στον καθορισμό των εκπαιδευτών (*Ausbilder*).

Υποχρεωτική εκπαίδευση

Η υποχρεωτική εκπαίδευση αρχίζει για όλα τα παιδιά στην ηλικία των 6 ετών. Συνήθως διαρκεί 12 έτη που αποτελούνται από 9 πλήρη σχολικά έτη (στο Βερολίνο, το Βραδεμβούργο, τη Βρέμη και τη Β. Ρηνανία Βεστφαλία 10 έτη) και τρία έτη ή και περισσότερα μερικής φοίτησης ανάλογα με τη διάρκεια κατάρτισης σε ένα αναγνωρισμένο επάγγελμα. Για νέους που δεν συνεχίζουν το σχολείο γενικής εκπαίδευσης ούτε εισέρχονται στο δικό σύστημα επαγγελματικής κατάρτισης, ορισμένα κρατίδια επιβάλλουν ρυθμίσεις για τη συνέχιση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης σε ένα είδος επαγγελματικής σχολής πλήρους φοίτησης. Επιπλέον σχεδόν όλα τα κρατίδια επιτρέπουν, σε μαθητές που ζητούν οικειοθελώς να παρακολουθήσουν τη δεκάτη τάξη, να αποκτήσουν ένα απολυτήριο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, δίνοντάς τους με αυτόν τον τρόπο πρόσβαση σε άλλους κύκλους μαθημάτων πλήρους φοίτησης στο δευτεροβάθμιο τομέα.

Κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Στα περισσότερα κρατίδια τα σχολεία αυτά είναι τα *Hauptschule*, *Realschule*, *Gymnasium* και *Gesamtschule*.

Η βασική αρχή που διέπει τους διαφορετικούς τύπους σχολείων της δευτεροβάθμιας κατώτερης εκπαίδευσης και των μαθημάτων που διδάσκουν είναι να δώσει στους μαθητές μία γενική βασική εκπαίδευση συνδυασμένη με κάποια στοιχεία ξεχωριστής εξειδίκευσης και να υποστηρίξει και να προωθήσει τους μαθητές στις επιδόσεις και τα ενδιαφέροντά τους. Στο 5ο και 6ο σχολικό έτος ανεξάρτητα από το πως είναι οργανωμένο το σχολείο, υπάρχει μια περίοδος ξεχωριστής υποστήριξης,

²¹⁶ <http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=DE>

Επιλογή (English-pdf) Eurybase - The Education System in Germany- Κεφάλαιο 5 (σελ. 74-112).

παρατήρησης και προσανατολισμού για επιπλέον επιλογή μιας εκπαιδευτικής κατεύθυνσης με διαφορετικά ειδικά μαθήματα. Σε μερικά κρατίδια αυτή η περίοδος προσανατολισμού στην 5η και 6η τάξη υπάρχει ως ξεχωριστό στάδιο ανεξάρτητα από τους διάφορους τύπους σχολείων. Από την 7η τάξη αρχίζουν οι διάφοροι τύποι σχολείων και εκπαιδευτικών κατευθύνσεων να διαφοροποιούνται όλο και περισσότερο σε σχέση με τους τομείς μαθημάτων που προσφέρονται, τις απαιτήσεις που υπάρχουν σχετικά με την εξειδίκευση και τους τίτλους/ απολυτήρια που επιδιώκονται. Στις ανώτερες τάξεις αποκτά όλο και μεγαλύτερη σημασία για τη διαμόρφωση της προσωπικής σχολικής σταδιοδρομίας του μαθητή η μορφή που παίρνει κάθε ξεχωριστή εκπαιδευτική κατεύθυνση και η απόκτηση των απαιτούμενων ικανοτήτων για ένα συγκεκριμένο τίτλο.

Η διδασκαλία στα σχολεία γίνεται συνήθως σε τάξεις οργανωμένες σε ηλικιακές ομάδες. Σε ορισμένα μαθήματα και σε ορισμένους τύπους σχολείων που προσφέρουν περισσότερες από μία εκπαιδευτικές κατευθύνσεις το μάθημα μπορεί να γίνεται με βάση τις ικανότητες των μαθητών - ιδίως στην 7η έως την 10η τάξη.

Το *Hauptschule* παρέχει στους μαθητές στοιχειώδη γενική εκπαίδευση.

Το *Realschule* προσφέρει στους μαθητές εκτεταμένη γενική εκπαίδευση. Ο κανονικός τύπος *Realschule* καλύπτει το 5ο έως και το 10ο σχολικό έτος. Εκτός αυτού υπάρχει και *Realschule* που διαρκεί τρία ή τέσσερα έτη για μαθητές που θέλουν να μεταπηδήσουν στο *Realschule* μετά την 6η ή 7η τάξη του *Hauptschule*.

Ο απολυτήριος τίτλος του *Realschule* επιτρέπει να περάσει ο μαθητής σε μαθήματα κατάρτισης που **καταλήγουν κατευθείαν σε επαγγελματική κατάρτιση** με δίπλωμα ή σε τύπους σχολείων που παρέχουν απολυτήριο τίτλο εισαγωγής στην ανώτατη εκπαίδευση.

Τα *Gymnasien* προσφέρουν στους μαθητές γενική εντατική δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Το *kooperative Gesamtschule* (τύπος συνεργαζόμενου σχολείου) συνδυάζει το *Hauptschule*, το *Realschule* και το *Gymnasium* σε μία οργανωτική και εκπαιδευτική μονάδα. Το *Integrierte Gesamtschulen* μπορεί επίσης να οδηγήσει σε απολυτήριο και δίπλωμα μετά το ένατο και δέκατο σχολικό έτος.

Το *Mittelschule* είναι ένας τύπος κατώτερου σχολείου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της Σαξωνίας, το οποίο προσφέρει διαφοροποιημένα γενικά μαθήματα και μαθήματα προσανατολισμένα σε επαγγέλματα, και παρέχει τις προϋποθέσεις για μετέπειτα επαγγελματική κατάρτιση. Επιπλέον, στην αρχή της 7ης τάξης οι μαθητές πρέπει να επιλέξουν ειδικά μαθήματα. Αυτά τα μαθήματα (τεχνικά, οικονομικά, κοινωνική και οικιακή οικονομία, γλώσσες, μουσική, αθλητισμός) καταλαμβάνουν 3 διδακτικές ώρες την εβδομάδα. Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση της 9ης τάξης οι μαθητές αποκτούν το *Hauptschulabschluss* και εφόσον οι επιδόσεις τους είναι ιδιαίτερα υψηλές μπορεί να τους δοθεί το *qualifizierende Hauptschulabschluss* (ειδικός απολυτήριος τίτλος του *Hauptschule*). Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση της 10ης τάξης και την επιτυχία στις τελικές εξετάσεις οι μαθητές αποκτούν το *Realschulabschluss*.

Μετα-Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Η μετά-υποχρεωτική δευτεροβάθμια εκπαίδευση που παρέχεται σε μαθητές ηλικίας 16 έως 19 ετών στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση περιλαμβάνει :

- γενική εκπαίδευση,
- μαθήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης,
- μικτά μαθήματα γενικής και επαγγελματικής κατάρτισης.

Η συμφωνία του 1972, όπως τροποποιήθηκε το 2000, και όλες οι ακόλουθες αποφάσεις της Διάσκεψης των Υπουργών για περαιτέρω εξέλιξη έχουν διατηρήσει την αρχή ότι η εξέταση του *Abitur* δίνει τη δυνατότητα εισαγωγής σε όλους τους κλάδους

σπουδών στα πανεπιστήμια και τα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα (*allgemeine Hochschulreife* — γενικός απολυτήριος τίτλος για την εισαγωγή στην ανώτατη εκπαίδευση).

Οι συμφωνίες που επιτεύχθηκαν ισχύουν και για κύκλους μαθημάτων μέσα στα πλαίσια της εκπαίδευσης τύπου *Gymnasium*, που οδηγούν σε διπλό απολυτήριο τίτλο δηλ. απολυτήριο τίτλο εισαγωγής στην ανώτατη εκπαίδευση (*Hochschulreife* ή *Fachhochschulreife*) και επαγγελματικό τίτλο. Τέτοιοι κύκλοι μαθημάτων διεξάγονται κυρίως στο ανώτερο επίπεδο του *Gymnasium* με τεχνική κατεύθυνση (*berufliche Gymnasien* ή *Fachgymnasien*) και οδηγούν τόσο στο *Abitur*, όσο και σε τελική επαγγελματική εξέταση μετά από τρία έως τέσσερα έτη.

Στον τομέα της επαγγελματικής κατάρτισης και εκπαίδευσης, επιτρέπεται στους μαθητές παράλληλα προς την επαγγελματική κατάρτιση να αποκτήσουν απολυτήριο για να προχωρήσουν σε ανώτερη βαθμίδα του εκπαιδευτικού συστήματος. Με αυτήν την έννοια το *Mittlerer Schulabschluss* και το *Fachhochschulreife* είναι πρωταρχικής σημασίας. Ο στόχος αυτών των μέτρων είναι να δοθεί ίδια βαρύτητα στην επαγγελματική εκπαίδευση όπως και στη γενική εκπαίδευση.

Επαγγελματική κατάρτιση σε επαγγελματικές σχολές πλήρους φοίτησης

Τα *Berufsfachschulen* (**επαγγελματική σχολή πλήρους φοίτησης**) είναι σχολές πλήρους φοίτησης που προετοιμάζουν τους μαθητές για την εργασία ή που τους παρέχουν επαγγελματική εκπαίδευση ταυτόχρονα με τη συνεχιζόμενη γενική τους εκπαίδευση. Οι σχολές αυτές προσφέρουν πολύ ευρύ φάσμα μαθημάτων. Υπάρχουν *Berufsschulen* μεταξύ των άλλων για επαγγέλματα σε επιχειρήσεις, επαγγέλματα εξειδικευμένα σε ξένες γλώσσες, επαγγέλματα στη βιοτεχνία/ βιομηχανία, επαγγέλματα σχετικά με την οικιακή οικονομία και τις κοινωνικές υπηρεσίες, καλλιτεχνικά επαγγέλματα, επαγγέλματα στον τομέα της υγείας κ.λπ.. Στην περίπτωση που αυτά τα σχολεία δεν παρέχουν πλήρη επαγγελματική εκπαίδευση, η περίοδος παρακολούθησης των μαθημάτων μπορεί -υπό προϋποθέσεις- να αναγνωριστεί ως αντίστοιχη του πρώτου έτους της επαγγελματικής κατάρτισης στο δυϊκό σύστημα, για την κατάρτιση σε ένα αναγνωρισμένο επάγγελμα.

Η διάρκεια της εκπαίδευσης στα *Berufsfachschulen* ποικίλλει ανάλογα με την εξειδίκευση στην οποία αποσκοπεί κανείς από ένα έως τρία χρόνια.

Το *Fachoberschule* (**δευτεροβάθμια τεχνική σχολή**) καλύπτει την 11η και 12η τάξη και για την εισαγωγή σε αυτό απαιτείται απολυτήριο του *Realschule* ή αντίστοιχος τίτλος (*Mittlerer Schulabschluss*). Παρέχει στους μαθητές γενικές και ειδικές θεωρητικές και πρακτικές γνώσεις και ικανότητες και οδηγεί στο *Fachhochschulreife*. Υπάρχουν *Fachoberschulen* για κλάδους τεχνικούς, επιχειρήσεων και διοίκησης, τροφίμων και οικιακής επιστήμης, γεωπονίας, κοινωνικών υπηρεσιών, σχεδίων (*design*), ναυτιλίας κ.λπ.. Η πρακτική εξάσκηση στο μάθημα εξειδίκευσης γίνεται στην 11η τάξη, δηλ. τον πρώτο χρόνο του σχολείου αυτού του τύπου, τέσσερις ημέρες την εβδομάδα, ολόκληρο το χρόνο. Ταυτόχρονα οι μαθητές πρέπει να βρίσκονται τουλάχιστον 8 ώρες την εβδομάδα στην τάξη. Μία ολοκληρωμένη και θεματικά σχετική επαγγελματική κατάρτιση μπορεί να υποκαταστήσει την 11η τάξη του *Fachoberschule*, έτσι ώστε μαθητές με τέτοια κατάρτιση να μπορούν να περάσουν κατευθείαν στη 12η τάξη. Η 12η τάξη (δεύτερη χρονιά του *Fachoberschule*) περιλαμβάνει τουλάχιστον 30 ώρες την εβδομάδα γενική και σχετική με την εξειδίκευση διδασκαλία. Τα υποχρεωτικά μαθήματα είναι γερμανικά, κοινωνικές επιστήμες, μαθηματικά, φυσικές επιστήμες, μια ξένη γλώσσα, αθλητικά και επαγγελματικά μαθήματα. Τουλάχιστον τα τρία πέμπτα των υποχρεωτικών μαθημάτων καλύπτονται από τα γενικά μαθήματα που είναι τα ίδια για όλους τους μαθητές.

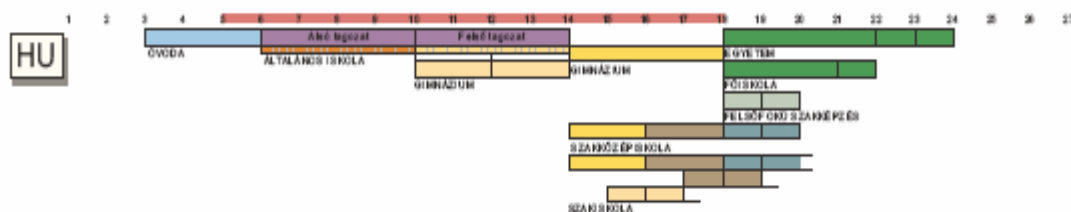
Berufliches Gymnasium / Fachgymnasium (ανώτερο επίπεδο του *Gymnasium* με τεχνική κατεύθυνση), το *Gymnasium* τεχνικής κατεύθυνσης δεν έχει κατώτερο ή μεσαίο επίπεδο. Σε μερικά κρατίδια αυτό το είδος σχολείου έχει τη μορφή του *gymnasiale Oberstufe* (ανώτερο επίπεδο του *Gymnasium*) με εξειδικεύσεις προσανατολισμένες στην επαγγελματική σταδιοδρομία και τριετή εκπαίδευση. Εκτός από τα μαθήματα που ταυτίζονται με αυτά που προσφέρονται στα γενικής εκπαίδευσης *Gymnasien*, τα σχολεία αυτά έχουν και μαθήματα προσανατολισμένα στην επαγγελματική σταδιοδρομία και σε εξειδικευμένα θέματα δηλ. επιχειρησιακά, τεχνικά, διαιτολογίας, γεωπονίας και υγείας που μπορούν να επιλεγούν αντί γενικών μαθημάτων, σαν δεύτερος εντατικός κύκλος μαθημάτων και σαν μάθημα στην εξέταση του *Abitur*.

Στο *Berufliches Gymnasium* ή *Fachgymnasium* είναι δυνατόν να αποκτήσει κανείς συγχρόνως δύο απολυτήριους τίτλους (κύκλους μαθημάτων διπλού απολυτηρίου). Αυτό συνήθως είναι ένας συνδυασμός ενός τίτλου που επιτρέπει την εισαγωγή στην ανώτατη εκπαίδευση (*Hochschulreife/Fachhochschulreife*) και ενός επαγγελματικού τίτλου (δηλ. βοηθός διαφόρων επαγγελμάτων ή επαγγέλματα αναγνωρισμένα από το κράτος που απαιτούν επίσημη κατάρτιση). Οι κύκλοι μαθημάτων διπλού απολυτηρίου τίτλου που οδηγούν στο *Hochschulreife*, διαρκούν τέσσερα χρόνια. Περιλαμβάνουν δύο ξεχωριστές εξετάσεις (την εξέταση του *Abitur* και μια τελική εξέταση για την επαγγελματική κατάρτιση).

Η Fachschule (τεχνική σχολή που παρέχει ανώτερη επαγγελματική κατάρτιση), είναι έτσι σχεδιασμένη, ώστε να δώσει τη δυνατότητα σε εξειδικευμένο, έμπειρο προσωπικό να εκτελέσει καθήκοντα μεσαίου επιπέδου υπευθυνότητας δηλ. να μπορεί να διαχειρίζεται σε επιλεγμένους τομείς αυτόνομα τμήματα επιχειρήσεων (π.χ. γεωργία ή επιστήμες οικιακής οικονομίας), να μπορεί να καταρτίζει νέο προσωπικό ή να αναλαμβάνει υψηλότερες αρμοδιότητες σε σαφώς καθορισμένους τομείς. Προκειμένου να εισαχθεί κανείς στο *Fachschule* πρέπει κανονικά να έχει ολοκληρώσει συναφή επαγγελματική κατάρτιση σε ένα επάγγελμα αναγνωρισμένο από το κράτος και να έχει πρακτική εμπειρία ως εργαζόμενος σε αυτόν τον τομέα. Τα *Fachschulen* παρέχουν μονοετείς, διετείς και τριετείς σπουδές. Το 2001, σχεδόν το 27,4% των μαθητών φοιτούσαν στο ανώτερο δευτεροβάθμιο επίπεδο. Από αυτούς το 22% παρακολουθούσαν ένα σχολείο γενικής εκπαίδευσης, το 22,7% μια επαγγελματική σχολή πλήρους φοίτησης και το 55,3% μια επαγγελματική σχολή.

Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση

Διπλό σύστημα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, μετά την υποχρεωτική, πλήρη εκπαίδευση, τα 2/3 των νέων εγκαταλείπουν τα σχολεία της γενικής εκπαίδευσης στη Γερμανία συνεχίζουν για την απόκτηση επαγγελματικών προσόντων σε ένα πρόγραμμα επαγγελματικής κατάρτισης - συνήθως διαρκεί τρία χρόνια – σε ένα δυαδικό σύστημα. Το σύστημα ονομάζεται δυικό επειδή η κατάρτιση γίνεται σε δυο διαφορετικούς τόπους μαθητείας δηλ. στον τόπο εργασίας και στο *Berufsschule*. Τα *Berufsschulen* παρέχουν στους μαθητές τους βασική και ειδική επαγγελματική κατάρτιση, ενώ τους επιτρέπει και να συνεχίσουν τη γενική τους εκπαίδευση. Ο στόχος τους είναι να δώσουν τη δυνατότητα στους μαθητές να εκτελούν τα επαγγελματικά τους καθήκοντα και να τους βοηθήσει να διαμορφώνουν τον κόσμο της εργασίας και της κοινωνίας στο σύνολό της, μεταφέροντάς τους την αντίληψη της κοινωνικής και οικολογικής, ευθύνης. Αυτοί που ολοκληρώνουν επιτυχώς την κατάρτιση αποκτούν το δικαίωμα να εξασκήσουν το επάγγελμά τους ως πτυχιούχοι σε ένα αναγνωρισμένο από το κράτος επάγγελμα για το οποίο απαιτείται προηγούμενη κατάρτιση.

Τύποι ιδρυμάτων

Το szakközépiskola έχει τέσσερις τάξεις ανώτερης δευτεροβάθμιας (középiskola) που παρέχουν βασικές γνώσεις γενικής παιδείας (στα δίγλωσσα σχολεία μπορεί να είναι τέσσερις ή πέντε). Από το έτος 9 και εξής είναι δυνατός ο προσανατολισμός προς την επαγγελματική εκπαίδευση, όπως διευκρινίζεται στο Εθνικό Βασικό Αναλυτικό Πρόγραμμα, και από την τάξη/έτος 14 και εξής υπάρχει επίσης τμήμα θεωρητικής και πρακτικής μαθητείας σχετικό με την βασική κατάρτιση σύμφωνα με τον Εθνικό Πίνακα Προσόντων. Στο középiskola, η εκπαίδευση και η κατάρτιση αρχίζουν στο έτος 9, και διαρκούν μέχρι το έτος 12, ή στα δίγλωσσα σχολεία μέχρι το έτος 13. Ο αριθμός των ετών επαγγελματικής κατάρτισης που προετοιμάζει για την επαγγελματική εξέταση (vizsga szakmai) διευκρινίζεται στον Εθνικό Πίνακα Προσόντων. Σε περίπτωση που το szakközépiskola προετοιμάζει για διάφορα πτυχία, ο αριθμός ετών επαγγελματικής κατάρτισης μπορεί να διαφέρει στα διάφορα τμήματα επαγγελματικής κατάρτισης ανάλογα με τον χρόνο που απαιτείται για την προετοιμασία.

Στόχος του szakközépiskola, στις τάξεις της ανώτερης δευτεροβάθμιας (középiskola), είναι να προετοιμάζει τους μαθητές για τις απολυτήριες εξετάσεις (vizsga érettségi), για την τριτοβάθμια εκπαίδευση, για την απασχόληση και για την έναρξη της επαγγελματικής κατάρτισης. Η τάξη της επαγγελματικής κατάρτισης του szakközépiskola προετοιμάζει για την ολοκλήρωση του τελευταίου έτους του σχολείου ανώτερης δευτεροβάθμιας (szakközépiskola), όπως διευκρινίζεται στον Εθνικό Πίνακα Προσόντων, και για την επαγγελματική εξέταση (vizsga szakmai) που επιτρέπει στους επιτυχόντες υποψηφίους να παίρνουν θέσεις εργασίας εκεί όπου απαιτούνται προσόντα ανώτερης δευτεροβάθμιας. Ένα szakközépiskola μπορεί να έχει μόνο τάξεις επαγγελματικής κατάρτισης σε περίπτωση που προετοιμάζει απλώς τους μαθητές που έχουν ήδη ένα vizsga érettségi για την επαγγελματική εξέταση (vizsga szakmai). Το szakiskola έχει τις τάξεις 9-10 για παροχή γενικής βασικής εκπαίδευσης και κάποιες τάξεις επαγγελματικής κατάρτισης για τη λήψη του παρεχόμενου επαγγελματικού πτυχίου, όπως περιγράφεται στον Εθνικό Πίνακα Προσόντων. Όσον αφορά την προετοιμασία για τα πτυχία που παρέχει το szakiskola, ο αριθμός των ετών επαγγελματικής κατάρτισης μπορεί να διαφέρει στα επιμέρους τμήματα επαγγελματικής κατάρτισης, ανάλογα με τον χρόνο που απαιτείται για την προετοιμασία. Οι τάξεις 9-10, εκτός από την εκπαίδευση και τη διδασκαλία γενικής παιδείας, μπορούν να προσφέρουν θεωρητικά και πρακτικά μαθήματα για σταδιοδρομία, επαγγελματική προετοιμασία και βασική επαγγελματική εκπαίδευση. Οι τάξεις επαγγελματικής κατάρτισης προετοιμάζουν για απόκτηση ειδικότητας με εξετάσεις (vizsga szakmai), όπως διευκρινίζεται στον εθνικό πίνακα προσόντων και χωρίς εξετάσεις μετά την ολοκλήρωση της τελευταίας τάξης της ανώτερης

²¹⁷ <http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=HU>

Επιλογή (English-pdf) Eurybase - The Education System in Hungary- Κεφάλαιο 5 (σελ. 103-141).

δευτεροβάθμιας (középiskola) ή μετά τη συμμετοχή σε απολυτήριες εξετάσεις (vizsga érettségi). Υπάρχει αύξηση του αριθμού των ποικίλων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Λίγο περισσότερο από το 10% των szakiskola είναι ιδρύματα μίας κατεύθυνσης. Η πλειοψηφία λειτουργεί μαζί με ένα γενικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης σχολείο (szakközépiskola) και μερικά ξεκινούν ακόμη και τάξεις gimnázium. Ένας χαρακτηριστικός τύπος επαγγελματικής κατάρτισης είναι η αναγνωρισμένη μετα-δευτεροβάθμια κατάρτιση που παρέχεται στο szakközépiskola ή ένα ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και παρέχει πτυχίο αναγνωρισμένο σε εθνικό επίπεδο. Ένα σημαντικό χαρακτηριστικό γνώρισμα είναι ότι κάποια τμήματα επαγγελματικής κατάρτισης λαμβάνονται υπόψη - με τις κατάλληλες πιστωτικές μονάδες - για σπουδές που συνεχίζονται σε κολέγιο (főiskola) τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ή το πανεπιστήμιο (egyetem).

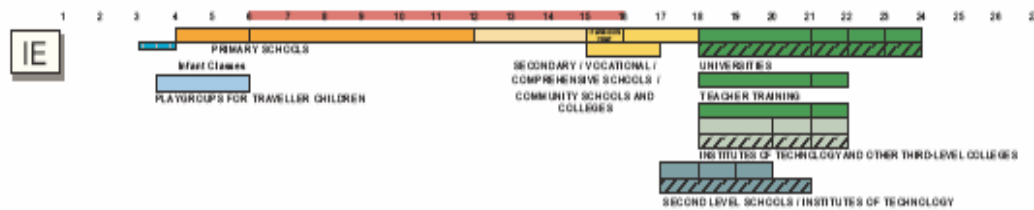
Αρχική Επαγγελματική Εκπαίδευση και Εναλλακτική Κατάρτιση

Το οικονομικό περιβάλλον που εξελίσσεται γρήγορα θέτει νέες προκλήσεις στον χώρο της εκπαίδευσης και της κατάρτισης. Η εκπαίδευση πρέπει να εξυπηρετήσει τις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας κατά τρόπο ευέλικτο. Υπερ-εξειδικευμένα επιμορφωτικά προγράμματα για κάποιες παραδοσιακές τέχνες δεν είναι πλέον ανταγωνιστικά ή αποδεκτά από τους εργοδότες. Το συγγρικό πλαίσιο επαγγελματικής κατάρτισης έχει αναπτυχθεί ανάλογα και ένας αριθμός προγραμμάτων ανοικτής, μερικής απασχόλησης και εξωσχολικής κατάρτισης θα ενσωματωθεί στις επαγγελματικές υπηρεσίες.

Ο Νόμος σχετικά με την Επαγγελματική Εκπαίδευση (1993) έχει καθιερώσει το Εθνικό Μητρώο Προσόντων και τους κανονισμούς σχετικά με την αξιολόγηση και τις εξετάσεις. Αυτό, στη συνέχεια, είχε αντίκτυπο στις εξωσχολικές, επαγγελματικές εκπαιδευτικές υπηρεσίες και την εναλλακτική κατάρτιση. Η εμφάνιση της ανεργίας και το κλείσιμο εγκαταστάσεων κατάρτισης που βασίζεται στην παραδοσιακή βιομηχανία έχουν ασκήσει περαιτέρω πίεση και δημιούργησαν μεγάλες προσδοκίες σε αυτόν τον τομέα κατάρτισης.

Οργάνωση: Η γενική ευθύνη για την επαγγελματική κατάρτιση εναπόκειται στο Υπουργείο Παιδείας. Άλλα υπουργεία (ειδικά το Υπουργείο Εργασίας και Απασχόλησης, Υγείας, Γεωργίας, Οικονομίας κ.λπ.) έχουν αρμοδιότητες για τον προσδιορισμό των προσόντων και του περιεχομένου των αναλυτικών προγραμμάτων για τα επαγγέλματα που εμπίπτουν στην αρμοδιότητά τους. Υπάρχουν ισχυρές συνδέσεις με τα εμπορικά επιμελητήρια και τους κοινωνικούς εταίρους. Οι καταρτιζόμενοι στην εναλλακτικής ΕΕΚ δεν έχουν τη σχέση σπουδαστών/μαθητών με το εκπαιδευτικό ίδρυμα.

Organisation of the education system in Ireland, 2005/06

Υποχρεωτική Εκπαίδευση: Η υποχρεωτική εκπαίδευση διαρκεί δέκα χρόνια (από 6 έως 16 ετών) καταβάλλεται κάθε προσπάθεια μετά την αποφοίτηση από την υποχρεωτική εκπαίδευση (16^ο έτος ηλικίας) οι νέοι να ωφεληθούν από τις ευκαιρίες που προσφέρουν η εκπαίδευση και η κατάρτιση.

Ο πρώτος κύκλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Junior Cycle) διαρκεί από το 12 έως το 15 έτος της ηλικίας και οι γονείς μπορούν να επιλέξουν ένα από τους βασικούς τύπους δευτεροβάθμιων σχολείων: Σχολείο Γενικής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Επαγγελματικό, Πολυκλαδικό, Κοινοτικό Σχολείο ή Κοινοτικό Κολλέγιο.

Το σχολικό έτος 2000-2001 το 57% των μαθητών που βρίσκονται στα επίπεδα 2,3, και 4, (ISCED 2+3+4) παρακολούθησαν Σχολεία Γενικής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, το 28% τα Επαγγελματικά Σχολεία, το 15% παρακολουθούν Κοινοτικά και Πολυκλαδικά Σχολεία.

Τα τελευταία χρόνια οι γονείς και μαθητές, επηρεάστηκαν σε μεγάλο βαθμό από το πρακτικό και τεχνικό περιεχόμενο της επαγγελματικής εκπαίδευσης, από την καινοτόμο τεράστια ώθηση μιας εκτεταμένης σειράς από προγράμματα ανάπτυξης και από πρωτοβουλίες που βοηθούν στη μετάβαση στην εργασία. Την ίδια περίοδο, άρχισε να εμφανίζεται μια ευρεία άποψη ότι κάθε σχολείο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης πρέπει να κάνει προσπάθειες, ώστε να προσφέρει ένα πολυκλαδικό αναλυτικό πρόγραμμα, παρέχοντας μια διευρυμένη εξισορρόπηση ανάμεσα στα θεωρητικά και τα επαγγελματικά μαθήματα.

Στην αρχή, η βασική ώθηση των Επαγγελματικών Σχολείων ήταν η απόκτηση χειρωνακτικών δεξιοτήτων και η προετοιμασία των νέων σε διάφορα επαγγέλματα. Σήμερα, εντούτοις, υπάρχει σε αυτά η πλήρης σειρά των μαθημάτων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Τα Πολυκλαδικά Σχολεία συνδυάζουν θεωρητικά και επαγγελματικά μαθήματα σε ένα ευρύ αναλυτικό πρόγραμμα. Τα Κοινοτικά Σχολεία και τα Κοινοτικά Κολλέγια είναι σε πολλά πράγματα παρόμοια με τα Πολυκλαδικά, διαφέρουν, όμως, στη διοικητική δομή.

Με μερικές εξαιρέσεις τα επαγγελματικά, τα πολυκλαδικά και τα κοινοτικά σχολεία και κολέγια είναι μικτά. Πολλά δευτεροβάθμια σχολεία είναι αρένων ή θηλέων. Από τα 424 δευτεροβάθμια σχολεία στη χώρα το σχ. έτος 1999 – 2000 τα 116 ήταν αρένων, τα 152 ήταν θηλέων και τα 156 μικτά.

Σχεδόν τα μισά (46%) από όλα τα δευτεροβάθμια σχολεία έχουν από 300 έως 600 μαθητές.

Τα τρία χρόνια του πρώτου κύκλου της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (junior cycle) οι μαθητές εκτός των υποχρεωτικών μαθημάτων πρέπει να επιλέξουν και δυο άλλα μαθήματα από μια λίστα η οποία περιλαμβάνει ξένες γλώσσες, θετικές επιστήμες,

²¹⁸ <http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=IE>

Επιλογή (English-pdf) Eurybase - The Education System in Ireland- Κεφάλαιο 5 (σελ.72-95).

εμποροοικονομικές σπουδές, οικιακή οικονομία, τέχνη, μουσική και χειροτεχνία. Επιπλέον διδάσκονται σε όλα τα σχολεία φυσικές επιστήμες και κατάλληλα προγράμματα σχέσεων των δυο φύλλων και σεξουαλικής αγωγής.

Μετα-υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Δεύτερος Δευτεροβάθμιας κύκλος Εκπαίδευσης (Senior Cycle)

Ο τριετής πρώτος κύκλος ακολουθείται από ένα διετή ή τριετή δεύτερο κύκλο. Από τους μαθητές που τελειώνουν τον πρώτο κύκλο μεγάλο ποσοστό συνεχίζει στο δεύτερο κύκλο πλήρους φοίτησης. Συγκεκριμένα οι νέοι 16 ετών σε ποσοστό 92%, οι νέοι 17 ετών σε ποσοστό 81%, και οι νέοι 18 ετών σε ποσοστό 63% παρακολουθούν εκπαίδευση πλήρους φοίτησης. Το πρόγραμμα Μεταβατικού Έτους ακολουθείται από τρία 2ετή leaving certificate, το κατεστημένο leaving certificate, το επαγγελματικό πρόγραμμα Leaving certificate και το εφαρμοσμένο leaving certificate.

Μεταβατικό Έτος (Transition Year) Από τις αρχές του σχολικού έτους 1994/95, το πρώτο έτος του τριετούς 2ου Κύκλου Δευτ/μιας Εκπ/σης έχει αναγνωριστεί ως Μεταβατικό Έτος. Το Μεταβατικό Έτος προσφέρει στους μαθητές μια πλατιά εκπαιδευτική εμπειρία με σκοπό την απόκτηση περισσότερης ωριμότητας πριν τη συνέχιση σε περαιτέρω σπουδές και/ή σε επαγγελματική προετοιμασία.

Είναι μια γέφυρα για τη βοήθεια των μαθητών, ώστε να κάνουν τη μετάβαση από ένα δομημένο, σε μεγάλο βαθμό, περιβάλλον σε ένα άλλο, όπου θα έχουν μεγαλύτερη υπευθυνότητα για την ίδια τους την εκπαίδευση και τη λήψη αποφάσεων που τους αφορούν.

Οι μαθητές συμμετέχουν στην εκμάθηση στρατηγικών οι οποίες είναι ενεργητικές, προσφέρουν εμπειρία και τους βοηθούν να αναπτύξουν μια σειρά από δημιουργικές ικανότητες για την επίλυση προβλημάτων και να αποκτήσουν επαγωγική κριτική σκέψη. Σήμερα το 40% των σπουδαστών επιλέγουν το πρόγραμμα του Μεταβατικού Έτους. Το Μεταβατικό Έτος προσφέρει, επίσης, στους μαθητές την ευκαιρία να σκέφτονται και να αποκτούν συνείδηση της αξίας της εκπαίδευσης και της κατάρτισης στην προετοιμασία τους για την ενήλικη ζωή της εργασίας και των σχέσεων, χωρίς την πίεση εξετάσεων. Ένας άλλος σημαντικός παράγοντας του προγράμματος αυτού είναι η πρακτική εξάσκηση.

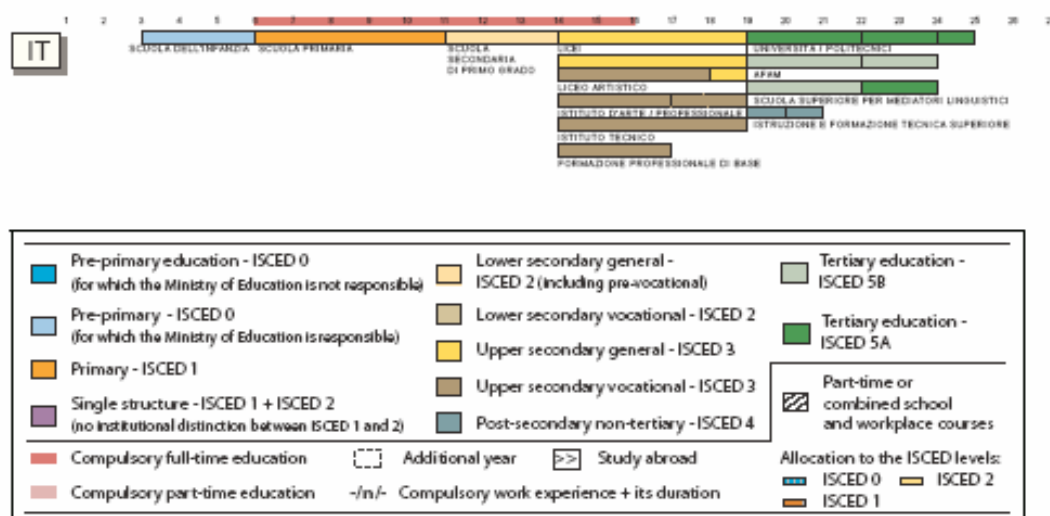
Τα σχολεία είναι υποχρεωμένα να εξασφαλίζουν την ύπαρξη μιας καθαρής διάκρισης ανάμεσα στο πρόγραμμα του Μεταβατικού Έτους και το πρόγραμμα μαθημάτων του αντίστοιχου Απολυτήριου (Leaving Certificate).

Οι μαθητές του κύκλου αυτού είναι υποχρεωμένοι να επιλέξουν τουλάχιστον πέντε μαθήματα από τα οποία το ένα πρέπει να είναι η Ιρλανδική γλώσσα. Στον Κανονισμό για τα Σχολεία Γενικής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας, τα μαθήματα χωρίζονται σε πέντε ομάδες.

Ο κάθε μαθητής πρέπει να επιλέξει τουλάχιστον τρία μαθήματα από την ομάδα που του ταιριάζει καλύτερα και τουλάχιστον άλλα δύο εκτός της ομάδας αυτής.

Για όλα τα μαθήματα απονέμονται χωριστά Απολυτήρια για το Κοινό (Ordinary) Επίπεδο και το Ανώτερο (Higher) Επίπεδο.

ORGANISATION OF THE EDUCATION SYSTEM IN ITALY, 2007/08

Source: Eurydice.

Ο Ν. 53/28 Μαρτίου 2003 σκόπευε στην αναμόρφωση του συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης, αντικατέστησε τον προηγούμενο Ν. 9/ 20 Ιανουαρίου 1999 που καθόριζε δεκάχρονη υποχρεωτική εκπαίδευση (μέχρι την ηλικία των 15 ετών), αναμόρφωσε και διεύρυνε την έννοια της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης εισάγοντας το «right- duty» της εκπαίδευσης και κατάρτισης το λιγότερο για 12 χρόνια από την ηλικία των 6 ετών. Το «right- duty» εκπληρώνεται μέσα στο τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα ή μέσα στο σύστημα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης μέχρι την ηλικία των 18 ετών.

Μ τον Ν.296 της 27^{ης} Δεκεμβρίου 2006, ότι διευρύνει την υποχρεωτική εκπαίδευση σε 10 έτη (6 έως 16) ξεκινώντας από το σχολικό έτος 2007/08 και αύξησε στα 16 την ελάχιστη ηλικία που επιτρέπεται ένα παιδί να εργαστεί.

Σύμφωνα με τον Ν. 59 της 19^{ης} Φεβρουαρίου 2004 η εκπαίδευση από το 6^ο μέχρι το 19^ο έτος ηλικίας διαίρεται σε δύο κύκλους.

Ο πρώτος κύκλος περιλαμβάνει την πρωτοβάθμια εκπαίδευση από 6 έως 11 ετών και το επίπεδο I της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση) από 11 έως 14 ετών. Στον κύκλο αυτό τα μαθήματα είναι κοινά.

Ο Δεύτερος κύκλος ταυτίζεται με τον ανώτερο κύκλο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (upper secondary level). Για να εισαχθούν στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, οι μαθητές πρέπει να περάσουν στις Κρατικές εξετάσεις για το τέλος του 1^{ου} κύκλου εκπαίδευσης. Οι μαθητές που περνούν επιτυχώς τις εξετάσεις αυτές είναι υποχρεωμένοι να εγγραφούν στην δεύτερη βαθμίδα δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ή σε ένα πρόγραμμα πειραματικής εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης. Από το σχολικό έτος 2007/2008, στην πράξη, οι μαθητές υπόκεινται σε ακόμα δύο υποχρεωτικά χρόνια (μέχρι την ηλικία των 16 ετών). Πάντως, με βάση το «right- duty»,

²¹⁹ <http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=IT>

Επιλογή (English-pdf) Eurybase - The Education System in Italy - Κεφάλαιο 5 (σελ.56-97).

οι μαθητές είναι υποχρεωμένοι να παρακολουθήσουν τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες μέχρι την ηλικία των 18 ετών.

Ο Νόμος 40/2007 καθορίζει ότι ο δεύτερος κύκλος εκπαίδευσης συμπεριλαμβάνει το σύστημα της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στο οποίο ανήκουν τα *liceos*, τα τεχνικά ινστιτούτα, τα επαγγελματικά ινστιτούτα και τα ινστιτούτα καλών τεχνών

(τα οποία ανήκουν στην αρμοδιότητα του Κράτους) καθώς και το σύστημα καθοδήγησης και επαγγελματικής κατάρτισης (τα οποία ανήκουν στην αρμοδιότητα των Περιφερειών, με βάση την συμφωνία Κράτους- Περιφερειών του 2004).

Στο τέλος του πρώτου κύκλου οι μαθητές που ξεκινούν από το σχολικό έτος 2007/2008 είναι υποχρεωμένοι να συνεχίσουν δύο ακόμη χρόνια στην εκπαίδευση και δύο ακόμη χρόνια «*right-duty*». Εν αναμονή της αναθεώρησης του διατάγματος 226/2005, και την εφαρμογή της αναθεώρησης του δεύτερου κύκλου, τα σχολεία που ανήκουν στον γενικό τύπο της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι:

- *Κλασσικό λύκειο*
- *Επιστημονικό λύκειο*
- *Λύκειο καλών τεχνών*
- *Κοινωνικό- ψυχο- παιδαγωγικό λύκειο*

Τα σχολεία που αποτελούν επαγγελματικό τύπο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι:

- *Τεχνικές δομές (Instituti Tecnici)*. Οι μεταβολές στην τεχνική εκπαίδευση προέκυπταν μέσω πειραματικών επεξεργασιών του Υπουργείου Παιδείας, για το λόγο αυτό τα πρωτότυπα προγράμματα διδασκαλίας των οποίων η θεματολογία και τα χρονοδιαγράμματα σχεδιάστηκαν με το προεδρικό διάταγμα της 30^{ης} Σεπτεμβρίου 1961 Ν° 1222 δεν εφαρμόστηκαν για μεγάλο χρονικό διάστημα. Αυτά αντικαταστάθηκαν από αντίστοιχα προγράμματα, θεματολογία και χρονοδιαγράμματα που προέκυψαν από εξειδικευμένες μελέτες οι οποίες περιελάμβαναν όλες τις τεχνικές ειδικότητες.
- *Επαγγελματικές δομές (Instituti Professional)*, ενώ η τεχνική εκπαίδευση αναβαθμίστηκε κυρίως μέσω πειραματισμών σε επίπεδο Υπουργείου, η επαγγελματική εκπαίδευση ανασχηματίστηκε το 1992 ως ακολούθως: τα μαθήματα που οδηγούν σε επαγγελματική προσόντα έχουν σημαντικά μειωθεί, με βάση την υπόθεση ότι εάν η αρχική εκπαίδευση δεν είναι τόσο εξειδικευμένη, η προσωπικότητα των μαθητών θα γίνει περισσότερο ευέλικτη ώστε να μπορούν καλλίτερα να εισαχθούν στον εργασιακό χώρο ή να επανακαταρτιστούν. Το σύστημα εισάγει τη φιλοσοφία της βασικής εκπαίδευσης στα τρία πρώτα χρόνια, ως μια περίοδο προσαρμογής που βοηθά τη μετάβαση σε άλλα προγράμματα σπουδών ή σχολεία. Επαγγελματικές εξειδικευμένες επιλογές ακόμη συναντώνται στο τέταρτο και πέμπτο έτος.
- *Δομές (γραφικών) τεχνών (Instituti d'arte)*, τα συγκεκριμένα προγράμματα διδασκαλίας δεν έχουν διαμορφωθεί σε εθνικό επίπεδο. Έχουν αναπτυχθεί σε επίπεδο σχολείου.

Το λύκειο ξένων γλωσσών θα προστεθεί σ' αυτές τις δομές. Αυτός ο τύπος εφαρμόζεται σε μερικά αναγνωρισμένα από το Κράτος σχολεία ενώ έχει εισαχθεί πειραματικά στα κρατικά σχολεία.

Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση

Η Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση αφορά την επαγγελματική κατάρτιση σε περιφερειακό επίπεδο ξεκινώντας από το τέλος του πρώτου και δεύτερου κύκλου κατάρτισης, σε πιστοποιημένα κέντρα κατάρτισης σε εθνική εμβέλεια. Αυτή χαρακτηρίζεται ως απευθείας επαφή με τον εργασιακό χώρο.

Τα τριετή προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης

Το Ιταλικό σύνταγμα καθορίζει ότι το κράτος εξασφαλίζει την κατάρτιση και επαγγελματική αναβάθμιση των εργαζομένων και εκχωρεί την αποκλειστική αρμοδιότητα στις περιφέρειες για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση. Οι περιφέρειες επίσης ασκούν αυτές τις αρμοδιότητες μεταβιβάζοντας δράσεις και ενέργειες στις επαρχίες. Το κράτος παραμένει αρμόδιο να θέτει τα ουσιαστικά ελάχιστα επίπεδα της παροχής.

Η στιγμή που οι νέοι επιλέγουν τις σπουδές τους είναι στο τέλος του τρίτου έτους του κατώτερου δευτεροβάθμιου σχολείου. Σύμφωνα με τα πρωτόκολλα συνεργασίας μεταξύ Υπουργείων εκπαίδευσης και Απασχόλησης και τοπικής αυτοδιοίκησης ακολουθεί ένα τριετές πρόγραμμα επαγγελματικής κατάρτισης και εκπαίδευσης σύμφωνα με την κοινή Υπουργική απόφαση της 19 Ιουνίου 2003.

Η νέα νομοθεσία στον τομέα της μαθητείας εκχωρεί αρμοδιότητα έκδοσης των διατάξεων λειτουργίας των τύπων κατάρτισης- μαθητείας, για τη συμπλήρωση του «right-duty», στις Αυτόνομες Περιφέρειες με τη σύμφωνη γνώμη των Υπουργείων Εργασίας και Παιδείας μετά από διαβούλευση με τους κοινωνικούς εταίρους.

Αυτό το μέτρο βελτιώθηκε όταν ο Νόμος 296/2006 αύξησε την ηλικία πρόσβασης στην εργασία από τα 15 στα 16 έτη.

Οι διαφορετικοί τύποι κατάρτισης της IVT είναι οι ακόλουθοι:

- Βασικό ή πρώτο επίπεδο κατάρτισης, που απευθύνεται σε νέους ανθρώπους που έχουν ολοκληρώσει το πρώτο κύκλο σπουδών. Αυτός ο τύπος χαρακτηρίζεται ως επαγγελματική εκπαίδευση.

- Δεύτερο επίπεδο για νέους που κατέχουν διπλώματα και τίτλους σπουδών

Παράλληλη με αυτούς τους δύο τύπους κατάρτισης πλήρους φοίτησης, το αρχικό επαγγελματικό σύστημα κατάρτισης περιλαμβάνει και τη μαθητεία. Το βασικό ή πρώτο επίπεδο παρέχει ένα πιστοποιητικό σπουδών στους νέους που έχουν τελειώσει τον πρώτο κύκλο σπουδών τους και θέλουν να συμπληρώσουν την υποχρεωτική εκπαίδευση (14-16 ετών) στην επαγγελματική κατάρτιση. Μετά μπορούν να συνεχίσουν το τρίτο έτος κατάρτισης ώστε σε ηλικία 18 ετών να αποκτήσουν ένα τριετές πιστοποιητικό σπουδών.

Σε περιφερειακό επίπεδο ωστόσο υπάρχει μια ποικιλομορφία στα προγράμματα κατάρτισης για νέους σύμφωνα με την αρχή του r-d. Εκτός από τα παραπάνω τριετή προγράμματα υπάρχουν σε πολλές περιφέρειες προγράμματα που διαρκούν 2 ή ακόμα και μόνο 1 έτος στα οποία οι μαθητές γίνονται δεκτοί αφού φοιτήσουν 1 ή 2 έτη στο σχολείο, ώστε να συμπληρώσουν την περίοδο των τριών ετών. Αυτό το σύστημα σχεδιάστηκε προκειμένου να εγγυηθεί μια ομαλότερη μετάβαση από την επαγγελματική κατάρτιση στο σχολείο και αντίστροφα, ώστε να προωθηθεί η σύνδεση των συστημάτων και η αντιστρεψιμότητα των επιλογών των μαθητών.

Οι Περιφέρειες, για τα τριετή προγράμματα, έχουν οργανώσει δύο ευρείς τύπους προγραμμάτων κατάρτισης :

- Προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης που εστιάζονται κυρίως στην εργασία στους φορείς κατάρτισης και οδηγούν στην απόκτηση ενός πιστοποιητικού επαγγελματικής επάρκειας.

- Εκπαιδευτικά προγράμματα συνδυαζόμενα με δράσεις επαγγελματικής κατάρτισης που εστιάζονται κυρίως στα σχολεία και στοχεύουν όχι μόνο στο να βοηθήσουν τους μαθητές να αποκτήσουν τα προσόντα από τους Ακαδημαϊκούς κανονισμούς αλλά επίσης να αποκτήσουν ένα πιστοποιητικό επαγγελματικής επάρκειας ή μια αναγνώριση των μορίων (credits) που έχουν αποκτήσει για τη μετάβαση στην επαγγελματική κατάρτιση.

Τα προγράμματα δευτέρου επιπέδου επαγγελματικής κατάρτισης απευθύνονται σε νέους που έχουν αποκτήσει το απολυτήριο του ανώτερου δευτεροβάθμιου σχολείου ή τη πιστοποίηση πρώτου επιπέδου.

Τα προγράμματα σπουδών δευτέρου επιπέδου χωρίζονται σε σύντομους μονοετείς κύκλους των 400-600 ωρών. Μόνο σπάνια διαρκούν δύο έτη και χαρακτηρίζονται από προσαρμογή στις ειδικές τοπικές ανάγκες. Αυτά είναι προγράμματα σπουδών πλήρους φοίτησης, στο τέλος των οποίων οι νέοι αποκτούν μια πιστοποίηση δευτέρου επιπέδου. Ένα πολύ σημαντικό χαρακτηριστικό αυτών προγραμμάτων είναι το γεγονός ότι οι εκπαιδευόμενοι εργάζονται στη βιομηχανία.

Η μαθητεία (apprendistato), είναι μια σύμβαση εργασίας που επιτρέπει στους νέους να αποκτήσουν επαγγελματικά προσόντα. Αυτός ο θεσμός αναμορφώθηκε από τον Ν. 30/03 και το σχετικό διάταγμα 276/03.

Παρέχονται τρεις τύποι μαθητείας,

- μαθητεία βασισμένη στο r-d στην εκπαίδευση και την κατάρτιση: νέοι που έχουν συμπληρώσει το 15^ο έτος μπορούν να εγγραφούν για όλα τα πεδία δραστηριότητας. Η σύμβαση διαρκεί το μέγιστο 3 έτη και στοχεύει να βοηθήσει τους σπουδαστές να αποκτήσουν πιστοποιημένα επαγγελματικά προσόντα.

- Επαγγελματική μαθητεία για μαθητές από 18 έως 29 ετών. Ανάλογα με το τύπο των πιστοποιημένων προσόντων που θα αποκτηθούν οι συλλογικές συμβάσεις καθορίζουν τη διάρκεια της σύμβασης η οποία κυμαίνεται από 2-6 έτη.

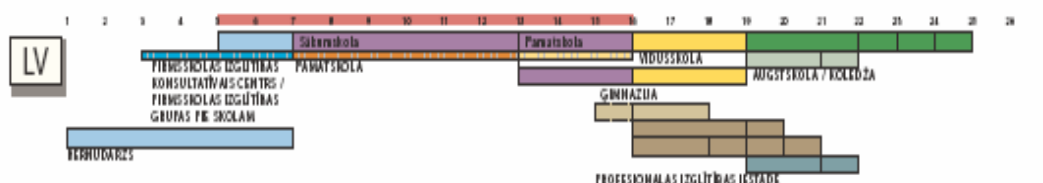
- μαθητεία που δίδει τη δυνατότητα στο σπουδαστή να αποκτήσει ένα πτυχίο ή τη δυνατότητα να παρακολουθήσει προχωρημένα προγράμματα κατάρτισης (απόκτηση δευτεροβάθμιου πτυχίου, πτυχίο πανεπιστημίου, πιστοποιητικά ανώτερης εκπαίδευσης, ανώτερης τεχνικής εκπαίδευσης και κατάρτισης..

Το προσωπικό σχέδιο κατάρτισης του μαθητευόμενου πρέπει να αναφέρεται στη σύμβαση εργασίας. Αυτό το έγγραφο σκιαγραφεί το πρόγραμμα κατάρτισης που θα ακολουθήσει ο μαθητευόμενος καθ' όλη τη διάρκεια της σύμβασης.

Επιπλέον πρέπει να υπάρχει ένας εκπαιδευτής με επαρκή προσόντα, ο οποίος παρακολουθεί τη πρόοδο του νέου εντός της εταιρείας.

Τα κέντρα αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης, σύμφωνα με το Νόμο 845/78 πρέπει να πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις: να είναι οργανωμένα για επαγγελματική κατάρτιση, να έχουν κατάλληλες δομές, να είναι μη κερδοσκοπικά, πρέπει να εγγυώνται τον κοινωνικό έλεγχο των δραστηριοτήτων τους και πρέπει να εφαρμόζουν στο προσωπικό την Εθνική συλλογική σύμβαση εργασίας που ισχύει στη συγκεκριμένη κατηγορία.

Organisation of the education system in Latvia, 2007/08

Ειδικό Νομοθετικό Πλαίσιο. Επαγγελματική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Στη Λετονία, χρησιμοποιείται για το επίπεδο ISCED 3 ο όρος «δευτεροβάθμια εκπαίδευση».

Ο Εκπαιδευτικός Νόμος ρυθμίζει την κατάσταση της επαγγελματικής εκπαίδευσης (izglītība profesionālā) και επίσης καθορίζει τα δικαιώματα και τα καθήκοντα του κράτους, των τοπικών κυβερνήσεων, των δημόσιων οργανώσεων, των επαγγελματικών συλλόγων, των ιδιωτών, των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, των γονέων και των μαθητών. Ο Νόμος σχετικά με την Επαγγελματική Εκπαίδευση καθορίζει τις αρχές της οργάνωσης, της παροχής και του προσδιορισμού των προσόντων της επαγγελματικής εκπαίδευσης, τους στόχους, τις ευθύνες των κυβερνητικών οργάνων, των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, των εκπαιδευτικών και των μαθητών, μέσα και τρόπους απόκτησης της επαγγελματικής εκπαίδευσης, οργάνωση του περιεχομένου της επαγγελματικής εκπαίδευσης και αρχές χρηματοδότησης.

Το περιεχόμενο της επαγγελματικής εκπαίδευσης (izglītība profesionālā) και της επαγγελματικής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (izglītība profesionālā vidējā) ρυθμίζεται από:

- 1) τα εθνικά πρότυπα επαγγελματικής εκπαίδευσης και επαγγελματικής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης
- 2) τα πρότυπα απασχόλησης
- 3) την επαγγελματική εκπαίδευση και προγράμματα επαγγελματικής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Το πρόγραμμα ανάπτυξης του συστήματος της επαγγελματικής εκπαίδευσης του 2003-2005 εγκρίθηκε στις 4 Σεπτεμβρίου 2003 με στόχο να εξασφαλιστεί η πρόσβαση στην επαγγελματική εκπαίδευση και να προωθηθεί η ποιότητα και η αποτελεσματικότητα των δαπανών της, δημιουργώντας έτσι ένα εύκαμπτο επαγγελματικό εκπαιδευτικό σύστημα ικανό να προσαρμοστεί στις απαιτήσεις της οικονομίας της αγοράς, να προωθήσει την απασχόληση και την προετοιμασία ανταγωνιστικού εργατικού δυναμικού.

Γενικοί στόχοι. Επαγγελματική δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Οι κύριοι στόχοι και οι σκοποί της επαγγελματικής και επαγγελματικής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι οι ακόλουθοι:

- να προετοιμάσει τον μαθητή για εργασία σε ένα ορισμένο επάγγελμα, προωθώντας την ανάπτυξή του ως ανοικτής, υπεύθυνης και δημιουργικής προσωπικότητας

²²⁰ <http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=LV>

Επιλογή (English-pdf) Eurybase - The Education System in Latvia- Κεφάλαιο 5 (σελ.51-66).

- να ευνοήσει την απόκτηση δεξιοτήτων και γνώσεων για επαγγελματικά προσόντα δεύτερου ή τρίτου επιπέδου
- να προωθήσει μια θετική στάση απέναντι σε άλλους ανθρώπους και το κράτος, να ευνοήσει την αυτοπεποίθηση και τη δυνατότητα ανάληψης ευθυνών του Λετονού πολίτη
- να παρακινήσει τον μαθητή για επαγγελματική ανάπτυξη και μετα-δευτεροβάθμια εκπαίδευση, και να παρέχει τη δυνατότητα να προετοιμαστεί για τη συνέχιση της εκπαίδευσης στο επίπεδο υψηλότερης επαγγελματικής εκπαίδευσης.

Τύποι ιδρυμάτων. Επαγγελματική εκπαίδευση

Η επαγγελματική εκπαίδευση μπορεί να αποκτηθεί σε διάφορους τύπους επαγγελματικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Η ονομασία των ιδρυμάτων εξαρτάται από το εκπαιδευτικό επίπεδο και τον τύπο και τα χαρακτηριστικά των προγραμμάτων που προσφέρουν:

- *arodskola* - επαγγελματική σχολή, προσφέρει μέρος της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, και η ολοκλήρωσή της δεν δίνει δικαίωμα για συνέχιση σπουδών σε ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (η μη ολοκληρωμένη βασική εκπαίδευση μπορεί επίσης να ολοκληρωθεί σε μερικές επαγγελματικές σχολές σε προγράμματα παιδαγωγικής επανόρθωσης)
- *profesionālā vidusskola* *amatniecības vidusskola*- επαγγελματική σχολή δευτεροβάθμιας, η ολοκλήρωση δίνει δικαίωμα για συνέχιση σπουδών σε ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Ηλικιακά επίπεδα και ομαδοποίηση των μαθητών. Επαγγελματική δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Τα προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης (*programmas arodizglītības*) διαρκούν δύο ή τρία χρόνια. Οι περισσότεροι από τους σπουδαστές στις επαγγελματικές σχολές είναι ηλικίας 15-18.

Τα προγράμματα δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης (*programmas izglītības profesionālās vidējās*) διαρκούν τρία έως τέσσερα χρόνια, ενώ, εάν κάποιος σπουδάζει μετά το πτυχίο της επαγγελματικής εκπαίδευσης (*arodizglītība*), η επαγγελματική δευτεροβάθμια εκπαίδευση μπορεί να ολοκληρωθεί σε ένα ή δύο χρόνια. Η ηλικιακή κλίμακα είναι από 16 μέχρι 20 ετών.

Δεν υπάρχουν τμήματα όπως στα σχολεία της γενικής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Οι μαθητές διαιρούνται σε σπουδαστές 1ου έτους, 2ου έτους κ.λπ, όπως στα ανώτερα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Ο ιδρυτής (Υπουργείο Παιδείας και Επιστήμης ή δήμος), σε συντονισμό με το Συμβούλιο Συνεργασίας της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, καθορίζει τον ελάχιστο αριθμό σπουδαστών ανά ομάδα, προκειμένου να αρχίσει η εφαρμογή προγραμμάτων εκπαίδευσης που χρηματοδοτούνται από το κράτος και τους δήμους. Συνήθως υπάρχουν 25 σπουδαστές ανά ομάδα.

Ειδίκευση των σπουδών. Επαγγελματική δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Οι τομείς των σπουδών στα επαγγελματικά εκπαιδευτικά ιδρύματα (*izglītības profesionālās iestādes*) σύμφωνα με την Εθνική Ταξινόμηση της Εκπαίδευσης μπορούν να καλύψουν:

- γενική εκπαίδευση,
- ανθρωπιστικές σπουδές και τέχνη,
- Κοινωνικές Επιστήμες, επιχειρήσεις και νομικά,
- φυσικές επιστήμες και μαθηματικά,
- εφαρμοσμένη μηχανική και κατασκευές,
- γεωργία,
- υγεία και ευημερία,

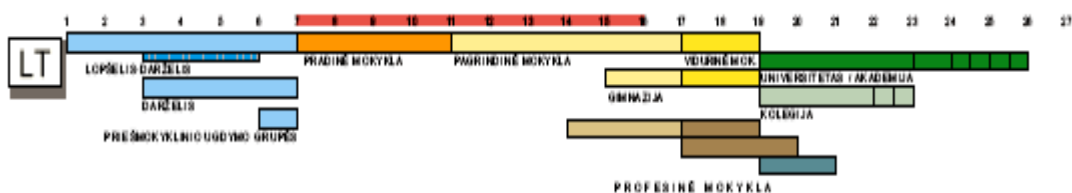
- υπηρεσίες (παραδείγματος χάριν, προσωπικές υπηρεσίες, όπως το ξενοδοχείο, το εστιατόριο, η περιποίηση ομορφιάς, υπηρεσίες μεταφορών, προστασία του περιβάλλοντος και πολιτική και στρατιωτική προστασία).

Είναι δυνατό να αποκτηθούν περίπου 220 ειδικότητες στα επαγγελματικά εκπαιδευτικά ιδρύματα της Λετονίας. Εάν ένας σπουδαστής αποφασίζει να αλλάξει την ειδίκευση, μπορεί να χρειαστεί να αρχίσει πάλι σπουδές, εφόσον τα μαθήματα μπορεί να διαφέρουν ουσιαστικά (όμως, μπορούν να περιληφθούν εκείνα της γενικής εκπαίδευσης). Κάθε περίπτωση εξετάζεται χωριστά.

Εκπαιδευτικός / επαγγελματικός προσανατολισμός, σύνδεση εκπαίδευσης – απασχόλησης

Όσον αφορά στην επαγγελματική δευτεροβάθμια εκπαίδευση, τα πρακτικά μαθήματα πραγματοποιούνται σε σχολικά εργαστήρια και στο πραγματικό εργασιακό περιβάλλον στις επιχειρήσεις. Οι τοπικοί δήμοι συνεργάζονται με τις οργανώσεις των εργοδοτών για να παρέχουν στους μαθητές θέσεις στις επιχειρήσεις προκειμένου να υπάρξει εγγύηση για τη δυνατότητα πρακτικής κατά τη διάρκεια των σπουδών. Ένα υπο-συμβούλιο του Εθνικού Τριμερούς Συμβουλίου Συνεργασίας, του Τριμερούς Συμβουλίου Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Απασχόλησης, είναι ένα Συμβουλευτικό Σώμα που αναπτύσσει τις προτάσεις για την κρατική πολιτική και στρατηγική στον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και απασχόλησης. Οι αντιπρόσωποι των εργοδοτών περιλαμβάνονται στην ανάπτυξη των επαγγελματικών προτύπων και συμμετέχουν στην επιτροπή των πτυχιακών εξετάσεων.

Organisation of the education system in Lithuania, 2006/07

Όπως οι περισσότερες άλλες εκπαιδευτικές δραστηριότητες, η αρχική επαγγελματική εκπαίδευση υπάγεται στο Υπουργείο Παιδείας και Επιστημών που κληρονόμησε το δίκτυο των επαγγελματικών τεχνικών σχολών από την πρώην Σοβιετική Ένωση. Με τη μετάβαση στην οικονομία της αγοράς και την αναστολή της υποχρεωτικής μεταφοράς των μαθητών με χαμηλή επίδοση σε αυτά τα σχολεία, υπήρξε επείγουσα ανάγκη να μεταρρυθμιστεί το σύστημα, ώστε η κατάρτιση να ανταποκριθεί καλύτερα στις επιθυμίες των νέων και τις ανάγκες της αγοράς εργασίας.

Αν και η μεταρρύθμιση άρχισε το 1990, αύξησε στην πράξη τον ρυθμό της από το 1994. Ενώ οι πρωτοβουλίες στο πλαίσιο του προγράμματος PHARE είναι ιδιαίτερα σημαντικές από αυτή την άποψη, ιδρύθηκαν επίσης διάφορα επαγγελματικά ιδρύματα, συμπεριλαμβανομένου του Λιθουανικού Συμβουλίου Επαγγελματικής Κατάρτισης, του Μεθοδολογικού Κέντρου για την Επαγγελματική Εκπαίδευση, της Ομάδας Εθνικών Προτύπων, των Περιφερειακών Συμβουλίων Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, του Κέντρου για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και την Έρευνα στο Vyautas Magnus University και του Κέντρου Εθνικών Πόρων.

Η εκπαίδευση και κατάρτιση ξεκινά μια πλήρη μεταρρύθμιση του συστήματος, καθορίζοντας τους βασικούς φορείς της, τις ευθύνες και τις διαδικασίες της. Οι κύριοι φορείς είναι το Υπουργείο Παιδείας και Επιστήμης (αρμόδιο για την εθνική πολιτική), και το Υπουργείο Κοινωνικής Ασφάλισης και Εργασίας (που έχει σχέση με την πολιτική επαγγελματικής κατάρτισης για την αγορά εργασίας), καθώς επίσης και άλλα υπουργεία, φορείς της τοπικής διοίκησης, το Λιθουανικό Συμβούλιο Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και οι κοινωνικοί εταίροι.

Το Λιθουανικό Συμβούλιο της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης έχει τον ρόλο ενός συμβουλευτικού οργάνου. Σύμφωνα με την κυβερνητική πολιτική για τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων, το Συμβούλιο διαμορφώνεται από ίσον αριθμό συμμετεχόντων από τις κρατικές αρχές και τις οργανώσεις που αντιπροσωπεύουν τα συμφέροντα και των εργοδοτών και των εργαζομένων.

Το κράτος μοιράζεται το δικαίωμα ίδρυσης επαγγελματικών σχολών και κολεγίων με τα ιδιωτικά συμφέροντα.

Η συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους πραγματοποιείται στις ακόλουθες κύριες περιοχές:

- έναρξη κατάρτισης σε νέα επαγγέλματα και δεξιότητες
- ανάπτυξη των νέων προγραμμάτων σπουδών
- τοποθετήσεις εκπαιδευόμενων για πρακτική κατάρτιση
- καθιέρωση των εθνικών προτύπων για την επαγγελματική εκπαίδευση
- διοργάνωση και συμμετοχή σε τελικές εξετάσεις που χρειάζονται για την πιστοποίηση προσόντων

²²¹ <http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=LT>
Επιλογή (English-pdf) Eurybase - The Education System in Lithuania- Κεφάλαιο 5 (σελ.65-98).

- συμμετοχή στις ειδικές επιτροπές του Υπουργείου Παιδείας και Επιστήμης
- ανακαίνιση και εκσυγχρονισμός των σχολικών εγκαταστάσεων για την πρακτική κατάρτιση.

Οι γενικές αρχές για τη χρηματοδότηση και τον ποιοτικό έλεγχο καθιερώνονται σε συγκεντρωτική βάση. Στον τομέα της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης, η ευθύνη για αυτά τα θέματα εναπόκειται στο Υπουργείο Παιδείας και Επιστήμης, αλλά η κατάρτιση μέσα στο σύστημα αγοράς εργασίας υπάγεται στο Υπουργείο Κοινωνικής Ασφάλισης και Εργασίας. Εντούτοις, δεδομένου ότι αυτή η κατάρτιση δεν θεωρείται μέρος της αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης, οι πληροφορίες γι' αυτήν δεν συμπεριλαμβάνονται εδώ.

Οι κρατικές εντολές για την κατάρτιση δίδονται σε συνεργασία με τη διοίκηση και τις οργανώσεις εργοδοτών των αντίστοιχων κλάδων.

Οργάνωση των επαγγελματικών σχολών

Τέσσερις επιλογές επαγγελματικών σχολών κατάρτισης (profesinè mokykla) έχουν εισαχθεί από το 1990/91.

Η **πρώτη** στοχεύει στους νέους που δεν έχουν τελειώσει το βασικό σχολείο. Με αυτήν την επιλογή, μπορούν να το τελειώσουν και να αποκτήσουν επίσης πολύ βασικά προσόντα. Υπάρχουν δύο είδη προγραμμάτων, το ένα που διαρκεί 2 χρόνια (όταν παρέχεται μόνο η επιλογή της επαγγελματικής εκπαίδευσης) και το άλλο που διαρκεί 3 χρόνια (όταν παρέχεται η επιλογή επαγγελματικής και γενικής κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης).

Εκείνοι που επιθυμούν να αρχίσουν το **δεύτερο** είδος προγράμματος πρέπει να τελειώσουν το βασικό σχολείο. Ενώ οι μαθητές που παρακολουθούν αυτό το τμήμα παίρνουν επαγγελματικό τίτλο σπουδών, ουσιαστική κατάρτιση στα οικονομικά και γενική παιδεία, δεν παίρνουν απολυτήριο σχολείου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Οι σπουδές διαρκούν δύο χρόνια.

Η **τρίτη** επιλογή στοχεύει σε εκείνους που έχουν τελειώσει το βασικό σχολείο. Ως αποτέλεσμα αυτής της επιλογής, μπορούν να αποκτήσουν και επαγγελματικό τίτλο σπουδών και απολυτήριο σχολείου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Εδώ, τα τμήματα είναι τριετούς διάρκειας.

Τέλος, η **τέταρτη** επιλογή στοχεύει σε εκείνους που έχουν τελειώσει την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση αλλά δεν έχουν ακαδημαϊκά σχέδια και προτιμούν να εκπαιδευθούν ως εργαζόμενοι.

Ανάλογα με την πολυπλοκότητα του μελλοντικού επαγγέλματος, η διάρκεια των σπουδών θα είναι μεταξύ ενός και δύο ετών.

Τα ιδρύματα αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης εγγράφουν τους μαθητές ηλικίας τουλάχιστον 14 ετών. Η σειρά και οι όροι εγγραφής καθορίζονται από το ίδρυμα. Η εκπαίδευση στις επαγγελματικές σχολές είναι δωρεάν και μαθητές που σημειώνουν καλή πρόοδο παίρνουν υποτροφία.

Αναλυτικό πρόγραμμα

Το περιεχόμενο του αναλυτικού προγράμματος κατάρτισης σε επαγγελματικούς τομείς αναγνωρισμένους από το κράτος αποτελείται από ένα βασικό μέρος, για το οποίο είναι αρμόδιο το Υπουργείο Παιδείας και Επιστήμης και ένα προαιρετικό μέρος που παρέχεται άμεσα από τα επιμέρους σχολεία.

Έχουν καθοριστεί μόνο οι κύριες οδηγίες για την αναδόμηση του περιεχομένου του αναλυτικού προγράμματος οι οποίες απορρίπτουν την αυστηρή εξειδίκευση.

Στο σχεδιασμό των αναλυτικών προγραμμάτων, υπογραμμίζεται η ανάγκη να αποτελεί η πρακτική κατάρτιση περίπου το 70% του συνολικού χρόνου που διατίθεται για τα μαθήματα.

Αξιολόγηση/πιστοποίηση

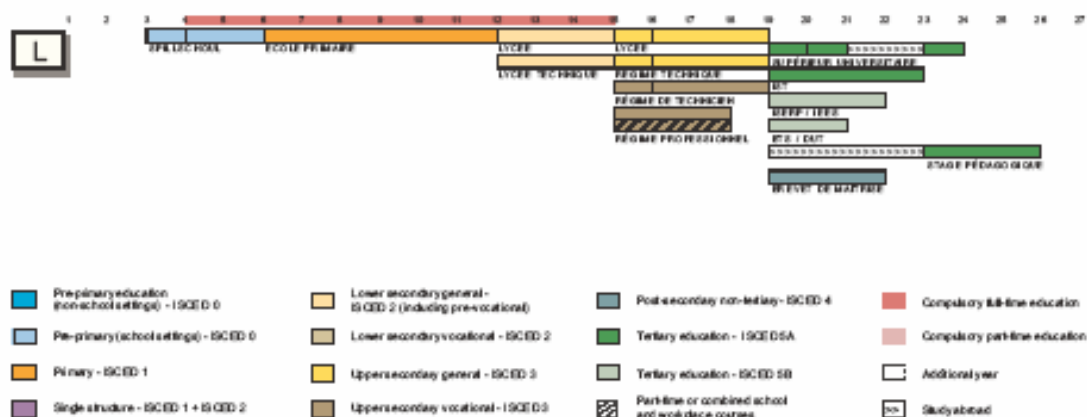
Η γνώση και οι επαγγελματικές δεξιότητες των σπουδαστών των επαγγελματικών σχολών, αξιολογούνται με τη δεκάβαθμη κλίμακα.

Η διδασκαλία των θεωρητικών μαθημάτων ολοκληρώνεται με αξιολόγηση αυτών που οι σπουδαστές έχουν μάθει, μέσω ενός πιστωτικού συστήματος ή μιας εξέτασης, σε αντιστοιχία με τα σχέδια διδασκαλίας. Η επίδοση κατά τη διάρκεια της πρακτικής κατάρτισης καταγράφεται ως «επιτυχής» ή «μη επιτυχής» στον φάκελο των σπουδαστών. Επαγγελματικά πτυχία απονέμονται στους σπουδαστές που έχουν παρακολουθήσει όλη τη θεωρητική και πρακτική διαδικασία της κατάρτισης και έχουν περάσει την τελική εξέταση που αποτελείται από το γενικό θεωρητικό μέρος και την επίδειξη των πρακτικών δεξιοτήτων.

Για τη διεξαγωγή των εξετάσεων, συγκροτείται μία αμερόληπτη επιτροπή εργοδοτών, που εγκρίνεται από το Επιμελητήριο, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τεχνών. Η πρακτική εξέταση γίνεται μόνο αφού περάσουν το θεωρητικό μέρος της εξέτασης.

Οι εγκεκριμένοι από το κράτος τίτλοι είναι η βεβαίωση σπουδών και το δίπλωμα κατάρτισμένου εργαζόμενου. Οι εκπαιδευόμενοι που έχουν ολοκληρώσει την πρώτη επιλογή της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης και έχουν περάσει τις σχετικές εξετάσεις, παίρνουν τα πιστοποιητικά *pažymėjimas Kvalifikacijos*. Εκείνοι που έχουν ολοκληρώσει την κατάρτιση στη δεύτερη, τρίτη και τέταρτη επιλογή και πέρασαν στις εξετάσεις για τον κατάρτισμένο εργαζόμενο, παίρνουν τα διπλώματα *mokymo Profesinio diplomas*.

Organisation of the education system in Luxembourg, 2003/04

Source: Eurydice.

Η προ-πρωτοβάθμια εκπαίδευση (2 έτη), η πρωτοβάθμια εκπαίδευση (6 έτη) και τα πρώτα 3 χρόνια της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (κατώτερη γενική ή κατώτερη τεχνική) συναπαρτίζουν την ενδεκάχρονη υποχρεωτική εκπαίδευση.

Οι μαθητές, για να γίνουν δεκτοί στον πρώτο χρόνο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (7^η τάξη - προσανατολισμού), πρέπει να συμμετάσχουν στις γενικές εισαγωγικές εξετάσεις (Γαλλικά, Γερμανικά και μαθηματικά), που πραγματοποιούνται ξεχωριστά για τη γενική και την τεχνική εκπαίδευση. Οι μαθητές μπορούν να συμμετάσχουν και στις δύο.

Οι δύο κύριες κατηγορίες δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι:

- η γενική δευτεροβάθμια εκπαίδευση
- η τεχνική δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Γενική δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Enseignement secondaire général). Η γενική δευτεροβάθμια εκπαίδευση παρέχεται στα Lycées (Λύκεια). Είναι επταετής (για μαθητές ηλικίας 12 έως 19 ετών) και παρέχει ενδεδειγμένη γενική εκπαίδευση, προετοιμάζει ουσιαστικά τους μαθητές για ανώτερες σπουδές πανεπιστημιακού επιπέδου.

Μετα-υποχρεωτική δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Post-compulsory secondary education)

Ο Νόμος της 22ας Ιουνίου 1989 επέφερε αλλαγές ουσιαστικά εισάγοντας ένα νέο τρόπο διαίρεσης της δευτεροβάθμιας (γενικής) εκπαίδευσης σε τρεις κύκλους:

- τον κατώτερο (τάξεις 7^η, 6^η και 5^η)
- τον πολυκλαδικό κύκλο του ανώτερου κύκλου (τάξεις 4^η και 3^η)
- τον κύκλο εξειδίκευσης του ανώτερου κύκλου (τάξεις 2^η και 1^η)

Στη 2^η τάξη οι μαθητές διαλέγουν ένα συγκεκριμένο τομέα. Από εκείνη τη στιγμή, η κατεύθυνση των σπουδών είναι αμετάβλητη. Με το τέλος της περιόδου της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, οι μαθητές έχουν εκπληρώσει την εκπαιδευτική τους

²²² <http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=LU>

Επιλογή (English-pdf) Eurybase - The Education System in Luxembourg- Κεφάλαιο 5 (σελ.51-80).

υποχρέωση. Όμως, για να αποκτήσουν ένα δίπλωμα εκπαίδευσης ή κατάρτισης, οι μαθητές πρέπει να συνεχίσουν τις σπουδές τους στη μετα-υποχρεωτική εκπαίδευση.

Για την εισαγωγή στη μετα-υποχρεωτική δευτεροβάθμια εκπαίδευση από τη γενική δευτεροβάθμια εκπαίδευση και την τεχνική δευτεροβάθμια εκπαίδευση είναι αρκετό για τους μαθητές να ολοκληρώσουν με επιτυχία την τελευταία τάξη στον κατώτερο κύκλο προσανατολισμού (την 5^η τάξη στη γενική δευτεροβάθμια εκπαίδευση και την 9^η τάξη στην τεχνική δευτεροβάθμια εκπαίδευση).

Τεχνική δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Ο μεταρρυθμιστικός Νόμος της 4ης Σεπτεμβρίου 1990 είναι εκείνος που καθορίζει την τρέχουσα δομή της τεχνικής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Το μετα-υποχρεωτικό κομμάτι της τεχνικής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης οργανώνεται σε δύο κύκλους:

1. ο ενδιάμεσος κύκλος περιλαμβάνει:
 - α. έναν επαγγελματικό κλάδο, ο οποίος διαρκεί συνήθως 3 χρόνια
 - β. ένα κλάδο κατάρτισης τεχνικών, που συνήθως διαρκεί 2 χρόνια
 - γ. ένα τεχνικό κλάδο, που διαρκεί 2 έτη συνήθως
2. ο ανώτερος κύκλος περιλαμβάνει:
 - α. ένα κλάδο κατάρτισης τεχνικών, που διαρκεί συνήθως 2 έτη
 - β. ένα τεχνικό κλάδο, που συνήθως διαρκεί 2 χρόνια

Πρωταρχική επιδίωξη της τεχνικής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι να προετοιμάσει τους μαθητές για την επαγγελματική ζωή και επιπλέον για ανώτερες σπουδές μετά το τέλος των τεχνικών μαθημάτων.

Μαθητές που επιθυμούν την απόκτηση ενός συγκεκριμένου επαγγελματικού πιστοποιητικού, πρέπει να φοιτήσουν στην τεχνική δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Η τεχνική δευτεροβάθμια εκπαίδευση προσφέρεται σε δημόσια σχολεία, που ονομάζονται τεχνικά *lycées*, μερικά από τα οποία είναι εξειδικευμένα (όπως συμβαίνει με τα τεχνικά αγροτικά, ξενοδοχειακά *lycées*, ή *lycées* εξειδικευμένα στο χώρο της υγείας). Ορισμένα τεχνικά *lycées* παρέχουν επίσης δευτεροβάθμια εκπαίδευση του κατώτερου κύκλου.

Κατ' αρχήν, οι μαθητές είναι ελεύθεροι να επιλέξουν το σχολείο φοίτησης. Η οργάνωση των προγραμμάτων σπουδών ποικίλει ανάλογα με τους συγκεκριμένους κλάδους και τους τομείς που εκάστοτε επιλέγονται. Υπάρχουν μαθήματα κλασσικής διδασκαλίας, εργασίες που αναλαμβάνονται από τους μαθητές κατά ομάδες και προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης.

Όπως συμβαίνει και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, τα μαθήματα παρέχονται είτε κατά τη διάρκεια της ημέρας είτε σε ορισμένες περιπτώσεις το απόγευμα.

Αρχική/επαγγελματική κατάρτιση

Ο Νόμος της 3ης Ιουνίου 1994 ενσωματώνει το πρότερο σύστημα της συμπληρωματικής εκπαίδευσης (*enseignement complémentaire*) -το οποίο στόχευε σε νέους που δεν μπορούσαν να φοιτήσουν ούτε στη γενική δευτεροβάθμια εκπαίδευση ούτε στην τεχνική δευτεροβάθμια εκπαίδευση- στη δομή της τεχνικής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης υπό τη μορφή προπαρασκευαστικού σταδίου. Αυτή η αναμόρφωση διευκόλυνε τους νέους να αποκτήσουν πρόσβαση σε ένα πρόγραμμα κατάρτισης που οδηγεί σε ένα πιστοποιητικό.

Η αρχική/επαγγελματική κατάρτιση, όπως είναι προφανές από τα ανωτέρω, δεν έχει αυτόνομη δομή, αλλά συνιστά έναν ενδιάμεσο κύκλο στην τεχνική δευτεροβάθμια εκπαίδευση και παρέχει μαθητείες που εναλλάσσονται μεταξύ πρακτικής κατάρτισης σε μία εταιρεία και ακαδημαϊκής εκπαίδευσης, που παρέχεται από ένα τεχνικό *lycée*. Καλύπτει μία ευρεία γκάμα επαγγελμάτων, ειδικά στους τομείς της βιομηχανίας, των

τεχνών και του εμπορίου. *Η κατάρτιση οδηγεί στο πιστοποιητικό τεχνικής και επαγγελματικής επάρκειας (CATP).*

Συνήθως, ο επαγγελματικός κλάδος διαρκεί τρία χρόνια και χαρακτηρίζεται από τα ακόλουθα τμήματα: γεωργία, τέχνες, εμπόριο, ξενοδοχεία και τουρισμός, βιομηχανία, οικοκυρική επιστήμη, υγεία και κοινωνικές υπηρεσίες.

Ο επαγγελματικός κλάδος από το 1991 παρέχει μαθητείες σε δύο επίπεδα:

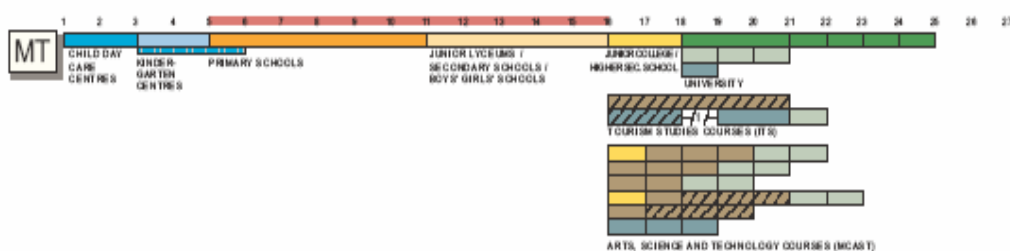
- Το πρώτο επίπεδο, που κανονικά διαρκεί 2 χρόνια, παρέχει μερικώς επαγγελματική πιστοποίηση προσόντων και *οδηγεί σε ένα πιστοποιητικό έναρξης τεχνικής και επαγγελματικής δραστηριότητας (CITP).*

- Το δεύτερο επίπεδο προσφέρει στους κατόχους του CITP τα επιπρόσθετα προσόντα που απαιτούνται προκειμένου να αποκτήσουν την πιστοποίηση CATP. Παρέχεται μέσω της απόκτησης επαγγελματικής εμπειρίας ή μέσω της συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης.

Αυτό το πρόγραμμα μαθητείας σε δύο επίπεδα είναι σχεδιασμένο για νέους που ενώ παρουσιάζουν δυσκολία στην εκμάθηση θεωρητικών θεμάτων, είναι απολύτως ικανοί να αποκτήσουν πρακτικές επαγγελματικές ικανότητες και δεξιότητες.

Επιπλέον, *το πιστοποιητικό χειρωνακτικής επάρκειας (CCM)* έχει εισαχθεί για μαθητές των οποίων τα αποτελέσματα καταδεικνύουν ότι, πριν αρχίσουν τη μαθητεία ή κατά τη διάρκεια της ίδιας της μαθητείας, είναι ανίκανοι να επιτύχουν τους στόχους του επαγγελματικού κλάδου μέχρι το πέρας της προθεσμίας που τίθεται από το νόμο. Αυτός ο παράλληλος κλάδος απαιτεί τον ίδιο αριθμό ετών και χρησιμοποιεί το ίδιο πρόγραμμα με εκείνα που οδηγούν στο CATP στα αντίστοιχα επαγγέλματα, με τη διαφορά ότι οι μαθητές ακολουθούν ένα πρόγραμμα που έχει απλοποιηθεί όσον αφορά στη θεωρία του επαγγέλματος.

Organisation of the education system in Malta, 2006/07

Υποχρεωτική Εκπαίδευση και Επιμόρφωση (Βασική Εκπαίδευση)

Το νομικό πλαίσιο που διέπει την εκπαίδευση ενσωματώθηκε στον Εκπαιδευτικό Νόμο XXIV, ο οποίος θεσπίστηκε το 1988. Έκτοτε τροποποιήθηκε περαιτέρω, προκειμένου να αντανακλά τις αλλαγές που έχουν λάβει χώρα στο χώρο της εκπαίδευσης στη Μάλτα.

Η εκπαίδευση είναι υποχρεωτική για όλα τα παιδιά ηλικίας από 5 έως 16 ετών. Η υποχρεωτική εκπαίδευση περιλαμβάνει τον κύκλο πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης εξαετούς φοίτησης (5 έως 10+ ετών) και τη δευτεροβάθμια διάρκεια 5 ετών (απευθύνεται σε μαθητές 11 έως 16 ετών).

Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Η εισαγωγή της **ενιαίας εκπαίδευσης** το 1971 σηματοδοτεί περαιτέρω εξέλιξη, και οι μαθητές περνούν από τα σχολεία της πρωτοβάθμιας στη δευτεροβάθμια. Το 1981 η δευτεροβάθμια εκπαίδευση περιήλθε εκ νέου σε ένα σύστημα επιλεκτικό με τη δημιουργία **Κολλεγίων Ανώτερης Εκπαίδευσης** τα οποία εξ αρχής προορίζονταν να καλύψουν τις ανάγκες των μαθητών με υψηλές ακαδημαϊκές ικανότητες. Η εγγραφή σε αυτά τα σχολεία μετά από εξετάσεις, παραπέμπει στο σύστημα των κατατακτήριων εξετάσεων. Οι μαθητές εξετάζονται στη μαλτέζικη γλώσσα, στα αγγλικά, τα μαθηματικά, την κοινωνιολογία και τα θρησκευτικά. Όσοι αποτυγχάνουν στις εξετάσεις γίνονται δεκτοί σε περιοχές που λειτουργούν σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Μαζί με αυτούς τους δύο τύπους σχολείων ένας τρίτος τύπος λειτούργησε το 1984 και απευθυνόταν σε μαθητές με χαμηλές ακαδημαϊκές επιδόσεις. Τα σχολεία αυτά αρχικά ονομάστηκαν **Κέντρα Δεύτερης Ευκαιρίας** και δέχονταν μαθητές που έπειτα από 6 χρόνια πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης εμφάνιζαν χαμηλές επιδόσεις. Στη συνέχεια μετονομαστήκαν σε Σχολεία Αρένων και Θήλεων.

Τον Οκτώβριο του 2001 οι εμπορικές σχολές καταργήθηκαν. Οι σχολές αυτές παρείχαν δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση από το 1974. Η κατάργησή τους αποτελούσε μέρος της μεταρρύθμισης της τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης. Η μεταρρύθμιση περιλάμβανε την ίδρυση της **Ανώτερης Σχολής Τεχνών, Επιστημών και Τεχνολογίας της Μάλτας (MCAST)** και την εισαγωγή της τεχνολογικής εκπαίδευσης στο αναλυτικό πρόγραμμα της κατώτερης δευτεροβάθμιας γενικής εκπαίδευσης.

Η εισαγωγή στα κρατικά **Κολλέγια Ανώτερης εκπαίδευσης** (σχολεία που προσφέρουν πρόγραμμα μαθημάτων μακράς διάρκειας) και σε κάποια εκκλησιαστικά

²²³ <http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=MT>

Επιλογή (English-pdf) Eurybase - The Education System in Malta - Κεφάλαιο 5 (σελ.-49-78).

σχολεία καθορίζεται από ειδικές εισαγωγικές εξετάσεις. Στα υπόλοιπα σχολεία οι μαθητές προάγονται αυτομάτως στην επόμενη βαθμίδα.

Οργάνωση του Σχολείου

Στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση οι τάξεις ονομάζονται Forms. Τα δύο πρώτα χρόνια στα Κολλέγια Ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης οι μαθητές χωρίζονται σε τμήματα ανάλογα με τη γλώσσα της επιλογής τους και τη βαθμολογία τους στις κατατακτήριες εξετάσεις των Κολλεγίων. Από τη δεύτερη τάξη και πάνω (Form II) οι μαθητές κατατάσσονται ανάλογα με τα μαθήματα της επιλογής τους. Στα σχολεία της γενικής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης οι μαθητές χωρίζονται σε τμήματα ανάλογα με τη γλώσσα της επιλογής τους και τους βαθμούς στις εξετάσεις στο τέλος του Δημοτικού Σχολείου.

Μετα-υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Η Μετα-υποχρεωτική δευτεροβάθμια εκπαίδευση στη Μάλτα αναφέρεται ως ανώτερη δευτεροβάθμια και ορίζεται ως μη πανεπιστημιακή για τους μαθητές που έχουν ολοκληρώσει έντεκα έτη υποχρεωτικής σχολικής φοίτησης στην ηλικία των 16 ετών. Αυτό το επίπεδο εκπαίδευσης προσφέρεται από δημόσιους και ιδιωτικούς θεσμούς που προσφέρουν μαθήματα επιπέδων 3 (Ανώτερη Δευτεροβάθμια) και 4 (ανώτερη δευτεροβάθμια, μη πανεπιστημιακή) σύμφωνα με την ISCED (International Standard Classification Of Education – Διεθνής Ταξινόμηση εκπαιδευτικών Συστημάτων). Ο Εκπαιδευτικός Νόμος, (Νόμος XXIV 1988) καθορίζει τους γενικούς σκοπούς της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως διαδικασία που αποσκοπεί να μεταδώσει στους μαθητές εξειδικευμένες γνώσεις προβάλλοντας τις προοπτικές της διαβίου εκπαίδευσης. Στόχος της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι να επιφέρει αύξηση του αριθμού των πολιτών που είναι επαρκώς καταρτισμένοι, ώστε να εξασκήσουν ένα συγκεκριμένο επάγγελμα στη ζωή τους.

Η ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση προσφέρεται δωρεάν για όλα τα μαθήματα με πλήρες ωράριο στους σπουδαστές μέχρι την ηλικία των 30. Οι σπουδαστές λαμβάνουν επίσης οικονομική βοήθεια.

Οργάνωση

Τα δημόσια ιδρύματα μετα-υποχρεωτικής εκπαίδευσης περιλαμβάνουν την Ανώτερη Δευτεροβάθμια Μέση Εκπαίδευση, το κολλέγιο διετούς φοίτησης και την Ανώτερη Σχολή Τεχνών, Επιστημών και Τεχνολογίας της Μάλτας. Η Ανώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση εμπίπτει στην αρμοδιότητα της Διεύθυνσης Εκπαίδευσης. Τα υπόλοιπα ιδρύματα αποτελούν αυτόνομους φορείς που υπάγονται στο χαρτοφυλάκιο του Υπουργού Παιδείας. Το Ινστιτούτο Τουριστικών Σπουδών, εμπίπτει στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Τουρισμού. Όλοι αυτοί οι φορείς χρηματοδοτούνται εξολοκλήρου από την κυβέρνηση. Τα μαθήματα στη Γενική Ανώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση παρέχονται γενικά μόνο με πλήρες ωράριο. Για να ακολουθήσουν τη γενική εκπαίδευση οι μαθητές εγγράφονται είτε στην έκτη τάξη σε ιδιωτικό σχολείο, στο Κολλέγιο διετούς φοίτησης, ή στην Ανώτερη σχολή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Στην περίπτωση αυτή ακολουθούν ένα κύκλο μαθημάτων - διάρκειας δύο ετών - προετοιμασίας για τις γραπτές προαγωγικές εξετάσεις που οδηγούν στη απόκτηση του Απολυτηρίου (Matriculation Certificate Examination), το οποίο επιτρέπει την εγγραφή σε τριτοβάθμιο εκπαιδευτικό ίδρυμα και είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την είσοδο στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η Ανώτερη Σχολή Μέσης Εκπαίδευσης παρέχει επίσης επαναληπτικά μαθήματα περιορισμένης διάρκειας που οδηγούν στο Απολυτήριο Λυκείου (SEC – Secondary Education Certificate) για τους σπουδαστές οι οποίοι δεν συμπληρώνουν όλες τις προϋποθέσεις εισόδου, για να συνεχίσουν στη μετα-υποχρεωτική εκπαίδευση. Τα μαθήματα μετα-υποχρεωτικής επαγγελματικής εκπαίδευσης αποτελούν εναλλακτική

οδό για τους σπουδαστές που ολοκληρώνουν την υποχρεωτική εκπαίδευση. Οι προϋποθέσεις εισόδου και η χρονική διάρκεια εξαρτάται από τα μαθήματα που επιλέγουν. Το απολυτήριο του Λυκείου είναι το ελάχιστο απαιτούμενο προσόν για τα προπαρασκευαστικά μαθήματα της επαγγελματικής εκπαίδευσης. Κάποια μαθήματα προϋποθέτουν και λαμβάνουν υπόψη την αναγνώριση προηγούμενων (Accreditation to Prior Learning- APL) και εμπειρικών γνώσεων (Accreditation to Prior Experiential Learning – APEL). Κατά τη διάρκεια των διακοπών τα ιδρύματα μπορούν να προσφέρουν εξειδικευμένα μαθήματα περιορισμένης διάρκειας.

Αναλυτικό Πρόγραμμα.

Τα προγράμματα σπουδών της γενικής εκπαίδευσης προετοιμάζουν τους σπουδαστές για τις γραπτές προαγωγικές εξετάσεις για την απόκτηση του Απολυτηρίου (MATSEC), προϋπόθεση εισόδου στο Πανεπιστήμιο και σε άλλα Ανώτερα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα. Αυτές είναι και οι βασικές εξωτερικές εξετάσεις που προσφέρονται στα σχολεία στο γενικό μεταυποχρεωτικό επίπεδο. Ένα ευρύ σύνολο μαθημάτων επαγγελματικής κατεύθυνσης σε διαφορετικά επίπεδα παρέχονται κυρίως στην Ανώτερη Σχολή Τεχνών, Επιστημών και Τεχνολογίας της Μάλτας – MCAST. Τα μαθήματα ανταποκρίνονται στα ενδιαφέροντα και τις ικανότητες των σπουδαστών και των μελλοντικών φοιτητών. Το πρόγραμμα διδασκαλίας καλύπτει τους ακόλουθους επαγγελματικούς τομείς: Τέχνες και Σχέδιο, Λογιστική, Κατασκευές, Μηχανολογικό, Υγεία και Πρόνοια, Φροντίδα υγείας, Πληροφορική, Κομμωτική και Αισθητική, Γεωπονία, Βρεφοκομία, Ναυτικό και Ναυτιλιακό.

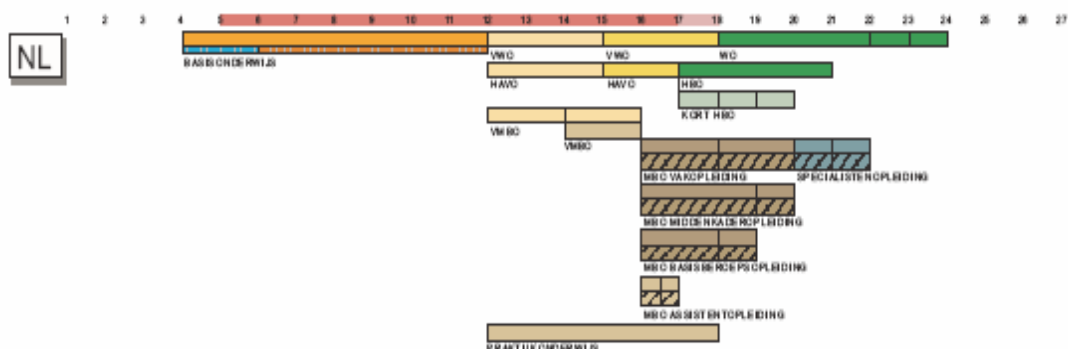
Οι νέοι που συνεχίζουν τις σπουδές τους μετά την ολοκλήρωση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης στο χώρο της επαγγελματικής εκπαίδευσης, επωφελούνται από την εκτενή προετοιμασία τους για την απασχόληση, καθώς και των ευκαιριών για εξειδίκευση ανώτερου επιπέδου. Η επαγγελματική εκπαίδευση βασίζεται στο διπλό σύστημα παροχής θεωρητικής γνώσης και πρακτικής εξάσκησης στο χώρο της εργασίας. Το σύστημα αυτό περιλαμβάνει την εναλλασσόμενη κατάρτιση, 2 ημέρες την εβδομάδα στον τόπο της εργασίας και 3 ημέρες την εβδομάδα στον φορέα εκπαίδευσης. Σε όλα τα μαθήματα οι Τεχνολογίες των Επικοινωνιών και των Πληροφοριών (ICT-Information and Communication Technologies) χρησιμοποιούνται για να διευκολύνουν την μάθηση και τη διδασκαλία. Τα προγράμματα σπουδών της επαγγελματικής εκπαίδευσης έχουν αναδιοργανωθεί, ώστε οι σπουδαστές να μπορούν να ολοκληρώνουν τα διαφορετικά επίπεδα που προβλέπονται από το πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα επαγγελματικά προσόντα.

Αξιολόγηση/ Τίτλοι Σπουδών.

Η αξιολόγηση στα ιδρύματα μετα-υποχρεωτικής εκπαίδευσης διεξάγεται σε συνεχή βάση. Επιπλέον πραγματοποιούνται δύο ενδοσχολικές εξετάσεις το χρόνο. Τον τελευταίο χρόνο έχει δοθεί ιδιαίτερο βάρος στην γενική ετήσια αξιολόγηση. Η αξιολόγηση διεξάγεται από τους καθηγητές ή από διορισμένες επιτροπές εξετάσεων. Οι γραπτές δοκιμασίες που οδηγούν στην απόκτηση τίτλου σπουδών ή σε ανώτερο πτυχίο περιλαμβάνουν ένα σύνολο μαθημάτων, αλλά είναι δυνατή και η εξέταση σε ένα μοναδικό μάθημα. Οι εξετάσεις είναι υποχρεωτικές.

Τα συστήματα μαθητείας αξιολογούνται από διορισμένες εξωτερικές μικτές επιτροπές εργασιακών σχέσεων (Trade Testing Boards). Τα μέλη των επιτροπών επιλέγονται από τα Ιδρύματα Απασχόλησης και Κατάρτισης (ETC), και τη βιομηχανία. Οι επιτροπές αυτές απονέμουν το Κρατικό Πιστοποιητικό Ειδικευμένου Τεχνίτη στους σπουδαστές που έχουν ολοκληρώσει με επιτυχία ένα από τα σχήματα μαθητείας.

Organisation of the education system in the Netherlands, 2006/07

Επαγγελματική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση μετά την Υποχρεωτική.

Η δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση παρέχει και θεωρητική διδασκαλία και πρακτική κατάρτιση στην προετοιμασία για την πρακτική ενός ευρέος φάσματος επαγγελμάτων, για τα οποία είναι απαραίτητα ή χρήσιμα ορισμένα επαγγελματικά προσόντα. Προάγει επίσης τη γενική εκπαίδευση και την προσωπική ανάπτυξη των σπουδαστών και τους βοηθάει να παίξουν ενεργό ρόλο στην κοινωνία. Η δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση είναι για τους σπουδαστές ηλικίας από 16 ετών και πάνω. Η ηλικία των συμμετεχόντων στην επαγγελματική εκπαίδευση κυμαίνεται από 16 έως 64 ετών (συμπεριλαμβανομένης της επαγγελματικής εκπαίδευσης ενηλίκων), εντούτοις, το 95% των συμμετεχόντων στο κύριο μέρος (BOL - beroepsopleidende leerweg πλήρους απασχόλησης) είναι κάτω από 22.

Οι συμμετέχοντες καταβάλλουν δίδακτρα σχολείου ή τμημάτων και έχουν τις προϋποθέσεις να αποκτήσουν το δικαίωμα για οικονομική ενίσχυση σπουδαστών, εάν έχουν σχολική κατάρτιση πλήρους απασχόλησης.

Η ανώτερη δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση (middelbaar beroepsonderwijs - MBO) έχει μια δομή που αντιστοιχεί σε διάφορους επιχειρηματικούς τομείς. Τα επιμορφωτικά προγράμματα προσφέρονται σε τέσσερις διαφορετικούς τομείς: τεχνολογία, εμπόριο/διοίκηση, υπηρεσίες/υγειονομική περίθαλψη και γεωργία. Τα μαθήματα κατάρτισης παρέχονται σε διαφορετικά επίπεδα και η διάρκεια ποικίλλει.

Όλα τα τμήματα στη δομή των πτυχίων/προσόντων εισάγονται στον Κεντρικό Πίνακα των Επαγγελματικών Τμημάτων (CREBO, Centraal Register Beroepsopleidingen). Τα τμήματα οδηγούν σε πτυχία για το μετέπειτα ανώτερο επίπεδο επαγγελματικής πρακτικής, μεσαίας διοίκησης και ειδικών εκπαιδευτικών μαθημάτων, που είναι το τέταρτο και πιο υψηλό επίπεδο. Για κάθε τμήμα υπάρχουν σε γενικές γραμμές δύο μαθησιακές διαδικασίες: **επαγγελματική κατάρτιση**, όπου η πρακτική κατάρτιση θα καταλαμβάνει μεταξύ του 20% και του 60% του προγράμματος και **ελεύθερη κατάρτιση** που καταλαμβάνει περισσότερο από το 60% του προγράμματος.

Τα τμήματα ποικίλλουν σε διάρκεια:

- κατάρτιση σε επίπεδο βοηθού: 6 έως 12 μήνες
- βασική επαγγελματική κατάρτιση: 2 έως 3 χρόνια
- επαγγελματική κατάρτιση: 2 έως 4 χρόνια

²²⁴ <http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=NL>

[Επιλογή \(English-pdf\) Eurybase - The Education System in Netherlands- Κεφάλαιο 5 \(σελ.55-82\).](#)

- κατάρτιση μεσαίας διοίκησης: 3 έως 4 χρόνια
- κατάρτιση εξειδίκευσης: 1 έως 2 χρόνια
- άλλα τμήματα: τουλάχιστον 15 εβδομάδες.

Το 1996 δημιουργήθηκε μια εθνική δομή προσόντων με την εισαγωγή του WEB σύμφωνα με τη διάρθρωση των επιπέδων εκπαίδευσης που αναφέρονται στο παράρτημα της απόφασης 85/368/ΕΟΚ. Η δομή των προσόντων για τη δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση περιλαμβάνει τέσσερα επίπεδα κατάρτισης.

- επίπεδο 1: τα τμήματα σε επίπεδο βοηθού εξοπλίζουν τους σπουδαστές, για να πραγματοποιήσουν απλό εκτελεστικό καθήκον.

Αυτά τα τμήματα προορίζονται για εκείνους που δεν είναι ικανοί να αποκτήσουν έναν βασικό τίτλο σπουδών (επίπεδο 2), αλλά μπορούν έτσι να πάρουν ένα πιστοποιητικό.

- επίπεδο 2: η βασική επαγγελματική κατάρτιση προετοιμάζει τους σπουδαστές για να πραγματοποιήσουν εκτελεστικό καθήκον σε ένα ελαφρώς υψηλότερο επίπεδο. Το δίπλωμα που απονέμεται σε αυτό το επίπεδο είναι ισοδύναμο με έναν βασικό τίτλο σπουδών, ο οποίος είναι ο ελάχιστος τίτλος σπουδών που ο καθένας πρέπει να έχει.

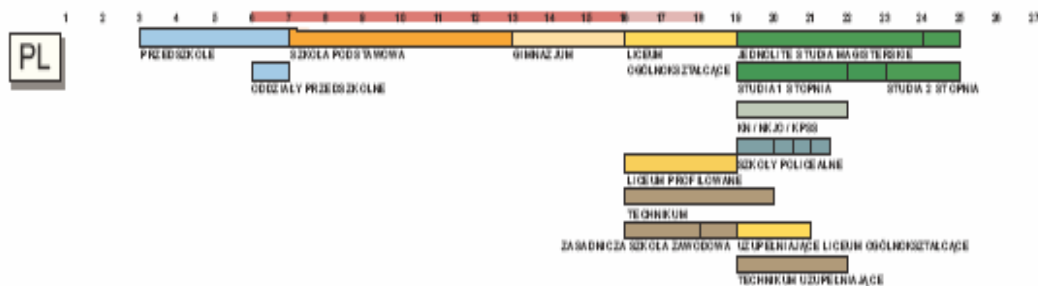
- επίπεδο 3: οι κάτοχοι ενός διπλώματος επαγγελματικής κατάρτισης είναι σε θέση να εκτελέσουν έργο εντελώς ανεξάρτητα. Πρέπει επίσης να είναι σε θέση να εξηγούν τις ενέργειές τους σε συναδέλφους, να ελέγχουν και να εποπτεύουν την εφαρμογή τυποποιημένων διαδικασιών που εκτελούνται από άλλους.

- επίπεδο 4: η μεσαία διοίκηση ή η ειδική κατάρτιση προετοιμάζει τους σπουδαστές για να εκτελέσουν έργο εντελώς ανεξάρτητα, σε συνδυασμό με τη δυνατότητα να εκτελέσουν μια ευρεία σειρά έργων ή ειδικοτήτων σε έναν ιδιαίτερο τομέα.

Οι σπουδαστές πρέπει επίσης να καταδείξουν ότι κατέχουν δεξιότητες που δεν σχετίζονται μόνο με συγκεκριμένη εργασία, όπως η τακτική και στρατηγική σκέψη, και μπορούν να αναλάβουν θέσεις, στις οποίες θα έχουν ιεραρχικές, επίσημες και οργανωτικές ευθύνες.

Όλα τα τμήματα (ή, στην επίσημη ορολογία, τα πτυχία/προσόντα) που αποτελούν μέρος της δομής πτυχίων/προσόντων παρατίθενται στον Κεντρικό Πίνακα Επαγγελματικών Τμημάτων (CREBO). Σε γενικές γραμμές, κάθε ένα από αυτά τα τμήματα πρέπει να παρέχεται σε δύο παραλλαγές: beroepsopleidende leerweg (επαγγελματική κατάρτιση), όπου η πρακτική κατάρτιση καταλαμβάνει μεταξύ 20-60% των μαθημάτων και beroepsopleidende leerweg (block or day release), όπου η πρακτική κατάρτιση καταλαμβάνει περισσότερο από το 60% των μαθημάτων. Αυτό ισχύει αυτήν την περίοδο για ακριβώς πάνω από τα μισά των τμημάτων. Από την εισαγωγή της νέας νομοθεσίας, τα ιδιωτικά (δηλ. μη χρηματοδοτούμενα από την κυβέρνηση) εκπαιδευτικά ιδρύματα ήταν σε θέση, επίσης, να προσφέρουν τμήματα μέσα στη νέα δομή πτυχίων/προσόντων.

Organisation of the education system in Poland, 2006/07

Αρχική Επαγγελματική Εκπαίδευση και Οργάνωση

Υπάρχουν εναλλακτικά δύο μορφές επαγγελματικής εκπαίδευσης:

A) Η δημοφιλέστερη μορφή είναι βασισμένη σε σύμβαση απασχόλησης μεταξύ εργοδότη και νέου εργαζομένου. Ο εργοδότης είναι αρμόδιος για την οργάνωση της κατάρτισης. Η πρακτική κατάρτιση οργανώνεται είτε στην επιχείρηση των εργοδοτών είτε, εάν οι εργοδότες δεν μπορούν να εξασφαλίσουν τους κατάλληλους όρους για τέτοια κατάρτιση, στο Κέντρο Συνεχούς Εκπαίδευσης, το Κέντρο Πρακτικής Κατάρτισης, σε σχολικό αγρόκτημα, σχολικό εργαστήριο ή σε ένα συγκεκριμένο αγρόκτημα.

Η κατάρτιση εφαρμόζεται βάσει μιας σύμβασης που συνάπτεται μεταξύ του εργοδότη και ενός συγκεκριμένου εκπαιδευτικού ιδρύματος.

B) Κατάρτιση που βασίζεται στο σχολείο και μπορεί να θεωρηθεί ως εναλλακτική κατάρτιση σε περίπτωση που πραγματοποιείται η πρακτική κατάρτιση έξω από το σχολείο, στον χώρο του εργοδότη και βασίζεται σε μια σύμβαση μεταξύ του εργοδότη και του διευθυντή του σχολείου. Σε αυτήν την περίπτωση το σχολείο είναι αρμόδιο για την οργάνωση της κατάρτισης.

Ο νέος υπάλληλος πληρώνεται για την εργασία του/της και πρέπει να συμμορφωθεί με τους κανονισμούς του Κανονισμού Εργασίας, καθώς επίσης και με τη συγκεκριμένη σύμβαση απασχόλησής του/της.

Στην Πολωνία η πλειοψηφία των νέων εργαζομένων απασχολείται στον ιδιωτικό τομέα (π.χ. τεχνίτες). Η επαγγελματική κατάρτιση στις τέχνες εποπτεύεται από το Τεχνικό Επιμελητήριο και την αντίστοιχη συντεχνία.

Οι συμβάσεις μεταξύ του εργοδότη και του εκπαιδευόμενου μπορούν να συναφθούν για αόριστο ή περιορισμένο χρόνο (π.χ. για τον χρόνο που απαιτείται για την κατάρτιση σε έναν συγκεκριμένο επαγγελματικό τομέα).

Το 2002 επιβλήθηκε η ενδο-υπηρεσιακή κατάρτιση για όλους τους εργαζομένους κάτω από την ηλικία των 18 ετών, η οποία οφείλεται στον κανονισμό του πολωνικού συντάγματος σχετικά με την υποχρεωτική εκπαίδευση μερικής απασχόλησης για όλους τους πολίτες κάτω από την ηλικία των 18 ετών.

Η εναλλακτική κατάρτιση θεωρείται ότι βρίσκεται στο ίδιο επίπεδο με τη βασική επαγγελματική σχολή.

Η υπογραφή της συμφωνίας για συνεργασία σχετικά με την προώθηση της επαγγελματικής, συνεχόμενης και πρακτικής εκπαίδευσης μεταξύ του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Αθλητισμού και της Ένωσης Πολωνών Τεχνιτών, καθώς και με την Ομοσπονδία των Πολωνών Εργοδοτών το 2003, δημιούργησε μια πολύ σημαντική

²²⁵ <http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=PL>

Επιλογή (English-pdf) Eurybase - The Education System in Poland- Κεφάλαιο 5 (σελ.45-68).

βάση για την περαιτέρω ανάπτυξη της εναλλακτικής επαγγελματικής εκπαίδευσης. Αυτή η συμφωνία έχει ξεκινήσει τη διαδικασία ίδρυσης δικτύων εργαστηρίων και εταιρειών για τεχνίτες, όπου μπορεί να πραγματοποιείται η πρακτική εκπαίδευση των εγγεγραμμένων μαθητών σε σχολεία και εκπαιδευτικά ιδρύματα.

Ιδρύματα αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης

Τα παρακάτω ιδρύματα οργανώνουν την εκπαίδευση και την κατάρτιση: επαγγελματικές σχολές, εξωσχολικά εκπαιδευτικά ιδρύματα και εργοδότες. Τα εξωσχολικά εκπαιδευτικά ιδρύματα είναι:

Κέντρα Συνεχούς Κατάρτισης, Κέντρα Πρακτικής Κατάρτισης και Οργανισμοί Εθελοντικής Εργασίας, που επιτρέπουν στα άτομα με μαθησιακές δυσκολίες να αποκτήσουν επαγγελματικά προσόντα. Τα Κέντρα Συνεχούς Εκπαίδευσης και τα Κέντρα Πρακτικής Κατάρτισης είναι δημόσια εξωσχολικά εκπαιδευτικά ιδρύματα.

Πληροφορίες σχετικά με τις κενές θέσεις εργασίας για νέους εργαζομένους που σκοπεύουν να καταρτιστούν παρέχονται από τους εργοδότες στα περιφερειακά γραφεία εύρεσης εργασίας.

Προϋποθέσεις Πρόσβασης

Από την 1η Σεπτεμβρίου 2002 ένα άτομο θεωρείται νέος/α εργαζόμενος/η εάν είναι πάνω από 16 ετών, έχει ολοκληρώσει σχολείο της κατώτερης δευτεροβάθμιας (gimnazjum) και πρόκειται να αναλάβει εργασία που δεν απειλεί την υγεία του/της. Είναι υποχρεωμένος/η να συνεχίσει την κατάρτιση μέχρι την ηλικία των 18 ετών.

Χρηματοδότηση

Η χρηματοδότηση της κατάρτισης για μαθητές διαφέρει από τη χρηματοδότηση της κατάρτισης για νέους εργαζομένους. Εάν ο εκπαιδευόμενος είναι μαθητής, οι δαπάνες της πρακτικής κατάρτισης καλύπτονται από τη διεύθυνση του σχολείου. Αυτοί οι πόροι καλύπτουν, μεταξύ των άλλων, τους μισθούς των εκπαιδευτικών της πρακτικής επαγγελματικής κατάρτισης. Ο μαθητής δεν πληρώνεται.

Εάν ο εκπαιδευόμενος είναι νέος εργαζόμενος, αμείβεται από τον εργοδότη του/της, και το ποσόν υπολογίζεται βάσει των αμοιβών που καθορίζονται από την κυβέρνηση. Υπό ορισμένες συνθήκες, οι εργοδότες μπορούν να λάβουν επιστροφή των αμοιβών που δίνονται στους νέους εργαζομένους, καθώς επίσης και τις πληρωμές κοινωνικής ασφάλισης που συνδέονται με αυτές τις αμοιβές από το Ταμείο Εργασίας. Καταβάλλονται επίσης τέλη συμμετοχής σε διαγωνισμούς μαθητείας.

Αξιολόγηση/προσόντα

Στην περίπτωση νέων εργαζομένων (όταν παρέχεται η εναλλακτική κατάρτιση βάσει μιας σύμβασης απασχόλησης) υπάρχουν δύο είδη πτυχίων που μπορούν να απονεμηθούν:

- Ο τίτλος του μαθητευόμενου (τεχνίτη) - που αποκτάται μετά από διαγωνισμό μαθητείας και που επιβεβαιώνεται με την παραλαβή του πιστοποιητικού μαθητείας.
- Ο τίτλος του ειδικού (τεχνίτη) - που αποκτάται μετά από διαγωνισμό και που επιβεβαιώνεται από την παραλαβή του αντίστοιχου διπλώματος.

Και το πτυχίο μαθητείας και το δίπλωμα ειδικού είναι επίσημα έγγραφα που καθορίζονται από τον υπουργό παιδείας.

Στην περίπτωση μαθητών τα επαγγελματικά πτυχία αποκτώνται μέσω διαγωνισμού επαγγελματικής προετοιμασίας στην Επιτροπή Περιφερειακών Εξετάσεων. Όπως και στην περίπτωση των διαγωνισμών μαθητείας, αυτός ο διαγωνισμός αποτελείται από δύο μέρη - θεωρητικό και πρακτικό. Οι διαγωνισμοί προετοιμάζονται βάσει των εξεταστικών προτύπων. Ο πτυχιούχος λαμβάνει τίτλο εξειδικευμένου εργάτη σε ένα συγκεκριμένο επάγγελμα.

Τα αποτελέσματα των διαγωνισμών (και θεωρητικού και πρακτικού) αξιολογούνται σύμφωνα με εξαβάθμια κλίμακα, που χρησιμοποιείται στο σχολικό σύστημα.

Εκπαιδευτικοί/εκπαιδευτές

Τα πρακτικά μαθήματα που πραγματοποιούνται στις εγκαταστάσεις του εργοδότη διδάσκονται είτε από εκπαιδευτικούς είτε εκπαιδευτές πρακτικής επαγγελματικής κατάρτισης. Και στις δύο περιπτώσεις απαιτούνται παιδαγωγικά προσόντα, καθώς επίσης και ειδικές γνώσεις στον συγκεκριμένο τομέα.

Τα προσόντα που απαιτούνται στην περίπτωση των εκπαιδευτικών καθορίζονται από ειδική νομοθεσία.

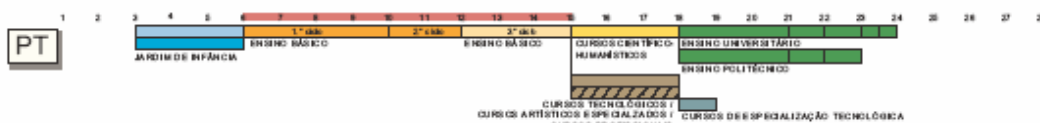
Για την απασχόληση κάποιου ως εκπαιδευτικού απαιτούνται τα ακόλουθα προσόντα:

- Τουλάχιστον ένας τίτλος «ειδικού» στον συγκεκριμένο επαγγελματικό τομέα και παιδαγωγικά προσόντα (είτε προσόντα διδασκαλίας είτε παρακολούθηση τμήματος παιδαγωγικών, που οργανώνεται σύμφωνα με τα πρότυπα που καθορίζονται από τον kurator)

- Στην περίπτωση που ο εκπαιδευτικός έχει παιδαγωγικά προσόντα αλλά δεν έχει τίτλο ειδικού απαιτούνται η ολοκλήρωση της δευτεροβάθμιας επαγγελματικής σχολής, καθώς επίσης και ένας επαγγελματικός τίτλος ή ένας τίτλος εξειδικευμένου εργάτη στον αντίστοιχο τομέα, μαζί με την κατάλληλη επαγγελματική πείρα.

- Ο εκπαιδευτικός μπορεί επίσης να αποκτήσει επαγγελματικούς τίτλους στο επίπεδο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και να παρουσιάσει την κατάλληλη επαγγελματική εμπειρία.

Organisation of the education system in Portugal, 2006/07

Ανώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Η ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση ορίζεται ως μοναδική τριετής φάση μετά την υποχρεωτική εκπαίδευση η οποία έχει διαφορετική οργάνωση από την υποχρεωτική και έχει διττή στόχευση: προετοιμασία για περαιτέρω εκπαίδευση ή για εισαγωγή στο χώρο της εργασίας. Θα πρέπει να εξασφαλίζονται δεσμοί μεταξύ των δυο στόχων.

Η Εκπαιδευτική Νομοθετική Πράξη επίσης καθιερώνει τους σκοπούς, τα κριτήρια εισαγωγής και τα μοντέλα οργάνωσης της επαγγελματικής εκπαίδευσης ως ειδικό τύπο σχολικής (δευτεροβάθμιας) εκπαίδευσης.

Με το διάταγμα (No. 26/89), δημιουργήθηκαν επαγγελματικά σχολεία, για να αυξήσουν και να διαφοροποιήσουν την επαγγελματική κατάρτιση μέσω ενός δικτύου τοπικών σχολείων τα οποία χρησιμοποιούν ιδιωτικές και δημόσιες πηγές.

Με το νόμο (No. 4/98) το καθεστώς, το οποίο ρυθμίζει την οργάνωση και λειτουργία των σχολείων επαγγελματικής κατάρτισης, τροποποιήθηκε με σκοπό να αναβαθμίσει την επαγγελματική διδασκαλία στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Νέα εκπαιδευτικά σχέδια για την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση τέθηκαν σε ισχύ το ακαδημαϊκό έτος 2004-2005 ως μέρος μιας μεταρρύθμισης η οποία αποσκοπεί να προσαρμόσει την δευτεροβάθμια κατάρτιση στις κοινωνικές αλλαγές και τις αναπτυξιακές ανάγκες της χώρας. Οι αλλαγές αυτές ορίζονται με το διάταγμα (No. 74/04) της 26^{ης} Μαρτίου, το οποίο ορίζει τις οργανωτικές και διοικητικές οδηγίες για το πρόγραμμα μαθημάτων, καθώς και αυτές που αφορούν την αξιολόγηση και την πιστοποίηση αυτής της βαθμίδας εκπαίδευσης.

Αναθεωρήθηκε (με την ίδια νομοθεσία) επίσης, και το εκπαιδευτικό πρόγραμμα των εξειδικευμένων καλλιτεχνικών σχολείων, το οποίο θα εφαρμοστεί το 2008.

Οργάνωση των Σχολείων

Σύμφωνα με την δομική και λειτουργική αναδιάρθρωση του Υπουργείου Παιδείας (No. 208/02) της 17^{ης} Οκτωβρίου, δύο όργανα είναι υπεύθυνα για τα παιδαγωγικά και διδακτικά προγράμματα στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση: η Γενική Διεύθυνση Πρωτοτυπίας και Ανάπτυξης Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων για την γενική διδασκαλία και η Εθνική Επιτροπή Προσόντων, επίσης, υπό την ευθύνη του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

Η Ανώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση εκλαμβάνεται ως ένας κύκλος σπουδών διάρκειας τριών χρόνων μετά την ολοκλήρωση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Η γενική Ανώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση είναι δομημένη σύμφωνα με διαφοροποιημένες κατευθύνσεις για τα μαθήματα, όπως επιστημονικά-ανθρωπιστικά, που είναι σχεδιασμένα για περαιτέρω σπουδές και τεχνολογικά, που είναι κυρίως σχεδιασμένα για τον κόσμο της εργασίας. Η στενή σύνδεση και ανταλλαγή μεταξύ αυτών των δύο κατευθύνσεων είναι δεδομένη.

²²⁶ <http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=PT>
Επιλογή (English-pdf) Eurybase - The Education System in Portugal- Κεφάλαιο 5 (σελ.88-123).

Η επαγγελματική διδασκαλία αναμένεται να ανταποκριθεί στις ανάγκες της αγοράς εργασίας σε τοπικό και εθνικό επίπεδο και έτσι τα μαθήματα τα οποία προσφέρονται σε κάθε σχολείο σχετίζονται με τα χαρακτηριστικά και τις ανάγκες της περιοχής του.

Επαγγελματικά μαθήματα, τα οποία διδάσκονται σε επαγγελματικά σχολεία, εποπτεύονται και αναγνωρίζονται από το Υπουργείο Παιδείας. Συνήθως, όμως, αυτά επιβάλλονται από τις ανάγκες της κοινωνίας κυρίως από τοπικές αρχές, συνδικαλιστικές οργανώσεις, επιχειρήσεις και βιομηχανικούς συνδέσμους.

Η εκπαίδευση των ειδικευμένων εργατών από τα επαγγελματικά σχολεία αποτελεί εναλλακτική διέξοδο, από το συνηθισμένο διδακτικό σύστημα, για αυτούς, που έχει ως άμεσο στόχο την ένταξή τους στην αγορά εργασίας. Μαθήματα σε επαγγελματικά σχολεία επίσης δίνουν πρόσβαση στην ανώτατη εκπαίδευση, κυρίως σε πολυτεχνικές σχολές, μέσω της διαδικασίας των εθνικών εξετάσεων για την γενική εκπαίδευση σε συγκεκριμένα γνωστικά αντικείμενα.

Μαθήματα τεχνολογικής εξειδίκευσης σκοπεύουν μια εκπαιδευτική κατεύθυνση, η οποία συνδυάζει την απόκτηση προσόντων και επαγγελματικούς στόχους με την πιθανότητα συνέχισης στην ανώτατη εκπαίδευση.

Περιοδική εκπαίδευση είναι ο επίσημος δρόμος για νέους ενήλικες, οι οποίοι θέλουν να συνεχίσουν τις σπουδές τους στην ανώτατη εκπαίδευση. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα ακολουθεί την κύρια εκπαίδευση με προσαρμοσμένες μεθοδολογίες.

Το σχολικό δίκτυο αποτελείται από δημόσια και ιδιωτικά σχολεία και εκπαιδευτικούς θεσμούς, οι οποίοι προσφέρουν υποχρεωτική εκπαίδευση ή ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση ή σχολεία τα οποία περιλαμβάνουν υποχρεωτική εκπαίδευση και ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Κάθε κανονικό σχολείο ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, όταν προσφέρει προγράμματα, θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη του τις προαναφερθείσες κατευθύνσεις. Για να κάνουν μια συνειδητοποιημένη επιλογή σχετικά με ποια κατεύθυνση θα επιλέξουν στο τέλος της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, οι μαθητές έχουν πρόσβαση σε επαγγελματικό προσανατολισμό. Στη θεωρία, οι μαθητές μπορούν να επιλέξουν μια κατεύθυνση σύμφωνη με τα ενδιαφέροντά τους, τις δυνατότητές τους και ικανότητές τους, εντός των ορίων της εκπαιδευτικής προσφοράς. Όπως και στην υποχρεωτική εκπαίδευση οι τάξεις είναι μικτές, οργανωμένες κατά ηλικία και διατηρούνται στον ίδιο χώρο με σκοπό να διατηρήσουν τις ισορροπίες μεταξύ αγοριών και κοριτσιών και να ενσωματώσουν μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

Σε επίπεδο σχολικής οργάνωσης, οι ώρες διδασκαλίας για επιστημονικά-ανθρωπιστικά μαθήματα κυμαίνονται από 16-20 ώρες την εβδομάδα, ενώ για τα τεχνολογικά από 20 έως 25 ώρες και για την επαναλαμβανόμενη εκπαίδευση σε 15 ώρες την εβδομάδα.

Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα

Η δομή του εκπαιδευτικού προγράμματος στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση αποτελείται από μια σειρά θεματικών ή μη θεματικών ενοτήτων, οι οποίες είναι οργανωμένες σε εκπαιδευτικούς τομείς.

Ο τομέας γενικής παιδείας, κοινός στην επιστημονική-ανθρωπιστική κατεύθυνση, την τεχνολογική κατεύθυνση, την εξειδικευμένη καλλιτεχνική κατεύθυνση και την επαναλαμβανόμενη εκπαίδευση, σκοπεύει στην οικοδόμηση της προσωπικής, κοινωνικής και πολιτιστικής ταυτότητας των μαθητών και αποτελείται από τα παρακάτω θέματα: Πορτογαλικά, Φιλοσοφία, Φυσική Αγωγή και ICT(Πληροφοριακή Επικοινωνιακή Τεχνολογία).

Τα σχολεία της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης τα οποία προσφέρουν κανονικά μαθήματα μπορούν να διδάξουν και καλλιτεχνικά μαθήματα, τα οποία οδηγούν στην απόκτηση διπλώματος τρίτου επιπέδου επαγγελματικής εκπαίδευσης,

μαζί με ένα πτυχίο ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Όλα τα μαθήματα διαρκούν τρία χρόνια.

Στην περιοχή του χορού και της μουσικής, εξειδικευμένη κατάρτιση προσφέρεται στους μαθητές με αναγνωρισμένο ταλέντο και δεξιότητες. Αυτά τα μαθήματα διδάσκονται σε ωδεία, μουσικά σχολεία και ακαδημίες, ακαδημίες χορού, τα οποία προσφέρουν εκπαίδευση η οποία ενσωματώνεται στην κανονική διδασκαλία στα σχολεία της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Αξιολόγηση/Πιστοποίηση

Η αξιολόγηση των μαθητών εκλαμβάνεται ως αναπόσπαστο στοιχείο της διαδικασίας της διδασκαλίας και της μάθησης, όχι μόνο για να αξιολογηθεί το αποτέλεσμα αλλά και οι διαδικασίες.

Υπάρχουν συγκεκριμένες διαδικασίες αξιολόγησης, όταν φτάνει η ώρα των τελικών εξετάσεων των μαθητών σε κάθε βαθμίδα εκπαίδευσης.

Η συνολική αξιολόγηση διεξάγεται με τους ακόλουθους τρόπους: Εσωτερική και εξωτερική συνολική αξιολόγηση.

Η εσωτερική συνολική αξιολόγηση διεξάγεται από κοινού από τους δασκάλους στο Συμβούλιο Τάξης, και αποσκοπεί στην ενημέρωση των μαθητών και των ανθρώπων που είναι υπεύθυνοι για την εκπαίδευσή τους για το πόσο οι σκοποί του εκπαιδευτικού προγράμματος έχουν επιτευχθεί, ώστε να αποτελέσει μια βάση για την μελλοντική εκπαιδευτική πορεία των μαθητών.

Η εξωτερική συνολική αξιολόγηση διενεργείται από το Υπουργείο Παιδείας, σκοπεύει στην ομογενοποίηση της εκπαίδευσης που παρέχεται από την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, επιτρέποντας στους μαθητές την ολοκλήρωση των σπουδών τους και την εισαγωγή τους στην ανώτατη εκπαίδευση. Αυτό το είδος αξιολόγησης χρησιμοποιείται στην επιστημονική-ανθρωπιστική κατεύθυνση.

Η αξιολόγηση των μαθητών στην επαγγελματική κατεύθυνση είναι κυρίως διαπλαστική και συνεχής και επικεντρώνεται σε μάθηση, η οποία λαμβάνει χώρα σε κάθε μάθημα, ομάδα μαθημάτων ή θεματικής ενότητας, με τους επαγγελματίες υπεύθυνους για την παιδαγωγική να καθιερώνουν ένα καθεστώς ετήσιας προόδου, καθώς και τα κριτήρια στα οποία αυτή η πρόοδος βασίζεται.

Πρακτική εξάσκηση (interships) με αυτοαξιολόγηση είναι μέρος του προγράμματος σπουδών. Ως μέρος της αξιολόγησης η κατεύθυνση, επίσης, περιλαμβάνει ένα Επαγγελματικό Τεστ Κλίσης το οποίο είναι ένα διεπιστημονικό σχέδιο, το τελικό προϊόν του οποίου παρουσιάζεται στην εκπαιδευτική κοινότητα δημοσίως. Οι μαθητές που καταφέρνουν να πάρουν από 10 και πάνω περνάνε το μάθημα.

Πιστοποίηση

Η Τεχνολογική κατεύθυνση είναι οργανωμένη σε δέκα μαθήματα σε διαφορετικές θεματικές περιοχές, που είναι κυρίως σχεδιασμένες για μαθητές οι οποίοι έχουν ολοκληρώσει την 9^η βαθμίδα, έχουν ως στόχο την απόκτηση ενός επαγγελματικού πτυχίου μεσαίου επιπέδου με προοπτική να εισαχθούν στην αγορά εργασίας. Η δομή του εκπαιδευτικού προγράμματος της τεχνολογικής κατεύθυνσης στρέφεται προς τον κόσμο της εργασίας είτε με την εισαγωγή ενός τεχνολογικού σχεδιασμού και για τα τρία χρόνια είτε με την υποχρεωτική ενσωμάτωση πρακτικής εξάσκησης.

Υπάρχουν δύο είδη διπλωμάτων τα οποία δίνονται με την ολοκλήρωση μια τεχνολογική κατεύθυνση: επαγγελματικό δίπλωμα επιπέδου 3, το οποίο επιτρέπει στο νέο κάτοχό του να εισαχθεί στην αγορά εργασίας ως ειδικευμένος εργάτης και ένα δίπλωμα ολοκλήρωσης της ανώτερης εκπαίδευσης, το οποίο επιτρέπει στον κάτοχο του να κάνει αίτηση για εισαγωγή στην ανώτατη εκπαίδευση κατά προτίμηση σε πολυτεχνικές σχολές.

Εκπαίδευση και κατευθύνσεις κατάρτισης, οι οποίες στοχεύουν νέους ανθρώπους πάνω από 15 ετών, απονέμουν τα ίδια πιστοποιητικά όπως η κανονική εκπαίδευση (6^{ου}, 9^{ου} και 12^{ου} βαθμού) και επαγγελματικό πιστοποιητικό επιπέδου 1,2 και 3 αντιστοίχως.

Η κατεύθυνση τεχνολογικής εξειδίκευσης επιτρέπει στους μαθητές να εισαχθούν στην αγορά εργασίας ή να συνεχίσουν σε ανώτερο επίπεδο με ειδικά κριτήρια εισόδου. Η κατάρτιση η οποία προσφέρεται σε αυτά τα προγράμματα και η απόκτηση ορισμένων βαθμών από 60-90 απονέμει ένα πτυχίο επιπέδου 4 και ένα δίπλωμα τεχνολογικής εξειδίκευσης. Μπορεί επίσης να απονείμει βεβαίωση επαγγελματικών προσόντων, καθώς και βαθμούς για οποιαδήποτε κατεύθυνση ανώτατης εκπαίδευσης στην οποία οι επιτυχόντες μαθητές θα εισαχθούν.

Εκπαίδευση και Προγράμματα Κατάρτισης

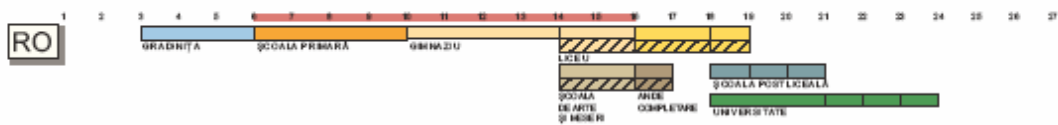
Τα προγράμματα Εκπαίδευσης και Κατάρτισης για νέους οδηγούν σε αρχική πιστοποίηση κατάρτισης Απευθύνονται σε νέους 15 ετών και άνω, οι οποίοι κινδυνεύουν να εγκαταλείψουν το σχολείο ή το έχουν ήδη εγκαταλείψει πριν τη συμπλήρωση των 12 ετών υποχρεωτικής εκπαίδευσης, καθώς επίσης σε αυτούς που έχοντας συμπληρώσει τη δωδεκαετή εκπαίδευση επιθυμούν να αποκτήσουν πιστοποίηση επαγγελματικών προσόντων.

Εντός του πλαισίου της ήδη καθορισμένης δομής ημερησίου προγράμματος, οι συμμετέχοντες ακολουθούν Προγράμματα Απόκτησης Προσόντων (Qualification Routes), τα οποία καθορίζονται με βάση τα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες τους και γύρω από τα αντίστοιχα προσωπικά τους σχέδια, που αφορούν την εξακρίβωση/εκτίμηση των ικανοτήτων που είχαν προηγουμένως αποκτήσει επισήμως ή ανεπισήμως.

Τα διάφορα προγράμματα διαρκούν από 1200 έως 2200 ώρες, ανάλογα με το συγκεκριμένο μοντέλο/πρόγραμμα εκπαίδευσης, με το πρακτικό σκέλος του να διαρκεί μεταξύ ενός και έξι μηνών.

Προγράμματα Εκπαίδευσης και Κατάρτισης παρέχονται από το δίκτυο των κρατικών, ιδιωτικών και συνεργαζόμενων (cooperative) σχολείων, επαγγελματικών κολεγίων, κέντρων διοικούμενων απευθείας από το IEFΠ και άλλων πιστοποιημένων φορέων. Αυτό πραγματοποιείται σε συνδυασμό με φορείς της κοινότητας, όπως οι τοπικές αρχές, εταιρείες ή επιχειρηματικοί οργανισμοί, άλλοι μέτοχοι, τοπικοί και περιφερειακοί σύλλογοι και εδραιώνεται με (εθιμοτυπικά) πρωτόκολλα με τους αντίστοιχους φορείς, με σκοπό την πλήρη αξιοποίηση της φυσικής και υλικοτεχνικής υποδομής, καθώς και του ανθρώπινου δυναμικού.

Organisation of the education system in Romania, 2006/07

Επαγγελματικές σχολές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (*Școală profesională*)

Οι κύριοι στόχοι της κατάρτισης στην επαγγελματική σχολή είναι οι ακόλουθοι: να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας, να προωθήσει την προσωπική ανάπτυξη, να διαβιβάσει τη γνώση σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος και να αναπτύξει τις επιχειρηματικές δεξιότητες.

Τα τμήματα των επαγγελματικών σχολών οδηγούν στην επαγγελματική απασχόληση. Η διάρκεια των σπουδών στις επαγγελματικές σχολές είναι 2 έως 4 χρόνια, ανάλογα με τον τομέα. Η δομή της επαγγελματικής κατάρτισης καθορίζεται από το Υπουργείο Παιδείας και Έρευνας. Οι επαγγελματικές σχολές είναι ανεξάρτητες ή ενσωματωμένες μέσα σε σχολικά συγκροτήματα.

Εκτός από σχολείο επαγγελματικής κατάρτισης, ένα σχολικό συγκρότημα μπορεί να περιλάβει σχολείο μαθητείας, τομεακό γυμνάσιο, τομεακό σχολείο μεταδευτεροβάθμιας, κ.λπ. Οι επαγγελματικές σχολές βάσει συμβολαίων προσφέρουν τμήματα που οδηγούν σε απόκτηση προσόντων, ανάλογα με τη ζήτηση των επιχειρήσεων και των δημόσιων ή ιδιωτικών ιδρυμάτων. Το δίκτυο επαγγελματικής κατάρτισης οργανώνεται από το Υπουργείο Παιδείας και Έρευνας, μετά από διαβουλεύσεις με τα σχετικά ιδρύματα και καλύπτει περίπου 21 τομείς (κατασκευή μηχανών, ηλεκτρονική, ηλεκτροτεχνική, μεταλλεία κ.λπ.) με 300 περίπου ειδικεύσεις.

Τα τμήματα των επαγγελματικών σχολών καλύπτουν τις ηλικιακές ομάδες 15 - 17 - 19- ετών. Η παρουσία είναι υποχρεωτική για τις ημερήσιες τάξεις. Οι τάξεις είναι μικτής εκπαίδευσης και οργανωμένες σύμφωνα με την ηλικία. Έχουν κατά μέσο όρο 25 μαθητές, τουλάχιστον 15 και το πολύ 30.

Οι εισαγωγικές εξετάσεις για τις επαγγελματικές σχολές οργανώνονται από τα αντίστοιχα ιδρύματα. Κάθε μαθητής που έχει ολοκληρώσει τις σπουδές σε σχολείο της κατώτερης δευτεροβάθμιας και έχει πάρει απολυτήριο μπορεί να υποβάλει αίτηση για αυτές τις εξετάσεις. Τα επαγγελματικά τμήματα είναι δωρεάν, αλλά οι μαθητές πρέπει να πληρώσουν για τα διδακτικά εγχειρίδια, εκτός από εκείνους που προέρχονται από οικονομικά μειονεκτούσες οικογένειες.

Οργάνωση του σχολείου Οι επαγγελματικές σχολές προσφέρουν ημερήσια και βραδινά τμήματα. Όλες οι επαγγελματικές σχολές λειτουργούν σε δύο βάρδιες: πρωινή και απογευματινή. Για εκείνα που προσφέρουν βραδινά τμήματα, υπάρχουν τρεις βάρδιες. Οι σχολές λειτουργούν 5 μέρες την εβδομάδα. Ο αριθμός ωρών σπουδών και πρακτικής κατάρτισης την εβδομάδα είναι περίπου 30. Οι τάξεις οργανώνονται σύμφωνα με τις ηλικιακές ομάδες.

Με βάση τα νέα αναλυτικά προγράμματα, έχουν συγγραφεί νέα εναλλακτικά διδακτικά εγχειρίδια και έχουν εγκριθεί από το Υπουργείο Παιδείας και Έρευνας. Οι εκπαιδευτικοί έχουν δικαίωμα να επιλέξουν το πιο κατάλληλο εγχειρίδιο για τις ανάγκες της κατάρτισης.

²²⁷ <http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=RO>

Επιλογή (English-pdf) Eurybase - The Education System in Romania - Κεφάλαιο 5 (σελ.78-121).

Αναλυτικό πρόγραμμα Εκπαιδευτικά σχέδια και αναλυτικά προγράμματα για την επαγγελματική εκπαίδευση πραγματοποιούνται βάσει των επαγγελματικών προτύπων που διατυπώνονται από την Επιτροπή Συντονισμού του Προγράμματος Μεταρρύθμισης της Επαγγελματικής και Τεχνικής Εκπαίδευσης.

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα για τις επαγγελματικές σχολές περιλαμβάνει τις ακόλουθες ενότητες:

- Πρώτο έτος - γενική κατάρτιση: Γενική εκπαίδευση (41%), κατάρτιση στην ειδικότητα (22%), πρακτική κατάρτιση (37%). Συνολικά: 34 εβδομάδες – 1084 ώρες/έτος)

- Δεύτερο έτος - βασική εκπαίδευση: Γενική εκπαίδευση 25%, ειδική κατάρτιση 37.5%, πρακτική κατάρτιση και τοπικές τεχνολογικές εφαρμογές 37.5%. Συνολικά: 34 εβδομάδες (1082 ώρες/έτος)

- Τρίτο έτος – κατάρτιση στην ειδικότητα: Επαγγελματική ανάπτυξη 57%, ειδίκευση στις πρακτικές δραστηριότητες του επαγγέλματος για το τελικό πρόγραμμα 43%. Συνολικά: 33-35 εβδομάδες (1122-1190 ώρες/έτος).

Εκτός από τα υποχρεωτικά μαθήματά τους, οι μαθητές μπορούν να παρακολουθήσουν μέχρι δύο προαιρετικές δραστηριότητες κατάρτισης, οι οποίες περιλαμβάνουν μαθηματικά, φυσική, βιολογία, μια ξένη γλώσσα, βασικές γνώσεις υπολογιστών και αθλητικές δραστηριότητες. Η προαιρετική κατάρτιση παρέχεται για ομάδες 18 έως 36 μαθητών.

Για απόκτηση περισσότερων προσόντων, υπάρχει ένα τέταρτο έτος που αφιερώνεται στην πρακτική κατάρτιση.

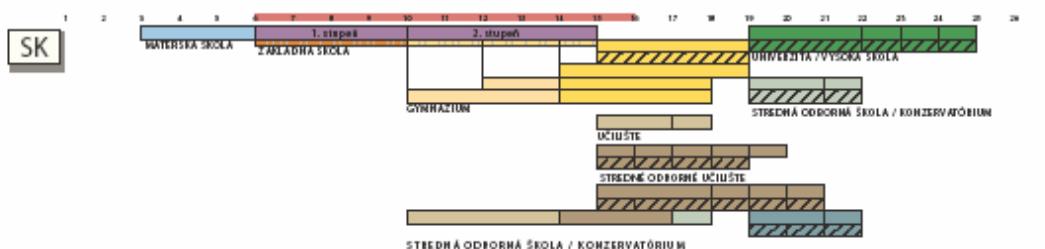
Στο πρώτο έτος σπουδών, που στοχεύει στην απόκτηση των βασικών γνώσεων στην τεχνολογία, η πρακτική κατάρτιση παρέχεται στα σχολικά εργαστήρια, που οργανώνονται μέσα στο σχολείο, μερικές φορές με την υποστήριξη μιας επιχείρησης που έχει άμεσο ενδιαφέρον.

Στα τελευταία έτη σπουδών, που αφιερώνονται στην ειδίκευση και το πτυχίο, η πρακτική κατάρτιση καλύπτει έναν μεγαλύτερο αριθμό ωρών (πάνω από 40%) και παρέχεται μέσω τοποθέτησης στις επιχειρήσεις κατά τη διάρκεια των οποίων οι μαθητές εργάζονται μαζί με το ειδικευμένο προσωπικό.

Οι μέθοδοι διδασκαλίας δεν επιβάλλονται από τους επίσημους κανονισμούς, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να επιλέξουν τις κατάλληλες μεθόδους διδασκαλίας και να προτείνουν ένα από τα υπάρχοντα εναλλακτικά διδακτικά εγχειρίδια, ανάλογα με τις συνθήκες.

Αξιολόγηση Οι μαθητές υπόκεινται σε συνεχή αξιολόγηση κατά τη διάρκεια του έτους από τον εκπαιδευτικό, υπό μορφή προφορικών ή γραπτών εξετάσεων, ανάλογα με το θέμα και μερικές φορές από την εξέταση που οργανώνεται σε κεντρικό επίπεδο. Οι επαγγελματικές σπουδές ολοκληρώνονται με μια τελική εξέταση (de absolviere) και ένα πιστοποιητικό του τίτλου σπουδών (diplomă de absolviere) που επιτρέπει στους μαθητές να αναζητήσουν εργασία. Οι μαθητές με απολυτήριο από επαγγελματικές σχολές μπορούν να υποβάλουν αίτηση για εισαγωγικές εξετάσεις στα γυμνάσια. Το Διοικητικό Συμβούλιο του γυμνασίου αποφασίζει σχετικά με τα θέματα της ειδικής εξέτασης.

Organisation of the education system in Slovakia, 2007/08

Εξειδικευμένα σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης προετοιμάζουν τους μαθητές κυρίως για την εκτέλεση επαγγελματικών δραστηριοτήτων. Προετοιμάζουν επίσης τους σπουδαστές για σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Οι σπουδές διαρκούν συνήθως τέσσερα χρόνια και τελειώνουν με μια εξέταση αποφοίτησης (maturitná skúška). Εξαιρέση αποτελούν οι διετείς σπουδές σε εμπορικές σχολές, εξειδικευμένα σχολεία για κορίτσια και πενταετείς σχολές ξενοδόχων.

Τα Κονσερβατουάρ αντιπροσωπεύουν ένα συγκεκριμένο τύπο σχολείου της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και προετοιμάζουν τους σπουδαστές για τους τομείς του τραγουδιού, της μουσικής, του χορού ή του θεάτρου. Προετοιμάζουν επίσης τους σπουδαστές για σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Οι σπουδές στο Κονσερβατουάρ διαρκούν έξι χρόνια και, στον τομέα του χορού, οκτώ χρόνια, και στο τέλος των σπουδών οι σπουδαστές δίνουν εξετάσεις αποφοίτησης. Οι σπουδαστές που επιτυγχάνουν παίρνουν το δίπλωμα αποφοίτησης.

Οι επαγγελματικές σχολές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης προετοιμάζουν τους μαθητές για:

- α) τέχνες και επαγγελματικές δραστηριότητες που αντιστοιχούν στον ιδιαίτερο κλάδο της μαθητείας που παρακολούθησαν. Οι σπουδές διαρκούν δύο ή τρία χρόνια και ολοκληρώνονται με μία τελική εξέταση
- β) ορισμένα πιο απαιτητικά επαγγέλματα και μερικές τεχνικοοικονομικές δραστηριότητες λειτουργικής φύσης. Οι σπουδές διαρκούν τέσσερα χρόνια και τελειώνουν με μια εξέταση αποφοίτησης.

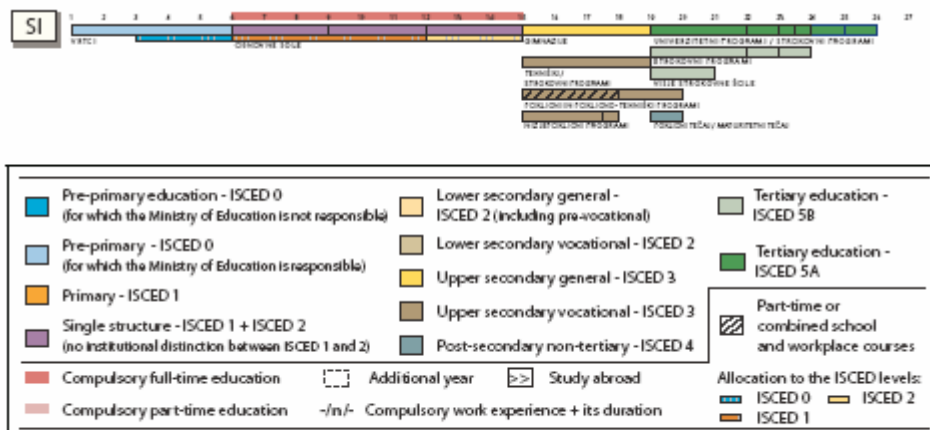
Η δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση παρέχει θεωρητικά και πρακτικά μαθήματα στους μαθητές και πρακτική κατάρτιση και εκπαίδευση εκτός τάξεων. Μπορούν επίσης να παρέχουν καθαρώς θεωρητική διδασκαλία και εξωσχολική εκπαίδευση ή πρακτική κατάρτιση και εξωσχολική εκπαίδευση.

Τα κέντρα μαθητείας παρέχουν επαγγελματική κατάρτιση στους μαθητές για λιγότερο απαιτητικά επαγγέλματα που έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική παρακολούθηση στο σχολείο πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για λιγότερο από εννέα χρόνια ή για τους μαθητές που δεν πέτυχαν την ολοκλήρωση των εννέα χρόνων σχολείου πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η κατάρτιση στη σχολή μαθητείας ολοκληρώνεται με μία τελική εξέταση.

²²⁸ <http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=SK>

Επιλογή (English-pdf) Eurybase - The Education System in Slovakia - Κεφάλαιο 5 (σελ.89-128).

ΣΛΟΒΕΝΙΑ²²⁹

Source: Eurydice.

Η ανώτερη δευτεροβάθμια επαγγελματική και τεχνική εκπαίδευση και κατάρτιση καθορίζονται από τον Νόμο της Επαγγελματικής και Τεχνικής Εκπαίδευσης (2006). Τα προγράμματα εκπαίδευσης διαιρούνται σε 20 ευρείς τεχνικούς/επαγγελματικούς τομείς, οι οποίοι περιλαμβάνουν διάφορα τμήματα. Τα τμήματα διαφέρουν στη διάρκειά τους (συμπεριλαμβανομένου του αριθμού πιστωτικών μονάδων), στα κριτήρια εισαγωγής, στις επιλογές για τη συνέχεια της εκπαίδευσης, στο επαγγελματικό επίπεδο για το συγκεκριμένο επάγγελμα και στο επίπεδο πτυχίου. Σύμφωνα με τον νέο νόμο, όλα τα μαθήματα πρέπει να αξιολογηθούν με πιστωτικές μονάδες/βαθμούς (1 πιστωτική μονάδα είναι ίση με 25 διδακτικές ώρες). Οι νέοι και οι ενήλικες μπορούν να αποκτήσουν επαγγελματικά προσόντα με εναλλακτικούς τρόπους έξω από το επίσημο σχολικό σύστημα, με συμμετοχή στο εθνικό σχέδιο πιστοποιημένων επαγγελματικών πτυχίων. Οι ενήλικες που έχουν αποκτήσει επαγγελματικά πτυχία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και έχουν τουλάχιστον 3 χρόνια εμπειρίας, μπορούν να αποκτήσουν τεχνική δευτεροβάθμια εκπαίδευση με εξετάσεις για πτυχίο ειδικευμένου τεχνίτη, επιστάτη ή διευθυντικού στελέχους στον αρμόδιο επαγγελματικό σύλλογο.

Οι στόχοι της επαγγελματικής και τεχνικής εκπαίδευσης και κατάρτισης είναι να αναπτυχθούν οι βασικές ικανότητες, οι δεξιότητες, και τα επαγγελματικά προσόντα σε διεθνώς συγκρίσιμο επίπεδο και να παρασχεθεί η γνώση και οι δεξιότητες για απασχόληση, περαιτέρω εκπαίδευση και δια βίου μάθηση. Όλα τα τμήματα περιλαμβάνουν γενική εκπαίδευση για συνεχή προσωπική ανάπτυξη, περιβαλλοντικές σπουδές και προσωπική υγειονομική φροντίδα. Κάθε επαγγελματικό ή τεχνικό τμήμα πρέπει επίσης να περιέχει μαθήματα που στοχεύουν: στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων επικοινωνίας, στις γνώσεις για την εθνική ακεραιότητα, την εθνική ταυτότητα, την εθνική πολιτιστική παράδοση καθώς επίσης και για άλλους πολιτισμούς και κουλτούρες, την ανάπτυξη των ταλέντων και την κατάρτιση για καλλιτεχνική έκφραση και κατανόηση της τέχνης. Πρέπει να παρέχονται μαθήματα σε διεθνώς συγκρίσιμο επίπεδο και πρέπει να επιτρέπουν τη συμμετοχή των εκπαιδευμένων στην ευρωπαϊκή αγορά εργασίας.

Η δομή των τμημάτων αποτελείται από την τεχνική ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, την επαγγελματική ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, τη συνδυασμένη επαγγελματική-τεχνική ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και μικρής διάρκειας

²²⁹ <http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=SI>

Επιλογή (English-pdf) Eurybase - The Education System in Slovenia - Κεφάλαιο 5

επαγγελματική εκπαίδευση. Επιπλέον, στα τμήματα που οδηγούν σε επαγγελματικά πτυχία, παρέχονται επαγγελματικά μαθήματα, τα οποία θεωρούνται συνήθως στις διεθνείς συγκρίσεις ως μορφή μετα-δευτεροβάθμιας μη-τριτοβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης.

Επιπλέον, η μικρής διάρκειας ειδίκευση και τα εκπαιδευτικά μαθήματα προορίζονται κυρίως για τους ενήλικες μαθητές και παρέχονται υπό μορφή σειράς μαθημάτων, σεμιναρίων και εργαστηρίων. Ο σκοπός τους είναι να παράσχουν πρόσθετες γνώσεις και δεξιότητες, ικανότητες ή επαγγελματική εμπειρία, που οι ενήλικες χρειάζονται, για να είναι ανταγωνιστικότεροι στην αγορά εργασίας.

Οι τύποι και τα επίπεδα επαγγελματικής και τεχνικής εκπαίδευσης διευκρινίζονται από τον νόμο ως εξής:

Τα μικρής διάρκειας τμήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης προορίζονται για εκείνους, οι οποίοι έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς την πρωτοβάθμια εκπαίδευση ή τουλάχιστον την τάξη 7 του δημοτικού σχολείου ή εκείνους που έχουν συμπληρώσει επιτυχώς ένα πρόγραμμα ειδικής αγωγής, που προσαρμόζεται για παιδιά με ειδικές ανάγκες. Τα τμήματα μπορεί να διαρκέσουν από δύο έως τρία χρόνια (120 πιστωτικές μονάδες) και τελειώνουν με εσωτερικές τελικές εξετάσεις. Η επιτυχής ολοκλήρωση ενός τμήματος μικρής διάρκειας επαγγελματικής εκπαίδευσης επιτρέπει στους υποψηφίους να εγγραφούν σε οποιοδήποτε άλλο επαγγελματικό ή τεχνικό τμήμα της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, κατά τη διάρκεια του οποίου οι σπουδαστές ενισχύουν και αναβαθμίζουν τις γενικές γνώσεις τους και αποκτούν βασικές επαγγελματικές δεξιότητες και πρακτικές ικανότητες.

Τα τμήματα επαγγελματικής ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης προορίζονται για εκείνους, οι οποίοι έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς το δημοτικό σχολείο. Το πρόγραμμα του τμήματος οργανώνεται είτε ως πλήρους απασχόλησης τμήμα που λειτουργεί εξ ολοκλήρου μέσα στα σχολεία ή με το δυαδικό σύστημα λειτουργίας (η διδασκαλία μοιράζεται μεταξύ σχολείου και εργασιακού χώρου, που παρέχεται από τις σχολές σε συνεργασία με τους εργοδότες). Τα τμήματα διαρκούν περίπου τρία χρόνια (180 έως 240 πιστωτικές μονάδες) και τελειώνουν με εσωτερικές τελικές εξετάσεις. Οι γενικές γνώσεις και οι τεχνικές δεξιότητες στον αντίστοιχο επαγγελματικό τομέα επιτρέπουν στους σπουδαστές και τους μαθητευόμενους να αναλάβουν ανεξάρτητη εργασία σε ποικίλα επαγγέλματα. Η επιτυχής συμμετοχή στις τελικές εξετάσεις επιτρέπει στους υποψηφίους να συνεχίσουν την εκπαίδευσή τους σε αντίστοιχα τεχνικά-επαγγελματικά τμήματα. Εκείνοι που επιλέγουν να μην συνεχίσουν την εκπαίδευσή τους αλλά να υπογράψουν σύμβαση απασχόλησης, μπορούν, μετά από 3 χρόνια επαγγελματικής εμπειρίας, να δώσουν εξετάσεις για πτυχίο ειδικευμένου τεχνίτη, επιστάτη ή διευθυντικού στελέχους και μετά παίρνουν πτυχίο τεχνικού, ισοδύναμο με το πτυχίο που αποκτάται στην τεχνική ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Τα τμήματα τεχνικής ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης προορίζονται για τους σπουδαστές που έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς την πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Τα τμήματα διαρκούν από 4 έως 5 χρόνια (240-300 πιστωτικές μονάδες) και τελειώνουν με επαγγελματικές απολυτήριες εξετάσεις (matura). Η επαγγελματική εξέταση matura οδηγεί στην απόκτηση πτυχίου τεχνικού, που επιτρέπει στους σπουδαστές να εγγραφούν σε επαγγελματικά τμήματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ή ανώτερα επαγγελματικά τμήματα. Εάν οι σπουδαστές δώσουν ειδικές εξετάσεις σε ένα από τα γενικά μαθήματα της matura, μπορούν επίσης να εγγραφούν στα ακαδημαϊκά τμήματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η τεχνική ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση παρέχει στους μαθητές βασική και τεχνική εκπαίδευση. Οι μαθητές είναι έτοιμοι για το επάγγελμά τους, καθώς επίσης και για τη συνέχεια της εκπαίδευσής τους.

Η συνδυασμένη επαγγελματική-τεχνική εκπαίδευση προορίζεται για σπουδαστές, οι οποίοι έχουν ήδη ολοκληρώσει επιτυχώς ένα τριετές τμήμα ανώτερης δευτεροβάθμιας. Διάρκει άλλα δύο χρόνια (120 πιστωτικές μονάδες) και τελειώνει με την επαγγελματική εξέταση *matura*. Η τεχνική-επαγγελματική εκπαίδευση επομένως παρέχει στους επαγγελματικά καταρτισμένους υποψηφίους τη δυνατότητα να αποκτήσουν τεχνικό πτυχίο και επομένως πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Εάν οι σπουδαστές δώσουν ειδικές εξετάσεις σε ένα από τα γενικά μαθήματα της *matura*, μπορούν επίσης να εγγραφούν σε συγκεκριμένα ακαδημαϊκά τμήματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (1ος ακαδημαϊκός κύκλος). Τα χαρακτηριστικά και οι στόχοι είναι τα ίδια με τα χαρακτηριστικά και τους στόχους της τεχνικής ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Η εισαγωγή των μαθητών οι οποίοι έχουν αποφοιτήσει από την πρωτοβάθμια εκπαίδευση γίνεται μετά από αίτησή τους και με διαδικασίες επιλογής που ορίζονται από το Υπουργείο Παιδείας με βάση τις προτάσεις των σχολείων της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Εάν η ειδικότητα προϋποθέτει κατάρτιση σε εργασιακούς χώρους, τα σχολεία παρέχουν την εκπαίδευση μαζί με τους εργοδότες με το δυαδικό σύστημα εκπαίδευσης και κατάρτισης. Η εκπαίδευση στα δημόσια σχολεία της ανώτερης δευτεροβάθμιας είναι δωρεάν.

Αναλυτικό πρόγραμμα

Τα αναλυτικά προγράμματα συνεχώς ενημερώνονται και αναθεωρούνται. Η τελευταία αναθεώρηση, που πραγματοποιήθηκε το 2004, απεικονίζει τις αλλαγές που προέκυψαν στους τομείς σπουδών. Ένα κοινό χαρακτηριστικό στα διάφορα προγράμματα σπουδών είναι ότι τα διαθεματικά όρια καταργούνται, ενώ νέοι τομείς ειδίκευσης εμφανίζονται συνεχώς. Οι κύριοι στόχοι των αναθεωρήσεων των προγραμμάτων σπουδών είναι οι ακόλουθοι: να βελτιώσουν την ποιότητα για να φθάσουν σε διεθνώς συγκρίσιμα πρότυπα, να ενσωματώσουν τους σπουδαστές με ειδικές ανάγκες, η διαφοροποίηση της εκπαίδευσης σύμφωνα με τις απαιτήσεις των τμημάτων και τα ενδιαφέροντα των σπουδαστών μέσα στο αποκαλούμενο ανοικτό αναλυτικό πρόγραμμα, η ολοκλήρωση των βασικών δεξιοτήτων, η προώθηση της δια βίου μάθησης, η μείωση του αριθμού εκείνων που επαναλαμβάνουν την τάξη, η βελτίωση της κινητικότητας των σπουδαστών μεταξύ των διαφορετικών τμημάτων με βελτιωμένη σύνδεση μεταξύ του περιεχομένου των αναλυτικών προγραμμάτων και της εφαρμογής του συστήματος πιστωτικών μονάδων.

Τα τμήματα οδηγούν στην απόκτηση ενός ή αρκετών επαγγελματικών προσόντων. Εάν βασίζονται σε μεγάλο αριθμό επαγγελματικών προτύπων, διαιρούνται σε διάφορες ενότητες. Κάθε ενότητα αντιστοιχεί σε συγκεκριμένο επαγγελματικό πρότυπο και περιλαμβάνει στόχους, πρακτικό και θεωρητικό περιεχόμενο και ορισμένες βασικές δεξιότητες, καθώς επίσης και όλα τα άλλα απαραίτητα στοιχεία. Οι σπουδαστές, που περνούν επιτυχώς μια ενότητα αλλά δεν ολοκληρώνουν το τμήμα, μπορούν να αποκτήσουν πιστοποιητικό ενός εθνικού επαγγελματικού τίτλου σπουδών. Το τελευταίο τούς επιτρέπει να εκτελέσουν ορισμένα καθήκοντα ή ιδιαίτερη εργασία σε ένα επάγγελμα.

Η διδακτέα ύλη των τμημάτων αποτελείται από τα γενικά μαθήματα, τα τεχνικά/θεωρητικά μαθήματα, την πρακτική κατάρτιση και τις εκτός διδακτέας ύλης δραστηριότητες. Η πρακτική κατάρτιση περιλαμβάνει πρακτικά μαθήματα στο σχολείο, στα σχολικά εργαστήρια ή στις ειδικές τάξεις του σχολείου ή μέσα στα κτήματα του σχολείου ή εργασιακές δραστηριότητες, ενώ σε μερικά τμήματα η πρακτική κατάρτιση περιλαμβάνει επίσης την επαγγελματική εμπειρία. Η πρακτική κατάρτιση ως δυαδικό σύστημα της εκπαίδευσης περιλαμβάνει πρακτικά μαθήματα

στο σχολείο και στους εργασιακούς χώρους. Η πρακτική κατάρτιση στα σχολεία παρέχεται σύμφωνα με τους αντίστοιχους πίνακες γνώσεων, ενώ οι εργοδότες παρέχουν την πρακτική στους εργασιακούς χώρους σύμφωνα με τους πίνακες των εξετάσεων.

Σύμφωνα με τον νέο Νόμο (2006) κάθε σχολείο πρέπει να προετοιμάσει ένα εφαρμοζόμενο αναλυτικό πρόγραμμα βάσει του κεντρικού αναλυτικού προγράμματος, το οποίο διευκρινίζει την εφαρμογή του περιεχομένου κάθε μαθήματος. Το εφαρμοζόμενο αναλυτικό πρόγραμμα υιοθετείται από το σχολικό συμβούλιο ως μέρος του σχεδίου της σχολικής ετήσιας εργασίας. Το τελευταίο περιλαμβάνει επίσης τον συντονισμό ομάδων των εκπαιδευτικών, το πραγματικό περιεχόμενο του επιλεγμένου αναλυτικού προγράμματος, την κατανομή των μαθημάτων σε ενότητες, την οργάνωση των τάξεων (κατά ομάδες ή τάξεις) και την ευέλικτη διαφοροποίηση (ομαδοποίηση των σπουδαστών), τα πρόσθετα μαθήματα, τα συμπληρωματικά μαθήματα, την εργασία προγραμμάτων και την ομαδική εργασία, καθώς επίσης και την επικοινωνία με το περιβάλλον.

Στο μέλλον, η δομή όλων των αναλυτικών προγραμμάτων πρέπει να περιλάβει 80% των υποχρεωτικών μαθημάτων και 20% των μαθημάτων επιλογής, ενώ το περιεχόμενο θα διευκρινιστεί από το σχολείο σε συνεργασία με τους περιφερειακούς και τομεακούς συνεργάτες. Το υποχρεωτικό μέρος του αναλυτικού προγράμματος αποτελείται σε ποσοστό 30% από τη συνολική δουλειά του τμήματος που στοχεύει στο βασικό περιεχόμενο και την ανάπτυξη των βασικών δεξιοτήτων και σε ποσοστό 50% για την πρακτική μαζί με την επαγγελματική θεωρία. Το γενικό/βασικό περιεχόμενο περιλαμβάνει την επικοινωνία στη μητρική γλώσσα, τη γλωσσική επικοινωνία στην ξένη γλώσσα, τον τεχνικό υπολογισμό, την κοινωνικο-τεχνική εργασία ή τις κοινωνικές/φυσικές επιστήμες/τέχνες και τον αθλητισμό.

Ορίζεται από τον Νόμο (2006), ότι το υποχρεωτικό μέρος των αναλυτικών προγραμμάτων τεχνικής εκπαίδευσης περιλαμβάνει τα γενικά μαθήματα (περίπου 50%), και τα τεχνικά/θεωρητικά μαθήματα και την πρακτική. Τα υποχρεωτικά γενικά μαθήματα περιλαμβάνουν: Σλοβενικά, μια ξένη γλώσσα, μαθηματικά, τέχνες, κοινωνικές επιστήμες (ιστορία, γεωγραφία, κοινωνιολογία, ψυχολογία), επιστήμη των πληροφοριών, φυσικές επιστήμες (φυσική, χημεία, βιολογία) και αθλητισμό. Οι στόχοι και το γενικό περιεχόμενο στις μικρότερες τάξεις είναι οι ίδιοι σε όλα τα αναλυτικά προγράμματα. Εντούτοις, στις τελευταίες τάξεις, υπάρχουν περισσότερα διαθέσιμα μαθήματα επιλογής και συγκεκριμένου περιεχομένου που επιτρέπουν τον επαγγελματικό προσανατολισμό και την ειδίκευση σε έναν ιδιαίτερο τομέα. Στην τελευταία τάξη το τμήμα ολοκληρώνεται με την πρακτική κατάρτιση. Το πρόγραμμα στις δύο πρώτες τάξεις τονίζει την ανάπτυξη του κινήτρου και των μεταβιβάσιμων πρακτικών δεξιοτήτων. Για να ενθαρρύνει το επιχειρηματικό πνεύμα, την αυτονομία, και την ομαδική εργασία, η πρακτική εξάσκηση στις τελευταίες τάξεις προγραμματίζεται ως ομαδική εργασία. Στο μέλλον, δεδομένου ότι αυτή η δομή θα εφαρμοστεί πλήρως, θα επιτρέψει υψηλότερου επιπέδου κινητικότητα μεταξύ των τμημάτων και τον εξορθολογισμό της εκπαίδευσης.

Αξιολόγηση/προσόντα

Σύμφωνα με τον νέο Νόμο (2006) οι γενικοί κανόνες για τις δοκιμασίες και την αξιολόγηση της γνώσης, την απόκτηση των πιστωτικών μονάδων, την πιστοποίηση της μη-επίσημης εκπαίδευσης, τους κανόνες της τελικής εξέτασης και τη μορφή και το περιεχόμενο των απολυτηρίων διευκρινίζονται από τον Υπουργό Παιδείας. Το σχέδιο για τις δοκιμασίες και την αξιολόγηση της γνώσης προετοιμάζεται από ομάδα εκπαιδευτικών, περιλαμβάνει διαφορετικές μορφές (ατομική δοκιμασία και

αξιολόγηση/ομαδική δοκιμασία και αξιολόγηση) και μεθόδους αξιολόγησης (προφορική, λεκτική, τεστ, εργασίες, προϊόν ή υπηρεσία, απόδοση, υπεράσπιση, εργασία σε πρόγραμμα, κ.λπ.). Οι συγκεκριμένοι κανόνες και οι διαδικασίες της αξιολόγησης διευκρινίζονται με τους εσωτερικούς κανόνες του σχολείου. Στις περιπτώσεις που η εκπαίδευση και η κατάρτιση παρέχονται στον εργασιακό χώρο, ο εργοδότης ελέγχει τη διαδικασία κατάρτισης και ενημερώνει το σχολείο για την απόδοση των σπουδαστών στα γραπτά.

Το σχολείο και ο εργοδότης μπορούν να προχωρήσουν σε αμοιβαία συμφωνία για τις μορφές ελέγχου και αξιολόγησης των σπουδαστών. Κατά την αξιολόγηση της γνώσης των σπουδαστών, οι εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούν τους πίνακες γνώσεων, οι οποίοι διευκρινίζουν τα κατώτατα επίπεδα που οι σπουδαστές πρέπει να επιτύχουν. Για τους σπουδαστές που αποτυγχάνουν, μια ομάδα εκπαιδευτικών προετοιμάζει ένα εξατομικευμένο σχέδιο για την παροχή εκπαίδευσης, στο οποίο συμμετέχουν οι σπουδαστές, οι γονείς τους, και οι σχολικοί σύμβουλοι.

Οι εκπαιδευτικοί εξετάζουν και αξιολογούν τη γνώση και τις δεξιότητες των σπουδαστών κατά τη διάρκεια του έτους και κατά τη διάρκεια του τελικού διαγωνισμού ή της επαγγελματικής εξέτασης matura στο τέλος των μαθημάτων. Οι σπουδαστές αξιολογούνται σύμφωνα με την πεντάβαθμη κλίμακα βαθμολόγησης ως εξής: ανεπαρκώς (1), ικανοποιητικά (2), καλά (3), πολύ καλά (4), άριστα (5).

Τα τμήματα της ανώτερης δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης τελειώνουν με έναν εσωτερικό διαγωνισμό. Οι υποψήφιοι μπορούν να δώσουν τις τελικές εξετάσεις μέχρι τρεις φορές σε ένα σχολικό έτος. Η τεχνική εκπαίδευση τελειώνει με την επαγγελματική εξέταση matura, η οποία οργανώνεται εν μέρει εξωτερικά και εν μέρει από το σχολείο, επομένως ρυθμίζεται από ένα χωριστό νόμο. Περιλαμβάνει τέσσερα μαθήματα: δύο κοινά μαθήματα (μητρική γλώσσα και ένα από τα τεχνικά/θεωρητικά μαθήματα) και δύο μαθήματα επιλογής. Η προετοιμασία και η οργάνωση της επαγγελματικής εξέτασης matura είναι ευθύνη του Εθνικού Κέντρου Εξετάσεων, της Κρατικής Επιτροπής Matura και των Σχολικών Επιτροπών Matura.

Ο νέος νόμος (2006) απαιτεί ένα συμπλήρωμα, που περιέχει περιγραφή του τμήματος, τους βαθμούς και τις προδιαγραφές των καθηκόντων και των λειτουργιών για τις οποίες ο σπουδαστής είναι κατάλληλος. Οι σπουδαστές μπορούν να ζητήσουν αναθεώρηση των τελικών βαθμών ή των βαθμών που επιτυγχάνονται κατά τη διάρκεια της εξέτασης. Η επανααξιολόγηση του υποψηφίου πραγματοποιείται από μια επιτροπή που περιλαμβάνει μέλη εκτός σχολείου.

Οι σπουδαστές, που εγκαταλείπουν το σχολείο πριν από την ολοκλήρωση του τμήματος, παίρνουν πιστοποιητικό με περιγραφή των αποκτημένων γνώσεων και δεξιοτήτων, τις οποίες χρειάζονται για τη συμμετοχή στο εθνικό επικυρωμένο σχέδιο επαγγελματικού τίτλου σπουδών.

Στο μέλλον, η δομή των αναθεωρημένων προγραμμάτων εκπαίδευσης θα επιτρέψει στους σπουδαστές να αποκτήσουν επαγγελματικά προσόντα σύμφωνα με τα ενδιαφέροντα και τα ταλέντα τους, χωρίς να πρέπει απαραίτητα να ολοκληρωθεί η παρακολούθηση. Θα είναι σε θέση να τελειώσουν την εκπαίδευσή τους βαθμιαία ολοκληρώνοντας κάθε ενότητα ξεχωριστά. Κάθε ενότητα θα παράσχει στους μαθητές ένα συγκεκριμένο αναγνωρισμένο ειδικό τυπικό προσόν και ευκαιρίες για απασχόληση στην αγορά εργασίας.

Εκπαιδευτικοί. Το διδακτικό προσωπικό στις επαγγελματικές και τεχνικές σχολές περιλαμβάνει εκπαιδευτικούς γενικών μαθημάτων, τεχνικών-θεωρητικών γενικών μαθημάτων, πρακτικών γνώσεων και δεξιοτήτων, συμβούλους, βιβλιοθηκάρους και άλλους τεχνικούς εργαζόμενους και βιοτέχνες που συμμετέχουν στην κατάρτιση στους εργασιακούς χώρους.

Organisation of the education system in Spain, 2007/08

Η μεταϋποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση χωρίζεται σ' ένα ακαδημαϊκό ή γενικό κλάδο κι ένα επαγγελματικό κλάδο. Υπάρχουν επίσης τα εξειδικευμένα προγράμματα εκπαίδευσης τα οποία μπορεί κάποιος να παρακολουθήσει παράλληλα με τα προγράμματα της μεταϋποχρεωτικής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Γενική Ανώτερη Δ/θμια Εκπ/ση

Ο γενικός κλάδος αποτελεί το Μπαχιλεράτο, το οποίο είναι ένα διετές πρόγραμμα για μαθητές από 16 έως 18 ετών. Για τη δυνατότητα εισαγωγής στο Μπαχιλεράτο οι μαθητές πρέπει να έχουν ένα πιστοποιητικό Δ/θμιας Εκπ/σης. Αυτοί που έχουν αποκτήσει το πιστοποιητικό του τεχνικού είναι δυνατόν να εισαχθούν σε ορισμένους μόνον τύπους προγραμμάτων σπουδών, αφού παρακολουθήσουν συγκεκριμένο πρόγραμμα επαγγελματικής κατάρτισης (μεσαίο επίπεδο).

Στα προγράμματα αυτά δύνανται να εισαχθούν επίσης αυτοί που έχουν πιστοποιητικό πρώτου επιπέδου τεχνικό (βοηθού τεχνικού) και έχουν με επιτυχία συμπληρώσει τα κοινά μαθήματα στις εφαρμοσμένες τέχνες και στη γραφιστική. Αυτός ο γενικός κλάδος έχει τριπλό σκοπό να προετοιμάσει τους μαθητές:

- Για την πανεπιστημιακή εκπαίδευση
- Για συγκεκριμένη προχωρημένου επιπέδου επαγγελματική κατάρτιση και τέλος
- Για την αγορά εργασίας

Η σύνδεση με την τοπική κοινωνία συνήθως εξαρτάται από την οργάνωση εκάστου δημοτικού συμβουλίου και τις υπηρεσίες που αυτό προσφέρει.

Το εκπαιδευτικό υλικό επιλέγεται από κάθε σχολείο.

Το αναλυτικό πρόγραμμα

Το μπαχιλεράτο διαθέτει 4 διαφορετικούς τύπους επιλογής (τέχνες, φυσικές & ιατρικές επιστήμες, ανθρωπιστικές & κοινωνικές επιστήμες & **τεχνολογία**).

Σε όλους τους μαθητές του ίδιου επιπέδου διδάσκονται τα ίδια μαθήματα. Το αναλυτικό πρόγραμμα χωρίζεται σε μαθήματα κορμού, μαθήματα τα οποία είναι ειδικά σε κάθε τύπο του μπαχιλεράτο (μαθήματα τύπων επιλογής) και σε μαθήματα επιλογής.

Η βασική επαγγελματική κατάρτιση είναι μέρος του μπαχιλεράτο.

Ο πυρήνας του αναλυτικού προγράμματος για όλα αυτά τα μαθήματα είναι εδραιωμένος σε εθνικό επίπεδο. Κάθε αυτόνομη προσαρμόζει το αναλυτικό πρόγραμμα στο συγκεκριμένο κοινωνικό, οικονομικό και πολιτιστικό περιβάλλον.

Οι εκπαιδευτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται στα μαθήματα του μπαχιλεράτο έχουν σκοπό να αναπτύξουν τη μεταγνωστική ικανότητα των μαθητών. Οι μαθητές που με επιτυχία συμπληρώνουν το Bachillerato αποκτούν το δίπλωμα Bachiler.

Επαγγελματική Ανώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Αυτός ο τομέας περιγράφει μόνο ειδική επαγγελματική κατάρτιση. Η ειδική επαγγελματική κατάρτιση, όπως καθορίστηκε από το LOGSE, παρέχεται σε 2 επίπεδα κατάρτισης:

²³⁰ <http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=ES>

Επιλογή (English-pdf) Eurybase - The Education System in Spain- Κεφάλαιο 5 (σελ.95-168).

1. Επαγγελματική κατάρτιση μέσου επιπέδου
2. Επαγγελματική κατάρτιση ανωτέρου επιπέδου

Στην ειδική επαγγελματική κατάρτιση μέσου επιπέδου έχουν πρόσβαση μαθητές ηλικίας άνω των 16 ετών. Η διάρκεια του προγράμματος ποικίλλει, ανάλογα με το επίπεδο, από 1300 έως 2000 ώρες οι οποίες κατανέμονται σε 18 μήνες ή 2 χρόνια.

Γενικά το πρόγραμμα διαρκεί 18 μήνες. Το δίπλωμα της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης είναι υποχρεωτικό, για να εγγραφεί κάποιος στο μεσαίου επιπέδου πρόγραμμα επαγγελματικής κατάρτισης. Ωστόσο μαθητές μπορούν επίσης να εγγραφούν, ακόμη κι αν δεν έχουν το συγκεκριμένο δίπλωμα, αρκεί να μπορούν να αποδείξουν με μια ειδική εξέταση ότι έχουν την ικανότητα που απαιτείται, ώστε να ωφεληθούν από το πρόγραμμα αυτό.

Οι κύριοι στόχοι αυτού του επιπέδου είναι:

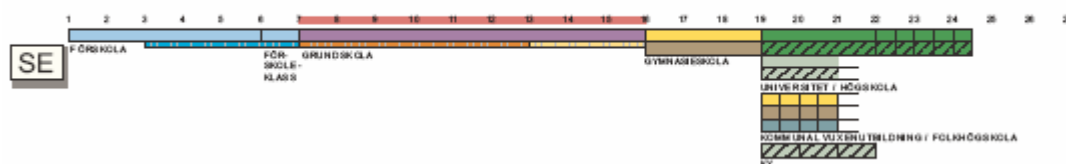
Οι μαθητές να αποκτήσουν τις επαγγελματικές ικανότητες που είναι απαραίτητες για τα επαγγελματικά προσόντα που επιδιώκουν, να αντιλαμβάνονται τη βασική νομοθεσία συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων και υποχρεώσεών τους και να αποκτήσουν τη γνώση και τις απαιτούμενες ικανότητες, ώστε να εργάζονται με ασφάλεια, με αυτοπεποίθηση και επαγγελματική ωριμότητα.

Το αναλυτικό πρόγραμμα οι βασικές αρχές και το αντίστοιχο αναλυτικό πρόγραμμα για όλη τη χώρα καταρτίζεται από το Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού και Αθλητισμού. Οι εκπαιδευτικές αρχές έχουν συμπληρώσει αυτούς τους βασικούς κανονισμούς και έχουν καθιερώσει τους *siclos formativos* και τα αντίστοιχα αναλυτικά προγράμματα τα οποία οδηγούν στην απόκτηση διαφόρων πιστοποιητικών στην περιφέρεια ή στην περιοχή που είναι κάτω από την αιγίδα τους.

Ο πυρήνας του αναλυτικού προγράμματος που καταρτίζεται για κάθε *siclo formativo*, ο οποίος οδηγεί σε ένα επαγγελματικό πτυχίο, καθορίζει τη συνολική διάρκεια του *siclo formativo* και τον ελάχιστο αριθμό ωρών που απαιτούνται για κάθε μάθημα. Το ωρολόγιο πρόγραμμα το οποίο καθιερώνεται σε εθνικό επίπεδο δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να υπερβεί το 55% του συνολικού ωρολογίου προγράμματος που καθορίζεται για κάθε *siclo formativo* στις αυτόνομες κοινότητες που έχουν 2 επίσημες γλώσσες ή 65% στις υπόλοιπες περιπτώσεις.

Οι *siclos formativos* οργανώνονται σε θεωρητικές-πρακτικές επαγγελματικές ενότητες των οποίων η διάρκεια εξαρτάται από τη φύση των επαγγελματικών ικανοτήτων που απαιτούνται για κάθε πτυχίο. Αυτοί οι *siclos formativos* χωρίζονται σε 20 διαφορετικές επαγγελματικές οικογένειες. Επιπλέον όλοι οι *siclos formativos* περιλαμβάνουν μια ενότητα.

Όλα τα αναλυτικά προγράμματα για τους *siclos formativos* περιλαμβάνουν κατάρτιση στο χώρο εργασίας που συνήθως διαρκεί 300 έως 700 ώρες. Τα μαθήματα διδάσκονται για όλους τους μαθητές στο ίδιο επίπεδο (δυσκολίας). Οι μέθοδοι διδασκαλίας στην ειδική επαγγελματική κατάρτιση γενικά θα πρέπει να προσφέρουν ένα κατάλληλο συνδυασμό επιστημονικών, τεχνολογικών και οργανωτικών προγραμμάτων τα οποία να παρέχουν στους μαθητές συνδυασμένη συνοπτική εικόνα της διαδικασίας παραγωγής στην οποία θα κληθούν να πάρουν μέρος. Θα πρέπει επίσης να ενθαρρύνουν την ομαδική εργασία και την ικανότητα των μαθητών να μαθαίνουν μόνοι τους.

Μετά την ενιαία εννιάχρονη υποχρεωτική εκπαίδευση, 7 έως 16 ετών, ακολουθεί η ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, η οποία είναι οργανωμένη σε προγράμματα σπουδών (programme) διάρκειας τριών ετών (16 έως 19). Τα προγράμματα είναι σχεδιασμένα, ώστε να μεταφέρουν ευρεία και βαθιά γνώση, ενώ οι μαθητές έχουν πολλές επιλογές σε σχέση με το περιεχόμενο της εκπαίδευσής τους των διδακτικών μεθόδων και του τρόπου αξιολόγησής τους. Υπάρχουν 17 εθνικά καθορισμένα προγράμματα, τα 14 από τα οποία είναι κατά κύριο λόγο επαγγελματικού προσανατολισμού, ενώ τα τρία εστιάζουν για πανεπιστημιακές σπουδές.

Μέσα στα εθνικά προγράμματα οι μαθητές μπορούν να επιλέξουν διαφορετικές εξειδικεύσεις, τα περισσότερα εθνικά προγράμματα χωρίζονται σε κλάδους για το δεύτερο και τρίτο έτος. Επιπλέον εκτός από τους κλάδους που σχεδιάζονται σε εθνικό επίπεδο, οι δήμοι μπορούν να επιλέξουν και να δημιουργήσουν τοπικούς κλάδους προσανατολισμένους στις τοπικές ανάγκες και τις δυνατότητες απασχόλησης. Το credit plan για τα εθνικά προγράμματα είναι συνδεδεμένο με την Εκπαιδευτική Δράση. Ο δήμος ή το σχολείο αποφασίζει, όταν διαφορετικά μαθήματα πρέπει να διδαχθούν, τη διάρκεια των μαθημάτων και πόσες ώρες θα διατεθούν σε κάθε μάθημα.

Διατίθενται τα ακόλουθα εθνικά προγράμματα :

Πρόγραμμα τεχνών- οδηγεί σε ευρεία βασική εκπαίδευση σε επαγγέλματα σχετικά με τις τέχνες

Πρόγραμμα επιχειρήσεων και διοίκησης: οδηγεί σε επαγγέλματα σχετικά με το εμπόριο τα ταξίδια, τον τουρισμό και τη διοίκηση ιδιωτικών επιχειρήσεων και του δημόσιου τομέα.

Πρόγραμμα παιδικής αναπληρώσεως: για εργασία ανθρώπινης μέριμνας για όλες τις ηλικίες σε παιδαγωγικούς και κοινωνικούς επαγγελματικούς τομείς, όπως παιδική φροντίδα εξωσχολικές δραστηριότητες φροντίδα υγείας, αθλητικά και βιβλιοθήκες.

Πρόγραμμα οικοδομικών κατασκευών: οδηγεί σε επαγγέλματα που σχετίζονται με το κτίσιμο και την ανακαίνιση των κατοικιών και επαγγελματικών χώρων.

Πρόγραμμα ηλεκτρολόγου μηχανικού: οδηγεί σε απασχόληση στην εγκατάσταση, επισκευή και συντήρηση ηλεκτρολογικού, τηλεπικοινωνιακού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού.

Πρόγραμμα ενέργειας: οδηγεί σε απασχόληση, στην παραγωγή διαφόρων μορφών ενέργειας (ηλεκτρικής, αιολικής, ηλιακής), σε εγκαταστάσεις θέρμανσης, κλιματισμού και υγιεινής τόσο σε κτίρια όσο και πλοία.

Πρόγραμμα τροφίμων: οδηγεί σε απασχόληση στην επεξεργασία τροφίμων, πώληση και διανομή.

Πρόγραμμα χειροτεχνίας: οδηγεί σε επαγγέλματα χειροτεχνίας και τεχνών και στο επάγγελμα του εργαστηριακού εκπαιδευτή .

²³¹ <http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=SE>
Επιλογή (English-pdf) Eurybase - The Education System in Sweden- Κεφάλαιο 5 (σελ.67-87).

Πρόγραμμα υγείας: οδηγεί σε απασχόληση στους τομείς υγείας, οδοντιατρικής φροντίδας και υπηρεσιών υγειονομικής υποστήριξης.

Πρόγραμμα ξενοδοχείων, εστιατορίων και τροφοδοσίας: οδηγεί στα τουριστικά επαγγέλματα που έχουν σχέση με την οργάνωση τη διοίκηση και τις υπηρεσίες που προσφέρονται στις ξενοδοχειακές μονάδες και στα εστιατόρια, όπως ως ρεσεψιονίστ, οργανωτής συνεδρίων, σερβιτόρος ή σεφ.

Πρόγραμμα βιομηχανίας: οδηγεί σε επαγγέλματα που έχουν σχέση με τη βιομηχανική παραγωγή, τον προγραμματισμό και τον χειρισμό μηχανημάτων συμπεριλαμβανομένων και όσων κατευθύνονται μέσω ηλεκτρονικών υπολογιστών.

Πρόγραμμα μέσων μαζικής ενημέρωσης: οδηγεί σε επαγγέλματα που έχουν σχέση με τη διαφήμιση, και τη σχεδίαση και την παραγωγή διαφόρων μορφών γραφικών εφαρμογών.

Πρόγραμμα χρήσης φυσικών πόρων: οδηγεί σε απασχόληση στη γεωργία, δασοπονία, κηπευτική, ιπποκομία, κτηνιατρική φροντίδα, υδατοκαλλιέργειες, αλιεία, κυνήγι, προστασία άγριων ζώων, περιβαλλοντικό τουρισμό, προστασία περιβάλλοντος και διαχείριση ζωικού κεφαλαίου.

Πρόγραμμα φυσικών επιστημών: οδηγεί σε περαιτέρω σπουδές στα μαθηματικά, φυσικές επιστήμες και τεχνολογία.

Πρόγραμμα κοινωνικών ερευνών: οδηγεί σε περαιτέρω σπουδές στις κοινωνικές επιστήμες, οικονομικά και ξένες γλώσσες.

Τεχνολογικό πρόγραμμα: οδηγεί στην ανάπτυξη και ενθάρρυνση του ενδιαφέροντος για την τεχνολογία και τα τεχνολογικά επιτεύγματα και στην ανάπτυξη της βασικής γνώσης για τις τεχνολογίες.

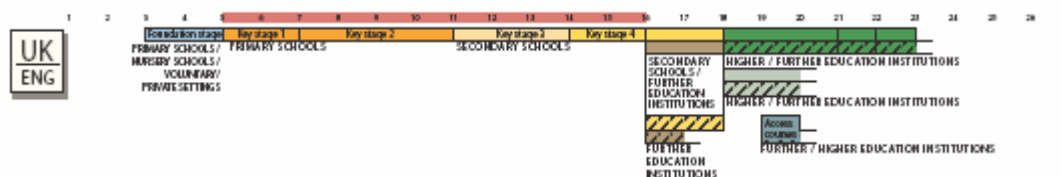
Πρόγραμμα μηχανικού οχημάτων: παρέχει τη δυνατότητα άσκησης επαγγέλματος σχετικού με την επισκευή και συντήρηση οχημάτων και αεροσκαφών.

Σε μαθητές που δεν καλύπτονται από τα παραπάνω προγράμματα δίνεται η δυνατότητα να ακολουθήσουν ειδικό πρόγραμμα, το οποίο έχουν σχεδιάσει από κοινού ο μαθητής και το σχολείο. Στις περιπτώσεις που οι μαθητές δεν έχουν αποφασίσει την επιλογή συγκεκριμένου προγράμματος τους δίνεται η ευκαιρία να παρακολουθήσουν ατομικά προγράμματα ποικίλης διάρκειας και περιεχομένου μετά από τα οποία μπορούν να μεταφερθούν σε ένα από τα εθνικά προγράμματα.

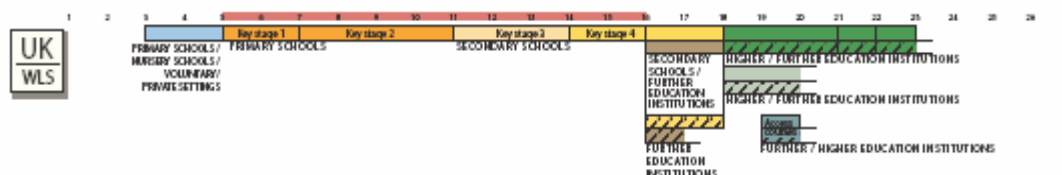
Το πρόγραμμα μαθητείας αποτελείται από επαγγελματική κατάρτιση που οργανώνεται από τους ενδιαφερόμενους εργοδότες και εκπαίδευση σε ανώτερο δευτεροβάθμιο σχολείο κυρίως στα βασικά μαθήματα.

Ήδη από το 1970 οι τότε υπάρχοντες διαφορετικοί τύποι σχολείων για θεωρητική και επαγγελματική εκπαίδευση στο ανώτερο δευτεροβάθμιο επίπεδο ήταν ενσωματωμένοι σε ένα ανώτερο δευτεροβάθμιο σχολείο το *gymnasieskola*, που ήταν σχεδιασμένο να φιλοξενεί όλους τους ενήλικες νέους. Στο μέσο της δεκαετίας του 1990, η αναμόρφωση της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης εφαρμοζόταν σε όλα τα προγράμματα των ανώτερων δευτεροβάθμιων σχολείων, που επεκτείνεται σε τρία χρόνια. Όλα τα εθνικά προγράμματα σπουδών στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση παρέχουν μια βάση ευρείας γενικής εκπαίδευσης και δίνουν γενική δυνατότητα για εισαγωγή στην ανώτερη εκπαίδευση. Αν και 14 από τα προγράμματα έχουν επαγγελματική κατεύθυνση δεν υπάρχει σαφής διαχωριστική γραμμή μεταξύ της επαγγελματικής και της γενικής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

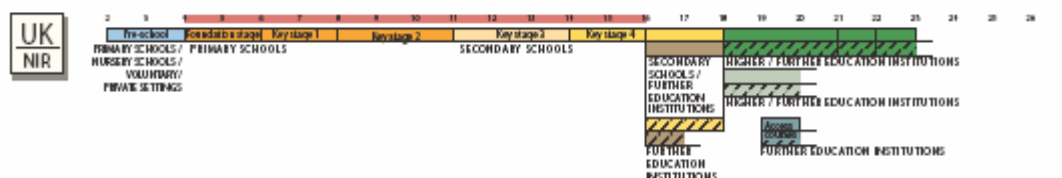
Organisation of the education system in England, 2007/08

Organisation of the education system in Wales, 2007/08

Organisation of the education system in Northern Ireland, 2007/08

Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Πρόγραμμα σπουδών για το επίπεδο της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

Κάθε κρατικά χρηματοδοτούμενο σχολείο της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης πρέπει να παρέχει σε όλους τους μαθητές το Εθνικό Πρόγραμμα Σπουδών, τη θρησκευτική εκπαίδευση, την κοινή λατρεία και τη σεξουαλική αγωγή. Μετά από αίτημα του κηδεμόνα ένας μαθητής μπορεί να αποσυρθεί από τη θρησκευτική εκπαίδευση, την κοινή λατρεία ή τη σεξουαλική αγωγή (αλλά όχι από τα ζητήματα της ανθρώπινης ανάπτυξης και αναπαραγωγής που διδάσκονται ως μέρος του Εθνικού Προγράμματος Σπουδών για τις φυσικές επιστήμες). Επιπρόσθετα, τα σχολεία πρέπει να παρέχουν επαγγελματική εκπαίδευση και καθοδήγηση σε όλους τους μαθητές ηλικίας 13 ετών και άνω.

Οι περισσότεροι μαθητές στο βασικό στάδιο 4 (ηλικίες 14 –16 ετών) αναλαμβάνουν ένα χρονικό διάστημα εργασιακής εμπειρίας που ορίζεται ως η «τοποθέτηση» στις εγκαταστάσεις του εργοδότη στις οποίες ο σπουδαστής διεκπεραιώνει μια σειρά από εργασίες και καθήκοντα, αλλά με έμφαση στη μαθησιακή διάσταση της εμπειρίας. Οι τοποθετήσεις επιτρέπονται με νόμο μόνο για τους σπουδαστές κατά τη διάρκεια του 4^{ου} σταδίου και πέρα από αυτό. Προσφάτως, η Κυβέρνηση εξερευνά τρόπους με τους οποίους κάποιοι νέοι άνθρωποι ηλικίας 14–16 ετών να μπορούν να συμπληρώνουν τμήμα της περιόδου της υποχρεωτικής εκπαίδευσής τους σε μαθησιακά ή εργασιακά περιβάλλοντα εκτός του σχολείου.

²³² <http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=UN>

Επιλογή (English-pdf) Eurydice-The Education System in United Kingdom-England, Wales, Ireland
Κεφάλαιο 5 (σελ 155.-205).

Αξιολόγηση, πιστοποίηση και καθοδήγηση στο επίπεδο της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Η αξιολόγηση των μαθητών στο τέλος του βασικού σταδίου 4 γίνεται κυρίως από το Γενικό Πιστοποιητικό της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (GCSE). Τα GCSE διεξάγονται σε μια σειρά μεμονωμένων μαθημάτων και το πιστοποιητικό που εκδίδεται περιλαμβάνει μία λίστα με το βαθμό που πέτυχε ο υποψήφιος σε κάθε μάθημα. Στους υποψηφίους απονέμεται ένας από τους οκτώ βαθμούς (A* – G, όπου το A*–C θεωρείται ένα καλό GCSE για να προβιβαστούν) σύμφωνα με την απόδοσή τους σε σύγκριση με τα κριτήρια που έχουν τεθεί σε εθνικό επίπεδο. Οι υποψήφιοι πρέπει να πληρούν τις ελάχιστες προδιαγραφές για το βαθμό G, ώστε το μάθημα να συμπεριληφθεί στο πιστοποιητικό. Στα περισσότερα μαθήματα ο βαθμός που απονέμεται βασίζεται κυρίως σε τελικές εξετάσεις, παρόλα αυτά μπορεί επίσης να βασίζεται μερικώς σε εργασίες του μαθητή που διεξάγονται σε χρονικό διάστημα έως τα 2 έτη. Υπάρχουν επίσης κύκλοι μαθημάτων ανά θεματικές ενότητες, οι οποίοι περιλαμβάνουν ένα αριθμό από εξετάσεις στο τέλος κάθε ενότητας. Τα GCSE καθορίζονται εξωτερικά και βαθμολογούνται από σώματα βαθμολογητών, σύμφωνα με τον υποχρεωτικό κώδικα πρακτικής. Η επιλογή του βαθμολογικού σώματος και της ύλης γίνεται από το σχολείο.

Το Σεπτέμβριο του 2002 εισήχθησαν τα GCSE στα επαγγελματικά μαθήματα και έχουν αντικαταστήσει το Πρώτο Μέρος του Γενικού Εθνικού Επαγγελματικού Πιστοποιητικού (GNVQ). Όπως στην περίπτωση των γενικών GCSE, τα GCSE στα επαγγελματικά μαθήματα στοχεύουν πρωτίστως στα άτομα ηλικίας 16 ετών, αλλά μπορούν να δώσουν εξετάσεις σπουδαστές οποιασδήποτε ηλικίας. Αυτά τα GCSE παρέχουν μία εισαγωγή σε ένα ευρύ επαγγελματικό πεδίο και καθιστούν δυνατή τη μετάβαση σε περαιτέρω εκπαίδευση, κατάρτιση ή εργασία. Με την εισαγωγή των GCSE στα επαγγελματικά μαθήματα η Κυβέρνηση προτίθεται να διευκολύνει τους σπουδαστές, ώστε να συνδυάσουν τα ακαδημαϊκά και τα επαγγελματικά μαθήματα και να προωθηθεί η ισοτιμία μεταξύ των επαγγελματικών και των περισσότερο παραδοσιακών, ακαδημαϊκών μαθημάτων.

Τα GCSE στα επαγγελματικά μαθήματα αποτελούνται από τρεις κοινές, υποχρεωτικές, και συνήθως ισοβαρείς μονάδες για κάθε μάθημα. Η αξιολόγηση είναι συνήθως κατά το ένα τρίτο εξωτερική (μία μονάδα) και κατά τα δύο τρίτα εσωτερική (δύο μονάδες). Το επαγγελματικό GCSE είναι ισοδύναμο με δύο ακαδημαϊκά (γενικά) GCSE.

Εκτός των παραπάνω τυπικών προσόντων, υπάρχει επίσης μία αναπτυσσόμενη κλίμακα εγκεκριμένων προσόντων «Εισαγωγικού Επιπέδου» στη γλώσσα, στα μαθηματικά, στην τεχνολογία της πληροφορίας και σε άλλα θεματικά πεδία, η οποία στοχεύει σε μαθητές που δεν είναι πιθανόν να επιτύχουν βαθμό G στο GCSE.

Τα τυπικά προσόντα που αποκτώνται στο τέλος της υποχρεωτικής εκπαίδευσης είναι ενσωματωμένα στο Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων (NQF), το οποίο επίσης περιλαμβάνει προσόντα γενικά, προσόντα επαγγελματικά και προσόντα σε σχέση με την απασχόληση που αποκτώνται από τους σπουδαστές στην μετα-υποχρεωτική εκπαίδευση και στην εργασία. Τα σχολεία επίσης προσφέρουν ένα πρόγραμμα επαγγελματικής εκπαίδευσης και απαιτείται να παρέχουν πρόσβαση σε συμβούλους σταδιοδρομίας και να συνεργάζονται με υπηρεσίες επαγγελματικής σταδιοδρομίας, για να διασφαλίσουν ότι οι μαθητές έχουν πρόσβαση σε υλικό που παρέχει επαγγελματική καθοδήγηση. Νέες υπηρεσίες καθοδήγησης για νέους έχουν ιδρυθεί ως συνέχεια της Πράξης 2000 για τη Μάθηση και τις Δεξιότητες

Μεταϋποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση και Μετα-δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Υπάρχει αυξανόμενο ενδιαφέρον για την ενίσχυση της συμμετοχής στην εκπαίδευση και την κατάρτιση μετά το 16^ο έτος της ηλικίας και για την ενθάρρυνση της συμμετοχής εργοδοτών στον τομέα.

Επαγγελματικά τμήματα

Αν και προσφέρονται παραδοσιακά στα ιδρύματα της μετα-δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, αυτά τα τμήματα παρέχονται όλο και περισσότερο στα σχολεία.

Τα επαγγελματικά πτυχία αποτελούν το αντικείμενο της τρέχουσας μεταρρύθμισης προκειμένου να αυξηθεί η ευελιξία και να προωθηθεί η ισοτιμία τους προς τα ακαδημαϊκά (γενικά) πτυχία. Τα Γενικά Εθνικά Επαγγελματικά Προσόντα (GNVQ) ήταν αρχικά διαθέσιμα σε τρία επίπεδα: βασικό, ενδιάμεσο και προχωρημένο, καθώς επίσης και το «μέρος πρώτο» των GNVQ, που στόχευσε συγκεκριμένα σε μαθητές 14 έως 16 ετών στην υποχρεωτική εκπαίδευση και που αντικαθίσταται από το GCSE στα επαγγελματικά μαθήματα. Το βασικό και το ενδιάμεσο επίπεδο των GNVQ θα είναι διαθέσιμα έως το 2006 τουλάχιστον, ενώ δημιουργείται η διάδοχη κατάσταση. Στο προχωρημένο επίπεδο, το GNVQ έχει αντικατασταθεί ήδη από το Προχωρημένο Επαγγελματικό Πτυχίο Εκπαίδευσης (AVCE) (επίσης γνωστό ως επαγγελματικά A-levels ή VCE A-levels).

Άλλα επαγγελματικά πτυχία προσφέρονται επίσης από τα συμβούλια απονομής και εγκρίνονται από την Αρχή Προσόντων και Αναλυτικού Προγράμματος (QCA).

Το Προχωρημένο Επαγγελματικό Πτυχίο Εκπαίδευσης (AVCE) στοχεύει πρώτιστα στους νέους μετά την ηλικία της υποχρεωτικής εκπαίδευσης που παραμένουν στην εκπαίδευση πλήρους απασχόλησης, αν και είναι διαθέσιμο στους σπουδαστές οποιασδήποτε ηλικίας. Έχει σχεδιαστεί, για να προσφέρει μια συνολική προετοιμασία για την απασχόληση, καθώς επίσης και μια διέξοδο για προσόντα υψηλότερου επιπέδου.

Οι σπουδαστές παρακολουθούν ένα αριθμό ενοτήτων, μερικές από τις οποίες είναι υποχρεωτικές, ενώ ο συνολικός αριθμός των μονάδων που απαιτούνται ποικίλλει μεταξύ των επιπέδων. Το AVCE αξιολογείται από συνδυασμό εσωτερικής και εξωτερικής αξιολόγησης. Συνήθως, το ένα τρίτο της γενικής αξιολόγησης είναι εξωτερικό. Ο τύπος της εξωτερικής αξιολόγησης ποικίλλει σύμφωνα με τον επαγγελματικό τομέα.

Παρέχεται επίσης το Διπλό Δίπλωμα AVCE, ισοδύναμο με δύο παραδοσιακά A-levels και ένα Προχωρημένο Επικουρικό Επαγγελματικό Πτυχίο Εκπαίδευσης/Επαγγελματικό Προχωρημένο Επικουρικό, κατά προσέγγιση ισοδύναμο με τον Προηγμένο Επικουρικό Τίτλο Σπουδών GCE.

Τα ιδρύματα μετα-δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης προσφέρουν συνήθως ένα ευρύτερο φάσμα μαθημάτων AVCE από εκείνο των σχολείων.

Τα πτυχία «Βασικών Δεξιοτήτων» στις ατομικές βασικές δεξιότητες της επικοινωνίας, της εφαρμογής των αριθμών και της τεχνολογίας πληροφοριών είναι επίσης διαθέσιμα και έχουν σχεδιαστεί, ώστε να αποκτώνται με τα άλλα πτυχία που περιγράφονται παραπάνω.

Αρχική επαγγελματική εκπαίδευση

Ο Νόμος σχετικά με τη Μάθηση και τις Δεξιότητες του 2000 ρυθμίζει την εκπαίδευση και την κατάρτιση μετά την υποχρεωτική, συμπεριλαμβανομένης της επαγγελματικής κατάρτισης που παρέχεται στον χώρο εργασίας και στα ιδρύματα μετα-δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Ο Νόμος σχετικά με τη Διδασκαλία και την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση του 1998 δίνει στους υπαλλήλους ηλικίας 16 ή 17, που δεν έχουν δευτεροβάθμια ή μετα-δευτεροβάθμια

εκπαίδευση πλήρους απασχόλησης και που δεν έχουν φθάσει στο επίπεδο επίδοσης που ορίζεται από τους κανονισμούς του Υπουργού Εσωτερικών, το δικαίωμα να αποκτήσουν εγκεκριμένα πτυχία σε χρόνο πληρωμένο από την υπηρεσία τους.

Όπως με την εκπαίδευση μετά την υποχρεωτική, η κυβέρνηση επιδιώκει να ενισχύσει τη συμμετοχή στην επαγγελματική εκπαίδευση και υπάρχει αυτήν την περίοδο μια κίνηση να βελτιώσει το προφίλ των επαγγελματικών προσόντων και να αυξήσει την απήχυσή τους στους νέους και τους εργοδότες.

Οργάνωση

Σύμφωνα με το Νόμο σχετικά με τη Μάθηση και τις Δεξιότητες του 2000, το Συμβούλιο Μάθησης και Δεξιοτήτων για την Αγγλία (LSC) και το Εθνικό Συμβούλιο για την Εκπαίδευση και την Κατάρτιση για την Ουαλία, γνωστό ως Εθνικό Συμβούλιο - ELWa, πρέπει να εξασφαλιστούν οι κατάλληλες δυνατότητες για εκπαίδευση και κατάρτιση πλήρους και μερικής απασχόλησης (εκτός από την τριτοβάθμια εκπαίδευση) των ατόμων μετά την ηλικία ολοκλήρωσης της υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Αυτό περιλαμβάνει την εξασφάλιση της παροχής τμημάτων προετοιμασίας των σπουδαστών για επαγγελματικά πτυχία.

Το LSC λειτουργεί μέσω ενός δικτύου τοπικών LSC που προγραμματίζει και συντονίζει την παροχή σε τοπικό επίπεδο. Το Εθνικό Συμβούλιο - ELWa έχει περιφερειακές επιτροπές που συμβουλεύουν για την εκπαίδευση και κατάρτιση στην περιοχή και, επιπλέον, Κοινοτικές Κοινοπραξίες τους για την Εκπαίδευση και την Κατάρτιση (CCETs) έχουν αρμοδιότητα για την εκπαίδευση και την κατάρτιση μετά την υποχρεωτική σε τοπικό επίπεδο. Τοπικά LSCs και CCETs έχουν αναλάβει πολλές από τις λειτουργίες των προηγούμενων Συμβουλίων Κατάρτισης και Επιχειρήσεων (TECs).

Και το LSC και το Εθνικό Συμβούλιο - ELWa έχουν νομικό καθήκον να ενθαρρύνουν τους εργοδότες να συμμετάσχουν στην παροχή εκπαίδευσης και κατάρτισης μετά τα 16 και να συμβάλουν οικονομικά. Τοπικά LSCs και CCETs λειτουργούν με τους τοπικούς εργοδότες, για να καθορίσουν τις ανάγκες δεξιοτήτων και να προσδιορίσουν το πώς θα ανταποκριθεί προς αυτές η παροχή της εκπαίδευσης και κατάρτισης στην περιοχή.

Η Τομεακή Υπηρεσία Ανάπτυξης Δεξιοτήτων (SSDA) ανέλαβε την αρμοδιότητα για την τομεακή ανάπτυξη δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού τον Απρίλιο 2002 και οργανώνει την καθιέρωση ενός ευρέος βρετανικού δικτύου των Συμβουλίων Δεξιοτήτων (SSCs) με την καθοδήγηση των εργοδοτών. Τα SSCs συγκεντρώνουν τους εργοδότες, τα συνδικάτα και τους επαγγελματικούς οργανισμούς, ώστε να εργαστούν με την κυβέρνηση, για να αναπτύξουν τις δεξιότητες που η οικονομία απαιτεί. Έχουν αρμοδιότητα για την ανάπτυξη των Σύγχρονων Μαθητειών (MAS), των Εθνικών Επαγγελματικών Προτύπων και των Εθνικών Επαγγελματικών Προσόντων (NVQs) ή άλλων προσόντων για τον τομέα που αντιπροσωπεύουν. Όπως είναι οργανωμένα, τα SSCs αντικαθιστούν και οργανώνουν ορθολογικά τις προηγούμενες Εθνικές Εκπαιδευτικές Οργανώσεις (NTOs).

Η Υπηρεσία Ανάπτυξης Δεξιοτήτων και Μάθησης (LSDA), στο παρελθόν Υπηρεσία Ανάπτυξης Μετα-δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (FEDA), είναι ένας στρατηγικός εθνικός πόρος για την ανάπτυξη της πολιτικής και πρακτικής στην εκπαίδευση και την κατάρτιση μετά τα 16.

Μέσα στον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης, η Αρχή Προσόντων και Αναλυτικού Προγράμματος σπουδών (QCA) συντονίζει την ανάπτυξη και τη διατήρηση των επαγγελματικών προτύπων και αναγνωρίζει και αναθεωρεί τα προσόντα των συμβουλίων απονομής και παρέχει την εξασφάλιση ποιότητας για τα επαγγελματικά προσόντα μέσα στο εθνικό πλαίσιο προσόντων (NQF).

Κυβερνητικά σχέδια κατάρτισης για τους νέους

Η πρωτοβουλία Προχωρημένη Σύγχρονη Μαθητεία εισήχθη το 1995 (γνωστή έπειτα ως Σύγχρονες Μαθητείες), για να παρέχει μια υψηλής ποιότητας πορεία προς τα Εθνικά Επαγγελματικά Προσόντα (NVQ) σε επίπεδο 3, βασισμένη στην εργασία και για να παρέχει ευρύτερες δεξιότητες και προσόντα που απαιτούνται από τη βιομηχανία και τους εργοδότες. Η καθιέρωση των Σύγχρονων Μαθητειών προσφέρει παρόμοιες ευκαιρίες που οδηγούν σε προσόντα NVQ σε επίπεδο 2. Οι Σύγχρονες Μαθητείες προορίζονται κατά ένα μεγάλο μέρος για τους αποφοίτους σχολείου ηλικίας 16 ετών, αλλά είναι επίσης ανοικτές σε μεγαλύτερους εκπαιδευόμενους που είναι σε θέση να ολοκληρώσουν την κατάρτισή τους πριν από την ηλικία των 25 (αυτό το ανώτερο όριο ηλικίας πρόκειται να καταργηθεί στην Ουαλία). Οι περισσότεροι σύγχρονοι μαθητευόμενοι είναι εργαζόμενοι και πληρώνονται από τον εργοδότη τους. Τα πλαίσια κατάρτισης έχουν αναπτυχθεί από τα SSCs/NTOs (δείτε παραπάνω) για 80 τομείς της βιομηχανίας και των επιχειρήσεων, που κυμαίνονται από την εφαρμοσμένη μηχανική και τις κατασκευές ως την διοίκηση επιχειρήσεων, τις τραπεζικές εργασίες, την τεχνολογία πληροφοριών και τον τομέα λιανικού εμπορίου. Είναι σε εξέλιξη ένα εθνικό πλαίσιο για τις μαθητείες για τον καθορισμό των προτύπων και για την ενίσχυση των σχέσεων μεταξύ του εργοδότη και των μαθητευομένων. Το Τεχνικό Πιστοποιητικό έχει αναπτυχθεί πρόσφατα για να διαμορφώσει ένα συστατικό του σύγχρονου προγράμματος μαθητείας, ενώ τα τεστ στις βασικές δεξιότητες αποτελούν επίσης μέρος των σύγχρονων σχεδίων μαθητειών.

B. ΙΡΛΑΝΔΙΑ

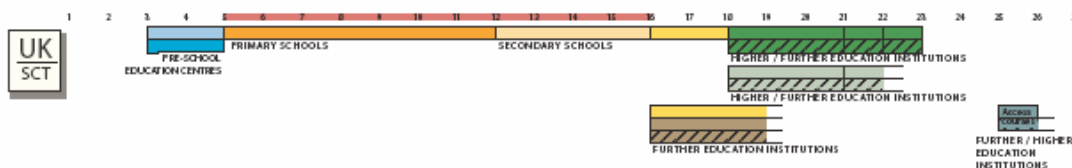
Στη Β. Ιρλανδία, τα ιδρύματα της **μεταϋποχρεωτικής δευτεροβάθμιας** και μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης οργανώνονται με παρόμοιο τρόπο, όπως εκείνα στην Αγγλία και την Ουαλία. Δεν υπάρχει θεσμοθετημένο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών σε αυτό το επίπεδο, ενώ οι σπουδαστές μπορούν να επιλέξουν από μια σειρά τμημάτων που οδηγούν στα εθνικά αναγνωρισμένα τυπικά προσόντα (δείτε την Αγγλία και την Ουαλία).

Στη Βόρεια Ιρλανδία, η οργάνωση της **αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης** διαφέρει κατά κάποιον τρόπο από αυτήν στην Αγγλία και την Ουαλία. Το Τμήμα για την Απασχόληση και την Μάθηση (DEL) είναι αρμόδιο για τη διοίκηση και την πραγματοποίηση όλων των κυβερνητικών επιμορφωτικών προγραμμάτων. Όπως και στην Αγγλία και την Ουαλία, οι εργασιακές δεξιότητες περιλαμβάνουν τρία χωριστά αλλά συνδεδεμένα σκέλη: Πρόσβαση, Εκπαιδεύσεις και Σύγχρονες Μαθητείες που οδηγούν στα εθνικά επαγγελματικά προσόντα στα επίπεδα ένα, δύο και τρία αντίστοιχα (δείτε περιγραφή της Αγγλίας και της Ουαλίας).

Η Συμβουλευτική Επιτροπή Μάθησης και Δεξιοτήτων συμβουλεύει το Τμήμα Απασχόλησης και Μάθησης για την παροχή μετα-δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και κατάρτισης στη Βόρεια Ιρλανδία. Ο αρχικός ρόλος της επιτροπής είναι να εξασφαλίσει την ισχυρή συνεργασία μεταξύ του Τμήματος και του ιδιωτικού τομέα.

Τα κολλέγια μετα-δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης παρέχουν τμήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης πλήρους και μερικής απασχόλησης στους σπουδαστές μετά την ηλικία υποχρεωτικής εκπαίδευσης (16 ετών). Χρηματοδοτούνται άμεσα από το Τμήμα για την Απασχόληση και την Μάθηση (DEL). Οι σπουδαστές μπορούν να επιλέξουν από ένα ευρύ φάσμα τμημάτων που οδηγούν σε εθνικά αναγνωρισμένα τυπικά προσόντα.

Organisation of the education system in Scotland, 2007/08

Γενική & Επαγγελματική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση μετά την Υποχρεωτική

Η οργάνωση της σχολικής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης μετά την υποχρεωτική είναι από δέκα έξι έως δεκαοχτώ ετών και οι μαθητές παραμένουν συνήθως στο ίδιο ίδρυμα για αυτόν τον σκοπό.

Η τελική φάση (S5 και S6) είναι μεγαλύτερης ειδίκευσης και αποτελεί την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Ο στόχος αυτού του σταδίου στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση είναι να στηριχτεί στην επίδοση των προηγούμενων ετών, να προετοιμάσει τους μαθητές για το μέλλον, είτε είναι στη δουλειά, την κοινωνία ή/και σε περαιτέρω σπουδές και να προσφέρει μια ευρεία εκπαιδευτική εμπειρία με ανταμοιβή.

Δεν υπάρχει κανένας περιορισμός στους μαθητές που συνεχίζουν το σχολείο πέρα από την ηλικία των δέκα έξι, αν και τα σχολεία θέτουν συνήθως χαμηλότερες προϋποθέσεις για ορισμένα τμήματα και συμβουλεύουν τους μαθητές για το αν πρέπει να παρακολουθήσουν ένα πιο σύντομο ή μεγαλύτερης διάρκειας τμήμα για την απόκτηση των προσόντων που επιθυμούν. Αν και η ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση προσφέρει δύο έτη εκπαίδευσης μεταξύ των ηλικιών δέκα έξι και δεκαοχτώ, δεν παραμένουν όλοι οι μαθητές για δύο χρόνια.

Κάποιοι εγκαταλείπουν για να αρχίσουν εργασία, κατάρτιση ή περαιτέρω σπουδές. Μερικοί μαθητές προχωρούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση μετά από ένα μόνο έτος στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, εάν έχουν πάρει ικανοποιητική βαθμολογία. Άλλοι μπορούν να φύγουν, για να παρακολουθηθούν τμήματα στα κολλέγια μετα-δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Η ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση προσφέρεται στα περισσότερα σχολεία και επίσης στα κολλέγια μετα-δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Αρχική Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση

Το σκωτσέζικο σύστημα της εκπαίδευσης μετά το σχολείο περιγράφεται καλύτερα υπό τρεις όρους: κατάρτιση, μετα-δευτεροβάθμια εκπαίδευση και τριτοβάθμια εκπαίδευση. Αυτοί οι τίτλοι αντιστοιχούν σε διαφορετικά είδη οργάνωσης και διαφορετικής δομής αρμοδιοτήτων. Υπάρχει, εντούτοις, ιδιαίτερη επικάλυψη μεταξύ της κατάρτισης και της μετα-δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και μεταξύ της μετα-δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Ιδρύματα επαγγελματικής κατάρτισης

Υπάρχει μία σειρά εθνικών επιμορφωτικών προγραμμάτων χρηματοδοτούμενων από την κυβέρνηση που ρυθμίζονται και προσφέρονται από τη Σκωτσέζικη Επιχείρηση (Sen) και την Επιχείρηση Χάιλαντς και Νήσων (HIE) μέσω των δικτύων τοπικών επιχειρηματικών επιχειρήσεών τους (LECs).

²³³ <http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=SC>

Επιλογή (English-pdf) Eurybase-The Education System in United Kingdom, Scotland-Κεφάλαιο 5 (σελ 61.-78).

Skillseekers

Όλοι οι νέοι ηλικίας 16-17 έχουν δικαίωμα, υπό την Εγγύηση Κατάρτισης της Νεολαίας, στην κατάρτιση Skillseekers. Τα κύρια στοιχεία των Skillseekers είναι η κατάρτιση που οδηγεί σε ένα αναγνωρισμένο τυπικό προσόν, ένα εξατομικευμένο σχέδιο κατάρτισης και η συμμετοχή εργοδοτών. Το πρόγραμμα έχει βοηθήσει στο να αυξηθεί η συμμετοχή εργοδοτών στην κατάρτιση και το 75% των συμμετεχόντων στα Skillseekers εργάζονται τώρα αποκτώντας την κατάρτισή τους.

Η παροχή κατάρτισης για τους νέους με ανάγκες πρόσθετης υποστήριξης έχει ξανασχεδιαστεί και το νέο μοντέλο «Ετοιμάσου για Δουλειά» εισήχθη τον Απρίλιο 2002.

Προ-Σύγχρονες Μαθητείες

Αυτήν την περίοδο βρίσκεται σε εξέλιξη προσπάθεια με τα Δίκτυα Επιχειρήσεων και τα Συμβούλια του Τομέα Δεξιοτήτων για την επιμόρφωση των Skillseekers, που εισάγει τις προ-μαθητείες, για να γίνει η σύνδεση με την επαγγελματική μάθηση στα σχολεία, να εξεταστούν οι βασικές δεξιότητες και να παρέχονται καλύτερες δυνατότητες προόδου στις Σύγχρονες Μαθητείες ή τη μετα-δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Σύγχρονες Μαθητείες

Οι Σύγχρονες Μαθητείες (MAS) εισήχθησαν το 1996 και προσφέρουν σε άτομα ηλικίας 16-24 ετών πληρωμένη απασχόληση που συνδυάζεται με την ευκαιρία να εκπαιδευτούν σε επίπεδο επαγγέλματος, τεχνίτη και εκπαιδευόμενου διοικητικού. Η κατάρτιση πρέπει να οδηγήσει στο επίπεδο III SVQ ή παραπάνω και να περιλάβει τις βασικές δεξιότητες. Μετά από την αφαίρεση του ανώτερου ορίου ηλικίας τον Μάρτιο του 2001, τα LECs έχουν τη δυνατότητα να χρηματοδοτήσουν Σύγχρονες Μαθητείες για άτομα άνω των 25.

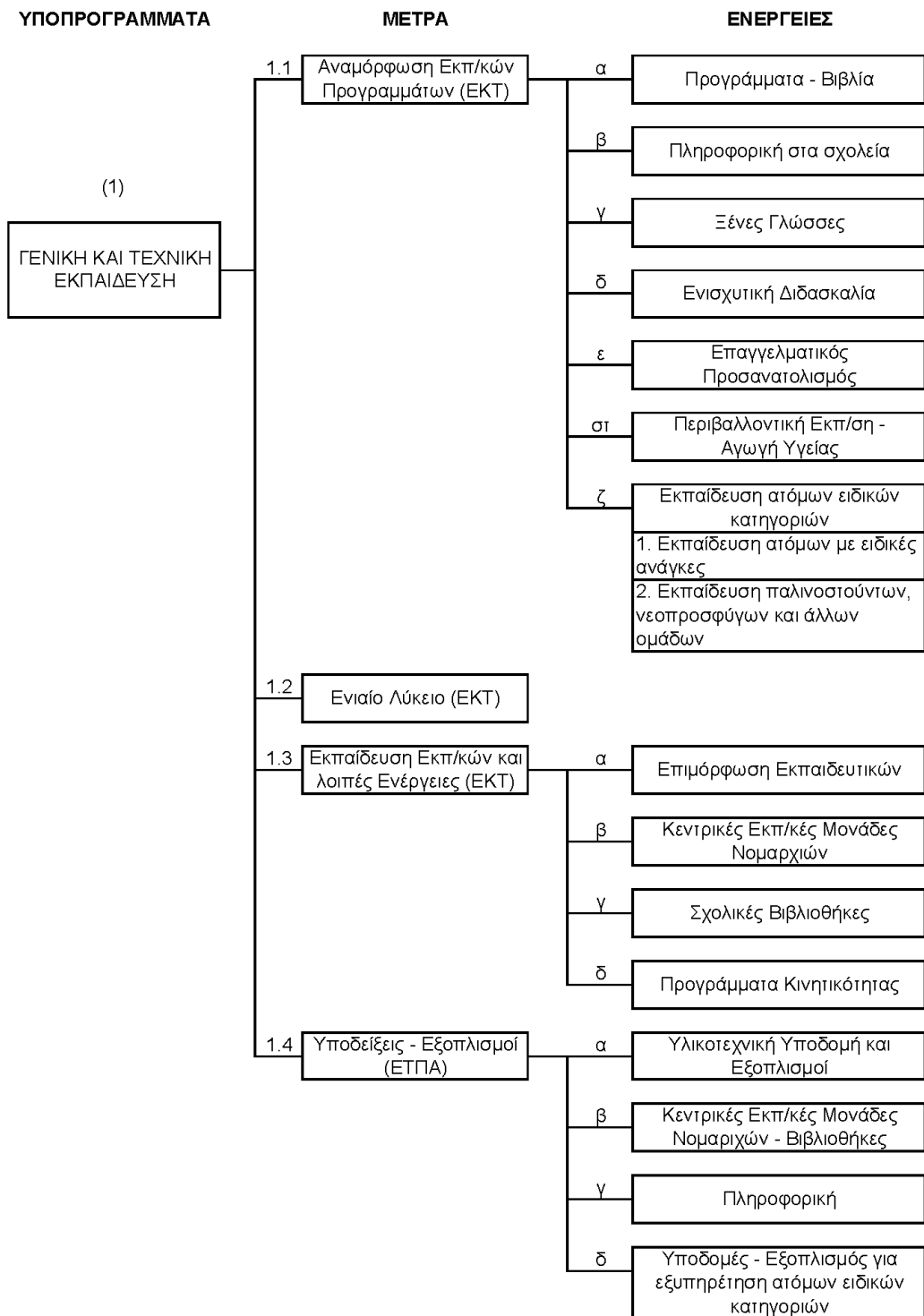
Κατάρτιση για την εργασία

Η κατάρτιση για την εργασία (TfW) είναι ένα επιμορφωτικό πρόγραμμα σχετικό με την εργασία που στοχεύει σε άτομα ηλικίας 25 και πέρα που είναι άνεργοι για έξι μήνες ή περισσότερο. Η πρόωρη είσοδος στην TfW είναι διαθέσιμη σε εκείνους τους άνεργους που αδικούνται ιδιαίτερα στην αγορά εργασίας. Το πρόγραμμα στοχεύει στο να βοηθήσει τους ανθρώπους να εργαστούν με τη βελτίωση δεξιοτήτων τους σχετικών με την εργασία μέσω της παροχής κατάλληλης κατάρτισης και οργανωμένης εργασιακής δραστηριότητας σύμφωνα με τις αξιολογημένες ανάγκες.

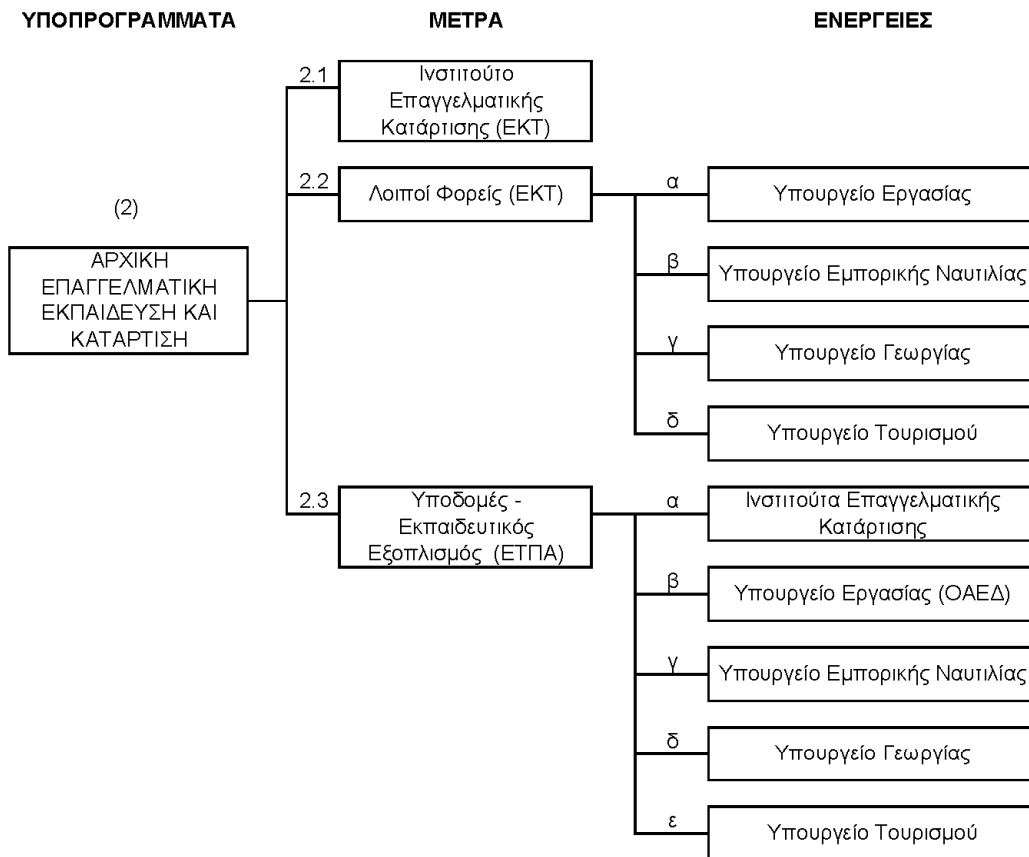
Η κατάρτιση προσφέρεται από ιδιωτικούς φορείς κατάρτισης, οργανώσεις του εθελοντικού τομέα, τοπικές αρχές, κολλέγια μετα-δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και εργοδότες. Ο στόχος είναι να παρασχεθεί ένα ευρύ φάσμα ευκαιριών κατάρτισης για την εργασία που συνδέονται με τα τοπικά κενά στην αγορά εργασίας. Οι εκπαιδευόμενοι στο πρόγραμμα μπορεί να είναι εργαζόμενοι ή άνεργοι. Οι άνεργοι εκπαιδευόμενοι λαμβάνουν επίδομα κατάρτισης ισοδύναμο με όσο δικαιούνται συν ένα πρόσθετο ασφάλιστρο κατάρτισης 10 λιρών. Οι εργαζόμενοι εκπαιδευόμενοι λαμβάνουν αμοιβή, ενώ καταρτίζονται. Η κατάρτιση στο πρόγραμμα θεωρείται γενικά περίοδος απασχόλησης.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β΄

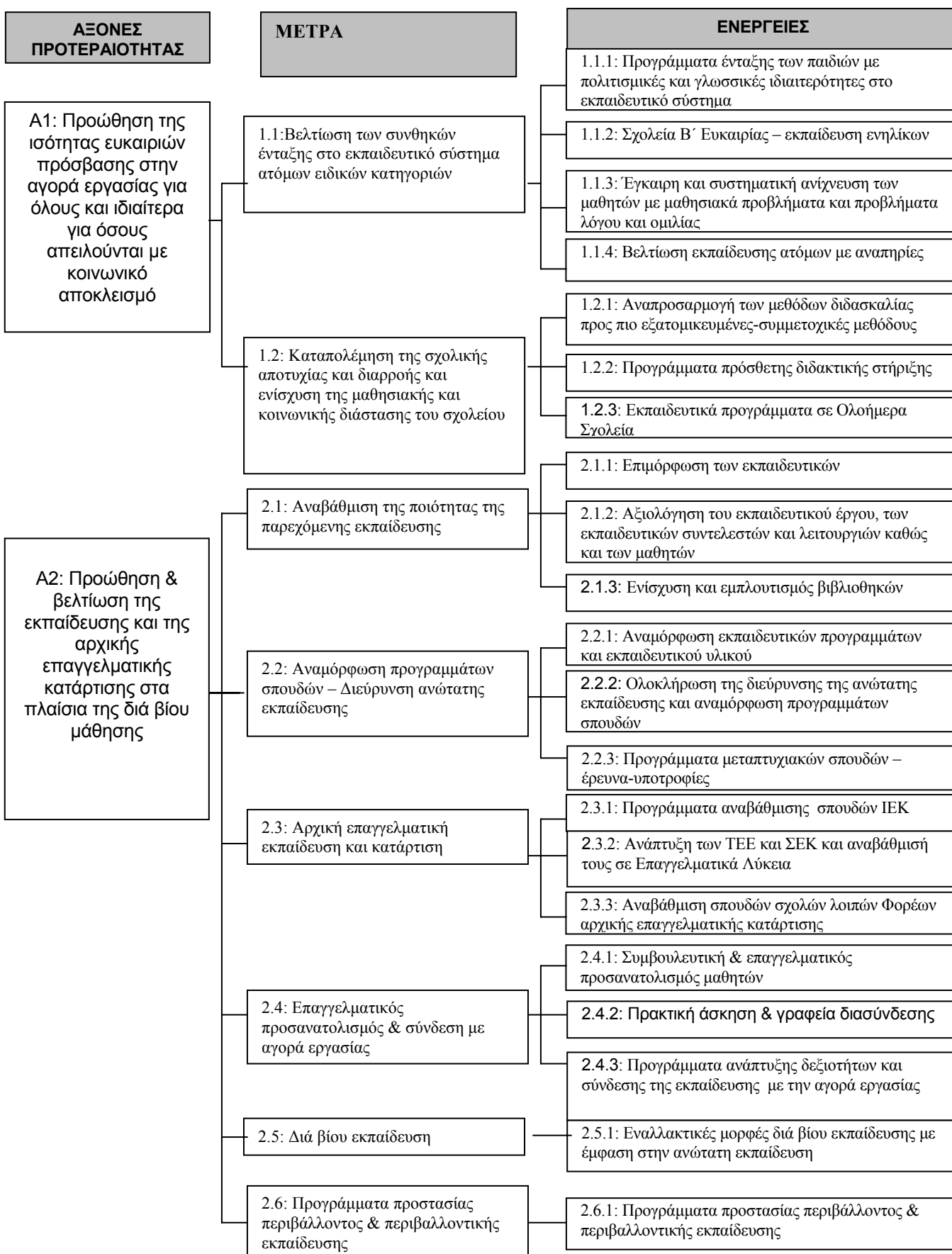
ΕΠΕΑΕΚ Ι (1994-1999)

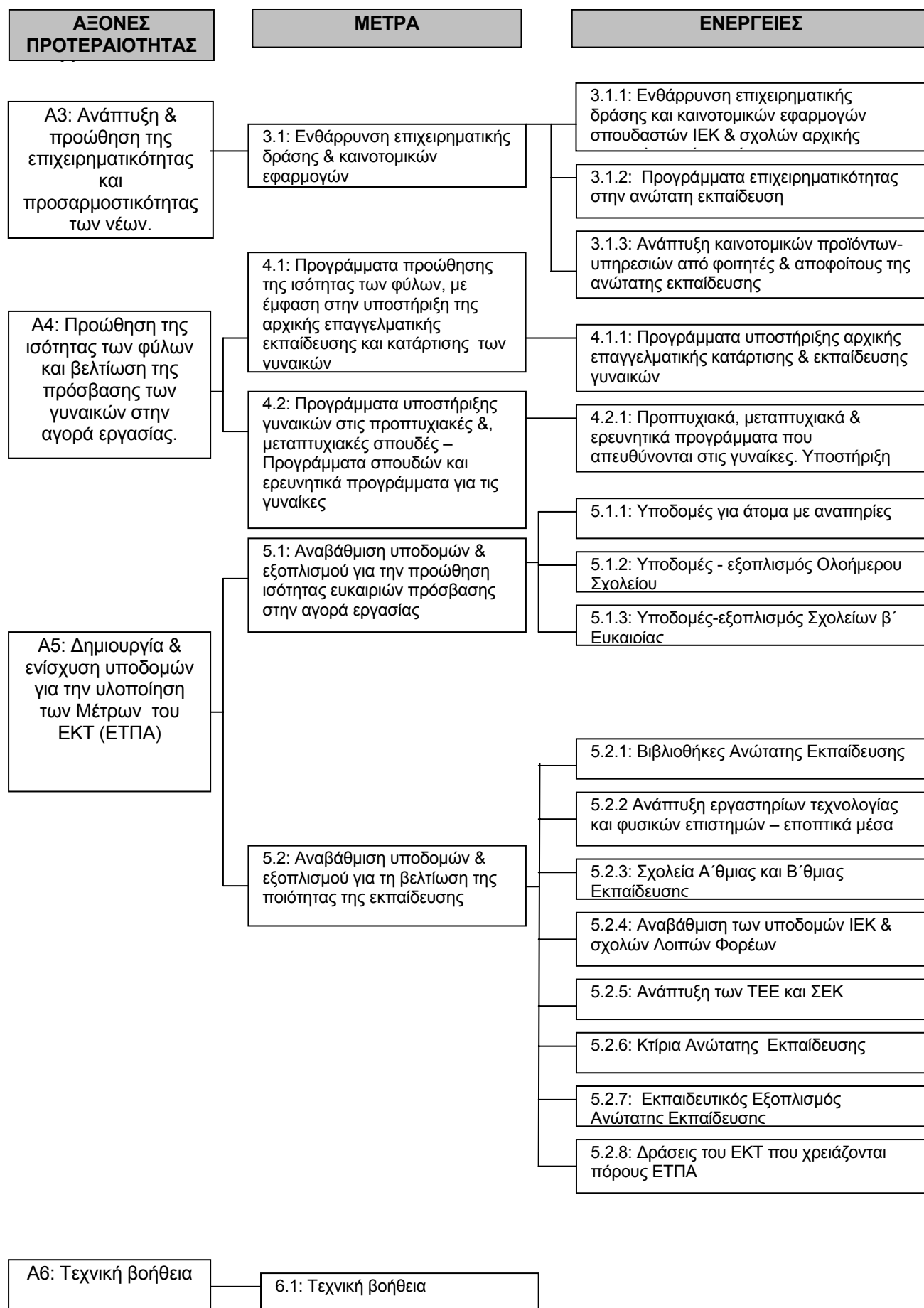

ΕΠΕΑΕΚ Ι (1994-1999)

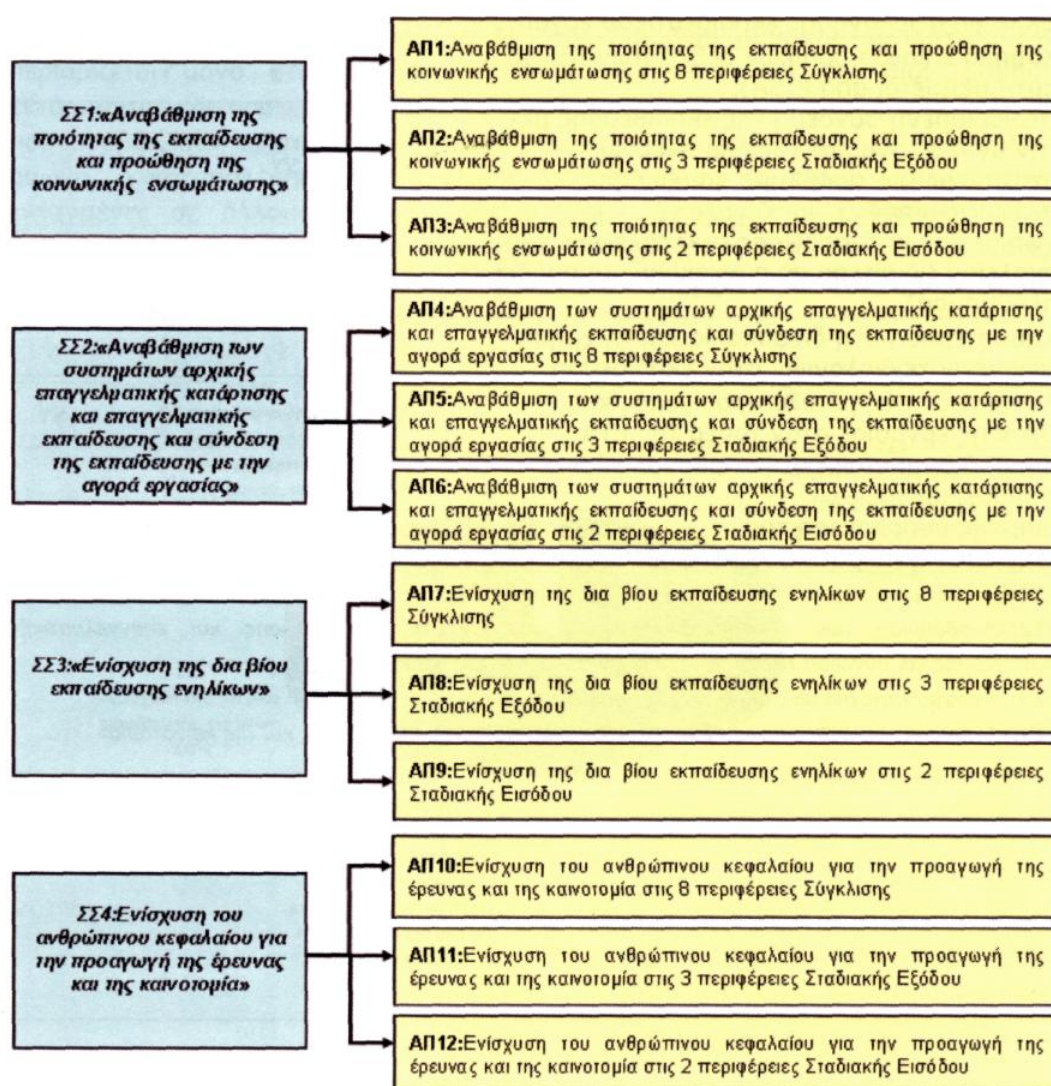
Δομή ΕΠ Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης ΕΠΕΑΕΚ II 2000-2006

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Εκπαίδευση και δια βίου Μάθηση», Προγραμματική Περίοδος 2007-2013.

Κάθε Στρατηγικός Στόχος του Προγράμματος αντιστοιχεί σε τρεις θεματικούς Άξονες Προτεραιότητας του Επιχειρησιακού Προγράμματος (ένας για κάθε κατηγορία περιφερειών). Κάθε θεματικός Άξονας Προτεραιότητας αντιστοιχεί σε μια κατηγορία περιφερειών (Σύγκλισης, Σταδιακής Εξόδου και Σταδιακής Εισόδου) και ως εκ τούτου οι Άξονες Προτεραιότητας είναι 15 συμπεριλαμβανομένων και τριών αξόνων για την υποστήριξη του Προγράμματος.

**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ:
ΠΙΝΑΚΕΣ ΜΑΘΗΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ**

ΠΙΝΑΚΑΣ Ι

**Αριθμός Μαθητών Α τάξης ΕΠΑ.Λ. (σχ. έτος 2006-2007)
με απολυτήριο γυμνασίου**

		Κατηγορία 1η (βαθμός <=13)	Κατηγορία 2η (13<βαθμός<=15)	Κατηγορία 3η (15<βαθμός<=17)	Κατηγορία 4η (17<βαθμός <=20)		
ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	ΔΡΑΜΑΣ	189	55	13	4	261	21,1%
	ΕΒΡΟΥ	192	75	18	23	308	24,9%
	ΚΑΒΑΛΑΣ	165	63	12	9	249	20,1%
	ΞΑΝΘΗΣ	167	41	12	6	226	18,3%
	ΡΟΔΟΠΗΣ	132	33	19	8	192	15,5%
ΣΥΝΟΛΑ		845	267	74	50	1236	
ΠΟΣΟΣΤΑ		68,4%	21,6%	6,0%	4,0%		
ΑΤΤΙΚΗΣ	Α' ΑΘΗΝΑΣ	904	209	55	11	1179	18,9%
	Β' ΑΘΗΝΑΣ	444	104	15	2	565	9,1%
	Γ' ΑΘΗΝΑΣ	987	276	37	20	1320	21,2%
	Δ' ΑΘΗΝΑΣ	666	236	64	33	999	16,0%
	ΑΝ. ΑΤΤΙΚΗΣ	576	189	33	7	805	12,9%
	ΔΥΤ. ΑΤΤΙΚΗΣ	306	83	22	6	417	6,7%
	ΠΕΙΡΑΙΑ	716	174	44	10	944	15,2%
ΣΥΝΟΛΑ		4599	1271	270	89	6229	
ΠΟΣΟΣΤΑ		73,8%	20,4%	4,3%	1,4%		
ΒΟΡ. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	189	72	24	10	295	56,9%
	ΣΑΜΟΥ	54	33	4	2	93	18,0%
	ΧΙΟΥ	77	41	11	1	130	25,1%
ΣΥΝΟΛΑ		320	146	39	13	518	
ΠΟΣΟΣΤΑ		61,8%	28,2%	7,5%	2,5%		

ΔΥΤ. ΕΛΛΑΔΑΣ	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	284	78	13	5	380	28,9%
	ΑΧΑΪΑΣ	516	130	37	14	697	53,0%
	ΗΛΕΪΑΣ	194	33	8	2	237	18,0%
ΣΥΝΟΛΑ		994	241	58	21	1314	
ΠΟΣΟΣΤΑ		75,6%	18,3%	4,4%	1,6%		

ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	52	6	2	0	60	12,7%
	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	54	11	2	0	67	14,1%
	ΚΟΖΑΝΗΣ	204	68	14	5	291	61,4%
	ΦΛΩΡΙΝΑΣ	39	14	3	0	56	11,8%
ΣΥΝΟΛΑ		349	99	21	5	474	
ΠΟΣΟΣΤΑ		73,6%	20,9%	4,4%	1,1%		

ΗΠΕΙΡΟΥ	ΑΡΤΑ	79	33	12	1	125	22,7%
	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	56	15	1	1	73	13,3%
	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	181	37	9	3	230	41,8%
	ΠΡΕΒΕΖΑΣ	92	22	4	4	122	22,2%
ΣΥΝΟΛΑ		408	107	26	9	550	
ΠΟΣΟΣΤΑ		74,2%	19,5%	4,7%	1,6%		

ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	103	46	16	7	172	13,8%
	ΛΑΡΙΣΑΣ	315	107	34	13	469	37,7%
	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	245	107	38	18	408	32,8%
	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	126	46	18	6	196	15,7%
ΣΥΝΟΛΑ		789	306	106	44	1245	
ΠΟΣΟΣΤΑ		63,4%	24,6%	8,5%	3,5%		

		Κατηγορία 1η (βαθμός <=13)	Κατηγορία 2η (13<βαθμός<=15)	Κατηγορία 3η (15<βαθμός<=17)	Κατηγορία 4η (17<βαθμός <=20)		
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	70	26	7	0	103	29,3%
	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	111	46	4	0	161	45,7%

	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	55	16	0	0	71	20,2%
	ΛΕΥΚΑΔΑΣ	14	3	0	0	17	4,8%
ΣΥΝΟΛΑ		250	91	11	0	352	
ΠΟΣΟΣΤΑ		71,0%	25,9%	3,1%	0,0%		

ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	Α' ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	664	201	50	23	938	23,2%
	Β' ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	957	258	56	12	1283	31,8%
	ΗΜΑΘΙΑΣ	201	60	11	0	272	6,7%
	ΚΙΛΚΙΣ	105	52	5	0	162	4,0%
	ΠΕΛΛΑΣ	318	67	13	1	399	9,9%
	ΠΙΕΡΙΑΣ	211	94	16	5	326	8,1%
	ΣΕΡΡΩΝ	292	82	29	4	407	10,1%
	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	181	62	9	1	253	6,3%
ΣΥΝΟΛΑ		2929	876	189	46	4040	
ΠΟΣΟΣΤΑ		72,5%	21,7%	4,7%	1,1%		

ΚΡΗΤΗΣ	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	500	86	15	3	604	43,0%
	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	195	43	9	2	249	17,7%
	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	134	35	2	0	171	12,2%
	ΧΑΝΙΩΝ	257	87	27	9	380	27,1%
ΣΥΝΟΛΑ		1086	251	53	14	1404	
ΠΟΣΟΣΤΑ		77,4%	17,9%	3,8%	1,0%		

ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	348	117	20	1	486	59,9%
	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	223	80	20	3	326	40,1%
ΣΥΝΟΛΑ		571	197	40	4	812	
ΠΟΣΟΣΤΑ		70,3%	24,3%	4,9%	0,5%		

ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	98	30	4	0	132	13,9%
	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	103	30	5	1	139	14,6%
	ΚΟΡΙΝΘΟΥ	243	53	13	2	311	32,6%
	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	118	22	6	0	146	15,3%
	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	184	32	8	1	225	23,6%
ΣΥΝΟΛΑ		746	167	36	4	953	

ΠΟΣΟΣΤΑ	78,3%	17,5%	3,8%	0,4%
----------------	--------------	--------------	-------------	-------------

ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	198	42	6	0	246	12,4%
	ΕΥΒΟΙΑΣ	371	77	11	1	460	23,3%
	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	43	8	3	1	55	2,8%
	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	126	43	7	5	181	9,2%
	ΦΩΚΙΔΑΣ	40	4	1	1	46	2,3%
ΣΥΝΟΛΑ		778	174	28	8	1976	
ΠΟΣΟΣΤΑ		39,4%	8,8%	1,4%	0,4%		

	Κατηγορία 1η (βαθμός ≤13)	Κατηγορία 2η (13<βαθμός≤15)	Κατηγορία 3η (15<βαθμός≤17)	Κατηγορία 4η (17<βαθμός ≤20)	
ΣΥΝΟΛΑ	14664	4193	951	307	20115
	72,90%	20,85%	4,73%	1,53%	

ΠΙΝΑΚΑΣ II

**Αριθμός Μαθητών Α τάξης Α Κύκλου ΤΕΕ (σχ. έτος 2005-2006) με απολυτήριο
γυμνασίου**

		Κατηγορία 1η (βαθμός ≤13)	Κατηγορία 2η (13<βαθμός≤15)	Κατηγορία 3η (15<βαθμός≤17)	Κατηγορία 4η (17<βαθμός ≤20)		
ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	ΔΡΑΜΑΣ	189	56	26	5	276	18,6 %
	ΕΒΡΟΥ	222	57	22	8	309	20,8 %
	ΚΑΒΑΛΑΣ	160	56	16	16	248	16,7 %
	ΞΑΝΘΗΣ	285	71	19	2	377	25,4 %
	ΡΟΔΟΠΗΣ	207	48	14	6	275	18,5 %
ΣΥΝΟΛΑ		1063	288	97	37	1485	
ΠΟΣΟΣΤΑ		71,6%	19,4%	6,5%	2,5%		

ΑΤΤΙΚΗΣ	Α' ΑΘΗΝΑΣ	938	221	54	8	1221	18,8 %
	Β' ΑΘΗΝΑΣ	512	146	14	4	676	10,4 %
	Γ' ΑΘΗΝΑΣ	970	294	63	19	1346	20,7 %
	Δ' ΑΘΗΝΑΣ	548	261	83	28	920	14,1 %
	ΑΝ. ΑΤΤΙΚΗΣ	579	218	33	5	835	12,8 %
	ΔΥΤ. ΑΤΤΙΚΗΣ	304	89	28	7	428	6,6 %
	ΠΕΙΡΑΙΑ	795	230	54	4	1083	16,6 %
ΣΥΝΟΛΑ		4646	1459	329	75	6509	
ΠΟΣΟΣΤΑ		71,4%	22,4%	5,1%	1,2%		

ΒΟΡ. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	188	68	21	14	291	51,6 %
	ΣΑΜΟΥ	72	20	6	1	99	17,6 %
	ΧΙΟΥ	111	49	13	1	174	30,9 %
ΣΥΝΟΛΑ		371	137	40	16	564	
ΠΟΣΟΣΤΑ		65,8%	24,3%	7,1%	2,8%		

ΔΥΤ. ΕΛΛΑΔΑΣ	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	377	77	19	3	476	29,9 %
	ΑΧΑΪΑΣ	676	152	38	11	877	55,1 %
	ΗΛΕΪΑΣ	164	60	11	3	238	15,0 %
ΣΥΝΟΛΑ		1217	289	68	17	1591	
ΠΟΣΟΣΤΑ		76,5%	18,2%	4,3%	1,1%		

ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	28	13	4	0	45	10,0 %
	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	54	10	0	0	64	14,3 %
	ΚΟΖΑΝΗΣ	186	74	15	7	282	62,8 %
	ΦΛΩΡΙΝΑΣ	39	19	0	0	58	12,9 %
ΣΥΝΟΛΑ		307	116	19	7	449	
ΠΟΣΟΣΤΑ		68,4%	25,8%	4,2%	1,6%		

ΗΠΕΙΡΟΥ	ΑΡΤΑ	110	17	5	8	140	19,8 %
	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	112	30	0	0	142	20,1 %
	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	159	67	31	3	260	36,8 %

	ΠΡΕΒΕΖΑΣ	117	39	6	2	164	23,2 %
ΣΥΝΟΛΑ		498	153	42	13	706	
ΠΟΣΟΣΤΑ		70,5%	21,7%	5,9%	1,8%		

ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	168	49	12	4	233	18,4 %
	ΛΑΡΙΣΑΣ	224	64	36	10	334	26,4 %
	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	264	128	28	3	423	33,5 %
	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	187	58	18	11	274	21,7 %
ΣΥΝΟΛΑ		843	299	94	28	1264	
ΠΟΣΟΣΤΑ		66,7%	23,7%	7,4%	2,2%		

		Κατηγορία 1η (βαθμός <=13)	Κατηγορία 2η (13<βαθμός<=15)	Κατηγορία 3η (15<βαθμός<=17)	Κατηγορία 4η (17<βαθμός <=20)		
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	102	21	6	0	129	32,6 %
	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	144	41	10	1	196	49,5 %
	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	37	6	2	0	45	11,4 %
	ΛΕΥΚΑΔΑΣ	21	5	0	0	26	6,6 %
ΣΥΝΟΛΑ		304	73	18	1	396	
ΠΟΣΟΣΤΑ		76,8%	18,4%	4,5%	0,3%		

ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	Α' ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	739	242	78	17	1076	24,9 %
	Β' ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	969	261	66	10	1306	30,2 %
	ΗΜΑΘΙΑΣ	244	43	7	6	300	6,9 %

							%
	ΚΙΛΙΚΙΣ	123	44	10	1	178	4,1 %
	ΠΕΛΛΑΣ	327	69	19	4	419	9,7 %
	ΠΙΕΡΙΑΣ	272	96	17	11	396	9,2 %
	ΣΕΡΡΩΝ	276	101	19	8	404	9,3 %
	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	168	66	10	1	245	5,7 %
ΣΥΝΟΛΑ		3118	922	226	58	4324	
ΠΟΣΟΣΤΑ		72,1%	21,3%	5,2%	1,3%		

ΚΡΗΤΗΣ	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	505	105	13	4	627	43,8 %
	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	150	44	3	3	200	14,0 %
	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	143	37	2	0	182	12,7 %
	ΧΑΝΙΩΝ	285	115	19	2	421	29,4 %
ΣΥΝΟΛΑ		1083	301	37	9	1430	
ΠΟΣΟΣΤΑ		75,7%	21,0%	2,6%	0,6%		

ΝΟΤΙ ΟΥ ΑΙΓΑΙ ΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	314	131	27	4	476	60,4 %
	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	222	68	18	4	312	39,6 %
ΣΥΝΟΛΑ		536	199	45	8	788	
ΠΟΣΟΣΤΑ		68,0%	25,3%	5,7%	1,0%		

ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟ Υ	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	102	26	6	0	134	13,5 %
	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	115	38	11	1	165	16,6 %

	ΚΟΡΙΝΘΟΥ	225	65	18	2	310	31,3 %
	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	75	20	4	1	100	10,1 %
	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	205	64	7	6	282	28,5 %
ΣΥΝΟΛΑ		722	213	46	10	991	
ΠΟΣΟΣΤΑ		72,9%	21,5%	4,6%	1,0%		

ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	192	66	10	2	270	13,2 %
	ΕΥΒΟΙΑΣ	398	96	15	2	511	25,0 %
	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	39	15	1	2	57	2,8 %
	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	98	37	8	1	144	7,0 %
	ΦΩΚΙΔΑΣ	32	6	2	0	40	2,0 %
ΣΥΝΟΛΑ		759	220	36	7	2044	
ΠΟΣΟΣΤΑ		37,1%	10,8%	1,8%	0,3%		

	Κατηγορία 1η (βαθμός <=13)	Κατηγορία 2η (13<βαθμός<=15)	Κατηγορία 3η (15<βαθμός<=17)	Κατηγορία 4η (17<βαθμός <=20)	
ΣΥΝΟΛΑ	15467	4669	1097	286	21519
	71,88%	21,70%	5,10%	1,33%	

ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΙΙ

ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΑΘΗΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

		Κατηγορία 1η (βαθμός ≤13)	Κατηγορία 2η (13<βαθμός≤15)	Κατηγορία 3η (15<βαθμός≤17)	Κατηγορία 4η (17<βαθμός ≤20)	
ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	ΔΡΑΜΑΣ	0	-1	-13	-1	-15
	ΕΒΡΟΥ	-30	18	-4	15	-1
	ΚΑΒΑΛΑΣ	5	7	-4	-7	1
	ΞΑΝΘΗΣ	-118	-30	-7	4	-151
	ΡΟΔΟΠΗΣ	-75	-15	5	2	-83
ΣΥΝΟΛΑ		-218	-21	-23	13	-249
ΑΤΤΙΚΗΣ	Α' ΑΘΗΝΑΣ	-34	-12	1	3	-42
	Β' ΑΘΗΝΑΣ	-68	-42	1	-2	-111
	Γ' ΑΘΗΝΑΣ	17	-18	-26	1	-26
	Δ' ΑΘΗΝΑΣ	118	-25	-19	5	79
	ΑΝ. ΑΤΤΙΚΗΣ	-3	-29	0	2	-30
	ΔΥΤ. ΑΤΤΙΚΗΣ	2	-6	-6	-1	-11
	ΠΕΙΡΑΙΑ	-79	-56	-10	6	-139
ΣΥΝΟΛΑ		-47	-188	-59	14	-280
ΒΟΡ. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	1	4	3	-4	4
	ΣΑΜΟΥ	-18	13	-2	1	-6
	ΧΙΟΥ	-34	-8	-2	0	-44
	ΣΥΝΟΛΑ	-51	9	-1	-3	-46
ΔΥΤ. ΕΛΛΑΔΑΣ	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	-93	1	-6	2	-96
	ΑΧΑΪΑΣ	-160	-22	-1	3	-180
	ΗΛΕΪΑΣ	30	-27	-3	-1	-1
	ΣΥΝΟΛΑ	-223	-48	-10	4	-277

ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	24	-7	-2	0	15
	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	0	1	2	0	3
	ΚΟΖΑΝΗΣ	18	-6	-1	-2	9
	ΦΛΩΡΙΝΑΣ	0	-5	3	0	-2
	ΣΥΝΟΛΑ	42	-17	2	-2	25

ΗΠΕΙΡΟΥ	ΑΡΤΑ	-31	16	7	-7	-15
	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	-56	-15	1	1	-69
	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	22	-30	-22	0	-30
	ΠΡΕΒΕΖΑΣ	-25	-17	-2	2	-42
	ΣΥΝΟΛΑ	-90	-46	-16	-4	-156

ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	-65	-3	4	3	-61
	ΛΑΡΙΣΑΣ	91	43	-2	3	135
	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	-19	-21	10	15	-15
	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	-61	-12	0	-5	-78
	ΣΥΝΟΛΑ	-54	7	12	16	-19

ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	-32	5	1	0	-26
	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	-33	5	-6	-1	-35
	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	18	10	-2	0	26
	ΛΕΥΚΑΔΑΣ	-7	-2	0	0	-9
	ΣΥΝΟΛΑ	-54	18	-7	-1	-44

		Κατηγορία 1η (βαθμός ≤13)	Κατηγορία 2η (13<βαθμός≤15)	Κατηγορία 3η (15<βαθμός≤17)	Κατηγορία 4η (17<βαθμός ≤20)	
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	Α' ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	-75	-41	-28	6	-138
	Β' ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	-12	-3	-10	2	-23
	ΗΜΑΘΙΑΣ	-43	17	4	-6	-28
	ΚΙΛΚΙΣ	-18	8	-5	-1	-16
	ΠΕΛΛΑΣ	-9	-2	-6	-3	-20
	ΠΙΕΡΙΑΣ	-61	-2	-1	-6	-70

	ΣΕΡΡΩΝ	16	-19	10	-4	3
	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	13	-4	-1	0	8
	ΣΥΝΟΛΑ	-189	-46	-37	-12	-284

ΚΡΗΤΗΣ	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	-5	-19	2	-1	-23
	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	45	-1	6	-1	49
	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	-9	-2	0	0	-11
	ΧΑΝΙΩΝ	-28	-28	8	7	-41
	ΣΥΝΟΛΑ	3	-50	16	5	-26

ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	34	-14	-7	-3	10
	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	1	12	2	-1	14
	ΣΥΝΟΛΑ	35	-2	-5	-4	24

ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	-4	4	-2	0	-2
	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	-12	-8	-6	0	-26
	ΚΟΡΙΝΘΟΥ	18	-12	-5	0	1
	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	43	2	2	-1	46
	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	-21	-32	1	-5	-57
	ΣΥΝΟΛΑ	24	-46	-10	-6	-38

ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	6	-24	-4	-2	-24
	ΕΥΒΟΙΑΣ	-27	-19	-4	-1	-51
	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	4	-7	2	-1	-2
	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	28	6	-1	4	37
	ΦΩΚΙΔΑΣ	8	-2	-1	1	6
	ΣΥΝΟΛΑ	19	-46	-8	1	-34

	Κατηγορία 1η (βαθμός <=13)	Κατηγορία 2η (13<βαθμός<=15)	Κατηγορία 3η (15<βαθμός<=17)	Κατηγορία 4η (17<βαθμός <=20)	
ΣΥΝΟΛΑ	-803	-476	-146	21	-1404

ΠΙΝΑΚΑΣ IV

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ Α ΕΠΑΛ, Β ΕΠΑΛ & Α ΕΠΑΣ 2007-2008

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	Α ΕΠΑΛ 2006-2007	Α ΕΠΑΛ 2007- 2008	Β ΕΠΑΛ 2007- 2008	Α ΕΠΑΣ 2007-2008
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	ΔΡΑΜΑΣ	259	310	256	28
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	ΕΒΡΟΥ	326	364	338	0
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	ΚΑΒΑΛΑΣ	289	414	293	18
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	ΞΑΝΘΗΣ	239	316	165	79
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	ΡΟΔΟΠΗΣ	231	285	188	0
ΑΤΤΙΚΗΣ	Α' ΑΘΗΝΑΣ	1506	1510	1418	580
ΑΤΤΙΚΗΣ	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	783	1023	820	175
ΑΤΤΙΚΗΣ	Β' ΑΘΗΝΑΣ	689	787	673	133
ΑΤΤΙΚΗΣ	Γ' ΑΘΗΝΑΣ	1573	1614	1427	292
ΑΤΤΙΚΗΣ	Δ' ΑΘΗΝΑΣ	633+652	660+660	595+578	106+209
ΑΤΤΙΚΗΣ	ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	497	512	390	112
ΑΤΤΙΚΗΣ	ΠΕΙΡΑΙΑ	1265	1394	1145	325
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ	315	283	276	44
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΣΑΜΟΥ	90	88	103	0
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΧΙΟΥ	130	151	118	17
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	434	557	387	225
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	ΑΧΑΪΑΣ	821	927	786	108
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	ΗΛΕΪΑΣ	266	353	260	0
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	81	50	58	0
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	62	82	73	15
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΚΟΖΑΝΗΣ	360	440	427	116
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΦΛΩΡΙΝΑΣ	53	117	104	22
ΗΠΕΙΡΟΥ	ΑΡΤΑΣ	72	137	150	91
ΗΠΕΙΡΟΥ	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	99	151	91	25
ΗΠΕΙΡΟΥ	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	197	286	221	95
ΗΠΕΙΡΟΥ	ΠΡΕΒΕΖΑΣ	130	169	120	48
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	199	295	252	0
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΛΑΡΙΣΑΣ	493	552	479	254
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	475	543	436	112
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	256	366	256	95
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	123	124	96	28
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	220	223	204	75
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	80	62	72	0
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	ΛΕΥΚΑΔΑΣ	33	39	36	12
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	Α' ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	898	987	944	373
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	Β' ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	1267	1558	1242	309
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΗΜΑΘΙΑΣ	328	371	268	142
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΚΙΛΚΙΣ	169	261	195	0
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΠΕΛΛΑΣ	370	437	350	84
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΠΙΕΡΙΑΣ	380	410	309	144
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΣΕΡΡΩΝ	369	479	442	129
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	274	300	277	0
ΚΡΗΤΗΣ	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	778	820	723	146
ΚΡΗΤΗΣ	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	147	289	282	0

ΚΡΗΤΗΣ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	197	235	153	57
ΚΡΗΤΗΣ	ΧΑΝΙΩΝ	434	435	429	0
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	536	559	476	51
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	354	408	344	26
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	124	233	129	9
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	152	192	189	11
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	ΚΟΡΙΝΘΟΥ	372	358	374	116
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	164	138	159	36
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	307	283	293	108
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	216	272	235	96
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	ΕΥΒΟΙΑΣ	557	521	489	114
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	58	69	59	0
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	206	223	195	39
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	ΦΩΚΙΔΑΣ	45	59	57	0
ΣΥΝΟΛΟ		22630	25741	21904	5429

* Το Μαθητικό Δυναμικό προκύπτει από πανελλαδική καταγραφή μαθητικού δυναμικού που πραγματοποιήθηκε από το Τμήμα Β' - ΤΕΕ , ΔΣΔΕ (Οκτώβριος 2007)

**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ**

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

ΜΕ ΘΕΜΑ

«Η Επαγγελματική Εκπαίδευση στην Ευρωπαϊκή Ένωση και η
περίπτωση της Δευτεροβάθμιας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης
στην Ελλάδα»

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

**ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών
Τμήμα
ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

ΠΕΙΡΑΙΑΣ, ΜΑΡΤΙΟΣ 2008

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αγαπητοί μαθητές,

Στις επόμενες σελίδες θα βρείτε ένα ερωτηματολόγιο, που έχει σκοπό να διερευνήσει τις στάσεις και αντιλήψεις σας όσον αφορά τις εκπαιδευτικές σας επιλογές μετά το Γυμνάσιο.

Να θυμάστε ότι αυτό που ενδιαφέρει είναι οι **ειλικρινείς και αυθόρμητες απαντήσεις σας** που στηρίζονται στις γνώσεις και τις προσδοκίες σας.

Πριν συμπληρώσετε το ερωτηματολόγιο, να διαβάσετε προσεκτικά τις οδηγίες που υπάρχουν.

Τα ερωτηματολόγια αυτά θα χρησιμοποιηθούν **για ερευνητικό και μόνο σκοπό** και είναι ανώνυμα.

Σας ευχαριστώ πολύ για τη συνεργασία σας.

Γκίνης Δημήτριος
Εκπαιδευτικός

ΟΔΗΓΙΕΣ:

Συμπλήρωσε το κενό ή βάλε σε κύκλο τον αντίστοιχο αριθμό στα παρακάτω στοιχεία:

A. Επωνυμία Σχολείου

B. Ατομικά στοιχεία μαθητή/τριας

1. Έτος γέννησης:
2. Φύλο: Αγόρι.....1
Κορίτσι.....2
3. Αριθμός αδελφών:.....
4. Βαθμός αποφοίτησης από τη Β' τάξη Γυμνασίου:
 - 10 - 12,501
 - 12,50 – 15,50.....2
 - 15,50 – 18,50.....3
 - 18,50 – 20.....4
5. Ποια ήταν η βαθμολογία σου στο Α' τρίμηνο στα παρακάτω μαθήματα:
 - α. Νέα Ελληνικά
 - β. Ιστορία
 - γ. Μαθηματικά
 - δ. Φυσική

Γ. Σημείωσε το Εκπαιδευτικό Επίπεδο των Γονιών σου

	Πατέρας	Μητέρα
1. Δεν πήγε καθόλου σχολείο ή τελείωσε μερικές τάξεις του Δημοτικού		
2. Απόφοιτος Δημοτικού		
3. Απόφοιτος Γυμνασίου		
4. Απόφοιτος Λυκείου		
5. Απόφοιτος Ι.Ε.Κ.		
6. Πτυχιούχος ΤΕΙ		
7. Πτυχιούχος ΑΕΙ		
8. Μεταπτυχιακές Σπουδές		

Δ. Επάγγελμα Πατέρα

Περιγράψε όσο πιο **αναλυτικά** μπορείς το επάγγελμα του πατέρα σου.

Ε. Επάγγελμα Μητέρας

Περιγράψε όσο πιο **αναλυτικά** μπορείς το επάγγελμα της μητέρας σου.

1. Έχεις ενημερωθεί **αναλυτικά** σχετικά με τις εκπαιδευτικές επιλογές που έχεις μετά το Γυμνάσιο; (Βάλε σε κύκλο την απάντησή σου)

NAI1

OXI2

2. Με ποιο τρόπο ενημερώθηκες (εάν έχεις ενημερωθεί έστω και ελάχιστα);

(Βάλε σε κύκλο την απάντησή σου. Μπορείς να επιλέξεις περισσότερες από μία απαντήσεις).

Σχολείο/Καθηγητές	1
Μάθημα ΣΕΠ	2
Βιβλίο ΣΕΠ	3
Φίλους	4
Γονείς	5
Ενημερωτικά φυλλάδια / Αφίσες	6
Διαδίκτυο (Internet)	7
TV/Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (εφημερίδες κ.α).....	8
Άλλο (διευκρίνισε):	9

3. Γνωρίζεις ότι στο εκπαιδευτικό μας σύστημα υπάρχουν δύο τύποι Λυκείου (Γενικό και Επαγγελματικό) ανάμεσα στους οποίους μπορείς να επιλέξεις;

(Βάλε σε κύκλο την απάντησή σου)

NAI1 $\longrightarrow$ Ερωτ. 4

OXI2 **ΤΕΛΟΣ**

4. Τι σκέφτεσαι να ακολουθήσεις τελειώνοντας το Γυμνάσιο;
(Βάλε σε κύκλο την απάντησή σου)

ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ (ΓΕ.Λ.)1

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ (ΕΠΑ.Λ.)2

5. Γράψε τους λόγους που σε οδηγούν σε αυτήν την επιλογή.

[illegible]

6. Με ποιο τρόπο πληροφορήθηκες για το Επαγγελματικό Λύκειο;
(Βάλε σε κύκλο την απάντησή σου. Μπορείς να επιλέξεις περισσότερες από μία απαντήσεις).

Σχολείο/Καθηγητές	1
Μάθημα ΣΕΠ	2
Βιβλίο ΣΕΠ	3
Φίλοι..	4
Γονείς	5
Συγγενείς / γνωστοί	6
Ενημερωτικά φυλλάδια / Αφίσες	7
Διαδίκτυο (Internet)	8
Άλλο (διευκρίνισε):	9

7. Σημείωσε ποιες από τις παρακάτω προτάσεις ταιριάζουν στο Επαγγελματικό

Λύκειο.

(Βάλε σε κύκλο την απάντησή σου. Μπορείς να επιλέξεις περισσότερες από μία απαντήσεις).

- ✓ Στο Επαγγελματικό Λύκειο υπάρχουν μαθήματα Γενικής παιδείας και μαθήματα ειδικότητας ΝΑΙ.....1 ΟΧΙ.....2
- ✓ Στο Επαγγελματικό Λύκειο υπάρχουν μόνο μαθήματα Γενικής παιδείας
 ΝΑΙ.....1 ΟΧΙ.....2
- ✓ Από το Επαγγελματικό Λύκειο μπορείς να γραφτείς σε Ι.Ε.Κ (Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης).
 ΝΑΙ.....1 ΟΧΙ.....2
- ✓ Από το Επαγγελματικό Λύκειο μπορείς να περάσεις μόνο σε Α.Τ.Ε.Ι (Ανώτατα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα).
 ΝΑΙ.....1 ΟΧΙ.....2
- ✓ Από το Επαγγελματικό Λύκειο μπορείς να περάσεις σε Α.Ε.Ι (Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα) και Α.Τ.Ε.Ι (Ανώτατα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα).
 ΝΑΙ.....1 ΟΧΙ.....2
- ✓ Τελειώνοντας την Α' τάξη του Επαγγελματικού Λυκείου, μπορείς να γραφτείς στη Β' τάξη του Γενικού Λυκείου.
 ΝΑΙ.....1 ΟΧΙ.....2
- ✓ Τελειώνοντας το Επαγγελματικό Λύκειο παίρνεις μόνο απολυτήριο.
 ΝΑΙ.....1 ΟΧΙ.....2
- ✓ Τελειώνοντας το Επαγγελματικό Λύκειο παίρνεις απολυτήριο και πτυχίο ειδικότητας (π.χ. ηλεκτρολόγου, μηχανικού κ.λ.π.).
 ΝΑΙ.....1 ΟΧΙ.....2

8. Το απολυτήριο του Επαγγελματικού Λυκείου είναι **ισότιμο** με αυτό του Γενικού Λυκείου; (Βάλε σε κύκλο την απάντησή σου).

ΝΑΙ.....1

ΟΧΙ.....2

9. Γνωρίζεις ότι υπάρχουν ειδικότητες στο Επαγγελματικό Λύκειο που μπορείς να ακολουθήσεις; (Βάλε σε κύκλο την απάντησή σου)

ΝΑΙ1 —————> Ερωτ. 10

ΟΧΙ2 —————> Ερωτ. 11

10. Γράψε στο κουτί όσες ειδικότητες του Επαγγελματικού Λυκείου (ΕΠΑ.Λ.) γνωρίζεις.

--

11. Σε ποιο βαθμό πιστεύεις ότι θα σε επηρεάσουν οι γονείς σου, ως προς τον τύπο Λυκείου (Γενικό ή Επαγγελματικό) που σκέφτεσαι να επιλέξεις; (Βάλε σε κύκλο την απάντησή σου)

Καθόλου	1
Λίγο	2
Μέτρια	3
Πολύ	4
Πάρα πολύ	5

12. Τελειώνοντας το Επαγγελματικό Λύκειο ποια ή ποιες από τις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές έχεις; (Βάλε σε κύκλο την απάντησή σου. Μπορείς να επιλέξεις περισσότερες από μία απαντήσεις).

1. Να δουλέψω χρησιμοποιώντας το πτυχίο μου.....1
2. Να γραφτώ σε Ι.Ε.Κ.2
3. Να πάρω μέρος στις Πανελλήνιες εξετάσεις για εισαγωγή σε Α.Τ.Ε.Ι ...3
4. Να πάρω μέρος στις Πανελλήνιες εξετάσεις για εισαγωγή σε Α.Ε.Ι.....4
5. Να πάρω μέρος στις Πανελλήνιες εξετάσεις για εισαγωγή σε Α.Ε.Ι. & Α.Τ.Ε.Ι 5

13. Από ποιο τύπο Λυκείου (Επαγγελματικό ή Γενικό) πιστεύεις ότι έχεις περισσότερες πιθανότητες να εισαχθείς σε κάποια σχολή ΑΕΙ ή ΤΕΙ; (Βάλε σε κύκλο την απάντησή σου)

ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ (ΓΕ.Λ.)1

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ (ΕΠΑ.Λ.)2

14. Εκτός από το Επαγγελματικό και το Γενικό Λύκειο, γνωρίζεις ότι υπάρχουν και οι Επαγγελματικές Σχολές; (Βάλε σε κύκλο την απάντησή σου)

ΝΑΙ1 —————> Ερωτ. 15

ΟΧΙ2 —————> **ΤΕΛΟΣ**

15. Πώς μπορεί να γραφτεί ένας μαθητής σε Επαγγελματική Σχολή (ΕΠΑ.Σ.);

(Βάλε σε κύκλο την απάντησή σου. Μπορείς να επιλέξεις περισσότερες από μία απαντήσεις)

1. Με το απολυτήριο του Γυμνασίου.....1
2. Με το απολυτήριο του Γενικού ή του Επαγγελματικού Λυκείου.....2
3. Τελειώνοντας την Α' τάξη Γενικού Λυκείου.....3
4. Τελειώνοντας την Α' τάξη Επαγγελματικού Λυκείου.....4

16. Γνωρίζεις ότι υπάρχουν ειδικότητες στις Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑ.Σ.); (Βάλε σε κύκλο την απάντησή σου)

ΝΑΙ1 —————> Ερωτ. 17

ΟΧΙ2 —————> Ερωτ. 18

17. Γράψε στο κουτί όσες ειδικότητες των Επαγγελματικών Σχολών (ΕΠΑ.Σ.) γνωρίζεις.

--

18. Πόσα χρόνια χρειάζονται για να τελειώσει κάποιος μία Επαγγελματική Σχολή; (Βάλε σε κύκλο την απάντησή σου)

- 1. ένα χρόνο1
- 2. δύο χρόνια2
- 3. τρία χρόνια3
- 4. τέσσερα χρόνια4

19. Τελειώνοντας μια Επαγγελματική Σχολή (ΕΠΑ.Σ.) τι μπορείς να κάνεις μετά; (Βάλε σε κύκλο την απάντησή σου. Μπορείς να επιλέξεις περισσότερες από μία απαντήσεις)

- 1. Να δουλέψω χρησιμοποιώντας το πτυχίο μου.....1
- 2. Να γραφτώ σε Ι.Ε.Κ.....2
- 3. Να πάρω μέρος στις Πανελλήνιες εξετάσεις για εισαγωγή σε Α.Τ.Ε.Ι ..3
- 4. Να πάρω μέρος στις Πανελλήνιες εξετάσεις για εισαγωγή σε Α.Ε.Ι.....4
- 5. Να πάρω μέρος στις Πανελλήνιες εξετάσεις για εισαγωγή σε Α.Ε.Ι. & Α.Τ.Ε.Ι..... 5

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

ΜΕ ΘΕΜΑ

«Η Επαγγελματική Εκπαίδευση στην Ευρωπαϊκή Ένωση και η περίπτωση της Δευτεροβάθμιας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης στην Ελλάδα»

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών
Τμήμα
ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΠΕΙΡΑΙΑΣ, ΜΑΡΤΙΟΣ 2008

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αγαπητοί γονείς,

Στις επόμενες σελίδες θα βρείτε ένα ερωτηματολόγιο, που έχει σκοπό να διερευνήσει τις στάσεις και αντιλήψεις σας όσον αφορά τις εκπαιδευτικές επιλογές των παιδιών σας μετά το Γυμνάσιο.

Να θυμάστε ότι αυτό που ενδιαφέρει είναι οι **ειλικρινείς και αυθόρμητες απαντήσεις σας** που στηρίζονται στις γνώσεις και τις προσδοκίες σας.

Πριν συμπληρώσετε το ερωτηματολόγιο, να διαβάσετε προσεκτικά τις οδηγίες που υπάρχουν.

Τα ερωτηματολόγια αυτά θα χρησιμοποιηθούν **για ερευνητικό και μόνο σκοπό** και είναι ανώνυμα.

Με τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου αυτού συμβάλλετε στην προσπάθεια που καταβάλλουμε, το καθένα από τα παιδιά μας να έχει την καλύτερη δυνατή εκπαίδευση ανάλογα με τις κλίσεις και τα ενδιαφέροντά του.

Σας ευχαριστώ πολύ για τη συνεργασία σας.

Γκίνης Δημήτριος
Εκπαιδευτικός

ΟΔΗΓΙΕΣ:

Συμπληρώστε το κενό ή βάλτε σε κύκλο τον αντίστοιχο αριθμό στα παρακάτω στοιχεία:

A. Επωνυμία Σχολείου

B. Ατομικά στοιχεία μαθητή/τριας

1. Έτος γέννησης:
2. Φύλο: Αγόρι.....1
Κορίτσι....2
3. Αριθμός αδελφών:.....
4. Βαθμός αποφοίτησης από τη Β' τάξη Γυμνασίου:
 - 10 - 12,501
 - 12,50 – 15,50.....2
 - 15,50 – 18,50.....3
 - 18,50 – 20.....4
5. Ποια ήταν η βαθμολογία Α' τριμήνου του μαθητή/τριας στα παρακάτω μαθήματα:
 - α. Νέα Ελληνικά
 - β. Ιστορία
 - γ. Μαθηματικά
 - δ. Φυσική

Γ. Εκπαιδευτικό Επίπεδο Γονιών

	Πατέρας	Μητέρα
1. Δεν πήγε καθόλου σχολείο ή τελείωσε μερικές τάξεις του Δημοτικού		
2. Απόφοιτος Δημοτικού		
3. Απόφοιτος Γυμνασίου		
4. Απόφοιτος Λυκείου		
5. Απόφοιτος Ι.Ε.Κ.		
6. Πτυχιούχος ΤΕΙ		
7. Πτυχιούχος ΑΕΙ		
8. Μεταπτυχιακές Σπουδές		

Δ. Επάγγελμα Πατέρα μαθητή/τριας

Περιγράψτε όσο πιο **αναλυτικά** μπορείτε το επάγγελμα του πατέρα.

Ε. Επάγγελμα Μητέρας μαθητή/τριας

Περιγράψτε όσο πιο **αναλυτικά** μπορείτε το επάγγελμα της μητέρας.

- σας)

OXI2

- περισσότερες από μία απαντήσεις)

1.

2.

3

4.

5

...e

■ ■ ■

..8

- (Βάλτε σε κύκλο την απάντησή σας)

→ Ερωτ. 4

→ **ΤΕΛΟΣ**

- (Βάλτε σε κύκλο την απάντησή σας)

1

2.

6. Με ποιο τρόπο πληροφορηθήκατε για το Επαγγελματικό Λύκειο;
(Βάλτε σε κύκλο την απάντησή σας. Μπορείτε να επιλέξετε περισσότερες από μία απαντήσεις)

Σχολείο/Καθηγητές	1
Μάθημα ΣΕΠ	2
Βιβλίο ΣΕΠ	3
Φίλοι.. ..	4
Συγγενείς / γνωστοί	5
Ενημερωτικά φυλλάδια / Αφίσες	6
Διαδίκτυο (Internet)	7
Άλλο (διευκρινήστε):.....	8

7. Σημειώστε ποιες από τις παρακάτω προτάσεις ταιριάζουν στο Επαγγελματικό Λύκειο.
(Βάλτε σε κύκλο την απάντησή σας. Μπορείτε να επιλέξετε περισσότερες από μία απαντήσεις)

- ✓ Στο Επαγγελματικό Λύκειο υπάρχουν μαθήματα Γενικής παιδείας και μαθήματα ειδικότητας ΝΑΙ.....1 ΟΧΙ.....2
- ✓ Στο Επαγγελματικό Λύκειο υπάρχουν μόνο μαθήματα Γενικής παιδείας ΝΑΙ.....1 ΟΧΙ.....2
- ✓ Από το Επαγγελματικό Λύκειο μπορεί ο/η μαθητής/τρια να γραφτεί σε Ι.Ε.Κ. (Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης). ΝΑΙ.....1 ΟΧΙ.....2
- ✓ Από το Επαγγελματικό Λύκειο μπορεί ο/η μαθητής/τρια να περάσει μόνο σε Τ.Ε.Ι. (Ανώτατα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα). ΝΑΙ.....1 ΟΧΙ.....2
- ✓ Από το Επαγγελματικό Λύκειο μπορεί ο/η μαθητής/τρια να περάσει σε Α.Ε.Ι. (Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα) και Α.Τ.Ε.Ι (Ανώτατα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα). ΝΑΙ.....1 ΟΧΙ.....2
- ✓ Τελειώνοντας την Α' τάξη του Επαγγελματικού Λυκείου, μπορεί ο/η μαθητής/τρια να γραφτεί στη Β' τάξη του Γενικού Λυκείου. ΝΑΙ.....1 ΟΧΙ.....2
- ✓ Τελειώνοντας το Επαγγελματικό Λύκειο ο/η μαθητής/τρια παίρνει μόνο απολυτήριο. ΝΑΙ.....1 ΟΧΙ.....2

- ✓ Τελειώνοντας το Επαγγελματικό Λύκειο ο/η μαθητής/τρια παίρνει απολυτήριο και πτυχίο ειδικότητας (π.χ. ηλεκτρολόγου, μηχανικού κ.λ.π.).

ΝΑΙ.....1

ΟΧΙ.....2

8. Το απολυτήριο του Επαγγελματικού Λυκείου είναι **ισότιμο** με αυτό του Γενικού Λυκείου; (Βάλτε σε κύκλο την απάντησή σας)

ΝΑΙ.....1

ΟΧΙ.....2

9. Γνωρίζετε ότι υπάρχουν ειδικότητες στο Επαγγελματικό Λύκειο που μπορεί ο/η μαθητής/τρια να ακολουθήσει; (Βάλτε σε κύκλο την απάντησή σας)

ΝΑΙ1 → Ερωτ. 10

ΟΧΙ2 → Ερωτ. 11

10. Γράψτε στο κουτί όσες ειδικότητες του Επαγγελματικού Λυκείου (Ε.ΠΑ.Λ.) γνωρίζετε.

--

11. Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι ως γονείς θα επηρεάσετε το παιδί σας, ως προς τον τύπο Λυκείου (Γενικό ή Επαγγελματικό) που σκέφτεστε να επιλέξει;
(Βάλτε σε κύκλο την απάντησή σας)

Καθόλου	1
Λίγο	2
Μέτρια	3
Πολύ	4
Πάρα πολύ	5

12. Τελειώνοντας το Επαγγελματικό Λύκειο ποια ή ποιες από τις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές έχει ο/η μαθητής/τρια;

(Βάλτε σε κύκλο την απάντησή σας. Μπορείτε να επιλέξετε περισσότερες από μία απαντήσεις)

1. Να δουλέψει χρησιμοποιώντας το πτυχίο του.....1
2. Να γραφτεί σε Ι.Ε.Κ.....2
3. Να πάρει μέρος στις Πανελλήνιες εξετάσεις για εισαγωγή σε Α.Τ.Ε.Ι....3
4. Να πάρει μέρος στις Πανελλήνιες εξετάσεις για εισαγωγή σε Α.Ε.Ι.....4
5. Να πάρει μέρος στις Πανελλήνιες εξετάσεις για εισαγωγή σε Α.Ε.Ι. & Α.Τ.Ε.Ι.....5

13. Από ποιο τύπο Λυκείου (Επαγγελματικό ή Γενικό) πιστεύετε ότι έχει το παιδί σας περισσότερες πιθανότητες να εισαχθεί σε κάποια σχολή Α.Ε.Ι. ή Τ.Ε.Ι.;

(Βάλτε σε κύκλο την απάντησή σας)

ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ (ΓΕ.Λ.)1

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ (ΕΠΑ.Λ.)2

14. Εκτός από το Επαγγελματικό και το Γενικό Λύκειο, γνωρίζετε ότι υπάρχουν και οι Επαγγελματικές Σχολές; (Βάλτε σε κύκλο την απάντησή σας)

ΝΑΙ1 —————> Ερωτ. 15

ΟΧΙ2 —————> **ΤΕΛΟΣ**

15. Πώς μπορεί να γραφτεί ένας/μία μαθητής/τρια σε Επαγγελματική Σχολή (ΕΠΑ.Σ.);

(Βάλτε σε κύκλο την απάντησή σας. Μπορείτε να επιλέξετε περισσότερες

από μία απαντήσεις)

2. Με το απολυτήριο του Γυμνασίου.....1
3. Με το απολυτήριο του Γενικού ή του Επαγγελματικού Λυκείου.....2
4. Τελειώνοντας την Α' τάξη Γενικού Λυκείου.....3
5. Τελειώνοντας την Α' τάξη Επαγγελματικού Λυκείου.....4

16. Γνωρίζετε ότι υπάρχουν ειδικότητες στις Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑ.Σ.); (Βάλτε σε κύκλο την απάντησή σας)

ΝΑΙ1 —————> Ερωτ. 17

ΟΧΙ2 —————> Ερωτ. 18

17. Γράψτε στο κουτί όσες ειδικότητες των Επαγγελματικών Σχολών (ΕΠΑ.Σ.) γνωρίζετε.

--

18. Πόσα χρόνια χρειάζονται για να τελειώσει κάποιος/α μία Επαγγελματική Σχολή;

(Βάλτε σε κύκλο την απάντησή σας)

- 1. ένα χρόνο1
- 2. δύο χρόνια2
- 3. τρία χρόνια3
- 4. τέσσερα χρόνια4

19. Τελειώνοντας μια Επαγγελματική Σχολή (ΕΠΑ.Σ.) τι μπορεί να κάνει μετά ο/η απόφοιτος/η; (Βάλτε σε κύκλο την απάντησή σας. Μπορείτε να επιλέξετε περισσότερες από μία απαντήσεις)

- 1. Να δουλέψει χρησιμοποιώντας το πτυχίο του.....1
- 2. Να γραφτεί σε Ι.Ε.Κ.....2
- 3. Να πάρει μέρος στις Πανελλήνιες εξετάσεις για εισαγωγή σε Α.Τ.Ε.Ι....3
- 4. Να πάρει μέρος στις Πανελλήνιες εξετάσεις για εισαγωγή σε Α.Ε.Ι.....4
- 5. Να πάρει μέρος στις Πανελλήνιες εξετάσεις για εισαγωγή σε Α.Ε.Ι. & Α.Τ.Ε.Ι.....5

Η έναρξη των μαθημάτων και οι ώρες διδασκαλίας

ΧΡΥΣ. ΚΑΡΑΠΙΠΕΡΗΣ (Υφ. Έθν. Παίδ. και Θρησκ.): Είναι και ένα άλλο θέμα. Ο απόφοιτος του σημερινού δημοτικού σχολείου έχει την δυνατότητα να πάει είτε την κατωτέρα τεχνική σχολήν και μετά να πάει είτε την μέσην. Τώρα αυτήν την κατωτέρα τεχνικήν σχολήν θα την καταργήσουμε; Είχαν εκκοσμήν γνώμην να μὴ καταργηθῇ.

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Ἐγὼ δὲ ἀκούω τὰς ἀπάντησας καὶ θὰ συμμορφωθῶ μετὰ τὰς υποδείξεις τῶν ἐδικῶν. Νομίζω ὅμως ὅτι ὁ ἀπὸ τῆς πόλιν εἰς τὴν κατωτέρα τεχνικήν σχολήν, εἶναι πρὸς εὐκόλουν νὰ διαδεχθῇ τὸν πατέρα του εἰς τὸ ἐπαγγελματιῶν καὶ νὰ τὸ ἀσκήσῃ καλύτερα. Γι' αὐτὸ, νομίζω, ὅτι δὲν πρέπει νὰ καταργηθῶν αἱ κατώτεροι τεχνικαὶ σχολαί.

ΧΡ. ΚΑΡΑΠΙΠΕΡΗΣ (Υφ. Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκ.): Εἰς τὸ πρῶτον ὥστε νὰ ἀποληρωθῇ ἡ 9-ετής φοίτησις ἢ γυμνάσιον ἢ τεχνικὴ σχολή.

ΕΥΑΓΓ. ΠΑΠΑΝΟΥΤΣΟΣ: Ἡ 9-ετής ἐκπαίδευσις νὰ ὑπάρχῃ ἀσπῆ. Καὶ μέσα εἰς αὐτὴν νὰ μπαίνουν τεχνικὰ μαθήματα.

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Τὰ προγράμματα αὐτὰ πῶς θὰ γίνουν; **ΓΕΩΡΓ. ΡΑΛΛΗΣ** (Υπ. Παιδείας): Ὑπάρχει ἕνα δογματικὸν μέλητος. Ἀσπὴ εὐνοῦν καὶ δὲν ἀσπὴ δίκαιον.

Ι. ΘΕΟΔΩΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ (ἀκαδημαϊκός): Ὡς πρὸς τὸ θέμα τῆς ὕλης νομίζω, οἷα θὰ πρέπει πάλιν νὰ ὑπάρχῃ ἡ γενικὴ ἀσπῆ. Παύσιμα, τὸ ὅποιον σημαίνει, ὅτι πρέπει νὰ ἀπορριφθῶν πᾶσι τὰ πράγματα, τὰ ὅποια δὲν εἶναι χρήσιμα καὶ νὰ πᾶσι κατ' ἐξέχον εἰς τὰ πολὺ χρήσιμα. Διὰ τὴν εἰς τὰ πρῶτα αἰῶνα νὰ περιληφθῶν βασικὰ πράγματα καὶ ὠφέλιμα καὶ νὰ φύγουν διὰ τὰ παραγεμίσματα.

ΟΙ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

ΓΕΩΡΓ. ΡΑΛΛΗΣ (Υπ. Παιδείας): Εἴχομεν προτείνει τὰ ἑξῆς: Πρῶτον, νὰ πᾶσι εἰς τὰς ὥρας διδασκαλίας. Ὡς πρὸς τὸ μέγεθος αἱ ὥρες: Ἐγὼ νομίζω, ὅτι θὰ πρέπει νὰ μειωθῶν αἱ 36 ὥραι εἰς 30 τὴν ἐβδομάδα. Καὶ κατὰ μέσον ὅρον 170 ἐργασίαις ἡμέρας τὸν χρόνον. Νὰ ἀρχίσουν ἐνωρίτερον τὰ σχολεῖα καὶ νὰ τελειώσουν εἰς τὰς 15 Ἰανουαρίου. Ἐπίσης νὰ ἀπλοποιηθῇ ἡ ὕλη καὶ νὰ προστεθῶν τεχνικὰ μαθήματα, τὰ ὅποια θὰ ἐπιτρέψουν εἰς τὸ παιδί νὰ καταλάβῃ, ὅτι δὲν εἶναι ντροπὴ νὰ σταθῇ πρὸς τὴν Τεχνικὴν Ἐκπαίδευσιν.

Προτείνουμε νὰ ἰσχύσῃ ὡς γλώσσα εἰς τὸ γυμνάσιον ἡ Δημοτικὴ, ὅχι ἡ Ἀρχαία Δημοτικὴ, ἀλλὰ ἡ Δημοτικὴ τοῦ οὐλῶμεν ὅλοι. Διὰ τὴν Ἀρχαίαν θὰ ἰσχύσῃ διὰ τὰ 9 χρόνια τῆς ὑπορω-

τικῆς ἐκπαίδευσιν. Θὰ πρὸς εἰς τὴν μέσων καὶ ἀπὸ ἀπώμενος συντακτικῆς καὶ ἀπὸ ἀπώμενος Γραμματικῆς. Καὶ αὐτοὶ πού θὰ ἀκολουθήσουν ὠριότερες σπουδές, θὰ πρέπει νὰ ἔχουν μελετήσῃ καί μετὰ Ἀρχαίων εἰς τὴν καθορῶσαν. Ἀρχαία Ἑλληνικά θὰ διδασκωνται, ἀλλὰ θὰ πρέπει νὰ ὑπάρχῃ καὶ εἰς τὰ Νέα Ἑλληνικά μετὰφρασίς Ἀρχαίων.

ΕΥΑΓΓ. ΠΑΠΑΝΟΥΤΣΟΣ: Διὰ τὸ Γυμνάσιον τὸ σοβαρότερον πρόβλημα εἶναι τὸ διδακτικὸν προσωπικόν, διότι θὰ γίνῃ πλῆθος γυμνασίων πού θὰ εἶναι ὑποχρεωτικὴ ἡ φοίτησις εἰς αὐτά. Σὲ κάθε κοινότητιν θὰ ὑπάρχῃ γυμνάσιον.

ΕΥ. ΠΑΠΑΝΟΥΤΣΟΣ: Ποιοὶ θὰ διδάσκουν εἰς τὰ γυμνάσια; Οἱ καθηγητὰ τῶν σημερινῶν γυμνασίων; Διότι δὲν ἡμπορεῖ εἰς ἕνα γυμνάσιον μετ' ὀλίγους μελετᾶς νὰ ὑπάρχουν καθηγητὰ διὰ τῶν ἐδικῶν τῶν. Νομίζω, ὅτι πρέπει καὶ ἕξω νὰ ἐσθμισθῇ αὐτὸ πὸ ὅποιον ἰσχύει καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικόν, ὅπου ἐκεῖ ἐρασιμαῖον τὸν τύπο τῶν πολυδυνάμων καθηγητῶν.

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Αὐτὸ ἔχει σχέσηιν καὶ μετὰ τὴν ὕλην πού θὰ διδασκείται εἰς τὰ γυμνάσια.

ΕΥ. ΠΑΠΑΝΟΥΤΣΟΣ: Αὐτὸν τὸν τύπον τῶν πολυδυνάμων καθηγητῶν πρέπει νὰ τοὺς ἐκπαιδεύσωμεν ἀπὸ τώρα καὶ νὰ μὴ περιμένωμεν, διότι θὰ συμβῇ, αὐτὸ πὸ ὅποιοι συμβῶναι τώρα, ὅπου εἰς τὰ γυμνάσια ὑπάρχουν ὑπεράριθμοι Φιλόλογοι καὶ Θεολόγοι καὶ πᾶσι τὸ βάρος εἰς αὐτοὺς νὰ κάμουν Μαθηματικά, Φυσικὴν κ.ά. Πρέπει νὰ τοὺς ἐκπαιδεύσωμεν ἀπὸ τώρα διὰ νὰ ἐπανδρώσωμεν τὰ γυμνάσια.

Γ. ΡΑΛΛΗΣ (Υπ. Παιδείας): Σήμερον ὑπάρχουν 900 γυμνάσια εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα. Αὐτὸ τὸ πρᾶγμα εἶναι ἀπαράδεκτον. Θὰ ἦ τὸ πρῶτον ὅσον νὰ τὰ περιορίσωμεν. Καὶ ἂν τὰ στέλωμεν ἕνα καθηγητὴν νὰ διδάσκῃ εἰς ἕνα γυμνάσιον μετ' ὀλίγους μαθητὰς προτιμώτερον θὰ ἦτο νὰ διδῶμεν εἰς τὴν κάθε κοινότητι ἕνα χρηματικὸν πρᾶγμα, διὰ νὰ πηγαίνωμεν οἱ μαθητὲς διὰ τὸν λεωφορεῖον εἰς τὰ γειτονικά γυμνάσια. Πρέπει νὰ εἰπωμεν τὴν ἀλήθειαν, ὅτι δὲν ἡμπορεῖ ἡ Ἑλλὰς νὰ διατέσῃ 900 γυμνάσια μετὰ πλῆθος σὺνδρα.

Ἐπίσης πρέπει νὰ μᾶθῃ τὸ παιδί κάποτε ὅτι δὲν εἶναι ὑποχρεωτικὸν νὰ γίνῃ ἐπιστήμιον, ἀλλὰ ἡμπορεῖ νὰ μᾶθῃ κατὰ τὴν οὐσιαστικὴν διὰ τὴν ζωὴν του.

Ἐνὰ ἄλλο θέμα εἶναι, τί θὰ κάμωμεν μετὰ τὴν μετὰδρασην ὑποφώνων εἰς τὴν ἑλλάδα. Καὶ πάλιν νομίζω, ὅτι πρέπει νὰ μελετηθῇ εἰς ἄλλαν οὐράσιν.

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Εἰς τὰ γυμνάσια πόσοι φοιτοῦν;

ΧΡΥΣ. ΚΑΡΑΠΙΠΕΡΗΣ (Υφ. Ἐθν. Παιδείας καὶ Θρησκ.): Πεντακάσιαι χιλιάδες μαθηταί.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΡΑΛΛΗΣ (Υφ. Ἐθν. Παίδ. καὶ Θρησκ.): Πεντακάσιαι χιλιάδες μαθηταί καὶ τελειώσονται περίπου 250.000.

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Διὰ τὴν ἔχον 900.000 μαθητὰς εἰς τὸ Δημοτικὸν καὶ 28.000 διδασκάλους. Εἰς τὴν Μέσην Ἐκπαίδευσιν ἔχον 500.000 καὶ 16.700 καθηγητὰς. Ἐπίσης ὁ κ. Ράλλης ἔθεσε ἕνα θέμα ὡς διδασκαλίας.

Γ. ΡΑΛΛΗΣ (Υφ. Ἐθν. Παίδ. & Θρησκ.): Σήμερον ἔχον 36 ὥρας διδασκαλίας τὴν ἐβδομάδα.

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Διὰ τὴν πρῶτην;

ΧΡΥΣ. ΚΑΡΑΠΙΠΕΡΗΣ (Υφ. Ἐθν. Παίδ. & Θρησκ.): Διότι τὸ παιδί ἔχει καὶ ἄλλας σχολίας. Μὲ τὰ διεθνή δεδομένα πρέπει νὰ ἔχον 30 ὥρας τὴν ἐβδομάδα.

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Ἐάν μειώσωμεν τὰς ὥρας διδασκαλίας, νὰ κάμωμεν ἐπέκτασιν ἡμερῶν καὶ ἀπὸ 120 νὰ πᾶσι γύρω εἰς τὰς 150 ἕως 170.

ΕΥΑΓΓ. ΠΑΠΑΝΟΥΤΣΟΣ: Τὸ ἑνὸς εἶναι τὸ μέγεθος πού ἡμπορεῖ νὰ ἀποδῶν τὸ παιδί.

Ι. ΘΕΟΔΩΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ (ἀκαδημαϊκός): Κύριε Πρόεδρε, νομίζω, ὅτι πρέπει νὰ περιορίσωμεν καὶ τὰς διδασκαλίας ἑστέας.

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Νὰ καταλήξωμεν εἰς ἕνα θετικὸν συμπέρασμα καὶ θὰ προχωρήσωμεν ἀσχετῶς ἀντιθέτως.

Ι. ΘΕΟΔΩΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ (ἀκαδημαϊκός): Ὡς πρὸς τὸ γλωσσικὸν συμφωνοῦμεν μετὰ τὸν κ. ὑπουργόν νὰ γίνεσθαι ἡ διδασκαλία εἰς τὴν δημοτικὴν γλῶσσαν σφαιρικῶς. Ἐπίσης πρέπει νὰ ληθῇ ὑπ' ὅψον, ὅτι ἕνα παιδί πού θὰ θγαίνῃ ἀπὸ τὸ γυμνάσιον πρέπει νὰ γνωρίζῃ στοιχειώδως γραμματικὴν τῆς Ἀρχαίας Κοινῆς.

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Αὐτὸ τὸ λέγετε διὰ τὰ 3 χρόνια τοῦ Γυμνασίου;

Ι. ΘΕΟΔΩΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ (ἀκαδημαϊκός): Μάλιστα, τὸ λέγω διὰ τὸ γυμνάσιον.

ΕΥΑΓΓ. ΠΑΠΑΝΟΥΤΣΟΣ: Τὸ θέμα εἶναι τὸ ἑξῆς: Σὰς ἐρωτῶ: Σὺν διδασκάλους θὰ βάλετε εἰς τὰ παιδιὰ τῶν 11, 12 καὶ 13 χρόνων νὰ μαθαίνωμεν τὸ Συντακτικόν καὶ τὴν Γραμματικὴν τῆς Δημοτικῆς Γλώσσας καὶ παραλλήλως ἀνάλυσιν Γραμματικῆς μετὰ δάσιν τὴν Ἀρχαίας Κοινῆς;

Η ΜΟΝΟΓΛΩΣΣΙΑ

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Θὰ πρέπει νὰ καθορίσωμεν ποῖον γλῶσσον θὰ ἔχωμεν εἰς τὰ 9 χρόνια.

ΕΥΑΓΓ. ΠΑΠΑΝΟΥΤΣΟΣ: Δὲν εἶναι νοπτόν νὰ βάλωμεν εἰς τὰ 9 χρόνια ἄλλην γλῶσσον ἐκτὸς τῆς δημοτικῆς.

Γ. ΡΑΛΛΗΣ (Υφ. Ἐθν. Παίδ. & Θρησκ.): Ὁ κ. Θεοδωρακόπουλος λέγει, ὅτι εἰς τὰ 3 χρόνια τοῦ Γυμνασίου τὰ παιδιὰ πρέπει νὰ μαθαίνωμεν καὶ Γραμματικὴν τῆς ἀρχαίας κοινῆς.

Ι. ΘΕΟΔΩΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ (ἀκαδημαϊκός): Ἐγὼ τὸ λέγω καὶ διὰ λόγους ἱστορικοῦς.

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Εἰς τὸ Λύκειον τί γλῶσσα θὰ διδασκείται;

ΕΥΑΓΓ. ΠΑΠΑΝΟΥΤΣΟΣ: Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐπανελθῶμεν εἰς πρᾶγμα, τὰ ὅποια ἔχον ληθῇ. Κύριε Πρόεδρε, δώσατε τὴν μονογλωσσίαν εἰς τὸν Ἑλληνικὸν Λόγον καὶ θὰ ἐγγράψετε καὶ μίαν σελίδα καὶ εἰς τὴν ἐκπαιδευτικὴν μας ἱστορίαν. Ὁ Ἑλληνικὸς Λόγος ὑποφέρει ἀπὸ τὴν διγλωσσίαν.

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Ἐννοεῖτε ἑνίασι γλῶσσα εἰς ὅλους τοὺς κύκλους;

ΕΥ. ΠΑΠΑΝΟΥΤΣΟΣ: Ὁ.τι καὶ νὰ βάλετε, νὰ εἰσθε βέβαιος, ὅτι ἡ δημοτικὴ γλῶσσα θὰ ἐπεκταθῇ εἰς ὅλους τοὺς κύκλους. Λύσατε τώρα τὸ πρόβλημα. Ἡ ἐκπαιδευσις πρέπει νὰ ἔχῃ ἕνα γλωσσικὸν πρόγραμμα.

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ: Πέραν τῆς διαμερῶσεως τῆς ἐκπαιδευσεως ἔχομεν θέμα διδασκτέας ὕλης καὶ θέμα γλώσσας.

Ι. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ (πρῶτος

νῆς Θεσσαλονίκης): Ὅλοι νὰ συνωνήσω ἀπολύτως μετὰ τὸν κ. Παπανούτσον. Πρέπει νὰ καθορίσωμεν τὴν δημοτικὴν, διότι αὐτὴν καταλαβαίνωμεν περισσότερον οἱ φοιτητὲς. Καθιερώσατε, κ. πρόεδρε, τὴν γλῶσσον τοῦ οὐλῶμεν.

Ι. ΘΕΟΔΩΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ (ἀκαδημαϊκός): Κύριε Πρόεδρε, παρεξηγήσθην. Ἐγὼ εἶμαι ἕνας δημοτικιστὴς 50 χρόνων.

Ι. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ (πρῶτος νῆς Θεσσαλονίκης): Ὅταν ἔχωμεν 9 ὥρας εἰς τὰ Ἀρχαία τὴν ἐδομάδα, πότε θὰ διδάξωμεν μαθηματικά, φυσικὴν καὶ τὰ ἄλλα μαθήματα;

ΧΡΥΣ. ΚΑΡΑΠΙΠΕΡΗΣ (Υφ. Ἐθν. Παίδ. & Θρησκ.): Ἡ ἀσπῆ εἶναι, ὅτι δὲν ἔχομεν καὶ μίαν δημοτικὴν γλῶσσον καθολικὴν. **ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ:** Διαδορῶνται τώρα. Εἰς τὸ θέμα τῆς γλώσσας γίνεται μίαν πρόσδεσ, ἀλλὰ κατὰ τρόπον ἀπογοραμμάτιστον. Ἡμεῖς πρέπει νὰ δώσωμεν συγκεκριμένη μορφήν.

Ι. ΘΕΟΔΩΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ (ἀκαδημαϊκός): Ἡ δημοτικὴ γλῶσσα ἔχει μίαν ἱστορίαν, ἀλλὰ εἰς τὸ Λύκειον πρέπει νὰ διδασκείται καὶ ἡ Ἀρχαία.

ΚΩΝ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ (πρωθυπουργός): Τὰ κλασσικά κείμενα τὰ ἰδικὰ καὶ τὰ γνωρίζουν καλύτερον οἱ ἔχον παρὰ ἡμεῖς, διότι τὰ μαθαίνουμ εἰς τὴν γλῶσσον τοῦ.

Ι. ΘΕΟΔΩΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ (ἀκαδημαϊκός): Πραγματικὴν γενικήν ἐπιβολὴν τῆς δημοτικῆς γλώσσας. Αὐτὸ τί σημαίνει; Αὐτὸ σημαίνει, ὅτι ἡ δημοτικὴ γλῶσσα ἔχει μίαν ἱστορίαν καὶ συγχρόνως ἔχει ἑνωμένη, ὅς ὅσον ὑπάρχει παραλλήλα ἡ γνώσις τοῦ ἀρχαίου λόγου, τὸν ὅποιον πρέπει νὰ δώσῃ τὸ Λύκειον.

Γ. ΡΑΛΛΗΣ (Υφ. Παιδείας): Θὰ ὑπάρχουν ἐξετάσεις μετὰ τὸ Λύκειον καὶ Ἀνωτάτων ἐκπαιδευτικῶν Ἰδρυμάτων καὶ ὁ κάθε κύκλος θὰ εἶναι αὐτοτελής. Θὰ εἶδῃ τὸ δικαίωμα εἰς τὸν ἀποφοίτον τοῦ Γυμνασίου νὰ ἀσκολήθῃ ἐπαγγελματικῶς χωρὶς νὰ εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ προχωρήσῃ παραπάνω. Καὶ ὁ ἀπόφοιτος τοῦ Λυκείου θὰ ἔχῃ τὴν δυνατότητα νὰ πᾶι πρὸς τὴν Ἀνωτάτην Τεχνικὴν.

Ἐγὼ πιστεύω, ὅτι πρέπει νὰ εἰσαγάγωμεν εἰς τὸ Λύκειον τὰ κατ' ἐπιλογὴν μαθήματα, ἐνὶ εἰς τὸ γυμνάσιον θὰ ὑπάρχουν υποχρεωτικά μαθήματα, καὶ διὰ τὸν τρόπον αὐτοῦ θὰ ἡμετέρουν μετὰ τὴν ἐπίδοσιν τοὺς εἰς τὸ Λύκειον, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὰς ἐξετάσεις νὰ κατευθύνωμεν πρὸς μίαν ἐπαγγελματικὴν σταδιοδρομίαν. Διὰ τὴν ἐπαγγελματικὴν πρέπει νὰ ἐπεκτείνωμεν τὸ θέμα τῆς ἐπεκτείνσεως τῆς τεχνικῆς ἐκπαιδευσεως καὶ πρέπει νὰ φροντισώμεν νὰ ἀποκτήσωμεν διδακτικὸν ὕλικον καὶ αἰδησεὶς κατὰλληλεις ὥστε νὰ ἀπορροφηθῶν 59 ἔας 60 χιλ. ἀπόφοιτοι τοῦ πρώτου κύκλου.

ΚΩΝ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ (πρωθυπουργός): Οἱ κατώτερες ἐπαγγελματικὲς σχολαί τὰ θὰ γίνωσι;

Γ. ΡΑΛΛΗΣ (Υφ. Παιδείας): Αὐτὴ ἡ κατωτέρα θὰ συγχωνευθῇ μέσα εἰς τὰ γυμνάσια. Οἱ Μέσες τεχνικὲς Σχολαί θὰ παραμείνουν βελτιούμενες.

ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ (πρῶτος ἐμπ.): Τὸ θέμα τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδευσεως εἶναι πολὺ σοβαρὸν καὶ δὲν ἡμπορεῖ νὰ ληθῇ τώρα. Ἡ ἐκ μέρους τοῦ κράτους παρακολούθησις τῆς ἱδρυτικῆς προετοιμασίας εἶναι ὑποτιμωμένη.

Ι. ΘΕΟΔΩΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ (πρῶτος νῆς Θεσσαλονίκης): Τὸ πρῶτον θέμα εἰς τὴν ἐπαγγελματικὴν ἐκπαίδευσιν εἶναι τὸ ἐκπαιδευτικόν. Ὅλες οἱ προσπάθειες ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τῆς πρώτης μετσορρυμῆσεως ἀπὸ καθενὸς τῆς Πατριάρχου ἔχον ἀποτύχει.

Κ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ: Ὅλα αὐτὰ θὰ ἐξαρθῶν ἀπὸ τὰ μέσων πού θὰ διαθεσώμεν. Ἀλλὰ προνοημένως θὰ πρέπει νὰ γνωρίζωμεν τί ἐπιδιώκωμεν. Τὴν διαφοράν ἔχει ἡ τεχνικὴ ἀπὸ τὴν ἐπαγγελματικὴν ἐκπαίδευσιν;

Γ. ΡΑΛΛΗΣ (Υφ. Παιδείας):

Ἐπαγγελματικὴ εἶναι καὶ ὁ στεγνομαθὴς καὶ ὁ νοσοκόμος καὶ ὁ δικηγόρος καὶ ἄλλοι.

Χ. ΚΑΡΑΠΙΠΕΡΗΣ (Υφ. Παιδείας): Μέσα εἰς τὴν ἐπαγγελματικὴν εἶναι καὶ ἡ τεχνικὴ ἐκπαίδευσιν.

Κ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ: Τὴν διαφοράν ἀσπῆ;

ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ (πρῶτος ἐμπ.): Ὁ κ. ἔχει σχέσηιν μετὰ τὴν τεχνικὴν εἶναι ἡ τεχνικὴ ἐκπαίδευσιν, ὅτι ἔχει σχέσηιν μετὰ τὸ ἐμπόριον καὶ μετὰ ἄλλα συνδεθῇ ἐπαγγελματικῶς, εἶναι ἡ ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευσιν.

Κ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ: Νομίζω, ὅτι καὶ αὐτὰ τὰ θέματα, τὰ ὅποια ἐπὶ τῶν σήμερον πρέπει νὰ μελετήσωμεν, καὶ ὅταν συνελθῶμεν πάλιν νὰ καταλήξωμεν εἰς ἀποφάσεις. Ἐὰν παραπομπὰς νὰ ἀποφασίσωμεν διὰ τὰ θέματα τὰ ὅποια μετὰ ἀσπῆς ἔχον.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλία

ΙΩΑΚΕΙΜΙΔΗΣ Π.Κ., Ευρωπαϊκή Πολιτική Ένωση, εκδ. Θεμέλιο 1995, Αθήνα

ΚΑΤΣΑΝΕΒΑΣ Θ., Οικονομική της Εργασίας και Εργασιακές Σχέσεις, εκδ. ΑΘ. ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ, Αθήνα, 2007

Κ. Α. ΚΑΡΜΑ, Η επαγγελματική εκπαίδευση στην Ελλάδα, Αθήνα 2006, Εκδόσεις Κέντρο Προγραμματισμού και οικονομικών ερευνών

ΚΙΜΟΥΡΤΖΗΣ Π., άρθρο με τίτλο «Εκπαιδευτική πολιτική και ιστορία»

ΜΠΟΥΖΑΚΗΣ ΣΗΦΗΣ (επιμ.): Συγκριτική Παιδαγωγική II, εκδ. Gutenberg 2004 (3η έκδοση)

ΣΚΟΥΡΗΣ Β, Η ευρωπαϊκή διάσταση της εκπαίδευσης, στο Συμπόσιο του Ελληνικού Κέντρου Ευρωπαϊκών Μελετών και Ερευνών, Εθνική Διοίκηση και Κοινοτικό Δίκαιο εκδ. Α.Ν. Σάκκουλα, 1993, Αθήνα

ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ ΔΟΝΑΤΟΣ, Εισαγωγή στο Ευρωπαϊκό Δίκαιο, εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα Β έκδοση, 1999, Αθήνα-Κομοτηνή

ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ ΔΟΝΑΤΟΣ, Το Υποεθνικό Επίπεδο στην Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση, εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα Β έκδοση, 2005, Αθήνα-Κομοτηνή

ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΣ Ι.Ν., «Μεθοδολογία Επιστημονικής Έρευνας», τ. Β΄, Αθήνα 1993

ΠΑΣΙΑΣ Γ.Κ., Ευρωπαϊκή Ένωση και Εκπαίδευση, τ.Α΄, εκδ. Gutenberg, Αθήνα 2006

BEKEMANS L., ΜΠΑΛΟΔΗΜΟΣ Α., Τροποποιήσεις που επέφερε η Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Ένωσης στους τομείς της παιδείας, της επαγγελματικής εκπαίδευσης και του πολιτισμού, εκδ. Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, σειρά: Ευρώπη των πολιτών, W2, EL-4, 1992.

Λοιποί σύνδεσμοι

Οι ορισμοί του πρώτου κεφαλαίου προέρχονται από τους κάτωθι επτά δικτυακούς τόπους.

[http://eur-](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31995D0819:EL:HTML)

[lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31995D0819:EL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31995D0819:EL:HTML)

[http://eur-](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52001DC0681:EL:HTML)

[lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52001DC0681:EL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52001DC0681:EL:HTML)

[http://eur-](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31999D0051:EL:HTML)

[lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31999D0051:EL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31999D0051:EL:HTML)

[http://eur-](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52006PC0479:EL:HTML)

[lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52006PC0479:EL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52006PC0479:EL:HTML)

<http://www.voros.gr/eis.html>

<http://www.infosoc.gr/infosoc/el-GR/services/leksiko>

<http://www.ekep.gr/Education/sunexizomeni.asp>
<http://www.ekep.gr/Education/exapostaseos.asp>

Απόφαση της 2^{ας} Φεβρουαρίου 1988 (Υπόθεση BLAIZOT 24/86) <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61986J0024:EL:HTML>

ΣΥΝΘΗΚΗ ΠΕΡΙ ΙΔΡΥΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ΑΝΘΡΑΚΟΣ ΚΑΙ ΧΑΛΥΒΟΣ <http://www2.eudor.net/eephahwa/download/>

Συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας <http://eur-lex.europa.eu/el/treaties/dat/12006A/12006A.htm>

ΣΥΝΘΗΚΗ ΠΕΡΙ ΙΔΡΥΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ <http://www.eudor.net/othaebae/download/>

Απόφαση του Συμβουλίου 63/266/ΕΟΚ. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31963D0266:EL:NOT>

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθμ. 1612/68: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31968R1612:EL:NOT>

Bulletin of the European Communities supplement 3/74 <http://aei.pitt.edu/5593/>
Bulletin of the European Communities supplement 10/73 <http://aei.pitt.edu/5588/>
Bulletin of the European Communities supplement 3/74. <http://aei.pitt.edu/5593/>

Resolution of the Ministers of Education, meeting within the Council, of 6 June 1974 on cooperation in the field of education (*Official Journal C 098*, 20/08/1974 P. 0002 - 0002) <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:41974X0820:EN:HTML>

Ψήφισμα του Συμβουλίου και των Υπουργών Παιδείας που συνήλθαν στα πλαίσια του Συμβουλίου, της 9ης Φεβρουαρίου 1976, περί ενός προγράμματος δράσης στον τομέα της εκπαίδευσης <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:41976X0219:EN:HTML>

Resolution of the Council and of the Ministers of Education, meeting within the Council, of 13 December 1976 concerning measures to be taken to improve the preparation of young people for work and to facilitate their transition from education to working life http://eur-lex.europa.eu/Result.do?code=41976X1230&Submit=Search&RechType=RECH_cel ex&_submit=Search

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 1982 σχετικά με μια κοινοτική δράση για την καταπολέμηση της ανεργίας [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31982Y0721\(01\):EL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31982Y0721(01):EL:HTML)

Ψήφισμα του Συμβουλίου και των Υπουργών Παιδείας, που συνήλθαν στα πλαίσια του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 1982 σχετικά με τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν για να βελτιωθεί η προετοιμασία των νέων στις επαγγελματικές δραστηριότητες και να διευκολυνθεί το πέρασμά τους από την εκπαίδευση στην ενεργό ζωή. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:41982X0728:EL:HTML>

Ψήφισμα του Συμβουλίου και των Υπουργών Παιδείας συνελθόντων στα πλαίσια του Συμβουλίου της 19ης Σεπτεμβρίου 1983 σχετικά με τα μέτρα για την εισαγωγή των νέων τεχνολογιών της πληροφόρησης στην παιδεία <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:41983X0924:EL:HTML>

Οι κυριότεροι σταθμοί που οδήγησαν στην ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς http://europa.eu/scadplus/treaties/singleact_el.htm

A People's Europe. Reports from the ad hoc Committee. Bulletin of the European Communities, Supplement 7/85 <http://aei.pitt.edu/992/>

Διακυβερνητική διάσκεψη, Χάγη, 28 Φεβρουαρίου 1986
http://europa.eu/scadplus/treaties/singleact_el.htm

Ψήφισμα του Συμβουλίου και των υπουργών παιδείας συνελθόντων στα πλαίσια του Συμβουλίου της 3ης Ιουνίου 1985 που αφορά πρόγραμμα δράσης για την ισότητα των ευκαιριών των κοριτσιών και των αγοριών στον τομέα της εκπαίδευσης <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:41985X0507:EL:HTML>

85/368/EOK: Απόφαση του Συμβουλίου της 16ης Ιουλίου 1985 για την αντιστοιχία των τίτλων επαγγελματικής εκπαίδευσης μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31985D0368:EL:HTML>

Ψήφισμα του Συμβουλίου και των Υπουργών Παιδείας συνελθόντων στα πλαίσια του Συμβουλίου της 5ης Δεκεμβρίου 1985 για την παράταση κατά ένα έτος ορισμένων μέτρων που έχουν ληφθεί, για να βελτιωθεί η προετοιμασία των νέων στις επαγγελματικές δραστηριότητες και να διευκολυνθεί το πέρασμά τους από την εκπαίδευση στην ενεργό ζωή <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:41985X1218:EL:HTML>

Sandro Forcheri και Marisa Marino, σύζυγος Forcheri, κατά Βελγικού κράτους και Asbl Institut supérieur de sciences humaines appliquées - École ouvrière supérieure, στην αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως: Justice de paix de Bruxelles (4e canton) - Βέλγιο <http://eur-lex.europa.eu/Notice.do?val=105418:cs&lang=el&list=105418:cs,&pos=1&page=1&nbl=1&pgs=10&hwords=>

Απόφαση του Δικαστηρίου της 13ης Φεβρουαρίου 1985. - FRANCOISE GRAVIER κατά δημοτικής αρχής της Λιέγης. – αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως του TRIBUNAL DE PREMIERE INSTANCE της Λιέγης. - Απαγόρευση των διακρίσεων : Πρόσβαση στην επαγγελματική εκπαίδευση - ΥΠΟΘΕΣΗ 293/83 <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61983J0293:EL:HTML>

Απόφαση του Δικαστηρίου της 2ας Φεβρουαρίου 1988. - BRUNO BARRA και λοιποί κατά Βελγικού Δημοσίου και Δημοτικής αρχής της Λιέγης. - Αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως του TRIBUNAL DE PREMIERE INSTANCE της Λιέγης. - Απαγόρευση των διακρίσεων - πρόσβαση σε μη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση - απόδοση αχρεωστήτου. - ΥΠΟΘΕΣΗ 309/85 <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61985J0309:EL:HTML>

Επίσης στις 2-2-1988 το Δ.Ε.Κ. εξέδωσε την απόφαση «Απόφαση του Δικαστηρίου της 2ας Φεβρουαρίου 1988. - VINCENT BLAIZOT και λοιποί κατά UNIVERSITE DE LIEGE και λοιπών. – Αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως του TRIBUNAL DE PREMIERE INSTANCE της Λιέγης. - Απαγόρευση των διακρίσεων - πρόσβαση σε Πανεπιστημιακή εκπαίδευση - Απόδοση αχρεωστήτου. - ΥΠΟΘΕΣΗ 24/86 <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61986J0024:EL:HTML>

87/569/EOK: Απόφαση του Συμβουλίου της 1ης Δεκεμβρίου 1987 σχετικά με πρόγραμμα δράσης για την επαγγελματική κατάρτιση των νέων και την προετοιμασία τους για τη ζωή του ενήλικου και την επαγγελματική ζωή <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31987D0569:EL:HTML>

Ψήφισμα του Συμβουλίου και των Υπουργών Παιδείας που συνήλθαν στα πλαίσια του Συμβουλίου σχετικά με την ευρωπαϊκή διάσταση στην εκπαίδευση της 24ης Μαΐου 1988 [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:41988X0706\(01\):EL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:41988X0706(01):EL:HTML)

Ψήφισμα του Συμβουλίου και των Υπουργών Παιδείας που συνήλθαν στα πλαίσια του Συμβουλίου σχετικά με την περιβαλλοντική αγωγή της 24ης Μαΐου 1988 [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:41988X0706\(02\):EL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:41988X0706(02):EL:HTML)

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 5ης Ιουνίου 1989 σχετικά με τη συνεχή επαγγελματική εκπαίδευση [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31989Y0615\(01\):EL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31989Y0615(01):EL:HTML)

Συμπεράσματα του Συμβουλίου και των Υπουργών Παιδείας συνεργομένων στα πλαίσια του Συμβουλίου της 14ης Δεκεμβρίου 1989 για τη βασική εκπαίδευση στον τεχνικό και επαγγελματικό τομέα [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:41990X0206\(02\):EL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:41990X0206(02):EL:HTML)

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1360/90 του Συμβουλίου της 7ης Μαΐου 1990 για τη σύσταση Ευρωπαϊκού Ιδρύματος Επαγγελματικής Εκπαίδευσης <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31990R1360:EL:HTML>
Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, μαζί με το κείμενο της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας

http://eur-lex.europa.eu/el/treaties/dat/11992E/tif/JOC_1992_224_1_EL_0001.pdf

ΕΝΟΠΙΟΙΗΜΕΝΗ ΑΠΟΔΟΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ 24-12-2002 http://eur-lex.europa.eu/el/treaties/dat/12002E/htm/C_2002325EL.003301.html

93/404/ΕΟΚ: Σύσταση του Συμβουλίου της 30ής Ιουνίου 1993 περί της πρόσβασης
στη συνεχή επαγγελματική κατάρτιση <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31993H0404:EL:HTML>

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 5ης Δεκεμβρίου 1994 σχετικά με την ποιότητα και την
ελκυστικότητα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31994Y1230\(01\):EL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31994Y1230(01):EL:HTML)

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για το «Λευκό Βιβλίο για
την εκπαίδευση και την κατάρτιση - Διδασκαλία και εκμάθηση προς την κοινωνία της
γνώσης» <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:5199τηνιθαγένε6AC0880:EL:HTML>

Συμπεράσματα του Συμβουλίου της 6ης Μαΐου 1996 για τη Λευκή Βίβλο «Διδασκαλία
και μάθηση. Προς την κοινωνία της γνώσης» [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31996Y0706\(01\):EL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31996Y0706(01):EL:HTML)

Συμπεράσματα του Συμβουλίου της 22ας Σεπτεμβρίου 1997 σχετικά με την
ανακοίνωση για τη Λευκή Βίβλο «Διδασκαλία και μάθηση: προς την κοινωνία της
γνώσης» [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31997Y1004\(04\):EL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31997Y1004(04):EL:HTML)

Ψήφισμα σχετικά με το Λευκό Βιβλίο της Επιτροπής για την Εκπαίδευση και την
Κατάρτιση "Διδασκαλία και Εκμάθηση: Προς την κοινωνία της γνώσης" <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:51997IP0056:EL:HTML>
Ψήφισμα σχετικά με την ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το
Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή
των Περιφερειών "Για μια Ευρώπη της γνώσης" <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:51998IP0166:EL:HTML>

Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής - Εφαρμογή του λευκού βιβλίου «Διδασκαλία και
μάθηση: προς την κοινωνία της γνώσης» <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:1999:0750:FIN:EL:PDF>

Λευκό βιβλίο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής μια νέα πνοή για την Ευρωπαϊκή νεολαία
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52001DC0681:EL:HTML>

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 6ης Ιουνίου 1974 περί αμοιβαίας αναγνώρισης των
διπλωμάτων πιστοποιητικών και άλλων τίτλων [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31974Y0820\(01\):EL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31974Y0820(01):EL:HTML)

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 11ης Ιουλίου 1983 σχετικά με την πολιτική της επαγγελματικής κατάρτισης στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα κατά τη δεκαετία του 1983. Επίσημη Εφημερίδα αριθ. C 193 της 20/07/1983

85/368/ΕΟΚ: Απόφαση του Συμβουλίου της 16ης Ιουλίου 1985 για την αντιστοιχία των τίτλων επαγγελματικής εκπαίδευσης μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31985D0368:EL:HTML>

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 18ης Δεκεμβρίου 1990 για την αντιστοιχία των τίτλων επαγγελματικής κατάρτισης [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31991Y0424\(01\):EL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31991Y0424(01):EL:HTML)

Οδηγία 92/51/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 18ης Ιουνίου 1992 σχετικά με ένα δεύτερο γενικό σύστημα αναγνώρισης της επαγγελματικής εκπαίδευσης, το οποίο συμπληρώνει την οδηγία 89/48/ΕΟΚ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31992L0051:EL:HTML>

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 3ης Δεκεμβρίου 1992 σχετικά με τη διαφάνεια των τυπικών προσόντων [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31993Y0219\(01\):EL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31993Y0219(01):EL:HTML)

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 15ης Ιουλίου 1996 σχετικά με τη διαφάνεια των πιστοποιητικών επαγγελματικής εκπαίδευσης [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31996Y0801\(04\):EL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31996Y0801(04):EL:HTML)

Απόφαση του Συμβουλίου της 21ης Δεκεμβρίου 1998 για την προώθηση ευρωπαϊκών περιόδων εναλλασσόμενης κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένης της μαθητείας <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31999D0051:EL:HTML>

Πρόταση απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με ένα ενιαίο πλαίσιο για τη διαφάνεια των επαγγελματικών προσόντων και ικανοτήτων (europass) <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52003PC0796:EL:HTML>

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βαρκελώνης
http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/el/ec/71070.pdf

Δήλωση της Κοπεγχάγης http://europa.eu.int/comm/education/copenhagen/index_en.html

Υπόδειγμα βιογραφικού σημειώματος <http://www.cedefop.eu.int/transparency/cv.asp>

Απόφαση αριθ. 2241/2004/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Δεκεμβρίου 2004, σχετικά με το ενιαίο κοινοτικό πλαίσιο για τη διαφάνεια των επαγγελματικών προσόντων και ικανοτήτων (Europass) <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32004D2241:EL:HTML>

Οδηγία 2005/36/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Σεπτεμβρίου 2005, σχετικά με την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων (Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ) <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2005:255:0022:01:EL:HTML>

Εφαρμογή του κοινοτικού προγράμματος της Λισαβόνας - Πρόταση συστάσης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση του ευρωπαϊκού πλαισίου επαγγελματικών προσόντων για τη διά βίου μάθηση <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52006PC0479:EL:HTML>

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ Της 23ης Απριλίου 2008 σχετικά με τη θέσπιση του ευρωπαϊκού πλαισίου επαγγελματικών προσόντων για τη διά βίου μάθηση <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:111:0001:0007:EL:PDF>

Πρόταση ΣΥΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ για τη θέσπιση του ευρωπαϊκού συστήματος ακαδημαϊκών μονάδων για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (ECVET) <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52008PC0180:EL:HTML>

Πρόταση συστάσης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη δημιουργία ευρωπαϊκού πλαισίου αναφοράς για τη διασφάλιση της ποιότητας στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52008PC0179:EL:HTML>

Σχέδιο συμπερασμάτων του Συμβουλίου σχετικά με τη διασφάλιση της ποιότητας στον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης http://ec.europa.eu/education/policies/2010/doc/vetquality_el.pdf

87/569/EEC: Απόφαση του Συμβουλίου της 1ης Δεκεμβρίου 1987 που αφορά ένα πρόγραμμα δράσης για την επαγγελματική κατάρτιση των νέων και την προετοιμασία τους για την ενήλικη και επαγγελματική ζωή <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31987D0569:EN:HTML>

91/387/ΕΟΚ: Απόφαση του Συμβουλίου της 22ας Ιουλίου 1991 για την τροποποίηση της απόφασης 87/569/ΕΟΚ σχετικά με πρόγραμμα δράσης για την επαγγελματική κατάρτιση των νέων και την προετοιμασία τους για τη ζωή του ενήλικου και την επαγγελματική ζωή (Petra) <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31991D0387:EL:HTML>

Συμπεράσματα του Συμβουλίου της 1ης Ιουνίου 1992 για την αξιολόγηση των νέων κοινοτικών προγραμμάτων σε θέματα παιδείας και επαγγελματικής κατάρτισης [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31992Y0616\(01\):EL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31992Y0616(01):EL:HTML)

Ευρωπαϊκά Προγράμματα <http://europa.eu/scadplus/leg/en/cha/c11023.htm>

Απόφαση αριθ. 819/95/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 14ης Μαρτίου 1995 για τη θέσπιση του προγράμματος κοινοτικής δράσης ΣΩΚΡΑΤΗΣ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31995D0819:EL:HTML>

Απόφαση αριθ. 576/98/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Φεβρουαρίου 1998 για την τροποποίηση της απόφασης αριθ. 819/95/EK για τη θέσπιση του προγράμματος κοινοτικής δράσης Σωκράτης <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31998D0576:EL:HTML>

94/819/EK: Απόφαση του Συμβουλίου της 6ης Δεκεμβρίου 1994 για τη θέσπιση προγράμματος δράσης σχετικά με την εφαρμογή πολιτικής της Ευρωπαϊκής Κοινότητας για την επαγγελματική κατάρτιση <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31994D0819:EL:HTML>

Ψήφισμα σχετικά με την Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με τη "Μάθηση στην Κοινωνία των Πληροφοριών" Σχέδιο Δράσης για μια Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία στον Τομέα της Εκπαίδευσης (1996-1998) [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:51997IP0200\(01\):EL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:51997IP0200(01):EL:HTML)

Απόφαση αριθ. [253/2000/EK](#) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Ιανουαρίου 2000, για τη θέσπιση του δεύτερου σταδίου του προγράμματος κοινοτικής δράσης στον τομέα της εκπαίδευσης «ΣΩΚΡΑΤΗΣ» <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32000D0253:EL:HTML>

1999/382/EK: Απόφαση του Συμβουλίου, της 26ης Απριλίου 1999, για τη θέσπιση του δευτέρου σταδίου του κοινοτικού προγράμματος δράσης στον τομέα της επαγγελματικής κατάρτισης «Leonardo da Vinci» <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31999D0382:EL:HTML>

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ eLearning (Ηλεκτρονική μάθηση) (2004-2006) <http://europa.eu/scadplus/leg/el/cha/c11073.htm>

Απόφαση αριθ. 2318/2003/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Δεκεμβρίου 2003, για τη θέσπιση πολυετούς προγράμματος (2004-2006) για την αποτελεσματική ενσωμάτωση των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών (ΤΠΕ) στα ευρωπαϊκά συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης (πρόγραμμα eLearning) <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32003D2318:EL:HTML>

Πρόγραμμα για την υποστήριξη ιδρυμάτων, ενώσεων και ενεργειών στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης (2004-2006) <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32004D0791:EL:HTML>

Πρόγραμμα TEMPUS III (2000-2006)

<http://europa.eu/scadplus/leg/el/cha/c11020c.htm>

93/311/ΕΟΚ: ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ της 18ης Δεκεμβρίου 1991 σχετικά με την καθιέρωση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στις περιοχές του Clwyd που είναι επιλέξιμες για το στόχο αριθ. 2

[http://eur-](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31993D0311:EL:HTML)

[lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31993D0311:EL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31993D0311:EL:HTML)

Erasmus Mundus (2004 - 2008) <http://europa.eu/scadplus/leg/el/cha/c11072.htm>

Απόφαση αριθ. 2317/2003/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Δεκεμβρίου 2003, σχετικά με τη θέσπιση προγράμματος για την αύξηση της ποιότητας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και για την προώθηση της διαπολιτισμικής κατανόησης μέσω της συνεργασίας με τρίτες χώρες (Erasmus Mundus) (2004-2008)

[http://eur-](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32003D2317:EL:HTML)

[lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32003D2317:EL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32003D2317:EL:HTML)

Πρόγραμμα για τη διά βίου μάθηση 2007-2013

<http://europa.eu/scadplus/leg/el/cha/c11082.htm>

Απόφαση αριθ. 1720/2006/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Νοεμβρίου 2006, για τη θέσπιση προγράμματος δράσης στον τομέα της διά βίου μάθησης

[http://eur-](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:327:0045:01:EL:HTML)

[lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:327:0045:01:EL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:327:0045:01:EL:HTML)

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 2052/88 του Συμβουλίου της 24ης Ιουνίου 1988 για την αποστολή των διαρθρωτικών ταμείων, την αποτελεσματικότητά τους και τον συντονισμό των παρεμβάσεών τους μεταξύ τους καθώς και με τις παρεμβάσεις της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και των άλλων υφιστάμενων χρηματοδοτικών οργάνων [http://eur-](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31988R2052:EL:HTML)

[lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31988R2052:EL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31988R2052:EL:HTML)

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 4253/88 του Συμβουλίου της 19ης Δεκεμβρίου 1988 για τις διατάξεις εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2052/88 όσον αφορά τον συντονισμό των παρεμβάσεων των διαφόρων διαρθρωτικών ταμείων μεταξύ τους καθώς και με τις παρεμβάσεις της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και των λοιπών υφιστάμενων χρηματοδοτικών οργάνων [http://eur-](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31988R4253:EL:HTML)

[lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31988R4253:EL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31988R4253:EL:HTML)

Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών - Στρατηγικοί στόχοι 2000-2005 «Η διαμόρφωση της νέας Ευρώπης» [http://eur-](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52000DC0154:EL:HTML)

[lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52000DC0154:EL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52000DC0154:EL:HTML)

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ
ΛΙΣΣΑΒΩΝΑΣ 23 ΚΑΙ 24 ΜΑΡΤΙΟΥ 2000

http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/el/ec/00100-r1.gr0.htm

Έκτακτο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβώνας (Μάρτιος 2000): προς την Ευρώπη της καινοτομίας και της γνώσης <http://europa.eu/scadplus/leg/el/cha/c10241.htm>

Μελλοντικοί στόχοι των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης
http://ec.europa.eu/education/policies/2010/doc/rep_fut_obj_el.pdf

Έκθεση της Επιτροπής - Οι συγκεκριμένοι μελλοντικοί στόχοι των εκπαιδευτικών συστημάτων <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52001DC0059:EL:HTML>

Σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 10ης Ιουλίου 2001, για την ενδοκοινοτική κινητικότητα των σπουδαστών, των επιμορφωμένων ατόμων, των εθελοντών, των εκπαιδευτικών και των εκπαιδευτών <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32001H0613:EL:HTML>

Συμπεράσματα της Προεδρίας. Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βαρκελώνης. 15 και 16 Μαρτίου 2002
http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/el/ec/71070.pdf

Λεπτομερές πρόγραμμα των επακόλουθων εργασιών σχετικά με τους στόχους των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ευρώπη [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52002XG0614\(01\):EL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52002XG0614(01):EL:HTML)

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 27^{ης} Ιουνίου 2002 για τη διά βίου μάθηση [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32002G0709\(01\):EL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32002G0709(01):EL:HTML)

Ανακοίνωση της Επιτροπής - Ευρωπαϊκά κριτήρια αναφοράς για την εκπαίδευση και την κατάρτιση: εξελίξεις μετά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβώνας <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52002DC0629:EL:HTML>

Ανακοίνωση της Επιτροπής - Αποδοτικές επενδύσεις στην εκπαίδευση και την κατάρτιση: επιτακτική ανάγκη για την Ευρώπη <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52002DC0779:EL:HTML>

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 5ης Μαΐου 2003 για την παροχή ίσων ευκαιριών σε μαθητές και σπουδαστές με αναπηρίες, όσον αφορά την εκπαίδευση και την κατάρτιση [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32003G0607\(01\):EL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32003G0607(01):EL:HTML)

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 25 Νοεμβρίου 2003 σχετικά με το ότι "Το σχολείο πρέπει να γίνει ένα ανοιχτό περιβάλλον μάθησης για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της πρόωρης αποχώρησης από το σχολείο και της δυσφορίας των νέων και την προώθηση της κοινωνικής ένταξης" [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32003G1205\(02\):EL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32003G1205(02):EL:HTML)

Έκθεση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών - Έκθεση σχετικά με τη συνέχεια που δόθηκε στη σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 10ης Ιουλίου 2001 περί της κινητικότητας εντός της Κοινότητας των σπουδαστών, των επιμορφωνόμενων ατόμων, των εθελοντών, των εκπαιδευτικών και των εκπαιδευτών <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52004DC0021:EL:HTML>

Συμπεράσματα του Συμβουλίου και των Αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών, συνελθόντων στα πλαίσια του Συμβουλίου, σχετικά με την αποτελεσματικότητα και τη δικαιοσύνη στην εκπαίδευση και κατάρτιση [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:42006X1208\(01\):EL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:42006X1208(01):EL:HTML)

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 19ης Δεκεμβρίου 2002 σχετικά με την προαγωγή της ενισχυμένης ευρωπαϊκής συνεργασίας στον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32003G0118\(01\):EL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32003G0118(01):EL:HTML)

Δήλωση των ευρωπαίων υπουργών επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, που συνεδρίασαν στην Κοπεγχάγη στις 29 και 30 Νοεμβρίου 2002 για την ενίσχυση της ευρωπαϊκής συνεργασίας στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (EEK) http://ec.europa.eu/education/copenhagen/copenahagen_declaration_en.pdf

Ανακοινωθέν του Μάαστριχτ για τις μελλοντικές προτεραιότητες της ενισχυμένης ευρωπαϊκής συνεργασίας στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (EEK) (VET) http://www.bologna-bergen2005.no/Docs/00-Main_doc/041214_Maastricht_com_en.pdf

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ - « ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ & ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ 2010 » ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ ΑΝΑΓΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΝ ΓΙΑ ΝΑ ΕΠΙΤΥΧΕΙ Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΛΙΣΣΑΒΩΝΑΣ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52003DC0685:EL:HTML>

"Εκπαίδευση και κατάρτιση 2010" βασικά μηνύματα του Συμβουλίου και της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο — Κοινή ενδιάμεση έκθεση του Συμβουλίου και της Επιτροπής για την εφαρμογή του λεπτομερούς προγράμματος των επακόλουθων εργασιών σχετικά με τους στόχους των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ευρώπη [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52004XG0430\(01\):EL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52004XG0430(01):EL:HTML)

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ, ΤΗΣ 21ΗΣ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2005, ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΗΣ ΕΝΔΙΑΜΕΣΗΣ ΕΠΑΝΕΞΕΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΤΗΣ ΛΙΣΑΒΩΝΑΣ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2005:085:0001:01:EL:HTML>

Ακοινωση Προς το Εαρινο Ευρωπαϊκο Συμβουλιο - Συνεργασία για την οικονομική μεγέθυνση και την απασχόληση - Νέο ξεκίνημα για τη στρατηγική της Λισαβόνας - Ανακοίνωση του Προέδρου Μπαρόσο σε συνεννόηση με τον Αντιπρόεδρο Φερχόγιεν

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52005DC0024:EL:HTML>

Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2010 <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52005DC0549:EL:HTML>

Εκσυγχρονισμός της εκπαίδευσης και της κατάρτισης: μια συμβολή ζωτικής σημασίας στην ευημερία και την κοινωνική συνοχή στην Ευρώπη — Κοινή ενδιάμεση έκθεση του Συμβουλίου και της Επιτροπής για το 2006, σχετικά με την προόδο στο πλαίσιο του προγράμματος εργασίας Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2010 <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2006:079:0001:01:EL:HTML>

Αποδοτικότητα και ισότητα στο πλαίσιο των ευρωπαϊκών συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2006:0481:FIN:EL:HTML>

European Expert Network on Economics of Education (EENEE – Ευρωπαϊκό Δίκτυο Εμπειρογνομόνων στα Οικονομικά της Εκπαίδευσης): www.education-economics.org

ΣΥΝΕΚΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΕΙΚΤΩΝ ΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΝ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΟΔΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΗΣ ΛΙΣΣΑΒΟΝΑΣ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2007:0061:FIN:EL:DOC>

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2007:0703:FIN:EL:DOC>

ΨΗΦΙΣΜΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ, ΤΗΣ 15ΗΣ ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2007, ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΩΣ ΒΑΣΙΚΗ ΚΙΝΗΤΗΡΙΑ ΔΥΝΑΜΗ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΤΗΣ ΛΙΣΣΑΒΩΝΑΣ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2007:300:0001:01:EL:HTML>

Κοινή έκθεση προόδου του Συμβουλίου και της Επιτροπής για το 2008 σχετικά με την εφαρμογή του προγράμματος εργασίας «Εκπαίδευση και κατάρτιση 2010» — «Παροχή δια βίου μάθησης για γνώση, δημιουργικότητα και καινοτομία» <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:086:0001:0031:EL:PDF>

ΑΥΣΤΡΙΑ

<http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=AT>

ΒΕΛΓΙΟ – (ΓΑΛΛΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ)

<http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=BF>

ΒΕΛΓΙΟ (ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ)

<http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=BD>

ΒΕΛΓΙΟ (ΦΛΑΜΑΝΔΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ)

<http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=BN>

ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ

<http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=BG>

ΚΥΠΡΟΣ

<http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=CY>

ΤΣΕΧΙΑ

<http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=CZ>

ΔΑΝΙΑ

<http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=DK>

ΕΣΘΟΝΙΑ

<http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=EE>

ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ

<http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=FI>

ΓΑΛΛΙΑ

<http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=FR>

ΓΕΡΜΑΝΙΑ

<http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=DE>

ΟΥΓΓΑΡΙΑ

<http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=HU>

ΙΡΑΝΔΙΑ

<http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=IE>

ΙΤΑΛΙΑ

<http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=IT>

ΛΕΤΟΝΙΑ

<http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=LV>

ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ

<http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=LT>

ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ

<http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=LU>

ΜΑΛΤΑ

<http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=MT>

ΚΑΤΩ ΧΩΡΕΣ

<http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=NL>

ΠΟΛΩΝΙΑ

<http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=PL>

ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ

<http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=PT>

ΡΟΥΜΑΝΙΑ

<http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=RO>

ΣΛΟΒΑΚΙΑ

<http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=SK>

ΣΛΟΒΕΝΙΑ

<http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=SI>

ΙΣΠΑΝΙΑ

<http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=ES>

ΣΟΥΗΔΙΑ

<http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=SE>

ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ

<http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=UN>

Β. ΙΡΛΑΝΔΙΑ

<http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=UN>

ΣΚΩΤΙΑ

<http://eacea.ec.europa.eu/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=SC>